Sfântul Ioan Gură de Aur - Tâlcuiri la Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel

SFÂNTUL
APOSTOL
PAVEL

Introducere la Epistola către Romani

Dacă Biserica şi-a putut dezvolta de timpuriu o gândire teologică sistematică, aceasta li se datorează în primul rând celor paisprezece epistole pe care le avem de la Sfântul Apostol Pavel şi care, după cele patru evanghelii, alcătuiesc partea cea mai de seamă a Noului Testament. E sigur că Pavel nu a cultivat genul epistolar ca atare, cu intenţia adică de a crea o operă literară, asemenea multor scriitori ai antichităţii; el şi-a alcătuit scrisorile în mod absolut circumstanţial, sub presiunea unor situaţii sau evenimente care cereau din parte-i o intervenţie urgentă în una sau alta din comunităţile creştine întemeiate de el. Aşadar, nu e de mirare că textele dictate de el, după moda vremii, tahigrafilor voluntari sau plătiţi, prezintă şi unele formulări obscure, fraze neterminate, gânduri în suspensie, paranteze, digresiuni şi reluări insuficient legate, deşi greaca autorului e corectă, bogată şi nuanţată, situându-se imediat după aceea a Sfântului Luca. De aceea, epistolele pauline trebuie luate drept ceea ce sunt: parte din opera misionară a marelui Apostol, consemnarea în cuvântul scris a ceea ce obişnuia să propovăduiască prin viu grai (desigur, cu unele completări sau accente impuse de actualitatea temei). Or, tocmai spontaneitatea şi lipsa de poleială a acestor scrieri alcătuiesc adevărata lor valoare, după un admirabil cuvânt al lui Pascal (citat de Osty): „Când vezi stilul acesta natural, eşti mirat şi cucerit, căci te aşteptai să vezi un autor şi afli un om“.

Cine este şi cum ni se înfăţişează acest om?

Născut în Tarsul Ciliciei în jurul anului 7, din părinţi credincioşi evrei, mici meseriaşi, şi crescut în mediul culturii elenistice al Asiei Mici, Saul îşi face studiile la Ierusalim ca elev al marelui Gamaliel din şcoala rabinică fariseică. Tânăr cu înzestrări excepţionale, el devine destul de repede ceea ce se cheamă un rabin perfect, versat mai ales în dimensiunea juridică a legii, şi-şi descoperă vocaţia unică: aceea de a-L sluji pe Dumnezeu la modul total şi dezinteresat. Înainte de convertirea de pe drumul Damascului, când devine Pavel (anul 32), el Îl slujeşte persecutându-i pe creştini ca adversari prezumaţi ai lui Iahvé; după convertire I se dăruie fără rezerve unicului Dumnezeu adevărat,

Cel ce i Se descoperise prin Iisus Hristos ca Tată din veac şi în timp al Acestuia; şi o va face vreme de trei decenii şi jumătate, până în anul (probabil) 67, când va muri ca martir în capitala imperiului pe care, practic, îl cucerise.

Personalitate complexă, inteligenţă vie, cultură vastă, temperament dinamic, Pavel e un râu de energie în continuă mişcare. Un înţelept creştin - Petre Ţuţea - afirma că atunci când spui Pavel spui Mediterana. Într-adevăr, amprenta creştină a culturii europene (şi, prin ea, a celor două Americi) e opera lui, a celui ce a semănat ţărmurile Mediteranei cu aproape treizeci de comunităţi ale numelui lui Hristos. Pururea inspirat şi veghetor, Pavel e în acelaşi timp mistic şi om de acţiune, teolog şi misionar, întemeietor şi organizator, păstor şi catehet, polemist redutabil şi orator înflăcărat, dialectician şi liric. Mai presus de toate, însă, el este părinte. Asupra copiilor săi duhovniceşti el are sentimentul posesiei: ei îi aparţin şi trebuie să-l asculte ca pe unul care i-a născut, îi creşte, îi apără şi-i maturizează spre a-i preda desăvârşiţi Părintelui Ceresc, prin Iisus Hristos. În această dimensiune paternă se consumă gama stărilor sufleteşti din epistolele sale: el e mândru şi smerit, îndrăzneţ şi timid, sociabil şi însingurat, afectuos şi ironic, curtenitor şi protestatar, duios şi violent, generos şi sever, precaut şi debordant, tonurile sale desfăşurându-se de la implorarea lacrimogenă până la imprecaţia strivitoare. Totul însă, absolut totul, i se subordonează sentimentului suprem: iubirea sa pentru Domnul său Iisus Hristos. Istoria bimilenară a creştinismului nu a mai cunoscut un om cu devoţiunea lui Pavel.

Epistola către Romani a fost scrisă în Corint în iarna anilor 57-58. Deşi a şasea în ordine cronologică, ea este cea mai importantă, dar nici nu trebuie considerată ca un fel de summa theologica paulină (aşa cum a făcut, de pildă, Luther), ci numai ca parte dintr-un întreg; principala ei pondere este cea soteriologică, dar fără să epuizeze problema mântuirii, aceasta trebuind pusă în paralelă cu aceea din Epistola către Galateni.

Scrisoarea le este adresată creştinilor din Roma, proveniţi atât dintre membrii puternicei comunităţi iudaice, cât şi dintre păgâni, unii din ei convertiţi chiar de Pavel în decursul celor trei călătorii

misionare.

În mare, planul ei se prezintă astfel:

- *Preambul (1, 1-17)*
- *Partea dogmatică. Îndreptăţirea (omului la mântuire) prin credinţă (1, 18 - 11, 36).*
- *Partea morală. Diverse sfaturi, îndemnuri şi porunci pentru zidirea sufletească (12, 1 - 15, 13).*
- *Concluzie (15, 14 - 16, 27).*

Index

Epistola către Romani a Sfântului Apostol Pavel

Capitolul 1 - Salutare. Dorinţa lui Pavel de a-i vizita pe creştinii din Roma. Puterea Evangheliei. Vinovăţia oamenilor

1. Pavel, rob al lui Iisus Hristos, chemat de El apostol, rânduit pentru vestirea Evangheliei lui Dumnezeu,

2. Pe care a făgăduit-o mai înainte, prin proorocii Săi, în Sfintele Scripturi,

3. Despre Fiul Său, Cel născut din sămânţa lui David, după trup,

4. Care a fost rânduit Fiu al lui Dumnezeu întru putere, după Duhul sfinţeniei, prin învierea Lui din morţi, Iisus Hristos, Domnul nostru,

5. Prin Care am primit har şi apostolie, ca să aduc, în numele Său, la ascultarea credinţei, toate neamurile,

6. Întru care sunteţi şi voi chemaţi ai lui Iisus Hristos:

7. Tuturor celor ce sunteţi în Roma, iubiţi de Dumnezeu, chemaţi şi sfinţi: har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Domnul Iisus Hristos!

8. Mulţumesc, întâi Dumnezeului meu, prin Iisus Hristos, pentru voi toţi, fiindcă credinţa voastră se vesteşte în toată lumea.

9.Căci martor îmi este Dumnezeu, Căruia Îi slujesc cu duhul meu, întru Evanghelia Fiului Său, că neîncetat fac pomenire despre voi,

10.Cerând totdeauna în rugăciunile mele ca să am cumva, prin voinţa Lui, vreodată, bun prilej ca să vin la voi.

11. Pentru că doresc mult să vă văd ca să vă împărtăşesc vreun dar duhovnicesc, spre întărirea voastră.

12. Şi aceasta ca să mă mângâi împreună cu voi prin credinţa noastră laolaltă, a voastră şi a mea.

13. Fraţilor, nu vreau ca voi să nu ştiţi că, de multe ori, mi-am pus în gând să vin la voi, dar am fost până acum împiedicat, ca să am şi între voi vreo roadă, ca şi la celelalte neamuri.

14. Dator sunt şi elinilor şi barbarilor şi învăţaţilor şi neînvăţaţilor;

15. Astfel, cât despre mine, sunt bucuros să vă vestesc Evanghelia şi vouă, celor din Roma.

16.Căci nu mă ruşinez de Evanghelia lui Hristos, pentru că este putere a lui Dumnezeu spre mântuirea a tot celui care crede, iudeului întâi, şi elinului.

17.Căci dreptatea lui Dumnezeu se descoperă în ea din credinţă spre credinţă, precum este scris: "Iar dreptul din credinţă va fi viu".

18. Căci mânia lui Dumnezeu se descoperă din cer peste toată fărădelegea şi peste toată nedreptatea oamenilor care ţin nedreptatea drept adevăr.

19. Pentru că ceea ce se poate cunoaşte despre Dumnezeu este cunoscut de către ei; fiindcă Dumnezeu le-a arătat lor.

20. Cele nevăzute ale Lui se văd de la facerea lumii, înţelegându-se din făpturi, adică veşnica Lui putere şi dumnezeire, aşa ca ei să fie fără cuvânt de apărare,

21. Pentru că, cunoscând pe Dumnezeu, nu L-au slăvit ca pe Dumnezeu, nici nu I-au mulţumit, ci s-au rătăcit în gândurile lor şi inima lor cea nesocotită s-a întunecat.

22. Zicând că sunt înţelepţi, au ajuns nebuni.

23. Şi au schimbat slava lui Dumnezeu Celui nestricăcios cu asemănarea chipului omului celui stricăcios şi al păsărilor şi al celor cu patru picioare şi al târâtoarelor.

24.De aceea Dumnezeu i-a dat necurăţiei, după poftele inimilor lor, ca să-şi pângărească trupurile lor între ei,

25. Ca unii care au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună şi s-au închinat şi au slujit făpturii, în locul Făcătorului, Care este binecuvântat în veci, amin!

26. Pentru aceea, Dumnezeu i-a dat unor patimi de ocară, căci şi femeile lor au schimbat fireasca rânduială cu cea împotriva firii;

27.Asemenea şi bărbaţii lăsând rânduiala cea după fire a părţii femeieşti, s-au aprins în pofta lor unii pentru alţii, bărbaţi cu bărbaţi, săvârşind ruşinea şi luând cu ei răsplata cuvenită rătăcirii lor.

28. Şi precum n-au încercat să aibă pe Dumnezeu în cunoştinţă, aşa şi Dumnezeu i-a lăsat la mintea lor fără judecată, să facă cele ce nu se cuvine.

29.Plini fiind de toată nedreptatea, de desfrânare, de viclenie, de lăcomie, de răutate; plini de pizmă, de ucidere, de ceartă, de înşelăciune, de purtări rele, bârfitori,

30.Grăitori de rău, urâtori de Dumnezeu, ocărâtori, semeţi, trufaşi, lăudăroşi, născocitori de rele, nesupuşi părinţilor,

31.Neînţelepţi, călcători de cuvânt, fără dragoste, fără milă;

32. Aceştia, deşi au cunoscut dreapta orânduire a lui Dumnezeu, că cei ce fac unele ca acestea sunt vrednici de moarte, nu numai că fac

ei acestea, ci le şi încuviinţează celor care le fac.

Capitolul 2 - Dreapta judecată a lui Dumnezeu. Iudeii şi legea

1. Pentru aceea, oricine ai fi, o, omule, care judeci, eşti fără cuvânt de răspuns, căci, în ceea ce judeci pe altul, pe tine însuţi te osândeşti, căci aceleaşi lucruri faci şi tu care judeci.

2. Şi noi ştim că judecata lui Dumnezeu este după adevăr, faţă de cei ce fac unele ca acestea.

3. Şi socoteşti tu, oare, omule, care judeci pe cei ce fac unele ca acestea, dar le faci şi tu, că tu vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?

4.Sau dispreţuieşti tu bogăţia bunătăţii Lui şi a îngăduinţei şi a îndelungii Lui răbdări, neştiind că bunătatea lui Dumnezeu te îndeamnă la pocăinţă?

5.Dar după învârtoşarea ta şi după inima ta nepocăită, îţi aduni mânie în ziua mâniei şi a arătării dreptei judecăţi a lui Dumnezeu,

6. Care va răsplăti fiecăruia după faptele lui:

7.Viaţă veşnică celor ce, prin stăruinţă în faptă bună, caută mărire, cinste şi nestricăciune,

8.Iar iubitorilor de ceartă, care nu se supun adevărului, ci se supun nedreptăţii: mânie şi furie.

9. Necaz şi strâmtorare peste sufletul oricărui om care săvârşeşte răul, al iudeului mai întâi, şi al elinului;

10.Dar mărire, cinste şi pace oricui face binele: iudeului mai întâi, şi elinului.

11.Căci nu este părtinire la Dumnezeu!

12.Câţi, deci, fără lege, au păcătuit, fără lege vor şi pieri; iar câţi au păcătuit în lege, prin lege vor fi judecaţi.

13. Fiindcă nu cei ce aud legea sunt drepţi la Dumnezeu, ci cei ce împlinesc legea vor fi îndreptaţi.

14. Căci, când păgânii care nu au lege, din fire fac ale legii, aceştia, neavând lege, îşi sunt loruşi lege,

15. Ceea ce arată fapta legii scrisă în inimile lor, prin mărturia conştiinţei lor şi prin judecăţile lor, care îi învinovăţesc sau îi şi apără,

16. În ziua în care Dumnezeu va judeca, prin Iisus Hristos, după Evanghelia mea, cele ascunse ale oamenilor.

17.Dar dacă tu te numeşti iudeu şi te reazimi pe lege şi te lauzi cu Dumnezeu,

18.Şi cunoşti voia Lui şi ştii să încuviinţezi cele bune, fiind învăţat din lege,

19.Şi eşti încredinţat că tu eşti călăuză orbilor, lumină celor ce sunt în întuneric,

20.Povăţuitor celor fără de minte, învăţător celor nevârstnici, având în lege dreptarul cunoştiinţei şi al adevărului,

21.Deci tu, cel care înveţi pe altul, pe tine însuţi nu te înveţi? Tu cel care propovăduieşti: Să nu furi - şi tu furi?

22.Tu, cel care zici: Să nu săvârşeşti adulter, săvârşeşti adulter? Tu cel care urăşti idolii, furi cele sfinte?

23.Tu, care te lauzi cu legea, Îl necinsteşti pe Dumnezeu, prin călcarea legii?

24."Căci numele lui Dumnezeu, din pricina voastră, este hulit între neamuri", precum este scris.

25.Căci tăierea împrejur foloseşte, dacă păzeşti legea; dacă însă eşti călcător de lege, tăierea ta împrejur s-a făcut netăiere împrejur.

26. Deci dacă cel netăiat împrejur păzeşte hotărârile legii, netăierea lui împrejur nu va fi, oare, socotită ca tăiere împrejur?

27. Iar el - din fire netăiat împrejur, dar împlinitor al legii - nu te va judeca, oare, pe tine, care, prin litera legii şi prin tăierea împrejur, eşti călcător de lege?

28. Pentru că nu cel ce se arată pe din afară e iudeu, nici cea arătată pe dinafară în trup, este tăiere împrejur;

29. Ci este iudeu cel întru ascuns, iar tăierea împrejur este aceea a inimii, în duh, nu în literă; a cărui laudă nu vine de la oameni, ci de la Dumnezeu.

Capitolul 3 - Iudeii şi legea (continuare). Nici un om nu este drept în faţa lui Dumnezeu

1.Care este deci întâietatea iudeului şi folosul tăierii împrejur?

2. Este mare în toate privinţele. Întâi, pentru că lor li s-au încredinţat cuvintele lui Dumnezeu.

3. Căci ce este dacă unii n-au crezut? Oare necredinţa lor va nimici credincioşia lui Dumnezeu?

4.Nicidecum! Ci Dumnezeu se vădeşte în adevărul Său, pe când

tot omul întru minciună, precum este scris: "Drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu".

5. Iar dacă nedreptatea noastră învederează dreptatea lui Dumnezeu, ce vom zice? Nu cumva este nedrept Dumnezeu care aduce mânia? - Ca om vorbesc.

6. Nicidecum! Căci atunci cum va judeca Dumnezeu lumea?

7. Căci dacă adevărul lui Dumnezeu, prin minciuna mea, a prisosit spre slava Lui, pentru ce dar mai sunt şi eu judecat ca păcătos?

8.Şi de ce n-am face cele rele, ca să vină cele bune, precum suntem huliţi şi precum spun unii că zicem noi? Osânda aceasta este dreaptă.

9. Dar ce? Avem noi vreo precădere? Nicidecum. Căci am învinuit mai înainte şi pe iudei, şi pe elini, că toţi sunt sub păcat,

10.După cum este scris: "Nu este drept nici unul;

11.Nu este cel ce înţelege, nu este cel ce caută pe Dumnezeu.

12.Toţi s-au abătut, împreună, netrebnici s-au făcut. Nu este cine să facă binele, nici măcar unul nu este.

13.Mormânt deschis este gâtlejul lor; viclenii vorbit-au cu limbile lor; venin de viperă este sub buzele lor;

14.Gura lor e plină de blestem şi amărăciune;

15.Iuţi sunt picioarele lor să verse sânge;

16.Pustiire şi nenorocire sunt în drumurile lor;

17.Şi calea păcii ei nu au cunoscut-o;

18.Nu este frică de Dumnezeu înaintea ochilor lor".

19.Dar ştim că cele câte zice Legea le spune celor care sunt sub Lege, ca orice gură să fie închisă şi ca toată lumea să fie vinovată înaintea lui Dumnezeu.

20.Pentru că din faptele Legii nici un om nu se va îndrepta înaintea Lui, căci prin Lege vine cunoştinţa păcatului.

21.Dar acum, în afară de Lege, s-a arătat dreptatea lui Dumnezeu, fiind mărturisită de Lege şi de prooroci.

22.Dar dreptatea lui Dumnezeu vine prin credinţa în Iisus Hristos, pentru toţi şi peste toţi cei ce cred, căci nu este deosebire.

23.Fiindcă toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu;

24.Îndreptându-se în dar cu harul Lui, prin răscumpărarea cea în Hristos Iisus.

25.Pe Care Dumnezeu L-a rânduit (jertfă de) ispăşire, prin credinţa în sângele Lui, ca să-Şi arate dreptatea Sa, pentru iertarea

păcatelor celor mai înainte făcute,

26.Întru îngăduinţa lui Dumnezeu - ca să-Şi arate dreptatea Sa, în vremea de acum, spre a fi El Însuşi drept, şi îndreptând pe cel ce trăieşte din credinţa în Iisus.

27.Deci, unde este pricina de laudă? A fost înlăturată. Prin care Lege? Prin Legea faptelor? Nu, ci prin Legea credinţei.

28.Căci socotim că prin credinţă se va îndrepta omul, fără faptele Legii.

29.Oare Dumnezeu este numai al iudeilor? Nu este El şi Dumnezeul păgânilor? Da, şi al păgânilor.

30.Fiindcă este un singur Dumnezeu, Care va îndrepta din credinţă pe cei tăiaţi împrejur şi, prin credinţă, pe cei netăiaţi împrejur.

31.Desfiinţăm deci noi Legea prin credinţă? Nicidecum! Dimpotrivă, întărim Legea.

Capitolul 4 - Exemplul lui Avraam: făgăduinţa plinită prin credinţă

1. Deci, ce vom zice că a dobândit după trup strămoşul nostru Avraam?

2. Căci dacă Avraam s-a îndreptat din fapte, are de ce să se laude, dar nu înaintea lui Dumnezeu.

3. Căci, ce spune Scriptura? Şi "Avraam a crezut lui Dumnezeu şi i s-a socotit lui ca dreptate".

4. Celui care face fapte, nu i se socoteşte plata după har, ci după datorie;

5. Iar celui care nu face fapte, ci crede în Cel ce îndreptează pe cel păcătos, credinţa lui i se socoteşte ca dreptate.

6. Precum şi David vorbeşte despre fericirea omului căruia Dumnezeu îi socoteşte dreptatea fără fapte:

7. "Fericiţi aceia, cărora li s-au iertat fărădelegile şi ale căror păcate li s-au acoperit!

8. Fericit bărbatul căruia Domnul nu-i va socoti păcatul".

9. Deci fericirea aceasta este ea numai pentru cei tăiaţi împrejur sau şi pentru cei netăiaţi împrejur? Căci zicem: "I s-a socotit lui Avraam credinţa ca dreptate".

10. Dar cum i s-a socotit? Când era tăiat împrejur sau când era netăiat împrejur? Nu când era tăiat împrejur, ci când era netăiat

împrejur.

11. Iar semnul tăierii împrejur l-a primit ca pecete a dreptăţii pentru credinţa lui din vremea netăierii împrejur, ca să fie el părinte al tuturor celor ce cred, netăiaţi împrejur, pentru a li se socoti și lor (credinţa) ca dreptate,

12.Şi părinte al celor tăiaţi împrejur. Dar nu numai al celor care sunt tăiaţi împrejur, ci și care umblă pe urmele credinţei pe care o avea părintele nostru Avraam, pe când era netăiat împrejur.

13.Pentru că Avraam și seminţia lui nu prin lege au primit făgăduinţa că vor moşteni lumea, ci prin dreptatea cea din credinţă.

14. Căci dacă moştenitorii sunt cei ce au legea, atunci credinţa a ajuns zadarnică, iar făgăduinţa s-a desfiinţat,

15.Căci legea pricinuieşte mânie; dar unde nu este lege, nu este nici călcare de lege.

16.De aceea (moştenirea făgăduită) este din credinţă, ca să fie din har și ca făgăduinţa să rămână sigură pentru toţi urmașii, nu numai pentru toţi cei ce se ţin de lege, ci și pentru cei ce se ţin de credinţa lui Avraam, care este părinte al nostru al tuturor,

17. Precum este scris: "Te-am pus părinte al multor neamuri", în faţa Celui în Care a crezut, a lui Dumnezeu, Care înviază morţii şi cheamă la fiinţă cele ce încă nu sunt;

18.Împotriva oricărei nădejdi, Avraam a crezut cu nădejde că el va fi părinte al multor neamuri, după cum i s-a spus: "Aşa va fi seminţia ta";

19.Şi neslăbind în credinţă, nu s-a uitat la trupul său amorţit - căci era aproape de o sută de ani - şi nici la amorţirea pântecelui Sarrei;

20.Şi nu s-a îndoit, prin necredinţă, de făgăduinţa lui Dumnezeu, ci s-a întărit în credinţă, dând slavă lui Dumnezeu,

21.Şi fiind încredinţat că ceea ce i-a făgăduit are putere să şi facă.

22.De acea, credinţa lui i s-a socotit ca dreptate.

23.Şi nu s-a scris numai pentru el că i s-a socotit ca dreptate,

24.Ci se va socoti şi pentru noi, cei care credem în Cel ce a înviat din morţi pe Iisus, Domnul nostru,

25.Care S-a dat pentru păcatele noastre şi a înviat pentru îndreptarea noastră.

Capitolul 5 - Roadele îndreptăţirii prin credinţă. Adam şi Hristos

1. Deci fiind îndreptaţi din credinţă, avem pace cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Iisus Hristos,

2. Prin Care am avut şi apropiere, prin credinţă, la harul acesta, în care stăm, şi ne lăudăm întru nădejdea slavei lui Dumnezeu.

3. Şi nu numai atât, ci ne lăudăm şi în suferinţe, bine ştiind că suferinţa aduce răbdare,

4. Şi răbdarea încercare, şi încercarea nădejde

5. Iar nădejdea nu ruşinează pentru că iubirea lui Dumnezeu s-a vărsat în inimile noastre, prin Duhul Sfânt, Cel dăruit nouă.

6. Căci Hristos, încă fiind noi neputincioşi, la timpul hotărât a murit pentru cei necredincioşi.

7. Căci cu greu va muri cineva pentru un drept; dar pentru cel bun poate se hotărăşte cineva să moară.

8. Dar Dumnezeu Îşi arată dragostea Lui faţă de noi prin aceea că, pentru noi, Hristos a murit când noi eram încă păcătoşi.

9. Cu atât mai vârtos, deci, acum, fiind îndreptaţi prin sângele Lui, ne vom izbăvi prin El de mânie.

10. Căci dacă, pe când eram vrăjmaşi, ne-am împăcat cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său, cu atât mai mult, împăcaţi fiind, ne vom mântui prin viaţa Lui.

11. Şi nu numai atât, ci şi ne lăudăm în Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care am primit acum împăcarea.

12. De aceea, precum printr-un om a intrat păcatul în lume şi prin păcat moartea, aşa şi moartea a trecut la toţi oamenii, pentru că toţi au păcătuit în el.

13. Căci, până la lege, păcatul era în lume, dar păcatul nu se socoteşte când nu este lege.

14. Ci a împărăţit moartea de la Adam până la Moise şi peste cei ce nu păcătuiseră, după asemănarea greşelii lui Adam, care este chip al Celui ce avea să vină.

15. Dar nu este cu greşeala cum este cu harul, căci dacă prin greşeala unuia cei mulţi au murit, cu mult mai mult harul lui Dumnezeu şi darul Lui au prisosit asupra celor mulţi, prin harul unui singur om, Iisus Hristos.

16. Şi ce aduce darul nu seamănă cu ce a adus acel unul care a

păcătuit; căci judecata dintr-unul duce la osândire, iar harul din multe greşeli duce la îndreptare.

17. Căci, dacă prin greşeala unuia moartea a împărăţit printr-unul, cu mult mai mult cei ce primesc prisosinţa harului şi a darului dreptăţii vor împărăţi în viaţă prin Unul Iisus Hristos.

18. Aşadar, precum prin greşeala unuia a venit osânda pentru toţi oamenii, aşa şi prin îndreptarea adusă de Unul a venit, pentru toţi oamenii, îndreptarea care dă viaţă;

19. Căci precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoşi cei mulţi, tot aşa prin ascultarea unuia se vor face drepţi cei mulţi.

20. Iar Legea a intrat şi ea ca se înmulţească greşeala; iar unde s-a înmulţit păcatul, a prisosit harul;

21. Pentru că precum a împărăţit păcatul prin moarte, aşa şi harul să împărăţească prin dreptate, spre viaţa veşnică, prin Iisus Hristos, Domnul nostru.

Capitolul 6 - Morţi păcatului, dar vii întru Hristos. Robi ai dreptăţii

1. Ce vom zice deci? Rămâne-vom, oare, în păcat, ca să se înmulţească harul?

2. Nicidecum! Noi care am murit păcatului, cum vom mai trăi în păcat?

3. Au nu ştiţi că toţi câţi în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat?

4. Deci ne-am îngropat cu El, în moarte, prin botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morţi, prin slava Tatălui, aşa să umblăm şi noi întru înnoirea vieţii;

5. Căci dacă am fost altoiţi pe El prin asemănarea morţii Lui, atunci vom fi părtaşi şi ai învierii Lui,

6. Cunoscând aceasta, că omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, ca să se nimicească trupul păcatului, pentru a nu mai fi robi ai păcatului.

7. Căci Cel care a murit a fost curăţit de păcat.

8. Iar dacă am murit împreună cu Hristos, credem că vom şi vieţui împreună cu El,

9. Ştiind că Hristos, înviat din morţi, nu mai moare. Moarta nu mai are stăpânire asupra Lui.

10. Căci ce a murit, a murit păcatului o dată pentru totdeauna, iar ce trăieşte, trăieşte lui Dumnezeu.

11. Aşa şi voi, socotiţi-vă că sunteţi morţi păcatului, dar vii pentru Dumnezeu, în Hristos Iisus, Domnul nostru.

12. Deci să nu împărăţească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneţi poftelor lui;

13. Nici să nu puneţi mădularele voastre ca arme ale nedreptăţii în slujba păcatului, ci, înfăţişaţi-vă pe voi lui Dumnezeu, ca vii, sculaţi din morţi, şi mădularele voastre ca arme ale dreptăţii lui Dumnezeu.

14. Căci păcatul nu va avea stăpânire asupra voastră, fiindcă nu sunteţi sub lege, ci sub har.

15. Oare, atunci să păcătuim fiindcă nu suntem sub lege, ci sub har? Nicidecum!

16. Au nu ştiţi că celui ce vă daţi spre ascultare robi, sunteţi robi aceluia căruia vă supuneţi: fie ai păcatului spre moarte, fie ai ascultării spre dreptate?

17. Mulţumim însă lui Dumnezeu, că (deşi) eraţi robi ai păcatului, v-aţi supus din toată inima dreptarului învăţăturii căreia aţi fost încredinţaţi,

18. Şi izbăvindu-vă de păcat, v-aţi făcut robi ai dreptăţii.

19. Omeneşte vorbesc, pentru slăbiciunea trupului vostru. - Căci precum aţi făcut mădularele voastre roabe necurăţiei şi fărădelegii, spre fărădelege, tot aşa faceţi acum mădularele voastre roabe dreptăţii, spre sfinţire.

20. Căci atunci, când eraţi robi ai păcatului, eraţi liberi faţă de dreptate.

21. Deci ce roadă aveaţi atunci? Roade de care acum vă e ruşine; pentru că sfârşitul acelora este moartea.

22. Dar acum, izbăviţi fiind de păcat şi robi făcându-vă lui Dumnezeu, aveţi roada voastră spre sfinţire, iar sfârşitul, viaţă veşnică.

23. Pentru că plata păcatului este moartea, iar harul lui Dumnezeu, viaţa veşnică, în Hristos Iisus, Domnul nostru.

Capitolul 7 - Creştinul e liber de stăpânirea Legii Vechi. Problema păcatului care locuieşte în om

1. Oare nu ştiţi, fraţilor - căci celor ce cunosc Legea vorbesc - că Legea are putere asupra omului, atâta timp cât el trăieşte?

2. Căci femeia măritată e legată, prin lege, de bărbatul său atâta timp cât el trăieşte; iar dacă i-a murit bărbatul, este dezlegată de legea bărbatului.
3. Deci, trăindu-i bărbatul, se va numi adulteră dacă va fi cu alt bărbat; iar dacă i-a murit bărbatul este liberă faţă de lege, ca să nu fie adulteră, luând un alt bărbat.
4. Aşa că, fraţii mei, şi voi aţi murit Legii, prin trupul lui Hristos, spre a fi ai altuia, ai Celui ce a înviat din morţi, ca să aducem roade lui Dumnezeu.
5. Căci pe când eram în trup, patimile păcatelor, care erau prin Lege, lucrau în mădularele noastre, ca să aducem roade morţii;
6. Dar acum ne-am desfăcut de Lege, murind aceluia în care eram ţinuţi robi, ca noi să slujim întru înnoirea Duhului, iar nu după slova cea veche.
7. Ce vom zice deci? Au doară Legea este păcat? Nicidecum. Dar eu n-am cunoscut păcatul, decât prin Lege. Căci n-aş fi ştiut pofta, dacă Legea n-ar fi zis: Să nu pofteşti!
8. Dar păcatul, luând pricină prin poruncă, a lucrat în mine tot felul de pofte. Căci fără lege, păcatul era mort.
9. Iar eu cândva trăiam fără lege, dar după ce a venit porunca, păcatul a prins viaţă;
10. Iar eu am murit! Şi porunca, dată spre viaţă, mi s-a aflat a fi spre moarte.
11. Pentru că păcatul, luând îndemn prin poruncă, m-a înşelat şi m-a ucis prin ea.
12. Deci, Legea e sfântă şi porunca e sfântă şi dreaptă şi bună.
13. Atunci, ce era bun s-a făcut pentru mine pricina morţii? Nicidecum! Ci păcatul, ca să se arate păcat, mi-a adus moartea, prin ceea ce a fost bun, pentru ca păcatul, prin poruncă, să fie peste măsură de păcătos.
14. Căci ştim că Legea e duhovnicească; dar eu sunt trupesc, vândut sub păcat.
15. Pentru că ceea ce fac nu ştiu; căci nu săvârşesc ceea ce voiesc, ci fac ceea ce urăsc.
16. Iar dacă fac ceea ce nu voiesc, recunosc că Legea este bună.
17. Dar acum nu eu fac acestea, ci păcatul care locuieşte în mine.
18. Fiindcă ştiu că nu locuieşte în mine, adică în trupul meu, ce este bun. Căci a voi se află în mine, dar a face binele nu aflu;

19. Căci nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârşesc.

20. Iar dacă fac ceea ce nu voiesc eu, nu eu fac aceasta, ci păcatul care locuieşte în mine.

21. Găsesc deci în mine, care voiesc să fac bine, legea că răul este legat de mine.

22. Că, după omul cel lăuntric, mă bucur de legea lui Dumnezeu;

23. Dar văd în mădularele mele o altă lege, luptându-se împotriva legii minţii mele şi făcându-mă rob legii păcatului, care este în mădularele mele.

24. Om nenorocit ce sunt! Cine mă va izbăvi de trupul morţii acesteia?

25. Mulţumesc lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru! Deci, dar, eu însumi, cu mintea mea, slujesc legii lui Dumnezeu, iar cu trupul, legii păcatului.

Capitolul 8 - Viaţă întru Duhul. Slava ce va să fie. Iubirea lui Dumnezeu

1. Drept aceea nici o osândă nu este acum asupra celor ce sunt în Hristos Iisus.

2. Căci legea duhului vieţii în Hristos Iisus m-a eliberat de legea păcatului şi a morţii,

3. Pentru că ceea ce era cu neputinţă Legii - fiind slabă prin trup - a săvârşit Dumnezeu, trimiţând pe Fiul Său întru asemănarea trupului păcatului şi pentru păcat a osândit păcatul în trup,

4. Pentru ca îndreptarea din Lege să se împlinească în noi, care nu umblăm după trup, ci după duh.

5. Căci cei ce sunt după trup cugetă cele ale trupului, iar cei ce sunt după Duh, cele ale Duhului.

6. Căci dorinţa cărnii este moarte dar dorinţa Duhului este viaţă şi pace;

7. Fiindcă dorinţa cărnii este vrăjmăşie împotriva lui Dumnezeu, căci nu se supune legii lui Dumnezeu, că nici nu poate.

8. Iar cei ce sunt în carne nu pot să placă lui Dumnezeu.

9. Dar voi nu sunteţi în carne, ci în Duh, dacă Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi. Iar dacă cineva nu are Duhul lui Hristos, acela nu este al Lui.

10. Iar dacă Hristos este în voi, trupul este mort pentru păcat; iar Duhul, viaţă pentru dreptate,

11. Iar dacă Duhul Celui ce a înviat pe Iisus din morţi locuieşte în voi, Cel ce a înviat pe Hristos Iisus din morţi va face vii şi trupurile voastre cele muritoare, prin Duhul Său care locuieşte în voi.

12. Drept aceea, fraţilor, nu suntem datori trupului, ca să vieţuim după trup.

13. Căci dacă vieţuiţi după trup, veţi muri, iar dacă ucideţi, cu Duhul, faptele trupului, veţi fi vii.

14. Căci câţi sunt mânaţi de Duhul lui Dumnezeu sunt fii ai lui Dumnezeu.

15. Pentru că n-aţi primit iarăşi un duh al robiei, spre temere, ci aţi primit Duhul înfierii, prin care strigăm: Avva! Părinte!

16. Duhul însuşi mărturiseşte împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu.

17. Și dacă suntem fii, suntem și moştenitori - moştenitori ai lui Dumnezeu și împreună-moştenitori cu Hristos, dacă pătimim împreună cu El, ca împreună cu El să ne și preamărim.

18. Căci socotesc că pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice de mărirea care ni se va descoperi.

19. Pentru că făptura aşteaptă cu nerăbdare descoperirea fiilor lui Dumnezeu.

20. Căci făptura a fost supusă deşertăciunii - nu din voia ei, ci din cauza aceluia care a supus-o - cu nădejde,

21. Pentru că şi făptura însăşi se va izbăvi din robia stricăciunii, ca să fie părtaşă la libertatea măririi fiilor lui Dumnezeu.

22. Căci ştim că toată făptura împreună suspină şi împreună are dureri până acum.

23. Și nu numai atât, ci şi noi, care avem pârga Duhului, şi noi înşine suspinăm în noi, aşteptând înfierea, răscumpărarea trupului nostru.

24. Căci prin nădejde ne-am mântuit; dar nădejdea care se vede nu mai e nădejde. Cum ar nădăjdui cineva ceea ce vede?

25. Iar dacă nădăjduim ceea ce nu vedem, aşteptăm prin răbdare.

26. De asemenea şi Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu ştim să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite.

27. Iar Cel ce cercetează inimile ştie care este dorinţa Duhului, căci după Dumnezeu El Se roagă pentru sfinţi.

28. Şi ştim că Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu, al celor care sunt chemaţi după voia Lui;

29. Căci pe cei pe care i-a cunoscut mai înainte, mai înainte i-a şi hotărât să fie asemenea chipului Fiului Său, ca El să fie întâi născut între mulţi fraţi.

30. Iar pe care i-a hotărât mai înainte, pe aceştia i-a şi chemat; şi pe care i-a chemat, pe aceştia i-a şi îndreptat; iar pe care i-a îndreptat, pe aceştia i-a şi mărit.

31. Ce vom zice deci la acestea? Dacă Dumnezeu e pentru noi, cine este împotriva noastră?

32. El, Care pe Însuşi Fiul Său nu L-a cruţat, ci L-a dat morţii, pentru noi toţi, cum nu ne va da, oare, toate împreună cu El?

33. Cine va ridica pâră împotriva aleşilor lui Dumnezeu? Dumnezeu este Cel ce îndreptează;

34. Cine este Cel ce osândeşte? Hristos, Cel ce a murit, şi mai ales Cel ce a înviat, Care şi este de-a dreapta lui Dumnezeu, Care mijloceşte pentru noi!

35. Cine ne va despărţi pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?

36. Precum este scris: "Pentru Tine suntem omorâţi toată ziua, socotiţi am fost ca nişte oi de junghiere".

37. Dar în toate acestea suntem mai mult decât biruitori, prin Acela Care ne-a iubit.

38. Căci sunt încredinţat că nici moartea, nici viaţa, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele ce vor fi, nici puterile,

39. Nici înălţimea, nici adâncul şi nici o altă făptură nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu, cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru.

Capitolul 9 - Dumnezeu l-a ales pe Israel. Mânia şi îndurarea lui Dumnezeu. Israel şi Evanghelia

1.Spun adevărul în Hristos, nu mint, martor fiindu-mi conştiinţa mea în Duhul Sfânt,

2. Că mare îmi este întristarea şi necurmată durerea inimii.

3. Căci aş fi dorit să fiu eu însumi anatema de la Hristos pentru fraţii mei, cei de un neam cu mine, după trup,

4. Care sunt israeliţi, ale cărora sunt înfierea şi slava şi legămintele şi Legea şi închinarea şi făgăduinţele,

5. Ai cărora sunt părinţii şi din care după trup este Hristos, Cel ce este peste toate Dumnezeu, binecuvântat în veci. Amin!

6. Dar nu aşa că ar fi căzut cuvântul lui Dumnezeu: căci nu toţi cei din Israel sunt şi israeliţi;

7. Nici pentru că sunt urmaşii lui Avraam, sunt toţi fii, ci "întru Isaac, a zis, se vor chema ţie urmaşi",

8.Adică: Nu copiii trupului sunt copii ai lui Dumnezeu, ci fiii făgăduinţei se socotesc urmaşi.

9.Căci al făgăduinţei este cuvântul acesta: "(La anul) pe vremea aceasta voi veni şi Sara va avea un fiu".

10.Dar nu numai ea, ci şi Rebeca, având copii gemeni dintr-unul, Isaac, părintele nostru;

11.Şi nefiind ei încă născuţi şi nefăcând ei ceva bun sau rău, ca să rămână voia lui Dumnezeu cea după alegere, nu din fapte, ci de la Cel care cheamă,

12.I s-a zis ei că "cel mai mare va sluji celui mai mic",

13.Precum este scris: "Pe Iacov l-am iubit, iar pe Isav l-am urât".

14.Ce vom zice dar? Nu cumva la Dumnezeu este nedreptate? Nicidecum!

15.Căci grăieşte către Moise: "Voi milui pe cine vreau să-l miluiesc şi Mă voi îndura de cine vreau să Mă îndur".

16.Deci, dar, nu este nici de la cel care voieşte, nici de la cel ce aleargă, ci de la Dumnezeu care miluieşte.

17.Căci Scriptura zice lui Faraon: "Pentru aceasta chiar te-am ridicat, ca să arăt în tine puterea Mea şi ca numele Meu să se vestească în tot pământul".

18.Deci, dar, Dumnezeu pe cine voieşte îl miluieşte, iar pe cine voieşte îl împietreşte.

19. Îmi vei zice deci: De ce mai dojeneşte? Căci voinţei Lui cine i-a stat împotrivă?

20.Dar, omule, tu cine eşti care răspunzi împotriva lui Dumnezeu? Oare făptura va zice Celui ce a făcut-o: De ce m-ai făcut aşa?

21.Sau nu are olarul putere peste lutul lui, ca din aceeaşi

frământătură să facă un vas de cinste, iar altul de necinste?

22.Şi ce este dacă Dumnezeu, voind să-Şi arate mânia şi să facă cunoscută puterea Sa, a suferit cu multă răbdare vasele mâniei Sale, gătite spre pierire,

23.Şi ca să facă cunoscută bogăţia slavei Sale către vasele milei, pe care mai dinainte le-a gătit spre slavă?

24.Adică pe noi, pe care ne-a şi chemat, nu numai dintre iudei, ci şi dintre păgâni,

25.Precum zice El şi la Osea: "Chema-voi poporul Meu pe cel ce nu este poporul Meu, şi iubită pe cea care nu era iubită;

26.Şi va fi în locul unde li s-a zis lor: Nu voi sunteţi poporul Meu - acolo se vor chema fii ai Dumnezeului Celui viu".

27.Iar Isaia strigă pentru Israel : "Dacă numărul fiilor lui Israel ar fi ca nisipul mării, rămăşiţa se va mântui.

28.Pentru că împlinind şi scurtând, Domnul va îndeplini, pe pământ, cuvântul Său".

29.Şi precum a proorocit Isaia: "Dacă Domnul Savaot nu ne-ar fi lăsat nouă urmaşi, am fi ajuns ca Sodoma şi ne-am fi asemănat cu Gomora".

30.Ce vom zice, deci? Că neamurile care nu căutau dreptatea au dobândit dreptatea, însă dreptatea din credinţă;

31.Iar Israel, urmărind legea dreptăţii, n-a ajuns la legea dreptăţii.

32.Pentru ce? Pentru că nu o căutau din credinţă, ci ca din faptele Legii. S-au poticnit de piatra poticnirii,

33.Precum este scris: "Iată pun în Sion piatră de poticnire şi piatră de sminteală; şi tot cel ce crede în El nu se va ruşina".

Capitolul 10 - Iudeii şi păgânii au Acelaşi Dumnezeu. Mântuirea e pentru toţi

1.Fraţilor, bunăvoinţa inimii mele şi rugăciunea mea către Dumnezeu, pentru Israel, este spre mântuire.

2.Căci le mărturisesc că au râvnă pentru Dumnezeu, dar sunt fără cunoştinţă.

3.Deoarece, necunoscând dreptatea lui Dumnezeu şi căutând să statornicească dreptatea lor, dreptăţii lui Dumnezeu ei nu s-au supus.

4.Căci sfârşitul Legii este Hristos, spre dreptate tot celui ce

crede.
5.Căci Moise scrie despre dreptatea care vine din lege, că: "Omul care o va îndeplini va trăi prin ea".
6.Iar dreptatea din credinţă grăieşte aşa: "Să nu zici în inima ta: Cine se va sui la cer?", ca adică să coboare pe Hristos!
7.Sau: "Cine se va coborî întru adânc?", ca să ridice pe Hristos din morţi!
8.Dar ce zice Scriptura? "Aproape este de tine cuvântul, în gura ta și în inima ta", - adică cuvântul credinţei pe care-l propovăduim.
9.Că de vei mărturisi cu gura ta că Iisus este Domnul şi vei crede în inima ta că Dumnezeu L-a înviat pe El din morţi, te vei mântui.
10.Căci cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturiseşte spre mântuire.
11.Căci zice Scriptura: "Tot cel ce crede în El nu se va rușina".
12. Căci nu este deosebire între iudeu şi elin, pentru că Acelaşi este Domnul tuturor, Care îmbogăţeşte pe toţi cei ce-L cheamă pe El.
13.Căci: "Oricine va chema numele Domnului se va mântui".
14.Dar cum vor chema numele Aceluia în Care încă n-au crezut? Şi cum vor crede în Acela de Care n-au auzit? Şi cum vor auzi, fără propovăduitor?
15.Şi cum vor propovădui, de nu vor fi trimişi? Precum este scris: "Cât de frumoase sunt picioarele celor ce vestesc pacea, ale celor ce vestesc cele bune!"
16.Dar nu toţi s-au supus Evangheliei, căci Isaia zice: "Doamne, cine a crezut celor auzite de la noi?"
17.Prin urmare, credinţa este din auzire, iar auzirea prin cuvântul lui Hristos.
18.Dar întreb: Oare n-au auzit? Dimpotrivă: "În tot pământul a ieşit vestirea lor şi la marginile lumii cuvintele lor".
19.Dar zic: Nu cumva Israel n-a înţeles? Moise spune cel dintâi: "Voi întărâta râvna voastră prin cel ce nu este poporul (Meu) și voi aţâţa mânia voastră cu un popor nepriceput".
20.Isaia îndrăzneşte şi zice: "Am fost aflat de cei ce nu Mă căutau și M-am făcut arătat celor ce nu întrebau de Mine".
21.Dar către Israel zice: "Toată ziua întins-am mâinile Mele către un popor neascultător şi împotrivă grăitor".

Capitolul 11 - Rămăşiţa lui Israel. Mântuirea păgânilor. Restaurarea lui Israel

1. Întreb deci: Oare lepădat-a Dumnezeu pe poporul Său? Nicidecum! Căci şi eu sunt israelit, din urmaşii lui Avraam, din seminţia lui Veniamin.

2. Nu a lepădat Dumnezeu pe poporul Său, pe care mai înainte l-a cunoscut. Nu ştiţi, oare, ce zice Scriptura despre Ilie? Cum se roagă el împotriva lui Israel, zicând:

3. "Doamne, pe proorocii Tăi i-au omorât, jertfelnicele Tale le-au surpat şi eu am rămas singur şi ei caută să-mi ia sufletul!".

4.Dar ce-i spune dumnezeiescul răspuns? "Mi-am pus deoparte şapte mii de bărbaţi, care nu şi-au plecat genunchiul înaintea lui Baal".

5.Deci tot aşa şi în vremea de acum este o rămăşiţă aleasă prin har.

6.Iar dacă este prin har, nu mai este din fapte; altfel harul nu mai este har. Iar dacă este din fapte, nu mai este har, altfel fapta nu mai este faptă.

7.Ce este deci? Nu tot Israelul a dobândit ceea ce căuta; ci cei aleşi au dobândit, iar ceilalţi s-au împietrit,

8.Precum este scris: "Dumnezeu le-a dat duh de amorţire, ochi ca să nu vadă şi urechi ca să nu audă până în ziua de azi".

9.Iar David zice: "Facă-se masa lor cursă şi laţ şi sminteală şi răsplătire lor!

10.Întunce-se ochii lor ca să nu vadă şi spinarea lor încovoaie-o pentru totdeauna!"

11.Deci, întreb: S-a poticnit, oare, ca să cadă? Nicidecum! Şi prin căderea lor, neamurilor le-a venit mântuirea, ca Israel să-şi întărâte râvna faţă de ele.

12.Dar dacă greşeala lor a fost bogăţie lumii şi micşorarea lor bogăţie neamurilor, cu cât mai mult întreg numărul lor!

13.Căci v-o spun vouă, neamurilor: Întru cât sunt eu, deci, apostol al neamurilor, slăvesc slujirea mea,

14.Doar voi izbuti să aţâţ râvna celor din neamul meu şi să mântuiesc pe unii dintre ei.

15.Căci dacă înlăturarea lor a adus împăcarea lumii, ce va fi primirea lor la loc, dacă nu o înviere din morţi?

16.Iar dacă este pârga (de făină) sfântă, şi frământătura este

sfântă; şi dacă rădăcina este sfântă, şi ramurile sunt.
17.Iar dacă unele din ramuri au fost tăiate, şi tu, care erai măslin sălbatic, ai fost altoit printre cele rămase, şi părtaş te-ai făcut rădăcinii şi grăsimii măslinului,
18.Nu te mândri faţă de ramuri; iar dacă te mândreşti, nu tu porţi rădăcina, ci rădăcina pe tine.
19.Dar vei zice: Au fost tăiate ramurile, ca să fiu altoit eu.
20.Bine! Din cauza necredinţei au fost tăiate, iar tu stai prin credinţă. Nu te îngâmfa, ci teme-te;
21.Căci dacă Dumnezeu n-a cruţat ramurile fireşti, nici pe tine nu te va cruţa.
22.Vezi deci bunătatea şi asprimea lui Dumnezeu: Asprimea Lui către cei ce au căzut în bunătatea Lui către tine, dacă vei stărui în această bunătate; altfel şi tu vei fi tăiat.
23.Dar şi aceia, de nu vor stărui în necredinţă, vor fi altoiţi; căci puternic este Dumnezeu să-i altoiască iarăşi.
24.Căci dacă tu ai fost tăiat din măslinul cel din fire sălbatic şi împotriva firii ai fost altoit în măslin bun, cu atât mai vârtos aceştia, care sunt după fire, vor fi altoiţi în însuşi măslinul lor.
25.Pentru că nu voiesc, fraţilor, ca voi să nu ştiţi taina aceasta, ca să nu vă socotiţi pe voi înşivă înţelepţi; că împietrirea s-a făcut lui Israel în parte, până ce va intra tot numărul neamurilor.
26.Şi astfel întregul Israel se va mântui, precum este scris: "Din Sion va veni Izbăvitorul şi va îndepărta nelegiuirile de la Iacov;
27.Şi acesta este legământul Meu cu ei, când voi ridica păcatele lor".
28.Cât priveşte Evanghelia, ei sunt vrăjmaşi din pricina voastră, dar cu privire la alegere ei sunt iubiţi, din cauza părinţilor.
29.Căci darurile şi chemarea lui Dumnezeu nu se pot lua înapoi.
30.După cum voi, cândva, n-aţi ascultat de Dumnezeu, dar acum aţi fost miluiţi prin neascultarea acestora,
31.Tot aşa şi aceştia n-au ascultat acum, ca, prin mila către voi, să fie miluiţi şi ei acum.
32.Căci Dumnezeu i-a închis pe toţi în neascultare, pentru ca pe toţi să-i miluiască.
33.O, adâncul bogăţiei şi al înţelepciunii şi al ştiinţei lui Dumnezeu! Cât sunt de necercetate judecăţile Lui şi cât sunt de nepătrunse căile Lui!

34.Căci cine a cunoscut gândul Domnului sau cine a fost sfetnicul Lui?

35.Sau cine mai înainte I-a dat Lui şi va lua înapoi de la El?

36.Pentru că de la El şi prin El şi întru El sunt toate. A Lui să fie mărirea în veci. Amin!

Capitolul 12 - Viaţa cea nouă întru Hristos. Rânduieli ale vieţii creştine

1.Vă îndemn, deci, fraţilor, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfăţişaţi trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră cea duhovnicească,

2.Şi să nu vă potriviţi cu acest veac, ci să vă schimbaţi prin înnoirea minţii, ca să deosebiţi care este voia lui Dumnezeu, ce este bun şi plăcut şi desăvârşit.

3.Căci, prin harul ce mi s-a dat, spun fiecăruia din voi să nu cugete despre sine mai mult decât trebuie să cugete, ci să cugete fiecare spre a fi înţelept, precum Dumnezeu i-a împărţit măsura credinţei.

4.Ci precum într-un singur trup avem multe mădulare şi mădularele nu au toate aceeaşi lucrare,

5.Aşa şi noi, cei mulţi, un trup suntem în Hristos şi fiecare suntem mădulare unii altora;

6.Dar avem felurite daruri, după harul ce ni s-a dat. Dacă avem proorocie, să proorocim după măsura credinţei;

7.Dacă avem slujbă, să stăruim în slujbă; dacă unul învaţă, să se sârguiască în învăţătură;

8.Dacă îndeamnă, să fie la îndemnare; dacă împarte altora, să împartă cu firească nevinovăţie; dacă stă în frunte, să fie cu tragere de inimă; dacă miluieşte, să miluiască cu voie bună!

9. Dragostea să fie nefăţarnică. Urâţi răul, alipiţi-vă de bine.

10.În iubire frăţească, unii pe alţii iubiţi-vă; în cinste, unii altora daţi-vă întâietate.

11.La sârguinţă, nu pregetaţi; cu duhul fiţi fierbinţi; Domnului slujiţi.

12.Bucuraţi-vă în nădejde; în suferinţă fiţi răbdători; la rugăciune stăruiţi.

13.Faceţi-vă părtaşi la trebuinţele sfinţilor, iubirea de străini

urmând.

14.Binecuvântaţi pe cei ce vă prigonesc, binecuvântaţi-i şi nu-i blestemaţi.

15.Bucuraţi-vă cu cei ce se bucură; plângeţi cu cei ce plâng.

16.Cugetaţi acelaşi lucru unii pentru alţii; nu cugetaţi la cele înalte, ci lăsaţi-vă duşi de spre cele smerite. Nu vă socotiţi voi înşivă înţelepţi.

17.Nu răsplătiţi nimănui răul cu rău. Purtaţi grijă de cele bune înaintea tuturor oamenilor.

18.Dacă se poate, pe cât stă în puterea voastră, trăiţi în bună pace cu toţi oamenii.

19.Nu vă răzbunaţi singuri, iubiţilor, ci lăsaţi loc mâniei (lui Dumnezeu), căci scris este: "A Mea este răzbunarea; Eu voi răsplăti, zice Domnul".

20.Deci, dacă vrăjmaşul tău este flămând, dă-i de mâncare; dacă îi este sete, dă-i să bea, căci, făcând acestea, vei grămădi cărbuni de foc pe capul lui.

21.Nu te lăsa biruit de rău, ci biruieşte răul cu binele.

Capitolul 13 - Supunerea faţă de stăpâniri. Iubirea frăţească. Apropierea Zilei lui Hristos

1.Tot sufletul să se supună înaltelor stăpâniri, căci nu este stăpânire decât de la Dumnezeu; iar cele ce sunt, de Dumnezeu sunt rânduite.

2.Pentru aceea, cel ce se împotriveşte stăpânirii se împotriveşte rânduielii lui Dumnezeu. Iar cel ce se împotrivesc îşi vor lua osândă.

3.Căci dregătorii nu sunt frică pentru fapta bună, ci pentru cea rea. Voieşti, deci, să nu-ţi fie frică de stăpânire? Fă binele şi vei avea laudă de la ea.

4.Căci ea este slujitoare a lui Dumnezeu spre binele tău. Iar dacă faci rău, teme-te; căci nu în zadar poartă sabia; pentru că ea este slujitoare a lui Dumnezeu şi răzbunătoare a mâniei Lui, asupra celui ce săvârşeşte răul.

5.De aceea este nevoie să vă supuneţi, nu numai pentru mânie, ci şi pentru conştiinţă.

6.Că pentru aceasta plătiţi şi dări. Căci (dregătorii) sunt slujitorii lui Dumnezeu, stăruind în această slujire neîncetat.

7.Daţi deci tuturor cele ce sunteţi datori: celui cu darea, darea; celui cu vama, vamă; celui cu teama, teamă; celui cu cinstea, cinste.

8. Nimănui cu nimic nu fiţi datori, decât cu iubirea unuia faţă de altul; că cel care iubeşte pe aproapele a împlinit legea.

9. Pentru că (poruncile): Să nu săvârşeşti adulter; să nu ucizi; să nu furi; să nu mărturiseşti strâmb; să nu pofteşti... şi orice altă poruncă ar mai fi se cuprind în acest cuvânt: Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi.

10.Iubirea nu face rău aproapelui; iubirea este deci împlinirea legii.

11.Şi aceasta, fiindcă ştiţi în ce timp ne găsim, căci este chiar ceasul să vă treziţi din somn; căci acum mântuirea este mai aproape de noi, decât atunci când am crezut.

12.Noaptea e pe sfârşite; ziua este aproape. Să lepădăm dar lucrurile întunericului şi să ne îmbrăcăm cu armele luminii.

13.Să umblăm cuviincios, ca ziua: nu în ospeţe şi în beţii, nu în desfrânări şi în fapte de ruşine, nu în ceartă şi în pizmă;

14.Ci îmbrăcaţi-vă în Domnul Iisus Hristos şi grija de trup să nu o faceţi spre pofte.

Capitolul 14 - Să nu-l judeci pe aproapele tău. Să nu-i fi fratelui tău piatră de poticnire

1.Primiţi-l pe cel slab în credinţă fără să-i judecaţi gândurile.

2.Unul crede să mănânce de toate; cel slab însă mănâncă legume.

3.Cel ce mănâncă să nu dispreţuiască pe cel ce nu mănâncă; iar cel ce nu mănâncă să nu osândească pe cel ce mănâncă, fiindcă Dumnezeu l-a primit.

4.Cine eşti tu, ca să judeci pe sluga altuia? Pentru stăpânul său stă sau cade. Dar va sta, căci Domnul are putere ca să-l facă să stea.

5.Unul deosebeşte o zi de alta, iar altul judecă toate zilele la fel. Fiecare să fie deplin încredinţat în mintea lui.

6.Cel ce ţine ziua, o ţine pentru Domnul; şi cel ce nu ţine ziua, nu o ţine pentru Domnul. Şi cel ce mănâncă pentru Domnul mănâncă, căci mulţumeşte lui Dumnezeu; şi cel ce nu mănâncă pentru Domnul nu mănâncă, şi mulţumeşte lui Dumnezeu.

7.Căci nimeni dintre noi nu trăieşte pentru sine şi nimeni nu

moare pentru sine.
8.Că dacă trăim, pentru Domnul trăim, şi dacă murim, pentru Domnul murim. Deci şi dacă trăim, şi dacă murim, ai Domnului suntem.
9.Căci pentru aceasta a murit şi a înviat Hristos, ca să stăpânească şi peste morţi şi peste vii.
10.Dar tu, de ce judeci pe fratele tău? Sau şi tu, de ce dispreţuieşti pe fratele tău? Căci toţi ne vom înfăţişa înaintea judecăţii lui Dumnezeu.
11.Căci scris este: "Viu sunt Eu! - zice Domnul - Tot genunchiul să Mi se plece şi toată limba să dea slavă lui Dumnezeu".
12.Deci, dar, fiecare din voi va da seama despre sine lui Dumnezeu.
13.Deci să nu ne mai judecăm unii pe alţii, ci mai degrabă judecaţi aceasta: Să nu daţi fratelui prilej de poticnire sau de sminteală.
14.Ştiu şi sunt încredinţat în Domnul Iisus că nimic nu este întinat prin sine, decât numai pentru cel care gândeşte că e ceva întinat; pentru acela întinat este.
15.Dar dacă, pentru mâncare, fratele tău se mâhneşte, nu mai umbli potrivit iubirii. Nu pierde, cu mâncarea ta, pe acela pentru care a murit Hristos.
16.Nu lăsaţi ca bunul vostru să fie defăimat.
17.Căci împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate şi pace şi bucurie în Duhul Sfânt.
18.Iar cel ce slujeşte lui Hristos, în aceasta este plăcut lui Dumnezeu şi cinstit de oameni.
19.Drept aceea să urmărim cele ale păcii şi cele ale zidirii unuia de către altul.
20.Nu strica, pentru mâncare, lucrul lui Dumnezeu. Toate sunt curate, dar rău este pentru omul care mănâncă spre poticnire.
21.Bine este să nu mănânci carne, nici să bei vin, nici să faci ceva de care fratele tău se poticneşte, se sminteşte sau slăbeşte (în credinţă).
22.Credinţa pe care o ai, s-o ai pentru tine însuţi, înaintea lui Dumnezeu. Fericit este cel ce nu se judecă pe sine în ceea ce aprobă!
23.Iar cel ce se îndoieşte, dacă va mânca, se osândeşte, fiindcă n-a fost din credinţă. Şi tot ce nu este din credinţă este păcat.

Capitolul 15 - Să-i placi semenului tău, nu ţie însuţi. Aria misionară a lui Pavel. Un plan de călătorie la Roma

1.Datori suntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor neputincioşi şi să nu căutăm plăcerea noastră.

2. Ci fiecare dintre noi să caute să placă aproapelui său, la ce este bine, spre zidire.

3. Că şi Hristos n-a căutat plăcerea Sa, ci, precum este scris: "Ocările celor ce Te ocărăsc pe Tine, au căzut asupra Mea".

4. Căci toate câte s-au scris mai înainte, s-au scris spre învăţătura noastră, ca prin răbdarea şi mângâierea, care vin din Scripturi, să avem nădejde.

5. Iar Dumnezeul răbdării şi al mângâierii să vă dea vouă a gândi la fel unii pentru alţii, după Iisus Hristos,

6. Pentru ca toţi laolaltă şi cu o singură gură să slăviţi pe Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos.

7. De aceea, primiţi-vă unii pe alţii, precum şi Hristos v-a primit pe voi, spre slava lui Dumnezeu.

8. Căci spun: Că Hristos S-a făcut slujitor al tăierii împrejur pentru adevărul lui Dumnezeu, ca să întărească făgăduinţele date părinţilor,

9.Iar neamurile să slăvească pe Dumnezeu pentru mila Lui, precum este scris: "Pentru aceasta Te voi lăuda între neamuri şi voi cânta numele Tău".

10.Şi iarăşi zice Scriptura: "Veseliţi-vă, neamuri, cu poporul Lui".

11.Şi iarăşi: "Lăudaţi pe Domnul toate neamurile; lăudaţi-L pe El toate popoarele".

12.Şi iarăşi Isaia zice: "Şi Se va arăta rădăcina lui Iesei, Cel care Se ridică să domnească peste neamuri; întru Acela neamurile vor nădăjdui".

13.Iar Dumnezeul nădejdii să vă umple pe voi de toată bucuria şi pacea în credinţă, ca să prisosească nădejdea voastră, prin puterea Duhului Sfânt.

14.Şi, fraţii mei, sunt încredinţat eu însumi despre voi, că şi voi sunteţi plini de bunătate, plini de toată cunoştinţa, putând să vă povăţuiţi unii pe alţii.

15.Şi v-am scris, fraţilor, mai cu îndrăzneală, în parte, ca să vă amintesc despre harul ce mi-a fost dat de Dumnezeu,

16.Ca să fiu slujitor al lui Iisus Hristos la neamuri, slujind Evanghelia lui Dumnezeu, pentru ca prinosul neamurilor, fiind sfinţit în Duhul Sfânt, să fie bine primit.
17.Așadar, în Hristos Iisus am laudă, în cele către Dumnezeu.
18.Căci nu voi cuteza să spun ceva din cele ce n-a săvârşit Hristos prin mine, spre ascultarea neamurilor, prin cuvânt şi prin faptă,
19.Prin puterea semnelor şi a minunilor, prin puterea Duhului Sfânt, aşa încât de la Ierusalim şi din ţinuturile de primprejur până la Iliria, am împlinit propovăduirea Evangheliei lui Hristos,
20.Râvnind astfel să binevestesc acolo unde Hristos nu fusese numit, ca să nu zidesc pe temelie străină,
21.Ci precum este scris: "Cărora nu li s-a vestit despre El, aceia Îl vor vedea; şi cei ce n-au auzit Îl vor înţelege".
22.De aceea am şi fost împiedicat, de multe ori, ca să vin la voi.
23.Dar acum, nemaiavând loc în aceste ţinuturi şi având dorinţa de mulţi ani să vin la voi,
24.Când mă voi duce în Spania, voi veni la voi. Căci nădăjduiesc să vă văd în trecere şi, de către voi, să fiu însoţit până acolo, după ce mă voi bucura întâi, în parte, de voi.
25.Acum însă mă duc la Ierusalim, ca să slujesc sfinţilor.
26.Căci Macedonia şi Ahaia au binevoit să facă o strângere de ajutoare pentru săracii dintre sfinţii de la Ierusalim.
27.Căci ei au binevoit şi sunt datori faţă de ei. Căci dacă neamurile s-au împărtăşit de cele duhovniceşti ale lor, datori sunt şi ei să le slujească în cele trupeşti.
28.Săvârşind deci aceasta şi încredinţându-le roada aceasta, voi trece pe la voi, în Spania.
29.Şi ştiu că, venind la voi, voi veni cu deplinătatea binecuvântării lui Hristos.
30.Dar vă îndemn, fraţilor, pentru Domnul nostru Iisus Hristos şi pentru iubirea Duhului Sfânt, ca împreună cu mine să luptaţi în rugăciuni către Dumnezeu pentru mine,
31.Ca să scap de necredincioșii din Iudeea și ca ajutorul meu la Ierusalim să fie bine primit de către sfinţi,
32.Ca să vin la voi cu bucurie prin voia lui Dumnezeu și să-mi găsesc liniștea împreună cu voi.
33.Iar Dumnezeul păcii să fie cu voi cu toţi. Amin!

Capitolul 16 - Urările lui Pavel pentru cei din Roma. Doxologie

1.Şi vă încredinţez pe Febe, sora noastră, care este diaconiţă a Bisericii din Chenhrea,
2.Ca s-o primiţi în Domnul, cu vrednicia cuvenită sfinţilor şi să-i fiţi de ajutor la orice ar avea nevoie de ajutorul vostru. Căci şi ea a ajutat pe mulţi şi pe mine însumi.
3.Îmbrăţişaţi pe Priscila şi Acvila, împreună-lucrători cu mine în Hristos Iisus,
4.Care şi-au pus grumazul lor pentru viaţa mea şi cărora nu numai eu le mulţumesc, ci şi toate Bisericile dintre neamuri,
5.Şi Biserica din casa lor. Îmbrăţişaţi pe Epenet, iubitul meu, care este pârga Asiei, în Hristos.
6.Îmbrăţişaţi pe Maria care s-a ostenit mult pentru voi.
7.Îmbrăţişaţi pe Andronic şi pe Iunias, cei de un neam cu mine şi împreună închişi cu mine, care sunt vestiţi între apostoli şi care înaintea mea au fost în Hristos.
8.Îmbrăţişaţi pe Ampliat, iubitul meu în Domnul.
9. Îmbrăţişaţi pe Urban, împreună-lucrător cu mine în Hristos, şi pe Stahis, iubitul meu.
10.Îmbrăţişaţi pe Apelles, cel încercat în Hristos. Îmbrăţişaţi pe cei ce sunt din casa lui Aristobul.
11.Îmbrăţişaţi pe Irodion, cel de un neam cu mine. Îmbrăţişaţi pe cei din casa lui Narcis, care sunt în Domnul.
12.Îmbrăţişaţi pe Trifena şi pe Trifosa, care s-au ostenit în Domnul. Îmbrăţişaţi pe iubita Persida, care mult s-a ostenit în Domnul.
13.Îmbrăţişaţi pe Ruf, cel ales întru Domnul, şi pe mama lui, care este şi a mea.
14.Îmbrăţişaţi pe Asincrit, pe Flegon, pe Hermes, pe Patrova, pe Hermas şi pe fraţii care sunt împreună cu ei.
15. Îmbrăţişaţi pe Filolog şi pe Iulia, pe Nereu şi pe sora lui, pe Olimpian şi pe toţi sfinţii care sunt împreună cu ei.
16.Îmbrăţişaţi-vă unii pe alţii cu sărutare sfântă. Vă îmbrăţişează pe voi toate Bisericile lui Hristos.
17. Şi vă îndemn, fraţilor, să vă păziţi de cei ce fac dezbinări şi sminteli împotriva învăţăturii pe care aţi primit-o. Depărtaţi-vă de ei.
18. Căci unii ca aceştia nu slujesc Domnului nostru Iisus Hristos,

ci pântecelui lor, şi prin vorbele lor frumoase şi măgulitoare, înşeală inimile celor fără de răutate.

19. Căci ascultarea voastră este cunoscută de toţi. Mă bucur deci de voi şi voiesc să fiţi înţelepţi spre bine şi nevinovaţi la rău.

20. Iar Dumnezeul păcii va zdrobi repede sub picioarele voastre pe satana. Harul Domnului nostru Iisus Hristos cu voi!

21. Vă îmbrăţişează Timotei, cel împreună-lucrător cu mine, şi Luciu şi Iason şi Sosipatru, cei de un neam cu mine,

22. Vă îmbrăţişez în Domnul eu, Tertius, care am scris epistola.

23. Vă îmbrăţişează Gaius, gazda mea şi a toată Biserica. Vă îmbrăţişează Erast, vistiernicul cetăţii, şi fratele Cvartus.

24.Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toţi. Amin!

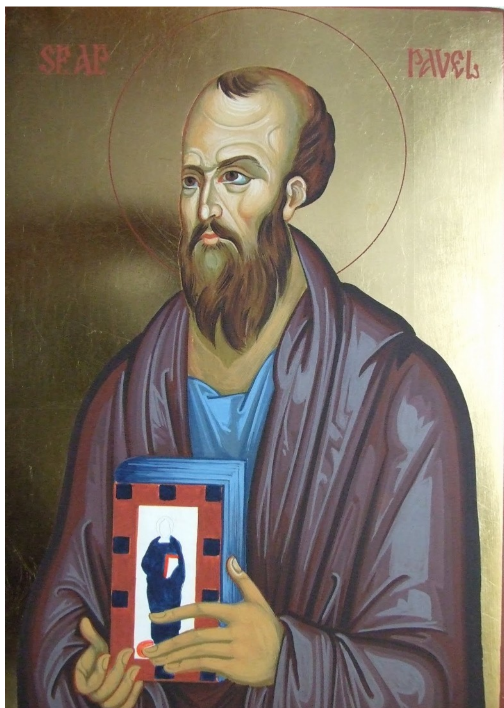
25.Iar celui ce poate să vă întărească după Evanghelia mea şi după propovăduirea lui Iisus Hristos, potrivit cu descoperirea tainei celei ascunse din timpuri veşnice,

26.Iar acum arătată prin Scripturile proorocilor, după porunca veşnicului Dumnezeu şi cunoscută la toate neamurile spre ascultarea credinţei,

27.Unuia înţeleptului Dumnezeu, prin Iisus Hristos, fie slava în vecii vecilor. Amin!

Tâlcuiri la Epistola către Romani

Omilia I - Despre dragostea lui Dumnezeu

„Pavel, rob al lui Iisus Hristos, chemat de El apostol, rânduit pentru vestirea Evangheliei lui Dumnezeu, pe care a făgăduit-o mai înainte, prin proorocii Săi, în Sfintele Scripturi" (Romani 1,1-2).

Moise, deşi a scris cele cinci cărţi de la începutul Vechiului Testament, nicăieri nu şi-a trecut numele, şi nici cei care au scris cele petrecute după el. De asemenea, nici Matei, Ioan, Marcu şi Luca nu şi-au trecut numele lor, pe când fericitul Pavel, în toate epistolele lui, îşi pune numele la început. ***De ce a făcut el aceasta? Fiindcă aceia scriau celor de faţă, şi deci era de prisos să-şi pună numele lor în scrieri, pe când Pavel trimitea scrierile lui, sub formă de epistole, în locuri îndepărtate, şi de aceea era necesar să-şi pună numele.*** Dacă

acest lucru însă nu îl face şi în epistola către evrei, motivaţia există în înţelepciunea lui. Fiindcă evreii aveau o mare reţinere feţă de el, şi, pentru ca nu cumva, auzindu-i numele, să-şi astupe urechile chiar de la început, s-a gândit să le câştige atenţia ascunzându-şi numele de ei. Dacă însă unii prooroci şi Solomon şi-au pus numele lor în scrieri, aceasta o las pe seama voastră să cercetaţi şi să o explicaţi, şi anume de ce unii şi-au trecut numele în scrierile lor, iar alţii nu. Căci nu trebuie a afla totul numai de la mine, ci e bine ca şi voi să vă osteniţi şi să cercetaţi, ca nu cumva să deveniţi leneşi.

„Pavel, rob al lui Iisus Hristos". De ce i-a schimbat Dumnezeu numele şi din Saul l-a numit Pavel? Aceasta s-a întâmplat pentru a nu fi cu nimic mai prejos decât Apostolii şi ca să primească şi el ceea ce corifeul Apostolilor avea în chip aparte, ca astfel să poată deveni asemenea lor. Şi se numeşte pe sine rob al lui Hristos, şi nu în mod simplu, pentru că pot fi multe feluri de robie. Aşa, de pildă, un fel este cel arătat de psalmist, care zice: ***„Toate sunt slujitoare Ţie"*** (Psalmi 118, 91); un alt fel este cel de care zice profetul: ***„Nabucodonosor, sluga Mea"***(Ieremia 25, 9), căci lucrul este robul Celui care l-a creat; un alt fel este cel exprimat de Apostol, ca rezultând din credinţă: ***„Mulţumim însă lui Dumnezeu, că (deşi) eraţi robi ai păcatului, v-aţi supus din toată inima dreptarului învăţăturii căreia aţi fost încredinţaţi. Şi izbăvindu-vă de păcat, v-aţi făcut robi ai dreptăţii"***(Romani 6, 17-18); un altul este cel provenit din purtare, ca atunci când zice: ***„Moise, sluga mea, a murit"*** (Iosua 1, 2), pentru că deşi toţi iudeii erau robii (slugile) Lui, totuşi Moise, prin viaţa lui strălucită, îi covârşise pe toţi.

Deci, Pavel fiind slugă după toate felurile acestei slujbe, în loc de înalte demnităţi se numeşte „rob a lui Iisus Hristos". Şi numele cele sfinte ale iconomiei dumnezeieşti le pune înainte, ridicându-se de jos la cele de sus. Numele de Iisus l-a adus îngerul din ceruri, când S-a născut Mântuitorul, iar Hristos se numeşte de la crisqh~nai (a fi uns), ceea ce aparţine de asemenea trupului.

„Dar cu ce untdelemn a fost uns?", ai putea întreba. Nu a fost uns cu untdelemn, ci a fost uns în Duhul Sfânt, căci Scriptura obişnuieşte a-i numi unşi pe aceştia. Ceea ce premerge ungerii este Duhul Sfânt, şi pe El îl primeşte şi untdelemnul. Dar unde numeşte oare Scriptura unşi pe

cei neunşi cu untdelemn? ***„Nu vă atingeţi de unşii Mei şi nu vicleniţi împotriva profeţilor Mei”***(Psalmi 104, 15), fiindcă pe atunci nu era instituită ungerea cu untdelemn pentru toţi, ci numai pentru preoţi, regi şi profeţi.

„Chemat de El Apostol”. În orice loc el se intitulează „chemat”, arătând prin aceasta marea lui recunoştinţă, şi că nu datorită propriei căutări a găsit, ci fiind chemat, s-a apropiat şi s-a supus. De altfel, el şi pe credincioşi îi numeşte „chemaţi sfinţi”. Dar aceştia au fost chemaţi numai până ce au devenit credincioşi, pe când lui, după ce a crezut, i s-a încredinţat apostolia, lucru ce este încărcat de multe bunătăţi şi mai presus de toate darurile. Şi oare ce trebuie spus mai mult, decât că ceea ce a făcut Hristos venind în lume, aceasta s-a încredinţat Apostolilor după ce S-a înălţat la ceruri? Ceea ce şi Pavel proclamă, zicând: ***„Noi suntem soli ai lui Hristos, ca şi cum Însuşi Dumnezeu s-ar ruga prin noi”*** (II Corinteni 5, 20), adică înălţând prin aceasta demnitatea Apostolilor în ochii credincioşilor, le pune pe Dumnezeu Însuşi ca rugător, în locul lui Hristos.

„Rânduit pentru vestirea Evangheliei lui Dumnezeu”. După cum într-o casă fiecare este rânduit spre diferite ocupaţii, la fel şi în Biserică serviciile sunt distribuite diferit. Mie mi se pare că nu doar de o simplă rânduială vorbeşte el aici, ci face aluzie la faptul că el încă de la început a fost hărăzit de sus spre apostolie, lucru pe care şi Ieremia îl spune despre hotărârea lui Dumnezeu în privinţa sa: ***„Înainte de a te fi zămislit în pântece, te-am cunoscut, şi înainte de a ieşi din pântece, te-am sfinţit şi te-am rânduit prooroc pentru popoare”*** (Ieremia 1, 5). Fiindcă el scria către o cetate îngâmfată şi plină de mândrie, de aceea arată, oriunde şi prin orice mijloc, că hirotonia lui ca Apostol este de la Dumnezeu, căci El l-a chemat şi tot El l-a rânduit. Face deci aceasta pentru ca epistola de faţă să fie bine primită şi demnă de credinţă.

„Pentru vestirea Evangheliei lui Dumnezeu”, zice. Aşadar nu numai Matei este evanghelist, şi nici numai Marcu, după cum şi Apostol nu este numai el, ci şi aceia, deşi excepţional se zice de unii că au făcut aceea, iar el aceasta. El numeşte Evanghelia a sa, nu numai pentru bunurile săvârşite, ci şi pentru cele viitoare, însă cum de spune că el

vesteşte Evanghelia „lui Dumnezeu”, când Tatăl era cunoscut şi mai înainte de Evanghelii? Dar deşi era cunoscut doar iudeilor, cu toate acestea nici ei nu-L cunoşteau după cum trebuie, fiindcă îşi închipuiau multe lucruri nedemne despre El, fapt pe care îl spune şi Hristos: ***„Dar vine ceasul şi acum este, când adevăraţii închinători se vor închina în duh şi în adevăr”*** şi că ***„Tatăl astfel de închinători îşi doreşte”*** (Ioan 4, 23). După aceea, deci, Tatăl S-a descoperit lumii întregi împreună cu Fiul, ceea ce Hristos, cu voce puternică, spunea: ***„ ...Ca să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis”*** (Ioan 17, 3). O numeşte Evanghelia lui Dumnezeu, ca astfel din capul locului să deştepte pe ascultători. El n-a venit ca să vestească ceva trist, cum a fost cazul proorocilor, ce vesteau abaterile şi pedepsele, ci a venit să vestească Evanghelia, adică vestea cea bună, şi încă Evanghelia lui Dumnezeu, care făgăduieşte credincioşilor vistierii nesfârşite de bunătăţi statornice şi neschimbătoare.

„Pe care a făgăduit-o mai înainte, prin proorocii Săi, în Sfintele Scripturi”(1, 2), şi anume că ***„Domnul va da cuvântul celor ce vestesc cu putere multă”***(Psalmi 67,12); şi iarăşi: ***„Cât de frumoase sunt pe munţi picioarele trimisului care vesteşte pacea, a solului de veste bună, care dă de ştire mântuirea, ...”*** (Isaia 52,7).

Ai văzut cât de lămurit se arată în Vechiul Testament numele şi modul Evangheliei? „Noi nu o vestim numai prin vorbe”, zice, „ci şi prin fapte”. Evanghelia nu este lucru omenesc, ci dumnezeiesc, negrăit şi mai presus de fire. Şi fiindcă îi acuzau, pe cei ce predicau această Evanghelie, de inovaţie, atunci Apostolul arată că Evanghelia este mai veche decât scrierile filosofilor elini, şi că este descrisă mai înainte de profeţi. Dacă însă nu a fost dată de la început, cauza a fost că nu ar fi voit să o primească. Cei ce voiau însă aceasta, ca de exemplu Avraam, pentru care zice: ***„Avraam, părintele vostru, a fost bucuros să vadă ziua Mea şi a văzut-o şi s-a bucurat”***(I oan 8, 56), ar fi primit-o cu plăcere. Dar cum de se spune în alt loc: ***„Adevărat grăiesc vouă că mulţi prooroci şi drepţi au dorit să vadă cele ce priviţi voi, şi n-au văzut, şi să audă cele ce auziţi voi, şi n-au auzit”***(Matei 13,17)? ***Adică n-au văzut trupul Lui, şi n-au auzit de minunile Lui săvârşite faţă de toţi, după cum văd şi aud ei acum.*** Tu însă gândeşte-te cu câte

sute de ani înainte s-au prevăzut şi profeţit acestea! Când Dumnezeu voieşte să pregătească anumite lucruri mari, pe acestea le grăieşte cu mult timp mai înainte, pregătind auzul pentru primirea lor atunci când se vor împlini.

„În Sfintele Scripturi”, zice, căci profeţii nu se opreau numai la a le spune din gură, ci şi scriau ceea ce grăiau; iar nu numai că scriau, dar le şi imprimau aşa zicând în tipuri, ca de exemplu istoria lui Avraam când a ridicat pe altar pe fiul său Isaac, ca să-l jertfească; sau istoria lui Moise cu şarpele de aramă ridicat în pustie; sau cea cu ridicarea mâinilor când au biruit pe Amalec; sau cea cu Mielul pascal adus spre jertfă – şi altele asemenea.

„Despre Fiul Său, Cel născut din sămânţa lui David, după trup”(1, 3). Dar ce faci, Pavele? După ce ne-ai înălţat sufletul, după ce ai făcut ca noi să ne închipuim lucruri mari şi minunate, după ce ne-ai spus de Evanghelie, şi încă de Evanghelia lui Dumnezeu, după ce ne-ai adus de faţă pe profeţi şi ne-ai arătat cum toţi au prevestit cele viitoare cu mulţi ani mai înainte, apoi cum de te cobori iarăşi la David? Vorbeşti poate de un om simplu, spune-mi, căruia îi dai de tată pe fiul lui Iesei? Şi cum să fie acestea demne de cele vorbite până acum? „Sunt foarte demne”, zice el, „căci nu ni se vorbeşte de un om simplu. De aceea tocmai am adăugat «după trup», dând a înţelege că naşterea Lui cea după duh este a lui Dumnezeu Tatăl”.

Dar de ce oare a început Apostolul de aici şi nu de la cele mai înalte? Pentru că şi Matei a început de aici, şi Luca, şi Marcu; pentru că Cel ce urma a-l elibera pe om şi a-l duce la cer era necesar de a-l duce de jos în sus. Astfel a fost orânduit, şi astfel s-a făcut. ***Mai întâi L-au văzut ca om pe pământ, şi atunci au priceput că El este Dumnezeu. Pe calea pe care Şi-a aşternut învăţătura Sa dumnezeiască, pe aceasta păşeşte, iată, şi ucenicul Său.***

Aşadar, el vorbeşte mai întâi de naşterea cea după trup, nu pentru că aceasta ar fi fost întâi, ci pentru a ridica mintea ascultătorilor de la aceasta la cealaltă. ***„Care a fost rânduit Fiu al lui Dumnezeu întru putere, după Duhul sfinţeniei, prin învierea Lui din morţi, Iisus Hristos, Domnul nostru”*** (1, 4). Acest pasaj a devenit greu de desluşit din pricina vorbelor încâlcite, pe care se cade mai întâi a le

descurca.

Deci, despre ce se vorbeşte aici? „Noi predicăm”, zice, „pe cel născut din sămânţa lui David”. Aceasta se poate vedea; ***însă de unde se poate deduce că Acesta Care S-a întrupat din sămânţa lui David este Însuşi Fiul lui Dumnezeu?***

- ✔ *Mai întâi de la proorocii din Sfintele Scripturi, ceea ce reprezintă o dovadă nu puţin însemnată.*
- ✔ *Apoi din modul naşterii Lui, ceea ce însuşi Apostolul a arătat: „Din sămânţa lui David după trup”, căci el a dezlegat legea firii.*
- ✔ *În al treilea rând, de la minunile pe care le-a săvârşit, dând dovadă de o mare putere, căci aceasta înseamnă expresia „întru putere”.*
- ✔ *În al patrulea rând, de la Duhul pe care-L dă celor ce credeau în El, şi prin Care pe toţi îi făcea sfinţi, pentru care şi Apostolul zice: „după Duhul sfinţeniei – însă asemenea daruri numai lui Dumnezeu Îi sunt cu putinţă a acorda.*
- ✔ *În al cincilea rând, de la învierea Lui, căci El este primul şi singurul Care S-a ridicat pe Sine din morţi, ceea ce Însuşi a spus, că acesta este un semn îndeajuns să închidă gurile celor necuviincioşi:* ***„Stricaţi acest Templu, şi în trei zile îl voi ridica”*** *(Ioan 2, 19); şi iarăşi:* ***„Când veţi înălţa pe Fiul Omului, atunci veţi cunoaşte că Eu sunt”*** *(Ioan 8, 28); şi iarăşi:* ***„Neam viclean şi desfrânat cere semn, dar semn nu i se va da, decât semnul lui Iona proorocul”*** *(Matei 12, 39).*

Dar oare ce vrea să zică prin cuvintele: „Care s-a hotărât”. Adică Cel ce S-a arătat, Acela a fost hotărât, a fost mărturisit de toţi şi de toate: de prooroci, de naşterea Lui cea minunată după trup; de puterea şi de semnele pe care le făcea; de Duhul prin Care dă sfinţenie tuturor celor credincioşi, de la învierea Lui cea mai presus de fire, prin care a desfiinţat tirania morţii.

„Prin Care am primit har şi apostolie, spre ascultarea credinţei” (1, 5). Priveşte sinceritatea lui: el nu voieşte nimic al său, ci toate ale Stăpânului. Şi, cu toate acestea, Duhul Sfânt a dat aceasta, pentru care şi zicea: ***„Încă multe am a vă spune, dar acum nu puteţi***

să le purtaţi. Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul" (Ioan 15, 12-13); şi iarăşi: ***„Osebiţi-mi pe Barnaba şi pe Saul, pentru lucrul la care i-am chemat".*** De asemenea, în Epistola întâi către Corinteni (12, 8-12), zicea: ***„Că unuia prin Duhul Sfânt cuvânt de înţelepciune, iar altuia, după acelaşi Duh, cuvântul cunoştinţei... Şi toate acestea le lucrează unul şi acelaşi Duh, împărţind fiecăruia deosebi, după cum voieşte".*** De asemenea şi preoţilor Bisericii din Efes le grăia în Milet: ***„Drept aceea luaţi aminte de voi înşivă şi de toată turma, întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi"*** (Faptele Apostolilor 20, 28).

Ai văzut cum atribuie pe cele ale Duhului Fiului, şi pe cele ale Fiului Duhului? „Har şi apostolie", zice: adică „nu prin meritele noastre am ajuns Apostoli, nici n-am luat demnitatea aceasta trudindu-ne şi obosindu-ne, ci am luat chiar de la Dumnezeu, şi prin urmare meritele noastre sunt ale harului de sus". „Spre ascultarea credinţei", adică: nu Apostolii erau cei ce aveau merite, ci darul care lucra prin ei şi-i predispunea la aceasta. Treaba lor era ca să umble prin lumea întreagă şi să predice, însă cel ce-i convingea pe ascultători şi-i făcea să creadă era harul lui Dumnezeu, care lucra prin ei, precum zice şi Luca: ***„A deschis inima lor"*** (Faptele Apostolilor 16, 14); şi iarăşi: ***„Cărora s-a dat a asculta cuvântul lui Dumnezeu".***

„Spre ascultarea credinţei", zice. Vedeţi că el nu a spus „spre cercetarea, spre examinarea sau discutarea", ci spre ascultarea credinţei, „căci nu am fost trimişi ca să judecăm ceea ce ni s-a încredinţat, ci ca să le transmitem vouă aşa precum le-am primit. Când stăpânul hotărăşte ceva, cei ce ascultă nu trebuie să cenzureze şi să cearnă vorbele, ci doar să le primească". Şi, într-adevăr, din acest motiv au fost trimişi Apostolii, ca să spună ceea ce au auzit, iar nu să adauge de la ei ceva, iar noi să ascultăm şi să credem. Pentru numele Lui, zice; nu vorbeşte despre ceea ce este în fiinţă, ci ca să credem în numele Lui, căci cu credinţa în numele lui Iisus Hristos zice: ***„Scoală-te şi umblă"*** (Faptele Apostolilor 3, 6), de unde se vede că această vindecare minunată, ca şi toate celelalte, avea nevoie numai de credinţa în numele lui Hristos, şi nu mai era cu putinţă de a-i mai opune raţionamente omeneşti.

„Întru care sunteţi şi voi chemaţi ai lui Iisus Hristos” (1, 6). ***Dar ce? La toate neamurile, sau mai bine zis la toate popoarele a predicat Pavel? Cum că el a călătorit predicând de la Ierusalim până în Iliria, şi de acolo până la marginile pământului, se învederează din cele scrise romanilor – şi dacă nu a umblat prin toate ţările, apoi nu se poate spune că ceea ce spune el este neadevărat, fiindcă el nu vorbeşte numai de el, ci şi de cei doisprezece Apostoli în general, ca şi de toţi cei ce au vestit împreună cu ei cuvântul lui Dumnezeu.*** De altfel, nici n-ar putea cineva să-l acuze de ceea ce spune, dacă ar judeca după buna lui voinţă şi zelul cel înfocat, prin care, chiar şi după încetarea lui din viaţă, el nu conteneşte de a predica pretutindeni în lume.

Gândeşte-te, deci, cum el înalţă darul acesta şi cum îl arată cu mult mai presus de cele din legea veche, pentru că toate din legea veche s-au făcut pentru un singur popor, pe când darul acesta a fost purtat peste mări şi peste toate ţările de pe faţa pământului. Te mai gândeşti apoi cum acest suflet fericit al lui Pavel este scutit de orice linguşire, fiindcă, deşi le vorbea romanilor, care se găseau în fruntea tuturor popoarelor, totuşi el nu le atribuie nimic mai mult decât celorlalte neamuri. Nu pentru că ei stăpâneau şi împărăţeau peste celelalte popoare îi credea şi îi considera ca având ceva mai mult din cele spirituale, ci ***„precum predicăm tuturor popoarelor, aşa şi vouă”***, punându-i în acelaşi număr cu sciţii şi tracii, fiindcă dacă nu ar fi voit să spună aceasta, era de prisos să zică „întru care şi voi”.

Aceasta o face cu scopul vădit de a doborî îngâmfarea lor şi de a scoate din cugetul lor o asemenea mândrie prostească, învăţându-i să se considere egali faţă de alţii. Drept care şi adaugă, zicând: ***„Întru care sunteţi şi voi chemaţi ai lui Iisus Hristos”***, adică „cu care sunteţi şi voi chemaţi”. Şi nu a zis că alţii sunt chemaţi cu voi, ci „pe voi v-a chemat împreună cu ceilalţi”, căci dacă în Iisus Hristos nu este nici rob, nici liber, cu atât mai mult însă nu este nici împărat, nici cetăţean, ci toţi deopotrivă; fiindcă nu voi v-aţi chemat, şi nici nu v-aţi apropiat de la voi.

„Tuturor celor ce sunteţi în Roma, iubiţi de Dumnezeu, chemaţi sfinţi, har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de

la Domnul Iisus Hristos” (1,7). Priveşte cum el, necontenit, foloseşte cuvântul „chemaţi”, căci zice: „chemat Apostol”, „întru care sunteţi şi voi chemaţi”, „tuturor celor ce sunteţi în Roma, chemaţi sfinţi” – iar aceasta nu o face vorbind de prisos, ci voia ca ei să-şi amintească necontenit de binefacerea lui Dumnezeu. Fiindcă printre cei credincioşi puteau fi şi dintre consuli, guvernatori, dintre săraci, ca şi dintre oamenii simpli, de aceea, dând la o parte această inegalitate a demnităţilor, el trimite tuturor aceeaşi salutare, aceeaşi denumire.

Dacă în cele spirituale şi în cele necesare toate sunt comune şi robilor, şi celor liberi, ca de pildă dragostea lui Dumnezeu, chemarea, Evanghelia, harul, pacea, sfinţenia şi toate celelalte, apoi cum să nu fie cea mai de pe urmă nesocotinţă ca pe cei pe care Dumnezeu i-a unit şi i-a făcut deopotrivă în cele mai mari, tu să încerci să-i desparţi tocmai prin lucrurile pământeşti? De aceea, acest fericit chiar de la început dezrădăcinându-le această boală răuvoitoare, îi conduce spre mama tuturor bunătăţilor, care este umilinţa. Aceasta îi face pe robi a fi buni, aflând că nu vor fi întru nimic vătămaţi din cauza robiei lor, şi tot aceasta îi face şi pe stăpâni a fi mai cumpătaţi, învăţându-i că nu vor avea nici un folos din libertatea lor, dacă înaintea ei nu vor premerge cele ale credinţei. Şi ca să afli că el, adresându-se tuturor, nu face prin aceasta nici o confuzie, ci mai ales o împărţire excelentă, nu a scris simplu: „tuturor celor din Roma” ci întrebuinţează o denumire deosebită: „celor iubiţi de Dumnezeu”.Aceasta este o împărţire excelentă, căci arată şi de unde vine sfinţirea. Şi de unde vine sfinţirea?

De la dragoste, căci spunând: „iubiţilor lui Dumnezeu”, adaugă imediat: „celor sfinţi chemaţi”, arătând prin aceasta că de aici ne vine izvorul tuturor bunătăţilor. Numeşte sfinţi pe toţi credincioşii, în general.

„Har vouă şi pace”. O! Ce salutare frumoasă, şi care poartă cu sine mii de bunătăţi! ***Aceasta este salutarea pe care Hristos a poruncit Apostolilor a o adresa la început în casele în care vor intra.*** Şi de aceea şi Pavel, pretutindeni, aşa îşi începe cuvântarea, de la har şi pace.

Nici Hristos nu a desfiinţat un război mic şi neînsemnat, ci variat, şi în multe feluri, şi de un timp îndelungat, iar aceasta nu a provenit deloc din ostenelile noastre, ci numai prin harul lui. Fiindcă dragostea a hărăzit harul, iar harul a hărăzit pacea, de aceea Apostolul punându-le în ordinea lor în salutarea pe care le-o trimite, doreşte ca acestea să rămână încontinuu printre ei înrădăcinate, ca nu cumva să reînceapă alt război. Pentru aceasta şi roagă pe dătătorul lor de a le păstra printre ei, neclintite, zicând: ***„Har vouă şi pace de la Tatăl nostru şi de la Domnul Iisus Hristos".*** Iată că aici particula „de la" este comună Tatălui şi Fiului, ceea ce este egal cu „de la care" sau „din care".

Vai! Cât de mare putere a avut dragostea lui Dumnezeu! Noi, care eram duşmani şi dispreţuiţi, deodată am devenit sfinţi şi fii ai Celui Preaînalt! Când noi Îl numim Tată, El ne-a declarat fii, iar când zice fii, ne-a şi descoperit întreaga vistierie a bunătăţilor! Deci, iubiţilor, să rămânem în harul lui Dumnezeu, arătând o purtare vrednică de acest har şi ducând necontenit în noi şi între noi pacea şi sfinţenia. Acestea sunt adevăratele demnităţi, pe când toate celelalte sunt trecătoare, momentane, se sfârşesc o dată cu viaţa din lumea aceasta, şi de cele mai multe ori se cumpără cu bani, pentru care nici nu ar putea fi considerate demnităţi, ci mai mult nume seci, având puterea şi tăria lor în îmbrăcămintea hainelor şi în lingușirea celor ce-i înconjoară, însă demnitatea dată de Dumnezeu, acel dar al sfinţeniei şi al înfierii, nu încetează nici după moarte; îi face străluciţi şi aici pe cei ce-l au, şi-i însoţeşte şi dincolo, în viaţa viitoare.

Cel ce păstrează în sine darul înfierii şi păzeşte cu străşnicie sfinţenia se va arăta cu mult mai strălucit chiar decât cel ce poartă pe cap coroană şi este îmbrăcat în porfiră împărătească; ba chiar în viaţa prezentă se va bucura de linişte şi veselie sufletească, căci ***cel ce se hrăneşte cu bune nădejdi nu are motive de tulburare şi e însoţit pretutindeni şi pururea de mulţumirea sufletească.*** Mulţumirea şi bucuria sufletească nu stau în mărimea întâietăţii, nici în mulţimea banilor, nici în importanţa funcţiei, nici în puterea fizică, nici în luxul mesei, nici în podoaba hainelor şi nici în altele de acest fel, care, toate la un loc, sunt lucruri omeneşti; ci numai în succesele duhovniceşti şi în conştiinţa bună şi curată.

Cel ce are conştiinţa curată – chiar de ar fi îmbrăcat sărăcăcios, chiar de s-ar lupta cu foamea zilnic – va fi cu siguranţă mai voios decât cei ce se desfată mult, precum şi cel ce are o conştiinţă pătată şi rea, chiar de ar fi înconjurat de toate bogăţiile lumii, totuşi este mai de plâns decât toţi. De aceea Pavel, deşi trăia veşnic în foame şi lipsuri, deşi era necăjit şi amărât în fiecare zi, totuşi era vesel şi se desfată duhovniceşte mai mult decât împăratul de atunci. Ahab fiind rege, şi bucurându-se de plăcerile vieţii, ofta şi era nemulţumit fiindcă săvârşise acel păcat, şi faţa lui era tristă şi înainte de păcat, şi după săvârşirea păcatului.

Deci, dacă vrem să ne bucurăm de adevărata mulţumire, să fugim, mai întâi de toate, de răutate şi viclenie. Să căutăm să facem fapte bune, fiindcă altfel nu e cu putinţă a ne împărtăşi de aceasta, chiar de am urca până pe tronul împărătesc. De aceea şi zicea Pavel: ***„Iar roada duhului este dragostea, bucuria, pacea...”*** (Galateni 5, 22). Acest fruct să-l creştem şi să-l păstrăm noi, pentru ca şi aici să ne bucurăm de veselia şi mulţumirea sufletească, şi, în acelaşi timp, să ne învrednicim de împărăţia viitoare, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care se cuvine slava şi cinstirea Tatălui şi Duhului Sfânt, în vecii vecilor. Amin.

Omilia II - Despre credinţă

„Mulţumesc întâi Dumnezeului meu, prin Iisus Hristos, pentru voi toţi, fiindcă credinţa voastră se vesteşte în toată lumea” (Romani 1, 8).

Începutul acestei epistole este demn de fericitul său suflet şi suficient de a povăţui pe toţi ca să participe la lucrurile cele bune ale lui Dumnezeu, cu fapta şi cu cuvântul, mulţumindu-I nu numai pentru propriile lor merite, ci şi pentru faptele bune ale altora, ceea ce curăţeşte sufletul de orice răutate şi invidie, iar pe Dumnezeu Îl atrage încă şi mai mult spre dânşii. De aceea şi zice el în alt loc: ***„Binecuvântat fie Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos. Cel ce, întru Hristos, ne-a binecuvântat pe noi, în ceruri, cu toată binecuvântarea cea duhovnicească” (Efeseni 1, 3).***

Noi, astfel, trebuie să-I mulţumim lui Dumnezeu nu numai când suntem bogaţi, ci şi când suntem săraci; nu numai când suntem sănătoşi, ci şi când suntem bolnavi; nu numai când prosperăm, ci şi când pătimim cele contrare. A mulţumi lui Dumnezeu când vântul este

prielnic pe mare nu e ceva de mirare; însă a-I mulţumi când este furtună şi corabia se zbate în toate părţile, şi este în primejdie de a se scufunda, atunci este probă de o mare răbdare şi recunoştinţă.

De aceea şi Iov a fost încununat, de aceea a închis gura cea neruşinată a diavolului şi a arătat clar că mulţumea lui Dumnezeu nu pentru prosperitatea zilelor pe pământ, ci pentru dragostea lui cea mare către Dumnezeu.

Priveşte, deci, pentru ce mulţumeşte şi el lui Dumnezeu: nu pentru cele pământeşti şi pieritoare, cum sunt slava, puterea, întâietatea, căci toate acestea nu sunt vrednice de vreun cuvânt, ci pentru adevăratele bunuri, credinţa şi libertatea cuvântului. Şi priveşte încă cu câtă dispoziţie mulţumeşte, căci nu a zis simplu „lui Dumnezeu”, ci „Dumnezeului meu”, ceea ce şi profeţii fac, împropriindu-şi ceea ce este al tuturor. Şi ce este de mirare că profeţii fac aceasta, când Dumnezeu Însuşi, vorbind necontenit cu servitorii Săi, Se numeşte pe Sine Dumnezeul lui Avraam, Isaac şi Iacov?

„Fiindcă credinţa voastră se vesteşte în toată lumea”. ***Dar ce? Oare toată lumea auzise de credinţa romanilor?*** Da, toată lumea din acel timp auzise. Şi nu e nimic absurd a susţine aceasta; căci cetatea nu era una neînsemnată, ci, aflându-se ca pe culmea unui munte, era evident cunoscută tuturor. Gândeşte-te acum la puterea predicii, cum într-un timp scurt, prin vameşi şi pescari, a pus stăpânire pe căpetenia tuturor cetăţilor din lume, şi cum bărbaţii sirieni au devenit dascălii şi povăţuitorii romanilor! ***Apostolul mărturiseşte, deci, două izbânzi deodată: şi că ei au crezut, şi că, totodată, au crezut cu atâta curaj încât vestea lor s-a răspândit peste întreg pământul.*** „Fiindcă credinţa voastră”, zice, „se vesteşte în toată lumea”. Credinţa, şi nu certurile în cuvânt, nu disputele, nu silogismele. Deşi multe erau acolo piedicile în calea învăţăturii, într-adevăr romanii, fiind pe atunci stăpânitorii lumii întregi, trăiau în bogăţii şi desfătări, în timp ce predica Evangheliei era răspândită de pescari, iudei dintre iudei, neam urât şi dispreţuit de toţi, şi care porunceau a se închina celui Răstignit, ce crescuse şi trăise în Iudeea. Şi pe lângă această credinţă, ei mai indicau şi o viaţă aspră unor oameni deprinşi cu desfătările şi smintiţi de dragostea celor prezente. Şi aceştia, care

predicau asemenea lucruri, erau oameni săraci şi neînvăţaţi, dintre cei de jos şi născuţi din cei de jos. Dar nimic din toate acestea nu a putut împiedica cuvântul în drumul său. ***Atât de mare era puterea celui Răstignit, încât să-i poarte cuvântul pretutindeni!***

„Se vesteşte – zice – în toată lumea”. Şi nu zice „se manifestă”, ci „se vesteşte”, ca şi cum toţi ar avea-o în gura lor. Tesalonicenilor încă mărturisindu-le de aceasta, adaugă şi altceva, căci zicându-le: ***„Că, de la voi, cuvântul Domnului a răsunat”,*** adaugă: ***„Astfel că nu mai e nevoie să mai spunem noi ceva” (I Tesaloniceni 1, 8).*** Astfel discipolii ajunseseră în rândul dascălilor, învăţând pe toţi prin curajul lor şi atrăgându-i către dânşii. Căci predica Evangheliei nu a stat undeva pentru totdeauna, ci mai rapid decât focul s-a întins asupra lumii întregi. Aici însă spune numai atât, că se vesteşte. Bine a zis „că se vesteşte”, arătând prin aceasta că pe lângă cele vorbite nu mai trebuie a adăuga nimic, şi nici a sustrage ceva. Căci aceasta este treaba unui mesager, de a purta din loc în loc cele spuse. De aceea şi preotul se numeşte mesager sau înger, fiindcă el vesteşte nu cele ale sale, ci pe ale Celui care l-a trimis. Încă şi Petru a predicat acolo, însă cele ale Aceluia le consideră a fi şi ale sale, astfel că, după cum am spus mai înainte, el era curat de orice invidie.

„Căci martor îmi este Dumnezeu, căruia Îi slujesc cu duhul meu, întru Evanghelia Fiului Său” (1, 9). Cuvinte izvorâte dintr-o inimă apostolică, judecată izvorâtă din grija lui părintească. Ce este ceea ce spune el aici, şi de ce cheamă pe Dumnezeu ca martor? Cuvântul lui este despre dispoziţia sa faţă de ei. Fiindcă el nu fusese până atunci văzut de dânşii, de aceea nu ia martor pe nici unul dintre oameni, ci invocă drept martor pe Dumnezeu, care ştie cele ascunse din inimile oamenilor. Le spusese că „Vă iubesc pe voi”, şi ca semn de iubire se ruga necontenit pentru ei, şi că voia a se duce la ei, dar nu a putut face nici măcar aceasta; de aceea se refugiază la mărturia cea mai vrednică de credinţă.

Oare ar putea cineva dintre voi să se laude că-şi aminteşte, când se roagă în casa sa, de întreaga Biserică? Eu nu cred. Dar Pavel nu se apropia de Dumnezeu rugându-se numai pentru o cetate, ci pentru lumea întreagă, şi nu numai o dată, nici de două

sau de trei ori, ci necontenit. A avea, însă, pe cineva în minte necontenit, aceasta nu provine decât dintr-o mare iubire; dar apoi a se şi ruga necontenit lui Dumnezeu pentru el, gândeşte-te cât de mare este dispoziţia şi iubirea aceluia!

Când apostolul zice: „Căruia Îi slujesc cu duhul meu, întru Evanghelia Fiului Său", prin aceste cuvinte arată deodată şi harul lui Dumnezeu, şi umilinţa lui; harul lui Dumnezeu, fiindcă i s-a încredinţat un lucru atât de mare, ca predica Evangheliei; iar umilinţa, fiindcă aceasta nu o socoteşte provenită din silinţa lui, ci cu totul din ajutorul Duhului. Adaosul cuvântului „Evanghelie" arată felul slujirii încredinţate lui, fiindcă multe şi diverse sunt modurile slujirii. După cum şi sub împăraţi toţi sunt subordonaţi uneia şi aceleiaşi persoane – împăratului -, însă nu toţi îndeplinesc aceeaşi slujbă, ci unuia i se încredinţează întâietatea în armată, altuia grija de bunul mers al cetăţilor şi al cetăţenilor, altuia iarăşi grija de a păstra banii în vistierii, tot aşa şi în cele duhovniceşti. Unul, de pildă, slujeşte lui Dumnezeu crezând în El şi îngrijindu-se ca viaţa să-i fie bună şi curată, altul îşi ia asupră-şi sarcina de a îngriji de străini, altul în asumarea protecţiei celor care au nevoie – precum pe timpul apostolilor, când cei de pe lângă Ştefan slujeau lui Dumnezeu prin protecţia văduvelor -, altul Îi slujeşte prin învăţătura cuvântului, precum era şi Pavel, slujindu-I prin predicarea Evangheliei. Acesta a fost felul slujbei lui şi spre aceasta a fost el rânduit.

De aceea nu numai că ia pe Dumnezeu ca martor, dar spune şi de lucrul ce i s-a încredinţat, arătând că încredinţându-i-se un astfel de lucru, n-a invocat în ceva neadevărat mărturia lui Dumnezeu. După aceasta voieşte a arăta şi dragostea lui către dânşii, de asemenea şi îngrijirea cea mare. Ca nu cumva să i se zică: „Cine eşti tu, şi de unde, de spui că îngrijeşti de o cetate aşa de mare, împărătească, cum e a noastră?", arată că îngrijirea lui este necesară şi legitimă, deoarece acest fel de slujbă i s-a rânduit, adică să vestească Evanghelia, iar cel căruia i s-a încredinţat o astfel de slujbă de la sine urmează că trebuie a avea veşnic în mintea sa pe cei ce vor primi cuvântul adevărului. Prin expresia „cu duhul meu" le mai arată şi altceva, anume faptul că slujba aceasta a propovăduirii Evangheliei lui Hristos este cu mult superioară cultului ebraic şi elin, căci religia elină era şi trupească, şi eronată, iară

cea iudaică, deşi era adevărată, cu toate acestea şi aceasta era trupească, astfel că religia creştină era opusul celei eline şi cu mult superioară celei iudaice.

În slujba religiei noastre creştine nu avem nevoie nici de oi, nici de viţei, nici de grăsime sau fum din sacrificii, ci numai de suflet înduhovnicit, ceea ce şi zice Hristos: ***„Duh este Dumnezeu şi cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh şi în adevăr" (Ioan 4, 24).***

„Întru Evanghelia Fiului Său". Mai sus ne spunea că Evanghelia este a lui Dumnezeu, iar aici arată că este a Fiului; dar îi este indiferent a spune că e a Tatălui sau a Fiului, căci el a învăţat de la acea voce pururea fericită că cele ce sunt ale Tatălui sunt şi ale Fiului, şi cele ale Fiului sunt şi ale Tatălui: ***„Toate ale Mele sunt ale Tale, şi ale Tale sunt ale Mele" (Ioan 17, 10).***

„Că neîncetat fac pomenire despre voi". Aceasta este dragostea adevărată. Se pare că Apostolul, în versetul arătat, vorbeşte de un singur lucru, însă în realitate de patru: că îi pomeneşte şi că o face necontenit, şi aceasta în rugăciuni, şi pentru lucruri mari.

„Cerând totdeauna în rugăciunile mele ca să am cumva, prin voinţa Lui, vreodată, bun prilej ca să vin la voi" (1, 10). Priveşte-l cât de dureroasă îi este dorinţa de a-i vedea, şi totuşi nu primeşte a-i vedea contrar voinţei lui Dumnezeu; dorinţa o avea, însă această dorinţă era dependentă de voia lui Dumnezeu, îi iubea mult şi se grăbea a se duce la ei, însă deşi-i iubea, totuşi nu voia să-i vadă contrar voiei divine. ***Aceasta este dragostea adevărată, şi nu după cum facem noi, care ne depărtăm de la amândouă legile dragostei, căci sau nu iubim pe nimeni, sau, de iubim vreodată, atunci iubim contrar voinţei lui Dumnezeu, adică amândouă le facem contrar legii dumnezeieşti. Dacă poate acestea pică greu când sunt spuse, desigur că mai greu când le facem.***

„Şi când iubim, vei spune, contrar voinţei lui Dumnezeu?". Atunci când noi trecem cu vederea pe Hristos flămând şi însetat, în timp ce copiilor, prietenilor şi rudelor le dăm mai mult decât au nevoie. Oare trebuie a întinde vorba mai departe? Dacă fiecare şi-ar examina

cugetul său, ar găsi cum aceasta se întâmplă în multe lucruri ale vieţii noastre, ***însă nu aşa era acest fericit; el ştia a iubi, şi a iubi cum trebuie şi cum se cuvine, şi, deşi pe toţi îi întrecea în iubire, totuşi nu depăşea marginile iubirii.*** Priveşte cum amândouă acestea, frica de Dumnezeu şi dorul de a-i vedea pe romani, se găseau în sufletul său în cel mai înalt grad. ***A se ruga necontenit ca să-i vadă, şi a nu renunţa când nu obţine să se ducă, este semn de o mare dragoste, iar a-i iubi şi a sta pe loc, supunându-se voiei lui Dumnezeu, este semn de cea mai mare evlavie.***

În alt loc, însă, rugând de trei ori pe Domnul, nu numai că nu a primit ceea ce a cerut, ci încă din contră neprimind, el a mulţumit cu totul pentru acest refuz de a fi ascultat, căci în toate întreprinderile sale el avea înaintea ochilor numai pe Dumnezeu. Aici, însă, a primit ceea ce a cerut nu chiar atunci, ci mai târziu, şi totuşi nu s-a neliniştit. ***Acestea le zic ca noi să nu ne tulburăm dacă nu suntem ascultaţi în rugăciunile noastre, sau suntem ascultaţi mai târziu. Fiindcă nu suntem noi mai buni decât Pavel, care în ambele împrejurări îşi mărturisea recunoştinţa. Şi cu drept cuvânt. Fiindcă, o dată ce s-a dat pe sine în mâna celui ce guvernează totul, şi cu atâta supunere, ca şi lutul în mâna olarului, el făcea ceea ce-i poruncea Dumnezeu.***

Spunând deci că dorea să-i vadă, arăta şi cauza acestei dorinţe. Şi care este aceasta?

„Ca să vă împărtăşesc vreun dar duhovnicesc, spre întărirea voastră” (1, 11).

El nu făcea pur şi simplu călătorii fără sens şi inutile, după cum fac mulţi astăzi, ci pentru lucruri trebuitoare şi grabnice. Şi aceasta nu o spune pe faţă, ci mai mult într-un mod enigmatic. Căci n-a zis: „ca să vă învăţ, ca să vă catehizez, ca să îndeplinesc ceea ce vă lipseşte”, ci „să vă împărtăşesc vreun dar duhovnicesc”, arătând prin aceasta că avea a le da nu ceea ce este al său, ci ceea ce şi el a primit. Dar şi aici el se arată cumpătat, căci zice „să vă împărtăşesc vreun dar”, adică ceva mic, potrivit puterilor mele***. Şi ce este acel dar mic pe care el voieşte a-l da? Acesta este, zice, „a vă întări pe voi”.*** Aşadar a nu se clătina cineva, ci a sta drept nemişcându-se, este şi al harului lui Dumnezeu. Dar tu când auzi de har, să nu-ţi închipui că plata ostenelilor tale este prin aceasta desfiinţată; el nu vorbeşte aici de har cu scopul de a

dispreţui ostenelile rezultate din buna voinţă, ci pentru a tăia îngâmfarea prostească a orgoliului.

Deci dacă Pavel a numit aceasta dar al lui Dumnezeu, caută să nu cazi. Căci el obişnuia a numi har chiar şi faptele noastre bune, fiindcă chiar şi în acestea noi avem mare nevoie de ajutorul cel de sus. Spunându-le: „spre întărirea voastră", el a arătat tainic că ei aveau nevoie de o mare îndreptare. ***Ceea ce voieşte a le spune este aceasta: „de mult timp doream şi mă rugam ca să vă pot vedea, pentru nimic altceva decât numai ca să vă întăresc pe voi, să vă împuternicesc şi să vă statornicesc în cuvântul lui Dumnezeu, ca să nu vă clătinaţi uşor". Dar el nu se exprimă astfel, căci i-ar fi rănit, ci în alte cuvinte le lasă de înţeles acelaşi lucru, expresia „spre întărirea voastră" aceasta învederând.***

Apoi, fiindcă şi aceste cuvinte par greoaie, priveşte cum îi mângâie prin ceea ce adaugă. Ca să nu zică ei: „Dar ce? Noi ne clătinăm şi suntem purtaţi încoace şi încolo ca frunza de vânt? Şi avem noi nevoie de cuvintele tale spre a sta drepţi?" – iată că el preîntâmpină o astfel de contrazicere, adăugând: ***„Şi aceasta ca să mă mângâi împreună cu voi prin credinţa noastră laolaltă, a voastră şi a mea" (1, 12),*** ca şi cum pare că ar zice: ***„Să nu vă închipuiţi că intenţionez să vă acuz vorbind acestea; nu cu această idee am grăit. Atunci ce am vrut să spun? Aţi suferit multe necazuri din partea celor ce vă prigonesc, şi pentru aceasta am dorit să vă văd, ca să vă mângâi, şi încă mai mult: nu numai pe voi să vă mângâi, ci chiar şi eu să găsesc mângâiere pe lângă voi".***

Priveşte înţelepciunea învăţătorului: după ce a zis: „spre întărirea voastră", i s-a părut că aceste cuvinte sunt prea greoaie pentru discipoli, şi imediat a adăugat: „ca să mă mângâi împreună cu voi". Însă şi acestea sunt greoaie, nu într-adevăr ca primele dar totuşi greoaie. El atunci diminuează ce este supărător şi în acestea, căutând ca din toate părţile să îndulcească cuvântul şi să-l facă a fi bine primit. Căci nu a spus „să vă mângâi", ci „să mă mângâi împreună cu voi".

Şi nu s-a mulţumit nici cu aceasta, ci încă mai introduce şi altă îndreptare, căci zice: „prin credinţa noastră laolaltă, a voastră

şi a mea". Vai! Câtă umilinţă din partea lui! El a arătat că nu numai aceia aveau nevoie de mângâiere din partea lui, ci şi el din partea lor. Şi astfel pune pe discipoli în rândul dascălilor, nepăstrând pentru sine nici un fel de superioritate, ci indicând o desăvârşită egalitate. „Câştigul – zice – este comun şi eu am nevoie de mângâierea voastră, după cum şi voi aveţi de a mea".

Şi cum se face aceasta? „Prin credinţa noastră laolaltă, zice, a voastră şi a mea". După cum se întâmplă şi cu focul, că dacă îngrămădeşti mai multe lemne face o flacără mai strălucitoare, tot aşa este şi cu credincioşii. Când noi suntem despărţiţi şi depărtaţi unii de alţii, suntem oarecum trişti şi lipsiţi de voinţă. Iar când ne vedem împreună şi îmbrăţişăm pe ai noştri, mare este mângâierea pe care o primim. Nu privi la timpul prezent, când, cu harul lui Dumnezeu, şi în oraşe ca şi în sate, şi chiar şi prin pustietăţi, se găsesc multe cete de credincioşi, şi când toată necucernicia este alungată; ci gândeşte-te, în timpurile acelea, cât de mare bine era ca dascălul să vadă pe ucenici, ca fraţii să vadă pe alţi fraţi veniţi de prin alte părţi.

Şi, ca să lămuresc mai bine ceea ce am spus, voi da un exemplu. Dacă vi s-ar întâmpla vreodată, ceea ce să nu se întâmple, de a fi duşi în ţara perşilor, sau a sciţilor, sau a altor barbari, şi a fi împărţiţi câte doi sau trei prin cetăţile de acolo, şi deodată aţi vedea pe unul dintre fraţi sosit acolo, gândiţi-vă câtă mângâiere am avea din aceasta. Nu vedeţi pe cei din închisori cum saltă de bucurie, şi cum par că zboară de plăcere când văd pe vreunul din familie? Dacă eu compar acele timpuri cu robia şi cu temniţa, să nu te uimească, căci cei de pe atunci pătimeau mai mari rele decât aceştia; erau împrăştiaţi şi alungaţi de pretutindeni, trăiau în foame şi necazuri, tremurau în fiecare zi de frică, bănuiau şi pe prieteni, şi pe casnici şi pe rude, şi locuind în lume ca într-o ţară străină, ei vieţuiau mai rău decât chiar cei din temniţe şi din robie. Pentru aceasta el spunea: „spre întărirea voastră, şi să mă mângâi împreună cu voi".

Zicea aceasta nu ca şi cum ar fi avut el nevoie de ajutorul lor – departe de aşa ceva; căci cum ar fi fost cu putinţă ca el, stâlpul Bisericii, el, cel mai tare decât piatra şi fierul, el, diamantul cel duhovnicesc ce folosea mii de cetăţi, cum ar fi putut el să aibă nevoie de ajutorul lor? Ci

pentru a nu face cuvântul său greoi şi nici certarea aspră, de aceea zicea că şi el are nevoie de mângâierea lor. Dacă însă cineva ar vrea să numească aici mângâiere mulţumirea ce o simţea Pavel pentru progresul lor, şi că pentru aceasta dorea să se ducă la ei, nu ar greşi cu nimic. „Dar dacă doreşti”, ar spune cineva, „şi te rogi, şi voieşti a ne mângâia şi a te bucura de mângâierea noastră, ce te împiedică să vii?”.

Înlăturând această bănuială, el adaugă cele ce urmează: **„Fraţilor, nu vreau ca voi să nu ştiţi că, de multe ori, mi-am pus în gând să vin la voi, dar am fost până acum împiedicat” (1, 13).** Priveşte măsura supunerii lui de slugă, şi dovadă de cea mai mare recunoştinţă. Căci spune că a fost împiedicat numai, dar de ce anume nu spune. El nu cercetează poruncile stăpânului, ci numai se supune lor. Deşi, cineva s-ar putea întreba de ce Dumnezeu a vrut ca o cetate atât de mare şi strălucită, şi spre care îşi aţintea privirile întreaga lume, să fie atât de mult timp lipsită de un asemenea dascăl. Însă cel ce se duce într-o cetate care stăpâneşte, ca în cazul de faţă, contribuie la lenevirea celor stăpâniţi; iar cel ce părăseşte cetatea împărătească uneltind sau pricinuind rele supuşilor, este nepăsător faţă de ceea ce este principal, adică de liniştea lor.

Dar el nu cercetează nimic din acestea, ci înaintea proniei nepricepute de mintea omenească se dă la o parte, dovedind prin aceasta tăria sufletului său, şi totodată învăţându-ne pe noi ca niciodată să nu aruncăm vina asupra lui Dumnezeu pentru cele petrecute, chiar dacă s-ar părea că acelea tulbură pe mulţi. A porunci este dreptul stăpânului, iar datoria slugilor este numai de a asculta. Şi pentru aceasta el spune că a fost împiedicat, şi nu şi din ce cauză. Nici eu nu ştiu de ce, ar părea că spune, deci nu mă întrebaţi de voia şi raţiunea lui Dumnezeu.

„Oare făptura va zice Celui ce a făcut-o: De ce m-ai făcut aşa?” (Romani 9, 20) De ce, spune-mi, cauţi să afli? Nu ştii că El se interesează de toate? Nu ştii că El este înţelept, şi că nu lucrează nimic fără scop? Nu ştii că El iubeşte făpturile Sale mai mult decât iubeşte tatăl pe fiii săi, ba încă întrece chiar îngrijirea mamei? Nimic nu cerceta mai mult, şi nici să păşeşti mai departe, căci îţi sunt de ajuns acestea spre încurajare; după cum şi atunci toate ale

romanilor erau îngrijite cu multă înţelepciune. Şi dacă poate nu ştii modul iconomiei lui Dumnezeu, să nu te nelinişteşti, căci aceasta este mai ales treaba credinţei; adică, chiar neştiind modul iconomiei Lui, să primească fără rezervă ideea acestei iconomii.

Deci Pavel reuşind în ceea ce îşi propusese, adică reuşind să le demonstreze că dacă nu s-a dus la ei până atunci, aceasta nu s-a întâmplat din cauză că i-ar fi dispreţuit, ci pentru că a fost împiedicat, deşi dorea foarte mult a se duce. Aşadar, dezbrăcându-se de vinovăţia lenei, şi convingându-i că nu mai puţin decât ei dorea şi el a-i vedea, iarăşi le arată marea dragoste pe care o avea faţă de dânşii. ***„Nici după ce am fost împiedicat – zice -, eu nu am contenit a încerca să vin la voi, însă deşi mereu încercam, mereu eram împiedicat, niciodată însă nu părăseam această idee, păstrând dragostea către voi întreagă, în acelaşi timp însă neîmpotrivindu-mă voinţei lui Dumnezeu".***

Prin faptul că îşi propunea şi niciodată nu părăsea această idee, el arată dragostea cea mare faţă de ei, iar prin faptul că era împiedicat şi nu se împotrivea, arată respectul cel nemărginit ce-l purta lui Dumnezeu.

„Ca să am şi între voi vreo roadă". Deşi le-a spus şi mai înainte cauza dorinţei sale, pe care a arătat-o vrednică de dânsul, totuşi acea cauză o spune el şi aici, alungând orice bănuială din partea lor. Deoarece cetatea lor era renumită, şi fără egal în importanţă pe pământ şi pe mare, istoria acesteia devenise pentru mulţi pretext de a călători acolo; apoi ca nu cumva ei să creadă că şi Pavel era mişcat de acelaşi dor, sau să bănuiască că mândrindu-se de contactul cu ei dorea să călătorească acolo, încontinuu el arată scopul dorinţei pe care o avea. Mai sus a zis: „Ca să vă împărtăşesc vreun dar duhovnicesc", iar aici arată mai lămurit: „Ca să am şi între voi vreo roadă, ca şi la celelalte neamuri". Aşadar el a pus la un loc pe stăpânitori cu cei stăpâniţi, şi după miile de trofee, victorii şi însemnătatea consulilor, le trece pe acestea la un loc cu barbarii. Şi cu drept cuvânt, căci unde este nobleţea credinţei, acolo nu este nimeni elin, nici străin, nici cetăţean, ci toţi se ridică la una şi aceeaşi înălţime a demnităţii. Priveşte-l şi aici cum este cumpătat în cuvinte, căci n-a zis: „ca să vă învăţ şi să vă

catehizez”, ci „ca să am vreo roadă”, şi încă nu zice simplu „roadă”, ci „vreo roadă”, iarăşi moderându-şi vorbele ca şi mai sus, unde zice „ca să vă împărtăşesc vreun dar”.

Apoi, după cum am spus, micşorând oarecum şi importanţa ce credeau poate că o au, le zice: „ca şi la celelalte neamuri”, ca şi cum pare că le-ar spune: „Să nu vă închipuiţi că dacă voi sunteţi bogaţi şi aveţi mai mult decât ceilalţi, apoi eu aş avea pentru aceia mai puţină grijă, căci noi nu căutăm la cei bogaţi, ci la cei credincioşi”.

Unde-s acum înţelepţii elinilor, aceia ce poartă bărbi lungi, îmbrăcaţi în haine fără mâneci şi îngâmfaţi peste măsură? Iată că şi Elada, ca şi întreaga lume barbară, a fost întoarsă la credinţa creştină de un făcător de corturi! Iată că Platon, cel cântat şi lăudat de dânşii, deşi a treia oară s-a dus în Sicilia cu acel vuiet de vorbe frumoase, şi cu toată acea consideraţie strălucită, totuşi n-a reuşit să aibă înrâurire nici măcar asupra unui tiran, ci a fugit de acolo atât de mişeleşte, fiind ameninţat a-şi pierde până şi libertatea. Dar iată că acest făcător de corturi nu numai Sicilia sau numai Italia, ci întreaga lume a cutreierat; şi nu s-a mărginit numai în meşteşugul cuvântului, adică în a predica, ci o dată cu aceasta el cosea şi piei, din care făcea corturi, şi era, aşa zicând, şeful unui atelier de corturi. Şi totuşi nu se scandalizau de el consulii romanilor! Şi cu drept cuvânt, căci nu meşteşugurile şi nici ocupaţiile cele folositoare, ci minciuna numai şi credinţa lor cea rătăcită sunt acelea care îi fac pe dascăli dispreţuiţi în ochii lumii.

De aceea tocmai şi atenienii râdeau de ei la urmă, pe când lui Pavel îi dădeau atenţie şi barbarii, şi cei neînvăţaţi şi simpli cetăţeni. ***Căci predica sa este comună tuturor; ea nu cunoaşte deosebire în demnităţi, nu cunoaşte superioritatea vreunui neam şi, în fine, nimic din acestea nu are în vedere, ci are nevoie numai de credinţă, iar nicidecum de raţionamente omeneşti. De aceea, mai ales, este de admirat Pavel, nu numai pentru că era folositor şi salvator omenirii, ci şi pentru că era îndemânatic şi se acomoda împrejurărilor, şi era înţeles de toţi; ceea ce era îndeosebi lucrul proniei dumnezeieşti, care lucrează asupra tuturor.*** După cum se petrece cu soarele, cu luna, cu pământul şi cu marea, care au fost făcute ca să îndestuleze pe toţi deopotrivă, şi nicidecum pe bogaţi mai mult,

iar pe săraci mai puţin, întocmai aşa s-a făcut şi în privinţa predicii, ba chiar mai mult, pe cât era mai necesară aceasta decât celelalte.

De aceea şi zice Pavel încontinuu: „întru toate neamurile”. Apoi, arătând că nu face aceasta pentru plăcerea lor, ci că îndeplineşte porunca Stăpânului, şi îndemnându-i a adresa mulţumiri Dumnezeului tuturor, el zice: **„Dator sunt şi elinilor şi barbarilor, şi învăţaţilor şi neînvăţaţilor” (1, 14),** ceea ce arăta şi corintenilor; iar aceasta o spune lăsând totul în voia lui Dumnezeu.

„Astfel, cât despre mine, sunt bucuros să vă vestesc Evanghelia şi vouă, celor din Roma” (1, 15). O, suflet generos! Ţi-ai luat asupra-ţi un lucru încărcat cu atâtea primejdii, călătorii pe mare, ispite, intrigi, revolte – căci era de aşteptat a suferi un adevărat vifor de ispite, urmând a vorbi în acea mare cetate dominată de o tiranică impietate. Şi astfel el şi-a dat viaţa în această cetate, tăindu-i-se capul de cel ce împărăţea pe atunci! Şi cu toate acestea, deşi ştia ce-l aşteaptă acolo, el totuşi nu s-a arătat mai puţin activ, ci încă se grăbea să se ducă, avea mare bunăvoinţă, şi era mâhnit că nu putea! De aceea şi zicea: „Cât despre mine, sunt bucuros să vă vestesc Evanghelia şi vouă, celor din Roma”.

„Căci nu mă ruşinez de Evanghelia lui Hristos” (1, 76). ***Dar ce spui tu, Pavele?*** Trebuia să zici „căci mă mândresc, mă laud, mă fălesc”, şi tu nu spui aceasta, ci ceea ce este inferior, anume că „nu mă ruşinez”, ceea ce nu obişnuim a spune vorbind de lucruri mari şi strălucite. ***Deci ce spune el aici? Şi de ce vorbeşte astfel despre predica Evangheliei, cu care se mândrea mai mult decât cu cerul?*** Scriind galatenilor, le zicea: ***„Iar mie, să nu-mi fie a mă lăuda, decât numai în crucea Domnului nostru Iisus Hristos” (Galateni 6, 14).*** ***Deci, din ce cauză aici nu spune „că mă şi laud”, ci „nu mă ruşinez”?*** Romanii erau foarte îngâmfaţi datorită succeselor ce le aveau în lume, datorită bogăţiei, stăpânirii şi biruinţelor lor; îi considerau pe împăraţii lor egalii zeilor, şi chiar aşa îi şi numeau, fapt pentru care le înălţau temple, altare, şi le aduceau jertfe. Deşi fiind ei atât de îngâmfaţi, Pavel însă urma a le predica pe Iisus Hristos, cel crezut drept fiul tâmplarului, cel crescut în Iudeea, şi în casa unei femei neînsemnate, care nu avea pe lângă dânsul nici o gardă imperială, care

nu era împresurat de bogăţii, ba încă fusese condamnat la moarte împreună cu tâlharii, şi care, în fine, a pătimit multe defăimări; era deci normal ca toate acestea să fie descoperite lor, fără ca din faptele lui cele negrăite şi minunate să ştie încă ceva – de aceea zice el aici: „nu mă ruşinez", învăţându-i ca nici ei să nu se ruşineze. Ştia el bine că dacă va reuşi în aceasta, iute vor ajunge, pe măsură ce trece timpul, să se şi laude.

Deci, şi tu când auzi pe cineva spunând: „Te închini Celui răstignit?", să nu te ruşinezi, nici să te uiţi în jos, ci jubilează şi te mândreşte, şi cu fruntea ridicată şi cu ochii liberi mărturiseşte-ţi pe faţă credinţa. Poate că-ţi zice iarăşi: „Te închini Celui răstignit"? – atunci însă răspunde-i cu glas tare: „Da! Dar nu mă închin unui desfrânat, unui ucigător de tată, unui omorâtor de copii – căci astfel erau toţi zeii lor -, ci ***mă închin Celui ce prin Cruce a astupat gurile diavolilor şi a surpat nenumăratele lor înşelăciuni. Crucea pentru noi este semnul negrăitei Lui iubiri de oameni, este simbolul marii Lui purtări de grijă pentru noi***". Pe lângă acestea, întrucât ei se făleau mult în puterea cuvântului, şi se îngâmfau datorită înţelepciunii ce o aveau, Apostolul arată: ***„Sunt în stare a răspunde eu multe acestor raţionamente omeneşti, şi de aceea vin a predica Crucea, şi nu mă ruşinez de aceasta".***

„Pentru că este putere a lui Dumnezeu spre mântuire". Deoarece puterea lui Dumnezeu este şi spre pedeapsă, căci atunci când pedepsea pe egipteni, zicea: ***„Aceasta este puterea Mea cea mare" (cf. Ioil 2, 25),*** după cum, de asemenea, este şi spre pierdere, căci zice: ***„Temeţi-vă de acela care poate şi sufletul şi trupul să le piardă în gheenă" (Matei 10, 28)*** – din care cauză şi apostolul zice că „nu pentru a vă aduce acestea vin, nu vă vestesc pedeapsă şi osândă, ci cele spre mântuire". ***Dar ce? Oare Evanghelia nu vestea şi acestea, nu spunea de gheenă, de viermele cel neadormit şi de întunericul cel din afară?*** Şi cu toate acestea n-am putut afla de asemenea pedepse decât din Evanghelii. ***Aşadar, cum de spune el: „Este putere a lui Dumnezeu spre mântuire"? Ascultă însă şi cele ce urmează: „a tot celui care crede, iudeului întâi, şi elinului". El nu zice simplu „tuturor", ci „celor ce primesc".*** Chiar elin de-ai fi, şi chiar unul care a întrecut toată răutatea, chiar scit de-ai fi, sau barbar, sau fiară sălbatică,

şi încărcat de toate absurdităţile, chiar de-ai purta cu tine sarcina nenumăratelor păcate, de îndată însă ce ai primit cuvântul crucii şi te-ai botezat, ai şters toate acele răutăţi.

Dar de ce oare zice aici „iudeului întâi, şi elinului”? Ce voieşte să spună prin această deosebire, deşi în multe locuri zice că nici tăierea împrejur, nici netăierea, nu au vreo însemnătate? Deci, cum de aici face discriminare, punând înainte pe iudeu, şi după aceea pe elin? Şi de ce este aceasta? Nu doar pentru că iudeul este pus întâi va lua şi dar mai mult, căci harul lui Dumnezeu se dă în dar, şi acestuia ca şi aceluia. Deci, a fi întâiul nu este nimic, decât numai o cinste de ordine. Prin faptul că este cel dintâi, nu înseamnă că el prisoseşte în ceva, sau că va lua mai mare dreptate, ci se cinsteşte numai pentru că el a luat cel dintâi, după cum se petrece şi cu cei luminaţi cu Sfântul Botez. Voi care sunteţi iniţiaţi în taine, ştiţi ce vreau să spun. Toţi aleargă spre botez, însă nu toţi se pot boteza în acelaşi ceas, ci unul întâi, altul al doilea, şi aşa mai departe – însă cel dintâi nu ia nimic mai mult decât cel de-al doilea, şi nici acesta mai mult decît cel ce-l urmează, ci toţi se bucură de aceleaşi bunuri.

Aşadar, a fi întâiul înseamnă numai cinste în ordine, şi nicidecum vreo prisosinţă a harului. Apoi, zicând „spre mântuire”, iarăşi înalţă darul, arătând că el nu stă pe loc, ci merge mai departe.

Aceasta o arată mai jos, zicând: ***„Căci dreptatea lui Dumnezeu se descoperă în ea” (1, 17). Cel ce devine drept nu va trăi numai în viaţa prezentă, ci şi în cea viitoare; şi încă nu numai atâta, ci mai dă de înţeles şi altceva, anume strălucirea însemnătăţii unei astfel de vieţi. Fiindcă este cu putinţă a se mântui cineva şi cu ruşine – după cum, de pildă, se întâmplă cu cei scăpaţi de la osândă prin clemenţa împărătească -, şi ca atunci nu cumva să-şi închipuie cineva o astfel de mântuire, a adăugat şi expresia „dreptate”, făcând aluzie nu la dreptatea ta, ci la a lui Dumnezeu, şi la uşurinţa cu care El o dă. Această dreptate nu o câştigi doar prin sudoarea şi ostenelile tale, ci o primeşti din darul cel de sus, iar de la tine un singur lucru se cere: a crede.***

După aceea, întrucât vorba sa ar părea oarecum improbabilă – şi

anume desfrânatul şi cel dezmierdat în desfătări, vrăjitorul şi făcătorul de rele deodată devin nu numai scăpaţi de pedeapsă, ci şi drepţi, ba încă luând dreptatea cea mai înaltă! -, atunci Apostolul adevereşte acest cuvânt cu citate din Vechiul Testament, într-adevăr, după ce zice: „din credinţă spre credinţă”, trimite pe auditoriu la iconomia lui Dumnezeu din legea veche, pe care o explică cu multă înţelepciune prin Epistola către evrei, unde arată că şi drepţii şi păcătoşii se îndreptează astfel, amintind acolo şi de desfrânata aceea [Rahav - n. n.] şi de Avraam. Deci, după ce aici doar face aluzie la aceasta, de vreme ce se grăbea a trece la altă observaţie, îşi adevereşte cuvântul cu citate din prooroci, aducându-l în faţă pe Avacum, care strigă şi grăieşte că nu este altfel cu putinţă a trăi cel ce voieşte a trăi şi în viaţa viitoare, decât numai prin credinţă. Căci ***„dreptul din credinţă va fi viu”***, vorbind de viaţa viitoare. ***Fiindcă ceea ce Dumnezeu hărăzeşte covârşeşte orice judecată omenească, de aceea cu drept cuvânt avem nevoie de credinţă. Dar omul îndărătnic, dispreţuitor şi îngâmfat, acela nimic nu va săvârşi.***

Să audă ereticii vocea duhovnicească, fiindcă astfel este firea raţionamentelor omeneşti. Raţionamentele noastre se aseamănă cu un labirint şi cu o enigmă care nu are sfârşit, care nu lasă niciodată judecata noastră a sta pe ceva solid, căci îşi ia începutul din mândrie. Ruşinându-se a primi credinţa, şi prefăcându-se a nu cunoaşte cele cereşti, se afundă pe ei înşişi în pulberea a mii de raţionamente false. ***Apoi, nenorocitule şi vrednicule de mii de lacrimi, dacă te întrebă cineva cum s-a făcut cerul, cum s-a făcut pământul – şi ce spun eu de cer şi de pământ?! Cum te-ai făcut tu, cum ai crescut şi ai ajuns bărbat desâvârşit? -, tu nu te ruşinezi de neştiinţa ta; iar când vine vorba despre cel Unul Născut, Fiul lui Dumnezeu, tu te afunzi de ruşine în adâncul pierzării, căci crezi nedemn de tine a nu şti totul? Nedemnă este numai disputa zadarnică şi vorba fără folos. Şi ce spun eu de dogme? De însăşi răutatea vieţii acesteia, noi de nicăieri nu am scăpat, fără numai de la credinţă şi prin credinţă.***

Astfel au strălucit şi toţi cei dinaintea Evangheliei, astfel a strălucit Avraam, astfel Isaac, astfel Iacov; astfel s-a mântuit şi desfrânata, atât cea din legea veche, cât şi cea din legea nouă. ***„Prin credinţă Rahav, desfrânata, fiindcă primise cu pace iscoadele, n-a***

pierit împreună cu cei neascultători" (Evrei 11, 31). Dacă ea şi-ar fi zis în sine: „Şi cum vor putea aceştia, fiind robi şi fugari, refugiaţi şi trăind viaţa nomazilor, cum vor putea să ne biruiască pe noi care avem ziduri şi turnuri împrejurul cetăţii"? Dacă ar fi gândit aşa, ar fi pierit şi ea împreună cu ceilalţi, după cum au pătimit strămoşii lor, care, văzând în faţa lor nişte bărbaţi corpolenţi şi mari, căutau modalitatea de a-i învinge, şi au pierit toţi, fără război sau ordine de luptă.

Ai văzut acum ce grozăvie aduce necredinţa, şi cât e de puternic zidul credinţei? Aceea a pierdut mii nesfârşite, iar aceasta nu numai pe o femeie desfrânată a scăpat, ci a făcut-o şi premergătoare unei obşti întregi.

Acestea ştiindu-le, şi mai mari ca acestea, niciodată să nu învinovăţim pe Dumnezeu de cele întâmplate, ci, orice ar porunci El, noi să primim fără să mai ispitim şi să mai vorbim degeaba, chiar dacă ceea ce El a poruncit ni s-ar părea absurd după raţionamentul nostru omenesc. Căci ce, spune-mi, pare mai absurd, decât a jertfi cineva pe propriul său fiu născut din el? Şi totuşi când dreptului i s-a poruncit aceasta, a ascultat, fără să cerceteze, şi a îndeplinit porunca, având în vedere numai valoarea celui ce a poruncit. Şi un altul, primind poruncă de la Dumnezeu ca să lovească un profet, părându-i-se ceva absurd, n-a primit, iar pentru aceasta a şi fost pedepsit grozav. De asemenea şi Saul, fiindcă a scăpat oameni contrar voinţei lui Dumnezeu, a căzut din împărăţie şi a pătimit cele mai mari rele. Încă şi alte multe exemple ca acestea ar găsi cineva, din care am învăţa să nu iscodim niciodată raţiunea poruncilor lui Dumnezeu, ci numai a le asculta şi a le îndeplini.

Deci, dacă e primejdios a cerceta amănunţit poruncile lui Dumnezeu, şi pe unii ca aceştia îi aşteaptă cea mai mare pedeapsă, dar încă cei care cercetează cele mai înfricoşate şi nespuse taine ale lui Dumnezeu, ca de pildă cum şi în ce fel a născut El pe Fiul Său, care este esenţa sau fiinţa Lui etc., ce îndreptare oare vor putea avea?

Acestea ştiindu-le, iubiţilor, să primim cu bucurie şi cu dragoste pe mama tuturor bunătăţilor, credinţa, ca astfel, ca şi cum am sosi într-un liman fericit şi liniştit, să putem păstra dogmele cele drepte, şi viaţa noastră să o ducem în siguranţă, pentru a ne învrednici bunătăţilor

celor veşnice, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului Iisus Hristos, cu Care şi prin Care este slava Tatălui şi a Sfântului Duh în vecii vecilor. Amin.

Omilia III - Despre îndelunga răbdare

„Căci mânia lui Dumnezeu se descoperă din cer peste toată fărădelegea şi peste toată nedreptatea oamenilor care ţin nedreptatea drept adevăr” (Romani 1, 18).

Priveşte la înţelepciunea lui Pavel, cum într-un anumit fel, mai întâi îi îndeamnă la cele bune, apoi îşi întoarce cuvântul către cele înfricoşătoare. Spunând la început că ***Evanghelia este sursa mântuirii noastre, a vieţii veşnice, că este puterea lui Dumnezeu spre mântuire, temeiul îndreptării noastre, vorbeşte apoi despre cele ce-i pot înfricoşa pe cei nepăsători. Fiindcă cei mai mulţi dintre oameni nu sunt mişcaţi spre fapte bune prin vestirea celor bune şi plăcute pe cât sunt mişcaţi prin frica de cele ce provoacă durere; ei sunt momiţi astfel din ambele părţi.***

Tot în acest fel şi Dumnezeu, nu numai Împărăţia Cerurilor a făgăduit-o, ci şi necazurile iadului.Şi profeţii, când vorbeau iudeilor, continuu amestecau în spusele lor pe cele bune cu cele rele.

- ✔ *În acelaşi mod Pavel îşi modela cuvântul, nu într-o formă oarecare, ci aşeza mai întâi pe cele bune, iar mai apoi pe cele rele, arătând că primele sunt după voia lui Dumnezeu, iar celelalte sunt rezultatul păcatului trândăviei.*
- ✔ *La fel şi profetul Isaia aşează pe cele bune la început, zicând:* ***„de veţi vrea şi de Mă veţi asculta, bunătăţile pământului veţi mânca. Iar de nu veţi vrea şi nu Mă veţi asculta, atunci sabia vă va mânca”*** *(Isaia 1, 19-20).*

În acelaşi mod, aici Pavel îşi modelează cuvântarea, căci pare că zice: ***„Gândeşte-te bine, Hristos a venit aducând iertarea păcatelor, îndreptarea şi viaţa veşnică, şi nu oricum, ci prin cruce; şi ceea ce este cel mai mare şi mai minunat, nu doar a dăruit aceste lucruri, ci a pătimit pentru ele. Deci dacă veţi batjocori aceste daruri, vă aşteaptă cele înfricoşătoare”.*** Şi priveşte cum îşi înalţă cuvântul: „căci mânia lui Dumnezeu se descoperă din cer”.

De unde se poate vedea aceasta? Dacă întrebarea este pusă de un credincios îi vom spune despre cele hotărâte de Hristos, iar dacă este necredincios şi elin, Pavel îl aduce la tăcere prin cuvintele ce urmează despre judecata lui Dumnezeu, aducând dovada incontestabilă chiar din faptele lor. Şi ceea ce este mai minunat, e că Apostolul combate pe cei ce se împotrivesc adevărului, prin faptele lor de zi cu zi, prin care se opun credinţei celei adevărate.

Toate acestea le dezvoltă mai pe larg în pasajele următoare, iar acum e bine să ne ocupăm de pasajul pe care îl avem în faţa ochilor.

„Pentru că se descoperă mânia lui Dumnezeu din cer”. Şi într-adevăr, aceasta se întâmplă de multe ori chiar în viaţa de aici, prin boli, foamete şi războaie; fiecare în parte şi în comun, cu toţii sunt pedepsiţi.

Va fi şi în viaţa de dincolo pedeapsă? Aceea va fi încă şi mai mare, şi tot comună, deşi nu pentru aceleaşi fapte. ***Acum, cele ce pătimim sunt pentru îndreptarea noastră, pe când atunci vor fi pentru pedepsirea noastră***, acestea şi Pavel le arată zicând: ***„Dar, fiind judecaţi de Domnul, suntem pedepsiţi, ca să nu fim osândiţi împreună cu lumea”*** (I Corinteni 11, 32).

Totuşi, cei mai mulţi oameni socotesc că cele mai multe dintre relele de acum vin din răutatea oamenilor iar nu din mânia lui Dumnezeu. Atunci însă ne va fi aşezată înaintea ochilor pedeapsa lui Dumnezeu, când dreptul Judecător, şezând pe tronul cel înfricoşat, va porunci ca unii să fie aruncaţi în cuptorul cel arzător, alţii în întunericul cel mai din afară şi în pedepsele cele mai cumplite şi mai insuportabile.

Şi oare de ce nu a spus mai lămurit că Fiul lui Dumnezeu va veni înconjurat de milioane de îngeri, şi fiecare om va da seamă pentru faptele sale, ci a zis, doar „să se descopere mânia lui Dumnezeu"? Ascultătorii săi erau neofiţi, şi de aceea îi învaţă din cele mărturisite de ei. Şi pe lângă toate acestea, se pare că aici se adresează şi neamurilor, căci cu aceste cuvinte îşi începe cuvântarea către ei, vorbind mai apoi despre judecata lui Hristos.

„Peste toată fărădelegea şi nedreptatea oamenilor, care ţin nedreptatea drept adevăr". Aici arată că mari şi nenumărate sunt căile nedreptăţii, pe când calea adevărului este una singură, căci rătăcirea este în multe chipuri şi feluri, pe când adevărul este unul şi acelaşi.

Vorbind despre credinţă ne spune şi despre viaţă pe care o numeşte nedreptatea oamenilor, căci de asemenea nedreptatea se manifestă în multe feluri. De pildă nedreptate se petrece cu averea cuiva, când aceasta îi este prejudiciată de către cineva, iar un alt fel de nedreptate este făcută femeilor, când cineva, lăsându-şi femeia sa, întrerupe şi căsătoria alteia. Şi Sfântul Apostol Pavel numeşte această neorânduială lăcomie, după cum zice: ***„Şi nimeni să nu întreacă măsura şi să nu nedreptăţească pe fratele său"***(I Tesaloniceni 4, 6). Alţii nu nedreptăţesc femeia sau averea cuiva, ci numele bun al său, ceea ce este tot nedreptate, după cum aflăm şi în Scriptură: ***„Un nume bun este mai de preţ decât bogăţia"*** (Pildele lui Solomon 22, 1). Deşi unii spun că Sfântul Apostol vorbeşte aici de doar dogme, pe noi nimic nu ne împiedică să spunem că a vorbit despre amândouă.

Dar ce înseamnă: „care ţin nedreptatea drept adevăr"? O aflăm din ceea ce urmează: ***„Pentru că ceea ce se poate cunoaşte***

despre Dumnezeu este cunoscut de către ei; fiindcă Dumnezeu le-a arătat lor" (1, 19). Slava ei au atribuit-o lemnelor şi pietrelor. După cum cel ce are asupra sa bani de la împărat şi i s-a poruncit să îi cheltuiască spre slava împăratului, el îi cheltuieşte cu desfrânatele şi cu înşelătorii, pe care îi fac străluciţi cu banii împăratului, este aspru pedepsit pentru nedreptatea lui. În acelaşi fel aceştia luând de la Dumnezeu cunoştinţa de El şi de slava Lui, au atribuit-o idolilor, ţinând adevărul întru nedreptate, chiar se închină lor, nedreptăţind cunoştinţa pe care n-au întrebuinţat-o cum trebuie.

Aşadar am lămurit această problemă, îţi este clară sau mai trebuie lămurită? Probabil este necesar a lămuri mai bine. Deci, ce spune el aici? ***Dumnezeu la început a pus în om cunoştinţa de sine.*** Însă oamenii această cunoştinţă au atribuit-o lemnelor şi pietrelor, nedreptăţind adevărul, bineînţeles aceasta numai din partea oamenilor, căci adevărul în sine rămâne neschimbat, şi are cu sine slava sa nestrămutată. Şi de unde se văd acestea, Pavele, că a aşezat de la început în ei cunoştinţa?

„Pentru că ceea ce se poate cunoaşte despre Dumnezeu este cunoscut de către ei, fiindcă Dumnezeu le-a arătat lor". Dar aceasta este o ipoteză, nu o dovadă sigură. Tu dovedeşte-mi cunoştinţa de Dumnezeu care era arătată lor, şi ei de bunăvoie s-au abătut. ***Aşadar, de unde şi cum era arătată? Poate o voce de sus le-a grăit?*** Nicidecum, căci Cel ce putea să-i atragă spre Sine, trimiţând voce de sus, acelaşi lucru l-a făcut punând înaintea noastră făptura întreagă, ca astfel şi înţeleptul, şi scitul, şi cel neştiutor de carte, şi barbarul, cunoscând prin privirea la frumuseţea celor văzute, să-şi ridice mintea la Dumnezeu. Ce vor zice în acea zi neamurile? Că „noi nu te-am ştiut". Dar apoi oare nu aţi auzit cerul slobozind vocea în văzul nostru, adică în privire? Nu aţi auzit acea voce, care strigă mai frumos decât orice trâmbiţă, vestindu-ne armonia cea perfectă? Nu cunoaşteţi legile în puterea cărora ziua şi noaptea se succed continuu şi rămân nemişcate? Nu vedeţi ordinea cea perfectă în succesiunea anotimpurilor, şi care ordine este neschimbată? Nu vedeţi recunoştinţa mării arătată în valuri?

Nu vedeţi că totul în univers rămâne în ordinea stabilită

fiecăruia, şi cum prin frumuseţea şi măreţia lor slăvesc pe Creator? Acestea toate punându-le la un loc, Pavel zice: ***„Cele nevăzute ale lui Dumnezeu se văd de la facerea lumii, înţelegându-se din făpturi, adică veşnica Lui putere şi dumnezeire, aşa ca ei să fie fără cuvânt de apărare"*** (1, 20). Apoi, arătând cum sunt ei lipsiţi de orice îndreptăţire, zice: ***„pentru că, cunoscând pe Dumnezeu, nu L-au slăvit ca pe Dumnezeu"*** (1, 21).

Aici este pe de o parte răutatea lor cea mare, iar pe de altă parte s-au închinat idolilor, pentru care Ieremia îi învinovăţea zicând: ***„Două rele a făcut poporul Meu: pe Mine, izvorul apei celei vii, M-au părăsit, şi şi-au săpat fântâni sparte, care nu pot ţine apă"***(Ieremia 2, 13). Şi aduce de faţă şi semnul că ei au cunoscut pe Dumnezeu, însă nu au întrebuinţat bine această cunoştinţă, ci s-au închinat idolilor. De aceea adaugă: „ cunoscând pe Dumnezeu, nu l-au slăvit ca pe Dumnezeu". Arată şi cauza căderii într-o astfel de greşeală. Şi care e cauza? Că ***au lăsat toate în voia raţionamentelor omeneşti. Nu zice totuşi aşa, ci mult mai mişcător: „s-au rătăcit în gândurile lor şi inima lor cea nesocotită s-a întunecat".***

După cum se întâmplă cu cel ce voieşte să păşească într-o noapte fără lună, sau să călătorească pe mare, nu numai că nu ar ajunge la sfârşitul călătoriei, dar chiar s-ar pierde, la fel şi cu aceia care voind să călătorească pe calea ce duce spre cer, ar arunca de la ei lumina, şi în locul ei s-ar lăsa în voia raţionamentelor false, căutând pe cel netrupesc în trupuri, şi pe cel fără formă în cele cu formă, şi aceştia au pătimit cel mai grozav naufragiu. Dar, pe lângă cele afirmate până acum el mai pune şi o altă cauză a rătăcirii lor, căci afirmă: ***„zicând că sunt înţelepţi, au ajuns nebuni"*** (1, 22). ***Pentru încrederea mare în sine, şi nevoind a călători pe calea poruncită de Dumnezeu, s-au cufundat în raţionamentele lor greşite şi s-au prăbuşit.***

Apoi descriind, naufragiul lor moral, cât este de grozav şi lipsit de orice îndreptăţire, adaugă: ***„şi au schimbat slava lui Dumnezeu Celui nestricăcios cu asemănarea chipului omului celui stricăcios şi al păsărilor şi al celor cu patru picioare şi al târâtoarelor"***(1, 23).

- *Prima învinuire ce li se aduce ar fi faptul că nu L-au cunoscut pe Dumnezeu;*

- *a doua, că au avut înaintea lor motive puternice şi lămurite despre existenţa Lui;*
- *a treia, că s-au crezut înţelepţi;*
- *iar a patra, că nu numai că nu L-au aflat, ci au coborât respectul pe care s-ar fi cuvenit să I-l arate, dându-l demonilor, pietrelor şi lemnelor.*

Şi în Epistola întâi către corinteni nimiceşte trufia lor, însă nu în acelaşi mod ca aici, căci acolo vorbind despre crucea Domnului, le dă lovitură dureroasă, zicând: ***„pentru că fapta lui Dumnezeu, socotită de către oameni nebunie, este mai înţeleaptă decât înţelepciunea lor”*** (I Corinteni 1, 25). Iar aici, fără vreo comparaţie, ia în derâdere înţelepciunea lor, arătând că este nebunie şi o dovadă simplă de mândrie deşartă. Şi ca să afli că au avut cunoştinţă despre Dumnezeu, însă în mod perfid au trădat-o, zice: „au schimbat”, dar cel ce schimbă ceva, poate da prin aceasta dovadă că este prefăcut, sau mai bine zis că a înlocuit ceva ce avea mai înainte. Voiau să afle ceva mai mult, însă nu au ţinut cont de limitele date lor, şi de aceea au căzut în propriile ispitiri, fiindcă râvneau tot alte lucruri.

Şi este la fel orice lucru grecesc. De aceea au stat unii împotriva celorlalţi: Aristotel s-a împotrivit lui Platon, stoicii aveau o ură fanatică faţă de el, unul era împotriva celuilalt; deci să nu-i admirăm atât de mult pentru înţelepciunea lor, ci mai degrabă să îi dispreţuim, fiindcă prin aceasta chiar ei s-au făcut nebuni. Dacă ei nu ar fi întors totul pe dos prin silogisme false, prin raţionamente absurde şi sofisme, desigur că ei nu ar fi păţit ceea ce au păţit.

Apoi întărind acuzaţiile, satirizează idolatria lor. Chiar expresia „au schimbat”, este un dispreţ la adresa lor. Pentru această schimbare a cunoştinţei pe nimicuri, desigur ei sunt lipsiţi de orice îndreptăţire. Şi ce anume au schimbat, şi cui au atribuit slava lui Dumnezeu? Trebuia ca ei să-şi închipuie despre acela că este Dumnezeu, Stăpân al tuturor, că i-a făcut pe ei din ceea ce nu era, că se îngrijeşte şi se interesează de ei, ceea ce constituie „slava lui Dumnezeu”. Dar ei cui atribuie această slavă? Nici măcar oamenilor, ci unor chipuri întru asemănarea oamenilor căzuţi. Şi nici aici nu s-au oprit, ci au coborât-o la animale necuvântătoare, ba chiar la chipurile acestora.

Tu gândeşte acum, te rog, la înţelepciunea lui Pavel, cum a luat ambele extreme: pe de o parte Dumnezeu, cel mai înalt, iar pe de altă parte târâtoarele pământului, cele mai de jos, ba chiar mai mult încă, până şi chipurile acestora, ca astfel să dovedească nebunia lor. Cunoştinţa pe care ei trebuiau să o aibă faţă de Cel ce covârşeşte fără asemănare totul din univers, au atribuit-o celor fără de asemănare, care sunt cele mai josnice dintre toate vietăţile.

Dar de ce zice toate acestea împotriva filosofilor? Fiindcă toate cele spuse sunt îndreptate împotriva lor. Căci ei aveau dascăli pe egipteni, care au inventat asemenea absurdităţi. Şi Platon, care se pare că după gândire este cel mai respectat dintre toţi, se mândrea cu asemenea absurdităţi. Iar dascălul său [Socrate] avea o stupidă veneraţie a idolilor, şi el e cel ce i-a poruncit lui Asklepios să jertfească cocoşul, de când îşi au începutul reprezentările acestor animale necuvântătoare, şi ale târâtoarelor. De aceea l-au putut vedea adorat la un loc cu Apollon, şi cu Dionysos (Bacchus), şi cu târâtoarele. Unii dintre filosofi au ridicat pe tauri, pe scorpioni şi pe balauri, până şi în cer, iar alţii alte absurdităţi de felul acestora. Pretutindeni diavolul a căutat să coboare pe oameni la nivelul imaginilor târâtoarelor, şi pe cel pe care Dumnezeu l-a făcut ca să-l ridice la ceruri, să-l supună chiar celor mai necuvântătoare dintre toate vietăţile!

Şi nu numai de aici, ci şi din alte locuri poţi vedea pe corifeul filosofilor elini supus şi robit raţionamentelor false, căci de pildă când uneşte pe poeţi la un loc şi spune că trebuie să credem în cuvintele lor cele cu privire la zei, ca cei ce ştiu bine, nimic altceva nu face prin aceasta, decât să introducă minciuni, ce provoacă râs, spunând că trebuie să credem acestea drept adevărate.

„De aceea Dumnezeu i-a dat necurăţiei, după poftele inimilor lor, ca să-şi pângărească trupurile lor între ei” (1, 24). Aici arată că impietatea lor a devenit motiv al schimbării legilor firii. Expresia „i-a dat” în acest loc înseamnă „i-a lăsat”. După cum un comandant militar care pleacă de pe câmpul de luptă în plin şi greu război, lăsându-şi soldaţii de capul lor, pentru că n-au vrut să urmeze ordinelor lui, tot aşa şi Dumnezeu face cu cei ce nu voiesc a primi cele ale Sale, căci ei singuri dezertând, i-a lăsat în voia lor, după ce El a făcut tot ce trebuia

să facă. Căci gândeşte-te că, ***înaintea învăţăturii, El a pus lumea ca o carte deschisă, şi a dat fiecăruia minte, ca astfel, uitându-se la tot ce-l înconjoară, să înţeleagă singur ceea ce trebuie.***

Dar cei de atunci nu le-au întrebuinţat pe nici una din acestea, ci din contră, au răsturnat firea celor primite. Deci, ce ar trebui să facă atunci? Să-i atragă la Sine cu sila? Dar prin aceasta nu se poate face cineva virtuos. Aşadar, rămânea după toate acestea, să-i lase singuri, ceea ce a şi făcut, ca astfel, aflând singuri şi din proprie experienţă de răutatea căii pe care au apucat, să fie daţi de ruşine. Dacă, de pildă, fiul împăratului, necinstind pe tatăl său, ar alege să fie prieten cu tâlharii, cu criminalii şi cu profanatorii de morminte, preferă acestea în locul casei părinteşti, atunci tatăl îl va lăsa în voia sa, ca astfel să afle prin propria sa experienţă mărimea nebuniei lui.

Dar de ce nu a amintit el aici şi alte păcate, ca de exemplu: omorul, lăcomia şi celelalte, ci numai neînfrânarea trupească? Mi se pare că el face aluzie aici numai la ascultătorii de atunci şi la cei care au primit epistola.

„Întru necurăţie, după poftele inimii lor, ca să-şi pângărească trupurile lor între ei”. Priveşte cât de înţepătoare este emfaza acestui cuvânt: „Nu au nevoie – zice – de a fi necinstiţi de alţii, ci, ca şi cum ar fi proprii lor duşmani, au făcut aceste abateri”.

După aceea, reluând în cercetare cauza, zice: ***„Ca unii care au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună şi s-au închinat şi au slujit făpturii, în locul Făcătorului, Care este binecuvântat în veci, amin!”*** (1, 25).

Lucrurile care erau de râs le aşază în mod special, pe când cele ce par mai importante le arată în termeni generali, dar în ambele învederează că a sluji făpturii este prin excelenţă ceva păgânesc.

Şi priveşte cât de tare şi-a marcat cuvântul, căci n-a zis simplu: „au slujit făpturii”, ci „în locul Făcătorului”, pretutindeni vorbind cu mai multă forţă împotriva acuzei şi lipsindu-i de orice iertare.

„Care este binecuvântat în veci, amin!”. „Dar – zice el – nu prin

această purtare nevrednică a fost vătămat cu ceva, ci rămâne binecuvântat în veci”, ***în acest loc arată că nu apărându-Se pe Sine i-a lăsat, căci nu a suferit nimic, fiindcă dacă aceia L-au defăimat, El totuşi n-a fost defăimat, nici nu I s-a ştirbit ceva din slavă, ci rămâne pentru vecie binecuvântat. Căci dacă omul însuşi, filosofând în fel şi chip, nu suferă nimic din cauza defăimătorilor, cu atât mai mult Dumnezeu, prin natura Sa neschimbată şi nestricăcioasă, sau prin slava Sa cea neîmpuţinată şi neschimbată.***

Şi oamenii prin aceasta se aseamănă lui Dumnezeu, când ei nu suferă nimic de la cei ce îi supără, nici nu insultă fiind insultaţi, nici nu lovesc când sunt loviţi, nici nu îi dispreţuiesc pe cei ce râd de ei.

„Şi cum este cu putinţă?”, ai putea zice tu. Este cu putinţă, când nu eşti scârbit de cele întâmplate. „Şi cum se poate să nu te scârbeşti?”, ai întreba tu.

Dar spune-mi, te rog, dacă te-ar batjocori copilul tău, oare ai socoti asta batjocură? Oare te-ai scârbi din această pricină? În nici un caz. Şi dacă te-ai scârbi, oare nu te-ai face de râs? În acelaşi mod, dacă ne vom afla în aceeaşi situaţie faţă de cei de aproape ai noştri, nimic neplăcut nu vom pătimi, căci ei, dacă batjocoresc, sunt mai fără de minte decât copiii.

Şi nici să cerem să nu fim batjocoriţi, iar batjocoriţi fiind să răbdăm, căci aceasta este adevărata cinste. Dar oare de ce? Pentru că tu eşti stăpânul lui, nu altă persoană. Nu vedeţi cum diamantul te zgârie când îl loveşti? „Dar – zici tu – aceasta este de la natura lui”, însă şi tu, prin voinţa ta, ai putea să devii ceea ce se petrece cu diamantul de la natura sa.

Dar ce, nu ştii oare cum tinerii nu au ars, deşi au fost aruncaţi în cuptorul cu foc? Nu ai auzit cum Daniil, fiind aruncat în groapa leilor, nu a pătimit nici un rău? Sunt posibile şi astăzi asemenea lucruri, căci şi înaintea noastră stau leii, sub chipul mâniei, poftei urâcioase şi altor astfel de porniri, care au dinţi îngrozitori şi sfâşie pe cel căzut în ghearele lor.

Aşadar, fii la fel ca acela [ca Daniil], şi nu lăsa patimile să îşi înfigă dinţii în sufletul tău.

„Dar – zici tu – ceea ce s-a petrecut cu Daniil a fost datorită harului”. Da, însă buna lui intenţie, sau mai bine zis voinţă, a fost premergătoare harului, şi oricât de flămânde ar fi acele fiare, nu se vor atinge de coasta ta, căci văzând trup de rob şi s-au dat înapoi, dar când vor vedea membre ale lui Hristos – căci acestea suntem noi, credincioşii -, cum oare nu vor sta liniştite? Dacă nu se liniştesc, din cauza noastră se întâmplă, căci noi nu voim aceasta cu tot dinadinsul. Fiindcă mulţi sunt cei care cheltuiesc grămadă de bani cu aceste soiuri de fiare: unul întreţinând femei cu moravuri uşoare, alţii stricând casele oamenilor cinstiţi, alţii căutând să se răzbune pe duşmani lor, fapte pentru care chiar mai înainte de a cădea jos sunt sfâşiaţi (Daniel 6, 24).

Aceasta însă nu s-a petrecut cu Daniil, şi nici cu noi nu s-ar petrece dacă am voi, ci încă s-ar vedea lucruri mai mari decât atunci. Pe acela nu l-au vătămat leii, dar chiar şi de folos ne-ar putea fi cei ce ne vătămă, dacă am avea luare aminte şi voinţă neşovăitoare.

Astfel a devenit Pavel strălucit, fiindcă a suferit cu bărbăţie din partea celor potrivnici, ce-l invidiau; în acelaşi fel şi Iov a trecut prin multe necazuri, şi Ieremia prin aruncarea în groapa cu tină, în acelaşi chip şi Noe prin potop, la fel Abel din invidie, astfel şi Moise prin iudeii pângăriţi cu sânge, astfel Elisei, şi fiecare dintre aceşti bărbaţi mari, nu de la linişte şi dezmierdări au căpătat cununile strălucitoare, ci de la scârbe şi ispite.

Pentru care şi Domnul Iisus Hristos, ştiind că numai necazul aduce laudă, le zicea ucenicilor Săi, spre înţelepţire şi îmbărbătare: ***„În lume necazuri veţi avea; dar îndrăzniţi. Eu am biruit lumea”.***

„Dar ce? Oare nu sunt mulţi cei ce au fugit din faţa necazurilor?”. Da, dar nu din cauza naturii ispitelor, ci din cauza trândăviei lor.

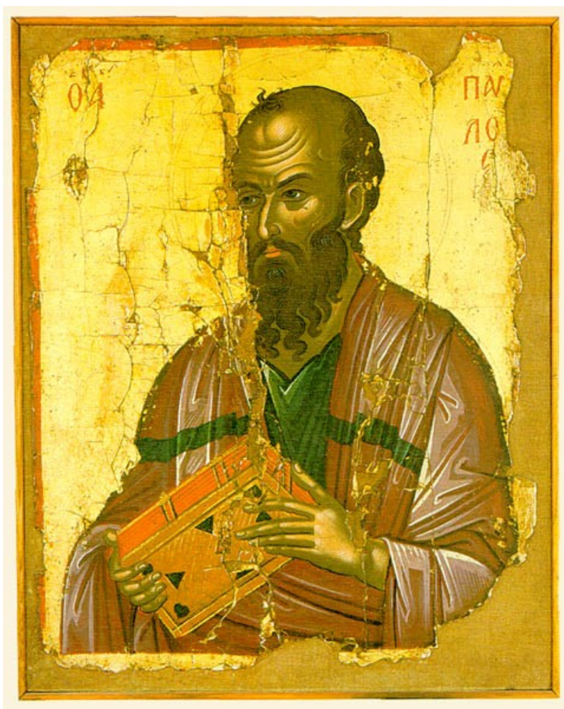
Dar Cel ce dă o dată cu ispitele şi mijlocul de a răbda, ***„El nu va***

îngădui ca să fiţi ispitiţi mai mult decât puteţi, ci o dată cu ispita va aduce şi scăparea din ea, ca să puteţi răbda" (I Corinteni 10, 13).

Acela fie să stea lângă noi şi să ne întindă pururi mâna Sa, ca astfel să fim proclamaţi biruitori şi să ne învrednicim de cununile cele veşnice, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care se cuvine a aduce slavă Tatălui şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia IV - Despre păcatul homosexualităţii

„Pentru aceea, Dumnezeu i-a dat unor patimi de ocară, căci şi femeile lor au schimbat fireasca rânduială cu cea împotriva firii; asemenea şi bărbaţii, lăsând rânduiala cea după fire a părţii femeieşti, s-au aprins în pofta lor unii pentru alţii" (Romani 1, 26, 27).

Toate patimile omeneşti sunt necinstite, dar mai ales pofta nebună după bărbaţi; căci sufletul mai mult pătimeşte şi se necinsteşte în păcate decât trupul în boli. Bagă de seamă cum şi aici, ca şi în cazul dogmelor, îi lipseşte de orice iertare. Despre femei zice: „au schimbat fireasca rânduială". Prin urmare, nu se poate spune că au fost împiedicate de ceva în relaţiile fireşti, nici că nu au avut cu cine să-şi împlinească trebuinţa şi au fost silite să se arunce în această cumplită nebunie. Căci „a schimba" presupune a avea ce schimba; după cum atunci când vorbea de credinţă zicea că „au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună" (l, 25). Bărbaţilor iarăşi le reproşează acelaşi lucru, spunând: „lăsând rânduiala cea după fire a părţii femeieşti".

Astfel şi pe femei ca şi pe bărbaţi îi lipseşte de orice iertare, învinovăţindu-i deopotrivă, pentru că nu numai că au avut prilejul de a-şi împlini plăcerile, şi lăsând la o parte ceea ce aveau, au ajuns la asemenea absurdităţi, dar încă şi că necinstind ceea ce este firesc, au alergat la ceea ce este potrivnic firii. Or, cele potrivnice firii sunt şi mai grele, iar în acelaşi timp şi mai dezgustătoare, astfel încât nici nu le-ar putea numi cineva plăcere, fiindcă adevărata plăcere este cea conformă cu natura. Însă când Dumnezeu părăseşte pe cineva, totul se întoarce pe dos! De aceea nu numai credinţa le era satanică, ci şi viaţa le era demonizată.

Atunci când le vorbea de credinţă, le-a pus înainte lumea şi cugetul omenesc, spunându-le că, prin mintea dată lor de Dumnezeu, ar fi putut prin cele ce se văd să se ridice la Creatorul lor, însă fiindcă nu au voit, au rămas fără nici o justificare. Aici însă, în locul lumii, le pune dinainte plăcerea cea după fire, de care ar fi putut să se bucure cu mai multă libertate şi linişte, prin care ar fi scăpat de ruşine, dar pe care nu au vrut-o. Drept care şi sunt lipsiţi de orice iertare, fiindcă au defăimat însăşi firea. Şi ceea ce este încă mai lipsit de cinste este faptul că şi femeile umblă după asemenea legături nefireşti, în timp ce s-ar cădea să se ruşineze mai mult decât bărbaţii.

Este şi aici demnă de admirat înţelepciunea lui Pavel, cum acesta aruncându-se cu vorba în două lucruri contrare, le-a dezvoltat pe amândouă cu toată exactitatea. Căci voia a vorbi şi demn, însă şi înţepător în acelaşi timp pentru auditoriu; însă acestea nu erau cu putinţă amândouă, fără ca una din ele să o excludă pe cealaltă. Dacă vei spune ceva demn, nu vei putea atinge auditoriul, iar de voieşti a-l atinge tare, atunci este nevoie a dezveli lămurit ceea ce spui. Dar iată că acest înţelept şi sfânt suflet le-a putut uni pe amândouă la un loc, şi le-a dezvoltat cu exactitate; căci în numele firii a mărit învinovăţirea lor şi în acelaşi timp s-a servit de aceasta ca şi de un văl pentru demnitatea povestirii sale.

După ce, deci, aduce reproşuri mai întâi femeilor, de îndată merge mai departe asupra bărbaţilor, spunând: „asemenea şi bărbaţii, lăsând rânduiala cea după fire a părţii femeieşti”. Iată dovada celei mai de pe urmă nebunii, căci când amândouă genurile [sexele] sunt

corupte – şi bărbatul, care este menit dascăl al femeii, ca şi femeia, căreia i-a fost poruncit a fi de ajutor bărbatului -, nu doar că nu mai îndeplinesc cu sfinţenie datoriile lor, dar se şi duşmănesc unii cu alţii. Bagă de seamă, apoi, şi cât de reprezentative sunt cuvintele de care s-a slujit, căci nu spune simplu că s-au îndrăgostit şi s-au dorit unul pe altul, ci că „s-au aprins în pofta lor unii pentru alţii”. De unde se vede că toată dorinţa cea nesăbuită vine din lăcomia poftei, care nu poate răbda să stea în hotarele ei.

Aşadar, tot ceea ce pofteşte cineva, din cele ce depăşesc legile puse de Dumnezeu, este absurd şi pierzător, căci sunt schimbate cele îngăduite şi folositoare cu cele neîngăduite şi nefolositoare. După cum sunt unii care, lăsând la o parte pofta firească a hranei celei de obşte, ajung să înghită prafuri şi pietricele, iar alţii, stăpâniţi de o sete nebună, râvnesc până şi la apa din mocirlă, tot aşa şi aceia s-au înfierbântat de acea dragoste nelegiuită.

Şi de întrebi, poate, de unde oare s-a iscat şi s-a lăţit această senzualitate în afara firii, răspunsul este: de la părăsirea lui Dumnezeu. Dar părăsirea lui Dumnezeu de unde vine? De la nelegiuirea celor ce L-au părăsit.

„Bărbaţi cu bărbaţi, săvârşind ruşinea”, zice mai departe. Să nu-ţi închipui, zice, dacă ai auzit spunând că „s-au aprins”, că boala aceasta provine numai din dorinţă, ci mai mult din trândăvia lor, care a şi aţâţat focul dorinţei. De aceea nici nu zice „fiind târâţi”, sau „căzând”, după cum zice în alte părţi, ci „lucrând”, adică faptul că acţionaseră în păcat, şi nu oarecum, ci cu o voinţă determinată. Şi nu zice „dorinţa”, ci „ruşinea săvârşind”, fiindcă au făcut de râs firea şi au încălcat legile rânduite de Dumnezeu.

Bagă de seamă, apoi, şi marea confuzie venită din amândouă părţile. Fiindcă nu numai capul a căzut jos la pământ, ci şi picioarele au luat-o razna în sus, şi au devenit duşmani între ei, provocându-se o luptă mai grozavă decât un război civil, mai hidoasă şi mai încurcată. Căci lupta aceasta au împărţit-o în patru feluri noi şi nelegiuite; războiul acesta nu era îndoit, ci întreit, ba chiar împătrit. ***Gândeşte-te bine: trebuia ca aceştia doi, adică bărbatul şi femeia, să fie una,***

după cum este spus: „Şi vor fi amândoi un trup”. Iar aceasta o face dorinţa de unire, care leagă prin fire amândouă genurile. Însă această dorinţă firească nimicind-o diavolul, şi făurind un alt mijloc, a rupt în felul acesta genurile unul de altul şi a făcut ca unul să devină doi, adică unul şi acelaşi gen să ţină locul şi celuilalt, ceea ce este cu totul potrivnic legii lui Dumnezeu.

Căci Dumnezeu a zis: „Cei doi vor fi un trup”, iar diavolul a împărţit acel trup în două. Şi iată astfel primul război. Apoi, iarăşi, aceste două părţi s-au războit fiecare atât contra sa, cât şi contra celeilalte; căci şi femeile defăimau pe alte femei, şi nu numai pe bărbaţi, şi bărbaţii la rândul lor stăteau unul contra altuia, dar şi contra genului femeiesc, ca-n vălmăşia unei lupte pe întuneric. Ai văzut al doilea, al treilea, al patrulea şi al cincilea război? Mai este însă şi un alt război, căci pe lângă cele descrise, ei au săvârşit nelegiuire şi împotriva firii înseşi. Deoarece diavolul ştia bine că ceea ce uneşte amândouă genurile este mai ales această dorinţă, s-a gândit să rupă această legătură, astfel încât să se dezbine nu numai în a nu mai face copii, ci chiar în a se război unul cu altul, şi a se răscula unul contra altuia.

„Şi luând în ei răsplata cuvenită rătăcirii lor”. Iată cum ajunge discursul său iarăşi la originea răului, adică la necucernicia lor, provenită din falsa credinţă, şi aceasta este plata unei asemenea impietăţi.

Vorbind de gheenă şi de pedeapsă, şi fiindcă celor neevlavioşi şi care preferau a trăi în astfel de plăceri nu li se păreau acestea demne de credinţă, ci mai degrabă ridicole, Apostolul arată că pedeapsa se găseşte în chiar această plăcere smintită. Dacă însă unii ca aceştia nu simt pedeapsa, ba încă resimt mare plăcere în asemenea fapte murdare, să nu te uimească, căci şi nebunii şi cei ce sunt stăpâniţi de vreo boală mintală, deşi de multe ori se nedreptăţesc ei singuri, cauzându-şi rele, ei totuşi nu-şi dau seama de aceasta, ci râd şi benchetuiesc în fapte ca acelea, pe care cei sănătoşi le plâng şi le detestă, însă prin aceasta nu voim a spune că aceia scapă de osândă, ca şi nebunii, ci tocmai în acest fapt murdar pedeapsa le va fi mai grozavă, fiindcă nici măcar nu vor a cunoaşte prăpastia relelor în care se găsesc. De altfel, nu trebuie a ne da cu părerea din faptele celor bolnavi

[mintal], ci din ale celor sănătoși.

Iată că faptul acesta pare a fi vechi, fiind reglementat chiar de o lege în fiinţă, dată de un legiuitor de-al lor, care a interzis prin aceasta slugilor să-și ungă trupul cu untdelemn și să practice pederastia, acordând privilegiul acestei murdării numai celor liberi [stăpânilor], sau mai bine zis nu privilegiul, ci necinstirea firii. Cu toate acestea, ei nu o considerau ca necinstire, ci ca pe ceva foarte cinstit, și oarecum ca pe un drept mai mare asupra slugilor, fiind și legiuit de către atenieni, popor considerat a fi cel mai înţelept, ba chiar de către marele lor legislator Solon! Apoi și multe alte cărţi ale filosofilor sunt pline de această boală molipsitoare. Însă de aici noi nu putem spune că faptul acesta este legiuit, ci că noi îi credem pe cei care au primit o asemenea lege ca fiind cei mai nenorociţi și vrednici de multe lacrimi.

Ceea ce pătimesc femeile desfrânate, aceleaşi le pătimesc şi aceştia, ba încă mai grav decât ele, fiindcă, deşi contrar legii, cel puţin ele-şi doresc împreunarea firească, pe când pederaştii doresc ceva cu totul contrar şi legii şi firii. Chiar dacă nu ar fi iadul, şi nici ameninţarea pedepsei, totuşi acest fapt în sine este mai grozav decât orice osândă. Dacă ei simt plăcere în aceasta, după cum zici, ei bine, atunci îmi spui mai mult de îngreuierea pedepsei lor.

Când eu văd pe cineva alergând pe stradă gol şi cu tot trupul plin de noroi, iar acela, în loc să se acopere, încă se şi mândreşte, atunci nu numai că nu-l laud pentru aceasta, ci chiar îl deplâng, fiindcă nu simte, sărmanul, că singur se face de râs. Dar pentru a arăta mai clar batjocura aceasta, daţi-mi voie să aduc şi alt exemplu. Dacă cineva ar pedepsi o fecioară care ar fi avut relaţii cu animale necuvântătoare, şi ea în loc să se ruşineze, încă s-ar mândri de acea faptă, oare nu ar fi, pentru aceasta, vrednică de plâns, fiindcă, deşi ar fi putut să scape de această boală, dacă ar fi voit, totuşi ea nici măcar nu o simte ca boală? Desigur că ar fi vrednică de lacrimi. Deci, dacă faptul acela este cumplit, nici faptul pederaştilor nu este mai prejos. Fiindcă a fi cineva batjocorit de ai săi este cu mult mai de plâns decât dacă ar fi batjocorit de străini. Pe unii ca aceştia eu îi consider mai răi decât ucigaşii: fiindcă e cu mult mai bine a muri decât a trăi defăimat astfel de o lume întreagă. Ucigaşul desparte sufletul de trup, iar aceştia împreună cu

trupul pierd şi sufletul.

Orice păcat mi-ai spune, nu poate fi egal cu această grozavă nelegiuire. Şi dacă cei ce pătimesc de această boală ar simţi gravitatea faptului pe care-l săvârşesc, desigur că ar prefera o mie de morţi, mai bine decât a face asemenea fapte. Nimic nu este atât de cumplit decât această batjocură. Dacă Pavel, vorbind de păcatul desfrânării, zicea: ***„Orice păcat pe care-l va săvârşi omul este în afară de trup. Cine se dedă însă desfrânării păcătuieşte în însuşi trupul său" (I Corinteni 6, 18),*** apoi ce am putea spune de această nebunie, care este cu atât mai rea decât desfrânarea, încât nici nu poate fi exprimată? Nu zic numai că prin acest păcat tu nu ai devenit femeie, dar că ai şi pierdut şi dreptul de a fi bărbat; căci nici nu te-ai schimbat în natura femeii, şi nici nu ai păstrat natura bărbătească, ci amândurora te-ai făcut deopotrivă trădător, vrednic de a fi alungat şi bătut cu pietre şi de femei, ca şi de bărbaţi, deoarece ai nedreptăţit şi necinstit amândouă genurile.

Şi ca să afli cât de mişelesc e faptul acesta, spune-mi, te rog: dacă, venind la tine un om, ţi-ar spune în gura mare că tu eşti câine, oare nu ai fugi de el ca de un om obraznic? Dar iată că tu, care faci parte dintre oameni, nu numai câine te-ai făcut pe tine însuţi, ci chiar mai prejos şi mai de necinste decât acest animal; căci câinele cel puţin este folositor omului, pe când cel desfrânat nu este folositor la nimic. Şi iarăşi: dacă cineva, ameninţându-te, ţi-ar porunci să naşti copii şi să lehuzeşti, oare nu te-ai umple de mânie împotriva lui? Dar iată acum că cei înnebuniţi după astfel de păcate singuri îşi făuresc relele cele mai grozave. Căci grozavă sminteală este a te schimba în natura femeiască şi a continua să rămâi şi bărbat în acelaşi timp, sau, mai bine zis, a nu fi nici femeie, nici bărbat.

Şi de vrei ca şi din alte părţi să afli gravitatea acestui păcat, atunci întreabă de ce oare toţi legiuitorii pedepsesc prin legile lor pe cei ce se fac singuri eunuci, şi vei găsi că nu din alt motiv decât pentru că-şi mutilează singuri natura lor omenească; deşi aceştia nu nedreptăţesc cu nimic pe alţii prin acest fapt, ba chiar de multe ori, după această mutilare, ei sunt folositori. Însă nimic nu poate fi mai inutil decât un desfrânat şi un pederast. Nu numai sufletul, ci şi trupul

pederastului este necinstit şi vrednic de a fi alungat de pretutindeni. Şi de câte gheene sunt oare vrednici aceştia? Dar dacă poate râzi auzind de iad, şi nu crezi în focul cel veşnic, atunci adu-ţi aminte de Sodoma, fiindcă prin acea nenorocire icoana iadului ne stă în faţă chiar în viaţa prezentă. Fiind mulţi care şi astăzi, ca şi atunci, nu cred în învierea cea de apoi, şi nici în cele ce vor urma după înviere, şi care râd când aud spunându-li-se de focul cel nestins, Dumnezeu ne-a luminat prin chiar întâmplările din viaţa prezentă.

O astfel de întâmplare este arderea Sodomei şi toată urgia de acolo. Cei ce au fost acolo ştiu, căci singuri au văzut cu ochii lor acea calamitate trimisă de Dumnezeu, şi urmările fulgerelor şi tunetelor de sus. Tu judecă acum singur cât de mare a fost păcatul lor, dacă Dumnezeu a fost nevoit a le arăta gheena mai înainte de timp! Deoarece mulţi Îi dispreţuiau cuvintele, şi atunci ca şi acum, Dumnezeu le-a arătat neaşteptat icoana gheenei, şi încă într-un mod unic în istoria omenirii. Într-adevăr, ciudat a fost norul acela care a plouat foc în loc de apă, după cum şi păcatul pe care ei îl săvârşiseră – pederastia cea potrivnică naturii; şi [ploaia de foc] a ars pământul acela, după cum şi pofta trupească făcuse acelaşi lucru cu sufletele lor.

De aceea şi acea ploaie a fost opusul unei ploi obişnuite: nu numai că n-a deschis pântecele pământului, ca să-l facă a da naştere roadelor, ci încă l-a făcut netrebnic chiar pentru primirea seminţelor ce ar fi aruncate în el. Astfel era şi împreunarea bărbaţilor din Sodoma, căci acea nelegiuire făcuse trupurile lor mai netrebnice decât pământul cel ars al Sodomei.

Ce poate fi mai odios decât un bărbat tăvălindu-se în desfrânare? Ce poate fi mai greţos? O, ce nebunie! O, ce smintire! Dar de unde şi cum a pătruns în sufletul omului această poftă nebună, care a adus firea în halul celor ce se războiesc, ba încă cu atât mai rău decât acelea, pe cât şi sufletul e mai înalt şi mai bun decât trupul? Vai nouă, dacă ajungem a fi mai fără de minte decât animalele necuvântătoare, mai fără de ruşine decât câinii! Căci nicăieri printre acestea nu vei găsi o astfel de împreunare, ci firea îşi cunoaşte hotarele sale. Voi însă, care săvârşiţi acest păcat, aţi făcut neamul nostru omenesc mai necinstit decât dobitoacele, căci

îl batjocoriţi prin asemenea fapte, batjocorindu-vă şi voi înşivă. Însă de unde şi cum, oare, s-a născut acest rău? Dintr-o viaţă uşuratică şi din necunoştinţa de Dumnezeu.

Când unii scot din sufletul lor teama de Dumnezeu, atunci toate cele bune fug de la dânşii. Deci, pentru a nu se întâmpla aceasta, să avem totdeauna înaintea ochilor noştri frica de Dumnezeu. Nimic nu-l pierde atât de mult pe om ca atunci când cade de pe această ancoră, după cum nimic nu-l poate salva mai mult decât aceasta, dacă el îşi are ochii necontenit aţintiţi spre ea. Dacă noi, având înaintea ochilor pe un om, ne sfiim totuşi a face păcate, şi de multe ori ne ruşinăm până şi de slugile cele mai liniştite, nefăcând nimic absurd prin aceasta, de aici poţi înţelege câtă siguranţă am avea dacă veşnic ne-am gândi, cu frică, la Dumnezeu. Când ne vom găsi astfel, atunci diavolul nu se va putea arunca asupra noastră, de vreme ce s-ar trudi în zadar; dar dacă ne va găsi rătăciţi din calea cea dreaptă, şi mergând fără nici un frâu, atunci acesta, luând motiv chiar de la noi, va putea uşor să ne lege din toate părţile şi să facă cu noi tot ceea ce voieşte. După cum păţesc slugile cele leneşe care, ducându-se în piaţă să târguiască, lasă însă la o parte scopul pentru care au fost trimise de stăpânul lor, alipindu-se de cei ce stau degeaba acolo și pierzându-și timpul fără rost, tot așa pățim și noi dacă ne depărtăm de poruncile lui Dumnezeu. Căci şi noi am stat, ca şi acelea, admirând bogăţia, frumuseţea trupului şi alte lucruri care nu ne sunt folositoare cu nimic, după cum şi slugile, în loc să-şi vadă de treaba lor, stau şi privesc la ghiduşiile unora dintre cerşetori, iar mai apoi, venind acasă târziu, primesc lovituri de la stăpânii lor. Multe încă uită să se mai întoarcă acasă, luând calea celorlalţi care se poartă într-un mod la fel de necuviincios.

Însă, iubiţilor, să nu facem şi noi aşa. Şi noi am fost trimişi aici de Stăpânul a toate spre a îndeplini multe şi grabnice îndatoriri. Iar dacă le lăsăm pe acelea şi stăm privind distraţi la asemenea nimicuri, pierzându-ne tot timpul în zadar, atunci vom lua pedeapsa cea mai grea. Dacă însă tu nu voieşti să stai degeaba, atunci ai înainte-ţi ceea ce se cuvine să admiri, şi pentru care poţi să-ţi consacri tot timpul vieţii tale; ai înainte-ţi lucruri vrednice nu de râs, ci de admiraţie şi de laude nesfârşite. Cel ce admiră cele de râs, de multe ori este el însuși de râs,

şi chiar mai rău decât un bufon.

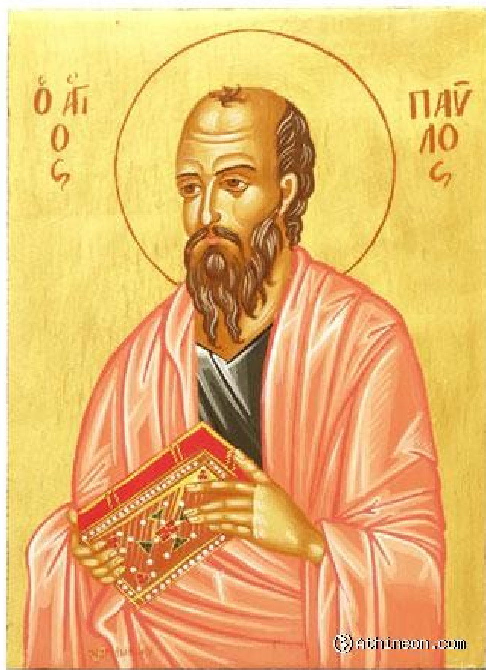
Deci, ca nu cumva să păţeşti acestea, fugi degrabă la treaba ta! De ce ai stat, spune-mi, uitându-te absorbit la bogăţie, gândindu-te ca şi înaripat la ideea de a o avea? Ce vezi acolo de admirat şi vrednic de a-ţi cuceri ochii? Caii aceia împodobiţi cu aur? Servitorii aceia, dintre care unii barbari, alţii eunuci, îmbrăcaţi cu haine luxoase pe dinafară, în timp ce sufletul lor e moleşit cu desăvârşire, sub o expresie plină de mândrie? Sau agitaţia şi vuietul de acolo? Şi cum pot fi acestea vrednice de admirat? Cu ce sunt superiori cerşetorilor care dansează şi fluieră prin pieţe? Căci şi aceştia, fiind cuprinşi de marea lipsă a virtuţii, joacă mai ridicol decât jocul acelora, purtându-se în toate părţile: astăzi, de pildă, la o masă luxoasă, mâine în casele femeilor desfrânate, altădată înaintea unui roi de linguşitori, sau înaintea unei mulţimi de gură-cască. Dacă aceia sunt îmbrăcaţi în haine aurite, tocmai pentru aceasta sunt de plâns, fiindcă pentru ei sunt de preţ tocmai acele lucruri care nu preţuiesc nimic înaintea lui Dumnezeu.

Să nu-mi spui de haine, ci dezveleşte sufletul lor, priveşte în el şi vezi tu dacă nu cumva este brăzdat de mii de răni, zdrenţuit, pustiu şi nesprijinit de nimeni. Ce folos poate fi din nebunia cea de pe dinafară? Fiindcă este mult mai bine a fi cineva sărac şi să vieţuiască în virtute, decât a fi împărat şi să vieţuiască în păcate. Săracul se bucură de toată mulţumirea sufletească; el nici nu simte sărăcia exterioară, din cauza bogăţiei lăuntrice. Pe când împăratul, desfătându-se în cele ce nu-i sunt de nici un folos, este chinuit tocmai în cele ce-i sunt cele mai intime, adică în suflet, în gândurile şi în conştiinţa sa, care sunt nedespărţite de fiinţa sa şi după moarte.

Acestea ştiindu-le, iubiţilor, să lepădăm hainele cele aurite şi să îmbrăţişăm virtutea şi plăcerea izvorâte din ea. Căci numai astfel ne vom bucura şi aici, ca şi acolo, de adevărata mulţumire, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, în vecii vecilor.

Amin.

Omilia V - Despre judecată şi osândă

„Şi precum n-au încercat să aibă pe Dumnezeu în cunoştinţă, aşa şi Dumnezeu i-a lăsat la mintea lor fără judecată, să facă cele ce nu se cuvine” (Romani 1, 28).

Atunci, ca să nu se creadă că vorbind aşa de mult de pederastie, prin aceasta ar fi făcut aluzie la ei, trece deodată la alte feluri de păcate şi întreaga cuvântare o întoarce către alte categorii de persoane. Iar la fel ca totdeauna când discută cu credincioşii despre păcate, şi când voieşte ca ei să se depărteze de ele, le dă exemple dintre neamuri, zicând: ***„nu în patima poftei, cum fac neamurile, care nu cunosc pe Dumnezeu” şi iarăşi: „... ca să nu vă întristaţi, precum ceilalţi, care nu au nădejde”*** (I Tesaloniceni 4, 5, 13).

Astfel, aici el le arată pe faţă păcatele, lipsindu-i de orice iertare pentru că au cutezat a săvârşi asemenea fapte, care nu vin din neştiinţă, ci din precugetare. De aceea nu zice: „precum nu au cunoscut pe Dumnezeu”, ci „precum n-au încercat să aibă pe Dumnezeu în cunoştinţă”; adică aceste păcate nu izvorăsc din neştiinţă, nu sunt

săvârşite fără a fi fost mai înainte cugetate, ci vin dintr-o judecată greşită, şi nu din cauza firii trupului, după cum zic unii eretici, ci din pofta lui cea ieşită din fire, care-i obârşia pătimaşă a tuturor relelor. Fiindcă mintea lor este fără discernământ, ei ajung toate rânduielile firii să le răstoarne, aşa cum se întâmplă şi cu o trăsură atunci când vizitiul scapă hăţurile din mâini.

„Plini fiind de toată nedreptatea, de desfrânare, de viclenie, de lăcomie, de răutate” (1, 29). Priveşte cum toate cele expuse sunt prezentate progresiv, căci sunt plini, zice, de „toată nedreptatea”. După ce numeşte în general răutatea, arată apoi şi feluritele părţi ale răutăţii: „plini de pizmă şi ucidere”, după cum s-au arătat în cazul lui Abel şi Iosif , ***„de ceartă, de înşelăciune, de purtări rele, bârfitori”, „grăitori de rău, urâtori de Dumnezeu”*** (1, 30), iar cele ce mulţi le consideră indiferente, le trece în rândul păcatelor, ba încă sporeşte acuzaţia şi le ridică în fruntea păcatelor, zicând: „ocărâtori, semeţi, trufaşi”. A păcătui, și totodată pâcâtuind să te gândești la săvârșirea de lucruri măreţe, e faptul cel mai urâcios, pentru care şi pe corinteni îi acuză, zicând: „şi voi v-aţi semeţit” (I Corinteni 5, 2).

Dacă cineva, mândrindu-se pentru meritele sale, pierde totul, cu atât mai mult cel ce se mândreşte fiind încărcat de păcate, de ce pedeapsă nu este vrednic? Un astfel de om nici nu se mai poate căi în cele din urmă.

Şi iată că apoi adaugă: „născocitori de rele”, arătând prin aceasta că nu se mulţumeau cu păcatele cele demult ştiute, ci încă mai scorneau şi altele noi, ceea ce iarăşi e fapta unor oameni care judecă şi-şi dau seama de ceea ce fac, iar nu a unora ce săvârşesc ceva cu de-a sila.

Arătând fiecare rău în parte, și dovedind că prin aceasta ei s-au răsculat chiar împotriva firii – căci zice: „nesupuşi părinţilor, neînţelegători” -, ajunge cu vorba chiar la obârşia acestor păcate, numindu-i pe unii ca aceştia „călcători de cuvânt, fără dragoste”.

O asemenea cauză a răutăţii o arată şi Hristos, când zice: ***„Iar din pricina înmulţirii fărădelegii, iubirea multora se va răci”*** (Matei

24, 12). Tot acestea le spune şi Pavel aici, zicând: „fără dragoste, fără milă, neînţelepţi” şi arătând că prin aceasta au trădat chiar darul firii. Aşadar şi noi avem unii către alţii oarecare familiaritate firească, pe care şi animalele cele sălbatice o au între ele, după cum zice: ***„tot dobitocul iubeşte pe cel asemeni sieşi şi tot omul pe aproapele său”*** (Înţelepciunea lui Iisus Sirah 13, 18), însă aceştia sunt mai sălbatici chiar decât fiarele codrului.

Deci, prin toate acestea, Apostolul Pavel ne-a prezentat boala intrată în lume prin învăţăturile greşite, şi a arătat lămurit că această boală provine din trândăvie. În cele din urmă, arată şi aici, după cum a făcut şi acolo unde vorbeşte despre învăţăturile greşite, că şi aceştia sunt lipsiţi de orice iertare, drept care şi zice: ***„Aceştia, deşi au cunoscut dreapta orânduire a lui Dumnezeu, că cei ce fac unele ca acestea sunt vrednici de moarte, nu numai că fac ei acestea, ci le şi încuviinţează celor care le fac”*** (1, 32).

Aşază aici două antiteze, pe amândouă răsturnându-le. „Şi ce ai de răspuns, zice, că nu ai ştiut că trebuie să faci? Dar chiar dacă nu ai ştiut, tot tu eşti cauza, căci ai părăsit pe Dumnezeu cel cunoscut ţie. Acum eu iată că te-am dovedit cunoscător şi ştiutor de ce trebuia să faci, şi cu toate acestea ai păcătuit cu bună ştiinţă din voia ta. Dar eşti atras de păcat? Dar de ce cooperezi şi cu alţii ca să păcătuiască şi ei, şi-i lauzi când păcătuiesc?”. „Nu numai că fac acestea, ci încă şi binevoiesc [încuviinţează] cu cei ce le fac”, zice; mai întâi pune ceea ce este de neiertat, însă imediat adaugă că şi a lăuda pe cel ce păcătuieşte este lucru urâcios şi de neiertat.

După ce spune acestea, prin cele ce urmează încă mai înfricoşat prezintă cele de mai înainte, căci iată ce zice: ***„Pentru aceea, oricine ai fi, o, omule, care judeci, eşti fără cuvânt de răspuns, căci, în ceea ce judeci pe altul, pe tine însuţi te osândeşti, căci aceleaşi lucruri faci şi tu, care judeci”*** (Romani 2, 1).

Acestea le zice adresându-se stăpânitorilor, fiindcă cetatea aceea avea pe atunci în mâini stăpânirea întregii lumi. De aceea le şi zice, în consecinţă: ***„Singur îţi ridici dreptul de justificare, oricine ai fi tu, căci judeci pe cel ce preacurveşte, şi tu preacurveşti; chiar dacă nu te-ar judeca nimeni dintre oameni, totuşi în condamnarea pe care o***

vei aplica celui vinovat de preacurvie ai pronunţat şi sentinţa asupra ta”.

„Şi noi ştim că judecata lui Dumnezeu este după adevăr, faţă de cei ce fac unele ca acestea” (2, 2). Ca să nu zică cineva: „am scăpat de pedeapsă”, de aceea Apostolul spune că la Dumnezeu nu este ca aici, pe pământ, fiindcă aici unul este pedepsit, iar altul scapă de pedeapsă, cu toate că au făcut aceleaşi fapte rele; acolo însă nu e la fel. Cum că cel ce judecă cunoaşte dreptatea, aceasta o spune el aici, însă cum şi de unde cunoaşte nu spune, fiindcă ar fi de prisos.

Când vorbeşte de necucernicie, atunci el se referă la amândouă: că cunoscând pe Dumnezeu, nu L-au cinstit, şi că L-au cunoscut din chiar făpturile Lui, cu alte cuvinte fiindcă nu era cunoscut tuturor acest lucru, de aceea a şi spus cauza, pe când aici o trece cu vederea, fiindcă este mărturisită de toţi. Când zice: „tot cel ce judecă”, nu se adresează numai stăpânitorilor, ci şi celor ce nu ocupă funcţii publice şi celor robiţi. Fiindcă dacă nu toţi oamenii au tronuri [de judecată], dacă nu toţi au la dispoziţie călăi şi obezi, totuşi şi aceia judecă pe cei ce greşesc, fie în conversaţiile şi adunările lor, fie în conştiinţa lor, şi nimeni nu ar îndrăzni bunăoară să spună că cel ce preacurveşte nu este vrednic de osândă.

„Dar – zici – aceia judecă pe alţii, şi nu pe ei”. Ei bine, de aceea şi Apostolul Pavel se ridică cu toată puterea asupra lor, zicând: ***„Şi socoteşti tu, oare, omule, care judeci pe cei ce fac unele ca acestea, dar le faci şi tu, că tu vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?”***(2, 3).

De judecata ta [a conştiinţei tale] nu scapi, şi vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?! Fiindcă a arătat păcatul cel mare din lume, din învăţăturile lor, din fapte, din aceea că fiind înţelepţi şi având la îndemână natura care să-i povăţuiască, şi că ei nu numai că au părăsit pe Dumnezeu, ci chiar au preferat în locul Lui chipul târâtoarelor, şi au necinstit virtutea, deşi însăşi firea se împotrivea de a urma păcatele acelea care erau contra ei, apoi ajunge la sfârşit la concluzia naturală că toţi cei ce fac acestea vor fi pedepsiţi.

„Şi răsplata ce li se cuvenea, zice, a rătăcirii lor, întru sine-şi

luându-o”, dar fiindcă nu o simt, a arătat şi o altă pedeapsă, de care ei se tem. Deşi de altfel a arătat-o şi pe aceasta, căci atunci când zice: „că judecata lui Dumnezeu este după adevăr” nimic alta nu spune decât aceasta, cu toate acestea el îşi pregăteşte armele cuvântului şi din alte împrejurări, căci zice: „Şi oare socoteşti, o, omule, tu, cel ce judeci pe cei ce fac unele ca acestea, şi tu însuţi aceleaşi faci, că vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?” Cum? Tu nu ai putut scăpa de judecata lui Dumnezeu? Şi cine ar putea spune asta? ***Dacă tu singur te-ai judecat, căci atât de mare este puterea tribunalului din tine, încât nu te-ai putut cruţa, dară încă Dumnezeu, care este fără păcat, şi care este nemărginit în dreptatea Lui, nu va face cu mult mai mult? Tu te-ai certat singur, şi Dumnezeu oare are să te aprobe, şi are să te laude? Şi cum s-ar putea una ca aceasta? Iată că tu eşti vrednic de o mai mare pedeapsă, decât acela pe care l-ai judecat şi condamnat, fiindcă nu este acelaşi lucru: a păcătui simplu, cu a pedepsi pe un altul păcătos, şi apoi a cădea şi tu în aceleaşi păcate pentru care l-ai pedepsit.***

Ai văzut cum, cât de mult s-a mărit păcatul? „Dacă tu – zice – pedepseşti pe cel ce a greşit puţin, deşi ar trebui să te ruşinezi tu însuţi, apoi cum oare Dumnezeu nu te va judeca şi pedepsi mai ales pe tine, care ai păcătuit mai mult, şi care deja eşti condamnat de conştiinţă?”. Iar de zici poate: „Cunosc bine că sunt vrednic de pedeapsă”, însă pentru îndelunga răbdare a lui Dumnezeu îi arăţi dispreţ, şi cutezi a păcătui încă, fiindcă pedeapsa nu îţi este dată acum, apoi dacă ai fi drept, atunci ar trebui ca tocmai pentru aceasta să te înfricoşezi şi să tremuri. Să nu crezi că dacă nu ai fost pedepsit până acum, nu vei mai fi pedepsit, ci încă vei fi pedepsit mai tare, dacă rămâi neîndreptat în faptele tale”.

De aceea şi adaugă, zicând: ***„Sau dispreţuieşti tu bogăţia bunătăţii Lui şi a îngăduinţei şi a îndelungii Lui răbdări, neştiind că bunătatea lui Dumnezeu te îndeamnă la pocăinţă?”*** (2, 4).

Lăudând îndelunga-răbdare şi bunătatea lui Dumnezeu, şi arătând câştigul cel mare de aici pentru cei cucernici, prin aceasta voieşte să sporească teama în ascultători, ca şi atragerea păcătoşilor la pocăinţă. După cum bogăţia bunătăţii Sale este motiv de mântuire pentru cei ce o întrebuinţează bine, tot aşa şi pentru cei ce o

dispreţuiesc este motiv de o mai mare pedeapsă. Trebuie să fim cu luare aminte, că Dumnezeu fiind bun şi îndelung-răbdător, nu te pedepseşte îndată, şi când afirmi acestea, nimic alta nu spui decât mărimea pedepsei ce ţi se va da. Bunătatea o arată Dumnezeu ca tu să scapi de păcate, iar nu să mai adaugi pe lângă cele existente, şi dacă nu faci acestea, pedeapsa va fi mai îngrozitoare. Tocmai de aceea nu trebuie să păcătuim, fiindcă Dumnezeu este îndelung-răbdător, şi nu trebuie luată această bunătate ca motiv de nerecunoştinţă, fiindcă dacă este îndelung-răbdător, negreşit că şi pedepseşte. Şi de unde se învederează toate acestea? Din cele ce urmează.

Dacă răutatea este mare, iară cei răi nu şi-au luat răsplata, cu siguranţă că şi-o vor lua, fiindcă dacă oamenii nu pot trece cu vederea acest lucru, apoi cum se poate ca Dumnezeu să-l lase să treacă neobservat? Aşa că în acest loc a introdus Apostolul Pavel ideea despre judecată, pentru a arăta că cei nepedepsiţi aici sunt răspunzători dacă nu se vor pocăi, şi încă mai mult decât atât.

De aceea zice: ***„Dar după învârtoşarea ta şi după inima ta nepocăită, îţi aduni mânie în ziua mâniei şi a arătării dreptei judecăţi a lui Dumnezeu”.*** (2, 5). Când cineva nu se moaie nici prin bunătatea sa, şi nici prin frica de Dumnezeu apoi cine poate fi mai învârtoşat decât acesta? După ce deci a arătat bunătatea lui Dumnezeu şi iubirea Sa de oameni, la urmă arată şi pedeapsa, căci El este necruţător cu cel ce nici aşa nu se căieşte. Şi bagă de seamă cum Apostolul întrebuinţează cuvinte adecvate în expresiile sale. „Îţi aduni mânie în ziua mâniei”, spune el, arătând prin aceasta, în mod clar, cauza pedepsei în cel ce judecă, nu în judecător. ***„Singur îţi aduni mânie”, zice, „iar nu Dumnezeu îţi adună. El a făcut tot ce trebuia, şi te-a creat pe tine fiinţă înţelegătoare, mai presus de toate fiinţele, cunoscător al celor bune şi al celor rele; ţi-a dat îndelungă-răbdare şi te-a chemat la pocăinţă, te-a ameninţat cu ziua cea înfricoşată [a Judecăţii]; şi astfel, prin toate acestea, tu rămâi în îndărătnicie, singur îţi aduni mânie în ziua mâniei şi a descoperirii dreptei judecăţi a lui Dumnezeu”.*** Bine a zis el „a arătării” (descoperirii), căci atunci se va descoperi aceasta, când fiecare va lua plata după merit. Aici mulţi îşi fac un obicei din a ignora dreptatea, dar acolo [la Judecată] nu va fi aşa.

„Care va răsplăti fiecăruia după faptele lui: viaţă veşnică celor ce, prin stăruinţă în faptă bună, caută mărire, cinste şi nestricăciune” (2, 6 – 7). Deoarece Apostolul, prin vorbele de mai înainte, devenise înfricoşător şi aspru, vorbind despre judecata viitoare şi osândă, apoi nu dintr-o dată aduce vorba despre pedeapsa aşteptată, ci a abătut vorba spre ceva mai plăcut, adică spre răsplata faptelor bune, pentru care şi zice: „viaţă veşnică celor ce, prin stăruinţă în faptă bună, caută mărire, cinste şi nestricăciune”. ***Aici face aluzie la cei căzuţi în ispite, pe care-i deşteaptă, şi arată că ei nu trebuie să se încurajeze numai în credinţă, fiindcă acel tribunal cercetează şi faptele.***

Priveşte pe Apostol când vorbeşte de cele viitoare, cum el nu poate să spună desluşit bunurile de acolo, ci spune numai despre slavă şi cinste. Fiindcă toate acele bunuri le covârşesc pe cele omeneşti, de aceea nu poate a arăta lămurit, neavând o icoană fidelă a acelor bunuri, ci din cele ce se cred de noi a fi strălucite, ca slava, cinstea şi viaţa, să încerce să ne prezinte pe acelea, pe cât posibil, deoarece sunt foarte dorite de noi oamenii.

Dar acele bunuri nu sunt ca acestea, ci cu atât mai bune decât acestea cu cât sunt şi nestricăcioase şi veşnice. Ai văzut cum el ne-a deschis uşile învierii trupurilor, numind-o nestricăciune? Fiindcă nestricăciunea este a trupului stricăcios. Apoi ca şi cum nu era de ajuns, a adăugat: „slavă şi cinste”. Toţi vom învia nestricăcioşi, însă nu toţi în slavă şi cinste, ci unii întru osândă, iar alţii întru viaţa veşnică.

„Iar iubitorilor de ceartă – acum iarăşi începe a lipsi de iertare pe cei ce vieţuiesc în răutate, şi-i arată căzuţi în ea din cauza certurilor şi a leneviei -, ***care nu se supun adevărului, ci se supun nedreptăţii: mânie şi furie”*** (2, 8). Iată aici şi a doua învinovăţire, fiindcă ce îndreptare vor putea avea cei ce fug de lumină, şi preferă întunericul? Şi nu spune că sunt siliţi şi tiranizaţi, ci „se supun nedreptăţii”, adică căderea lor este cu intenţie, iar nicidecum urmarea unui păcat săvârşit cu de-a sila.

„Necaz şi strâmtorare peste sufletul oricărui om care

săvârşeşte răul, al iudeului mai întâi, şi al elinului" (2, 9), adică, chiar de ar fi cineva bogat, chiar de ar fi consul, sau şi împărat, totuşi cuvântul judecăţii aceleia nu are în vedere pe nimeni, ci numai faptele fiecăruia, căci înaintea Lui nu au nici o trecere demnităţile omeneşti.

Arătând deci, covârşirea bolii, şi adaugă cauza ei, care vine din lenevirea celor ce pătimesc, cum şi sfârşitul, adică faptul că pe ei îi aşteaptă pieirea, spunând şi de uşurinţa îndreptării, iarăşi îngreuiază în osândă şi pe iudeu. Cel ce s-a bucurat de o mai mare învăţătură, este vrednic a primi şi o mai mare pedeapsă pentru nelegiuiri. Aşadar cu cât vom fi mai înţelepţi şi mai puternici, cu atât mai mult vom fi pedepsiţi păcătuind.

- *De eşti bogat, ţi se cere mai mult ca celui sărac;*
- *de eşti înţelept, ţi se cere mai multă supunere;*
- *de eşti investit cu vreo putere, ţi se cer şi succese mai strălucite, şi, în fine, la toate trebuie să contribui în măsură cu puterea pe care o ai.*

„Dar mărire, cinste şi pace oricui face binele: iudeului mai întâi şi elinului" (2, 10). Dar de care iudeu vorbeşte aici, şi de care elin? De cei mai înainte de venirea lui Hristos, fiindcă nu a ajuns cuvântul lui la timpul harului, ci încă stăruie asupra timpurilor de dinainte, nimicind distanţa dintre iudeu şi elin, ca astfel, când va vorbi de timpul harului, să nu se pară că el inventează ceva nou şi greoi. Pentru că dacă şi în timpurile dinainte, pe când încă harul nu strălucea aşa de mult, şi pe când cele ale iudeilor erau foarte renumite, strălucite şi respectate de toţi, şi totuşi nu era nici o distanţă între iudeu şi elin, cum ar putea spune, acum, după atâta manifestare a harului, că ar fi vreo diferenţă? De aceea Apostolul pregăteşte mai întâi terenul, cu multă osârdie, ca astfel auditoriul, aflând că şi mai înainte nu era nici o diferenţă, să admită acest lucru cu atât mai mult după primirea credinţei. Elini, numeşte aici nu pe cei căzuţi în idolatrie, ci pe cei cinstitori de Dumnezeu, pe cei ce ascultau de legea naturală, pe cei ce pe lângă cele mai remarcabile ale iudeilor păstrau cu sfinţenie şi toate ce contribuiau la întărirea evlaviei, ca de pildă cei de pe lângă Melchisedec, ca Iov, ca ninivitenii şi ca sutaşul Corneliu.

Aşadar, el încă de pe acum veştejeşte diferenţa dintre tăierea şi netăierea împrejur, şi de departe caută a dărâma această deosebire, ca astfel să ajungă la ideea propusă fără nici un dubiu, ceea ce constituie o particularitate a înţelepciunii apostolice.

Dacă ar fi arătat că această deosebire a dispărut în timpul harului, s-ar fi părut cuvântul lui suspect, pe când povestind mai întâi de răutatea ce stăpânea pe atunci lumea, şi unde se sfârşesc cele ale răutăţii, ca urmare firească aduce vorba în acest loc, şi face ca învăţătura sa să nu fie bănuită. Că aceasta o voieşte el şi pentru aceasta a construit frazele aşa cum le citim, se vede din faptul că, dacă nu ar fi avut această intenţie, ar fi fost de ajuns să zică: „După împietrirea ta şi nepocăita inimă, îţi aduni ţie mânie în ziua mâniei". Şi ar fi încetat cu această problemă, căci era de ajuns; însă fiindcă nu aceasta era tot ce căuta el, adică să vorbească doar de judecata viitoare, ci să şi arate că iudeul nu avea nimic mai mult decât elinul, ca să fie îndreptăţit de a cugeta lucruri mari, de aceea păşeşte mai departe în dezvoltarea ideii întrebuinţând o ordine desăvârşită.

Gândeşte-te bine: a înfricoşat pe ascultători, i-a clădit ca un castel ziua cea înfricoşată, a spus cât rău este de a vieţui cineva în răutăţi, a arătat că nu este nimeni care să păcătuiască din neştiinţă, şi deci să rămână nepedepsit, ci chiar dacă nu acum, va fi totuşi negreşit pedepsit, însă prin toate acestea el vrea să pregătească ideea, că învăţătura Legii nu era tocmai dintre cele mai importante şi mai urgente.

Slava şi cinstea se acordă în fapte, şi nicidecum în tăierea sau netăierea împrejur. După ce a arătat că elinul va fi pedepsit numaidecât, şi dacă va avea fapte bune va fi cinstit, la urmă a arătat că Legea şi tăierea împrejur sunt de prisos. ***Aşadar Apostolul Pavel îi atacă aici mai cu seamă pe evrei. Pentru că evreii erau ambiţioşi, pe de o parte, din pricina îngâmfării ce-i stăpânea, pentru care credeau înjositor să se numere ei cu cei de alte neamuri, iar pe de altă parte, fiindcă batjocoreau ideea creştină conform căreia credinţa acoperă toate păcatele, de aceea Apostolul mai întâi acuză pe elini, ca apoi să lovească în iudei. Apoi, examinând pedeapsa, arată că iudeul nu numai că nu se poate folosi de Lege, ci încă este apăsat fără folos, iar această idee o arată începând cu strămoşii***

lor.

„Dacă – zice – elinul este fără nici o îndreptăţire, fiindcă deşi era povăţuit de natură şi de cugetul său, totuşi n-a devenit mai bun prin aceasta, apoi cu atât mai mult iudeul, care a primit învăţătura Legii şi atâtea alte bunuri, e fără îndreptăţire". Aşadar, urmând logica aceasta sănătoasă trasă din greşelile altora, la urmă îl obligă chiar şi fără voia lui de a o aplica şi la propriile sale păcate. Dar pentru ca cele spuse să fie bine primite, îl întoarce şi la împrejurări mai bune şi mai plăcute, căci zice: ***„mărire, cinste şi pace oricui face binele: iudeului mai întâi, şi elinului".***

Aici, pe pământ, oricâte bunuri ar avea cineva, le capătă cu multe lupte, chiar bogat de ar fi, chiar stăpân, chiar împărat, şi dacă nu s-ar lupta cu alţii, totuşi cu sine însuşi de multe ori se luptă, şi război mare cu propriul său cuget duce, pe când acolo nu e nimic din toate acestea, toate sunt liniştite, toate apărate de orice tulburare, toate având cu ele adevărata pace.

Din cele spuse mai sus se desprinde ideea că şi cei ce nu au avut Legea se vor bucura de aceleaşi bunuri ca şi iudeii, adăugând şi ideea de necontestat că ***„nu este părtinire la Dumnezeu!"***(2, 11). Atunci când vorbeşte despre pedeapsa păcatului iudeului şi elinului, nu are nevoie de argumente, dar când adaugă că şi elinul se cinsteşte deopotrivă cu iudeul, aceasta voieşte a o argumenta cu dovezi de netăgăduit, fiindcă într-adevăr este ceva minunat şi de necrezut, faptul că şi cel ce nu a ascultat de Lege şi prooroci, se cinsteşte dacă săvârşeşte fapte bune. De aceea, după cum am spus mai înainte, ***Apostolul le incită auzul cu cele petrecute mai înainte sub har, ca astfel cu uşurinţă să consimtă ei că cu atât mai mult se petrece acest fapt după primirea credinţei creştine.***

De aici înlătură orice bănuială că apără numai cele ale sale, căci zice: ***„mărire, cinste şi pace oricui face binele: iudeului mai întâi, şi elinului".*** Şi imediat adaugă: ***„căci nu este părtinire la Dumnezeu".***

Minunat! Cu câtă uşurinţă a ieşit biruitor în această luptă de principii, căci dacă nu este aşa, nu ar fi după voia lui Dumnezeu, şi prin urmare este părtinire la mijloc, însă la Dumnezeu nu este astfel de părtinire. De aici arată cât de absurdă este părerea lor. Şi nu a spus că

dacă nu este aşa, Dumnezeu este părtinitor, ci ceva mai demn: „căci nu este părtinire la Dumnezeu”, ***adică El nu se uită la persoane, nu cercetează valoarea din afară a persoanelor, ci valoarea lor lăuntrică, adică valoarea faptelor.*** Acestea spunând a arătat că elinul nu se deosebeşte de iudeu în fapte, ci numai prin persoane, nu pentru că unul este iudeu, iar celălalt elin, primul este cinstit, iar celălalt batjocorit, ci amândouă acestea vin din fapte. Dar Apostolul n-a spus chiar aşa, căci ar fi deşteptat mânia şi ura iudeului, ci a spus ceva mai mult încă, zguduindu-le cugetele lor şi umilindu-i, încât să primească dovada desprinsă de aici.

Şi care ar fi această dovadă? Pasajul următor: ***„Câţi, deci, fără lege, au păcătuit, fără lege vor şi pieri; iar câţi au păcătuit în lege, prin lege vor fi judecaţi”***(2, 12).

Aici, după cum am mai spus, nu numai că arată egalitatea dintre iudeu şi elin, ci chiar pe iudeu îl arată mai îngreuiat prin darea Legii. Elinul se judecă fără Lege, însă expresia „fără de Lege” nu vrea să zică aici că e ceva mai groaznic, ci din contră, ceva mai îmblânzit, adică el nu are drept acuzare Legea. ***Expresia „fără de lege” înseamnă că este în afară de prevederile Legii, şi deci se condamnă numai după cugetul său natural, sau mai bine zis, după legea naturală scrisă în cugetul său. Iudeul însă prin Lege, adică el este judecat o dată de legea naturală şi altădată de Legea scrisă, care îl învinovăţesc deopotrivă, fiindcă cu cât s-a bucurat de o mai mare luare aminte, cu atât va fi şi pedepsit mai mult.***

Ai văzut cum Apostolul a demonstrat că iudeii au mai multă nevoie de a alerga spre har, adică spre credinţa creştină? Fiindcă ei spuneau că nu au nevoie de nici un har, fiindcă sunt îndreptaţi din Lege, iată că Apostolul le arată că tocmai ei au mai mare nevoie de har decât elinii, deoarece mai mult vor fi pedepsiţi.

Apoi adaugă noi motive pentru a dezvolta cele spuse mai sus, zicând: ***„fiindcă nu cei ce aud legea sunt drepţi la Dumnezeu”***(2, 13) – şi bine a zis „la Dumnezeu”, căci înaintea oamenilor poate sunt cinstiţi şi fac mare vâlvă pentru aceasta, pe când înaintea lui Dumnezeu din contră, ***„cei ce împlinesc legea vor fi îndreptaţi”*** (2, 13).

Ai văzut cu câte argumente răstoarnă credinţele lor, aducându-le la un rezultat cu totul neaşteptat şi contrar aşteptărilor? „Dacă tu, zice, pretinzi a te mântui prin Lege, mai întâi stă elinul, care se arată făcător al celor scrise în Lege". Şi cum se poate să fii făcător al Legii, dacă nu ai auzit-o? „Se poate, zice, şi încă nu numai aceasta, ci şi mai mult, că nu numai că se poate să devină cineva făcător al legii fără să o fi auzit, ci se poate că şi după ce a auzit, să nu împlinească Legea", ceea ce spunând mai jos, o arată cu multă claritate: „Deci tu, acela ce înveţi pe altul, pe tine nu te înveţi?".

Dar aici pregăteşte o altă dovadă, ca şi cea de mai sus, căci zice: ***„Căci, când păgânii care nu au lege, din fire fac ale legii, aceştia, neavând lege, îşi sunt loruşi lege"*** (2, 14).

„Nu îndepărtez Legea, zice, dar şi de aici (din Legea naturală) se îndreptăţesc neamurile". ***Ai văzut cum el, surpând credinţa iudeilor, nu dă nici un motiv contra sa, ca necinstitor al Legii, ci din contră, o laudă şi o înalţă mult?*** Când vorbeşte de fire („din fire fac ale legii"), spune de cugetările cele izvorâte din natură. Așadar, pe aceştia Apostolul îi arată mai buni decât ei, şi cu atât mai mult cu cât, neprimind nici o lege scrisă, ei s-au arătat mai buni şi fără o asemenea lege, cu care iudeii cred că prisosesc neamurile. ***Tocmai de aceea sunt de admirat, zice, că neavând Lege, ei au dovedit că fac toate ale Legii, aţintindu-şi cugetele lor la fapte, iar nu la litera Legii.***

Aceasta o şi spune el prin următoarele: ***„Ceea ce arată fapta legii scrisă în inimile lor, prin mărturia conştiinţei lor şi prin judecăţile lor, care îi învinovăţesc sau îi apără. În ziua în care Dumnezeu va judeca, prin Iisus Hristos, după Evanghelia mea, cele ascunse oamenilor"*** (2, 15 -16).

Priveşte cum iarăşi le-a pus în faţă acea zi înfricoșată şi le-a înfăţişat-o ca fiind apropiată, zguduindu-le cugetul şi arătându-le mai cu seamă că aceştia trebuie să fie cinstiţi, care şi fără Lege s-au silit să facă ale Legii.

Dar ceea ce este mai cu seamă demn de admirat în înţelepciunea Apostolului, se cuvine a fi amintit în acest loc. Astfel Apostolul reuşeşte

prin construcţia ideilor şi a frazelor să arate că elinul este superior iudeului, dar iată că în recapitulare şi în concluzia argumentelor nu pune această idee, ca să nu stârnească mânia iudeilor.

Pentru a arăta mai lămurit ceea ce am spus, voi vorbi cu cuvintele apostolice. A zis: ***„Fiindcă nu cei ce aud Legea... ci cei ce împlinesc Legea se vor îndrepta”***; rezultă că era natural să adauge: „căci, când păgânii, care nu au Lege, din fire fac ale Legii, apoi ei sunt cu mult mai buni decât iudeii care sunt învăţaţi de Lege”, însă n-a zis tocmai aşa, ci se limitează cu vorba la lauda elinilor, fără ca ulterior să mai facă vreo comparaţie cu iudeii, ca astfel iudeul să primească şi el cele spuse aici. De aceea n-a zis aşa, după cum am mai spus, ci: ***„Căci, când păgânii care nu au lege, din fire fac ale legii, aceştia, neavând lege, îşi sunt loruşi lege, ceea ce arată fapta legii scrisă în inima lor, prin mărturia conştiinţei lor şi prin judecăţile lor, care îi învinovăţesc sau îi apără”, adică în locul Legii este de ajuns pentru ei mărturia conştiinţei.***

Tot în acest pasaj mai arată, că Dumnezeu a făcut pe om destoinic spre alegerea virtuţii şi fugirea de rele. Şi să nu te minunezi că aceasta o spune o dată, de două ori, sau de mai multe ori, fiindcă pentru Apostol punctul acesta era foarte important, mai ales pentru cei ce spuneau: ***„şi de ce Hristos a venit tocmai acum...? Şi unde era pronia dumnezeiască în timpurile dinainte?” Tocmai unora ca aceştia le arată că şi în timpurile dinainte [de venirea Mântuitorului Hristos], şi chiar mai înainte de darea Legii, natura omenească s-a bucurat de ajutorul proniei dumnezeieşti, fiindcă cele ale lui Dumnezeu le erau arătate lor, ştiau ceea ce este bine şi ceea ce este rău, căci pe baza acestor idei judecau pe alţii, ceea ce face pe Apostol ca să-i ridiculizeze prin expresia: „întru ce judeci pe altul, pe tine însuţi te osândeşti”.***

Deci contra iudeilor nu este numai cugetul sau conştiinţa, ci şi Legea primită. Dar de ce oare a scris Apostolul acuzându-se, sau dând răspuns de îndreptare (scuzându-se) – fiindcă dacă au lege scrisă, şi acolo se arată fapta de urmat, ce mai poate avea de acuzat cugetul? Dar el nu vorbeşte aici numai de cele ce au făcut fiind prescrise de Lege, ci vorbeşte de întreaga natură a cugetului, ca şi cum pare a zice: ***„Atunci***

vor sta pe loc cugetele noastre [facultatea minţii de a judeca], unele părându-ne, iar altele dând răspuns de îndreptare, astfel că omul nu va avea nevoie de alt acuzator înaintea acelui tribunal înfricoşător".

Apoi mărind frica ascultătorilor, el n-a zis „când va judeca Dumnezeu păcatele oamenilor", ci „cele ascunse ale oamenilor", fiindcă, a zis mai sus: ***„şi oare socoteşti aceasta o omule! Tu, cel ce judeci pe cei ce fac unele ca acestea, şi tu însuţi aceleaşi faci, că vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?"*** – apoi ca nu cumva să îţi închipui o asemenea părere, pe care tu o ai faţă de alţii, ci să ştii că judecata lui Dumnezeu este cu mult mai dreaptă decât a ta, a adăugat ***„cele ascunse ale oamenilor"*** şi ***„după Evanghelia mea prin Iisus Hristos"***, fiindcă oamenii stau judecători numai ai faptelor săvârşite la vedere.

Deşi mai sus a vorbit numai de Tatăl, totuşi după ce i-a înfricoşat, a adus în discuţie şi persoana lui Iisus Hristos, şi nu oricum, ci după ce şi aici aminteşte de Tatăl, apoi vorbeşte de Fiul. Prin aceste cuvinte el înalţă şi demnitatea predicii, ca şi cum ar zice: „ceea ce natura a învăţat dintru început pe om, aceasta o vesteşte cu glas mare şi predica Evangheliei". Ai văzut cu câtă înţelepciune i-a legat pe ei şi de Evanghelie şi de Hristos, şi totodată a dovedit că cele ale noastre nu stau aici pe loc, ci merg mai departe?

Ceea ce a zis mai sus, că: „îţi aduni mânie în ziua mâniei" aceleaşi le spune aici prin vorbele: „în ziua în care Dumnezeu va judeca…cele ascunse ale oamenilor".

Deci, ***fiecare să intre în conştiinţa sa, şi socotindu-şi păcatele făcute, singur să-şi ceară răspundere dreaptă, ca nu cumva să fim atunci judecaţi cu lumea întreagă. Grozav este acel tribunal, înfricoşat este tronul acela, responsabilităţile sunt încărcate de cutremur, râu de foc curge atunci. „Nimeni însă nu poate să scape de la moarte, nici să plătească lui Dumnezeu preţ de răscumpărare"*** (Psalmi 48, 7). Adu-ţi aminte de cele spuse în Evanghelie, de îngerii care trec în toate părţile, de cămara de nuntă închisă, de candelele cele stinse, de puterile care târăsc în cuptorul cel cu foc. Mai gândeşte-te apoi şi la aceea, că dacă astăzi s-ar aduce de faţă

aici în Biserică vreo faptă ascunsă a unuia dintre noi, cât de mult nu ar dori acela ca mai degrabă să se deschidă pământul şi să-l înghită de viu, decât să aibă atâţia martori ai răutăţii sale! Dar încă atunci ce nu vom suferi, când cele ascunse ale noastre vor fi aduse în mijlocul întregii lumi, ca într-un teatru strălucit şi vestit, şi când cei ce ne cunosc şi cei ce nu ne cunosc se vor uita curioşi la toate faptele noastre?

Dar vai! De unde mă văd eu silit a vă înfricoşa pe voi? Trebuie oare ca, pornind de la consideraţia oamenilor, să fac aceasta, să vă vorbesc despre frica lui Dumnezeu şi de hulirea numelui Său cel sfânt? Spune-mi ce vom fi noi atunci, când vom fi legaţi, iar dinţii scrâşnindu-ne de frică, vom fi aruncaţi în întunericul cel mai din afară? Sau mai bine zis ce vom face, ceea ce este mai grozav decât toate, când noi supărăm pe Dumnezeu? Dacă cineva are minte şi simţ, numai fiind în afara privirii lui Dumnezeu a şi suferit gheena, dar fiindcă nu se înfricoșează de aceea, e ameninţat cu focul cel veşnic. ***Ar trebui ca noi să ne întristăm nu atunci când suntem pedepsiţi, ci atunci când păcătuim.***

Ascultă pe Pavel cum se vaită pentru păcate de care nu mai era ameninţat să mai fie pedepsit: ***„Căci eu sunt cel mai mic dintre Apostoli, care nu sunt vrednic să mă numesc Apostol, pentru că am prigonit Biserica lui Dumnezeu”*** (Corinteni 15, 9); ascultă şi pe David care, crezând că a supărat pe Dumnezeu, chema asupra sa pedeapsa, zicând: ***„Iată eu am păcătuit! Fărădelegea am făcut-o eu. Dar aceste oi ce-au făcut? Deci îndreaptă-ţi mâna Ta asupra mea şi asupra casei tatălui meu!”*** (II Regi 24, 17), fiindcă a supăra pe Dumnezeu e cu mult mai grav decât a fi pedepsit.

Dar astăzi noi stăm aşa de rău încât, dacă nu am avea frică de gheenă, nici nu ne-am sinchisi să facem binele. De aceea dacă nu de altceva, adică cel puţin de teama gheenei, să ne fie frică mai mult de ea, dacă nu de Hristos. Nu aşa însă cu Pavel, ci dimpotrivă, căci el iubea pe Hristos. Fiindcă noi facem altfel, de aceea suntem şi pedepsiţi cu gheena. ***Dacă am iubi pe Hristos, precum ar trebui să-L iubim, am şti că este mai rău decât gheena de a supăra pe Cel iubit, şi fiindcă nu-L iubim, de aceea nici nu ştim mărimea pedepsei.***

Aceasta este cauza pentru care eu plâng şi jelesc, căci ce nu a făcut Dumnezeu ca să fie iubit de noi? Ce mijloc n-a întrebuinţat? Ce n-a trecut cu vederea? L-am batjocorit fără ca El să ne nedreptăţească cu ceva, ci din contră, bine făcându-ne şi încărcându-ne cu mii de bunătăţi; am fugit de El, îndemnându-ne şi ispitindu-ne în toate părţile, şi nici aşa încă nu ne-a pedepsit, ci a alergat însuşi El, şi ne-a prins fugind, dar noi ne-am smucit din braţele Sale şi am trecut în acelea ale diavolului; şi nici aşa El nu S-a depărtat cu totul de noi, ci a trimis ca să ne roage mulţime de prooroci, de îngeri şi de patriarhi, dar noi nu numai că nu am primit solia, dar am şi batjocorit pe trimişi. Dar El nici pentru aceasta nu ne-a urât, ci ca pe nişte iubiţi dispreţuitori, pe toţi ne-a ocolit, stând de vorbă cu Ieremia şi Miheia, în cer şi pe pământ, nu ca să ne aducă vreo supărare, ci pentru ca să arate motivul celor făcute de El, şi împreună cu proorocii chiar El să Se apropie de cei ce-L dispreţuiau, gata de a le da lor răspuns, şi cerând de a sta pe-ndelete de vorbă cu toţi şi cu fiecare în parte, ca să poată atrage la El, prin vorbă, chiar şi pe cei surzi. „Poporul Meu! Ce ţi-am făcut şi cu ce te-am împovărat? Răspunde-Mi!” (Miheia 6, 3) – ***şi după toate acestea, vai nouă, am ucis pe prooroci, i-am bătut cu pietre şi am făcut alte şi alte nenumărate rele!***

Dar ce face El şi după toate acestea? N-a mai trimis nici prooroci, nici îngeri, nici patriarhi, ci ni L-a trimis pe Însuşi Fiul Său! Venind Fiul Său, a fost şi El omorât; dar nici aşa nu I s-a stins dragostea de noi, ci încă mai mult I s-a aprins, căci stăruie necontenit a-i chema pe toţi la El, şi se roagă, şi face totul, chiar şi după uciderea Fiului Său, numai ca să-i apropie de El.

Pavel strigă, zicând: ***„În numele lui Hristos, aşadar, ne înfăţişăm ca mijlocitori, ca şi cum Însuşi Dumnezeu v-ar îndemna prin noi. Vă rugăm, în numele lui Iisus Hristos, împăcaţi-vă cu Dumnezeu!”*** (II Corinteni 5, 6), dar nimic din acestea nu ne-au împăcat.

Lucru minunat că nici aşa nu ne-a părăsit, ci stăruie mereu ameninţându-ne chiar cu gheena, dar şi făgăduindu-ne Împărăţia Cerurilor, ca măcar cu acest mod să poată atrage la El, şi noi încă

suntem nepăsători. Dar ce poate fi mai rău decât această sălbăticie? Dacă ar face un om ceea ce face Dumnezeu, oare nu am fi devenit demult robii lui? Şi pe Dumnezeu, Care face aşa, Îl dispreţuim?!

O, ce trândăvie! O, ce nerecunoştinţă! Noi care veşnic trăim în viclenii şi păcate, chiar de am face vreodată un bine cât de mic, apoi ca şi slugile cele nerecunoscătoare examinăm cu cea mai mare atenţie, şi cernem fapta săvârşită ca să vedem dacă are vreo plată. Şi cu toate acestea plata este mare, dacă nu o săvârşeşti cu speranţa de plată, ci ca o slugă ce nu caută recunoştinţă. ***Noi trebuie să facem totul pentru Hristos, nu pentru plată, ci pentru El, căci de aceea ne-a ameninţat cu gheena, de aceea ne-a şi făgăduit Împărăţia Cerurilor, ca El să fie iubit de către noi.***

De aceea, iubiţilor, să-L iubim după cum se cuvine a-L iubi, căci aceasta este plata cea mare, aceasta este împărăţia şi plăcerea, aceasta mulţumirea, slava şi cinstea, aceasta lumina, aceasta fericirea cea mare, pe care cuvântul nu o poate exprima, pe care mintea nu o poate pricepe îndeajuns.

Nu ştiu cum am ajuns să vă ţin acest discurs vrând să-i conving pe oamenii care nu dispreţuiesc nici puterea nici renumele de a nu preţui, din dragoste pentru Hristos, împărăţia pământească. Este adevărat că au existat bărbaţi generoşi şi mari care au ajuns şi la această măsură a dragostei.

Ascultă pe Petru cum se înflăcărase de dragostea Lui, şi cum Îl punea mai presus de suflet, de viaţă, şi mai presus de orice, iar când s-a Lepădat de El nu se jelea atât de pedeapsă, pe cât că s-a lepădat de Cel iubit, ceea ce era pentru el mai amar ca orice pedeapsă. Şi toate acestea le arăta mai înainte de venirea Sfântului Duh, şi necontenit îi sta în cale şi îi zicea: ***„Unde Te duci”*** (Ioan 13, 36); şi iarăşi: ***„Doamne, la cine ne vom duce?”***(Ioan 6, 68), sau: ***„Doamne, cu Tine sunt gata să merg şi în temniţă, şi la moarte”***(Luca 22, 33). Astfel, pentru ei Hristos era totul, şi înaintea iubitului lor nu ar fi preferat ei nici cerul, nici Împărăţia Cerurilor. Zic ei „Tu îmi eşti îndeajuns în locul tuturor acelora”.

Şi de ce te minunezi că Petru astfel se găsea faţă de Hristos? Ascultă şi pe profetul care spune: „Că pe cine am eu în cer afară de Tine? Şi afară de Tine, ce am dorit pe pământ?” (Psalmii 72, 24), ***adică „nu doresc nimic din cele de sus, nici din cele de jos, decât numai pe Tine”. Aceasta este dragostea cea adevărată, această iubire înflăcărată se numeşte.***

Dacă noi am iubi în acest mod, apoi nu numai cele prezente, dar chiar şi cele viitoare nu le vom băga de seamă faţă de această dragoste, şi dezmierdându-ne cu ea, vom scoate de aici Împărăţia Cerurilor. Şi cum va fi aceasta? Să ne gândim mai întâi de câte ori Îl batjocorim chiar după miile de bunătăţi, şi cum El încă ne mângâie, de câte ori fugim de El, şi totuşi nu ne trece cu vederea, ci ne apucă şi ne atrage la El. Dacă toate acestea le gândim, vom putea desigur să aprindem în noi acea poftă şi acea dragoste către El.

Dacă un om de rând ar iubi astfel pe împărat, oare acesta nu s-ar îmblânzi şi umili de măreţia dragostei? Eu cred că da, şi încă foarte mult. Când însă aici se petrece din contră, căci frumuseţea, slava şi bogăţia celui iubit este nemăsurată şi neştiută, iar din partea noastră îi dăm numai dispreţ, cum nu vom fi vrednici de cea mai grea pedeapsă, de vreme ce fiind atât de înjositori şi netrebnici, şi totuşi iubiţi de marele şi minunatul Mântuitor, noi dispreţuim iubirea Lui?

El nu are nevoie de dragostea noastră, şi totuşi nici aşa nu încetează de a ne iubi; în schimb noi avem mare nevoie de dragostea Lui, dar cu toate astea preferăm banii, prietenia oamenilor, liniştea trupească, slava şi stăpânirea, în locul Lui, care nimic n-a preferat în locul nostru. Un singur Fiu a avut, pe Unul-Născut al Său, şi nici pe Acesta nu L-a cruţat pentru noi, iar noi multe preferăm înaintea Lui. Apoi nu pe drept cuvânt ne ameninţă cu gheena şi cu osânda, chiar de ar fi aceasta de două, de trei sau de o mie de ori mai mare decât este?

Ce am putea spune, când noi preferăm poruncile lui Satana înaintea poruncilor lui Hristos, înaintea legilor Lui, şi ne batem joc de mântuirea noastră, căci preferăm lucrurile cele rele înaintea Celui ce a pătimit toate pentru noi? De ce iertare sunt oare vrednice

toate acestea? De nici una.

Deci să ne oprim de a ne mai arunca singuri în prăpastie; să ne trezim și, gândindu-ne la toate acestea, să-I înălţăm slavă Lui prin fapte, căci nu-i de ajuns numai prin vorbe, ca astfel să ne bucurăm şi noi de slava şi puterea Lui, căreia fie cu toţii a ne învrednici, prin harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu Care se cuvine slavă Tatălui şi Sfântului Duh, în vecii vecilor.

Amin.

Omilia VI - Dascălii să se ostenească în fapte bune, nu numai în cuvânt

„Dar dacă tu te numeşti iudeu şi te reazimi pe lege şi te lauzi cu Dumnezeu, şi cunoşti voia Lui şi ştii să încuviinţezi cele bune, fiind învăţat din lege…” (Romani 2, 17-18).

După ce a zis că nimic nu lipseşte elinului pentru a se mântui,

dacă este săvârşitor al Legii, şi după ce a făcut acea admirabilă comparaţie, continuă acum indicând şi cele respectabile ale iudeilor, prin care aceştia credeau că sunt mai presus de elini. Mai întâi însuşi numele, care era de mare cinste, precum este numele de creştin acum. Fiindcă deosebirea în denumire era mare şi atunci, drept pentru care de aici şi începe. ***Însă priveşte cum şi prin aceste cuvinte le diminuează importanţa pe care credeau că o au; căci nu zice „tu eşti iudeu", ci „te numeşti iudeu" şi „te lauzi cu Dumnezeu", ca unul ce este iubit de dânsul şi preferat înaintea celorlalţi oameni. Aici mi se pare chiar că-i ridiculizează pentru aroganţa şi exagerata lor pretenţie de glorie, căci au întrebuinţat darul acesta nu pentru mântuirea lor, ci pentru a se răscula asupra altora şi a-i dispreţui.***

„Şi cunoşti voia Lui şi ştii să încuviinţezi cele bune" zice, deşi în realitate tocmai în aceasta constă defectul lor, dacă nu şi acţionează; cu toate acestea, lor li se părea că stau mai presus de alte popoare. Şi pentru aceasta Apostolul pune aceste expresii cu multă băgare de seamă şi exactitate; căci nu zice „faci voia Lui", ci „cunoşti şi încuviinţezi", adică nu faci aşa, nu te îndeletniceşti cu a face voia Lui.

„Şi ai încredinţarea că tu eşti călăuză orbilor, lumină celor ce sunt în întuneric..." (2, 19). Şi aici el nu spune: „eşti călăuză orbilor", ci doar „ai încredinţarea că tu eşti", adică aşa trâmbiţezi tu în lume, fiindcă mare era mândria prostească a iudeilor. Tocmai pentru aceasta şi Apostolul aproape că grăieşte aceleaşi cuvinte pe care le spuneau şi ei îngâmfându-se. Căci priveşte ce spuneau ei, după cum vedem în Evanghelii: ***„În păcate te-ai născut tot, şi tu ne înveţi pe noi?" (Ioan 9, 34). Deoarece ei se credeau mai buni decât toţi oamenii, Pavel, combătând aceasta, stăruia pe de o parte înălţând pe elini, iar pe de alta înjosind pe iudei, ca astfel mai mult să-i îmboldească şi mai grea să le facă acuzaţia.*** De aceea el continuă astfel, amplificând acest fapt prin multe altele. „Şi ai încredinţarea", zice, „că tu eşti călăuză orbilor"; şi mai departe: **„povăţuitor celor fără de minte, învăţător celor nevârstnici, având în lege dreptarul cunoştinţei şi al adevărului" (2, 20).** Priveşte că şi aici nu spune „în conştiinţă, în fapte, în virtuţi", ci „în lege".

Iar mai departe, ceea ce el a făcut faţă de elini, aceeaşi face şi

faţă de evrei, deoarece după cum acolo zicea: ***„în ceea ce judeci pe altul, pe tine însuţi te osândeşti" (2, 1)*** – la fel spune şi aici: **„Deci, tu, cel ce înveţi pe altul, pe tine însuţi nu te înveţi?" (20, 21).** Deosebirea este numai că acolo vorbeşte mai înţepător, pe când aici este mai blând în cuvinte. Căci nu zice: „Şi cu toate acestea, tu eşti vrednic de o mai mare pedeapsă, fiindcă ai primit atâtea bunuri, din care pe nici unul nu l-ai întrebuinţat după cum se cuvenea", ci, în mod indirect, pune ideea în formă de întrebare, ruşinându-i şi zicându-le: „Cel ce înveţi pe altul, pe tine însuţi nu te înveţi?".

Acum gândeşte-te la înţelepciunea lui Pavel, cum el aici arată calităţile prin care iudeii covârşesc pe alţii, nu ca fiind câştigate prin osârdia lor, ci prin darul cel de sus; şi cum la urmă arată că toate acestea le sunt nu numai de prisos, dacă ei neglijează îndeplinirea lor, ci şi aduc cu ele o mai mare osândă. ***Nici pentru că cineva se numeşte iudeu are vreun merit, nici pentru că a primit Legea, şi nici celelalte pe care le-a înşirat aici nu sunt câştigate de dânşii prin meritele şi succesele lor, ci toate le au din harul cel de sus.*** De la început el zicea că la nimic nu foloseşte audierea legii, dacă nu i se adaugă şi fapta: **„Nu cei ce aud legea, zice, sunt drepţi la Dumnezeu" (2, 13)**; iar aici arată ceva încă mai mult, anume că nu numai auzirea, dar chiar şi învăţătura nu va putea adăuga ceva celui ce învaţă, dacă nu şi face ceea ce zice; şi nu numai că nu adaugă, ci îi va aduce şi o mai mare pedeapsă. Admirabil apoi şi-a întrebuinţat şi cuvintele, căci nu zice „ai primit legea", ci „te reazimi pe lege", adică nu iudeul s-a ostenit umblând şi căutând ceea ce trebuia să facă, ci legea, care arată calea ce duce la virtute, le-a venit cu multă uşurinţă. Că deşi neamurile au numai logica naturală, şi deşi ele fac toate ale Legii fără să fi auzit Legea, totuşi pentru iudei este o mai mare uşurinţă.

Dacă tu zici că „nu numai aud legea, ci şi învăţ pe alţii", atunci aceasta este un adaos al pedepsei ce vei lua. Deoarece în acest fapt ei găseau motiv de mândrie, tocmai de aici îi arată mai ridicoli. Căci atunci când el zice: „călăuză orbilor, povăţuitor celor fără de minte, învăţător celor nevârstnici", prin aceste cuvinte arată spiritul lor de mândrie, deoarece abuzau de prozeliţi şi de la simplitatea acestora, şi îşi dădeau singuri denumirile de mai sus. Pentru aceea Apostolul trece aici amănunţit laudele pe care şi le aduceau singuri, ştiind foarte bine

că cele vorbite sunt motiv de o mai mare învinovăţire. „Având în lege", zice, „dreptarul cunoştinţei şi al adevărului". E ca şi cum cineva, având o icoană a împăratului, n-ar mai zugrăvi vreo alta pe lângă ea, în vreme ce alţii, neavând-o, o imită cu cea mai pioasă exactitate chiar şi fără prototip.

După ce, deci, trece în revistă calităţile pe care le aveau de la Dumnezeu, mai departe le indică şi defectele pe care şi le agonisiseră singuri, evidenţiind aceleaşi lucruri de care şi profeţii îi acuzau. **„Deci tu, cel care înveţi pe altul, pe tine însuţi nu te înveţi?".** Şi încă: **„Tu, cel ce propovăduieşti: Să nu furi - şi tu furi? Tu, cel care zici: Să nu săvârşeşti adulter, săvârşeşti adulter? Tu, cel ce urăşti idolii, furi cele sfinte?" (2, 21-22).** Într-adevăr, prin lege era cu stricteţe oprit a se atinge cineva de banii sau de lucrurile din templele idolilor, pentru a nu se întina, **„însă tirania iubirii de arginţi – zice – v-a împins a călca şi această lege".** După aceea adaugă, la urmă, faptul cel mai grav, zicând: **„Tu, care te lauzi cu legea, Îl necinsteşti pe Dumnezeu prin călcarea legii?" (20, 23).** ***Aici pune pe seama lor două păcate, sau mai bine zis trei: că necinstesc cele prin care au fost cinstiţi, şi că necinstesc pe Cel prin Care au primit cinstea; iar aceasta este culmea nerecunoştinţei.***

Apoi, ca să nu pară că-i învinovăţeşte fără temei, le aduce pe profet ca acuzator, acum pe scurt şi concis, mai apoi şi în detaliu; acum pe Isaia, după aceea şi pe David, când mustrările se arată a fi mai numeroase. **„Cum că nu vă spun acestea, dojenindu-vă, când iată, ascultaţi ce spune Isaia": „Căci numele lui Dumnezeu, din pricina voastră, este hulit între neamuri, precum este scris" (2, 24).**

Iată aici şi o altă dublă acuzaţie: „nu numai voi batjocoriţi – zice - ci faceţi şi pe alţii să-L batjocorească. Deci ce folos să aveţi din învăţătură, când voi pe voi înşivă nu vă învăţaţi?". Aceasta este ceea ce a zis şi mai sus, însă aici a adus vorba şi de ceva contrar. ***„Că nici pe voi, şi nici pe alţii nu-i învăţaţi ce trebuie să facă. Şi, ce e mai grav, nu numai că nu-i învăţaţi cele ale Legii, ci chiar cele contrare Legii, anume să hulească pe Dumnezeu, ceea ce este contrar Legii".***

„Dar tăierea împrejur este mare lucru", zici tu. Aceasta o

mărturisesc şi eu, însă când? Când este însoţită şi de o tăiere împrejur interioară. Iar tu gândeşte-te cum el, la timpul potrivit, a adus vorba de aceasta. Căci nu a spus nimic de ea de la început, deoarece era la loc de mare cinste la aceştia, ci numai după ce i-a arătat dispreţuitori în cele mai mari şi vinovaţi de hulirea lui Dumnezeu. De aici înainte, dobândind judecata auditoriului împotriva lor şi dezbrăcându-i de întâietatea ce şi-o atribuiau, îşi începe discuţia despre tăierea împrejur, fiind sigur că nimeni nu le va mai ţine partea.

„Căci tăierea împrejur foloseşte dacă păzeşti legea” (20, 25). Ar fi putut să o respingă în alt mod şi să zică: „Dar ce este tăierea împrejur? Nu cumva este poate faptul meritoriu al celui ce o are? Nu cumva este manifestarea unei intenţii bune? Dar se face când cineva este la o vârstă prematură, iar cei de prin pustietăţi au stat cu toţii timp îndelungat netăiaţi împrejur. Şi din multe alte puncte de vedere, de asemenea, ar putea vedea cineva că nu este necesară”. Cu toate acestea, Apostolul nu o respinge pornind de la acest fel de raţionament, ci chiar de acolo de unde trebuia, adică de la Avraam. Căci măreţia biruinţei lui tocmai aceasta este, de a o arăta ca demnă de dispreţuit de acolo de unde ei o considerau ca ceva respectabil.

Deşi ar fi putut să spună că şi profeţii numesc pe iudei netăiaţi împrejur, totuşi nu a spus, fiindcă defectul tăierii împrejur stă în cei ce fac uz rău de ea. Ceea ce se cere dovedit este că chiar în viaţa cea mai virtuoasă ea nu are nici o putere şi aceasta o şi face Apostolul mai departe. Deocamdată el nu aduce în prim-plan pe patriarh, ci o surpă din altă parte, şi tocmai la urmă, când aduce vorba de credinţă, îl reclamă şi pe patriarh, zicând: **“Dar cum oare i s-a socotit [credinţa - n. n.]? Când era tăiat împrejur sau când era netăiat împrejur?” (Romani 4, 10).** Pe cât timp el se lupta cu elinul şi cu cel netăiat împrejur, nu vorbeşte nimic din acestea, ca să nu devină prea greoi, însă când se luptă pentru credinţă, apoi atunci cu o mai mare putere se aruncă asupra ei. Până acum lupta lui este îndreptată spre netăierea împrejur, pentru care cu ocol îşi construieşte discursul şi zice: **„Căci tăierea împrejur foloseşte dacă păzeşti legea; dacă însă eşti călcător de lege, tăierea ta împrejur s-a făcut netăiere împrejur” (2, 25).**

Aici el vorbeşte de două tăieri şi de două netăieri împrejur, precum şi de două legi. Într-adevăr, este o lege a firii [naturală] şi una scrisă, însă între acestea două este şi o altă lege intermediară, anume legea faptelor. Acum priveşte cum pe fiecare dintre aceste trei aceste legi el le arată şi le şi scoate în evidenţă. **„Când păgânii – zice – care nu au lege** ***(Dar spune-mi, care lege? Legea cea scrisă),*** **din fire fac ale legii** ***(Ale cărei legi? Ale legii faptelor),*** **aceştia, neavând lege** ***(Care lege? Cea scrisă),*** **îşi sunt loruşi lege** ***(Cum adică? Făcând uz de legea naturală),*** **ceea ce arată fapta legii** ***(Care lege? Aceea a faptelor)" (2, 14, 15). Legea scrisă cu litere e în afara omului, pe când cea a firii şi cea a faptelor sunt înlăuntrul lui; pe una o dictează litera, pe alta firea, iar pe cealaltă faptele. E nevoie şi de această a treia, ca şi de cele două dintâi. Şi dacă aceea nu-i de faţă, atunci nici un folos nu poate fi din celelalte două; ba încă o mai mare pagubă. Aceasta arătând-o, când discuta de legea firii, zicea:*** **„În ceea ce judeci pe altul, pe tine însuţi te osândeşti"*****; iar vorbind de legea scrisă, spunea:*** **„Tu, cel care propovăduieşti: Să nu furi – şi tu furi?".**

Tot aşa şi netăierile împrejur sunt două: una cea naturală, iar a doua cea a faptelor, precum şi tăierea împrejur este una a cărnii, iar a doua a intenţiei, sau a voinţei libere. De pildă: s-a tăiat cineva împrejur a opta zi – aceasta este tăiere împrejur a cărnii [trupului]; a făcut cineva toate cele legiuite – aceasta este tăierea împrejur a cugetului, pe care o cere Pavel mai ales, şi mai mult chiar decât Legea. Priveşte cum el, îngăduind-o în cuvinte, în fapte o doboară. Căci n-a zis, bunăoară, că „tăierea împrejur este de prisos şi inutilă", însă ce? „Tăierea împrejur foloseşte dacă păzeşti legea". ***Până acum el o primeşte, zicând: „Mărturisesc şi nu contrazic că tăierea împrejur nu ar fi un lucru bun, însă când? Numai atunci când are legea ca însoţitor. Dacă însă eşti călcător de lege, tăierea ta împrejur s-a făcut netăiere împrejur".***

El n-a zis: „Nu foloseşte la nimic", ca să nu pară că o defăima, ci, dezbrăcând de ea pe iudeu, la urmă o înlătură ca netrebnică – ceea ce nu era o defăimare a tăierii împrejur, ci a celui ce prin lenevire a pierdut-o. După cum se întâmplă şi cu cei din diverse slujbe, pe care, când sunt găsiţi vinovaţi de crime, judecătorii numai după ce-i

dezbracă de cinstea slujbei lor îi pedepsesc, tot aşa a făcut şi Pavel. Zicând: „dacă însă eşti călcător de lege", a adăugat la urmă: „tăierea ta împrejur s-a făcut netăiere împrejur"; adică după ce l-a arătat netăiat împrejur, la urmă îl condamnă fără cruţare.

„Deci dacă cel netăiat împrejur păzeşte hotărârile legii, netăierea lui împrejur nu va fi, oare, socotită ca tăiere împrejur?" (2, 26). Priveşte ce face el aici: nu zice „netăierea împrejur biruieşte tăierea împrejur" (căci acest fapt ar fi fost foarte displăcut auditoriului), însă ce? Că „netăierea împrejur s-a făcut tăiere împrejur". La urmă întreabă ce este tăierea şi netăierea împrejur, şi spune că tăierea împrejur este o faptă bună, iar netăierea împrejur o faptă rea. Şi mai întâi strămutând pe cel netăiat împrejur, dar cu fapte bune, în rândul celor tăiaţi împrejur, cum şi pe cel tăiat împrejur, însă cu viaţă stricată, în rândul celor netăiaţi împrejur, la urmă biruinţa o dă celui netăiat împrejur. Şi nu zice „celui netăiat împrejur", ci trece la fapta în sine, zicând: „netăierea lui împrejur nu va fi, oare, socotită ca tăiere împrejur?" Şi nu zice „se va socoti" , ci „se va schimba, se va preface", ceea ce era mult mai expresiv. După cum şi mai sus nu a zis că „tăierea ta împrejur se va socoti ca netăiere împrejur", ci, „s-a făcut".

„Iar el — din fire netăiat împrejur, dar împlinitor al legii – nu te va judeca, oare.." (2, 27)? Ai văzut că el admite două netăieri împrejur: una din fire, cealaltă din bună voie? Aici el vorbeşte însă numai de cea din fire, după care imediat adaugă: **„... pe tine, care, prin litera legii şi prin tăierea împrejur, eşti călcător de lege?".** Priveşte aici înţelepciunea fină a apostolului, căci el n-a zis: „netăierea împrejur va judeca tăierea împrejur", ci evidenţiază netăierea împrejur numai acolo unde e vorba de biruinţă, iar când arată înfrângerea, nu spune că tăierea împrejur este cea învinsă, ci însuși iudeul este cel învins, evitând astfel a supăra auditoriul prin cuvintele sale. Şi nici nu zice: „pe tine, care ai legea şi tăierea împrejur", ci, ceva mai blând, „pe tine, care, prin litera legii şi prin tăierea împrejur, eşti călcător de lege". Adică, o astfel de netăiere împrejur se luptă cu tăierea împrejur, fiindcă a fost nedreptăţită, şi vine în ajutor Legii, fiindcă a fost jignită, şi astfel obţine trofeele de război din toate părţile. Biruinţa atunci este strălucită când nu este judecat iudeul de un alt iudeu, ci de unul care e netăiat împrejur, după cum zice: ***„Bărbaţii din Ninive se vor scula la judecată***

cu neamul acesta" (Matei 12, 41). Deci aici el nu necinsteşte Legea, deoarece manifesta o mare veneraţie faţă de aceasta, ci atacă pe cel ce defăima Legea.

Apoi, după ce a pregătit toate acestea, încurajându-se, defineşte în cele din urmă ce anume este caracterul de iudeu, şi arată că el nu respinge pe iudeu şi nici tăierea împrejur, ci pe cel ce nu este iudeu, şi pe cel netăiat împrejur. Şi s-ar părea că el se luptă pentru tăierea împrejur, însă de fapt îi nimiceşte consideraţia de care se bucura printre iudei, având în ajutorul său aprobarea tuturor. ***Deci el arată că între iudeu şi elin nu numai că nu este nici o deosebire, ci încă, mai mult, că este superior cel netăiat împrejur, dacă este cu băgare de seamă la faptele sale, şi pe unul ca acesta tocmai îl arată ca iudeu adevărat.*** De aceea şi zice: **„Pentru că nu cel ce se arată pe din afară e iudeu" (2, 28).** Aici el atacă pe iudei, ca unii ce făceau totul numai de ochii lumii.

„Ci este iudeu cel întru ascuns, iar tăierea împrejur este aceea a inimii, în duh, nu în literă" (2, 29). Acestea spunându-le, a exclus toate cele trupeşti; căci şi tăierea împrejur este exterioară, şi sâmbetele, şi jertfele şi curăţirile cele prescrise de Lege, pe care, înţelegându-le pe toate printr-un singur cuvânt, a zis: „Pentru că nu cel ce se arată pe din afară e iudeu". Dar, fiindcă faţă de tăierea împrejur ei aveau mare respect, încât chiar şi sâmbăta îi dădea întâietate, de la sine se înţelege că şi apostolul cele mai multe le spune cu privire la aceasta. ***Spunând „în duh", pregăteşte dinainte poziţia Bisericii faţă de credincioşi, şi introduce credinţa; căci şi credinţa este în inimă şi în duh, şi îşi are lauda de la Dumnezeu.***

Şi de ce a arătat că între elinul virtuos şi un iudeu virtuos, cel dintâi nu este mai prejos, ci chiar mai bun? Pentru a face biruinţa neîndoielnică. Aceasta fiind mărturisită, necesitatea tăierii împrejur a trupului este exclusă, iar nevoia unei vieţi curate este peste tot demonstrată. Când elinul se mântuieşte şi fără acestea, şi când iudeul chiar şi cu acestea este pedepsit, atunci iudaismul a rămas inutil. Prin elin iarăşi el nu înţelege pe cel idolatru, ci pe cel cinstitor de Dumnezeu, pe cel virtuos şi liber de practicile Legii.

„Care este deci întâietatea iudeului?” (3, 1), se întreabă Apostolul. După ce el a exclus totul, auzirea legii, învăţătura ei, numele de iudeu, tăierea împrejur, şi toate celelalte, prin expresia întrebuinţată „că nu cel ce se arată pe din afară e iudeu, ci cel întru ascuns”, vede izvorâtă o antiteză, împotriva căreia ia poziţie. Şi care este acea antiteză? ***„Dacă toate acestea nu folosesc la nimic, atunci de ce a fost chemat poporul evreu, şi de ce s-a dat tăierea împrejur?”. Deci, ce face Apostolul, şi cum o dezleagă?*** Tot prin aceleaşi argumente prin care a dezlegat şi cele dinainte. Precum acolo nu a vorbit de virtuţile şi de laudele lor, ci toate acestea le atribuie binefacerii lui Dumnezeu; căci a se numi iudeu, a cunoaşte voia Lui, a încerca cele deosebite, nu vin din faptele lor bune, ci din harul lui Dumnezeu, ceea ce şi profetul zicea, ridiculizându-i: ***„N-a făcut aşa oricărui neam şi judecăţile Sale nu le-a arătat lor” (Psalmul 146, 9);*** iar Moise de asemenea: ***„Căci este oare vreun om care să audă glasul Dumnezeului celui viu grăind din mijlocul focului, cum am auzit noi, şi să rămână viu?” (Deuteronom 5, 26).*** Tot aşa face şi aici. După cum atunci când vorbea de tăierea împrejur, ***n-a zis că tăierea împrejur nu foloseşte fără o viaţă curată, ci că tăierea împrejur foloseşte fiind unită cu o viaţă neprihănită, ceea ce este aceeaşi idee, însă oarecum mai blândă.***

Şi iarăşi când zice: „Dacă însă eşti călcător de lege”, nu spune mai departe că „tu, care eşti tăiat împrejur, nu ai nici un folos prin aceasta”, ci „tăierea ta împrejur s-a făcut netăiere împrejur”; şi iarăşi: „Va judeca netăierea împrejur” nu tăierea împrejur, ci „pe tine, care eşti călcător de lege”, cruţând cele legiuite, însă lovind fără milă în oamenii care calcă legea. Astfel face şi aici. Căci, după ce şi-a pus întrebarea: „care este deci întâietatea iudeului?”, nu a răspuns că „nimic”, ci, învârtind cuvântul cu iscusinţă, a răsturnat iarăşi totul prin cele ce urmează, şi i-a arătat ca mărginiţi şi daţi la o parte din această întâietate.

Cum aşa? Vă voi spune prin antiteza pusă de el. „Care este deci întâietatea iudeului şi folosul tăierii împrejur?”, zice, după care adaugă imediat: **„Este mare în toate privinţele. Întâi, pentru că lor s-au încredinţat cuvintele lui Dumnezeu” (3, 2).**

Ai văzut că, după cum am mai spus, nicăieri nu vorbeşte de

succesele lor, ci, şi aici, înşiră binefacerile lui Dumnezeu. ***Şi ce înseamnă „s-au încredinţat"? Înseamnă că lor li s-a dat legea, că au fost crezuţi atât de vrednici încât li s-au încredinţat până şi proorocii venite de sus.*** Ştiu însă bine că unii zic că această „încredinţare" nu avea ca obiect pe iudei, ci întărirea legii înseşi. Dar ceea ce urmează nu ne lasă a crede aceasta. Mai întâi că el spune acestea învinovăţindu-i şi arătând că, deşi s-au bucurat de binefacerile de sus, totuşi în schimb au arătat o mare nerecunoştinţă. Acelaşi lucru îl arată şi pasajul următor: **„Căci ce este dacă unii n-au crezut? Oare necredinţa lor va nimici credincioşia lui Dumnezeu?" (3, 3).** Şi dacă n-au crezut, atunci cum de zic unii că „lor s-au încredinţat cuvintele"? Deci, ce zice el? „Că Dumnezeu a încredinţat toate acestea lor", şi nu că „ei au crezut cuvintelor", căci atunci ce rost au cuvintele din pasajul următor: „Căci ce este dacă unii n-au crezut?". De altfel, şi ceea ce urmează mai departe arată acelaşi lucru: „Oare necredinţa lor va nimici credincioşia lui Dumnezeu?".

Deci expresia „s-au încredinţat" proclamă sus şi tare darul lui Dumnezeu.

Tu însă gândeşte-te şi aici la înţelepciunea Apostolului, căci acuzaţia adusă lor nu a introdus-o ca de la sine, ci ca izvorâtă din antiteză; e ca şi cum ar fi zis: „Poate că ar spune cineva: care e folosul acestei tăieri împrejur? Căci ei n-au întrebuinţat-o după cum trebuia; li s-a încredinţat legea, şi n-au crezut". Şi până aici el nu se arată ca un acuzator aspru, ci ca apărând pe Dumnezeu de vreo vinovăţie, prilej cu care întoarce asupra lor toată învinovăţirea. ***„De ce învinovăţeşti – zice – că ei n-au crezut? Şi ce are a face aceasta cu Dumnezeu? Nu cumva binefacerea Lui poate fi răsturnată de nerecunoştinţa celor ce au primit binefacerea? Sau nu cumva nerecunoştinţa lor va putea schimba cinstea în necinste?".*** Căci aceasta învederează expresia: „Oare necredinţa lor va nimici credincioşia lui Dumnezeu? Nicidecum!". Aceasta este ca şi cum cineva ar spune: „Eu am cinstit pe cutare; dar dacă el n-a primit cinstea, aceasta nu-mi poate aduce nici o învinovăţire, şi nici nu-mi slăbeşte sentimentul iubirii de oameni, ci însuşi el îşi arată nesimţirea în care se găseşte". Însă Pavel nu spune numai aceasta, ci încă mai mult: nu numai că necredinţa lor nu-L poate acuza pe Dumnezeu, ci încă şi mai mare arată cinstea şi iubirea Lui de oameni, în aceea că El cinsteşte chiar şi pe cel ce-L va necinsti.

Ai văzut cum i-a făcut răspunzători de păcate, prin care ei se mândreau? Şi într-adevăr, Dumnezeu le-a acordat atât de multă cinste, încât nici chiar prevăzând cele ce se vor petrece în viitor nu l-au făcut să se depărteze de favoarea şi bună-voinţa faţă de ei, iar ei, în schimbul celor prin care s-au cinstit, au defăimat pe cel ce i-a cinstit.

Apoi, fiindcă a zis: „căci ce este dacă unii n-au crezut?", dovedindu-i prin aceste cuvinte pe toţi ca necredincioşi, ca să nu pară însă ca un acuzator prea aspru, un duşman al lor, trece îndată la un silogism, pentru a arăta veridicitatea faptului, zicând astfel: **„Ci Dumnezeu se vădeşte întru adevărul Său, pe când tot omul întru minciună" (3, 4).** Ceea ce zice este astfel: „Nu zic că numai unii n-au crezut, ci, de voieşti, presupune chiar că toţi n-au crezut"; adică faptul petrecut cu adevărat el îl lasă la aprecierea auditoriului, ca să nu se arate prea greoi în vorbe, şi deci să fie nebănuit.

„Căci astfel – zice – mai mult se îndreptăţeşte Dumnezeu". Şi ce înseamnă „îndreptare"? Că, dacă s-ar face o judecată şi o examinare a faptelor săvârşite de El pentru iudei, şi a celor făcute din partea lor pentru El, atunci desigur biruinţa ar fi de partea lui Dumnezeu, şi toate drepturile de partea Lui. După ce arată aceasta destul de lămurit în cele spuse înainte, îl aduce apoi în faţă şi pe proorocul David, care adevereşte acestea, zicând: ***„Aşa ca Tu să Te îndreptăţeşti întru cuvintele Tale şi Tu să biruieşti atunci când vei face judecata" (Psalmul 50, 4).*** Pentru că El a făcut din partea Sa totul, iar ei nici aşa nu s-au făcut mai buni.

Apoi ridică încă o obiecţie, izvorâtă din cea precedentă, zicând: **„Iar dacă nedreptatea noastră învederează dreptatea lui Dumnezeu, ce vom zice? Nu cumva este nedrept Dumnezeu Care aduce mânia? – Ca om vorbesc. Nicidecum!" (5, 6).** Aici el dezleagă absurdul prin absurd. Însă, deoarece pasajul acesta este confuz, se cade a-l lămuri mai îndeaproape. ***Deci, ce vrea să spună el aici? „Dumnezeu – zice – a cinstit pe evrei, iar ei L-au necinstit. Aceasta face ca El să biruiască, şi arată în acelaşi timp marea Lui iubire de oameni, în faptul că i-a cinstit chiar astfel fiind. Aşadar, fiindcă L-***

am necinstit şi L-am nedreptăţit, Dumnezeu a biruit, şi dreptatea Lui s-a arătat strălucită". Dar cum se face că, după ce eu am devenit cauza biruinţei Lui, prin cele cu care L-am necinstit, să fiu pedepsit? Deci, cum dezleagă el aceasta? Printr-o altă absurditate, după cum am mai spus. „Dacă tu eşti – zice – cauza biruinţei Lui, şi după aceasta eşti pedepsit, acesta este un act de nedreptate; însă dacă El nu este nedrept, şi totuşi eşti pedepsit, atunci nu mai sunteţi cauza biruinţei Lui". Şi priveşte evlavia sa apostolică; căci zicând: „Nu cumva este nedrept Dumnezeu Care aduce mânia?", adaugă: „Ca om vorbesc". Ca şi cum ar zice: „am vorbit după judecata omenească". De altfel, de multe ori şi printre noi, cele ce par a fi drepte, judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu le trece cu vederea, căci El are şi alte cuvinte negrăite, spre a face aceasta. Apoi, fiindcă a grăit ceva nelămurit, revine spunând iarăşi acelaşi lucru: **„Căci dacă adevărul lui Dumnezeu, prin minciuna mea, a prisosit spre slava Lui, pentru ce dar mai sunt şi eu judecat ca păcătos?" (3, 7).** ***„Dacă Dumnezeu – zice – S-a arătat drept, bun şi iubitor de oameni, chiar şi după câte ai făcut, prin actele tale de neascultare, tu nu numai că nu trebuie a fi pedepsit, ci chiar a fi şi recompensat". Însă dacă este aşa, apoi atunci se va găsi în faţa noastră acea absurditate vehiculată de mulţi, că din cele rele izvorăsc cele bune, şi că răul este cauza binelui; şi atunci, din două una: sau pedepsind Se va arăta nedrept, sau nepedepsind va avea biruinţa dintru relele noastre.*** Însă amândouă aceste ipoteze sunt de domeniul absurdului. Aceasta arătând-o Apostolul, introduce pe elini ca autori ai unor astfel de credinţe rătăcite, crezând că e de ajuns, în acuzaţia pe care o aduce, calitatea persoanelor care au spus aceste lucruri, însă în alt sens. Căci atunci, ridiculizându-ne, ziceau: „Să facem cele rele, ca să vină cele bune!". De aceea a şi subliniat aici acest fapt, zicând: **„Şi de ce n-am face cele rele, ca să vină cele bune, precum suntem huliţi şi precum spun unii că zicem noi? Osânda aceasta este dreaptă" (3, 8).**

Fiindcă Pavel a spus: **„iar unde s-a înmulţit păcatul, a prisosit harul" (Romani 5, 20),** elinii luându-l în râs şi denaturând ceea ce a spus într-un alt înţeles, ziceau că trebuie a face cele rele, ca să ne putem bucura de cele bune. Însă Pavel n-a spus astfel, drept care, corectându-se, zicea: **„Ce vom zice deci? Rămâne-vom, oare, în păcat, ca să se înmulţească harul? Nicidecum!" (Romani 6, 1, 2).**

„Eu am vorbit – zice – de timpurile trecute, şi nu ca să facem o practică din aceasta”. Deci, îndepărtând el o asemenea bănuială, a zis cele ce urmează, şi a arătat în concluzie că este cu neputinţă una ca aceasta: **„Noi care am murit păcatului, cum vom mai trăi în păcat?” (Romani 6, 2).** Pe elini i-a pus pe fugă cu cea mai mare uşurinţă, căci viaţa lor era foarte decăzută. Nu însă tot astfel şi pe iudei, căci deşi viaţa lor se arăta a fi neîngrijită, totuşi aveau de partea lor mari motive, precum legea şi tăierea împrejur, pe Dumnezeu care vorbea cu dânşii şi credinţa de a fi dascălii tuturor neamurilor.

De aceea Apostolul i-a dezbrăcat de acestea, şi încă mai mult i-a arătat vrednici de pedeapsă, concluzie cu care a şi terminat discuţia aici. Dacă nu sunt pedepsiţi, zice, făcând astfel de lucruri, atunci acel limbaj blasfemiator – „să facem cele rele, ca să vină cele bune” – ar câştiga cu necesitate circulaţie; însă dacă aceasta este o impietate, desigur că cei ce vorbesc astfel vor fi pedepsiţi, ceea ce a şi învederat zicând: „Osânda aceasta este dreaptă”, de unde este evident că vor fi pedepsiţi. Căci dacă cei ce vorbesc astfel sunt pedepsiţi, cu atât mai mult cei ce săvârşesc astfel; şi dacă sunt vrednici de pedeapsă, apoi sunt vrednici ca unii ce au păcătuit. ***Cel ce pedepseşte nu este doar vreun om, ca astfel să-i fie bănuită hotărârea, ci Dumnezeu, cel care face totul cu dreptate. Deci, dacă ei sunt pedepsiţi după dreptate, atunci pe nedrept vorbeau aceia astfel, defăimându-ne pe noi. Fiindcă Dumnezeu a făcut şi face totul ca viaţa noastră să fie dreaptă şi să strălucească peste tot.*** Deci să nu ne lenevim, fiindcă numai aşa vom putea depărta şi pe elini de la rătăcire.

Când noi filosofăm în cuvinte, iar în fapte ne urâţim, atunci cu ce ochi îi vom privi oare? Cu ce gură vom putea să discutăm despre credinţă? Căci va zice cineva către fiecare din noi: „Tu, care nu faci ceea ce este mai mic, cum pretinzi a mă învăţa pe mine cele mari? Tu, care încă n-ai aflat că lăcomia este o faptă rea, cum de mai filosofezi asupra celor cereşti? Dar poate cunoşti că este rău? Deci păcatul îţi este mai mare, fiindcă păcătuieşti în cunoştinţă”. Şi ce vorbesc eu de elin? Nici chiar legile noastre nu ne dau voie a ne bucura de acest curaj, în timp ce viaţa noastră e stricată. ***„Iar păcătosului i-a zis Dumnezeu: Pentru ce tu istoriseşti dreptăţile Mele, şi iei legământul Meu în gura ta?” (Psalmul 49, 17).***

Fiind duşi odinioară evreii în robia babilonenilor, şi perşii cucerind acea împărăţie, pretindeau evreilor să le cânte cântări de-ale lor, iar ei ziceau: ***„Cum să cântăm cântarea Domnului în pământ străin?" (Psalmul 136, 4).*** Deci, dacă nu este slobod a înălţa cântare Domnului în pământ străin şi barbar, cu atât mai mult în sufletul barbar; fiindcă barbar şi crud este dacă se găseşte în păcate. Dacă legea a supus tăcerii pe nişte oameni care se găseau în pământ străin şi robi altor oameni, cu atât mai mult e drept a astupa gura celor ce sunt robi păcatului şi în viaţă străină de adevăr. Deşi aceia aveau cu ei instrumentele de cântare, căci ziceau: ***„în sălcii, în mijlocul lor, am atârnat harpele noastre" (Psalmul 136, 2),*** totuşi nici aşa nu puteau cânta. Aşadar nici nouă, cu toate că avem gură şi limbă, care sunt organele cuvântului, nu ne este slobod a vorbi cu curaj, pe cât timp suntem robi şi slujim păcatului, care e mai tiranic decât toţi barbarii.

Spune-mi, te rog, ce vei zice elinului, când tu răpeşti şi eşti lacom? Vei avea oare curajul a-i spune: fugi de idolatrie, cinsteşte pe Dumnezeu, şi nu te atinge deloc de argint şi de aur? Dar oare nu va râde când tu spui acestea, şi nu-ţi va răspunde: toate acestea mai întâi spune-ţi-le ţie singur? Căci nu este acelaşi lucru a fi cineva elin idolatru cu a fi creştin şi a păcătui la fel ca elinii? Cum vom putea noi să-i abatem de la acea idolatrie, când pe noi înşine nu ne abatem de la aceasta? Fiindcă suntem cu mult mai aproape de noi înşine, decât aproapele nostru. Când pe noi înşine nu ne putem convinge de adevăr, cum vom putea atunci convinge pe alţii?

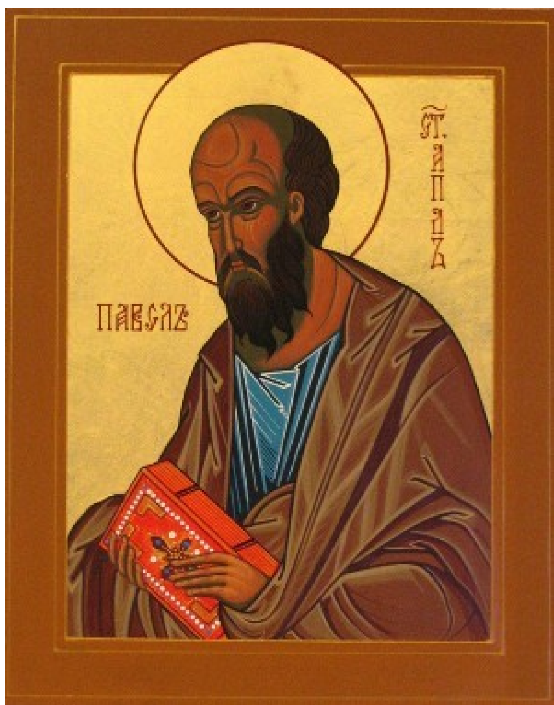
Dacă cineva nu-i bun stăpân al propriei sale case, cum va putea fi bun să se îngrijească de Biserică? Cum va putea să îndrepte pe alţii cel ce nu-şi poate îndrepta nici propriul său suflet? Să nu-mi spui că „eu nu mă închin idolilor de aur", ci arată-mi că nu faci fapte pe care aurul porunceşte a le face. Fiindcă multe şi variate sunt felurile de idolatrie; de exemplu, unul îl ţine de stăpân pe mamona, altul îşi ia pântecele drept Dumnezeu, iar altul e stăpânit de cine ştie ce altă poftă păcătoasă.

Că tu nu jertfeşti acestora viţei, ca elinii? Însă faci cu mult mai rău decât aceia, căci îţi jertfeşti propriul tău suflet. Poate că, într-adevăr, nu pleci genunchii şi nu te închini lor. Însă cu mai multă

supunere faci tot ceea ce-ţi porunceşte fie pântecele, fie aurul, fie tirania altor felurite pofte. Or, elinii tocmai prin aceasta sunt dezgustători, că au ridicat la rang divin patimile noastre omeneşti, pofta personificând-o în Afrodita, mânia în Marte, beţia în Dionysos. ***Dar dacă poate nu cioplești idoli în piatră, ca aceia, totuşi tu cu şi mai multă râvnire te pleci patimilor pierzătoare, căci membrele lui Hristos le faci membre ale desfrânării, şi te tăvăleşti şi în alte felurite nelegiuiri.***

De aceea vă rog ca, înţelegând mărirea nebuniei, să fugim de o asemenea idolatrie – căci aşa numeşte Pavel lăcomia. Să fugim deci nu numai de lăcomia după bani, ci şi de pofta cea rea, fie ea în privinţa hainelor, fie ea în privinţa meselor, fie în privinţa oricăror păcate de felul acestora; căci pedeapsa pe care o vom lua dacă nu vom asculta de legile lui Dumnezeu este cu mult mai aspră decât a elinilor, după cum zice: ***"Iar sluga ceea care a ştiut voia stăpânului şi nu s-a pregătit, nici n-a făcut după voia lui, va fi bătută mult" (Luca 12, 47).*** ***Deci, pentru a fugi de acea osândă, şi pentru a ne face buni şi deopotrivă folositori şi nouă, şi altora, să scoatem din sufletul nostru toată răutatea şi să ne îndeletnicim cu faptele cele bune. Căci numai aşa ne vom bucura de bunătăţile cele viitoare; cărora fie a ne învrednici cu toţii prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cade slava în vecii vecilor. Amin.***

Omilia VII - Să nu purtăm duşmănie fratelui ce progresează duhovniceşte

„Dar ce? Avem noi vreo precădere? Nicidecum. Căci am învinuit mai înainte şi pe iudei, şi pe elini, că toţi sunt sub păcat, după cum este scris: «Nu este drept nici unul; Nu este cel ce înţelege, nu este cel ce caută pe Dumnezeu. Toţi s-au abătut, împreună, netrebnici s-au făcut. Nu este cine să facă binele, nici măcar unul nu este. Mormânt deschis este gâtlejul lor; viclenii vorbit-au cu limbile lor; venin de viperă este sub buzele lor. Gura lor e plină de blestem şi de amărăciune. Iuţi sunt picioarele lor să verse sânge. Pustiire şi nenorocire sunt în drumurile lor. Şi calea păcii ei nu au cunoscut-o. Nu este frică de Dumnezeu înaintea ochilor lor»” (Romani 3, 9-18).

După ce a acuzat pe elini şi pe iudei, era firesc ca la urmă să vorbească despre îndreptăţirea prin credinţă. Fiindcă dacă nici legea naturală nu a folosit, şi nici cea scrisă n-a făcut ceva mai mult, ci amândouă au împovărat numai pe cei ce le-au întrebuinţat greşit, şi i-a arătat vrednici de osândă, la urmă era necesară mântuirea prin har.

Deci spune-ne despre acest har, fericite Pavel, şi dovedeşte-ne!

Dar el nu-şi dă încă gheş, uitându-se la neruşinarea iudeilor, şi din nou vorbeşte spre învinovăţirea lor.

Şi mai întâi îl introduce drept acuzator pe David, care spune pe larg ceea ce Isaia a spus mai pe scurt, strângându-le bine frâul în gură, ca să nu poată apuca razna peste câmpii, şi nici din cuvintele ce le întrebuinţează asupra credinţei să facă pe vreunul din ascultători de a sălta în sus, fiind deja prins îndeajuns cu acuzaţiile proorocilor.

Într-adevăr, profetul pune în sarcina lor trei exagerări deodată: şi că toţi la un loc făceau fapte rele; şi că cele bune nu se însoţeau cu cei răi, ci cedau numai răului; şi că răul progresa pe toată linia în cel mai înalt grad. Şi ca să nu zică ei:„Dar ce? Şi acestea sunt spuse către alţii”, iată că a adăugat imediat: ***„Dar ştim că cele câte zice Legea le spune celor care sunt sub Lege”*** (3, 19).

De aceea, pe lângă Isaia, care este de toţi mărturisit că s-a adresat lor, l-a introdus şi pe David, ca să arate că toate acestea sunt consecinţe ale aceloraşi fapte. „Şi ce nevoie era – zice – ca profetul, care era trimis pentru îndreptarea voastră, să acuze pe alţii? Căci legea n-a fost dată altora, ci vouă”. Dar de ce oare n-a zis: „Şi ştim câte zice profetul...”, ci, „câte zice Legea”. Pentru că Pavel obişnuieşte a numi Vechiul Testament, în genere, Lege. De altfel, şi în alt loc zice: ***„ Spuneţi-mi voi, care vreţi să fiţi sub Lege, nu auziţi Legea? Căci scris este că Avraam a avut doi fii: unul din femeia roabă şi altul din femeia liberă”*** (Galateni 4, 21-22). De aceea şi aici el numeşte Vechiul Testament tot Lege, zicând: „Dar ştim că cele câte zice Legea le spune celor ce sunt sub Lege”. Apoi arată că acestea nu sunt spuse numai ca o simplă acuzaţie, ci ca să-i pregătească mai dinainte în primirea credinţei.

Între Vechiul şi Noul Testament este atâta afinitate, încât toate acuzaţiile şi mustrările se făceau ca mai strălucit să se deschidă ascultătorilor uşa credinţei. Fiindcă principala nenorocire a iudeilor a fost încrederea pe care o aveau în ei, despre care şi zice mai jos: ***„deoarece, necunoscând dreptatea lui Dumnezeu şi căutând să statornicească dreptatea lor, dreptăţii lui Dumnezeu ei nu s-au supus”*** (Romani 10, 3), de aceea şi legea, şi proorocii le-au surpat mai dinainte cugetările lor deşarte, şi le înfrânau mândria, ca astfel venind

la cunoştinţa propriilor păcate, şi depărtând de la ei prostia, să alerge cu toată bunăvoinţa la Cel ce acordă iertarea păcatelor celor ce se văd ajunşi în cea mai mare primejdie, şi să primească harul prin credinţă. La acestea făcând aluzie Pavel aici, le zicea: ***„Dar ştim că cele câte zice Legea le spune celor care sunt sub Lege, ca orice gură să fie închisă şi ca toată lumea să fie vinovată înaintea lui Dumnezeu".***

Aici îi arată pe ei ca fiind lipsiţi de fapte, pe când în vorbe erau mândri şi neruşinaţi, pentru care şi întrebuinţează cuvinte importante, zicând: „ca orice gură să fie închisă", arătând prin aceasta fala lor cea neruşinată şi nemărginită, şi limba lor cea nestăpânită, asemenea unui puhoi de neoprit, căruia profetul i-a pus zăgaz.

Când Pavel zice: „orice gură să fie închisă", ***el nu spune să li se astupe gura pentru că au păcătuit, ci că sunt mustraţi pentru păcate şi ei nu înţeleg aceasta.***

„Şi ca toată lumea să fie vinovată înaintea lui Dumnezeu". N-a zis că iudeul să se supună, ci toată făptura. Când zice că „orice gură să fie închisă", la ei face aluzie, deşi nu tocmai pe faţă, ca nu cumva cuvântul să devină prea aspru; iar când zice: „Şi ca toată lumea să fie vinovată înaintea lui Dumnezeu", el vorbeşte de iudei şi de elini la un loc. Nu puţin contribuie şi aceasta la a le înfrâna mândria lor, căci şi aici ei nu au nimic mai mult ca neamurile, ci deopotrivă sunt predispuşi la cuvântul mântuirii.

Vinovat este acela, care în principiu nu poate sau nu este în stare de a se apăra singur, ci are nevoie de ajutorul altuia, precum de pildă sunt toate ale noastre, după ce am pierdut tot ce ne putea duce la mântuire.

„Pentru că din faptele Legii nici un om nu se va îndrepta înaintea lui, căci prin Lege vine cunoştinţa păcatului" (3, 20). Iarăşi s-a atins de lege, însă cu oarecare cruţare, şi acuzaţia de aici nu este adusă contra legii, ci contra leneviei iudeilor; pentru că urma să aducă vorba despre credinţă, s-a încercat aici de a arăta legea ca foarte slabă şi neputincioasă. „Dacă te făleşti cu legea, zice, apoi ea mai mult te ruşinează, ea mai mult îţi vădeşte păcatele". Dar n-a zis chiar aşa de aspru, ci cu o oarecare reţinere: „Că prin lege vine cunoştinţa

păcatului”.

Aşadar şi osânda va fi mai mare pentru iudeu. E întocmai ca şi cum ar fi zis: ***„Legea a izbutit a-ţi da pe faţă păcatul, însă datoria ta este de a fugi de el; nefugind, deci, ţi-ai atras o şi mai mare osândă, aşa că Legea a devenit pentru tine un depozit de mai mari pedepse”.***

După ce, a sporit frica în ascultători, la urmă vorbeşte despre har, înfăţişând cu multă plăcere darul iertării păcatelor, zicând: ***„Dar acum, în afară de Lege, s-a arătat dreptatea lui Dumnezeu, fiind mărturisită de Lege şi de prooroci”*** (3, 21).

Aici a exprimat un mare lucru, ceea ce are nevoie de o mai largă demonstraţie. Pentru că dacă cei ce vieţuiesc în lege, nu numai că nu au putut fugi de pedeapsă, ci încă i-a îngreuiat şi mai mult, apoi cum este posibil ca în afară de lege nu numai să scape de pedeapsă, ci încă să fie şi îndreptăţiţi? Două extreme a pus aici, a se îndreptăţi, şi a se bucura de aceste bunuri chiar fără lege. De aceea nu a zis simplu „dreptate”, ci „dreptatea lui Dumnezeu”, arătând mai mare darul din valoarea persoanei ce-l dă, arătând putinţa făgăduinţei, căci Lui totul îi este cu putinţă. Şi n-a zis „s-a dat”, ci „s-a arătat”, îndepărtând acuza ce i s-ar fi putut aduce, ca inovaţie a sa, – căci ce s-a arătat, ce s-a scos la iveală, s-a arătat ca ceva vechi şi ascuns până atunci. Şi nu numai aceasta, dar şi ceea ce urmează, dovedesc faptul că nu era ceva nou, apărut de curând, căci după ce zice „s-a arătat”, adaugă imediat: „fiind mărturisită de Lege şi de prooroci”.

„Dacă s-a afirmat abia acum, aceasta nu trebuie să te tulbure – zice – şi nici să-ţi trezească bănuieli, ca şi cum te-ai afla în faţa unui lucru nou şi străin, căci încă de la început l-au vestit Legea şi proorocii”. Deci pe unele le-a arătat prin această ordine de idei, pe altele – pentru timpurile din urmă – le-a arătat prin cuvintele lui Avacum, care zice: ***„iar dreptul din credinţă va fi viu!”*** (Romani 1, 17) , iar pentru timpurile viitoare le pune înainte pe Avraam şi pe David vorbind despre aceasta, fiindcă printre ei aceste persoane se bucurau de o cinste mare. Cel dintâi fusese patriarh şi profet, iar cel de-al doilea rege şi profet, şi proorocirile lor erau de la Dumnezeu.

De aceea şi Matei, chiar de la începutul Evangheliei sale,

aminteşte de aceştia doi mai întâi, şi numai apoi pune la mijloc şi pe strămoşii de după ei, zicând: „Cartea neamului lui Iisus Hristos”; nu a aşteptat ca după Avraam să-l pună pe Isaac şi pe Iacov, ci o dată cu Avraam pune şi pe David la mijloc. Ba încă ceea ce este şi mai uimitor, David a fost trecut înaintea lui Avraam, căci zice: „Fiul lui David, fiul lui Avraam”, şi numai după aceea a început a-i înşira şi pe ceilalţi. De aceea şi Apostolul necontenit îi pomeneşte, zicând: „dreptatea lui Dumnezeu, fiind mărturisită de Lege şi de prooroci”. Apoi ca să nu zică cineva: „Şi cum ne mântuim, dacă nu contribuim cu nimic?” – iată că el arată că nu puţin contribuim şi noi la aceasta prin credinţă, zicând: ***„dar dreptatea lui Dumnezeu”*** şi adaugă mai departe: ***„prin credinţa în Iisus Hristos, pentru toţi cei ce cred...”*** (3, 22).

Aici iar se poate tulbura cel de neam iudeu, fiindcă nu are nimic mai mult decât ceilalţi, şi este pus la un loc cu întreaga lume. Dar ca să nu se alarmeze prea tare, îi mărgineşte frica, adăugând şi zicând: ***„... că nu este vreo deosebire, fiindcă toţi au păcătuit”*** (3, 23). Adică „să nu-mi spui că unul este elin, celălalt scit, altul trac, căci cu toţii sunt sub aceleaşi păcate. Dacă tu ai primit Legea, un singur lucru ai aflat din Lege: a cunoaşte păcatul, nu însă a şi fugi de el”.

Apoi, ca nu cumva să zică ei: „Dacă am greşit, totuşi nu aşa mult ca aceia”, Apostolul adaugă: ***„şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu”***, încât ***„deşi nu ai păcătuit la fel ca ei, totuşi de slavă vei fi lipsit deopotrivă cu ei, căci şi tu eşti dintre aceia care L-au dispreţuit, iar cel ce dispreţuieşte nu face parte dintre cei slăviţi, ci dintre cei ruşinaţi, însă nu te tulbura, căci eu n-am spus aceasta ca să te aduc la deznădejde, ci ca să-ţi arăt iubirea de oameni a Stăpânului”.***

De aceea a şi spus: ***„Îndreptându-se în dar cu harul Lui, prin răscumpărarea cea în Hristos Iisus. Pe Care Dumnezeu L-a rânduit (jertfă de) ispăşire, prin credinţa în sângele Lui, ca să-Şi arate dreptatea Sa”*** (3, 24-25). Priveşte prin câte idei completează cele spuse mai sus:

- *în primul rând, vorbeşte de valoarea persoanei, căci Cel ce lucrează toate acestea nu este om, care să nu le poată face, ci Dumnezeu adevărat, Care toate le poate, căci a Lui este dreptatea în vecii vecilor;*

- *în al doilea rând, vorbeşte de Lege şi de prooroci. „Dacă ai auzit că «afară de Lege», să nu te tulburi", zice; „aceasta este şi părerea Legii".*
- *În al treilea rând, vorbeşte despre jertfele din Legea veche, căci de aceea a zis: „întru sângele Lui", amintindu-le de oile şi de viţeii pe care obişnuiau să-i jertfească, deoarece „dacă jertfele celor necuvântătoare dezlegau păcatele, apoi cu atât mai mult sângele lui Hristos". Şi n-a zis simplu: „prin izbăvirea din robia vremelnică ", ci „prin răscumpărarea cea întru Hristos Iisus", întrebuinţând expresia ajpoluvtrwsi", care arată că nicidecum nu se vor mai întoarce în robie. Chiar şi expresia „curăţire" este spusă în acest sens, arătând că dacă tipul sau închipuirea avea atâta putere, apoi cu atât mai mult adevărul o va arăta. Şi arătând că aceasta nu este deloc ceva nou, întrebuinţează expresia „L-a rânduit". Apoi expresia „L-a rânduit Dumnezeu" arată faptul că este şi al Tatălui şi al Fiului, Tatăl L-a rânduit, însă şi Hristos a făcut totul prin sângele Lui.*

„Să-Şi arate dreptatea Sa". Dar ce înseamnă arătarea dreptăţii Lui? După cum arătarea bogăţiei nu este numai de a fi cineva bogat, ci de a face şi pe alţii bogaţi, arătarea vieţii de a învia pe cei morţi, arătarea puterii nu numai de a fi cineva puternic, ci şi de a face puternici pe cei slabi, tot aşa şi arătarea dreptăţii nu se manifestă numai în a fi cineva singur drept, ci şi pe alţii încărcaţi de păcate a-i face drepţi. Aceasta explicând-o, a adăugat mai departe ce trebuie să înţelegem prin „arătare": ***„întru făgăduinţa lui Dumnezeu – ca să-Şi arate dreptatea Sa, în vremea de acum, spre a fi El Însuşi drept, şi îndreptând pe cel ce trăieşte din credinţa în Iisus, din îngăduinţa lui Dumnezeu"*** (3, 26).

„Nu te îndoi – zice – că nu din fapte, ci din credinţă, şi nici să fugi de dreptatea lui Dumnezeu, fiindcă binele izvorât de aici este îndoit, uşor şi la îndemâna tuturor; nici nu te ruşina, căci dacă el se arată făcând aceasta, şi chiar se mândreşte, apoi cum este cu putinţă ca tu să te ascunzi de aceea cu care Stăpânul se slăveşte?".

Înălţând pe ascultători prin cele spuse, anume că cele petrecute sunt ca urmare a dreptăţii lui Dumnezeu, îl urneşte cu frica pe cel leneş

și slab de a se apropia, zicând ceea ce urmează: ***„pentru iertarea păcatelor celor mai înainte făcute".*** Ai văzut cum el încontinuu amintește de păcatele lor? Căci spune mai sus: „că prin lege este cunoștința păcatului", apoi adaugă că toţi au păcătuit, iar aici arată faptul cel mai grav, căci n-a zis „pentru păcate", ci „pentru slăbănogire", adică paralizie completă, sau mai bine zis amorţire totală. Nu era nici o speranţă de vindecare, și precum trupul paralizat are nevoie de ajutorul de sus, tot așa este și cu sufletul paralizat. Şi ceea ce este mai grozav, că ceia ce așează drept cauză, o arată ca o mai mare acuzaţie. Şi care este aceasta? Că slăbănogirea a devenit „din îngăduinţa lui Dumnezeu" (3, 26), ca și cum ar fi zis: „Nu aveţi ce răspunde, că adică nu v-aţi bucurat de multă răbdare și bunătate din partea Lui".

Expresia „în vremea de acum" arată puterea Lui cea mare și iubirea Lui de oameni; ***„când ne-am deznădăjduit – zice – și era timp de hotărâre, când s-au înmulţit relele și au prisosit păcatele, atunci și El a arătat puterea Sa, ca să afli cât de mare este vistieria dreptăţii Lui. La început nici nu s-ar fi părut acest fapt minunat, ca acum, când fiecare mod de vindecare a fost cenzurat cu atenţie".***

„Deci, unde este pricina de laudă? A fost înlăturată . Prin care Lege? Prin Legea faptelor? Nu, ci prin Legea credinţei" (3, 27). Mare este lupta lui Pavel spre a arăta că atât de mult a putut face credinţa, încât legea niciodată nu ar fi putut să-și închipuie. Fiindcă a spus că Dumnezeu îndreptăţește pe om prin credinţă, de aceea se agaţă iarăși de credinţa mozaică.

Şi observă că el nu spune: „Unde sunt meritele iudeilor? Unde este lucrarea dreptăţii?", ci „unde este pricina de laudă", arătând aici, prin orice oportunitate, că ei, deși se credeau mai mult decât alţii, în realitate nu au nimic în plus. Şi zicând „unde este pricina de laudă", nu dă și răspunsul că a „pierit sau s-a pierdut", ci „s-a înlăturat" ca și ceva netrebnic, ca și ceva ce nu mai se potrivea pentru timpurile acelea, fiindcă, într-adevăr nu se mai aplica timpului acela. După cum, atunci când stă de faţă judecata, nu mai este timp pentru cei ce vor a se pocăi, tot așa și atunci, când este dată hotărârea, și urmează a fi toţi pierduţi, și când stă de faţă harul care dezleagă toate aceste rele, tot așa, zic, nici atunci nu mai este timp de a așeza înainte îndreptarea prin lege.

Dacă ei voiau să stăruie cu încăpăţânare în părerea lor, apoi ar fi trebuit să o facă mai înainte de venirea harului; dar după ce a venit cel ce mântuieşte prin credinţă, au început luptele zadarnice, iar harul mântuieşte fără ele, dovedindu-le de prisos. De aceea a venit acum, ca să nu zică ei că dacă ar fi venit mai înainte era cu putinţă de a fi mântuiţi prin Lege, în urma ostenelilor şi faptelor izvorâte din ea. Deci Apostolul, astupându-le gura lor cea neruşinată, îi preîntâmpină zicând că a aşteptat mai întâi un timp îndelungat, ca după ce vor dovedi prin toate că nu sunt în stare de a se mântui, Hristos va veni să-i mântuiască prin harul Său. De aceea, după ce a zis mai sus: „ca să-Şi arate dreptatea", adaugă imediat: „în vremea de acum". Dacă cineva ar contrazice acest fapt, s-ar asemăna cu cel ce făcând crime mari, şi neputând a se dezvinovăţi înaintea tribunalului, pentru care a fost şi condamnat, mai pe urmă fiind eliberat din temniţă prin indulgenţă împărătească, s-ar obrăznici după eliberare şi ar spune că el cu nimic nu a greşit! Mai înainte de a veni indulgenţa împărătească, trebuie să dovedească nevinovăţia sa, dar după ce a venit, nu mai are cum să se laude.

Şi tocmai acest fapt s-a petrecut cu iudeii, fiindcă ei nu erau în stare de a face ceva de la sine, iar de aceea a venit Hristos, răsturnând lauda lor prin chiar venirea Sa, căci cel ce zice a fi dascăl al pruncilor, se făleşte cu Legea şi se intitulează pe sine îndreptător al celor fără minte, în timp ce el însuşi are nevoie de dascăl şi mântuitor, acela, zic, nu poate avea nici un motiv de mândrie. Dacă netăierea împrejur devenise tăiere împrejur chiar înainte de venirea Lui, apoi cu atât mai mult după; aşa că ea [tăierea împrejur] e lepădată din amândouă timpurile. Spunând că lauda lor a fost scoasă afară, a arătat la urmă şi cum a fost scoasă; „deci a fost înlăturată", zice. „Prin care Lege? Prin Legea faptelor? Nu, ci prin Legea credinţei". Iată că aici şi credinţa el a numit-o lege, insistând în asemenea numiri, ca astfel să se mângâie oarecum şi să se încurajeze de aparenta inovaţie. ***Dar care este legea credinţei? Aceea că se mântuieşte omul prin har.***

Aici arată puterea lui Dumnezeu, că nu numai a mântuit pe om, ci încă l-a şi îndreptat şi l-a adus la adevărata laudă, neavând nevoie de fapte, ci cerând numai credinţă. Aceasta zicându-le, moderează şi pe

iudeul ce a crezut, iar pe cel ce nu a crezut îl înfrânează, ca astfel să-l atragă la credinţă. Cel ce s-a mântuit, dacă cugetă lucruri mari, dând atenţie legii, va auzi că chiar legea i-a astupat gura, chiar ea i-a împiedicat mântuirea şi i-a scos afară lauda, iar cel ce n-a crezut, fiind umilit din aceleaşi raţionamente, va putea desigur să se apropie de credinţă.

Ai văzut cât de mare e vistieria credinţei? Şi cum i-a îndepărtat de la cele dinainte, nelăsându-i nici măcar a se lăuda cu ele? „Căci socotim că prin credinţă se va îndrepta omul, fără faptele Legii” (3, 28). După ce i-a arătat superiori iudeilor prin credinţă, la urmă vorbeşte şi de ea, şi iarăşi îndreaptă tot ceea ce părea a-i tulbura. Fiindcă într-adevăr două lucruri tulburau pe iudei:

- *întâi că cei ce nu se puteau mântui prin faptele legii se puteau mântui fără fapte, şi*
- *în al doilea rând cei netăiaţi împrejur se puteau bucura de aceleaşi bunuri ca şi cei crescuţi în lege atâta timp, ceea ce îi tulbura şi mai mult.*

De aceea şi Apostolul mai întâi a pregătit pe ascultători cu prima idee, şi numai după aceasta a adus vorba de ce-a de-a doua, care atât de mult tulbura pe iudei, încât chiar şi Petru a fost acuzat din această cauză. Deci ce zice Apostolul? „Socotim că prin credinţă se va îndrepta omul”. El n-a zis „iudeul, sau cel ce se găseşte sub lege”, ci întinzând vorba pe un teren mai larg, şi deschizând lumii întregi uşile mântuirii, zice „omul”, adică pune numele comun. Deci având ocazia, dezleagă antiteza pusă. Fiindcă era natural ca iudeii, auzind că prin credinţă se îndreaptă tot omul, se fie nemulţumiţi şi scandalizaţi, de aceea a adăugat: ***„Oare Dumnezeu este numai al iudeilor?”*** (3, 29), ***ca şi cum ar fi zis: „Şi de ce ţi se pare absurd că tot omul se mântuieşte? Nu cumva Dumnezeu este numai al unei părţi din lume?”.***

Din aceasta arată el că iudeii, voind a înjosi neamurile, necinstesc mai mult slava lui Dumnezeu, de vreme ce în viziunea lor nu este Dumnezeul tuturor. Dar de vreme ce este Dumnezeul tuturor, apoi se şi îngrijeşte de toţi, şi dacă se îngrijeşte de toţi, apoi pe toţi deopotrivă îi mântuieşte prin credinţă.

De aceea zice: „Oare Dumnezeu este numai al iudeilor? Nu este

El şi Dumnezeul păgânilor? Da, şi al păgânilor". Nu este un Dumnezeu particular sau al unei părţi din lume, ca zeii cei fabuloşi ai elinilor, ci comun tuturor, şi unul singur, pentru care şi adaugă: ***„Fiindcă este un singur Dumnezeu"*** (3, 30), adică „acelaşi Stăpân au şi aceia. Dacă îmi vei spune de cele de demult, ei bine, şi atunci erau comune cele ale proniei dumnezeieşti, deşi în diferite chipuri. Ţie ţi s-a dat drept pildă Legea scrisă, iar acelora legea naturală, şi nimic nu aveau mai puţin, ci puteau să şi biruiască, dacă voiau".

De aceea a şi adăugat imediat, lăsând să se înţeleagă tocmai aceasta: „care va îndrepta tăierea împrejur din credinţă şi netăierea împrejur prin credinţă", amintindu-le cele spuse mai înainte despre tăierea şi netăierea împrejur, prin care le-a dovedit că nu este nici o deosebire. Şi dacă atunci era aşa, apoi cu atât mai mult acum; ceea ce a şi arătat mai lămurit în pasajul următor, prin care dovedeşte că şi iudeul şi elinul au deopotrivă nevoie de credinţă: ***Desfiinţăm noi legea prin credinţă? Nicidecum! Dimpotrivă, întărim Legea"*** (3, 31).

Ai văzut înţelepciune negrăită şi iscusită? Căci expresia „întărim" arată că Legea nu mai era întărită, ci slabă şi desfiinţată. Priveşte măreţia puterii lui de argumentare, şi cu câtă mulţime de idei pregăteşte ceea ce voieşte a arăta, căci prin această expresie nu numai arată credinţa ca stricătoare a Legii, ci încă este ajutătoarea ei, după cum şi Legea este premergătoare credinţei. După cum a afirmat credinţa ca mărturisită de Lege şi de prooroci: ***„fiind mărturisită de Lege şi de prooroci"*** (3, 21), tot aşa şi aici arată că această credinţă a făcut Legea neputincioasă. Şi cum a făcut-o neputincioasă? Ascultă: care era rolul Legii, din ce cauză făcea ea totul? Desigur că pentru a face pe om drept; însă tocmai la aceasta Legea nu a avut nici o putere, „căci toţi au păcătuit", zice. Deci ***credinţa venind a făcut acest lucru, adică omul deodată ce a crezut, s-a şi îndreptăţit. Aşadar puterea Legii nu s-a mai manifestat, şi ceea ce Legea se silea ca să îndeplinească şi făcea fără succes, aceea credinţa a îndeplinit-o şi a adus-o la bun sfârşit. Aşadar credinţa nu a desfiinţat Legea, ci a întărit-o.***

Trei lucruri arată Apostolul aici:

1) că şi fără Lege este cu putinţă a se îndrepta cineva,

2) că Legea n-a putut îndrepta pe om și

3) că credința nu se află în conflict cu Legea, nu este contra acesteia.

Fiindcă tocmai aceasta îi alarma pe iudei mai mult, adică a se considera credinţa potrivnică Legii, de aceea Apostolul arată, mai mult decât voieşte iudeul, credinţa ca nefiind potrivnică Legii, ci chiar fiind aliată şi împreună-lucrătoare cu ea, ceea ce mai cu seamă dorea să audă iudeul.

Dar fiindcă o dată cu darul acesta, prin care noi ne-am îndreptăţit, este nevoie şi de viaţă neprihănită, de aceea să dovedim o râvnă vrednică de un asemenea dar; şi o vom arăta cu adevărat numai dacă vom păstra cu multă râvnă pe mama tuturor bunurilor, adică dragostea. Dragoste nu prin cuvinte seci, sau salutări simple, ci cu sprijin văzut şi cu dovadă în fapte. De pildă: a potoli foamea săracului, a veni în ajutorul celor bolnavi, a scăpa pe cineva din primejdii, a plânge cu cei ce plâng, a te veseli cu cei ce sunt veseli, căci și aceasta este dragoste, deși s-ar părea că a te veseli cu cei veseli e un fapt neimportant. Cu toate acestea acest fapt este mare în sine însuși, și este rezultatul unei minţi de filosof, căci pe mulţi am putea să-i găsim că îl săvârşesc cu amărăciune, iar alţii fără nici o tragere de inimă, ci numai de ochii lumii.

Mulţi plâng cu cei ce plâng, însă nicidecum nu se bucură cu cei ce sunt veseli, ci se întristează şi plâng în timp ce aceștia sunt veseli, din ură şi pizmă. Nu este un fapt neînsemnat să fii vesel când fratele tău este vesel, ci chiar important, și poate mai important nu numai decât a plânge cu cei ce plâng, ci și decât faptul de a veni în sprijinul celor aflaţi în primejdii, însă se mâhnesc când alţii progresează, căci atât de mare este tirania pizmei şi a urii.

Deși a se pune cineva în pericol pentru fratele său este un fapt greu, căci e însoţit de osteneli şi sudori multe, pe când a te bucura izvorăşte numai dintr-o bună intenţie, cu toate acestea mulţi nu se grăbesc a face ceea ce e mai uşor, ci își iau asupra lor ceea ce e mai greu, căci se topesc de ciudă când văd pe alţii progresând și întregii Biserici fiind de folos, fie prin cuvânt, fie prin alt mod!

Şi ce ar fi mai rău decât aceasta? Un astfel de om nu se luptă numai contra fratelui său, ci chiar contra voinţei lui Dumnezeu.

Înţelegând, scapă de această boală, şi dacă nu voieşti pe fratele tău, scapă de miile de rele. De ce introduci un război în cugetul tău? De ce umpli sufletul tău de tulburare? De ce îţi faci singur rău? De ce răstorni totul pe dos? Şi cum vei putea cere iertarea păcatelor tale, dacă te comporţi aşa? Dacă Dumnezeu nu iartă păcatele celor ce nu le iartă pe ale altora, apoi cum va da iertare celor ce nedreptăţesc pe alţii, care cu nimic i-au nedreptăţit? Faptul acesta este dovada celei mai josnice răutăţi. Unii ca aceştia luptă împotriva Bisericii împreună cu diavolul, şi poate chiar mai rău decât diavolul, fiindcă de diavol se poate păzi cineva, pe când de aceştia, care sub masca prieteniei aprind pe furiş focul, în care singuri ei mai întâi se bagă, şi pătimesc de o boală ce nu numai că nu merită mila şi compătimirea altora, ci are în sine chiar mult ridicol.

De ce eşti galben? Spune-mi, de ce tremuri de necaz şi stai ca şi cuprins de frică? Ce rău ţi s-a întâmplat? Că fratele tău este strălucit, renumit şi binevăzut? Tocmai de aceea tu ar trebui să te încununezi, să te bucuri şi să slăveşti pe Dumnezeu, fiindcă aproapele tău a devenit strălucit şi renumit. Deci te revolţi că Dumnezeu se slăveşte? Acum vezi spre ce latură se îndreaptă lupta mea? „Dar – zici tu – eu nu mă revolt că Dumnezeu se slăveşte, ci fiindcă fratele meu este slăvit”.

Însă prin el se ridică slava lui Dumnezeu, şi tot atunci şi războiul pe care-l duci împotriva lui. „Dar nu aceasta mă întristează – zici tu -, ci faptul că ai vrea ca şi prin tine să se slăvească Dumnezeu”. Tocmai de aceea bucură-te că fratele tău progresează, şi Dumnezeu atunci se va slăvi şi prin tine, şi toţi vor zice: „binecuvântat este Dumnezeu care are astfel de slugi ce nu cunosc invidia, şi care se bucură de faptele cele bune ce se săvârşesc prin ei”.

Ce zic eu despre frate? Chiar de ţi-ar fi duşman sau te-ai război cu el, însă Dumnezeu prin el se slăveşte, iar trebuie pentru aceasta a-l face prieten, pe când tu pe prieten îl faci duşman pentru că Dumnezeu se slăveşte prin progresele lui. Dacă cineva ar vindeca trupul tău cel bolnav, chiar de ţi-ar fi duşman, totuşi după aceea îl vei considera întâiul între prietenii tăi; dar pe cel ce împodobeşte trupul lui Hristos, adică Biserica, şi care îţi e prieten, tu îl consideri ca duşman?! Cum ai putea să dovedeşti în alt mod războiul împotriva lui Hristos?

De aceea, chiar de ar face cineva minuni, chiar de ar trăi în feciorie, chiar de ar posti, chiar de s-ar culca jos pe pământ, și prin aceste virtuţi ar ajunge la înălţimea îngerilor, totuși pentru o asemenea faptă va fi mai pângărit decât curvarii și preacurvarii, și mai nelegiuit decât tâlharii și profanatorii de morminte.

Dar ca nu cumva să ia cineva cuvintele mele ca exagerate, eu v-aş întreba cu plăcere, și să-mi răspundeţi: dacă cineva ar lua în mâini un foc şi ar aprinde această casă, prin aceasta surpând altarul, oare nu fiecare din cei de faţă ar arunca cu pietre asupra lui, ca pângărit şi nelegiuit? Dar ce? Dacă în locul acelui foc ar purta unul şi mai mare şi mai arzătoare decât focul, vreau să zic ura, care nu dărâmă pietrele clădirii, nu surpă altarul aurit, ci ceea ce este mai de preţ clădirii decât jertfelnicul, adică răstoarnă clădirea didascalilor şi o prăbuşeşte, apoi unul ca acesta de ce iertare ar mai putea fi vrednic?

Să nu-mi spună cineva, au încercat unii de multe ori să facă aşa, totuşi nu au putut face nimic, fiindcă faptele întotdeauna se judecă de la intenţia celui ce le săvârşeşte, fiindcă şi Saul a voit a ucide pe David, însă nu l-a nimerit cu suliţa (I Regi 19, 10).

Nu pricepi tu, spune-mi, că, dacă urăşti oile lui Hristos, te lupţi cu Păstorul? Urăşti oile acelea, pentru care Hristos şi-a vărsat sângele, și pentru care ne-a poruncit nouă de a face totul și chiar de a pătimi? Nu-ţi aminteşti că Stăpânul a căutat slava ta şi nu a Sa; iar tu cauţi slava ta, și nu a Sa? Deci dacă ai căuta pe a Sa, atunci ai găsi-o şi pe a ta, dar fiindcă tu ai căutat-o pe a ta înaintea celei cuvenite Lui, apoi niciodată nu te vei bucura de ea.

Care este leacul acestui rău? Cu toţii să ne rugăm în comun lui Dumnezeu pentru ei, şi un singur glas să înălţăm pentru ei, ca pentru nişte îndrăciţi (demonizaţi), căci aceştia sunt mai de plâns decât aceia, fiindcă nebunia lor izvorăşte din intenţie. Deci, această boală are nevoie de rugăciuni şi cereri multe. Dacă cel ce nu iubeşte pe fratele său, chiar de și-ar goli punga în folosul săracilor, şi chiar dacă ar face lucruri strălucite în Biserică, totuşi cu nimic nu se foloseşte mai mult, dar încă cel ce se luptă cu fratele său, care nu l-a nedreptăţit cu nimic,

de câtă pedeapsă oare nu se face vinovat? Un asemenea om este mult mai rău decât păgânii. Dacă a iubi pe cei ce ne iubesc nu ne face de a avea nimic mai mult decât păgânii, dar încă cel ce urăşte pe cei ce-l iubesc unde va sta? Spune-mi, fiindcă a urî pe cineva este mai rău decât a-l război. Cel ce poartă război altuia, deîndată ce a dispărut cauza războiului, a aruncat duşmănia la o parte, pe când cel ce urăşte niciodată nu va fi prieten celui urât. Unul cel puţin dă războiul pe faţă, dar acesta în ascuns; unul de multe ori cel puţin are o cauză binecuvântată de a se război cu altul, pe când celălalt este împins de o pornire și de o cugetare demonice.

Cu ce ar putea compara cineva un astfel de suflet? Cu care viperă? Cu ce şarpe? Cu ce vierme? Cu ce vietate? Nimic nu este mai spurcat, nimic mai rău ca un astfel de suflet. Aceasta a răsturnat bisericile, aceasta a zămislit ereziile, aceasta a înarmat mâna frăţească şi a făcut ca să se mânjească dreapta lui în sângele dreptului, aceasta a pângărit legile naturii, acesta a deschis porţile morţii şi a prefăcut blestemul acela în fapt văzut de toţi, nu l-a lăsat pe acel ticălos (Cain) ca să-şi amintească nici de durerile părinţilor şi nici de altceva, ci atât de mult l-a înfuriat şi l-a împins la o aşa mânie, încât chiar Dumnezeu îndemnându-l şi zicându-i: ***„la tine se va întoarce, şi tu-l vei stăpâni pe acela”*** (Facere 4, 7), totuşi nici aşa nu s-a muiat. Deşi Dumnezeu trecuse cu vederea păcatul lui, ba încă i-a supus şi pe fratele său, cu toate acestea boala lui era fără leac, chiar dacă s-ar fi întrebuinţat mii de doctorii, ea totuşi şi-ar fi dat pe faţă putreziciunea şi puroiul din ea. De ce te scârbeşti tu, o! nenorocitule şi mai ticălos decât toţi ticăloșii? Pentru că Dumnezeu a fost cinstit? Dar aceasta este cugetare satanică.

Pentru că fratele tău a izbutit? Dar şi tu erai liber a izbuti în fapta bună, ba chiar a-l întrece; aşa că de voieşti a-l birui, nu-l sfâșia şi nici da pierzării, ci lasă-l în viaţă, ca să se păstreze pentru generaţiile viitoare ideea de luptă dreaptă; biruieşte-l cât timp este în viaţa aceasta, căci numai aşa şi cununa îţi va fi mai strălucită, pe când ucigându-l, singur ţi-ai luat hotărârea de a fi un învins!

Dar vai, ura şi invidia nu vor să ştie de nimic! Pentru ce iubeşti slava atât de mare, când tu te găseşti în pustietate? Tot aşa cum pe atunci Cain şi Abel singuri locuiau pe pământ, însă nici aceasta nu a

putut să-l oprească de la vărsarea de sânge pe cel pizmuitor, ci lepădând el cele bune din sufletul lui, a stat şi s-a pregătit de luptă împreună cu diavolul, căci acesta era cel care-l mâna din umbră pe Cain.

Nu i-a fost diavolului destul că omul ajunsese muritor, ci s-a gândit să-i facă tragedia şi mai mare prin felul morţii, şi l-a momit să-şi ucidă fratele. Se grăbea diavolul şi se zbătea, ca să vadă mai curând hotărârea lui pusă în aplicare, el, care niciodată nu se satură de relele aduse peste oameni.

După cum cineva, având un duşman legat, s-ar hotărî să-l vadă în carceră, şi acolo – mai înainte de a-l scoate afară din cetate – l-ar sfâşia, şi n-ar mai aştepta timpul potrivit, tot aşa a făcut şi diavolul atunci; deşi auzise că omul fusese scos din Rai şi se va duce pe pământ, el tot râvnea să vadă ceva mai mult decât atât; să vadă, zic, fiu sfârşindu-se mai înainte de tatăl său, să vadă frate ucigându-şi fratele, să vadă jertfă din silă şi fără timp!

Ai văzut la câte rele a slujit invidia? Cum a îmbuibat cugetul cel nesăţios al diavolului, şi cum i-a întins o masă pe placul său? Să fugim, deci, de această boală urâcioasă, fiindcă în caz contrar nu vom putea fugi de focul acela care este gătit diavolului, dacă nu vom scăpa de această boală, şi vom scăpa doar atunci, când ne vom gândi cum ne-a iubit şi pe noi Hristos, şi cum tot El ne-a poruncit de a ne iubi unii pe alţii.

Cum ne-a iubit pe noi Hristos? Prin aceea că şi-a dat sângele Său pentru noi care eram duşmani şi-l nedreptăţisem foarte mult. Aceasta fă şi tu cu fratele tău, fiindcă de aceea a zis: ***„Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiţi unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, aşa şi voi să vă iubiţi unul pe altul”*** (Ioan 13, 34).

Şi încă mai mult, căci nu s-a mărginit aici, ci Însuşi El a făcut aşa faţă de duşmanii Săi. Poate că nu voieşti să-ţi dai viaţa pentru fratele tău? Atunci de ce verşi sângele lui, şi faci cu totul contrar poruncii lui neascultând? Deşi El ceea ce a făcut nu a facut-o din datorie, pe când tu făcând aşa, îndeplineşti o datorie morală impusă de stăpân. De altfel

chiar cel ce a primit iertare de la acel stăpân pentru o mie de talanţi, şi la urmă cerea de la datornicul său 100 de dinari, nu a fost pedepsit pentru aceasta numai, ci pentru că cu toată bunătatea arătată de stăpân către el, nu a devenit mai bun, nici nu a urmat pe stăpânul său, care a pus începutul bunătăţii şi binefacerii, şi a întors datoria, căci aceasta era şi obligaţia lui. Tot ceea ce facem, facem îndeplinindu-ne datoria. De aceea şi zicea: ***"Aşa şi voi, când veţi face toate cele poruncite vouă, să ziceţi: Suntem slugi netrebnice, pentru că am făcut ceea ce eram datori să facem"*** (Luca 17, 10).

Deci, chiar de am făcut dovadă de dragoste către aproapele, chiar de am goli pungile şi am da banii săracilor, noi împlinim o datorie, nu numai fiindcă El a făcut începutul binefacerilor cu noi, ci pentru că dăm din ale Lui, dacă dăm vreodată. ***De ce te lipseşti pe tine de cele asupra cărora el voieşte ca tu să fii stăpân? De aceea El ţi-a poruncit ca să dai acestea şi altuia, ca tu însuţi să le ai. Atât timp cât le stăpâneşti singur, nu ai nici tu, dar dacă vei da şi altuia, atunci vei lua şi tu.***

Oare ce ar putea egala această dragoste, pe care a arătat-o faţă de noi? El Şi-a vărsat sângele pentru duşmani, iar noi nu dăm nici măcar banii care nici nu sunt ai noştri; El a făcut aceasta înaintea noastră, iar noi nu o facem chiar şi după ce El a săvârşit-o; El a făcut aceasta pentru mântuirea noastră, iar noi nu o facem nici măcar pentru folosinţa noastră.

Nu Lui i se adaugă ceva prin iubirea noastră de semeni, ci totul se aşază pentru folosinţa noastră. De aceea ni s-a poruncit a da, ca nu cumva să ne lipsim pe noi înşine. După cum cineva ar da unui copil mic o monedă de argint, apoi i-ar porunci să o ţină bine în mână, sau să o dea slugii să o păstreze, ca să nu o poată răpi cel ce ar voi, tot aşa face şi Dumnezeu: „Dă, zice, celui ce are nevoie, ca nu cumva să le răpească cineva de la tine, ca de pildă diavolul, tâlharul, sau cel viclean sau chiar după toate acestea moartea ce te aşteaptă. Pe cât timp, le stăpâneşti tu, nu le stăpâneşti în siguranţă, dar dacă mi le dai mie, prin săracii ce-ţi stau în faţă, eu ţi le voi păstra toate cu mare cinste, şi la timpul potrivit le voi pune la loc de mare îmbelşugare. Le primesc de la tine nu ca să ţi le iau de tot, ci ca să fac ceva mai mult, ca să le păstrez bine, să le

conserv pentru acel timp când nu mai sunt nici cel ce împrumută, nici cel ce miluieşte”.

Deci, ce ar putea fi mai sălbatic, când şi după atâtea făgăduinţe noi să nu vrem în continuare a împrumuta? Aşadar, de aceea ne ducem la El goi, săraci şi lipsiţi, fiindcă nu avem cu noi cele ce ni s-au încredinţat, fiindcă nu am depus averile în mâinile celui ce le păstrează mai bine decât toţi. Deci, ce vom putea răspunde fiind învinovăţiţi de propria noastră pierdere? Ce pretext vom putea pune înainte? Ce dezvinovăţire vom avea? De ce nu ai dat? Nu ai avut încredere că le vei lua iarăşi? Şi cum s-ar putea spune asta? Căci cel ce dă celui ce nu i-a dat nimic, oare nu cu atât mai mult va da după ce a primit? Dar poate te încântă privirea banilor? Apoi de aceea tocmai să dai, pentru că acolo, unde nu ţi-i va putea răpi nimeni, să te încânte mai mult. Cel ce stăpâneşte averile aici pe pământ, va suferi mii de rele. Ca şi un câine turbat se repede şi diavolul asupra celor bogaţi, voind a le răpi, ca pe o bucată de plăcintă sau pâine din mâinile copilului.

Să le dăm, deci, Tatălui ceresc. Când diavolul vede acest fapt petrecut, va pleca pentru totdeauna, şi plecând el, ţi le va da Tatăl pe toate cu cea mai mare siguranţă, căci diavolul nu va putea să te supere atunci – vorbesc despre viaţa viitoare, întru nimic nu se deosebesc cei bogaţi de copiii cei mici supăraţi de căţei, căci şi asupra lor toţi îşi aţâţă vorba, toţi îi hărţuiesc, toţi îi trag de partea lor, nu numai oameni, ci şi patimi barbare, ca beţia, îmbuibarea pântecelui, linguşirea şi toată desfrânarea.

Când trebuie a împrumuta pe cineva, atunci cercetăm pe cei ce dau mai mult, şi studiem pe cei recunoscători, în acest caz, facem exact cum nu ar trebui, fiindcă lăsăm la o parte pe Dumnezeu, Care este recunoscător şi Care nu însutit, ci înmiit ne întoarce înapoi, şi căutăm pe aceia ce ne înapoiază de mai multe ori capitalul.

Şi într-adevăr, ***ce ne dă înapoi pântecele, care consumă mai mult decât orice?*** Resturi nedigerate şi stricăciune!
Ce ne dă îndărăt slava cea deşartă? Invidie şi ură!
Ce ne dă zgârcenia? Grijă şi bătăi de cap!
Ce ne dă înapoi desfrânarea? Iadul şi viermele cel otrăvit! Şi

aceştia sunt datornicii celor bogaţi, în mâinile acestora ei depun capitalul şi dobânda, care se transformă în relele de aici şi în durerile din viaţa viitoare.

Şi pe aceştia îi împrumutăm noi, spune-mi, sub o astfel de pedeapsă, şi nu vom încredinţa oare capitalul lui Hristos, Care ne pune înainte cerul, viaţa cea veşnică şi bunătăţi negrăite? Şi ce justificare vom avea? De ce nu dai Celui ce dă negreşit, şi dă chiar mai mult decât primeşte, şi pe termen îndelungat? Nemincinoase sunt cuvintele care spun: ***„Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui, şi toate acestea se vor adăuga vouă"*** (Matei 6, 33).

Ai văzut dărnicie nemăsurată? „Acelea ţi se păstrează – zice – şi nu se ştirbesc, iar cele de aici ţi se vor adăuga, şi vei avea bogăţii de prisos". Afară de aceasta, şi prin faptul că ai dat pe un termen îndelungat, averea îţi sporeşte, fiindcă şi procentul dobânzii devine mai mare, ceea ce de altfel fac şi creditorii cu cei ce împrumută, căci şi aceia au în vedere şi preferă pe cei ce iau cu împrumut, pe un timp mai îndelungat. Cel ce împrumută pe alţii pe timp scurt, taie din mărimea procentului, pe când dacă împrumută pe un timp mai îndelungat, face o mai bună afacere.

Apoi dacă aici noi nu ne îngrijorăm de amânarea datornicilor, ba încă dorim ca termenul să fie cât mai lung, de ce faţă de Dumnezeu suntem mici la suflet, încât să Îl bănuim şi să ezităm, deşi, după cum am spus, El ne dă şi aici, iar dincolo păstrează tot ce am depus noi, ba chiar şi mai mult? Fiindcă măreţia celor date, ca şi frumuseţea darului Său, covârşeşte nimicnicia acestei vieţi, căci nici nu este posibil ca să primim în acest trup stricăcios şi vremelnic acele cununi neveştejite, nici în viaţa de aici, plină de tulburări şi schimbări, nu putem lua acea moştenire neclătită şi netulburată.

Tu, dacă ţi-ar datora cineva bani, şi s-ar găsi în ţară străină, neavând slugi şi nici el neputând veni la casa ta, ca să-ţi întoarcă împrumutul, oare nu te-ai ruga mult ca nu în ţară străină, ci acasă la tine să depună banii? Şi cele duhovniceşti, care nici nu se pot spune, pretinzi a le lua aici? Dar câtă smintire nu este în asemenea pretenţii? Dacă le-ai lua aici, negreşit că le-ai lua stricăcioase, pe când dacă amâni a le lua mai târziu, în viaţa viitoare, ţi le va da nestricăcioase şi

neştirbite. Dacă le-ai lua aici, ai lua plumb, pe când acolo vei primi aur curat. Dar nici de cele de aici nu te va lipsi.

împreună cu acea făgăduinţă, el a mai adăugat şi alta, zicând că tot acela ce doreşte cele de dincolo, însutit va lua, şi viaţa veşnică va moşteni. Deci dacă nu luăm însutit, noi suntem cauza, fiindcă nu împrumutăm pe cel ce ne dă însutit, după cum au luat toţi cei ce au dat, deşi au dat puţin.

Ce mare lucru a dat Petru? Spune-mi, oare nu a dat numai o mreajă ruptă, o trestie şi o undiţă? Şi cu toate acestea Dumnezeu i-a deschis casele întregii lumi, a cutreierat marea şi uscatul, şi toţi îl chemau la ale lor, sau mai bine zis, vindeau averile lor şi le aduceau la picioarele Apostolilor, adică nici în mâinile lor nu le puneau, căci nu îndrăzneau, atât de mare cinste dau credincioşii Apostolilor. „Dar acela era Petru”, zici tu. Şi ce este cu aceasta, omule? Fiindcă nu a făgăduit aceasta numai lui Petru, nici nu a zis: „Tu, Petre, vei lua singur însutit”, ci: „tot cel ce a lăsat casă, sau fraţi… însutit va lua”. El nu cunoaşte deosebirea de persoane, ci are în vedere meritele oamenilor în fapte.

„Dar, zici tu, am o mulţime de copii, şi doresc a-i lăsa bogaţi”. Şi de ce îi facem noi singuri săraci? Dacă le-ai lăsa lor totul, iarăşi ţi-ai pus încrederea într-o pază foarte nesigură, pe când dacă laşi pe Dumnezeu împreună moştenitor şi epitrop, ai lăsat mii de tezaure fiilor tăi. După cum atunci când ne răzbunăm singuri Dumnezeu nu ne vine în ajutor, iar când Îi lăsăm Lui acest drept, se petrece chiar mai mult decât ne aşteptăm, tot aşa se întâmplă şi cu averile. Dacă noi înşine ne îngrijim de ele, El îşi va retrage pronia Sa de la ele, pe când dacă Îi încredinţăm Lui totul, atunci şi averile şi copiii se vor găsi în cea mai mare siguranţă. Şi de ce te minunezi, dacă aceasta se petrece cu Dumnezeu, când ar putea-o vedea cineva petrecându-se cu noi oamenii? Când de pildă la sfârşitul vieţii tale nu vei ruga pe nimeni de a avea grijă de copii, pe urmă chiar cel ce ar voi ca să se îngrijească de copii, de multe ori se ruşinează să se amestece nepoftit, pe când dacă arunci tu grija aceasta asupra lui, atunci el simţindu-se foarte cinstit, va căuta a răsplăti această cinste.

Deci, de voieşti a lăsa avere multă copiilor tăi, lasă în sarcina lui

Dumnezeu grija de ele. Cel ce ţi-a plăsmuit şi trupul, şi sufletul, fără ca tu să fi contribuit cu ceva, Cel ce ţi-a hărăzit viaţa, atunci când va vedea că tu Îi arăţi atâta cinste şi încredere, şi împarţi cu El averile ce le-ai lăsat copiilor, cum nu va acorda lor toată bogăţia? Dacă Ilie fiind hrănit cu puţină făină de grâu şi când a văzut că acea văduvă îl preferă pe el înaintea copiilor ce-i avea, a transformat bordeiul ei în arie plină de grâu şi în cadă de untdelemn, apoi poţi pricepe câtă dragoste va arăta Stăpânul lui Ilie.

Să nu ne gândim dar cum să lăsăm pe copii bogaţi, ci cum să-i lăsăm virtuoşi. Dacă ei au avere în care se încurajează, nu se vor mai îndeletnici cu nimic, fiindcă prin averea lor cea multă vor astupa, aşa zicând, relele ce-i stăpânesc, pe când dacă se vor vedea goi şi lipsiţi de mângâiere, vor face totul ca prin virtutea lor să găsească mângâiere în sărăcie. Deci să nu le laşi avere, ca să le laşi virtutea. De altfel, chiar este cea mai mare smintire ca, găsindu-ne în viaţă, să nu-i facem stăpâni ai tuturor averilor, şi numai după moarte să facem asta, procurându-le chiar noi mijlocul de a-şi petrece cu uşurinţă tinereţea în cea mai mare trândăvie şi neîngrijire. Cât timp suntem în viaţă vom putea să le cerem răspundere pentru faptele lor, să îi cuminţim şi să îi înfrânăm pe cei ce le întrebuinţează rău, dar dacă după sfârşitul nostru le vom încredinţa puterea, noi singuri vom împinge pe aceşti nenorociţi în mii de prăpăstii, prin lipsa noastră şi prin lipsa de experienţă a tinereţii lor; vom pune, cum se zice, foc peste foc, şi vom stropi cu untdelemn cuptorul cel aprins. Aşadar, dacă vrei să-i laşi bogaţi şi în siguranţă, lasă pe Dumnezeu ca datornic al lor, şi Lui încredinţează-I testamentul cu această însărcinare.

Dacă ei primesc banii, nu se pricep şi nu ştiu cui să-i dea, şi vor căpătui pe mulţi nerecunoscători şi vicleni; dar dacă tu, preîntâmpinând răul, vei împrumuta banii lui Dumnezeu, tezaurul rămâne neprimejduit, şi înapoierea lui va fi în cea mai mare siguranţă. Dar apoi Dumnezeu are şi mulţumire că este dator, şi în acelaşi timp şi păstrează tezaurul nostru, privind cu plăcere pe creditorii Săi care n-au împrumutat pe alţii, şi unora le este dator, iar pe ceilalţi îi iubeşte mai mult. Nici nu se bucură mai mult creditorii având datornici, pe cât se bucură Hristos având creditori. Unora nu le datorează nimic, şi de aceea şi fuge de ei; iar cărora le este dator, le şi vine în ajutor.

De aceea, iubiţilor, să facem totul, ca să avem pe Hristos datornic. Timpul de astăzi e timpul împrumuturilor, fiindcă şi El acum se găseşte în nevoie. Dacă tu nu dai acum, apoi după trecerea din această lume nu mai are nevoie de tine. Aici este însetat, aici este flămând; şi este însetat şi flămând de mântuirea ta. De aceea şi cerşeşte, de aceea umblă peste tot locul dezbrăcat, îndeletnicindu-se a-ţi agonisi viaţa veşnică. Deci nu-L trece cu vederea, căci El nu voieşte a Se hrăni, ci a hrăni, nu a Se îmbrăca, ci a îmbrăca, şi îţi va pregăti acea haină aurită, haina împărătească.

Nu vezi pe doctorii cei mari, când îngrijesc de bolnavi, că dacă bolnavii se spală, atunci fac şi ei baie, deşi nu au nevoie? Tot aşa şi Hristos face totul pentru tine, care eşti bolnav, deşi nu are nevoie. De aceea nici nu-ţi cere El cu de-a sila, ca şi răsplata să fie mare, ca să afli tu că El nu-ţi cere fiindcă are nevoie, ci pentru că este însetat de nevoia ta, vreau să zic de mântuirea ta. De aceea se şi apropie de tine într-un mod umil şi înjositor, întinzându-Şi mâna dreaptă, şi chiar de ia-I da vreun obol , El nu îl aruncă, chiar de L-ai necinsti; El nu se depărtează, ci iarăşi se apropie de tine, căci iubeşte, şi încă foarte mult, mântuirea noastră.

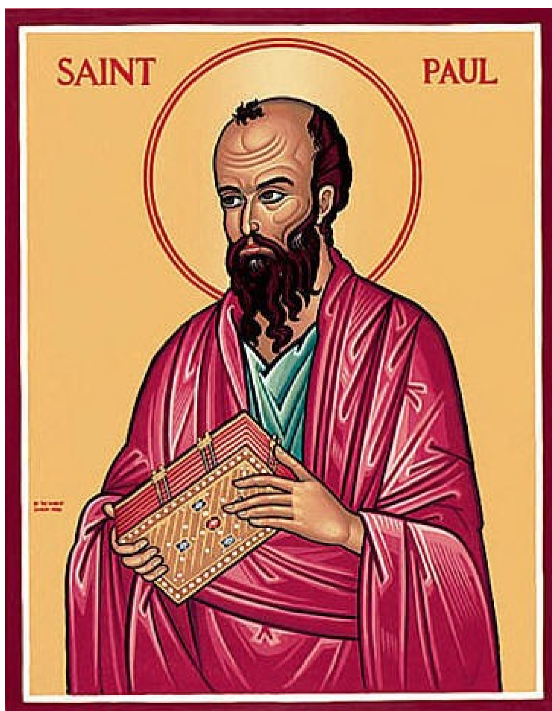
Deci să dispreţuim averile, ca să nu fim dispreţuiţi de Hristos. Să dispreţuim averile, ca să ne învrednicim a avea comori cereşti. Dacă noi le păstrăm aici, le vom pierde desigur şi aici, şi dincolo, dar dacă le vom împrumuta cu cea mai mare mărinimie, în cealaltă viaţă ne vom bucura de cel mai mare belşug.

Cheltuieşte-ţi averea ca să o aduni, împrăşti-o ca să o strângi. Şi dacă acestea-ţi par curioase şi noi, atunci gândeşte-te la semănătorul ce seamănă ogorul, şi judecă singur că nici el n-ar putea să culeagă mai mult în alt mod decât împrăştiind mai întâi pe cele existente şi aruncând pe cele coapte deja.

Deci să semănăm şi noi şi să cultivăm cerul, ca astfel să putem secera cu multă îmbelşugare, şi să ne învrednicim de bunurile cele veşnice, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care se cuvine slavă Tatălui şi Sfântului Duh, în

vecii vecilor. Amin.

Omilia VIII - Se cade a-L slăvi pe Dumnezeu prin fapte

„Deci ce vom zice că a dobândit după trup strămoşul nostru Avraam? Căci dacă Avraam s-a îndreptat din fapte, are de ce să se laude, dar nu înaintea lui Dumnezeu" (Romani 4, 1- 2).

Spunând mai sus că toată lumea să se supună lui Dumnezeu ca fiind vinovată, şi că toţi au păcătuit, că lauda a fost exclusă şi că nu e posibilă mântuirea altfel decât numai prin credinţă, acum încearcă a arăta că o astfel de mântuire nu este deloc necinstită, josnică, ci, din contră, este încununată de o strălucită slavă, şi cu mult mai mare decât cea prin fapte. Prin urmare, fiindcă faptul de a se mântui cineva cu înjosirea lui are în sine oarecare neplăcere, Apostolul vine la urmă spre a răsturna şi această bănuială. El deja făcuse aluzie la aceasta, numind-o nu numai mântuire, ci şi „dreptate", zicând: **„Căci dreptatea lui Dumnezeu se descoperă" (Romani 1, 17).** Iar cel ce se mântuieşte astfel, fiind el însuși drept, face aceasta cu curaj. Şi nu numai „dreptatea", ci şi „arătarea lui Dumnezeu", fiindcă Dumnezeu Se arată întru cei slăviţi, mari şi străluciţi. Deşi făcuse deja aluzie la aceasta, totuşi şi aici, prin cele ce ne stau de faţă, pregăteşte acelaşi lucru prin

metoda interogării. Iar aceasta este ceea ce el obişnuieşte a face spre a clarifica mai bine chestiunea şi spre a se avânta cu curaj în vorbă.

Fiindcă şi mai sus acelaşi lucru a făcut, zicând: **„Care este deci întâietatea iudeului?” (3, 1),** şi: **„Avem noi vreo precădere?” (3, 9);** şi iarăşi: **„Deci, unde este pricina de laudă? A fost înlăturată” (3, 27),** tot aceasta face şi aici prin întrebarea: „Deci ce vom zice că a dobândit după trup strămoşul nostru Avraam?”. Deoarece iudeii insistau că Avraam, ca prieten al lui Dumnezeu, a primit cel dintâi tăierea împrejur, atunci Apostolul voieşte a arăta că şi acela s-a îndreptat prin credinţă, ceea ce era pentru Apostol biruinţa cea mai completă.

A se îndrepta cineva numai din credinţă, fără a avea şi fapte, nu este deloc absurd; însă a se osteni în fapte, şi nu de la ele să se poată îndrepta, ci să devină drept din credinţă, aceasta era cu adevărat de admirat, scoţându-se la iveală puterea credinţei. De aceea, trecând cu vederea pe toţi ceilalţi, el aduce vorba direct asupra lui Avraam. L-a numit „părinte după trup”, excluzându-i pe dânşii din adevărata descendenţă ce pretindeau că o au faţă de Avraam, şi pregătind neamurile spre afinitatea lor cu dânsul.

Apoi zice: **„Căci dacă Avraam s-a îndreptat din fapte, are de ce să se laude, dar nu înaintea lui Dumnezeu” (4, 2).** Zicând că Dumnezeu îndreptăţeşte tăierea împrejur din credinţă, şi netăierea împrejur prin credinţă, aceasta arătând-o destul de clar în pasajele dinainte, prin Avraam o arată încă mai evident decât a fost făgăduit, la urmă punând de faţă lupta credinţei cu faptele, de unde dovedeşte că această luptă s-a declarat în totalitate în favoarea dreptului Avraam, şi aceasta nu oarecum.

De aceea se şi mândreşte a-l numi „strămoş”, şi-i îmboldeşte a-i crede lui în toate. „Să nu-mi spui – zice – de iudei, şi nici să-mi pui înainte pe cutare sau pe cutare om. Căci eu mă voi ridica la chiar căpetenia tuturor, de unde şi-a luat începutul tăierea împrejur”. „Căci dacă Avraam s-a îndreptat din fapte, are de ce să se laude, dar nu înaintea lui Dumnezeu”. ***Este oarecum obscur ceea ce el spune aici, şi deci este necesară o clarificare, într-adevăr, sunt două laude, una***

din fapte, şi cealaltă din credinţă. Zicând că: „dacă s-a îndreptat din fapte, are de ce să se laude, dar nu înaintea lui Dumnezeu”, a arătat că şi din credinţă ar putea avea cineva laudă, şi chiar cu mult mai mare. Marea putere a lui Pavel în aceasta mai ales se vădeşte, anume că a întors subiectul cu totul invers, că ceea ce ei credeau că aveau din fapte (mântuirea), şi pentru care se lăudau şi se făleau, pe aceasta tocmai a arătat-o ca mult mai mare din credinţă. ***Cel ce se laudă în fapte, are motiv de a pune înainte ostenelile sale, pe când cel ce se laudă în credinţa către Dumnezeu arată prin aceasta un mai mare motiv de laudă, căci el slăveşte şi măreşte pe Dumnezeu. Prin ceea ce nu i-a dictat natura lucrurilor văzute, aceasta primind din credinţa către Dumnezeu, a dovedit şi o adevărată dragoste către El, şi totodată a proclamat şi puterea Lui în mod strălucit. Aceasta este deci dovada cea mai deplină că un asemenea om are un suflet nobil, o minte de filosof şi o cugetare înaltă.***

A nu fura şi a nu ucide pe altul este un fapt săvârşit până şi de cei mai simpli oameni; însă a crede că Dumnezeu poate face chiar şi cele ce nouă ni se par peste putinţă necesită un suflet luminat şi foarte apropiat de El, iar un asemenea suflet dă dovadă de o adevărată dragoste către El. ***Desigur că pe Dumnezeu Îl cinsteşte şi cel ce îndeplineşte poruncile Lui, însă cu atât mai mult Îl cinsteşte cel ce se înţelepţeşte prin credinţă; acela a ascultat de Dumnezeu şi I s-a supus, pe când acesta a luat în sufletul său credinţa cuvenită despre El, şi prin ea mai mult L-a slăvit şi L-a admirat decât prin fapte.*** Lauda aceea este a celui ce a săvârşit fapte, pe când aceasta se raportează la Dumnezeu şi pe El Îl slăveşte, căci totul este al Său; unul ca acesta se laudă pentru că-şi închipuie lucruri mari despre Dumnezeu, ceea ce se raportează la slava Lui. De aceea zice Apostolul că credinciosul are laudă la Dumnezeu; şi nu numai pentru aceasta, ci şi pentru alt motiv.

Credinciosul se laudă iarăşi nu numai pentru că iubeşte cu adevărat pe Dumnezeu, ci şi pentru că şi el se bucură de dragoste şi cinste din partea lui Dumnezeu. După cum el a iubit pe Dumnezeu prin faptul că şi-a închipuit lucruri mari despre El (căci aceasta este dovadă de dragoste), tot aşa şi Dumnezeu l-a iubit, deşi era răspunzător de mii de păcate, şi nu numai că l-a scăpat de pedeapsă, ci

încă l-a făcut şi drept. Aşadar are dreptul de a se lăuda, ca unul ce s-a învrednicit de atâta dragoste.

„Celui care face fapte, nu i se socoteşte plata după har, ci după datorie" (4, 4). „Deci – zici tu – aceasta [lauda din fapte] este mai mare". Deloc; căci şi celui ce crede i se socoteşte. Şi nu i s-ar socoti dacă nu ar contribui şi el cu ceva. Astfel şi acesta are datornic pe Dumnezeu, şi nu pentru lucruri mici, ci pentru lucruri mari şi înalte. Pentru a arăta nobleţea sufletească şi cugetarea lui cea duhovnicească, nu spune simplu „celui ce crede", ci: **„Celui ce crede în Cel ce îndreptează pe cel păcătos" (4, 5).** ***De aici poţi pricepe cât de mare lucru este a crede cineva şi a afla că Dumnezeu poate nu numai să elibereze de pedeapsă pe cel ce a vieţuit în necucernicie, ci şi să-l facă şi drept, şi să-l învrednicească acelor onoruri nemuritoare.*** „Deci să nu crezi – zice – că acesta e mai prejos, fiindcă aceluia nu i se socoteşte după har. Aceasta tocmai este ceea ce face pe credincios a fi strălucit, şi a se bucura de atâta har, faptul că arată atâta credinţă în puterea lui Dumnezeu".

Acum ia seamă că şi răsplata e mai mare, fiindcă aceluia i se dă plată, iară acestuia dreptate; însă dreptatea e cu mult mai mare, deoarece ea e recompensa ce cuprinde în sine mai mult decât toate plăţile din lume.

Deci după ce arată că acest fapt s-a petrecut cu Avraam, la urmă introduce şi pe David, adeverind cele vorbite. Aşadar, ce spune David şi pe cine fericeşte el? Oare pe cel ce s-a ostenit în fapte, sau pe cel ce se bucură de har, pe cel ce se învredniceşte de iertarea păcatelor şi de dar? Şi când zic fericire înţeleg principalul, adică culmea tuturor bunurilor. Aşadar, după cum dreptatea este cu mult mai mare decât plata, tot aşa şi fericirea e cu mult mai mare decât dreptatea. Deci, după ce a arătat că dreptatea este cu mult mai bună, nu arată că numai Avraam a luat această dreptate, ci şi alţii, prin cugetare dreaptă. („Are de ce să se laude, zice, dar nu înaintea lui Dumnezeu".) Însă apoi şi în alt mod Apostolul o arată ca mai de respectat, pentru care introduce şi pe David adeverind aceasta, căci şi el fericeşte pe cel îndreptat în acest mod: ***"Fericiţi aceia cărora li s-au iertat fărădelegile şi ale căror păcate s-au acoperit" (4, 7).***

S-ar părea că prin aceasta el n-a propus mărturia cuvenită,

fiindcă David n-a zis: „Fericiţi cei cărora li s-a socotit credinţa spre dreptate”; însă aceasta o face de bună voie, şi nu din neştiinţă, ca să arate încă mai mare importanţa credinţei. Dacă fericit este acela care ia iertarea prin har, cu atât mai mult cel îndreptat şi care a dat dovadă de credinţă. Unde este fericire, acolo orice ruşine este înlăturată, şi slava este mare, căci fericirea este încununarea recompensei şi a slavei. Prin urmare, ceea ce se crede a fi o calitate a aceluia [îndreptarea prin fapte], el o consideră ca pe ceva căpătat din tradiţie, zicând: „Celui care face fapte, nu i se socoteşte plata după har”; pe când ceea ce este privit ca un merit propriu al celui credincios, aceea o pregăteşte auditoriului prin mărturie scrisă, căci zice: „Precum zice David: «Fericiţi aceia cărora li s-au iertat fărădelegile şi ale căror păcate s-au acoperit»”.

„Dar ce spui – zice – că nu ia cineva iertarea după har, ci după datorie?”. Căci iată că tocmai acela e considerat fericit; şi nu l-ar fi considerat astfel, dacă nu l-ar fi ştiut că se bucură de o mare slavă. Şi bagă de seamă că n-a zis: „iertarea aceasta este întru tăierea împrejur?”. Nu, ci: ***„Deci fericirea aceasta este ea numai pentru cei tăiaţi împrejur sau şi pentru cei netăiaţi împrejur?” (4, 9).*** Ceea ce desigur este ceva mai mult, la urmă întrebarea este: ***Cu cine anume se găseşte acest mare bun, fericirea? Cu cel tăiat împrejur, sau cu cel netăiat?*** Şi priveşte măreţia faptului, căci îl arată nu numai nefugind de netăiere, ci chiar petrecând împreună cu ea mai înainte de tăierea împrejur. Şi fiindcă cel ce fericeşte [David] era el însuşi tăiat împrejur, la fel şi cei către care se adresează erau de asemenea tăiaţi împrejur; apoi priveşte pe Pavel cum se înflăcărează pentru a atribui cuvintele lui David tocmai celui netăiat împrejur. Aşadar, unind fericirea cu dreptatea, şi arătând că amândouă sunt una, întreabă cum s-a îndreptat Avraam. ***Deci dacă fericirea este a celui drept, şi dacă Avraam s-a îndreptat, atunci să vedem cum s-a îndreptat, ca fiind netăiat împrejur, sau tăiat?*** „Întru netăierea împrejur”, spune. „Căci zicem: «I s-a socotit lui Avraam credinţa ca dreptate»”. Mai sus a zis ceea ce spune Scriptura: **„Căci ce spune Scriptura? Şi Avraam a crezut lui Dumnezeu, şi i s-a socotit lui ca dreptate” (Romani 4, 3).** Iar aici ia şi mărturia celor ce spun aceasta, şi arată că dreptatea îşi are începutul în netăierea împrejur. Mai departe rezolvă şi o altă obiecţie, izvorâtă tot de aici. ***Într-adevăr, dacă Avraam s-a îndreptat nefiind tăiat împrejur, atunci de ce a mai fost instituită tăierea împrejur?***

“Semnul tăierii împrejur l-a primit ca pecete a dreptăţii pentru credinţa lui din vremea netăierii împrejur, ca să fie el părinte al tuturor celor ce cred, netăiaţi împrejur” (4, 11).

Ai văzut cum a arătat că iudeii sunt în rândul celor părăsiţi, şi nicidecum cei netăiaţi împrejur, şi cum aceia au fost alipiţi pe lângă aceştia? Căci dacă Avraam s-a îndreptat pe când nu era tăiat împrejur, şi a fost încununat, iar tăierea împrejur a luat-o mai pe urmă, apoi mai pe urmă au venit şi iudeii. ***Aşadar Avraam este părinte mai întâi celor netăiaţi împrejur, celor ce s-au apropiat de Dumnezeu prin credinţă, şi numai după aceasta e părinte şi al celor tăiaţi împrejur. Este astfel părinte de două ori.*** Ai văzut cum străluceşte credinţa? Şi până ce n-a venit aceasta, nici patriarhul nu s-a îndreptat. Ai văzut cum netăierea împrejur n-a putut împiedeca cu nimic? Căci Avraam fiind netăiat împrejur s-a îndreptat, şi nimic nu l-a împiedicat a se îndrepta.

Aşadar, tăierea împrejur este ulterioară credinţei. ***Şi de ce te minunezi că este ulterioară credinţei, când ea este ulterioară şi netăierii împrejur?*** Nu numai că este ulterioară credinţei, ci chiar cu mult inferioară ei, şi într-atât inferioară pe cât este inferior semnul unui lucru faţă de lucrul însuşi, pe cât este inferioară pecetea faţă de ostaş. Însă de ce oare avea el nevoie de pecete? Nu el avea nevoie, desigur. Atunci de ce a primit acea pecete? Pentru ca astfel el să devină părintele comun al tuturor, adică şi al celor ce cred prin netăierea împrejur, şi al celor tăiaţi împrejur. Însă nu al celor tăiaţi împrejur la întâmplare, căci iată ce adaugă: **„Nu numai al celor care sunt tăiaţi împrejur, ci şi care umblă pe urmele credinţei pe care o avea părintele mostru Avraam, pe când era netăiat împrejur” (4, 12).**

Este părinte al celor netăiaţi împrejur nu pentru că el era netăiat, şi pentru că s-a îndreptat întru netăiere, ci pentru că şi ei au râvnit credinţa lui; deci, cu atât mai mult nu poate fi părinte al celor tăiaţi numai pentru că sunt tăiaţi, dacă nu li se adaugă şi credinţa. „A primit – zice – tăierea împrejur, ca amândoi să-l avem de părinte, iar cei netăiaţi să nu se lepede, sau, mai bine zis, să nu fugă de cei tăiaţi împrejur”. Ai văzut, deci, cum mai întâi cei netăiaţi l-au avut ca părinte? Dacă tăierea împrejur este respectată fiindcă proclamă dreptatea, apoi

şi netăierea are nu puţină întâietate; căci ea cea dintâi a primit dreptatea mai înainte de tăierea împrejur.

Aşadar numai atunci îl vei putea avea ca părinte, când vei călca pe urmele credinţei, şi când nu te vei certa şi nu te vei împotrivi introducând Legea. Însă semnul cărei credinţe, spune-mi, a luat? „A celor întru netăierea împrejur", zice. Aici iarăşi menajează mândria iudeilor, căci le aminteşte de timpul dreptăţii. Şi bine a zis el „urmele credinţei", ca şi tu să crezi deopotrivă cu el în învierea trupurilor din morţi, fiindcă şi el în acest scop şi-a manifestat credinţa.

Aşadar, dacă tu alungi netăierea împrejur, află lămurit că nu ai nici un folos din tăierea împrejur. Dacă nu vei călca pe urmele credinţei, chiar de ai fi tăiat împrejur de o mie de ori, totuşi nu vei fi urmaş al lui Avraam; căci şi el de aceea a primit tăierea împrejur, ca pe tine, cel netăiat, să nu te scoată din ceata celor îndreptaţi. El nu cerea aceasta pentru dânsul, căci lucrul în sine ţie ţi-a devenit de ajutor, iar nu lui. „Dar acesta este semn al dreptăţii", zici tu. Desigur că şi aceasta este pentru tine numai, căci astăzi nu e de nici un ajutor. Căci dacă pe atunci era poate nevoie de asemenea semne, astăzi însă nu mai există nici o astfel de nevoie.

„Dar oare din credinţă – zici tu – nu era cu putinţă să se cunoască bine destoinicia sufletului?". Era cu putinţă, desigur, însă tu ai avut trebuinţă şi de acest adaos. Fiindcă tu nu ai râvnit virtutea, sau, mai bine zis, nu ai căutat să-ţi faci destoinic sufletul, şi nici nu ai putut pricepe acest lucru. De aceea ţi s-a dat tăierea împrejur cea văzută, ca astfel cugetând la acest fapt trupesc, să te emancipezi câte puţin şi să ajungi a te ridica la înţelepciunea duhovnicească, pe care primind-o cu multă râvnă, ca pe o axiomă înaltă, să te înveţi a imita şi a te sfii de strămoşul tău Avraam.

De altfel, Dumnezeu n-a pregătit acest lucru numai în faptul tăierii împrejur, ci şi în toate celelalte, ca de exemplu în jertfe, în sărbători, în păzirea sâmbetei etc. Cum că el a primit tăierea împrejur pentru tine, ascultă cele ce urmează. Într-adevăr, după ce Apostolul spune că Avraam a luat semn şi pecete, imediat arată şi cauza, zicând: **„Ca să fie el părinte tăierii împrejur"**, adică al celor ce, pe lângă

tăierea împrejur cea trupească, iau cu dânşii şi pe cea a inimii, fiindcă dacă o vei lua numai pe aceea, cu nimic mai mult nu-ţi va folosi. Semnul numai atunci se poate numi astfel, când lucrul al cărui tip îl închipuie se va vedea pe lângă tine, adică credinţa. Iar dacă pe aceasta nu o ai, atunci nici semnul nu mai poate fi semn. Al cui va fi semn, al cui va fi pecete, dacă lipseşte lucrul pecetluit? E ca şi cum mi-ai arăta o pungă pecetluită, pe când înăuntrul ei nu este nimic. Aşadar tăierea împrejur este ridicolă, dacă înlăuntrul ei nu este credinţa. Dar dacă este semnul dreptăţii, iar dreptatea nu o ai cu tine, atunci nici semnul nu mai este. De aceea ai luat semnul, ca să cauţi lucrul al cărui semn îl ai; iară dacă puteai să-l cauţi şi fără semn, nu aveai nevoie de semn. Deci tăierea împrejur nu proclamă numai simplu dreptatea, ci şi dreptatea cea prin netăierea împrejur. Aşadar tăierea împrejur nimic altceva nu proclamă decât că nu este nevoie de tăiere împrejur.

„Căci dacă moştenitorii sunt cei ce au legea, atunci credinţa a ajuns zadarnică, iar făgăduinţa s-a desfiinţat" (4, 14). A arătat că credinţa este necesară, că este mai veche decât tăierea împrejur, că este mai puternică decât Legea, şi că ea a alcătuit Legea. Dacă toţi au păcătuit, este necesară; dacă Avraam fiind netăiat împrejur s-a îndreptat prin credinţă, atunci ea este mai veche; dacă prin Lege vine cunoştinţa păcatului, iar dreptatea lui Dumnezeu s-a arătat afară de Lege, atunci ea este mai puternică decât Legea; dacă, în fine, ea este mărturisită de Lege, şi ea a pus şi Legea, urmează că nu este contrară acesteia, ci prietenă şi aliată, însă, apoi, faptul că nu era cu putinţă a lua moştenirea numai prin Lege se arată şi din altă parte, unde, după ce o pune alături de tăierea împrejur, tot ea [credinţa] iese biruitoare asupra Legii, căci zice astfel: „Dacă moştenitorii sunt cei ce au Legea, atunci credinţa a ajuns zadarnică, iar făgăduinţa s-a desfiinţat". ***Ca să nu zică cineva că este cu putinţă a avea credinţa şi a păzi şi Legea, iată că Apostolul arată că aceasta nu este cu putinţă. Într-adevăr, cel ce ţine Legea ca şi cum ea l-ar mântui, acela necinsteşte puterea credinţei.***

De aceea zice: „credinţa a ajuns zadarnică", adică faptul că atunci nu are nevoie de mântuirea cea după har, şi nici nu poate arăta puterea sa. „Iar făgăduinţa s-a desfiinţat". Căci şi iudeul ar putea zice: „Ce nevoie am de credinţă?". Apoi, dacă acest lucru este adevărat, atunci

împreună cu credinţa s-a desfiinţat şi făgăduinţa. ***Priveşte cum în toate ale lor Apostolul se luptă punându-le în faţă pe patriarhul Avraam. Căci dovedindu-le că dreptatea este indisolubil legată de credinţă, le-a dovedit că şi făgăduinţa este legată de credinţă.*** Ca să nu zică iudeul: „Şi ce-mi pasă mie dacă Avraam s-a îndreptat prin credinţă?", iată că Pavel răspunde: „Bine, însă atunci nici ceea ce te interesează pe tine – făgăduinţa moştenirii – nu poate să ajungă fapt împlinit, dacă lipseşte credinţa". Şi tocmai aceasta era pe atunci ceea ce îi înfricoşa mai mult pe iudei. Însă care făgăduinţă? Aceea de a fi moştenitori ai întregii lumi, prin Avraam, şi a se binecuvânta toţi prin el. Deci cum s-a desfiinţat acea făgăduinţă? **„Că legea pricinuieşte mânie; dar unde nu este lege, nu este nici călcare de lege" (4, 15).** Iar dacă lucrează mânie, şi îi face răspunzători prin încălcare, e învederat că poartă cu sine şi blestemul, însă cei ce prin blestem şi prin călcarea legii s-au făcut răspunzători desigur că nu de moştenire sunt vrednici, ci de osândă.

Deci ce se întâmplă? ***Vine credinţa, care atrage harul, aşa că ea este cea care aduce şi făgăduinţa la un bun sfârşit. Unde este harul, acolo este şi iertarea; unde este iertarea însă, nu e nici o pedeapsă, şi când pedeapsa e desfiinţată, vine prin credinţă şi dreptatea. Atunci nu mai e nimic care să ne împiedice a fi moştenitori făgăduinţei.***

„De aceea [moştenirea făgăduită] este din credinţă, ca să fie din har şi ca făgăduinţa să rămână sigură pentru toţi urmaşii" (4, 16). ***Ai văzut că nu numai Legea a fost temeluită de credinţă, ci şi că făgăduinţa lui Dumnezeu nu lasă să cadă? Ai văzut că Legea face totul contrar când este păzită nepotrivit, şi că atunci ea desfiinţează credinţa şi împiedică făgăduinţa? Prin toate acestea se arată că credinţa nu numai că nu este zadarnică, ci chiar necesară atât de mult, încât fără ea nu este cu putinţă a se mântui cineva.*** Legea pricinuieşte mânie, şi toţi au călcat-o, pe când credinţa nu lasă a se prefigura nici măcar începutul mâniei. Căci „unde nu este lege, zice, nu este nici călcare de lege". Ai văzut cum aceasta nu numai că alungă păcatul, ci chiar nici nu-l lasă a se naşte? De aceea zice: „din har şi ca făgăduinţa să rămână sigură pentru toţi urmaşii". Două bunuri arată aici: şi că cele ale harului sunt sigure, şi că sunt astfel pentru toţi urmaşii; adică după ce introduce şi pe cei dintre neamuri, arată că

iudeii sunt lipsiţi de aceste bunuri dacă se ceartă contradictoriu credinţei. „Aceasta e cu mult mai sigură, zice, decât aceea; credinţa nu te păgubeşte, ci chiar te scapă când te primejduieşti prin lege". Apoi, fiindcă a zis: „pentru toţi urmaşii", mai departe arată care urmaşi: „Cei ce se ţin de credinţă", zice. Deci după ce evidenţiază înrudirea cu neamurile, arată că cei ce nu cred deopotrivă cu Avraam nu pot nici a se mai gândi la el şi a-l numi părinte. Iată că credinţa a lucrat şi un al treilea bun. A făcut înrudirea cu acel om drept şi mai clară, şi mai puternică, mulţimea cea nenumărată a urmaşilor lui Avraam proclamându-l pe el strămoş. De aceea nici n-a zis simplu "Avraam", ci „Avraam, părintele nostru", adică al nostru al celor credincioşi. Apoi, mai departe, chiar pecetluieşte cele vorbite cu o mărturie din Sfânta Scriptură: **„Precum este scris: «Te-am pus părinte al multor neamuri», în faţa Celui în Care a crezut, a lui Dumnezeu, Care înviază morţii şi cheamă la fiinţă cele ce încă nu sunt"(4, 17).**

Ai văzut cum toate acestea au fost, de la început, în iconomia divină? Deci ce este dacă a spus acestea pentru ismaeliţi, sau amaleciţi, sau agareni? Aceasta, însă, mai departe o arată mai lămurit a o fi spus despre alt fapt, prin care arată acelaşi lucru, precizând felul acestei înrudiri, şi pregătind cu multă înţelepciune auditoriul pentru a-i asculta povestirea. Deci ce zice el? „În faţa Celui în Care a crezut, a lui Dumnezeu". Iar ceea ce el spune, aşa şi este; căci, după cum Dumnezeu nu este părinte numai al unora, ci al tuturor, aşa şi Avraam; şi după cum Dumnezeu ne este ca tată nu după înrudire naturală, ci după credinţa în El, pe care am îmbrăţişat-o, aşa şi Avraam, supunerea fiind aceea care îl face părinte al nostru al tuturor. Fiindcă iudeii credeau că o astfel de înrudire nu înseamnă nimic, deoarece se făleau cu acea înrudire grosieră, iată că el o arată pe aceasta ca fiind principală, ridicându-şi discursul spre Dumnezeu.

Pe lângă acestea, se mai învederează şi că el a primit răsplata credinţei sale în Dumnezeu, încât dacă nu ar fi credinţa, chiar şi să fie el părinte al tuturor celor ce locuiesc pe întreg cuprinsul pământului, totuşi expresia „în faţa" nu şi-ar avea locul, căci s-a tăiat darul lui Dumnezeu. „Ce este de mirare, spune-mi, că el este tată al celor din el? Fiindcă acest lucru orice om îl are; minunea însă este acolo că pe cei ce nu-i are ca fii după fire, pe aceia să-i capete prin darul lui Dumnezeu".

Deci de voieşti a crede că patriarhul a fost cinstit de Dumnezeu, crede că el este părinte al tuturor.

Spunând însă că este tată al multor neamuri „în faţa Celui în Care a crezut, a lui Dumnezeu”, nu s-a mărginit numai la atât, ci a adăugat imediat: „Care înviază morţii, şi cheamă la fiinţă cele ce încă nu sunt”, punând deja înaintea noastră cuvântul învierii, ceea ce era foarte necesar subiectului de faţă. Într-adevăr, dacă lui Dumnezeu Îi este cu putinţă a învia morţii şi a chema pe cele ce nu sunt, atunci cu putinţă Îi este ca şi pe cei ce nu sunt născuţi din Avraam să-i facă fii ai acestuia. De aceea nu zice „produce cele ce nu sunt”, ci „cheamă la fiinţă cele ce încă nu sunt”, arătând prin aceasta înlesnirea Lui cea mare. După cum nouă ne este lesne a chema pe cele ce sunt, tot aşa şi Lui îi este lesne, şi încă cu mult mai lesne, a scoate la iveală pe cele ce nu sunt.

Deci arătând darul cel mare şi negrăit al lui Dumnezeu, şi conversând despre puterea Lui, arată totodată că şi Avraam s-a făcut vrednic de acest dar, ca nu cumva să crezi că a fost cinstit în zadar. După aceea, atrăgând atenţia auditoriului ca nu cumva iudeul să se tulbure, să se îndoiască şi să zică: „Însă cum e cu putinţă ca unii ce nu sunt fiii lui să-i devină fii?”, îşi întoarce din nou vorba spre patriarh şi zice: **„Împotriva oricărei nădejdi, Avraam a crezut cu nădejde că el va fi părinte al multor neamuri, după cum i s-a spus: «Aşa va fi seminţia ta»” (4, 18).**

Cum însă, împotriva oricărei nădejdi, a crezut el cu atâta nădejde? Adică, mai presus de nădejdea omenească, a crezut întru nădejdea lui Dumnezeu. Aici arată şi măreţia faptului, şi nu lasă cuiva posibilitatea de a se îndoi de cele vorbite. Pe cele ce sunt cu totul contrare între ele, iată, le-a unit întru totul credinţa. Dacă Apostolul ar fi spus acestea către cei din Ismael, ar fi fost de prisos aceste cuvinte, fiindcă aceia s-au născut din el nu după credinţă, ci după fire. „Însă iată că-l aduce în faţă şi pe Isaac”, zici tu, „şi deci el n-a crezut pentru acele neamuri, ci pentru cel ce se va naşte din femeia lui cea stearpă”. Însă dacă răsplata credinţei lui este aceea că va fi tată al multor neamuri, atunci este învederat că al acelor neamuri pentru care a crezut.

Şi ca să afli şi să fii deplin încredinţat că despre aceste neamuri anume a vorbit, ascultă cu luare aminte cele ce urmează: **„Şi neslăbind în credinţă, nu s-a uitat la trupul său amorţit – căci era aproape de o sută de ani – şi nici la amorţirea păntecelui Sarei" (4, 19).** Ai văzut cum Apostolul, arătând piedicile, în acelaşi timp arată şi înalta cugetare a dreptului, care a covârşit totul? „Ceea ce i s-a făgăduit – zice – era mai presus de orice nădejde", aceasta este prima piedică. Nici n-a mai fost un alt „Avraam", care să primească un fiu în aşa mod. Cei de după dânsul se uitau la el, pe când el la nimeni decât numai la Dumnezeu, drept care şi zice Apostolul: „împotriva oricărei nădejdi". Apoi şi trupul lui era „amorţit", ceea ce ne arată o a doua piedică. Iar după aceea şi „amorţirea pântecelui Sarei", care era a treia piedică. **„Şi nu s-a îndoit, prin necredinţă, de făgăduinţa lui Dumnezeu, ci s-a întărit în credinţă, dând slavă lui Dumnezeu" (4, 20).**

Dumnezeu nu i-a dat nici o dovadă, şi n-a făcut nici o minune înainte de aceasta, ci cele făgăduite lui erau numai cuvinte; ceea ce nu prea stătea în firea lucrurilor, deoarece amândoi erau bătrâni. Şi totuşi Avraam nu s-a îndoit câtuşi de puţin. Apostolul n-a zis că Avraam n-a crezut, ci că „nu s-a îndoit", adică n-a stat pe gânduri, n-a ezitat nici măcar o clipă, deși se aflau atâtea piedici în faţa lui. ***Din toate acestea noi învăţăm că dacă ne-ar făgădui Dumnezeu mii de lucruri neputincioase nouă, şi noi nu le-am primi, ca fiind mai presus de înţelegerea şi putinţa noastră, acest fapt nu ar fi rezultatul slăbiciunii firii omeneşti, ci al neroziei noastre.***

„Ci s-a întărit în credinţă", zice. Tu acum ia seama la înţelepciunea lui Pavel; fiindcă după ce discursul său era despre cei ce lucrează şi cei ce cred, arată pe cel ce crede ca lucrând mai mult decât acela, ca având nevoie de o mai mare putere, acesta îndurând o osteneală nu oarecare. Căci iudeii defăimau credinţa ca neimplicând nici o osteneală, împotriva acestei idei greşite ridicându-se, arată, deci, că nu numai cel ce se deosebeşte în înţelepciune, sau în altceva de acest fel, are nevoie de o mai mare putere, ci şi cel ce are credinţă. După cum acela are nevoie de putere spre a respinge de la sine gândurile pătimaşe, tot aşa şi acesta are nevoie de un suflet tare, ca să poată alunga cugetele necredinţei. Deci cum a devenit Avraam puternic? „Prin credinţă el a săvârşit lucrul – zice -, iar nu prin

raţionamente omeneşti; fiindcă altfel ar fi căzut”. Şi cum a câştigat el credinţa? **„Dând slavă lui Dumnezeu”**, zice; ba mai mult: **„Şi fiind încredinţat că ce i-a făgăduit are putere să şi facă” (4, 21).**

Aşadar, a nu cerceta amănunţit înseamnă a slăvi pe Dumnezeu, după cum şi a cerceta cu de-amănuntul tainele lui Dumnezeu înseamnă a păcătui. Dacă noi, cercetând cele de pe pământ şi scrutându-le, nu slăvim pe Dumnezeu, atunci cu atât mai mult vorbind multe despre naşterea Stăpânului; căci atunci vom pătimi cea mai de pe urmă pedeapsă, ca unii ce Îl batjocorim. Dacă noi nu trebuie să cercetăm felul învierii, apoi cu atât mai mult acele acte negrăite şi înfricoşătoare.

Şi n-a zis simplu „crezând”, ci „fiind încredinţat”. Fiindcă astfel este credinţa, căci ea mai mult convinge pe cineva decât raţionamentele omeneşti; este cu mult mai clară decât dovezile ieşite din judecata noastră, şi nici o altă gândire sau idee falsă nu o mai poate zgudui vreodată. Cel ce se încrede cu uşurinţă în raţionamentele omeneşti poate să-şi schimbe părerea, pe când cel adeverit prin credinţă stă neclintit, căci el şi-a îngrădit, aşa-zicând, auzul de toate vorbele cele vătămătoare.

Deci spunând că Avraam s-a îndreptat prin credinţă, arată că tot prin credinţă a şi slăvit pe Dumnezeu, ceea ce este o însuşire proprie vieţii noastre omeneşti. „Aşa să lumineze, zice, lumina voastră înaintea oamenilor, aşa încât să vadă faptele voastre cele bune, şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Matei 5, 16). Însă, iată, şi din credinţă se slăveşte Dumnezeu. După cum, iarăşi, şi faptele au nevoie de putere, tot aşa are nevoie şi credinţa. Acolo de multe ori şi trupul participă la osteneală, pe când aici succesul este întreg numai al sufletului. Aşa că şi osteneala este mai mare, căci nu are cu cine împărţi luptele ce le poartă. Ai văzut cum toate cele pe care ei le considerau ca rezultate din fapte, ca de pildă: a se lăuda către Dumnezeu, a avea nevoie de putere şi de osteneală, a slăvi pe Dumnezeu etc., ai văzut, zic, cum toate acestea Apostolul le-a arătat ca rezultate mai mult din credinţă decât din fapte?

Zicând apoi „că ce i-a făgăduit are putere să şi facă”, mi se pare că vesteşte mai dinainte cele viitoare. Căci nu i s-au făgăduit numai cele

prezente, ci şi cele viitoare, de vreme ce acestea de aici sunt tip şi umbră a acelora. Aşadar, a nu crede cineva este dovadă de cugetare slabă, mică şi jalnică. Deci când unii ne învinovăţesc pe noi de credinţă, şi noi îi învinovăţim de necredinţa lor, ca pe nişte oameni jalnici, lipsiţi de minte şi slabi, care nu se deosebesc cu nimic mai bun de animalele necuvântătoare. După cum a crede este dovada unui suflet înalt şi înţelept, tot astfel cel ce nu crede dă dovadă de un suflet lipsit de bunul simţ, iraţional şi coborât în rândul dobitoacelor. De aceea şi noi, lăsând la o parte pe unii ca aceştia, să râvnim a imita pe patriarhul Avraam, şi să slăvim pe Dumnezeu, după cum şi acela I-a dat slavă.

Dar ce vrea să însemne „dând slavă lui Dumnezeu"? Anume că a înţeles măreţia şi nemărginita Lui putere, şi deci formându-şi o idee dreaptă despre El, s-a convins el însuşi de cele făgăduite. Deci, iubiţilor, să-L slăvim şi noi pe Dumnezeu, şi prin credinţă, şi prin fapte, ca să primim şi noi plata cuvenită, adică să fim şi noi slăviţi de Dânsul. ***„Căci Eu preamăresc pe cei ce Mă preaslăvesc pe Mine" (I Regi 2, 30),*** zice. Dacă oamenii, doar aclamând pe împăratul lor, se mândresc foarte, chiar de n-ar câştiga nimic altceva, atunci poţi înţelege câtă mândrie şi câtă slavă ar fi pentru noi de a slăvi pe Stăpânul nostru, şi de câtă osândă am fi vrednici dacă L-am batjocori. Deşi, altminteri, ***Dumnezeu voieşte a fi slăvit nu pentru că El ar avea nevoie de aceasta, ci pentru interesul nostru propriu.*** Câtă deosebire crezi tu că este între Dumnezeu şi oameni? Oare pe atâta pe câtă este între oameni şi viermi? Sau poate pe câtă este între îngeri şi viermi? Dar nimic n-am spus până acum, fiindcă nici nu e cu putinţă a stabili deosebirea între El şi noi! Oare ai voi tu să ai mare şi strălucită slavă de la viermi? Eu nu cred. Deci dacă tu, care iubeşti slava, totuşi n-ai voi aceasta, apoi cum e cu putinţă ca Dumnezeu, Care este scutit de asemenea patimi, şi Care e într-atâta măsură superior întregului univers, să aibă nevoie de slava ta? ***Şi cu toate acestea, deşi nu are nevoie, El o doreşte de la tine chiar pentru tine, adică pentru binele tău. Dacă El a suferit pentru tine, făcându-Se rob, apoi de ce să te minunezi dacă suferă şi altele, numai ca să-Şi atingă scopul? Nimic să nu crezi ca nevrednic de El, când ceea ce face nu are alt scop decât mântuirea noastră.***

Acestea ştiindu-le, să fugim de orice păcat, prin care este

batjocorit numele Lui. ***„Ca de faţa şarpelui, zice, fugi de păcat; că de te vei apropia de el, te va muşca" (Iisus Sirah 21, 2).*** Nu păcatul este cel care vine la noi, ci noi suntem cei care ne ducem la acesta. Bunul Dumnezeu a pregătit şi acest lucru, ca diavolul să nu ne poată teroriza când se apropie de noi. Fiindcă nimeni n-ar putea să se împotrivească puterii lui. De aceea, Dumnezeu i-a destinat pustiul ca locuinţă, şi l-a închis acolo ca pe un tâlhar şi tiran; şi dacă n-ar putea înşfăca şi băga în închisoarea lui pe vreun nenorocit, gol şi dezbrăcat de harul Sfântului Duh, desigur că n-ar îndrăzni să iasă de acolo. Dacă nu ne-ar vedea călătorind prin pustiu, el n-ar cuteza să se apropie de noi. ***Pustiul şi locul de şedere al diavolului nu este nimic altceva decât păcatul. Deci contra lui avem noi nevoie de pavăza credinţei, de coiful mântuirii şi de sabia Duhului.*** Iar aceasta nu numai ca să nu pătimim rele din partea lui, ci chiar să-i tăiem şi capul, când el ar voi să fugă. Ne trebuie deci rugăciuni necontenite, ca astfel să-l zdrobim sub picioarele noastre. Spurcat şi neruşinat este diavolul. Şi deşi el se luptă găsindu-se cu mult mai prejos decât noi, totuşi şi în acest mod el ne biruieşte. Cauza nu poate fi alta decât faptul că noi nu încercăm să ne aflăm întotdeauna mai sus de săgeţile ce le aruncă asupra noastră; căci atunci n-ar putea să se ridice până la noi, ci s-ar retrage jos. Tipul diavolului este şarpele. Şi dacă dintru început chiar aşa l-a rânduit Dumnezeu, apoi cu atât mai mult astăzi.

Însă dacă tu nu ştii ce vrea să însemne a se lupta de jos, eu voi încerca să-ţi explic modul acestui război. Deci ce vrea să însemne a se lupta de jos? Adică a se lupta în lucrurile cele de jos, ca de pildă plăcerea, bogăţia şi toate cele pământeşti. Dacă însă el ar vedea pe cineva înălţându-se spre cer, mai întâi că nici nu ar putea să se înalţe într-atât, iar apoi, chiar de ar încerca, deîndată ar cădea înapoi; căci el n-are picioare – să nu te temi! – şi n-are nici aripi – să nu te înspăimânţi! Pe pământ se târăşte, şi în cele pământeşti.

Deci, să nu ai nimic în comun cu pământul, şi atunci nu vei avea nici o greutate în a-l birui. El nici nu ştie o altfel de luptă, ci ca şi şarpele se ascunde în spini, cuibărindu-se întruna în înşelăciune. De vei tăia atunci spinii, iute va fugi de acolo, fiindcă ar fi văzut; şi dacă ştii a-l descânta cu anumite „descântece" divine, fiindcă avem şi noi „descântece" duhovniceşti, cum sunt numele Domnului nostru Iisus

Hristos şi puterea Crucii Sale, de îndată îl vei zdrobi. Un astfel de descântec are nu numai puterea de a-l scoate pe şarpe din locurile sale ascunse şi a-l arunca în foc, ci şi de a vindeca rănile provocate de el. Dacă poate mulţi, spunându-le pe acestea, totuşi nu s-au vindecat, aceasta nu a fost din cauza Celui invocat, ci din cauza puţinei lor credinţe. Fiindcă şi pe Iisus mulţi Îl atingeau şi-L înghesuiau, şi totuşi nimic nu câştigau; pe când femeia cea cu scurgere de sânge, deşi nici de trupul Lui nu s-a atins, ci numai de poalele hainei, cu toate acestea la un moment i-a încetat curgerea sângelui, pe care o avea de mulţi ani. Numele acesta este înfricoşător şi demonilor, şi patimilor, şi bolilor. Cu acest nume, deci, să ne împodobim, cu el să ne îngrădim în toată vremea.

Astfel şi Pavel a devenit mare, deşi era de aceeaşi natură cu noi. Credinţa lui l-a făcut cu totul altul de cum era; şi atât de mare-i era credinţa în Stăpânul nostru, încât până şi hainele lui aveau o mare putere în alungarea demonilor şi vindecarea bolilor. ***Şi de ce îndreptare am putea fi noi vrednici, dacă pe atunci numai umbrele şi hainele apostolilor alungau moartea, iar astăzi, cu toate rugăciunile ce le facem, nu putem înfrâna nici măcar patimile ce ne stăpânesc? Deci care poate fi cauza? Nimic altceva decât marea deosebire în judecată, sau mai bine zis în predispoziţia sufletească a unora şi a altora. De altfel, cele ale naturii sunt egale şi comune. Căci şi Pavel s-a născut şi a crescut ca şi noi, a locuit pe pământ şi a respirat acelaşi aer ca şi noi; însă în celelalte a fost cu mult mai mare şi superior nouă, anume în zelul, credinţa şi dragostea lui.*** Deci să-l imităm pe el. Să avem acelaşi zel, credinţă şi dragoste, încât Hristos să vorbească prin noi. Acest lucru El îl doreşte mai mult decât noi; fiindcă pentru acest motiv ne-a făcut acest organ (gura), şi nu voieşte să rămână nelucrător şi nefolositor, ci totdeauna să fie în lucrare împreună cu mâinile. De ce, deci, nu pregăteşti acest organ potrivit cu mâinile meşterului, ci îi slăbeşti coardele, moleşindu-le cu desfătări şi astfel făcându-te singur ca o alăută nefolositoare? Este nevoie, deci, a o încorda bine şi a întinde strunele, şi a le unge cu sare duhovnicească. Căci atunci, de o va vedea bine încordată şi armonizată, va răsuna şi prin sufletul nostru Hristos. Aceasta făcându-se, vei vedea şi pe îngeri săltând de bucurie, şi pe arhangheli, şi pe heruvimi. Aşadar, să ne facem noi vrednici de mâinile Lui cele neprihănite. ***Să-L rugăm***

să atingă cu mâinile Lui şi inima noastră, deşi nici nu are nevoie de rugămintea noastră. Căci dacă noi o facem vrednică de acea atingere, El cel dintâi va alerga la noi.

Dacă Hristos aleargă în ajutorul celor ce se trudesc pentru cele viitoare – nici lui Pavel, care a devenit atât de mare, nu i-a împletit încă o asemenea laudă -, atunci, când va vedea inima noastră desăvârşită, ce nu ar face? Dacă Hristos răsună în inimile noastre, atunci de îndată va zbura deasupra noastră şi Duhul Sfânt, şi vom deveni superiori cerului; nu soarele şi luna avându-le gravate pe trupul nostru, ci chiar pe Însuşi Stăpânul soarelui, al lunii şi al îngerilor Îl vom avea locuind şi petrecând împreună cu noi.

Acestea le zic nu în sensul ca noi să înviem morţii, sau să vindecăm pe cei leproşi, ci ca să avem cu noi acel semn, cu mult mai mare decât toate celelalte, adică dragostea. Căci unde se găseşte acest mare bun, de îndată acolo stă de faţă Fiul împreună cu Tatăl, iar harul Sfântului Duh ne adumbreşte. „Unde vor fi doi sau trei adunaţi întru numele Meu, zice, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor" (Matei 18, 20), ceea ce este dovada marii Lui dispoziţii, şi totodată dovada celor ce iubesc mult, şi care voiesc a avea împrejurul lor pe cei iubiţi.

„Însă cine este – zici – atât de mişel încât să nu voiască a avea pe Hristos în mijloc?". Noi, care ne răsculăm unii asupra altora. Şi poate că va râde cineva şi va zice: „Ce spui?! Ne vezi pe noi toţi stând între aceleaşi ziduri, sub acelaşi acoperământ al Bisericii, stând în linişte în acelaşi staul, pe nici unul nu-l vezi luptându-se, suntem sub acelaşi păstor, în comun rugându-ne şi ascultând cele vorbite, în comun înălţând rugăciunile noastre lui Dumnezeu, şi tu ne aduci aminte de lupte şi răscoale?!".

Da, vă aduc aminte de lupte, şi nu mă irit deloc şi nici că mă sperii. Văd eu ceea ce văd, şi ştiu bine că ne găsim sub acelaşi acoperământ, şi sub acelaşi păstor, însă tocmai pentru aceasta mă plâng, că atâtea împrejurări concurând în a ne aduna la un loc, noi totuşi ne răsculăm unii împotriva altora. „Şi ce răscoală – spui tu – ai văzut aici?". Aici desigur că n-am văzut, însă după ce ieşim de

aici, iată că unul vorbeşte de rău pe altul, celălalt batjocoreşte pe faţă, un altul invidiază, lăcomeşte şi răpeşte, un altul iarăşi sileşte, unul iubeşte rău, pe când altul ţese mii de viclenii. Şi dacă ar fi cu putinţă a descoperi sufletele noastre, atunci am putea vedea cu siguranţă toate acestea, şi aţi cunoaşte că eu spun acestea în hohote. Nu vedeţi voi ce se petrece în tabără?

Nu vedeţi că, fiind timp de pace, ostaşii, după ce pun armele în depozit, ies din tabăra lor goi şi neînarmaţi, şi trec în tabăra duşmanilor? Însă când ei sunt înarmaţi, când sunt străjeri peste tot locul, când veghează nopţile, când şi focul arde necontenit, apoi atunci nu mai este pace, ci război în toată regula. Aceasta se poate vedea petrecându-se şi cu noi. Căci când ne păzim unul de altul şi ne temem, când fiecare vorbim în şoaptă la urechea altuia, iar dacă vedem pe un altul apropiindu-se de noi de îndată curmăm vorba şi astupăm totul, atunci deci nu se poate spune că mai e pace, ci război; căci faptul acesta nu este al oamenilor cu fruntea senină şi cu curaj, ci al celor ce se păzesc foarte tare.

„Însă – zici – acestea le facem nu pentru a nedreptăţi pe alţii, ci ca să nu fim noi nedreptăţiţi". Apoi tocmai pentru aceasta mă întristez, fiindcă, trăind între fraţi, noi avem nevoie de strajă ca să nu fim nedreptăţiţi, ardem atâtea şi atâtea focuri, şi punem atâtea străji. Cauza? Minciună multă, viclenie mare, călcarea dragostei în picioare, şi la urmă război neîmpăcat. De aceea, ar putea găsi cineva mai mulţi elini sinceri şi curajoşi decât creştini; deci de câtă ruşine nu sunt vrednice asemenea fapte, de câte lacrimi şi de câtă plângere? ***„Însă ce să fac?", zici tu; „Cutare este om dificil, de nesuferit şi răutăcios". Poate că aşa să fie, însă unde e înţelegerea ta? Unde sunt legile apostolice, care poruncesc a ne purta sarcinile unii altora? Dacă tu nu ştii a te purta cu fratele tău bine, atunci cum te vei purta cu unul străin? Dacă tu nu ştii cum să întrebuinţezi pe cel ce este membrul tău, cum vei putea atrage la tine pe cel din afară şi de alăturea de tine? Însă ce să fac?*** Sunt tulburat până la lacrimi – ca şi profetul acela [Ieremia] – văzând aici războaie cu mult mai grozave decât cele văzute de el. El, văzând atunci pe barbari dând năvală, zicea: ***„Inima mea! Inima mea! Mă doare inima până în adânc?" (Ieremia 4, 19);*** pe când eu, dacă vă văd puşi sub un singur general, şi totuşi vă

răsculaţi unii asupra altora, vă muşcaţi şi vă îmboldiţi membrele unul altuia, pe unii pentru bani, pe alţii pentru slavă, pe unii pentru că ridiculizează şi batjocoresc, pricinuindu-vă mii de răni unii altora, când văd morţi mai desfiguraţi decât cei din război, şi numele de frate doar un nume sec, nici nu pot găsi o altfel de jale şi un altfel de suspin mai vrednice de această tragedie!

Ruşinaţi-vă, rogu-vă, şi sfiiţi-vă de această sfântă masă, din care cu toţii ne împărtăşim; sfiiţi-vă, zic, de Hristos cel jertfit pentru noi, de jertfa ce stă aici în faţa noastră. Chiar tâlharii, când se împărtăşesc din aceeaşi pâine şi din aceeaşi sare, nu mai sunt tâlhari faţă de cei ce se împărtăşesc cu ei, căci acea masă schimbă înclinaţiile lor, şi pe cei ce sunt mai sălbatici decât fiarele îi face mai blânzi. ***Noi, însă, deşi ne împărtăşim dintr-o astfel de masă, dintr-o astfel de hrană, ne înarmăm unii împotriva altora, în timp ce ar trebui să ne înarmăm împotriva diavolului, care luptă împotriva noastră a tuturor. De aceea, pe fiece zi noi devenim tot mai slabi, pe când el tot mai tare şi mai puternic. Noi nu ne îngrădim unii pe alţii împotriva lui, ci cu acesta contra noastră, şi sub un astfel de general noi ne aruncăm unii asupra altora, în timp ce ar trebui ca asupra lui să ne îndreptăm războiul. Acum însă, lăsându-l pe acesta, noi îndreptăm săgeţile asupra fratelui nostru. „Şi care săgeţi?", zici tu. Acelea ţâşnite din limbă şi din gură, fiindcă nu numai săgeţile, ci şi cuvintele ieşite din gura noastră pricinuiesc răni cu mult mai dureroase decât săgeţile cele mai veninoase.***

„Şi cum am putea să desfiinţăm un asemenea război?", zici tu. Dacă vei pricepe că vorbind de rău pe fratele tău verşi noroi din gura ta; dacă vei pricepe că tu defaimi pe cel ce este membru al lui Hristos, că sfâşii trupul tău, că tribunalul acela îngrozitor şi nemitarnic va fi atunci mai amar pentru tine; dacă vei pricepe, în fine, că săgeţile acelea nu ucid pe cel rănit, ci pe cel ce le-a aruncat. Poate că te-a nedreptăţit, pricinuindu-ţi rele? Oftează în adâncul inimii, însă nu-l grăi de rău; plângi nu pentru nedreptatea ce ţi-a făcut, ci pentru pierderea aceluia, precum şi stăpânul tău Hristos l-a deplâns pe Iuda, nu pentru că El urma a fi răstignit, ci fiindcă acela Îl vânduse.

Te-a batjocorit poate şi te-a bârfit? Roagă pe Dumnezeu ca să-i fie milostiv. Este fratele tău, este membrul tău, Hristos i-a dezlegat aceleaşi dureri, la aceeaşi masă a fost chemat şi el ca şi tine. Vei zice poate: „Dar atunci mai mult mă necinsteşte". Atunci însă şi plata ta va fi mai mare. Tocmai de aceea drept este ca tu să dai la o parte mânia, fiindcă el a primit o rană adâncă, căci diavolul l-a rănit. Deci nu-l mai lovi şi tu, ca să nu cazi împreună cu el. Pe cât timp tu te stăpâneşti, este cu putinţă încă a se mântui şi acela; însă dacă te arunci asupra lui ocărându-l la fel, apoi cine vă va mai ridica de jos? El este cel rănit? Însă atunci nu va putea să stea, şi tu eşti care cazi o dată cu el. Cum? Nu-ţi ajunge ţie că ai ocazia de a întinde mâna în ajutor altuia? Deci stai bărbăteşte, şi tu cel dintâi azvârle arcul la o parte, şi trage de pe câmpul de luptă pe fratele tău, cel mort deja, prin îndelunga ta răbdare ce ai avut-o faţă de el. L-a rănit pe el mânia? Nu-l mai răni şi tu, ci scoate-i tu cel dintâi săgeata. Dacă noi ne purtăm astfel unii cu alţii, de îndată vom fi cu toţii sănătoşi, iar dacă ne înarmăm unii împotriva altora, atunci nu mai este nevoie nici de prezenţa diavolului, căci pierderea noastră este desăvârşită.

Orice război este înfricoşător, însă mai cu seamă războiul dinlăuntru, aşa-zisul război civil; însă războiul despre care este vorba e mai înfricoşător chiar decât războiul civil, fiindcă şi drepturile noastre ca oameni sunt mai mari decât ale statului; este mai înfricoşător, zic, şi mai mare chiar şi decât acela dintre rude.

Într-adevăr, oarecând Cain, ucigând pe Abel, fratele său, a vărsat sânge de frate. Însă războiul despre care e vorba este cu mult mai înfricoşător decât acela, deoarece Cain a rănit trupul fratelui său, însă tu ai înfipt sabia în sufletul fratelui. ***Ai suferit poate vreun rău de la el? Însă nu în a suferi, ci în a face răul altuia stă adevărata suferinţă.*** Gândeşte-te bine: Cain a ucis, iar Abel a fost cel ucis; cine crezi tu că era cel mort? Oare cel ce şi după moarte striga, după cum zice: ***„Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine" (Facere 4, 10),*** sau poate cel ce trăia, însă tremura şi era înspăimântat? Acesta desigur, acesta a fost cel mai de plâns decât cel mort. Ai văzut că este cu mult mai bine a suferi cineva nedreptatea, chiar de ar ajunge până la moarte? Află deci cât de rău este a nedreptăţi pe altul, şi fii cu băgare

de seamă la cele ce voi spune: Cain a doborât şi a ucis pe fratele său Abel, însă acesta s-a încununat, iară acela a fost pedepsit; acesta şi după moarte acuza şi ţinea în stăpânirea sa pe fratele său, iar acela trăind tăcea, se ruşina şi se topea, aşa că el a făcut totul contrar a ceea ce voise să facă. L-a ucis fiindcă l-a văzut mai iubit decât el, şi a nădăjduit ca prin moarte să-l scoată din iubirea lui Dumnezeu, însă prin aceasta a aţâţat şi mai mult dragostea Lui, fiindcă, chiar mort, Dumnezeu îl căuta încă mai mult. „Unde este Abel, fratele tău?”, zicea. „Nu mi-ai stins dorul prin moartea lui, ci încă mai mult l-ai aţâţat; nu ai împuţinat valoarea lui prin ucidere, ci încă mai mult ai mărit-o.

Cu puţin mai înainte de aceasta Eu l-am pus sub stăpânirea ta, însă fiindcă tu l-ai ucis, atunci şi mort el te va pedepsi, atât de mare-Mi este dragostea faţă de el”. Aşadar, care este cel condamnat? Cel ce împilează şi chinuieşte, sau cel chinuit? Cel ce a primit atâta cinste de la Dumnezeu, sau cel ce singur s-a predat unei pedepse noi şi atât de curioase? „Nu te-ai temut de el – zice – fiind în viaţă; prin urmare te vei teme fiind mort. Nu ai tremurat când ai înfipt în el cuţitul; te va apuca însă tremur încontinuu după vărsarea sângelui. Trăind, era robul tău, şi nu tu erai supus lui; de aceea, fiindcă l-ai ucis, el a devenit stăpânul tău cel grozav!”.

Acestea înţelegându-le, iubiţilor, să fugim de invidie, să stingem răutatea, să ne răsplătim cu binele unii pe alţii, ca prin acestea să câştigăm bunuri şi în viaţa aceasta, şi în cea viitoare, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

Omilia IX - Să ne punem nădejdea în Dumnezeu

„Şi nu s-a scris numai pentru el că i s-a socotit ca dreptate, ci se va socoti şi pentru noi, cei care credem în Cel ce a înviat din morţi pe Iisus Hristos, Domnul nostru, Care S-a dat pentru păcatele noastre şi a înviat pentru îndreptarea noastră” (Romani 4, 23-25).

După ce mai înainte a vorbit de lucrurile măreţe săvârşite de Avraam, după ce a arătat credinţa lui, dreptatea şi cinstea primită de la Dumnezeu, apoi ca să nu zică ascultătorii: „Dar ce are de-a face cu noi, că doar el singur a fost îndreptat”, Apostolul ne-a aşezat lângă Avraam, fiindcă aşa se arată puterea cuvintelor duhovniceşti. Pe cel intrat atunci în creştinism, care nu a făcut încă nimic, pe acesta, zic, nu l-a micşorat în vreun fel, sau mai bine zis nu l-a arătat cu nimic inferior iudeului credincios, şi nici chiar patriarhului, ba încă – ceea ce este şi mai minunat – îl arată ca având ceva mai mult. Atât de mare nobleţe ni s-a dat nouă [creştinilor], încât credinţa acestuia este însuşi tipul credinţei noastre.

Şi n-a zis: „că dacă i s-a socotit lui ca dreptate, de la sine

urmează că şi nouă ni s-a socotit la fel”, ca să nu creeze un silogism, ci grăieşte cu puterea cuvintelor din legea divină, şi cu autoritatea întregii Scripturi. ***„Pentru ce – zice – s-a scris? Nu oare ca să cunoşti că şi noi ne îndreptăm aşa? Deci şi noi am crezut în acelaşi Dumnezeu şi pentru aceleaşi lucruri, deşi nu pentru aceleaşi persoane”.*** După ce, deci, spune de credinţa noastră, apoi vorbeşte şi de iubirea de oameni a lui Dumnezeu cea negrăită, pe care veşnic o pune în faţă, şi pune la mijloc crucea, ceea ce şi aici a arătat zicând: ***„Care S-a dat pentru păcatele noastre şi a înviat pentru îndreptarea noastră”***.

Ia aminte cum el, punând cauza morţii, aceeaşi dovadă o arată şi pentru învierea Lui din morţi. „De ce S-a răstignit?” zice; „desigur că nu din cauza păcatelor Lui, şi dovada se desprinde din învierea Lui. Pentru că dacă ar fi fost păcătos, cum ar fi putut să învieze?! Dar dacă a înviat, e vizibil că nu a avut păcat; şi dacă n-a fost păcătos, pentru ce a fost răstignit? Pentru alţii; şi dacă a fost răstignit pentru alţii, desigur că a înviat”. Ca să nu zici: „Dar dacă suntem răspunzători pentru atâtea păcate, cum putem a ne îndrepta?” – iată că ni L-a pus în faţă pe Cel ce a şters păcatele, ca astfel şi din credinţa lui Avraam, prin care s-a îndreptat, şi din patima Mântuitorului, prin care ne-a izbăvit de păcate, să se adeverească deplin cuvântul

lui. Spunând de moartea Domnului, spune în acelaşi timp şi de înviere, ca şi cum ar fi zis: „Doar nu a murit El ca să aibă la dispoziţia Sa pe cei vrednici de osândă, ci ca să facă bine, căci pentru aceasta a murit şi a înviat, ca să ne facă drepţi”.

„Deci fiind îndreptaţi din credinţă, avem pace cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Iisus Hristos” (5, 1). ***Dar ce vrea să zică prin cuvintele „avem pace”?*** Unii spun că ar fi vorba despre cei care ar fi dorit introducerea legii, însă mie mi se pare că el vorbeşte aici despre viaţa noastră. Fiindcă mai sus a spus multe despre credinţă, pe care a şi pus-o ca superioară îndreptării prin fapte, apoi ca să nu creadă cineva că cele spuse sunt motiv de lenevire, a zis: „pace avem”, adică nu mai păcătuim de acum, nu ne mai reîntoarcem la cele dinainte, căci dacă am face aşa, atunci avem să ne luptăm cu Dumnezeu, şi nu pace.

„Dar cum – zici tu – este posibil să nu mai păcătuim? Cum mai înainte a fost cu putinţă?”. Dacă suntem răspunzători pentru

atâtea păcate, dar ne-am izbăvit de toate prin Hristos, nu mai rămâne nici o îndoială că tot prin El vom putea sta în cele ce ne găsim. Nu este acelaşi lucru: a lua pacea care nu era, şi a păstra pacea care era deja dată, deoarece câştigarea unui lucru este mai dificil decât păstrarea lui.

Cu toate acestea acel lucru dificil a devenit uşor, a devenit realitate. Aşadar ceea ce este mai uşor, va fi pentru noi mai lesne de împlinit, adică să păstrăm până la sfârşit cele date nouă.

Aici mi se pare că lasă a se înţelege nu numai ceea ce este uşor, ci şi ceea ce este mai înţelept, fiindcă dacă ne-a izbăvit pe noi, cei ce eram duşmani şi ne luptam cu El, apoi e mai înţelept de a rămâne în starea de izbăvire, şi aceasta să I-o înapoiem drept plată, ca să nu pară că a împăcat cu Tatăl pe nişte îndărătnici şi nerecunoscători.

„Prin Care am avut şi apropiere, prin credinţă, la harul acesta, în care stăm, şi ne lăudăm întru nădejdea slavei lui Dumnezeu” (5, 2). Dacă El ne-a apropiat de har încă pe când eram departe, cu atât mai mult ne va ţine în acest har fiind aproape de El. Şi acum tu te gândeşti, cum Apostolul pretutindeni pune la un loc acestea două, adică şi cele venite de la Hristos, şi cele din partea noastră. Acelea ce au venit de la Hristos sunt numeroase, variate şi felurite, fiindcă a şi murit pentru noi, ne-a împăcat şi apropiat de Dumnezeu, şi ne-a dat chiar pe cele de negrăit, pe când noi nu am produs nimic altceva decât credinţa, pentru care şi zice: „prin credinţă”.

„La harul acesta”. ***Care har? Acela adică prin care ne-a fost dat nouă a-L cunoaşte pe Dumnezeu, a ne izbăvi de rătăcire, a înţelege adevărul şi a ne învrednici prin botez de toate bunurile. Pentru aceasta ne-a apropiat, ca să primim toate darurile. Nu ne-am împăcat cu El numai ca să primim iertarea păcatelor, ci şi pentru ca să ne bucurăm de mii de demnităţi. Şi nu s-a limitat numai la atât, ci ne-a făgăduit şi alte bunuri negrăite, care covârşesc mintea şi judecata omenească.*** De aceea le şi pune Apostolul pe amândouă, căci zice: „la harul”, arătând cele din prezent pe care le-am primit, iar apoi: „Şi ne lăudăm întru nădejdea slavei lui Dumnezeu”, dând pe faţă toate cele viitoare.

Bine a spus: „întru care stăm”, fiindcă aşa este harul lui Dumnezeu; el nu are sfârşit, nici margini, ci înaintează veşnic tot mai mult, ceea ce la noi oamenii nu se poate. De pildă: cineva a luat puterea, slava şi stăpânirea, însă nu a stat în această situaţie pururi, ci numaidecât a căzut din ea, căci chiar de nu l-ar ucide omul, moartea îl va lua fără greş.

Nu tot aşa se petrece cu cele ale lui Dumnezeu, fiindcă nici omul, nici timpul, nici desfăşurarea împrejurărilor, nici diavolul şi nici moartea însăşi venind nu va putea ca să ni le răpească, ci tocmai când murim le stăpânim în mai mare deplinătate, iar cu trecerea timpului ne bucurăm mereu şi mereu de mai multe haruri. Dacă încă nu crezi în cele viitoare, crede cel puţin în cele prezente, şi prin cele pe care le-ai primit deja, crede şi în cele ce or să vină.

De aceea şi zice el: „şi ne lăudăm întru nădejdea slavei lui Dumnezeu”, ca să afli ce fel de suflet se cuvine să aibă credinciosul. ***Noi nu trebuie să fim instruiţi numai pentru cele date deja, ci e necesar a ne convinge şi despre cele viitoare, fiindcă cineva se laudă şi pentru cele ce sunt în perspectivă de a le căpăta.*** „Deci – zice – fiindcă credinţa celor viitoare este tot aşa de sigură şi lămurită ca şi a celor deja date nouă, apoi ne lăudăm şi în aceea deopotrivă”.

De aceea a şi numit acele bunuri „slava lui Dumnezeu”, fiindcă dacă ele Îl slăvesc pe Domnul a toate, apoi vor ieşi la iveală numaidecât, dacă nu pentru noi, în orice caz pentru El.

„Şi ce spun eu, zice, că bunurile viitoare sunt vrednice de laudă? Chiar şi relele de faţă sunt suficiente de a ne împodobi şi a ne mândri cu ele”. De aceea a adăugat imediat: ***„Şi nu numai atât, ci ne lăudăm şi în suferinţe, bine ştiind că suferinţa aduce răbdare”***(5, 3). De aici poţi înţelege ce fel sunt bunurile viitoare, dacă chiar şi în cele ce par spre întristare noi ne lăudăm şi cugetăm lucruri mari. ***„Atât de mare este harul lui Dumnezeu încât, chiar în asemenea lucruri, noi nu găsim nimic neplăcut. În lucrurile pământeşti luptele sunt însoţite de osteneli, scârbe şi necazuri, şi premiile ca şi cununile ne aduc plăcere; aici însă [în luptele duhovniceşti] nu este aşa, căci şi***

strategiile noastre de apărare ne sunt plăcute, tot aşa ca şi premiile". Fiindcă pe atunci ispitele erau mari, greutăţile şi necazurile erau în fiecare zi, pe când Împărăţia Cerurilor era în aşteptare, cu toate bunurile ei, de aceea cei mai slabi se moleşeau, fapt pentru care Apostolul le şi dă premiul chiar de aici, zicând că în necazuri trebuie a ne şi mândri, a ne şi lăuda. Şi nu zice „trebuie a vă lăuda", ci „ne şi lăudăm", atribuind sfatul de încurajare propriei lui persoane.

Apoi, fiindcă cele spuse s-ar fi părut poate străine şi curioase, adică cel ce se luptă cu foamea, cel ce se găseşte în lanţuri şi munci, cel batjocorit şi dispreţuit, trebuie a se lăuda găsindu-se în lanţuri şi în munci, cel batjocorit şi dispreţuit, trebuie a se lăuda găsindu-se în asemenea grele încercări, de aceea Apostolul le pune înainte un raţionament cu adevărat filosofic. „Ba mai mult", zice, „aceste necazuri sunt vrednice de laudă nu numai pentru cele viitoare, ci chiar şi pentru cele prezente".

Într-adevăr, necazurile, prin ele însele, sunt un lucru bun. Şi de ce oare? Fiindcă pregătesc şi încurajează răbdarea. De aceea spunând: ***„că ne şi lăudăm întru suferinţe"***, pune şi cauza, zicând: ***„ştiind că suferinţa aduce răbdare"***. Vezi iar înţelepciunea lui Pavel, cum el întoarce vorba la cele contrare. Fiindcă scârbele şi necazurile îi făceau pe ei a deznădăjdui chiar de cele viitoare, şi-i descurajau cu totul, iată că Apostolul zice că trebuie a căpăta curaj şi a nu deznădăjdui de cele viitoare: ***„Bine ştiind că suferinţa aduce răbdare, şi răbdarea încercare, şi încercarea nădejde, iar nădejdea nu ruşinează"*** (5, 3-5).

Aşadar necazurile nu numai că nu distrug credinţa, ci chiar o clădesc. Necazul are, desigur, chiar mai înainte de câştigarea celor viitoare, cel mai mare fruct câştigat prin sine, are, vreau să spun răbdarea, adică are puterea de a face încercat pe cel ispitit, însă în acelaşi timp contribuie cu ceva şi la câştigarea celor viitoare, căci el este care face a ne creşte credinţa. Nimic nu este care să pregătească pe cineva în a nădăjdui la cele bune, decât conştiinţa curată şi bună.

Nimeni din cei ce vieţuiesc drept nu se îndoieşte de cele viitoare,

după cum sunt mulţi din aceia cu viaţă necumpătată, care, apăsaţi de o conştiinţă rea şi vicleană, nu vor să mai existe judecată şi nici răsplată!

„Dar ce", zici tu, „oare bunurile acelea stau în speranţe?". Desigur că în speranţe, însă nu în speranţe omeneşti, care de multe ori se spulberă, şi îl ruşinează pe cel ce speră, deoarece a murit deja cel ce făgăduise, sau că fiind viu şi-a schimbat părerea, însă ale noastre nu sunt aşa, căci speranţa noastră este sigură şi nemişcată. Cel ce a făgăduit acele bunuri fiinţează în veci, şi noi, care ne vom bucura de acele bunuri, chiar de murim, vom învia iarăşi, şi nimic nu este care să ne ruşineze în toate, ca şi cum am fi robii unor speranţe deşarte.

Deci scăpându-i prin aceste cuvinte de orice îndoială, nu a rămas cu vorba numai la cele de aici, ci iarăşi vine la cele viitoare – cunoscând el bine pe cei slabi, care umblă după cele prezente şi nu se mulţumesc cu ele -, pe care le adevereşte din cele date deja.

Ca să nu zică cineva: ***„Dar dacă nu voieşte Dumnezeu să ni le dea? Cum că El poate, fiinţează şi stă, cu toţii ştim; dar de unde ştim dacă va voi?"***, iată că Apostolul răspunde că aceasta o putem şti din cele deja petrecute cu noi, adică din dragostea pe care ne-a arătat-o.

„Care dragoste – zici – şi ce a făcut cu noi?". ***Dându-mi Duhul Sfânt. De aceea spunând: „iar dragostea nu se ruşinează", aduce şi dovada la acestea, zicând: „că dragostea lui Dumnezeu..." – şi ţineţi seama că nu zice „s-a dat", ci „s-a vărsat în inimile noastre", ceea ce arată belşugul acestui dar. Darul cel mai mare, pe acela ni l-a dat. Nu ne-a dat cerul, şi pământul, şi marea, ci ceea ce este mai cinstit decât toate acestea, ceea ce din oameni ne-a făcut îngeri, fii ai lui Dumnezeu şi fraţi ai lui Hristos.*** Şi ce este aceasta? „Duhul cel Sfânt", zice. Dacă nu voia El ca după necazuri şi osteneli să ne dăruiască cununi mari şi neveştejite, nu ne-ar fi dat atâtea bunuri mai înainte de osteneli.

Acum, însă, dragostea cea fierbinte de aici se vede, că nu ne-a cinstit doar începutul şi ne-a dăruit câte puţin, ci fără veste şi deodată a vărsat asupra noastră izvorul bunătăţilor, şi aceasta mai înainte de lupte. ***Încât chiar de nu ai fi cel mai vrednic, totuşi să nu te deznădăjduieşti, căci ai drept cel mai mare apărător al tău***

dragostea Celui ce te judecă!

De aceea şi Apostolul, vezi bine, spunând că „nădejdea nu ruşinează”, nu o atribuie pe aceasta meritelor sau izbânzilor noastre, ci atribuie totul dragostei lui Dumnezeu, care niciodată nu se trece.

După ce spune de darul Duhului, se întoarce iarăşi la cruce, zicând: ***„Căci Hristos, încă fiind noi neputincioşi, la timpul hotărât a murit pentru cei necredincioşi. Căci cu greu va muri cineva pentru un drept; dar pentru cel bun poate se hotărăşte cineva să moară. Dar Dumnezeu Îşi arată dragostea Lui faţă de noi prin aceea că, pentru noi, Hristos a murit când noi eram încă păcătoşi”*** (5, 6-8).

Ceea ce spune aici, aşa este; că dacă cineva pentru un bărbat virtuos nu ar prefera îndată să moară, apoi înţelegi dragostea Stăpânului, când El nu pentru cei virtuoşi, ci pentru cei păcătoşi şi pentru duşmani a primit moartea, ceea ce şi spune, zicând:

„Hristos a murit când noi eram încă păcătoşi. Cu atât mai vârtos, deci, acum, fiind îndreptaţi prin sângele Lui, ne vom izbăvi prin El de mânie. Căci dacă, pe când eram vrăjmaşi, ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său, cu atât mai mult, împăcaţi fiind, ne vom mântui prin viaţa Lui” (5, 8-10).

S-ar spune că cele afirmate aici sunt o tautologie, însă, pentru cel ce priveşte cu atenţie, nu este aşa. Gândeşte-te bine! El voieşte să-i convingă pentru cele viitoare.

Mai întâi le aţâţă mintea cu hotărârea dreptului patriarh, spunând că şi el s-a convins de ceea ce Dumnezeu a făgăduit, şi bineînţeles că fiind Atotputernic va şi săvârşi. Apoi îi provoacă spunându-le de harul pe care l-au primit; mai departe din necazurile ce le îndură, şi care sunt suficiente a ne duce la credinţă, şi la urmă acelaşi lucru îl arată şi prin moartea Stăpânului, ca şi prin răutatea noastră de dinainte. Şi s-ar părea, după cum am zis, că cele vorbite sunt unul şi acelaşi lucru, însă se găseşte aici şi al doilea şi al treilea, ba încă şi mai multe lucruri concentrate în aceste fraze.

- ✔ *Mai întâi faptul că El a murit;*

- ✔ *al doilea că a murit pentru cei necredincioşi;*
- ✔ *al treilea că ne-a împăcat cu Dumnezeu;*
- ✔ *al patrulea că ne-a mântuit;*
- ✔ *al cincilea că ne-a îndreptat, că ne-a făcut nemuritori, fii ai lui Dumnezeu şi moştenitori ai împărăţiei celei veşnice.*

„Nu numai de la moartea Lui – zice – trebuie a stărui noi în această credinţă, ci de la harul ce ni s-a dat prin moartea Lui. Deşi numai faptul că a murit pentru noi, fiind atât de căzuţi, a fost cea mai mare dovadă de dragoste a Lui, dar încă Îl vedem şi după moarte dăruindu-ne astfel de bunuri? Desigur că cele petrecute cu noi pune în umbră orice hiperbolă ai spune, şi aceasta duce la credinţă chiar şi pe cel mai indiferent. Nimeni altul nu ne poate mântui pe noi decât Acela Care ne-a iubit atât de mult, păcătoşi fiind, încât S-a dat chiar pe Sine drept jertfă".

Ai văzut câtă înţelepciune şi ce construcţie minunată are pasajul acesta faţă de speranţa în cele viitoare? Mai înainte de aceasta, două greutăţi se aflau în calea mântuirii noastre;

- ✔ *întâi că eram păcătoşi, şi*
- ✔ *al doilea că trebuia să ne mântuim prin moartea Stăpânului, ceea ce înainte de a se întâmpla ni se păreau îndoielnice, şi pentru ca să se petreacă era nevoie de o dragoste foarte mare.*

Acum însă, când toate acestea s-au petrecut, nu mai încape îndoială că toate celelalte sunt cu mult mai uşoare. Acum noi am devenit prietenii Lui, şi deci nu are nevoie şi nici nu voieşte moartea noastră.

Cel ce a cruţat pe duşmani într-atât încât n-a cruţat nici pe Fiul Său, oare acum, când am devenit prietenii Lui, nu se va alipi de noi? Pentru aceasta era nevoie să dea pe Fiul Său? Cineva nu poate scăpa pe un altul, fie că nu voieşte, fie că nu poate, chiar de ar voi. Însă nimic din acestea nu se pot atribui lui Dumnezeu. Cum că voieşte, aceasta a dovedit-o prin aceea că a dat pe Fiul Său, iar cum că poate face ceea ce voieşte, aceasta a demonstrat-o prin faptul că ne-a îndreptat fiind păcătoşi.

Aşadar, care poate fi piedica pusă nouă înaintea câştigării bunurilor viitoare? Nici una. Apoi ca nu cumva auzind de păcătoşi, de duşmani, de slabi şi necredincioşi, să roşeşti sau să te ruşinezi, ascultă ce mai spune el: ***„Şi nu numai atât, ci ne şi lăudăm în Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin care am primit împăcarea”*** (5, 11).

Dar ce vrea să zică această expresie: „şi nu numai atât”? Ce vrea să spună el? „Nu numai că ne-a mântuit – zice -, ci chiar ne şi lăudăm pentru acest fapt, de care ar crede cineva că noi ar trebui să ne ascundem de ruşine. Căci a ne mântui pe noi care trăim în atâtea răutăţi, a fi iubiţi atât de mult de cel ce ne-a mântuit, aceasta este cea mai mare minune. Şi nu ne-a mântuit nici prin îngeri şi nici prin arhangheli, ci prin Fiul Său cel Unul Născut. Încât faptul că ne-a mântuit, şi că chiar astfel fiind ne-a mântuit, şi că a făcut aceasta prin Fiul Său cel Unul Născut, şi nu numai prin Fiul Său, ci şi prin sângele Lui, faptul acesta, zic, ne împleteşte mii de cununi de laudă”.

Nici un cuvânt nu este mai vrednic de slava lui Dumnezeu decât a spune că am fost iubiţi de Dumnezeu, şi că şi noi iubim pe Cel ce ne iubeşte. Aceasta este cea care-i face pe îngeri mai străluciţi, aceasta şi pe domnii şi pe începătorii le arată mai luminate, aceasta este superioară Împărăţiei Cerurilor. De aceea şi Pavel o punea înaintea Împărăţiei Cerurilor, de aceea fericea puterile cele netrupeşti, că Îl iubesc pe Dumnezeu şi se supun întru totul Lui. De aceea şi profetul se minuna, zicând: ***„Binecuvântaţi pe Domnul toţi îngerii Lui cei tari la virtute, care faceţi cuvântul Lui şi auziţi glasul cuvintelor Lui”*** (Psalmii lui David 102, 20). De aici şi Isaia lăuda pe serafimi, arătând marea lor virtute, fiindcă stau lângă acea slavă, ceea ce este semnul celor mai iubiţi.

Să imităm şi noi, iubiţilor, puterile cele de sus şi să ne silim nu numai de a sta alături de tronul celui Preaînalt, ci să şi avem în noi pe Cel ce stă pe acel tron. El ne-a iubit pe noi chiar când Îl uram, şi încă rămâne în această iubire, căci: „ca să fiţi fiii Tatălui vostru celui din ceruri, că El face să răsară soarele peste cei răi şi peste cei buni şi trimite ploaie peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi” (Matei 5, 45). Deci şi tu iubeşti pe cel ce te iubeşte, căci iubeşte cu adevărat.

„Şi cum atunci, zici tu, el care ne iubeşte ne-a ameninţat cu gheena, cu osânda şi pedeapsa"? Tocmai de aceea, fiindcă te iubeşte. Căci scoţându-ţi din rădăcină răutatea ta, şi stăpânindu-te cu frică, ca şi cu un frâu, totul face şi toate le lucrează ca să nu păşeşti pe calea răului, şi atât prin cele plăcute, cât şi prin cele neplăcute, te împiedică de a da năvală la cele de jos; voieşte, cu un cuvânt, a te ridica la El, izbăvindu-te de răutate, care este mai grozavă decât gheena.

Dar dacă râzi de cele spuse aici, şi dacă voieşti mai bine a-ţi trăi toate zilele întru răutăţi, decât a fi pedepsit o singură zi, nu e nimic de mirare, fiindcă şi copiii cei mici, când văd pe doctor venind, dau să se ascundă şi prind a boci, preferând mai degrabă să piară cu puroiul în trup decât să sufere o durere trecătoare, ca apoi să se bucure de sănătate. Cei cu mintea limpede, însă, ştiu că a sta bolnav cineva timp îndelungat este cu mult mai grozav decât a i se tăia cuiva organul cel bolnav şi plin de puroi, precum şi a se găsi cineva în rele e cu mult mai rău decât a fi pedepsit. Unul are putinţa de a se vindeca şi a se însănătoşi, pe când celălalt se va pierde şi va rămâne în boală. Cum că sănătatea este mai bună decât boala, nu mai încape nici o vorbă, fiindcă şi tâlharii nu sunt vrednici de jelit atunci când le sunt sparte coastele de către doctor, ci atunci când ei sparg zidurile caselor şi ucid.

Dacă sufletul este mai bun decât trupul, după cum şi este, apoi când el se pierde, este mai drept de a ofta şi a plânge, şi dacă el nu simte, atunci încă mai mult trebuie jelit. Şi pe cei îndrăgostiţi peste măsură trebuie a-i jeli mai mult decât pe cei bolnavi de friguri, şi pe beţivi mai mult decât pe cei chinuiţi de duhuri necurate.

„Şi dacă acestea, zici tu, sunt mai grozave, atunci de ce le preferăm mai mult decât pe cele bune"? Pentru că multora dintre oameni, după cum zice şi proverbul, le plac mai mult cele rele, şi pe acestea le preferă, iar pe cele bune le trec cu vederea, precum se poate vedea petrecându-se cu femeile, cu bucatele, cu plăcerile necumpătate, cu casele, câmpiile, robii, şi în fine toate cele omeneşti.

Ce este mai plăcut? Cu femeile a avea relaţii trupeşti, sau cu copiii? Cu femeile sau cu catârcele? Şi totuşi vom găsi mulţi care,

trecând pe lângă femeie, se împreunează cu dobitoacele sau batjocoresc trupuri nevinovate de copii. Deşi cele după fire sunt mai plăcute decât cele împotriva ei, totuşi se găsesc mulţi care umblă după cele nebuneşti şi provocatoare de greţuri, şi care poartă cu ele pedeapsa şi osânda cea veşnică, şi pe acestea le adaugă în viaţa lor ca plăcute!

„Li se par mai plăcute”, zici tu. Dar tocmai de aceea sunt mişei, fiindcă cred plăcute pe acelea care nu sunt. Astfel că şi pedeapsa păcatului însuşi ei o fac mai rea, altfel nu se poate. Dacă răul s-ar găsi înnăscut în om, Dumnezeu nu ar mai adăuga rele peste rele, căci nici nu voieşte de a fi omul mai rău, şi fiindcă nu El, Care a făcut totul ca să stingă răutatea, ar putea să o sporească. Aşadar răul nu este de a fi pedepsit cel păcătos, ci de a nu fi pedepsit când păcătuieşte, după cum nu poate fi rău de a vindeca pe cel bolnav, ci de a-l părăsi nevindecat. Nici un rău nu este atât de mare ca pofta cea smintită; şi când zic smintită, înţeleg şi dezmierdarea şi slava deşartă, şi stăpânirea, şi în fine toate câte sunt peste trebuinţa firească a omului. Şi într-adevăr, un om de felul acesta, cu o viaţă moleşită şi desfrânată, s-ar părea la prima vedere că este cel mai fericit dintre muritori, însă el este mai nefericit decât toţi, fiindcă a introdus în sufletul său nişte stăpâni răi şi tirani, care îl muncesc neîncetat şi-l duc la ruşinoasă şi sigură pierzanie.

De aceea Dumnezeu a făcut viaţa noastră anevoioasă, ca să ne scape de acea sclavie şi să ne îndrepte spre o libertate curată. De aceea ne-a ameninţat şi cu osânda, şi a dispus ca răstimpul vieţii noastre să fie întovărăşit de dureri şi de osteneli, strângând şi pecetluind bine uşurătatea minţii noastre. Astfel şi iudeii, când erau legaţi cu lutul şi cu cărămizile, erau blânzi şi supuşi, şi chemau pe Dumnezeu necontenit în ajutorul lor, iar după ce au câştigat libertatea, veşnic cârteau şi întărâtau pe Stăpân, şi singuri şi-au provocat o mulţime de rele.

„Dar -zici tu – ce ai putea spune de cei ce de multe ori din cauza necazurilor se abat de la rele?”. Că abaterea aceea nu se desprinde din necazuri, ci din slăbiciunea lor. Dacă cineva are un stomac bolnav în aşa grad, că n-ar putea primi doctoria cea amară ce l-ar putea lecui, fiindcă l-ar putea îmbolnăvi şi mai tare, atunci noi nu învinovăţim doctoria, ci boala stomacului. Tot aşa şi aici învinovăţim

uşurătatea judecăţii unor asemenea oameni.

Cel ce se abate la rele din cauza necazurilor, cu atât mai mult va cădea în ele din cauza liniştii pe care ar avea-o, fiindcă dacă el fiind legat – căci aşa este necazul – şi cade, cu atât mai mult va cădea fiind dezlegat; dacă strâmtorat din toate părţile şi încă se abate, apoi cu atât mai mult când nu este legat cu nimic şi slobod.

„Şi cum aş putea – zici – să nu mă dau la rele necăjit fiind?”. Dacă vei înţelege că chiar de ai voi sau n-ai voi, totuşi necazul îl vei suferi. Dacă tu îl înduri cu mulţumire, vei câştiga mult, iar de vei fi scârbit şi zăpăcit, blestemând soarta, nenorocirea nu o vei putea alunga sau împuţina, ba chiar o vei face mai mare tu însuţi.

Acestea cugetându-le, iubiţilor, să binevoim şi să facem totdeauna ceea ce se cade. Cineva, de pildă, îşi va fi pierdut fiul, sau îşi va fi pierdut averea toată; ei bine, dacă tu vei înţelege, că a scăpa pe fiul tău cel unul născut din tine nu se poate, însă e posibil de a te folosi cu ceva din această suferinţă nenorocită, dacă vei îndura nenorocirea cu bărbăţie, şi dacă în loc de cuvinte de blasfemie tu vei înălţa slavă Stăpânului, atunci relele căzute pe tine de la sine îţi vor deveni ca nişte prilejuri de izbândă a propriei tale voinţe.

Ai văzut pe fiul tău răpit de moarte de tânăr? Zi şi tu ca dreptul Iov: ***„Domnul a dat, Domnul a luat”*** (Iov 1, 21).

Ţi-ai văzut averea risipită? Spune: ***„Gol am ieşit din pântecele maicii mele şi gol mă voi întoarce în pământ!”***.

Ai văzut pe cei răi progresând, iar pe cei buni petrecând zile amare şi suferind mii de rele, şi nu pricepi care este cauza acestor contradicţii? Spune ca psalmistul: ***„ca un dobitoc eram înaintea Ta. Dar eu sunt pururi cu tine”*** (Psalmii lui David 72, 22).

Dacă ai căuta cauza unor asemenea contradicţii, gândeşte-te bine că va veni ziua aceea când fiecare va da seamă, şi când El va judeca lumea, şi orice nedumerire îţi va dispărea, fiindcă atunci va lua fiecare după vrednicie, după cum au luat Lazăr şi bogatul din Evanghelie. Adu-ţi aminte de apostoli, fiindcă şi aceia, deşi bătuţi, alungaţi şi suferind mii de rele, totuşi se bucurau că s-au învrednicit a fi

necinstiţi pentru numele lui Hristos. Deci şi tu dacă te îmbolnăveşti sau eşti strâmtorat, suferă cu bărbăţie şi mulţumeşte lui Dumnezeu, fiindcă numai aşa vei primi plata acelora. Şi cum fiind bolnav sau strâmtorat vei putea mulţumi lui Dumnezeu, dacă tu Îl iubeşti cu adevărat. Cei trei tineri, deşi se găseau aruncaţi în cuptorul cel cu foc, sau şi alţii care prin închisori sufereau mii de rele, totuşi nu încetau a mulţumi lui Dumnezeu; apoi cu atât mai mult vor putea face aceasta cei ce sunt bolnavi sau în strâmtorări.

Nu este nimic pe care dragostea adevărată să nu-l poată birui; şi când mai ales e la mijloc dragostea de Dumnezeu, apoi cel ce are o asemenea dragoste este mai presus de orice.

Nici focul, nici sabia, nici sărăcia, nici boala, nici moartea, nici nimic altceva de acest fel nu i se va părea greu unui asemenea om, ci râzând de orice, el va zbura la cer, şi nu va fi cu nimic mai prejos decât cei ce se găsesc acolo, şi numai spre o unică frumuseţe va avea el privirea aţintită: spre slava lui Dumnezeu. ***Deci nici cele dureroase ale vieţii acesteia nu vor putea înjosi viaţa lui, după cum nici cele bune şi plăcute nu-l vor putea mândri şi îngâmfa. Deci, iubiţilor, să avem o asemenea dragoste. Nimic nu poate fi deopotrivă cu această dragoste.***

Să avem, zic, asemenea dragoste atât în interesul celor prezente, cât şi al celor viitoare. ***Dacă aş putea zice astfel, o asemenea dragoste, prin însăşi firea ei, ar trebui să o avem cu întâietate faţă de toate, fiindcă numai aşa putem să scăpăm de torturile vieţii prezente şi ale celei viitoare, şi să ne bucurăm de Împărăţia Cerurilor. Însă nici izbăvirea de gheenă, nici câştigarea Împărăţiei Cerurilor nu ar putea fi ceva mai mult decât o asemenea dragoste de care vorbesc eu, adică decât dragostea pentru Hristos, fiindcă a iubi pe Hristos, şi în acelaşi timp a fi iubit de El, este mai presus de orice.***

Dacă chiar şi între noi, oamenii, dragostea este resimţită ca fiind mai presus de orice altă plăcere, dar când acestea amândouă se petrec cu Dumnezeu, ***când Îl iubim şi când ne iubeşte, care minte omenească ar putea oare să ne reprezinte deplin şi întocmai***

fericirea unui astfel de suflet binecuvântat? Desigur că nici o minte, ci singură experienţa directă a acestei supreme fericiri.

Deci pentru ca prin experienţă să putem noi cunoaşte această mulţumire duhovnicească, acea viaţă fericită şi tezaurul nenumăratelor bunătăţi dumnezeieşti, să lăsăm totul la o parte şi să câştigăm o asemenea dragoste, atât pentru mulţumirea noastră sufletească, cât şi pentru slava lui Dumnezeu, Cel iubit de către noi, căruia, împreună cu Unul Născut Fiul Său şi cu Prea Sfântul Său Duh, se cuvine slava şi stăpânirea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia X - Cel păcătos este înclinat spre mânie

„De aceea, precum printr-un om a intrat păcatul în lume şi prin păcat moartea, aşa şi moartea a trecut la toţi oamenii, pentru că toţi au păcătuit în el" (Romani 5, 12).

După cum doctorii cei mai iscusiţi tratează bolile dintru început, şi încep cu însăşi rădăcina răului, tot aşa face şi fericitul Pavel. Într-

adevăr, după ce arată că ne-am îndreptat, şi după ce arată cele despre patriarh, despre Duhul Sfânt şi despre moartea lui Hristos – Care nici nu ar fi murit dacă nu urma să ne îndrepteze - la urmă dovedeşte şi din altă parte cele deja dovedite, şi atrage atenţia prin cele opuse asupra subiectului în discuţie, adică asupra morţii şi a păcatului. Cum, în ce fel? Caută, adică, să afle cum a intrat moartea în lume, şi cum după aceea s-a înstăpânit asupra ei. Aşadar, cum a intrat şi cum s-a înstăpânit aceasta? „Prin păcatul unuia", zice. Însă ce înseamnă „că toţi au păcătuit în el"? „Acela căzând – zice -, pe urmă şi cei ce n-au mâncat din pomul acela, cu toţii s-au făcut muritori".

„Căci, până la lege, păcatul era în lume, dar păcatul nu se socoteşte când nu este lege" (5, 13). Prin expresia „până la lege"

- *unii cred că vorbeşte despre timpul dinainte de darea Legii, ca de pildă timpul lui Abel, Noe, Avraam, şi timpul până la naşterea lui Moise.*

  Însă dacă e aşa, care era păcatul de atunci?
- *Alţii zic că Apostolul vorbeşte de păcatul din Rai. „Acesta încă nu era desfiinţat -zice -, ci fructul lui era verde, şi deci el a adus moartea comună în lume, care stăpânea şi teroriza".*

Însă de ce oare adaugă: „însă păcatul nu se socoteşte când nu este lege"? Cei ce cercetează cele ale noastre spun că Apostolul a vorbit acestea în antiteză faţă de iudei, care spuneau că, dacă fără Lege nu este păcat, atunci cum de a ucis moartea pe toţi cei de dinainte de Lege? Mie însă mi se pare că ceea ce se spune aici este cu privire la cele ce are de zis mai departe, lucru care de altfel se şi potriveşte cu scopul urmărit de Apostol.

Deci ce vrea să spună prin această expresie? ***Zicând că „până la lege, păcatul era în lume", mi se pare că spune că, legea încă nefiind dată, stăpânea păcatul cel din călcarea poruncii, şi a stăpânit până când a fost dată legea. „Deci, dacă păcatul din călcarea legii – zice – este cel care a născut moartea, atunci cum de au murit toţi cei de dinainte de lege? Dacă moartea îşi are rădăcina în păcat, şi legea nefiind dată, păcatul nu se socotea, atunci cum de stăpânea moartea? De aici este învederat că nu păcatul urmat prin călcarea***

legii, ci acel rezultat din călcarea poruncii de către Adam este păcatul care a stricat totul. ***Şi care e dovada?*** *Că şi cei de dinainte de lege au murit cu toţii".*

„Ci a împărăţit moartea de la Adam până la Moise şi peste cei ce nu păcătuiseră". Şi cum a împărăţit? „După asemănarea greşelii lui Adam, care este chip al Celui ce avea să vină" (5, 14). De aceea şi Adam era tipul lui Hristos. Şi cum aceasta? Prin faptul că după cum Adam a devenit cauza morţii sale şi a celor descinşi din el, deşi aceia n-au mâncat din pom, tot aşa şi Hristos a devenit cauza dreptăţii şi a celor ce au crezut în El, dreptate pe care prin cruce ne-a dăruit-o tuturor, deşi n-am făcut noi nimic din cele drepte. De aceea şi Apostolul îşi are mintea aţintită asupra cuvântului „unul", şi încontinuu îl pune în evidenţă, zicând: **„Precum printr-un om a intrat păcatul în lume"**, şi **„dacă prin greşeala unuia cei mulţi au murit" (5, 15)**, şi **„ce aduce darul nu seamănă cu ce a adus acel unul care a păcătuit" (5, 16)**, şi **„precum prin greşeala unuia a venit osânda pentru toţi oamenii" (5, 18)**, şi **„dacă pentru greşeala unuia moartea a împărăţit printr-unul" (5, 17)**, şi **„precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoşi cei mulţi" (5, 19)**; şi, în fine, nu renunţă la acest „unul", până ce iudeul va zice: „Şi cum de prin binele împlinit de unul [Hristos], lumea s-a mântuit?". Când şi tu îi vei putea spune: „Şi cum dacă unul a păcătuit [Adam], lumea a fost condamnată?"; deşi păcatul şi harul nu sunt deopotrivă, după cum nu sunt deopotrivă moartea şi viaţa, după cum nici diavolul nu este deopotrivă cu Dumnezeu, ci distanţa dintre ei este nemărginită.

Atunci când, deci, şi prin firea lucrurilor, şi prin puterea cea mare a Celui ce a săvârşit faptul mântuirii noastre, şi chiar prin ceea ce trebuia a se face, fiindcă a mântui şi nu a osândi Îi era mai potrivit lui Dumnezeu, atunci când din toate acestea se va putea vedea superioritatea şi biruinţa, ce cuvânt de necredinţă ai mai putea avea? Iar cum că ceea ce s-a petrecut a fost după dreapta judecată, aceasta a arătat-o zicând: **„Dar nu este cu greşeala cum este cu harul, căci dacă prin greşeala unuia cei mulţi au murit, cu mult mai mult harul lui Dumnezeu şi darul Lui au prisosit asupra celor mulţi, prin harul unui singur om, Iisus Hristos" (5, 15).**

Ceea ce el spune, aşa şi este; fiindcă dacă păcatul a fost al unui singur om şi totuşi a avut atâta putere, cum darul lui Dumnezeu – şi nu numai al Tatălui, ci şi al Fiului – nu va prisosi încă mai mult? Acest lucru este şi foarte firesc, fiindcă a fi pedepsit cineva de un altul nu pare a fi ceva tocmai important, pe când a fi mântuit e cu mult mai potrivit şi mai rezonabil. Deci, dacă aceea a fost, atunci cu atât mai mult aceasta. Cum că aşa era potrivit şi drept, a arătat desluşit din cele spuse. Căci o dată stabilit acest fapt, toate celelalte vor putea fi bine primite pe urmă.

Însă că aceasta era de trebuinţă a se face, iată cum o arată prin cele ce urmează:

„Şi ce aduce darul nu seamănă cu ce a adus acel unul care a păcătuit; căci judecata dintr-unul duce la osândire, iar harul din multe greşeli duce la îndreptare” (5, 16). ***Însă ce este aici, şi ce vrea să spună el? Aceea că un singur păcat numai a avut puterea de a introduce în lume moartea şi pedeapsa, pe când harul nu numai acel singur păcat a desfiinţat, ci şi pe cele introduse după acela.*** Apoi, ca nu cumva prin expresiile „precum” şi „astfel” din versetul 15, să introduci măsura bunurilor faţă de rele, şi ca să nu crezi că, auzind de Adam, se vorbeşte numai de desfiinţarea păcatului făcut de acesta, zice că desfiinţarea aceasta a fost a multor păcate. Şi de unde se învederează aceasta? Din aceea că, după nenumăratele păcate săvârşite în urma celui din Rai, faptul s-a terminat în îndreptare. Însă unde este îndreptarea, acolo cu necesitate este şi viaţă, şi după aceea numai decât trebuie să urmeze şi miile de bunătăţi; precum şi acolo unde este păcatul, cu necesitate că este şi moartea.

Dreptatea este superioară vieţii, fiindcă ea este rădăcina şi obârşia ei. Cum că s-au acordat mai multe bunuri, şi că n-a fost desfiinţat numai păcatul acela, ci şi toate cele de după, aceasta a arătat-o zicând: „iar harul din multe greşeli duce la îndreptare”. Astfel urmează, cu necesitate, că împreună cu celelalte şi moartea a fost desfiinţată din rădăcină, însă aceasta va trebui să o dezvolte mai jos. ***Mai înainte a spus că printr-un om a intrat păcatul în lume, şi că, dacă păcatul acela, intrat printr-un om, a omorât pe toţi oamenii, cu atât mai mult darul unuia va putea mântui. După aceasta a arătat că nu numai păcatul acela a fost desfiinţat prin har, ci şi***

toate celelalte, şi nu numai că toate păcatele au fost desfiinţate, ci încă s-a dat şi îndreptarea; şi, în fine, că Hristos a folosit nu numai într-atât pe cât a vătămat Adam, ci cu mult mai mult. Şi arătând Apostolul toate acestea, din nou vine şi dezvoltă subiectul. Însă cum îl dezvoltă? **„Căci, dacă prin greşeala unuia moartea a împărăţit printr-unul, cu mult mai mult cei ce primesc prisosinţa harului şi a darului dreptăţii vor împărăţi în viaţă prin Unul Iisus Hristos" (5, 17).** Ceea ce el spune, aşa şi este. „Ce anume a înarmat moartea contra omenirii?", zice. „Aceea că un singur om a mâncat din pomul cunoştinţei. Deci, dacă moartea a avut atâta putere printr-un singur păcat, atunci, când unii se vor găsi că au primit har şi dreptate cu mult mai mari decât păcatul acela, cum vor putea să mai fie răspunzători cu moartea?". De aceea nici n-a zis el aici simplu har, ci „prisosinţa harului", fiindcă n-am luat din har numai atât pe cât ne trebuia spre desfiinţarea păcatului, ci încă mai mult, de vreme ce ne-am izbăvit şi de osândă, şi orice răutate am alungat-o, am renăscut de sus şi am înviat o dată cu îngroparea omului cel vechi, ne-am răscumpărat şi ne-am îndreptat, am fost duşi la înviere şi ne-am sfinţit, am devenit fraţi ai Unuia-Născut Fiului lui Dumnezeu şi împreună moştenitori ne găsim în trupul Lui; şi după cum trupul este unit cu capul, aşa şi noi suntem uniţi cu El.

Toate acestea Pavel le-a numit „prisosinţa harului", arătând că nu am luat un medicament care doar să vindece rana, ci am luat în acelaşi timp şi sănătate, şi înfrumuseţare, şi cinste, şi slavă, şi vrednicii care întrec şi covârşesc firea noastră omenească. Fiecare dintre acestea era de ajuns prin sine ca să dezlege moartea; însă când sunt şi toate la un loc, atunci nici urmă din ea nu mai rămâne, nici umbra ei nu se mai vede, ci a dispărut cu totul. După cum cineva ar băga la închisoare pe un altul care i-ar datora zece bani, şi nu numai pe acela, ci şi pe femeia şi copiii lui şi pe toţi casnicii lui, iar venind un altul să-l răscumpere ar plăti nu numai cei zece bani, ci ar mai da şi mii de talanţi de aur, şi pe cel închis l-ar băga în curţile împărăteşti, şi l-ar ridica pe tronul celei mai înalte stăpânii, şi l-ar face părtaş de cinstea cea mai mare, şi la urmă nu şi-ar mai aduce aminte de cei zece bani împrumutaţi, întocmai aşa s-a petrecut şi cu noi. ***Mai mult decât datoram a plătit Hristos pentru noi, atât de mult pe cât de întinsă şi nemărginită este marea faţă de o picătură de apă.***

Deci nu te îndoi, omule, ca unul ce vezi atâta bogăţie de bunătăţi, şi nici nu căuta cu mirare cum s-a dezlegat scânteia aceea a morţii şi a păcatului, de vreme ce o mare atât de întinsă de haruri s-a revărsat asupra lor şi i-a copleşit. Aceasta şi Pavel a lăsat bine să se înţeleagă, zicând că: „cei ce primesc prisosinţa harului şi a darului dreptăţii, vor împărăţi în viaţă”.

Şi fiindcă a dovedit aceasta lămurit, iarăşi revine la silogismul dinainte, pe care repetându-l, zice: **„Aşadar, precum prin greşeala unuia a venit osânda pentru toţi oamenii, aşa şi prin îndreptarea adusă de Unul a venit, pentru toţi oamenii, îndreptarea care dă viaţă” (5, 18).** Apoi iarăşi zice: **„Căci precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoşi cei mulţi, tot aşa prin ascultarea unuia se vor face drepţi cei mulţi” (5, 19).** Aici se naşte o chestiune care nu puţin ne dă de gândit; însă dacă cineva este cu băgare de seamă, uşor se va dezlega. Aşadar, care e acea chestiune? E aceea când el zice că, prin neascultarea unui păcătos, s-au făcut păcătoşi cei mulţi. ***Cum că, păcătuind Adam şi devenind muritor, au devenit muritori şi cei din el, nu este nimic de mirare; dar ca prin neascultarea aceluia să devină păcătos şi altul, ce fel de consecinţă logică ar avea un asemenea fapt? Pentru că desigur că acesta se va găsi că nu e vinovat, de vreme ce n-a devenit păcătos de la sine şi prin sine. Deci ce înseamnă aici cuvântul „păcătoşi”? Mie mi se pare că înseamnă răspunzători de pedeapsă şi condamnaţi morţii. Cum că, Adam murind, toţi suntem muritori, aceasta a dovedit-o prin multe, însă ceea ce se caută aici este a se şti din ce cauză a urmat aceasta.***

Dar Apostolul nu a mai adăugat nimic, fiindcă cu nimic n-ar fi contribuit mai mult, deoarece lupta lui în timpul de faţă este contra iudeului ce se îndoieşte şi râde când aude de îndreptarea celor mulţi prin unul. De aceea, arătând că şi pedeapsa a intrat în lume la toţi oamenii, el n-a mai adăugat nimic, adică n-a spus şi de ce s-a făcut aşa, fiindcă nu este prisoselnic în vorbe, ci spune numai aceea ce este de trebuinţă. Aceasta nu atât pe el, cât mai cu seamă pe iudeu îl silea legea luptelor să o spună, şi de aceea o lasă nedezlegată. Dacă însă cineva din voi ar căuta să o afle, vom zice numai atât: că nu numai că n-am fost vătămaţi prin moartea şi condamnarea lui Adam, ci, dacă suntem treji,

atunci chiar am câştigat devenind muritori: întâi că nu păcătuim în trup nemuritor, şi în al doilea rând că prin aceasta avem la îndemână mii şi mii de pricini de cugetare. Într-adevăr, iubiţilor, moartea, care aşteaptă pe fiecare dintre noi, ne convinge de a ne cuminţi şi a ne modera, de a fi cumpătaţi în toate acţiunile noastre şi, cu un cuvânt, de a ne izbăvi de orice răutate.

O dată cu acestea, sau, mai bine zis, înaintea tuturor acestora, ea a adus şi alte multe bunuri. De aici sunt izvorâte cununile martirilor şi răsplăţile date apostolilor. De aici Abel s-a îndreptat, de aici Avraam sacrificând pe fiul său, de aici şi Ioan cel ucis pentru Hristos, de aici acei trei tineri, de aici Daniel. Şi dacă noi am voi, atunci nu numai moartea, ci nici diavolul însuşi n-ar putea să ne vatăme. Afară de acestea, se mai poate spune că şi nemurirea ne aşteaptă pe noi, şi înţelepţiţi pentru un timp scurt, ne vom bucura în siguranţă de bunurile viitoare, fiind certaţi în viaţa prezentă ca într-o şcoală, prin boli şi neplăceri, prin ispite şi sărăcie, şi prin toate celelalte ce ni se par triste şi neplăcute, pentru a ne face vrednici de primirea bunurilor viitoare.

„Iar Legea a intrat şi ea ca să se înmulţească greşeala; iar unde s-a înmulţit păcatul, a prisosit harul" (5, 20). Fiindcă a arătat că lumea a fost condamnată de la Adam, iar de Hristos mântuită şi izbăvită de osândă, de aceea, la timpul potrivit, vorbeşte şi despre Lege, iarăşi zădărnicind credinţa pe care iudeii o aveau în ea. „Nu numai că aceasta n-a folosit cu nimic", zice, „ci s-a sporit boala introducându-se legea". Particula „ca să se", din acest pasaj, nu este cauzală, ci rezultativă, adică legea n-a fost dată ca greşeala să se înmulţească, ci ca să se micşoreze şi nimicească cu totul; însă s-a întâmplat cu totul invers, şi aceasta nu din cauza naturii legii, ci din lenevirea celor ce au primit-o.

Însă de ce oare n-a zis „a fost dată", ci „a intrat"? A arătat că legea a fost temporară, şi temporară a fost şi necesitatea ei, iar nu principială sau de la început, după cum spune şi în Epistola către Galateni, învederând acelaşi lucru: ***„Iar înainte de venirea credinţei, noi eram păziţi sub Lege, fiind închişi pentru credinţa care avea să se descopere" (Galateni 3, 23).*** Aşadar nu pentru sine păzea turma, ci

pentru altceva, adică pentru credinţă. Fiindcă anumiţi iudei erau desfrânaţi şi grosolani, şi nepăsători chiar faţă de darurile ce li se acordaseră, li s-a dat Legea, ca aceasta să-i mustre mai mult, să-i înveţe clar în ce se aflau şi, mărind vinovăţia lor, să-i îngrădească încă mai mult. Însă nu te teme, căci aceasta s-a făcut nu ca pedeapsa să-ţi fie mai mare, ci pentru ca harul să se arate mai îmbelşugat.

De aceea a şi adăugat: „Iar unde s-a înmulţit păcatul, a prisosit harul". Nu a zis simplu „a prisosit", ci „mai mult a prisosit". Nu ne-a scăpat numai de pedeapsă, ci şi de păcate, şi ne-a dat viaţă şi toate celelalte, de care de multe ori am vorbit. După cum cineva nu numai că ar izbăvi pe un bolnav de friguri de boala lui, ci încă l-ar face şi frumos, puternic şi vrednic de respectat, sau pe cel flămând nu numai că l-ar hrăni, ci încă l-ar mai face şi stăpân peste mari averi, şi l-ar aşeza într-o demnitate foarte înaltă, întocmai aşa a făcut şi Hristos cu noi.

„Dar cum a prisosit păcatul?", zici tu. Legea a impus o mulţime de porunci, iar ei călcându-le pe toate, iată că ea a înmulţit greşeala. Ai văzut câtă deosebire şi câtă depărtare este între lege şi har? Aceea s-a făcut oarecum un adaos la condamnare, iar aceasta prisosinţă a harului.

După ce, deci, a arătat negrăita iconomie a lui Dumnezeu, caută iarăşi începutul şi obârşia vieţii şi a morţii. ***Deci care este obârşia morţii? Păcatul.*** De aceea şi zice:

„Pentru că precum a împărăţit păcatul prin moarte, aşa şi harul să împărăţească prin dreptate, spre viaţă veşnică, prin Iisus Hristos, Domnul nostru" (5, 21). Acestea le-a spus punând harul în statutul de împărat, iar moartea în rândul soldatului, pusă la ordinele lui şi înarmată de el. Aşadar, dacă harul a înarmat moartea, atunci este încredinţat că şi dreptatea lui nu numai că dezarmează moartea, ci o şi nimiceşte şi îi doboară întreaga împărăţie, fiindcă dreptatea este cu mult mai mare decât împărăţia morţii, şi este introdusă nu de om, nici de diavol, ci de harul lui Dumnezeu, care ne conduce viaţa la binele nesfârşit. Acest har ne-a adus viaţa cea fără de sfârşit, ca şi de aici să afli bogăţia lui. ***Căci, pe când păcatul ne-a scos din viaţa prezentă, harul, venind, nu ne-a hărăzit-o pe cea prezentă, pierdută prin păcat, ci pe cea viitoare, veşnică şi nemuritoare. Însă cauza tuturor acestor bunătăţi destinate nouă este Hristos. Deci nu te îndoi de***

viaţa veşnică, atâta vreme cât ai dreptatea, fiindcă dreptatea este mai mare decât viaţa: ea este, aşa zicând, mama vieţii.

„Ce vom zice deci? Rămâne-vom, oare, în păcat, ca să se înmulţească harul? Nicidecum!” (6, 1). Aici trece iarăşi la partea morală, deşi nu a introdus-o de mai înainte, ca să nu pară multora greoaie şi neplăcută, prezentând-o ca pe o consecinţă a dogmelor dezvoltate până aici. Dacă el, dând astfel varietate discursului, încă suscepta oarecum ca nu cumva cuvintele sale să le fie dificile, pentru care şi zicînd: **„Şi v-am scris, fraţilor, mai cu îndrăzneală, în parte” (Romani 15, 15),** cu atât mai mult, dacă nu ar fi făcut aşa, li s-ar fi părut foarte greoi şi neplăcut. Deci după ce a arătat cât de mare este harul dacă are putere de a vindeca pe om de atâtea păcate, şi pentru că aceasta să nu fie celor neîntăriţi ca îndemn de a rămâne în păcate zicând: „De aceea darul s-a arătat mare, fiindcă şi noi am păcătuit mult; şi deci să nu ne depărtăm de păcate, ca astfel şi harul să se arate mare”, priveşte cum prin antiteză răstoarnă o asemenea judecată falsă, mai întâi prin expresia negativă „nicidecum”, fapt pe care el obişnuieşte să-l facă când e vorba de lucruri absurde recunoscute şi mărturisite de toţi, iar mai pe urmă aşază şi un raţionament de necontestat. Şi care e acel raţionament? **„Noi care am murit păcatului, cum vom mai trăi în păcat?” (6, 2).** Ce înseamnă „am murit”? Ori tendinţa şi înclinaţia omului spre păcat, pe care toţi am primit-o ca hotărâre oarecare, ori că am murit cu păcatul crezând şi luminându-ne cu sfântul botez, ceea ce se poate zice mai curând. De altfel, aceasta o încredinţează şi pasajele următoare.

Deci ce înseamnă „a muri păcatului”? **Adică a nu mai asculta cu nimic de acesta. Aceasta a făcut-o o dată botezul pe care l-am primit, când am murit cu păcatul de până atunci, iar după botez trebuie ca zelul nostru să ne facă a-l omorî ori de câte ori ni s-ar înfăţişa, şi ca ori de câte ori ne-ar porunci să-l facem, noi să rămânem nemişcaţi, precum cei morţi.** Deşi în altă parte zice că însuşi păcatul a murit, totuşi aceasta o spune acolo voind să arate înlesnirea omului spre virtute, pe când aici, deoarece se sileşte să trezească auditoriul, schimbă vorba şi o îndreaptă chiar asupra morţii.

Şi fiindcă ceea ce a spus nu e destul de clar, explică iarăşi prin

pasajul următor, cu cuvinte mai incisive: **„Au nu cunoaşteţi, zice, că toţi câţi în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat?” (6, 3).** Şi apoi mai departe: **„Deci ne-am îngropat cu El, în moarte, prin botez, [pentru ca, precum Hristos a înviat din morţi, prin slava Tatălui, aşa să umblăm şi noi întru înnoirea vieţii]” (6, 4).**

Însă ce înseamnă „întru moartea Lui ne-am botezat”? Aceea că murim şi noi atunci ca şi El, căci botezul este crucea pe care ne răstignim. După cum la Hristos a fost crucea şi mormântul, acelaşi fapt se petrece şi cu noi la botez, deşi nu în acelaşi mod, căci El a murit în trup şi a fost înmormântat, iar noi amândouă acestea [moartea şi înmormântarea] le avem în păcat. De aceea el nu zice: „împreună odrăsliţi ne-am făcut cu moartea”, ci: „Căci dacă am fost altoiţi pe El, prin asemănarea morţii Lui” (6, 5).

Moarte este şi aceasta ca şi aceea, însă nu este şi acelaşi subiect, căci moartea lui Hristos a fost aceea a trupului, pe când moartea noastră este cea a păcatului. După cum moartea aceea a fost reală, tot la fel de reală este şi aceasta. Însă deşi este reală, totuşi se cere şi din partea noastră conlucrare, pentru care şi zice: „Precum Hristos a înviat din morţi, prin slava Tatălui, aşa să umblăm şi noi întru înnoirea vieţii”. Aici, pe lângă o viaţă îngrijită de care ne vorbeşte, ne dă de înţeles şi despre învierea din morţi. Cum? „Ai crezut – zice – că Hristos a murit şi a înviat? Prin urmare, crede aceasta şi despre tine. Fiindcă botezul a fost şi pentru tine cruce şi mormânt, şi fiindcă acest lucru Îi este potrivit Lui. Şi dacă prin moarte şi îngropare te-ai făcut părtaş de Dânsul, apoi cu atât mai mult te vei face prin înviere şi viaţă. Din moment ce s-a dezlegat ceea ce era mai important – păcatul -, de ceea ce e mai mic – anularea morţii – să nu te îndoieşti nicidecum”.

Însă pe toate acestea Apostolul le lasă a fi judecate de cugetul auditorilor, în timp ce el – fiind vorba de viaţa viitoare – cere de la noi o altă înviere, cere o viaţă nouă, viaţa rezultată din prefacerea modului de trăi în timpul de faţă. Când, de pildă, cel desfrânat devine cumpătat şi înţelept, când lacomul devine milostiv, iar cel violent devine blând, apoi atunci iată că şi aici a fost o înviere, care e, aşa-zicând, început al învierii aceleia. Însă cum e înviere? Păcatul fiind omorât prin botez,

dreptatea înviind, viaţa cea veche dispărând şi adoptând omul o viaţă nouă şi îngerească, iată că aceasta este o înviere. Când tu auzi de viaţa nouă, gândeşte-te că trebuie să cauţi a-ţi schimba cu totul purtarea, şi să introduci în viaţa ta o mare prefacere.

Însă acum mi-a venit a plânge şi a suspina din adâncul inimii, când mă gândesc câtă cugetare cere de la noi Pavel, şi noi în câtă lenevire am căzut, când şi după botez ne-am reîntors la bătrâneţea de dinainte, ne-am reîntors iarăşi în Egipt, şi când iarăşi ne aducem aminte de usturoiul de acolo şi de mana din pustie, ca oarecând evreii! Nu trec decât zece sau douăzeci de zile de la botez, şi noi, schimbându-ne purtarea, ne întoarcem la cele dinainte. Însă nu o sumă hotărâtă de zile cere de la noi Pavel, ci prefacerea întregii noastre vieţi. Noi însă, ne întoarcem la murdăria de dinainte, şi după tinereţea câştigată prin har ne pregătim înşine prin păcate bătrâneţea de dinainte. Căci şi iubirea banilor, şi satisfacerea poftelor absurde, şi în fine orice păcat obişnuieşte a îmbătrâni pe cel ce-l săvârşeşte, după cum zice Scriptura: ***„Iar ce se învecheşte şi îmbătrâneşte, aproape este de pieire” (Evrei 8, 13).*** Nu este cu putinţă a vedea un trup atât de slăbănogit din cauza timpului, pe cât de slăbănogit devine sufletul, pe cât de putrezit şi căzut din cauza păcatelor. Un asemenea suflet ajunge la cea mai de jos demenţă, grăind lucruri murdare şi bârfind, precum bătrânii şi cei ce se împleticesc pe drum din cauza beţiei. Ca şi acestora îi curg balele şi lui din gură şi din nas, este uituc şi cu ceaţă în ochi, şi cu un cuvânt urât şi murdar înaintea oamenilor, iar diavolului cu uşurinţă de cucerit. Astfel sunt sufletele păcătoşilor.

Nu tot aşa însă sunt sufletele celor drepţi, ci ele sunt totdeauna tinere, pline de viaţă şi în floarea vârstei pentru totdeauna, şi sunt pregătite pentru orice luptă sau atac din partea diavolului, în timp ce sufletele păcătoşilor chiar la cel mai mic atac nu pot rezista, ci îndată cad şi se prăpădesc. Aceasta o adevereşte şi profetul când zice: ***„Ca praful ce-l spulberă vântul de pe faţa pământulu”' (Psalmul 1, 4),*** adică tot aşa de nestatornici sunt şi cei ce vieţuiesc în păcate şi care sunt veşnic dispuşi a cădea la cea mai mică suflare de vânt. Aceştia nici nu văd bine înaintea ochilor, nici nu aud curat şi desluşit, nu grăiesc cursiv şi articulat, ci sughiţul îi înăduşă şi din gura lor curg balele într-una. Şi cel puţin dacă ar fi numai bale, şi n-ar mai fi şi ceva absurd; însă

iată că din gura lor ies cuvinte mai urât mirositoare decât noroiul din mocirlă, şi, ceea ce este mai grozav, nici nu au puterea de a scuipa balele acelor vorbe murdare, ci, ştergându-le cu mâna, iarăşi întră în gură, iarăşi le frământă cu dinţii, fiind coagulate şi cu neputinţă de a le mesteca.

Poate că vă vine greaţa auzind o asemenea povestire, însă, iubiţilor, să vă îngreţoşaţi mai mult în fapte decât în vorbe. Dacă astfel de împrejurări sunt greţoase la vedere chiar în trupul omului, apoi cu atât mai mult în sufletul lui. Astfel a fost acel fiu rătăcit din parabola Mântuitorului, care şi-a risipit toată partea lui de moştenire, şi a ajuns în cea mai de pe urmă ticăloşie, mai slab decât orice bolnav de friguri căzut în delir. Însă fiindcă el a voit, iată că deodată a devenit tânăr, şi aceasta numai din voinţa lui, căci zicând „mă voi întoarce la tatăl meu”, acest cuvânt i-a adus toate cele bune, sau mai bine zis, nu cuvântul acesta simplu, ci pe lângă cuvânt a adăugat şi fapta. El n-a zis numai „mă voi întoarce” şi apoi a rămas pe loc, ci zicând „mă voi întoarce”, s-a şi întors îndată, şi de îndată a şi părăsit calea de dinainte.

Astfel să facem şi noi. Chiar de am trece graniţa şi ne-am duce în ţară străină, să ne întoarcem la casa părintească, şi să nu ne lenevim de lungimea drumului. De vom voi, întoarcerea ne va fi uşoară şi rapidă, numai cât să părăsim ţara străină, care nu este alta decât păcatul ce ne-a dus departe de casa Tatălui. Să lăsăm, deci, păcatul, şi iute să ne reîntoarcem la casa părintească, fiindcă tatăl este iubitor şi ne va cinsti, dacă ne va vedea schimbaţi, nu mai puţin ca şi pe cei ce au fost lăudaţi prin purtarea lor, dacă nu chiar mai mult, deoarece şi acel părinte din Evanghelie mai mult a cinstit atunci pe fiul ce fusese pierdut şi se întorsese, şi mai mult s-a bucurat.

„Şi cum să mă întorc?”, zici tu. Fă început lucrului, şi atunci totul ai făcut. Conteneşte de a mai face răul, nu merge mai departe, şi atunci totul ai câştigat. Precum se întâmplă cu cei bolnavi, că dacă boala nu merge spre mai rău, e un început oarecum de îmbunătățire a stării bolnavului, tot aşa se petrece şi cu răutatea. Nu merge mai departe cu răul, şi atunci vei stăpâni cele ale răului. De vei face aceasta chiar numai două zile, a treia zi mai cu uşurinţă îţi va fi de a te depărta de el, iar după trei zile vei adauga şi zece, şi douăzeci, şi o sută, şi în fine toată

viaţa. Cu cât vei înainta, cu atât mai uşoară de umblat ţi se va părea calea, şi te vei vedea la urmă la capătul ei, bucurându-te de bunurile cele multe şi negrăite. Fiindcă şi atunci, la întoarcerea acelui fiu rătăcitor, a fost ospăţ, cântece de alăută şi de fluier, şi serbări încântătoare au fost date. Iar cel ce trebuia să ceară socoteală acelui fiu, pentru că şi-a pierdut averea în zadar şi a rătăcit vreme atât de îndelungată, nimic din acestea n-a făcut, ci l-a văzut ca şi pe cel ce se găsea în fapte bune. Şi nici nu l-a dojenit cu vreo vorbă grea, ba nici nu i-a amintit măcar cât de puţin de faptele lui de dinainte, ci l-a şi îmbrăţişat, l-a şi sărutat, a tăiat şi viţelul cel gras, l-a îmbrăcat cu haină nouă şi l-a făcut strălucit prin podoabe multe.

Toate aceste exemple având-le înaintea noastră, iubiţilor, să ne încurajăm şi să nu ne deznădăjduim. El nu se bucură atât ca Stăpân al nostru, pe cât ca un Tată, Care nu are rob, ci fiu; fiindcă El mai mult doreşte ca noi să devenim fii decât robi. De aceea a şi făcut tot ceea ce a făcut, căci n-a cruţat nici chiar pe Fiul Său Unul Născut, ca astfel şi noi să ne bucurăm de înfiere şi să-L iubim nu ca Stăpân, ci ca Tată al nostru. Aceasta a făcut-o şi cu Avraam, zicând: ***„Eu sunt Dumnezeul lui Avraam”***, după cum şi în alte locuri zice: ***„Eu sunt Dumnezeul lui Avraam, şi al lui Isaac şi al lui Iacov”***; deşi ar fi trebuit ca aceştia, ca servitori ai Lui, să se mândrească cu El, acum Stăpânul se vede făcând aceasta. De aceea şi lui Petru îi zicea: ***„Mă iubeşti tu mai mult decât aceştia?” (Ioan 21, 15),*** arătând că nimic nu cere de la noi mai mult decât aceasta.

De aceea şi lui Avraam i-a poruncit să jertfească pe fiul său, ca să arate tuturor că El este iubit mult de patriarh. Însă a voi să fie iubit mult, aparţine celui ce iubeşte mult. De aceea şi Hristos zicea: ***„Cel ce iubeşte pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este mie vrednic de Mine” (Matei 10, 37).*** De aceea şi sufletului nostru, care este cel mai apropiat fiecăruia dintre noi, porunceşte a-L iubi pe El mai înainte decât chiar pe sine, fiindcă voieşte a fi iubit de noi mai mult decât orice altceva. ***Căci şi noi, când nu simţim o iubire mare către cineva, nu avem nevoie de iubire mare din partea aceluia, chiar de ar fi el cât de mare, sau cât de renumit, însă când iubim cu căldură pe cineva, atunci, cât de mic ar fi acela şi de nebăgat în seamă, totuşi punem mare preţ pe iubirea lui. De aceea şi El consideră ca***

slavă a Sa nu numai a fi iubit de noi, ci de a şi suferi pentru noi ceea ce a suferit. Însă pe cele pe care le-a suferit, şi care constituiau slava Lui, El le-a suferit numai pentru dragoste, pe când ceea ce noi suferim pentru Dânsul nu suferim numai pentru dragoste, ci şi pentru măreţia Celui dorit şi iubit de noi, ceea ce cu drept cuvânt s-ar putea numi slava noastră.

Când noi suferim totul pentru Dânsul, atunci alergăm chiar şi în primejdiile cele mai mari, ca şi pentru o cunună neveştejită, şi nici boala, nici sărăcia, nici umilinţa, nici clevetirea, ba nici chiar moartea nu o considerăm atât de greoaie şi de insuportabilă. Dacă vom fi treji, prin toate acestea vom câştiga foarte mult, pe când dacă vom dormi, nici chiar de la cele contrare nu vom avea vreun folos.

— De pildă, te supără cineva şi te atacă? *Aceasta te pregăteşte spre a fi treaz şi-ţi dă motiv de a fi deopotrivă cu Dumnezeu. Dacă tu iubeşti pe cel ce te duşmăneşte, eşti deopotrivă cu Cel ce face să răsară soarele şi peste cei răi, şi peste cei buni.*

— ***Un altul ţi-a răpit poate averea?*** *Dacă tu suferi cu bărbăţie, atunci vei primi aceeaşi plată ca şi cei ce cheltuiesc totul cu săracii.* ***„Iar răsplătirea averilor voastre aţi primit-o cu bucurie, bine ştiind că voi aveţi o mai bună şi statornică avere” (Evrei 10, 34).***

— Ţi-a spus cineva ceva rău, sau te-a batjocorit? *Chiar de ar fi adevărate sau false cele spuse de el, totuşi, dacă tu suferi cu blândeţe batjocura, ţi-a împletit prin aceasta o cunună mare, fiindcă chiar şi cel ce ne batjocoreşte ne pricinuieşte o mare plată, după cum zice:* ***„Fericiţi veţi fi voi când vă vor ocărî şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minţind... Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri” (Matei 5, 11, 12),*** *după cum şi cel ce ne spune adevărul iarăşi ne foloseşte, dacă noi suferim în linişte cele vorbite de El.*

Şi Fariseul, spunând adevărul, grăia de rău pe vameş, şi totuşi pe acesta în loc de vameş l-a făcut drept. Şi ce mai trebuie a spune în detaliu? Îţi este deschis a vedea toate luptele dreptului Iov, şi de acolo vei afla totul. De aceea şi Pavel zicea: **„Dacă Dumnezeu e pentru noi, cine este împotriva noastră?” (Romani 8, 31).**

După cum străduindu-ne, putem câştiga până şi din cele neplăcute, tot aşa dacă ne lenevim nu vom putea deveni mai buni chiar din cele folositoare. ***Ce i-a folosit lui Iuda, spune-mi, din vieţuirea lui cu Hristos? Ce le-a folosit iudeilor legea dată prin Moise? Ce i-a folosit lui Adam paradisul? Însă celor din pustie la ce le-a folosit Moise? De aceea lăsând totul la o parte, să ne gândim numai la un singur lucru: cum să folosim cu bine cele ale noastre; şi dacă noi facem astfel, atunci nici chiar diavolul nu va putea să ne predomine vreodată, ci încă mai mult ne va folosi, pregătindu-ne a fi totdeauna treji.*** Astfel şi Pavel deştepta pe efeseni, arătându-le sălbătăcia diavolului. Însă noi dormim şi sforăim, deşi avem în el un războinic viclean.

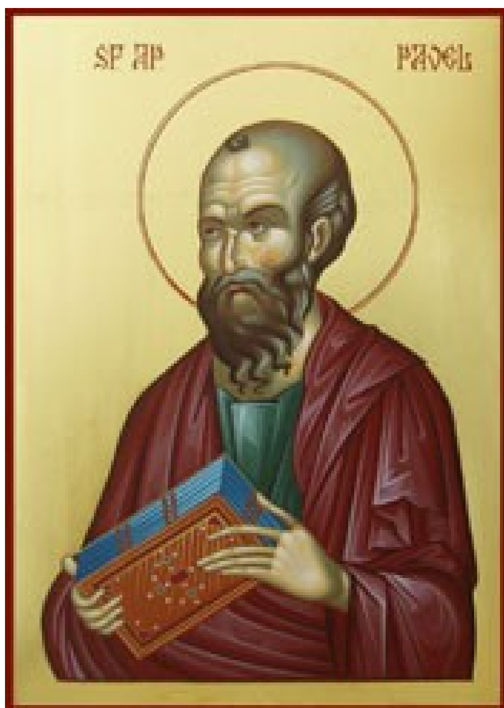
Dacă cumva am şti că vreun şarpe s-a cuibărit lângă patul nostru, cu cea mai mare grabă am încerca să-l ucidem, iar pe diavolul având-l cuibărit în sufletul nostru, credem că nimic nu pătimim, şi ne lăsăm alene în somn. Cauza este că noi nu-l vedem cu ochii aceştia trupeşti, şi de aceea este nevoie a priveghea şi a fi mai mult treji. De duşmanul văzut s-ar putea păzi cineva mai simplu, pe când de cel nevăzut nu vom putea să fugim uşor, dacă nu vom fi veşnic înarmaţi, mai ales că el nu ştie a se lupta pe calea cea dreaptă, căci atunci repede te-ar cuceri; ci de multe ori, sub forma prieteniei, îşi varsă tot veninul sălbăticiei lui.

Aşa de pildă, el a pregătit în acest chip pe femeia lui Iov îmbrăcată sub masca iubirii, şi a făcut-o să dea bărbatului său acel sfat viclean. Astfel şi cu Adam vorbind necuratul, şi prefăcându-se că-i poartă de grijă şi-i voieşte binele, zicea: ***„În ziua în care veţi mânca din pom, vi se vor deschide ochii" (Facere 3, 5).*** Astfel l-a făcut şi pe Ieftae (Judecătorii 11) să sacrifice pe fiica sa sub forma evlaviei şi să aducă lui Dumnezeu acea jertfă nelegiuită.

Ai văzut cât de meşteşugite sunt cursele lui? Ai văzut cât de felurit îi este războiul? Păzeşte-te, deci, şi din toate părţile întăreşte-te cu armele duhovniceşti, şi află cu exactitate uneltirile lui, ca astfel să nu poţi fi cucerit, ci lesne să-l zdrobeşti. Şi Pavel însuşi tot astfel a fost faţă de el, căci i-a aflat toate vicleniile, drept care şi zicea: ***„Căci gândurile lui nu ne sunt necunoscute" (II Corinteni 2, 11).***

Deci şi noi să aflăm şi să fugim de vicleniile lui, ca astfel să dobândim biruinţa, atât în viaţa prezentă, cât şi în cea viitoare, şi să ne bucurăm de bunătăţile cele neveştejite, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine slava şi stăpânirea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia XI - Împotriva lăcomiei şi a iubirii de argint

„Că de vreme ce am fost altoiţi pe El prin asemănarea morţii Lui, atunci vom fi părtaşi şi ai învierii Lui” (Romani 6, 5).

Ceea ce am spus mai înainte, aceasta o spun şi acum: Apostolul necontenit vorbeşte de viaţa morală, însă nu ca în celelalte epistole, pe care el le împarte în două părţi, partea întâi destinând-o dogmelor, iar partea a doua închinând-o cu cea mai mare grijă vieţii morale, căci în epistola de faţă el îmbină partea morală cu partea dogmatică, ca astfel cuvântul să-i fie bine primit de ascultători.

Aici el spune că sunt două morţi şi două mortificări, din care cea dintâi se face de Hristos în botezul pe care-l primim, iar a doua trebuie să o facem după aceea chiar noi, prin sârguinţa noastră proprie. ***A îngropa păcatele dinainte de Sfântul Botez este rezultatul darului Său, însă a rămâne după botez morţi pentru păcat, aceasta este treaba noastră şi a sârguinţei ce o punem, deşi chiar şi aici noi vedem pe Dumnezeu ajutându-ne foarte mult.***

Botezul nu are puterea numai de a şterge păcatele de dinainte, ci te asigură încă şi faţă de cele viitoare. După cum atunci tu ai crezut ca păcatele tale să se şteargă, aşa şi acum, după botez, arată schimbarea în bine prin toate faptele tale, ca nu cumva să te murdăreşti din nou. Deci cu acestea sfătuindu-ne Pavel, zice: „Că de vreme ce am fost altoiţi pe El prin asemănarea morţii Lui, atunci vom fi părtaşi şi ai învierii Lui”. ***Ai văzut cum a înălţat pe ascultători, ridicându-i de-a dreptul la Stăpânul Său, şi cum încearcă să arate că între ei este o mare asemănare?*** De aceea nici n-a zis el „altoiţi ne-am făcut cu moartea Lui”, ca nu cumva să-l contrazici, ci „cu asemănarea morţii Lui”, căci la Botez nu a murit însăşi fiinţa omului, ci omul cel din păcate, adică răutatea. Şi nici n-a zis „că de vreme ce ne-am împărtăşit cu asemănarea păcatului”, ci „de vreme ce împreună altoiţi ne-am făcut cu asemănarea morţii Lui”, făcându-ne să înţelegem că rodul pe care noi l-am cules de acolo odrăsleşte. După cum trupul Lui îngropat în pământ a produs rodul cel mare – mântuirea lumii -, tot aşa şi trupul nostru, fiind îngropat prin botez, a produs rod: dreptatea, sfinţirea, învierea şi miile de bunătăţi, şi, după cum bine ştiţi, ne va aduce la urmă şi darul învierii din morţi.

Fiindcă trupul nostru s-a îngropat în apă, iar El în pământ, şi noi din cauza păcatului, pe când El pentru mântuirea noastră, de aceea n-a zis „împreună altoiţi cu moartea Lui” ci „cu asemănarea morţii Lui”. Moarte a fost şi aceea ca şi aceasta, însă nu având acelaşi subiect. „Deci, zice Apostolul, dacă ne-am făcut împreună altoiţi cu moartea Lui vom fi părtaşi şi învierii Lui”, vorbind aici de învierea viitoare. Fiindcă mai sus, spunând de moarte, zicea: ***„Au nu cunoaşteţi, fraţilor, câţi întru Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat?”.*** Nu spune ceva lămurit despre înviere, ci porunceşte purtării creştinului de după botez, îndemnându-l să umble întru înnoirea vieţii. De aceea aici proclamă învierea noastră din morţi. Şi ca să afli că nu este vorba de învierea de după botez, ci de aceea care va urma la a doua venire, priveşte cum El n-a zis numai „că vom fi altoiţi pe El prin asemănarea morţii Lui”, ci „şi învierii Lui vom fi părtaşi”.

Şi ca să nu zici: „***Dar cum? Dacă noi n-am murit, precum a murit El, apoi cum vom învia, precum a înviat El?”. Priveşte cum el, atunci când a amintit de moarte, n-a spus că suntem împreună***

altoiţi cu moartea, ci „cu asemănarea morţii", şi cum atunci când vorbeşte de înviere, nu mai zice „cu asemănarea învierii Lui", ci „învierii Lui ne vom face părtaşi"; şi nici n-a zis „ne-am făcut", ci „ne vom face părtaşi", arătând prin această expresie nu învierea cea dobândită la botez, ci învierea cea viitoare.

Apoi vrând să facă cuvântul acesta demn de crezare, arată şi o altă înviere, petrecută aici înaintea învierii aceleia, ca astfel şi din cea prezentă, şi din cea viitoare să crezi; zicând, deci, că împreună altoiţi vom fi cu învierea Lui, a adăugat:

„Cunoscând aceasta, că omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, ca să se nimicească trupul păcatului, pentru a nu mai fi robi păcatului" (6, 6), de unde se vede că pune la un loc cauza şi dovada învierii viitoare.

Şi n-a zis „s-a răstignit", ci „împreună cu El s-a răstignit", punând astfel alături botezul de cruce. De aceea şi zice mai sus: „împreună altoiţi ne-am făcut cu asemănarea morţii Lui".

„Ca să se nimicească trupul păcatului". El nu vorbeşte aici de trupul nostru cel real, ci de păcatul în genere. ***După cum sub numele de omul cel vechi înţelege întreaga răutate, tot aşa şi trupul lui îl numeşte răutate compusă din diferite părţi, după cum şi trupul este compus din diverse organe.*** Şi cum cele grăite nu sunt numai socotinţa proprie a lui Pavel, priveşte cum explică aceasta prin cele ce urmează, într-adevăr că după ce zice: „ca să se nimicească trupul păcatului" adaugă imediat ***„ca să nu mai fim robi păcatului"***, ca şi cum ar fi zis: „În acesta [în acest păcat] voiesc eu ca trupul să fie mort, desigur nu în sensul ca el să moară şi să dispară, ci în acela de a nu mai păcătui". Şi cu timpul încă şi mai lămurit explică el toate acestea, aşa cum vom vedea.

„Căci cel care a murit curăţit de păcat" (6, 7). Aceasta o zice pentru orice om, adică după cum cel ce a murit a scăpat de a mai păcătui pe viitor, găsindu-se mort păcatului, tot aşa şi cel ce se botează, dacă şi acesta a murit odată acolo, apoi trebuie să rămână pentru totdeauna mort păcatului. ***„Dacă, zice, ai murit în Botez, rămâi mort, căci orice mort nu mai poate păcătui; iar dacă şi după Botez păcătuieşti, apoi atunci murdăreşti darul lui Dumnezeu".***

După ce, deci, ne cere atâta filosofie, spune şi de cununa ce ne aşteaptă: „Că de am muri împreună cu Hristos” – deşi mai înainte de acea cunună avem şi o altă cunună foarte mare, aceea adică că ne împărtăşim cu stăpânul, totuşi zice „îţi dau şi un alt premiu, şi o altă cunună”. Şi care e acea cunună? Viaţa veşnică: ***„Iar dacă am murit împreună cu Hristos, credem că vom şi vieţui împreună cu El”*** (6, 8). Şi de unde se poate vedea aceasta? ***„Ştiind că Hristos, înviat din morţi, nu mai moare”*** (6, 9).

Aici, tu gândeşte-te la înţelepciunea lui Pavel, cum el dovedeşte – sau mai bine zis pregăteşte dovada – din cele contrare. Fiindcă era natural ca unii să se tulbure auzind de cruce şi de moarte, el arată că tocmai pentru aceasta trebuie a se încuraja mai mult. ***„Să nu crezi – zice – că dacă a murit o dată, apoi este muritor, căci tocmai pentru aceasta rămâne nemuritor. Pentru că moartea Lui a devenit moartea morţii, şi fiindcă a murit, de aceea nu mai moare”.***

„Căci ce a murit, a murit păcatului o dată pentru totdeauna, iar ce trăieşte, trăieşte lui Dumnezeu” (6, 10). ***Dar ce vrea oare să zică prin „a murit păcatului”? Adică nu Hristos era răspunzător, ci a murit pentru păcatele noastre, ca păcatul să-l desfiinţeze, să-i taie venele şi întreaga putere, şi cu un cuvânt să-l nimicească cu totul, pentru aceasta a murit El.*** Ai văzut cum a înfricoşat pe ascultători?

„Dacă El nu moare de două ori – zice -, apoi nici baia renaşterii [Botezul] nu se săvârşeşte a doua oară, şi dacă a doua baie nu mai este, apoi nici tu să nu mai fii înclinat spre păcat”. Şi toate acestea le zice sculându-se contra acelor ce ziceau: *„Să facem cele rele, ca să vină cele bune”* sau *„Să stăruim în păcat, pentru ca harul să prisosească”.* Deci el, stârpind din rădăcină o astfel de părere greşită, o răstoarnă prin toate cele spuse.

„Iar ce trăieşte, trăieşte lui Dumnezeu”, zice; ***adică rămâne pentru totdeauna, nemaiputând fi desfiinţat de moarte.*** Dacă El nefiind răspunzător şi încă a murit pentru păcatul altora, apoi cu atât mai mult acum nu va muri, desfiinţând păcatul cu desăvârşire, ceea ce

zice şi în Epistola către Evrei: ***„Astfel, ar fi trebuit să pătimească de mai multe ori, de la întemeierea lumii; ci acum, la sfârşitul veacurilor, S-a arătat o dată, spre ştergerea păcatului, prin jertfa Sa. Şi precum este rânduit oamenilor o dată să moară, iar după aceea să fie judecata. Tot aşa şi Hristos, după ce a fost adus o dată jertfă, ca să ridice păcatele multora, a doua oară fără de păcat Se va arăta celor ce cu stăruinţă îl aşteaptă spre mântuire”*** (9, 26—28). Aşadar, El arată aici puterea vieţii celei după Dumnezeu, în acelaşi timp şi puterea păcatului, că în viaţa cea după Dumnezeu niciodată nimeni nu va muri, pe când păcatul cum n-ar pierde pe cei ce sunt răspunzători, de vreme ce a făcut să moară şi cel nemuritor?

Apoi, fiindcă a vorbit despre viaţa lui Hristos, ca să nu zică cineva: „Ei! Şi ce are de-a face cu noi ceea ce spui tu?”, a adăugat imediat: ***„Aşa şi voi socotiţi-vă pe voi morţi păcatului şi vii lui Dumnezeu”*** (6, 11).

Bine a zis el „socotiţi-vă”, fiindcă a vedea cele spuse nu este cu putinţă acum. „Şi cum să ne socotim?”, veţi cere să vă spun. ***„Morţi păcatului, dar vii pentru Dumnezeu, în Iisus Hristos, Domnul nostru”. Cel ce vieţuieşte aşa, acela îşi va însuşi orice faptă bună, având de ajutor chiar pe Iisus, căci aceasta înseamnă „în Hristos”.*** Dacă morţi fiind, El ne-a înviat, apoi cu atât mai mult va putea să ne stăpânească fiind vii.

„Deci să nu împărăţească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneţi poftelor lui” (6, 12). N-a zis: „Să nu ceară trupul, sau să nu aibă nici o energie”, ci „păcatul să nu împărăţească”, căci ***Apostolul nu voieşte a ucide natura noastră omenească, ci a ne îndrepta intenţia sau voinţa noastră.*** Apoi prin acest verset mai arată şi faptul că ***noi nu suntem stăpâniţi cu sila sau cu forţa de răutate, ci cu bună voia noastră***, şi de aceea nici nu zice „să nu vă robească păcatul”, ci „să nu împărăţească”.

Fiindcă ar fi absurd de a pretinde să ne ducem întru Împărăţia Cerurilor şi să împărăţim împreună cu Hristos, în timp ce noi avem păcatul drept stăpân, şi preferăm să fim robiţi de el. Aceasta ar fi ca şi cum cineva şi-ar arunca diadema împărătească de pe cap şi ar voi să

slujească mai bine unei femei îndrăcite, cerşetoare şi îmbrăcate în zdrenţe.

Apoi fiindcă este greu lucru de a fi cineva predominat de păcat, priveşte cum el arată nestatornicia lui, în acelaşi timp cum şi mângâie pe cel ce se osteneşte de a-l alunga, zicând: ***„în trupul nostru cel muritor”.*** Prin aceasta el arată că luptele pe care le purtăm sunt trecătoare şi că în curând se vor sfârşi; în acelaşi timp ne aminteşte şi de relele de dinainte, şi de obârşia morţii, şi cum de aici a rezultat ca omul să devină muritor chiar de la început. Cu toate acestea, este cu putinţă ca omul, având trup muritor, să nu păcătuiască.

Ai văzut bogăţia harului lui Hristos? Adam neavând până atunci trupul muritor, prin păcatul făcut s-a pierdut şi a murit, pe când tu fiind supus osândei lui, stăpâneşti moartea, şi chiar vei putea să fii încununat. Tu ai putea întreba: ***„Şi cum împărăţeşte păcatul?”. Nu împărăţeşte prin propria sa putere, ci prin lenevia ta.*** De aceea şi Apostolul, după ce zice „să nu împărăţească”, arată şi modul unei astfel de împărăţiri, căci zice: „ca să vă supuneţi poftelor lui”. Nu este nici o cinste de a face toate gusturile lui în chip silit, ci dimpotrivă, aceasta este robia cea mai de pe urmă şi necinstea cea mai mare. ***Când tu faci ceea ce păcatul voieşte, atunci te lipseşti însuţi de orice libertate, pe când dacă îl împiedici, atunci mai ales îţi păstrezi propria-ţi demnitate.***

„Nici să nu puneţi mădularele voastre ca arme ale nedreptăţii în slujba păcatului, ci, înfăţişaţi-vă pe voi lui Dumnezeu, ca vii, sculaţi din morţi, şi mădularele voastre ca arme ale dreptăţii lui Dumnezeu” (6, 13). Aşadar trupul este mijloc de răutate sau de virtute, după cum sunt şi armele; fiindcă amândouă faptele, bune sau rele, sunt nu ale lor proprii, ci ale celui ce le întrebuinţează. Cu arma de pildă se luptă şi ostaşul pentru patrie, şi tot cu arma se luptă şi tâlharul contra cetăţenilor paşnici; aşa că amândoi se înarmează cu aceeaşi armă, însă crima acestuia din urmă nu vine de la armă, ci de la propria sa voinţă, fiindcă a întrebuinţat-o în rău. Tot aşa se poate zice şi de trup, fiindcă şi fapta rea ca şi cea bună sunt izvorâte din sufletul celui ce le face, iar nicidecum din natura trupului. Când ochiul priveşte cu lăcomie la frumuseţea străină, el atunci s-a

făcut armă de nedreptate, însă nu prin propria sa energie, căci datoria ochiului este de a vedea, iar nu de a vedea rău, ci prin intenţia vicleană şi rea a stăpânului său, pe când dacă îl înfrânează, atunci a devenit armă a dreptăţii. Tot aşa se poate zice şi de limbă, şi de mâini, şi de toate celelalte mădulare ale trupului nostru.

Bine a zis el că păcatul este nedreptate, fiindcă dacă cineva păcătuind nedreptăţeşte fie pe el, fie pe un altul, desigur că mai mult pe sine s-a nedreptăţit, decât pe altul.

Deci, după ce-i îndeamnă de a fugi de răutate, îi duce la virtute, zicând: „înfăţişaţi-vă pe voi lui Dumnezeu, ca vii, sculaţi din morţi". Priveşte cum el din nişte simple nume, sau denumiri, îndeamnă pe ascultători, acolo spunând de păcat, iar aici de Dumnezeu.

După ce arată câtă depărtare este între cei ce împărăţesc (între Dumnezeu şi păcat), la urmă lipseşte de orice iertare pe acel ostaş care părăseşte pe Dumnezeu şi care preferă a se pune sub împărăţia păcatului. Nu numai prin aceasta, dar şi prin cele ce urmează, el tot acelaşi lucru îl arată, zicând: „ca vii, sculaţi din morţi". Prin toate acestea, el arată atât vătămarea pe care ne-o pricinuieşte păcatul, cât şi măreţia darului lui Dumnezeu.

„Gândiţi-vă, zice, ce aţi fost, şi ce aţi devenit. Cine aţi fost? Morţi şi pierduţi cu o pierdere ce de nicăieri nu se putea îndrepta, şi nici că era cine să vă poată ajuta. Şi ce aţi devenit voi, din morţi cum eraţi? Vieţuind viaţa nemuritoare. Şi prin cine aţi câştigat acest bun nepreţuit? Prin Dumnezeu, Care poate totul. Prin urmare, drept este de a vă pune sub ordinele Lui cu atâta bunăvoinţă cu câtă e demn din partea celor înviaţi din morţi".

„Şi mădularele voastre ca arme ale dreptăţii", zice. Aşadar trupul nu este rău, dacă poate să devină armă a dreptăţii. Vorbind el de arme, arată că noi ne găsim într-un război înfricoşat, pentru care ne arată că avem trebuinţă de arme puternice, şi voinţă bărbătească, în acelaşi timp şi cunoştinţă desăvârşită de cele ale războiului, iar mai presus de toate de general iscusit. Dar generalul ne stă de faţă, fiind pururea gata a ne ajuta; acest general rămâne necucerit, iar nouă ne-a pregătit arme puternice. Deci, trebuie să fim bine intenţionaţi, ca să putem

întrebuinţa la nevoie acel ajutor, încât să ascultăm şi de general, şi în acelaşi timp şi armele acestea să le mânuim în interesul patriei.

Deci după ce ne mângâie şi ne încurajează atât de mult, după ce ne aminteşte de arme şi de luptă, priveşte cum iarăşi încurajează pe ostaşi şi le aţâţă buna voinţă, zicând: ***„Căci păcatul nu va avea stăpânire asupra voastră, fiindcă nu sunteţi sub lege, ci sub har”*** (6, 14).

Dar dacă păcatul nu ne mai stăpâneşte, de ce ne-ai dat atâtea sfaturi mai sus, zicând: „Să nu împărăţească păcatul în trupul vostru cel muritor” şi „să nu faceţi mădularele voastre arme de nedreptate păcatului?”. Deci, ce este ceea ce el spune aici? Nimic altceva decât că aruncă mai înainte un cuvânt mare pe care-l va dezvolta mai la urmă întrebuinţând multă grijă în construcţia lui. Aşadar, despre ce ne vorbeşte? ***Că trupul nostru mai înainte de venirea lui Hristos era uşor de cucerit de păcat, căci după moartea lui prin păcat, a intrat în el un roi de patimi, pentru care nici nu putea fi sprinten de a călători pe calea virtuţii. Nu era de faţă nici duhul care să-l ajute, şi nici botezul care putea a-l mortifica, ci, ca şi un cal fără frâu alergă peste câmpii, şi greşea de multe ori, fiindcă legea deşi îl deştepta şi îl îndruma ce să facă, şi ce nu, totuşi cu nimic altceva nu contribuia, la izbânda luptătorului, decât cu îndemnarea prin vorbe. De aceea şi prăpastia de dinaintea noastră este acum cu mult mai mare, fiindcă ne-am bucurat şi de un mai mare ajutor.***

De aceea şi Hristos zicea: ***„Căci zic vouă: Că de nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor”*** (Matei 5, 20). Aceasta însă mai limpede o spune în cuvintele de mai jos, iar aici prin vorbe scurte lasă a se înţelege numai, arătând că dacă nu ne vom preda păcatului, nici el nu ne va putea stăpâni. Nu este numai legea care ne porunceşte, ci este şi harul, care ne-a trecut cu vederea cele de dinainte de primirea lui, şi care ne asigură de cele viitoare. Legea făgăduieşte cununile după lupte şi osteneli, pe când harul mai întâi încununează, şi după aceea te îndeamnă la lupte. Mie mi se pare că nici nu face el aluzie aici la întreaga viaţă a credinciosului, ci mai mult o comparaţie între botez şi lege, ceea ce şi aiurea zice: ***„că litera omoară, iar duhul face viu”*** (I

Corinteni 3, 6). ***Legea dă pe faţă călcarea poruncii, iar harul dezleagă călcarea acelei porunci. După cum legea, mustrând, a scos la iveală păcatul, tot aşa şi harul, iertând, nu mai îngăduie omului de a mai fi sub păcat. Aşa că tu eşti scăpat de două ori din această tiranie; întâi că nu mai eşti sub lege, şi al doilea că te bucuri de har.***

Deci, după ce prin aceste cuvinte a făcut pe ascultători să răsufle uşuraţi, iarăşi îi asigură, introducând un sfat din antiteza ce o pune înainte şi zicând: ***„Oare, atunci să păcătuim fiindcă nu suntem sub lege, ci sub har? Nicidecum!”*** (6, 15).

Mai întâi fiindcă ceea ce vorbeşte este foarte absurd, el întrebuinţează expresia lui obişnuită de oprire de la a săvârşi ceva: „nicidecum”; apoi sfătuieşte, arătând cât de mare este uşurinţa luptelor, căci zice: ***„Au nu ştiţi că celui ce vă daţi spre ascultare robi, sunteţi robi aceluia căruia vă supuneţi: fii ai păcatului spre moarte, fii ai ascultării spre dreptate?”*** (6, 16).

„Nu vă spun – zice – nici de gheenă; nici de pedeapsa cea grozavă de acolo, ci de ruşinea de aici, când voi vă faceţi robi păcatului de bună voie, şi încă cu o astfel de răsplată, ca să muriţi iarăşi. Că dacă păcatul a adus mai înainte de botez moartea trupească, şi rana a avut nevoie de o aşa îngrijire, că Însuşi Stăpânul a toate a trebuit să Se pogoare să zdrobească moartea, şi să dezlege legăturile răului, dar apoi când şi după atâta dar şi libertate acelaşi păcat te ia din nou în stăpânirea lui, ce nu vom face? Deci, nu alerga spre o aşa prăpastie, nici nu te preda lui de bună voie. În războaie de multe ori soldaţii se predau şi fără voia lor, pe când aici dacă tu nu vei dezerta, nimeni nu te va putea forţa”.

Deci, după ce-i abate din calea rătăcirii cu astfel de vorbe potrivite, îi înfricoşează şi cu răsplata ce o vor lua, şi le pune înaintea lor pe amândouă acestea, adică dreptatea şi moartea, însă nu o moarte ca a trupului, ci cu mult mai grozavă. „Dacă – zice – Hristos nu a murit, apoi cine va dezlega moartea? Nimeni. Aşadar din necesitate va fi osândit şi pedepsit. Moartea aceea nu va fi ca aici, unde trupul se desparte de suflet. ***«Vrăjmaşul din urmă, care va fi nimicit, este moartea»*** (I Corinteni 15, 26). De unde urmează că osânda va fi nemuritoare, însă nu şi pentru cei ce ascultă de Dumnezeu, căci

răsplata acestora va fi dreptatea şi bunurile ce izvorăsc din ea”.

„Mulţumim însă lui Dumnezeu că (deşi) eraţi robi ai păcatului, v-aţi supus din toată inima dreptarului învăţăturii căreia aţi fost încredinţaţi” (6, 17).

După ce-i ruşinează cu robia în care au fost, şi după ce-i îndeamnă şi-i înspăimântă cu răsplata ce o vor lua, iarăşi îi ridică şi-i încurajează prin amintirea binefacerilor lui Dumnezeu. Prin toate acestea le arată că au fost scăpaţi de mari rele, în acelaşi timp însă că la aceasta şi ei au contribuit prin ostenelile lor, şi că cele viitoare sunt mai uşor de câştigat. După cum cineva scapă pe un rob din tirania unui stăpân crud şi nemilostiv, şi sfătuindu-l să nu se mai întoarcă înapoi, îi aminteşte de tirania aceluia, tot aşa şi Pavel le pune înainte toate relele cele din trecut, şi-i îndeamnă de a mulţumi lui Dumnezeu. ***„Nu a fost cu putinţă ca vreo putere omenească să vă scape din toate acele rele – zice -, ci numai harul lui Dumnezeu, Care a voit şi a putut face aceasta”.***

Şi bine a zis el că ***„aţi ascultat din inimă, fiindcă nu aţi fost siliţi de cineva, ci voi singuri de bună voie şi cu multă hotărâre v-aţi îndepărtat de rele”.*** Prin această expresie îi laudă, dar în acelaşi timp îi şi lezează, căci le zice: ***„Dacă voi v-aţi apropiat de credinţă de bună voie, căci nici o silă n-aţi avut, apoi ce iertare veţi avea, şi ce îndreptare, dacă iarăşi vă veţi întoarce la cele dintâi?”.*** Apoi, ca să afli că acest fapt nu se datorează numai recunoştinţei lor, ci că totul s-a făcut prin harul lui Dumnezeu, priveşte cum, după ce zice „aţi ascultat din inimă”, el se grăbeşte să adauge: ***„dreptarului învăţăturii căreia aţi fost încredinţaţi”.*** Ascultarea cea din inimă arată liberul lor arbitru, iar încredinţarea, sau mai bine zis predarea lor, înseamnă ajutorul lui Dumnezeu. ***Şi ce vrea să zică prin „dreptarul învăţăturii?”. Nimic altceva decât a vieţui drept şi cu cea mai frumoasă purtare.***

„Şi izbăvindu-vă de păcat, v-aţi făcut robi ai dreptăţii” (6, 18). ***Aici se arată două daruri ale lui Dumnezeu: şi slobozirea de păcat, şi că s-au făcut slujitorii dreptăţii, ceea ce este mai de preţ decât orice libertate.*** Fiindcă Dumnezeu a făcut acelaşi lucru, ca şi cum cineva ar lua pe un copil orfan, prins de barbari şi dus în ţară străină, şi

pe care nu numai că l-ar scăpa din robie, ci ar deveni şi tatăl acelui copil, şi l-ar ridica în cea mai mare demnitate. Aceasta tocmai s-a petrecut şi cu noi, căci nu numai că Dumnezeu ne-a eliberat de relele cele vechi, ci încă ne-a şi ridicat la o viaţă îngerească, şi ne-a desemnat o cale de purtare bună, predându-ne în siguranţa dreptăţii, ucigând toate relele dinainte şi omorând pe omul cel vechi, povăţuindu-ne la viaţa cea nemuritoare.

Deci, iubiţilor, să rămânem vieţuind o astfel de viaţă plăcută lui Dumnezeu, fiindcă mulţi din cei ce respiră aerul şi călătoresc în această lume, se găsesc mai ticăloşi decât morţii. Multe şi variate sunt felurile morţii, de exemplu:

1) moartea trupului, după care Avraam fiind mort, nu era mort, precum zice: ***„Nu este Dumnezeul morţilor, ci al viilor”*** (Matei 22, 32);

2) moartea sufletului, la care Hristos face aluzie zicând: ***„lasă morţii să-şi îngroape morţii lor”*** (Matei 8, 22);

3) moartea aceea devenită din filosofia omului, care este mult lăudată, şi la care făcând aluzie Pavel, zicea: ***„Omorâţi mădularele voastre cele de pe pământ”*** (Coloseni 3, 5);

4) moartea aceea de la Taina Botezului, care este şi cauza acelei dinainte: ***„Că omul nostru Cel vechi s-a răstignit”*** (Romani 6, 6), adică a murit [păcatului].

Deci, cunoscând noi acestea, să fugim de moartea aceea prin care şi vieţuind murim, iar de aceea prin care vine moartea comună tuturor vieţuitoarelor să nu ne temem, pe când pe celelalte două, din care una este cea mai fericită, căci este dată de Dumnezeu, iar a doua este mult lăudată de noi şi de Dumnezeu, pe acestea, zic, să le râvnim şi să le preferăm. Din acestea două, pe una o fericeşte David, zicând: ***„Fericiţi cei cărora li s-au iertat fărădelegile”*** (Psalmii lui David 31, 1), iar pe cealaltă o admiră Pavel, scriind galatenilor: ***„Că cei ce sunt ai lui Hristos Iisus şi-au răstignit trupul împreună cu patimile şi poftele”*** (Galateni 5, 24).

Dintre cele două morţi dintâi, una este de dispreţuit, după cum zice Hristos: ***„Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă”***, iar cealaltă este înfricoșată, după cum şi zice: ***„temeţi-vă mai curând de acela care poate şi sufletul, şi trupul să le piardă în***

gheenă” (Matei 10, 28). Aşadar, fugind de o astfel de moarte, să preferăm pe cele fericite şi admirate, precum cele două de mai înainte; de una să nu ne temem, iar de a doua să fugim. Nici un folos nu vom avea noi văzând soarele, mâncând şi bând, dacă viaţa noastră nu este întovărăşită de fapte bune. Ce folos poate avea acel împărat, spune-mi, care deşi este îmbrăcat cu porfiră şi are arme, totuşi n-a dobândit nici un supus, şi este batjocorit şi râsului tuturor? Tot aşa, ***şi creştinul nu va avea nici un folos de la credinţa lui şi de la harul câştigat prin botez, dacă nu are fapte bune, şi este expus tuturor patimilor; ba încă şi batjocora îi va fi mai mare, şi ruşinea mai multă.***

După cum acela care este îmbrăcat cu porfiră şi are diademă pe cap, nu numai că nu câştigă nimic de la aceste podoabe, nu numai că nu i se adaugă nimic în cinste, ci încă prin necinstea şi neruşinarea sa singur se batjocoreşte, tot aşa şi credinciosul care vieţuieşte în păcat, nu numai că nu va fi respectat dar chiar va fi mai mult batjocorit, după cum şi zice: ***„Căci câţi fără lege au greşit, fără lege se vor pierde; iar câţi întru lege au greşit, prin lege se vor osândi”.*** Şi evreilor scriindu-le zicea: ***„Călcând cineva Legea lui Moise, e ucis fără de milă, pe cuvântul a doi sau trei martori”*** (Evrei 10, 28), iar mai departe adaugă: ***„Căci gândiţi-vă: cu cât mai aspră fi-va pedeapsa cuvenită celui ce a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu”*** (Evrei 10, 29). Şi cu drept cuvânt, fiindcă El ţi-a supus toate patimile prin botez şi ţi-a dat putere de a te ridica deasupra lor.

Deci, ce ai devenit, că după ce ai batjocorit atâta dar a lui Dumnezeu, ai ajuns altfel decât trebuia să fii? El a ucis şi a îngropat toate greşelile tale de dinainte de botez, ca pe nişte viermi, şi acum de ce ai născut alţi viermi? Fiindcă păcatele sunt mai rele decât viermii, deoarece aceştia vatămă trupul, pe când păcatele murdăresc şi vatămă sufletul, pe care-l împuţesc mai grozav decât trupul cel mâncat de viermi. Dar noi nu simţim un astfel de miros îngrozitor, fiindcă nu ne silim de a o curăţi.

Nici beţivul nu simte duhoarea vinului ce iese din el, pe când cel ce nu bea şi nu se îmbată, acela simte îndată duhoarea aceea greţoasă. Tot aşa este şi cu păcatul. Cel ce vieţuieşte cu înţelepciune, ştie exact mocirla în care se cufundă păcătosul, şi cunoaşte bine pata cea

urâcioasă ce este pe fruntea lui, pe când acesta, predându-se pe sine răutăţii, întocmai ca de o beţie este ameţit, şi nici măcar nu se cunoaşte pe sine că e bolnav. Şi tocmai aceasta e prăpastia răului, că nu lasă pe cei căzuţi în păcat ca să-şi cunoască ei înşişi mărimea ticăloşiei, ci deşi stau în mocirla aceea urât mirositoare, ei cred că emană din ei miresme alese.

De aceea nici nu pot a scăpa de acolo, ci plini fiind de acei viermi, ei se fălesc ca şi cum ar fi împodobiţi cu pietre preţioase! De aceea nici că voiesc de a ucide acei viermi, ci îi lasă să se hrănească şi să se înmulţească înlăuntrul lor, până ce îi vor trimite şi pe ei ca hrană viermilor celor neadormiţi din viaţa viitoare. Cauzele acelor viermi sunt viermii de aici, ba încă nu numai cauze, ci sunt chiar părinţii şi născocitorii acelor viermi care niciodată nu mai mor, după cum şi zice: ***„unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge"*** (Marcu 9, 44). Aceştia singuri aprind gheena, care niciodată nu se stinge. Deci, ca acestea să nu se întâmple, noi să doborâm izvorul tuturor relelor, să stingem cuptorul cel aprins, şi să smulgem rădăcina răului chiar din cele mai de jos ale ei, fiindcă şi pomul cel rău şi netrebnic dacă-l tai din vârf numai, n-ai făcut nimic, de vreme ce rămânându-i rădăcina în pământ, va înverzi din nou şi va face aceleaşi ramuri ca şi mai înainte.

Deci care este rădăcina tuturor relelor? Aceasta află-o de la bunul cultivator, care ştie de acestea în mod sigur, care a îngrijit cu multă sârguinţă viaţa duhovnicească şi care a cultivat lumea întreagă. Aşadar, ce anume spune el că este cauza tuturor relelor din această lume? ***„Că iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor"*** (I Timotei 6, 10). ***De aici izvorăsc duşmăniile, certurile şi războaiele, de aici intrigile, batjocurile şi bănuielile, de aici omorurile, tâlhăriile şi profanarea mormintelor. Din cauza iubirii de argint, nu numai cetăţile şi ţările, ci şi drumurile, şi locurile cele nelocuite, şi munţii, şi văile, şi dealurile, şi cu un cuvânt fiece palmă de pământ din lumea întreagă este plină de sânge şi de omoruri. Şi nici marea n-a scăpat de acest rău, căci şi pe ea s-a aşezat cu cea mai mare furie, căci şi acolo se găsesc piraţi care o hăituiesc în toate părţile şi îşi bat capul de a găsi vreun mijloc nou de hoţie. Din cauza iubirii de argint s-au răsturnat şi legile firii, s-au zguduit legăturile familiale şi s-au corupt înseşi legile dumnezeeşti.***

Tirania aceasta a iubirii de argint nu numai contra celor vii şi-a înarmat mâinile, ci chiar şi contra celor morţi, şi nu se dă în lături nici înaintea morţii, ci spărgând sicriele îşi întinde mâinile spurcate asupra trupurilor celor morţi, şi cel scăpat de viaţă nu poate scăpa din ghearele ei. Orişicâte rele ai vedea în lume, fie în casă, fie în târg, fie în tribunale, fie în palatele împărăteşti, fie oriunde, toate le vei vedea izvorând de aici. Acest rău a umplut totul de sânge şi omoruri, a aprins flacăra gheenei, acesta a făcut ca cetăţile cu nimic să nu fie mai bune decât pustiul, ba încă cu mult mai rău. De tâlharii care pândesc la drumul cel mare este mai uşor a se păzi cineva, fiindcă nu în orice timp atacă pe trecători, pe când tâlharii de care vorbim [iubitorii de argint] stau în mijlocul cetăţilor, imitând pe cei de la drumul mare, şi sunt cu atât mai răi decât aceia cu cât este şi mai greu de a te apăra de ei; şi aceştia toate le cutează, până şi chiar ceea ce tâlharii de la drumul mare fac pe ascuns.

Chiar şi legile ce sunt aşezate pentru combaterea răutăţii lor, chiar şi legile, zic, le-au tras în ajutorul lor, şi au umplut cetăţile de ucideri şi de miresme pustiitoare. Sau poate nu este omor, şi încă mai rău decât omorul, ca să predai foamei pe sărac şi să-l închizi în temniţă, iar pe deasupra să-l mai şi încarci de bătăi şi de munci? Chiar de nu faci tu de acestea, însă dacă procuri altora motiv de a face aşa, apoi atunci te-ai făcut tovarăş cu ei, ba încă şi mai rău decât ei. Cel ce ucide pe un om, deodată îi înfige în piept cuţitul, şi întristând pe victima sa pe un timp scurt, nu mai întinde mai departe chinurile, pe când tu, cu vicleniile, cu clevetirile şi intrigile tale, lucrezi la lumina zilei, şi aduci în aşa hal pe victima ta, că doreşte de mii de ori să moară.

Şi atunci gândeşte-te singur, câte morţi nu ai adus aceluia, în loc de una singura! Şi ceea ce este mai grozav, că tu răpeşti şi eşti lacom, nu pentru că eşti împins la aceasta de foame, şi nici că sărăcia te aduce în aşa hal, ci pentru ca frâul calului tău să fie împodobit cu aur mult, sau ca tavanul casei şi capitelurile coloanelor să fie aurite. Dar cum să nu fie acestea vrednice de gheenă, când pe fratele tău, pe cel ce se împărtăşeşte cu tine din aceleaşi bunuri negrăite, pe cel ce este atât de cinstit de stăpânul, pe acesta, zic, să-l cufunzi în mii de nenorociri, pentru ca tu să împodobeşti pietrele şi trupurile necuvântătoarelor, care nici nu simt ceva în lumea aceasta? Câinele tău se găseşte în multă

îngrijire, pe când omul, fratele tău, sau mai drept vorbind Hristos, pentru câinele tău sau şi pentru celelalte ale tale vorbite, este îngrădit în cea mai de pe urmă sărăcie! Ce poate fi mai rău ca această anomalie? Ce poale fi mai grozav ca această nelegiuire? Câte râuri de foc ar fi de ajuns pentru un astfel de suflet?

Cel ce este plăsmuit după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu se găseşte sluţit prin neomenia ta, iar capetele catârilor care trag cu trăsura pe femeia ta strălucesc de aur, după cum tot cu aur sunt împodobite şi lemnele, ca şi pielea coşului trăsurii. Dacă trebuie să-ţi faci vreun taburet de pus sub picioare, toate le faci de aur sau de argint, în timp ce mădularul lui Hristos, pentru care El S-a pogorât din cer, şi pentru care Şi-a vărsat sângele Său, nu se bucură nici măcar de hrana necesară, din cauza lăcomiei tale. Paturile tale sunt îmbrăcate cu argint peste tot, pe când trupurile sfinţilor sunt lipsite chiar de acoperământul necesar, şi Hristos a devenit pentru tine mai necinstit şi mai fără de preţ decât slugile şi catârii, decât paturile, scaunele şi taburetele tale. Cât pentru celelalte obiecte casnice, care sunt încă şi mai necinstite, le trec cu vederea, lăsându-le la judecata voastră proprie.

Dacă te înfricoşezi auzind toate acestea, depărtează-te de a le face, şi atunci cu nimic nu te vor vătăma cele spuse aici. Depărtează-te şi fugi de această nebunie, fiindcă ocupaţia creştinului cu asemenea nimicuri nu se poate numi altfel decât nebunie.

De aceea, lăsând la o parte asemenea nimicuri, să avem privirea aţintită spre cer şi, amintindu-ne de ziua viitoare, să ne gândim la judeţul cel înfricoşat, la răspunderea cea mare şi la hotărârea cea statornică. Să ne gândim că deşi Dumnezeu vede toate aceste lucruri necuviincioase, totuşi nu trimite trăsnete din cer, nici nu trimite marea asupra noastră, nici pământul nu-l despică în două, ca să ne înghită de vii, nici nu stinge soarele, nici nu aruncă asupra noastră cerul împreună cu stelele, într-un cuvânt nimic din acestea nu face, ci lasă ca totul să fie în ordine şi întreaga făptură să ne slujească nouă.

De aceea, gândindu-ne la toate acestea, să ne înfricoşăm de măreţia iubirii Lui de oameni şi să ne reîntoarcem la nobleţea noastră dintâi, fiindcă după cum suntem în prezent, nu suntem cu nimic mai

buni decât cele necuvântătoare, ci chiar cu mult mai răi. Fiindcă animalele necuvântătoare cel puţin iubesc pe cele de acelaşi neam şi se mulţumesc cu ceea ce le dă firea în raportul şi iubirea dintre ele, pe când tu, deşi ai mii de legături cu firea, care toate la un loc te apropie şi te strâng, aşa zicând, lângă membrele tale, tu, care ai fost cinstit prin Cuvântul, care te bucuri de evlavie, care te împărtăşeşti de mii de bunuri, tu, zic, te-ai făcut mai sălbatic decât acelea, fiindcă arăţi o mare îngrijire pentru lucruri zadarnice, pe când bisericile lui Dumnezeu le treci cu vederea, ca să se piardă de foame şi goliciune, ba încă de multe ori le târăşti în mii de rele! Dacă le faci acestea iubind slava, apoi cu atât mai mult ar trebui să te îngrijeşti de fratele tău decât de cal. Cu cât fratele tău va deveni mai bun, bucurându-se de binefacerile tale, cu atât şi ţie ţi se împleteşte, printr-o astfel de îngrijire, o coroană mai strălucită. Pe când acum, căzând tu în cele contrare, îţi atragi asupra ta mii de acuzatori, fără ca să simţi, într-adevăr, cine nu te va grăi de rău?

Cine nu te va descrie pe tine pentru cruzimea şi ura faţă de semeni, văzându-te necinstind neamul omenesc şi preferând pe animale înaintea oamenilor, ba chiar şi mobilierul din casă? Nu ai auzit pe Apostoli spunând că cei dintâi creştini care primeau cuvântul adevărului îşi vindeau case şi ţarini, ca să hrănească pe fraţi? Tu însă răpeşti şi case, şi ţarini de la fraţii tăi, ca să poţi împodobi calul, lemnele, pielea de la trăsură, pereţii şi tavanul casei! Şi încă grav este că nu numai bărbaţii au căzut în această nebunie, ci şi femeile, care aţâţă pe bărbaţi şi-i împing la o astfel de muncă zadarnică, silindu-i a cheltui peste tot locul mai mult decât este necesar! Şi dacă i-ar acuza cineva de asemenea fapte, iată că ei au şi găsit dezvinovăţirea, ce, de altfel, este plină de învinovăţire, căci îţi răspund: „Eu le fac şi pe unele, şi pe altele”. Ce ai spus?! Şi nu te ruşinezi grăind astfel de vorbe? Nu te ruşinezi de a pune la un loc pe Hristos cel flămând cu caii, catârii, paturile şi taburetele tale? Ba încă, la drept vorbind, nu la un loc, ci mai prejos chiar, căci mai mult cheltuieşti cu acelea, pe când lui Hristos I-ai dat o mică parte.

Nu ştii tu că toate sunt ale Lui? Nu ştii că şi tu, şi cele ale tale, sunt ale Lui? Nu ştii tu că El ţi-a plăsmuit trupul şi ţi-a dat şi sufletul, şi că El ţi-a dat toată podoaba? Tu însă, pentru toate acestea, nu-i dai în schimb nici cea mai mică răsplată. Dacă ai închiriat o căsuţă, te rogi ca să ţi se plătească chiria exact, pe când tu, deşi te foloseşti de

întreaga făptură şi locuieşti o lume atât de mare, totuşi nu suferi de a-i plăti o mică chirie, ci toate ale Sale, ca şi pe tine însuţi, le-ai predat slavei cele deşarte. De slava cea deşartă depinde totul. Nici calul nu se va face mai bun, încărcându-l cu asemenea podoabe, şi nici omul ce-l călăreşte, ci este chiar mai necinstit, fiindcă mulţi, lăsând pe călăreţ, îşi întorc ochii lor la podoabele de pe cal, la servitorii care vin în urma lui şi la cei de dinainte, ca şi la cei ce privesc uimiţi, pe când pe cel purtat de toţi aceştia ca în triumf îl urăsc şi-l dispreţuiesc, ca pe un duşman al tuturor.

Însă când tu îţi împodobeşti sufletul nu se întâmplă unele ca acestea, ci şi oamenii, şi îngerii, ba până şi stăpânul îngerilor, cu toţii, zic, îţi împletesc cununa cea neveştejită. Astfel că dacă tu iubeşti slava, depărtează-te de cele ce faci acum, şi nu împodobi casa, ci sufletul, ca să devii frumos şi strălucit. Cum sunt însă lucrurile acum, nimic n-ar putea fi mai de dispreţuit ca tine, care ai sufletul pustiu în raport cu podoabele casei.

Dar dacă poate nu suferi cele vorbite de mine, ascultă ce a făcut unul dintre profani, şi ruşinează-te cel puţin de filosofia lui. *Se zice că unul dintre aceştia, intrând într-o casă strălucită şi sclipind de aurul cel mult, de frumuseţea marmurei şi a coloanelor, şi fiindcă a văzut şi pe jos aşternute covoare în toate părţile, deodată a scuipat în faţă pe stăpânul casei. Apoi, fiind dat în judecată pentru acest fapt, el a răspuns că deoarece n-a găsit în toată casa aceea nici un loc mai murdar, s-a văzut nevoit a scuipa pe faţa aceluia!*

Ai văzut cât de ridicol se face cel ce se împodobeşte pe dinafară, şi cât este de dispreţuit de toţi cei ce au mintea doar la lucrurile exterioare? Şi cu drept cuvânt, fiindcă nici tu n-ai suferi în linişte să vezi pe cineva că-şi lasă soţia să se îmbrace în zdrenţe şi să fie neîngrijită, iar pe slugile ei să le îmbrace cu haine strălucite, ci te-ai irita şi ai zice că fapta aceasta este cea mai de pe urmă batjocură. Aceasta, deci, să o judeci şi pentru suflet.

Când tu împodobeşti pereţii casei, tavanul, pardoseala de pe jos şi mobilele, şi toate celelalte, iar milostivire nu dai îndeajuns, atunci să ştii că nu ai altă filosofie, şi nimic mai mult nu faci decât acela, sau mai la drept vorbind, chiar mai rău decât acela, fiindcă

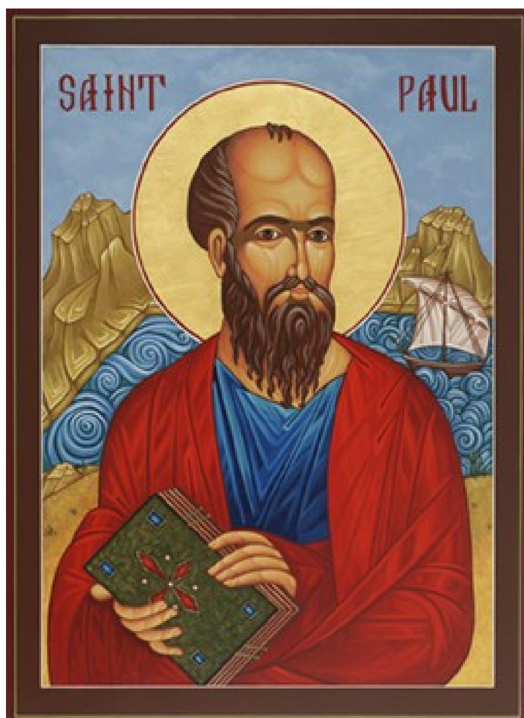
între stăpân și slugă nu e nici o deosebire, pe când între suflet și trup este mare deosebire; și dacă e deosebire mare față de trup, apoi cu atât mai mare este deosebirea dintre suflet și casă, pat sau taburetul de sub picioarele tale.

Şi ce justificare demnă ai putea avea, când tu toate acestea nimicuri le îmbraci cu argint, iar sufletul îl laşi să stea îmbrăcat în zdrenţe, sluţit, flămând, plin de răni și hărţuit de mii de câini, și după toate acestea crezi încă că te găsești în slavă prin împodobirea lucrurilor de dinafară? Şi ceea ce este mai de jelit încă, cel ce se face de râs şi de batjocură, cel ce se necinsteşte şi se sluţeşte, și cel ce în fine cade singur în cea mai de pe urmă osândă, acela, zic, chiar se mândreşte cu lucruri dintre acestea!

De aceea vă rog, cugetând la toate acestea, să ne trezim, fie chiar și în cel din urmă ceas, și să devenim stăpâni pe noi înşine, și podoabele acestea de dinafară să le mutăm înăuntru, adică în sufletul nostru. Astfel și acelea vor rămâne în siguranţă, și pe noi ne va face îngeri și ne va procura bunurile cele veşnice. Cărora fie a ne învrednici toţi, prin harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt se cuvine slava în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XII - Trebuie să fugim de relele mici, fiindcă cele mari din cele mici se nasc

„Omeneşte vorbesc, pentru slăbiciunea trupului vostru. Căci precum aţi făcut mădularele voastre roabe necurăţiei şi fărădelegii, spre fărădelege, tot aşa faceţi acum mădularele voastre roabe dreptăţii, spre sfinţenie" (Romani 6, 19).

Deoarece până acum Apostolul a cerut o mare stricteţe în viaţă, poruncind a fi morţi pentru lume, morţi şi păcatului, rămânând nemişcaţi de ispita spre păcate, aceasta le-ar fi părut poate multora ceva greu, mare şi covârşind natura omenească. De aceea, el voieşte să le arate că nu cere ceva peste măsură, şi nici după cât ar trebui să se ceară de la cel ce s-a bucurat de un atât de mare dar, ci ceva cumpătat

şi uşor, iar această intenţie şi-o arată trecând deodată la idei cu totul contrare celor vorbite până acum, zicând: „Omeneşte vorbesc”, ca şi cum pare că ar zice: „Vorbesc din raţionamente omeneşti, ieşite din obişnuinţă”. Căci el indică ori aceasta, ori cumpătarea cerinţelor sale, care nu sunt mai presus de cerinţele omeneşti, după cum zice şi în altă parte: ***„Nu v-a cuprins ispită care să fi fost peste puterea omenească” (I Corinteni 10, 13).***

„Căci precum aţi făcut mădularele voastre roabe necurăţiei şi fărădelegii, spre pierzanie, tot aşa faceţi acum mădularele voastre roabe dreptăţii, spre sfinţenie”. „Deşi – spune el – este o mare deosebire între aceşti stăpâni, totuşi eu vă cer o măsură egală în robie. Se cuvenea, desigur, să vă lăsaţi mai mult în robia dreptăţii, cu atât mai mult cu cât această robie este mai bună şi în toate privinţele superioară celeilalte; totuşi eu nu vă cer nimic mai mult, din cauza slăbiciunii voinţei voastre”. El n-a zis: „pentru slăbiciunea aplecării voastre, sau a puţinei voastre voinţe”, ci: „pentru slăbiciunea trupului vostru”, făcându-şi cuvântul mai puţin aspru, deşi acolo este necurăţenia, iar aici sfinţenia, acolo este nelegiuirea, pe când aici dreptatea. „Deci, cine poate fi atât de mişel – zice – sau atât de ticălos ca să nu întrebuinţeze în robia lui Hristos măcar pe atâta sârguinţă pe câtă pune în robia păcatului şi a diavolului? Prin urmare, ascultă cele ce urmează şi vei cunoaşte lămurit că noi nu întrebuinţăm nici măcar această mică sârguinţă”. Şi fiindcă acestea, spuse la întâmplare, nu ar fi părut a fi vrednice de credinţă, şi prin urmare n-ar fi fost nici bine primite, şi nici nu ar fi suferit cineva să audă că nu slujeşte lui Hristos nici măcar pe atât pe cât a slujit diavolului, de aceea prin cele ce urmează el îşi ia măsuri ca cuvântul său să fie vrednic de crezare, aducându-ne din nou în faţă acea robie şi spunând în ce fel i-au slujit ei.

„Căci atunci, când eraţi robi păcatului, eraţi liberi faţă de dreptate” (6, 20). Ceea ce el spune aici, aşa şi este. ***„Când vieţuiaţi în răutate, zice, în necucernicie şi în relele cele mai grozave, voi vieţuiaţi cu atâta supunere şi ascultare, încât nimic bun nu făceaţi”.*** Aceasta semnifică expresia „eraţi liberi faţă de dreptate”, adică nu eraţi supuşi ei, ci cu totul străini, fiindcă nu împărţeaţi deopotrivă robia, nu slujeaţi deopotrivă dreptăţii şi păcatului, ci vă predaserăţi cu totul

răului. Prin urmare şi acum, fiindcă v-aţi schimbat şi aţi trecut de la răutate la dreptate, e drept să vă predaţi cu totul virtuţii, ne mai făcând nici un rău, ca măcar astfel să întrebuinţaţi o măsură dreaptă, deşi altminteri nu numai că e mare deosebire între aceste stăpâniri, dar e mare deosebire între cele două robii”. Acest lucru îl şi explică el cu multă claritate, arătând la ce anume au slujit atunci şi la ce anume slujesc acum. Deocamdată nu vorbeşte desluşit despre vătămarea pricinuită prin acea viaţă, ci numai despre ruşinea căpătată.

„Deci ce roadă aveaţi atunci? Roade de care acum vă e ruşine” (6, 21). Astfel a fost acea robie, că numai amintirea ei pricinuieşte ruşine; şi dacă numai amintirea provoacă ruşine, cu atât mai mult însăşi fapta. ***„Aşadar voi acum, aţi câştigat îndoit; întâi că v-aţi izbăvit de ruşine, şi apoi că aţi cunoscut în fine relele în care vă găseaţi atunci; după cum şi atunci îndoită era şi vătămarea, întâi că făceaţi fapte vrednice de ruşine, şi apoi că nu cunoşteaţi ruşinea, ceea ce este mai mare decât faptul dintâi. Şi totuşi aţi stat slujind păcatului”.***

Deci, după ce a arătat cu prisosinţă vătămarea provocată de faptele de atunci, de la ruşine trece imediat la însuşi faptul în sine. ***Deci care a fost la urmă faptul?*** **„Pentru că sfârşitul acelora – zice – este moartea”.** Fiindcă ruşinea nu pare a fi un lucru atât de grav, Apostolul trece la ceea ce e mai grozav decât orice, şi vorbeşte de moarte, deşi ajungeau şi cele vorbite mai înainte.

Tu poţi înţelege cât de mare era răul, dacă, izbăviţi fiind de pedeapsă, totuşi de ruşine nu erau izbăviţi. „Ce răsplată aştepţi oare – zice – de la fapte, când, deşi ai scăpat de pedeapsă, totuşi numai prin amintirea acelor rele tu roşeşti şi-ţi acoperi faţa de ruşine, cu toate că te găseşti acum în asemenea har? Însă nu la fel sunt şi cele ale lui Dumnezeu”.

„Dar acum, izbăviţi fiind de păcat şi robi făcându-vă lui Dumnezeu, aveţi roada voastră spre sfinţire, iar sfârşitul, viaţă veşnică” (6, 22). ***Adică, roada acelora, chiar şi după izbăvirea lor, este ruşinea, pe când roada acestora este sfinţenia, şi unde este sfinţenie, acolo este şi un mare curaj. Roada acelora este moartea,***

pe când a acestora este viaţa veşnică.

Ai văzut cum el arată că unele din acestea ne sunt deja date, iar pe altele le avem în speranţă, şi că din cele deja date, anume din sfinţirea ce o avem câştigată, se adeveresc şi cele viitoare, precum viaţa veşnică? Ca să nu zici tu că pe acelea le avem numai în speranţă, iată că el arată că tu deja ai cules roade:

- ✔ *întâi că te-ai izbăvit de acele rele, de care numai amintindu-ţi te ruşinezi,*
- ✔ *al doilea că te-ai făcut rob dreptăţii,*
- ✔ *al treilea că te bucuri de sfinţenie, şi*
- ✔ *al patrulea că te-ai învrednicit de viaţa veşnică, iar nu trecătoare, „însă chiar aşa fiind – zice -, slujeşte deopotrivă şi aici. Deşi stăpânul acestora din urmă este cu mult superior celui al celorlalte, şi deşi este mare deosebire între slujiri şi recompensele ce le capeţi din ele, totuşi eu nu cer nimic mai mult”.*

După aceea, fiindcă a amintit de arme şi de împărat, stăruie încă în această metaforă, zicând: **„Pentru că plata păcatului este moartea, iar harul lui Dumnezeu, viaţa veşnică, în Hristos Iisus, Domnul nostru” (6, 23).** Zicând „plata păcatului”, nu a păstrat aceeaşi ordine şi pentru cele bune, căci n-a zis: „iar plata meritelor voastre este...”, ci: „iar harul lui Dumnezeu”, arătând că s-au izbăvit nu prin propriile lor fapte, nici că au avut pe Dumnezeu ca datornic şi că, prin urmare, au primit aceasta ca răsplată a ostenelilor lor, ci că toate acestea s-au făcut prin harul Lui. Aşa că şi de aici se vede superioritatea faptului, fiindcă nu numai că s-au izbăvit de rele şi au trecut la cele bune, ba mai mult, nici măcar nu s-au ostenit câtuşi de puţin. Şi nu numai că i-a izbăvit, ci încă a dat şi ceva mai mult, căci a dat şi pe Fiul Său cel Unul Născut. Pe toate acestea le-a pus Apostolul în discuţie, fiindcă a vorbit de har, şi mai departe urma a doborî Legea. Deci ca nu cumva amândouă aceste fapte să-i facă mai leneşi, el a pus în vedere curăţenia vieţii, trezind pretutindeni auditoriul spre practicarea virtuţii. Când el numeşte moartea plată a păcatului, îşi înfricoşează ascultătorii şi îi asigură de cele viitoare. Amintindu-le de cele de odinioară, îi face şi recunoscători, în acelaşi timp îi şi asigură

mai mult pentru toate cele viitoare.

Sfârşind aici cu chestiunile morale, trece iarăşi la cele dogmatice, zicând astfel: **„Oare nu ştiţi, fraţilor – căci celor ce cunosc Legea vorbesc -, ...” (7, 1)?** ***Fiindcă mai sus a spus că noi am murit păcatului, aici arată mai departe că nu numai păcatul nu ne mai stăpâneşte, ci nici Legea; şi dacă nu mai stăpâneşte legea, atunci cu atât mai puţin păcatul.*** Şi îndulcind oarecum vorba, învederează aceasta printr-un exemplu omenesc. S-ar părea că prin acel exemplu el vorbeşte de un singur lucru, în realitate însă urmăreşte două deodată: întâi, că murind bărbatul, femeia nu mai este sub ascultarea legii bărbatului, şi nici nu mai există ceva care să o împiedice de a deveni femeia altuia; şi al doilea, că aici nu numai bărbatul a murit, ci şi femeia, aşa că şi libertatea de care se bucură ea este îndoită. Dacă murind bărbatul, ea s-a izbăvit de puterea şi stăpânirea lui, apoi cu atât mai mult va fi liberă când şi ea însăşi va muri păcatului. Dacă un singur fapt petrecut o poate scăpa de puterea Legii, nu cu atât mai mult când amândouă concurează în ajutorul ei?

Deci, urmând a trece la dovada celor zise, mai întâi porneşte cu un discurs laudativ la adresa auditorilor săi, zicând: „Oare nu ştiţi, fraţilor – căci celor ce cunosc Legea vorbesc”, adică eu vorbesc de un lucru mărturisit de toţi, de un lucru evident, şi le spun acestea celor ce cunosc cu exactitate toate ale Legii. **„Că Legea are putere asupra omului, atâta timp cât el trăieşte”.** Nu a zis „asupra bărbatului” sau „asupra femeii”, ci „asupra omului”, denumire comună ambelor sexe. **„Căci Cel ce a murit – zice el – a fost curăţit de păcat” (6, 7),** şi prin urmare Legea este valabilă pentru cei vii, iar celor morţi nu le poate porunci. Ai văzut cum el a arătat libertatea îndoită?

Aceasta deci lăsând a se înţelege începutul acestui capitol, mai departe îşi îndreaptă cuvintele asupra femeii, zicând astfel: **„Căci femeia măritată e legată, prin lege, de bărbatul său atâta timp cât el trăieşte; iar dacă i-a murit bărbatul, este dezlegată de legea bărbatului. Deci, trăindu-i bărbatul, se va numi adulteră dacă va fi cu alt bărbat; iar dacă i-a murit bărbatul este liberă faţă de lege, ca să nu fie adulteră, luând un alt bărbat” (7, 2, 3).**

Necontenit se învârte în jurul acestei idei, şi încă cu multă

exactitate, fiindcă îl încurajează şi-l ajută mult în ceea ce el vrea să spună. În rândul bărbatului el pune Legea, iar în rândul femeii pe toţi credincioşii. Apoi şi concluzia nu o adaugă după regulă, căci ar fi trebuit să zică: „Aşa că, fraţii mei, Legea nu vă mai stăpâneşte, căci a murit”; însă n-a spus aceasta, ci în propoziţia de faţă lasă doar a se înţelege acest lucru, numai prin deducţie. Şi, pentru a nu-şi face cuvântul dezagreabil, o prezintă pe femeie ca fiind moartă, zicând: **„Aşa că, fraţii mei, şi voi aţi murit Legii” (7, 4).** ***„Aşa că, dacă şi aceasta s-a petrecut, ca şi aceea, şi dacă aceeaşi libertate v-a oferit, atunci ce vă împiedică de a nu fi pe placul Legii, când faptul acesta cu nimic nu vătămă?”.***

„Căci femeia măritată e legată, prin lege, de bărbatul său atâta timp cât el trăieşte”, zice. Unde sunt acum cei ce defaimă legea? Să audă de aici, cum Pavel, deşi fiind silit de împrejurări, totuşi nu-i desfiinţează autoritatea, ba încă spune lucruri mari despre autoritatea Legii, dacă trăind ea iudeul este legat, iar cei ce calcă legea şi o părăsesc fiind vie sunt taxaţi drept prea desfrânaţi. Însă dacă au părăsit-o după ce aceasta a murit, nu este nimic de mirare, pentru că şi printre oameni nu este defăimat cel ce face astfel. „Iar dacă i-a murit bărbatul, este dezlegată de legea bărbatului”. Ai văzut cum prin acest exemplu arată că Legea este moartă? Însă nu deduce, ci doar arată prin exemplu. „Deci, trăindu-i bărbatul, se va numi adulteră dacă va fi cu alt bărbat”. Priveşte cum el stăruie mereu în acuzaţiile aduse celor ce încalcă Legea fiind aceasta vie. Însă după ce Legea a încetat, la urmă cu cea mai mare siguranţă îi face pe plac, fiindcă de aici înainte nu mai vatămă credinţa cu nimic.

„Deci trăindu-i bărbatul, se va numi adulteră dacă va fi cu alt bărbat… Aşa că, fraţii mei…” – după care ar fi fost natural a zice: „Legea murind, nu sunteţi judecaţi ca prea desfrânaţi, dacă vă oferiţi altei legi, după cum nici femeia care se leagă de alt bărbat după moartea bărbatului ei legitim”, însă nu spune aşa, zic, ci: „şi voi aţi murit Legii”, iar dacă sunteţi morţi, atunci nu mai sunteţi sub Lege. Căci dacă murind bărbatul, femeia lui nu mai este răspunzătoare, cu atât mai mult atunci când a scăpat de puterea Legii, murind şi ea. Ai văzut înţelepciunea lui Pavel, cum a dovedit că legea chiar voieşte să se depărteze de ea cineva şi să devină femeia altui bărbat? „Nu împiedică

– zice – ca femeia să trăiască cu alt bărbat, murind bărbatul ei dintâi. Şi mai mult, cum se face că, chiar trăind bărbatul, ea permite ca femeia să se despartă dobândind carte de despărţire de la el?". Însă aici nu spune aceasta, căci ar fi fost oarecum o vinovăţie a femeilor; chiar dacă Legea permitea acest lucru, totuşi dacă el ar fi spus-o aici, nu ar fi putut scăpa de învinovăţire. Când cineva are victoria câştigată prin dovezi necesare şi recunoscute, nu mai caută lucruri de prisos.

La fel face Pavel peste tot, nefiindu-i proprie lungirea inutilă a cuvântului. Însă faptul minunat este că însăşi legea ne scapă de răspundere, când ne depărtăm de ea, astfel că atunci noi facem voia lui Hristos. Fiindcă şi El a murit, şi noi am murit, deci îndoită este şi desfiinţarea Legii.

Apostolul însă nu se mulţumeşte numai cu aceasta, ci arată şi cauza. El n-a vorbit de moarte pur şi simplu, ci reaminteşte iarăşi faptul care a lucrat toate acestea, anume crucea, făcându-ne prin aceasta responsabili. **„Nu v-aţi izbăvit printr-un mod oarecare – zice –, ci prin moartea Stăpânului". „Aţi murit Legii – zice – prin trupul lui Hristos".** Şi nu numai prin aceasta îi captează, ci şi prin superioritatea celui de-al doilea bărbat, pentru care şi adaugă: **„spre a fi ai altuia, ai Celui ce a înviat din morţi".** Iar apoi, ca nu cumva ei să zică: „Şi dacă noi nu voim să trăim cu al doilea bărbat? Fiindcă Legea nu consideră prea desfrânată pe femeia văduvă care se mărită a doua oară, însă nici nu o obligă să se mărite".

Ca să nu zică aceasta, deci, Apostolul arată că din înseşi faptele petrecute noi ar trebui să ne hotărâm a face astfel, după cum şi în altă parte o spune, încă mai clar: ***„Sau nu ştiţi că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt... şi că voi nu sunteţi ai voştri?";*** şi iarăşi: ***„Cu preţ aţi fost cumpăraţi"***, şi iarăşi: ***„Nu vă faceţi robi oamenilor" (I Corinteni 6, 19; 7, 23);*** şi iarăşi: ***„Şi a murit pentru toţi, ca cei ce viază să nu mai vieze loruşi, ci Aceluia Care, pentru ei, a murit şi a înviat" (II Corinteni 5, 15).*** Acest lucru ni-l dă de înţeles şi aici prin expresia „prin trupul Lui". Apoi ne îndeamnă şi la speranţe mai bune, zicând: **„ca să aducem roade lui Dumnezeu".** „Pe atunci – zice – aduceaţi roadă morţii, iar acum lui Dumnezeu cel Viu".

„Căci pe când eram în trup, patimile păcatelor, care erau

prin Lege, lucrau în mădularele noastre, ca să aducem roade morţii" (7, 5). Ai văzut câştigul bărbatului dintâi? Şi nu zice: „pe când eram în lege", păzindu-se în orice împrejurare să nu dea pricină ereticilor; ci: „pe când eram în trup", adică în faptele cele rele din viaţa trupească. Şi iarăşi nu zice că, dacă înainte de aceasta erau în trup, acum au ajuns în fine fără trup; şi nici nu indică drept cauză a păcatelor de atunci legea, dar nici nu o apără de ură; s-a păzit, cu alte cuvinte, de a fi acuzator aspru al legii, şi a scos la iveală doar păcatele. Cel ce porunceşte multe unuia care nu voieşte a se convinge, desigur că în loc să-l facă pe acela să se depărteze de păcate, va face opusul, şi mai mult încă va spori în păcate. Şi nici nu zice: „patimile păcatelor făcute sub lege", ci: „care erau prin lege", adică cele cunoscute, cele învederate prin lege. Apoi, ca să nu acuze nici trupul, priveşte că el n-a zis: „păcatele pe care le lucrau mădularele voastre", ci: „lucrau în mădularele voastre", arătând prin aceasta că începutul răului era în altă parte, în raţionamentele omului şi în libera lui voinţă, iar nicidecum în mădularele trupului. Nu chitara singură este în stare să producă sunete armonioase, ci sufletul muzicantului o sileşte să producă acele sunete. Prin urmare, şi aici, nu trupul este mădularul cel fals sau displăcut, ci propria noastră intenţie şi liberul arbitru, care purced din sufletul nostru.

„Dar acum ne-am desfăcut de Lege" (7, 6). Vezi cum aici el cruţă şi trupul, şi legea în acelaşi timp? Căci n-a zis: „că legea s-a desfiinţat", sau că „trupul s-a desfiinţat", ci că „noi ne-am desfăcut"***. Şi cum ne-am desfăcut de lege? Anume că omul cel vechi, stăpânit de păcat, a murit şi s-a îngropat, ceea ce o şi învederează prin expresia următoare: „murind aceluia în care eram ţinuţi robi", ca şi cum pare că ar zice: „Legătura care ne ţinea s-a rupt şi a murit, aşa că ceea ce ne ţinea – adică păcatul – nu mai predomină acum".*** Însă ca să nu cazi din nou, sau să devii mai nepăsător, deşi te-ai eliberat, totuşi vei sluji din nou în alt mod, adică **„întru înnoirea Duhului, iar nu după slova cea veche".** Însă ce vrea să însemne ceea ce el spune aici? Era necesar să descopere aceasta aici, ca atunci când vom ajunge la pasajul ce tratează despre această chestiune, să nu ne tulburăm. „***După ce Adam a păcătuit – zice – şi trupul lui a devenit muritor, şi a primit în el multe defecte naturale, după aceea şi calul a devenit mai puţin vioi şi mai nesupus. Însă Hristos, venind, ni l-a făcut mai***

sprinten prin botez, mişcându-l cu pintenul Duhului. De aceea nici nu ne mai stau acum în cale aceleaşi prăpăstii ca la cei vechi, din care cauză nici drumul nu era atât de uşor pe atunci. De aceea şi Hristos

- ***nu ne cere numai a fi curaţi de ucideri, după cum legea cerea celor vechi, ci şi a fi curaţi de mânie;***
- ***nu ne porunceşte numai să fugim de desfrânare, ci chiar şi de privirea neînfrânată;***
- ***nu ne porunceşte numai a fugi de jurământul fals, ci chiar de a ne păzi şi de jurămintele drepte; şi***
- ***ne mai porunceşte ca pe lângă prietenii şi rudele noastre să iubim şi pe duşmani chiar.***

Şi, cu un cuvânt, în toate celelalte ne-a deschis un cerc mai larg de activitate spirituală, iar dacă noi nu vom asculta, ne ameninţă cu gheena, arătând că cele cerute nu depind de ambiţia celor ce se luptă pentru ele, ca de pildă fecioria şi sărăcia de bună voie, ci că sunt impuse şi numaidecât trebuie a le săvârşi. Toate aceste porunci sunt dintre cele absolut necesare şi urgente, iar cel ce nu le îndeplineşte va fi aspru pedepsit".

De aceea a şi zis El: ***„De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor" (Matei 5, 20).*** Fiindcă cel ce nu priveşte spre Împărăţia Cerurilor, cu siguranţă va cădea în gheenă. De aceea şi Pavel zicea: **„păcatul nu va avea stăpânire asupra voastră, fiindcă nu sunteţi sub lege, ci sub har" (6, 14),** şi aici iarăşi: **„ca noi să slujim întru înnoirea Duhului, iar nu după slova cea veche".** Acum nu mai este litera care condamnă, adică Legea veche, ci Duhul care ajută. De aceea, când printre cei vechi se arăta câteodată vreun caz de feciorie, era un fapt foarte uimitor, pe când astăzi virtutea aceasta s-a împrăştiat pe toată faţa pământului. Chiar şi moartea, puţini bărbaţi erau care să o nesocotească, pe când astăzi în sate ca şi în cetăţi sunt o mulţime nenumărată de mucenici, mulţime compusă nu numai din bărbaţi, ci şi din femei. Deci, după ce a zis acestea, ivindu-se iarăşi o obiecţie, o rezolvă, iar în dezlegarea ei întrebuinţează ideile şi expresiile pe care le

voieşte. De aceea nu oferă mai dinainte dezlegarea ei, ci tocmai acum, prin contrazicerea din pasajul următor, ca astfel în dezlegarea ei să aibă ocazia de a spune ceea ce voieşte, iar acuzaţia pe care le-o aduce să fie mai uşor de primit.

După ce mai sus a zis: „întru înnoirea Duhului, iar nu după slova cea veche”, a şi adăugat imediat: **„Ce vom zice, deci? Au doară Legea este păcat? Nicidecum” (7, 7).** Şi cu toate acestea, tot el a zis mai sus: **„patimile păcatelor, care erau prin Lege, lucrau în mădularele noastre” (7, 5),** şi **„păcatul nu va avea stăpânire asupra voastră, fiindcă nu sunteţi sub lege” (6, 14),** şi că **„unde nu este lege, nu este nici călcare de lege” (4, 15),** şi **„Legea a intrat şi ea ca să se înmulţească greşeala” (5, 20),** şi că **„legea pricinuieşte mânie” (4, 15).** Deci fiindcă toate acestea ar părea că sunt zise spre defăimarea Legii, Apostolul, pentru a îndepărta o asemenea bănuială, vine şi presupune aici o antiteză, zicând: „Ce vom zice deci? Au doară Legea este păcat? Nicidecum”. ***Mai înainte de construcţia acestei antiteze l-a oprit pe auditor de la toate acele fapte, căutând a şi-l apropia, şi a îndrepta pe cel ce se scandaliza, însă acum, după ce acela a auzit şi s-a informat despre dispoziţia Apostolului, iată că împreună cu aceia întreabă dacă ceea ce el spune este sau nu adevărat, şi dacă nu cumva îl bănuieşte pe dânsul.***

De aceea, arătând acea antiteză, ia pe lângă dânsul şi pe auditor, căci n-a zis „Deci ce voi zice?”, ci „Ce vom zice?”, ca şi cum pare că ar sta de faţă Biserica întreagă adunată, având acelaşi gând şi aceeaşi părere, şi că antiteza aceasta nu de dânsul este dezleagă, ci de întreaga Biserică, de consecinţa firească a celor vorbite şi de însuşi adevărul lucrurilor petrecute. „Cum că litera ucide – zice –, nimeni nu vă contrazice, şi cum că Duhul înviază, iarăşi este dovedit, şi nimeni nu se va găsi care să se certe pentru aceasta. Deci dacă toate acestea sunt de toţi mărturisite, atunci ce am putea spune despre Lege? Că este Legea păcat? Nicidecum. Eu aşa zic, însă tu dacă poţi, dezleagă problema”. Ai văzut cum el a luat cu sine pe oponent, şi cum în acelaşi timp, luându-şi demnitatea lui de dascăl, vine şi rezolvă această antiteză? Şi care este aceasta? Că Legea nu este păcatul, căci „eu n-am cunoscut păcatul, decât prin Lege”, după cum zice el mai departe.

Priveşte înţelepciunea de care dă dovadă! Ceea ce Legea nu este, el a demonstrat prin antiteză, ca apoi, nimicind acea credinţă, pe de o parte să facă pe placul iudeului, iar pe de altă parte să-l convingă a primi ceea ce este mai puţin, minimum. Şi care este acel minimum? **„N-am cunoscut păcatul, decât prin Lege". „Căci n-aş fi ştiut pofta, dacă Legea n-ar fi zis: Să nu pofteşti!".** ***Ai văzut cum, câte puţin, el arată Legea nu numai ca acuzatoare a păcatului, ci şi, într-o anumită măsură, ca pregătitoare a lui? Desigur că aceasta nu s-a întâmplat din cauza ei, ci din cauza nerecunoştinţei iudeilor.***

Totodată, prin aceste pasaje Apostolul a încercat să închidă şi gura maniheilor, care acuzau legea. Căci, după ce zice: „Dar eu n-am cunoscut păcatul, decât prin Lege. Căci n-aş fi ştiut pofta, dacă Legea n-ar fi zis: Să nu pofteşti!", adaugă imediat: **„Dar păcatul, luând pricină prin poruncă, a lucrat în mine tot felul de pofte!" (7, 8).** ***Ai văzut cum el a scăpat Legea de orice acuzaţie? „Pricină – zice – luând păcatul, iar nu legea, a sporit în mine pofta, şi s-a făcut contrariul a ceea ce voia Legea, lucru ce venea din slăbiciune, iar nu din răutatea Legii".*** Când noi poftim şi după aceea suntem împiedicaţi, văpaia poftei se stinge. Însă cu legea nu s-a petrecut astfel, căci ea a împiedicat pentru a abate pe om de la păcat. Dar păcatul, adică nepăsarea şi dispoziţia greşită, au ajuns la rău în loc de bine. Însă această vinovăţie nu aparţine doctorului, ci bolnavului, care a întrebuinţat rău medicamentul prescris.***Legea a fost dată nu pentru a incita pofta, ci pentru a o stinge; însă dacă s-a întâmplat cu totul invers, vina nu este a ei, ci a noastră***. Nici doctorul nu ar putea fi învinovăţit pe drept, dacă n-a dat voie celui bolnav de friguri să-şi umple stomacul cu apă rece, chiar şi dacă pofta celui bolnav ar spori încă mai mult în îndeplinirea acelei dorinţe dăunătoare lui, fiindcă datoria doctorului este de a opri, iar a se păzi ţine de cel bolnav.

Şi ce urmează dacă păcatul a luat pricină prin Lege? Fiindcă şi mulţi dintre cei răi îşi iau motivul relelor lor din poruncile cele bune.

➔ *Şi diavolul astfel a pierdut pe Iuda, fiindcă, cufundându-l în iubirea de argint, l-a făcut să fure din ajutoarele săracilor; însă pentru aceasta nu era de vină punga ce i se încredinţase spre*

păstrare, ci intenţia lui rea şi vicleană.

- *Şi Eva, făcând pe Adam să mănânce din pomul acela, l-a scos din Rai, însă cauza scoaterii lui de acolo nu a fost pomul, deşi de altfel pricina el a fost.*

Însă dacă Apostolul vorbeşte de Lege cu asprime, să nu te minunezi, fiindcă este foarte grăbit, şi nu le lasă celor bănuitori nici o ocazie să se agaţe de cele vorbite. De aceea şi arată multă grabă în a îndrepta totul în pasajul prezent. Deci, cele vorbite aici să nu le examinezi despărţite de cele precedente, ci adaugă la ele şi subiectul din care sunt rezultate acestea. În acelaşi timp, judecă şi furia iudeilor, ca şi ambiţia lor îndărătnică, pe care voind a o răsturna cu totul, pare că atacă Legea cu asprime, pe când el nu intenţiona a defăima Legea, ci de a le diminua îndrăzneala.

Dacă vina ar fi fost a Legii, deci că din ea ar fi luat păcatul pricină, sau mai bine zis că ea a fost cauza păcatului, atunci s-ar putea găsi mulţi care să spună că aceasta se întâmplă şi în Legea nouă. Căci şi aici sunt multe legiuiri, adică multe porunci date, şi pentru fapte cu mult superioare; şi acelaşi lucru ar putea vedea cineva şi aici, nu numai în privinţa poftei, ci şi pentru orice răutate. ***„De n-aş fi venit, zice, şi nu le-aş fi vorbit, păcat nu ar avea" (Ioan 15, 23).*** „Deci, ar putea zice cineva, iată că păcatul îşi are începutul aici, adică în venirea lui Hristos pe pământ, şi tot de aici vine şi mărimea osândei". Şi iarăşi Pavel, discutând despre har, zice ***„Cu cât mai aspră fi-va pedeapsa cuvenită celui ce a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu" (Evrei 10, 29).*** Deci, şi cea mai groaznică pedeapsă s-ar spune că îşi are originea aici, adică în cea mai mare binefacere a lui Dumnezeu. De asemenea, s-ar putea spune că şi elinii sunt fără de răspuns, deoarece fiind onoraţi cu înţelepciune, şi cunoscând frumuseţea făpturii, şi prin ea putând a se înălţa la Creator, totuşi nu au întrebuinţat bine înţelepciunea lui Dumnezeu. ***Ai văzut cum de peste tot pot reieşi cauzele unei pedepse mai mari, chiar din faptele cele mai bune petrecute în omenire? Însă nu pentru aceasta vom acuza noi binefacerile lui Dumnezeu, ci chiar mai mult le vom admira şi după aceasta, şi vom defăima numai intenţia celor ce le întrebuinţează în fapte contrare celor bune.***

Tocmai aceasta o spunem şi cu privire la Lege. ***„Însă – zici tu – aceasta este uşor de înţeles; însă spune-ne ceea ce este neînţeles: cum de zice Apostolul că «n-aş fi ştiut pofta, dacă Legea n-ar fi zis: Să nu pofteşti!», fiindcă dacă omul nu a ştiut ce este pofta înainte de a primi Legea, cum de a fost potopul? De ce a ars Sodoma?”.*** Deci, ce vom zice noi? – ***Apostolul vorbeşte aici de pofta agravată, amplificată şi ieşită din hotarele firii.*** De aceea el nici nu zice că „a lucrat în mine pofta”, ci „tot felul de pofte”, dând de înţeles aici gravitatea faptelor. ***„Şi care e câştigul Legii – zici tu – dacă patima a sporit?*** Nici unul; ba încă şi paguba este mai mare”. ***Însă vina nu a fost a Legii, ci a celor care au primit Legea. Căci dacă păcatul a lucrat în mine tot felul de pofte prin Lege, adică având pricină Legea, apoi nu a fost aceasta intenţia Legii, ci cu totul din contră.*** „Însă, zici tu, în urma Legii, păcatul a devenit mai puternic şi mai grozav”. Însă nici aceasta nu este vina Legii, ci a nerecunoştinţei acelora. „Căci fără Lege, păcatul era mort”, zice; adică nu era atât de cunoscut. Ştiau şi cei mai înainte de Lege că păcătuiau, însă după darea Legii au aflat mai exact, şi de aceea erau şi mai mult răspunzători. Nu este tot una: a avea acuzator numai natura, şi după aceea pe lângă natură a mai avea ca acuzator şi Legea, care neîncetat ţi-a spus pe faţă toate păcatele de care trebuia sa te păzeşti.

„Iar eu cândva trăiam fără lege” (7, 9). ***Şi când, spune-mi? Mai înainte de Moise.*** Priveşte cum el încearcă să arate ca îngreuiată natura omenească, din câte a făcut şi din câte n-a făcut Dumnezeu. ***„Dar pe când eu trăiam fără lege, zice, nu eram atât de condamnat”.***

„Dar după ce a venit porunca, păcatul a putut prinde viaţă; iar eu am murit!” (7, 9-10). Aceasta s-ar părea că este o acuzaţie adusă Legii, însă dacă cineva ar examina amănunţit, ar putea găsi aici o mare laudă adusă Legii. ***El n-a arătat că păcatul a stat de faţă neexistând mai înainte, ci că era ascuns, ceea ce este o mare laudă adusă Legii; căci dacă mai înainte de ea păcătuiau pe nesimţite, după venirea ei însă, chiar dacă nimic altceva n-ar fi folosit, cel puţin au putut să afle exact că au păcătuit, fapt care nu este mic şi de nebăgat în seamă pentru izbăvirea de rău.*** Însă dacă nu s-au izbăvit de rău, nimic nu se poate imputa Legii, care a făcut totul pentru aceasta, ci toată vinovăţia se întoarce asupra intenţiei celor ce au

primit-o, intenţie care era coruptă, contrar oricărei aşteptări. Însă apoi, a susţine că prin cele de care se foloseşte cineva este vătămat, nici nu se împacă cu bunul simţ. De aceea şi zicea: **„Şi porunca, dată spre viaţă, mi s-a aflat a fi spre moarte”.** Nu zice „s-a făcut moarte” sau „a născut moartea”, ci „s-a aflat”, explicând astfel noutatea şi curiozitatea unei asemenea absurdităţi, iar totalul ei întoarce asupra capului lor. ***„Dacă voiai să cunoşti scopul Legii, ai fi aflat că ea ducea la viaţă, şi de aceea a fost dată; însă dacă de aici a ieşit moartea, vina este a celor ce au primit porunca, că nu i-a dus la viaţă”.***

Tot această idee mai clar încă o arată în pasajul următor, zicând: **„Pentru că păcatul, luând îndemn prin poruncă, m-a înşelat şi m-a ucis prin ea” (7, 11). Ai văzut cum peste tot el se agaţă de păcat, iar legea o scuteşte de orice învinovăţire?** De aceea şi adaugă: **„Deci, Legea e sfântă şi porunca e sfântă şi dreaptă şi bună” (7, 12).** Însă dacă voieşti, vom aduce în faţă şi explicaţiile pe care le dau unii falsificatori ai acestor idei, căci astfel şi cele vorbite de noi vor fi mai clare. Unii zic că cele spuse de Apostol nu privesc Legea lui Moise, ci legea firii, iar alţii spun că se vorbeşte de legea dată lui Adam în Rai. Şi cu toate acestea, peste tot, scopul lui Pavel era de a scăpa Legea de învinovăţire, pe când faţă de legea naturală şi de cea dată lui Adam, el nu avea nici un cuvânt pentru a le discuta aici. Şi pe drept cuvânt, fiindcă iudeii, cu Legea lui Moise, speriau şi înfricoşau pe alţii în certurile şi disputele ce le aveau pentru har.

Porunca dată lui Adam în Rai nu se vede nicăieri numită de Pavel lege; nici el şi nici altul nu a numit porunca lege. Însă pentru ca din chiar cuvintele lui să se arate aceasta mai lămurit, să le examinăm, îndreptându-ne cuvântul ceva mai sus. Discutând cu ei despre stricteţea vieţii, zicea: **„Oare nu ştiţi, fraţilor, că Legea are putere asupra omului, atâta timp cât el trăieşte? ...Aşa că şi voi aţi murit Legii (7, 1, 4).** Deci, dacă aceste cuvinte sunt spuse despre legea naturală, atunci ne vom găsi că nu mai avem lege naturală. Şi dacă aceasta e adevărat, atunci suntem mai neraţionali decât animalele necuvântătoare! Însă nu este aşa; nu. Despre cele din Rai nici nu mai este nevoie a ne certa, şi ca să nu ne luăm o osteneală zadarnică, noi ne vom servi de cele mărturisite.

Cum deci zice el: „n-am cunoscut păcatul, decât prin Lege”? El nu vorbeşte aici de necunoştinţa totală a păcatului, ci de o cunoştinţă mult mai exactă. Dacă acestea sunt zise despre legea naturală, atunci ce raţiune ar avea expresia: „Iar eu cândva trăiam fără lege”? Căci nici Adam, şi nici altul dintre oameni, nu a trăit vreodată fără legea naturală. Dumnezeu a plăsmuit şi legea naturală şi pe om, şi pe acea lege a aşezat-o în el, stabilindu-i astfel un convieţuitor sigur cu întreaga natură. Afară de aceasta nu se vede nicăieri că Apostolul ar fi numit legea firii „poruncă”, pe când Legea lui Moise este numită poruncă dreaptă şi sfântă, şi lege duhovnicească. Legea firii nu ni s-a dat de către Duhul, fiindcă şi barbarii şi elinii şi toţi oamenii de pe faţa pământului au această lege. De aici este învederat că Apostolul vorbeşte peste tot aici de legea lui Moise. De aceea o numeşte şi sfântă, zicând: „Deci, Legea e sfântă şi porunca e sfântă şi dreaptă şi bună”. Dacă însă iudeii şi după lege au devenit necuraţi, nedrepţi şi lacomi, aceasta nu desfiinţează însuşirea bună a legii, după cum nici necredinţa lor nu doboară credinţa în Dumnezeu. Din toate acestea este clar că Apostolul vorbeşte aici de Legea lui Moise.

„Atunci, ce era bun, zice, s-a făcut pentru mine pricina morţii? Nicidecum! Ci păcatul, ca să se arate păcat” (7, 13), ***adică pentru a se arăta cât de mare rău este păcatul, intenţia cea apatică şi trândavă, aplecarea omului spre mai rău, în fine însăşi fapta, şi judecata lui pervertită, căci aceasta este cauza tuturor relelor.*** Apostolul amplifică chiar păcatul, spre a învedera superioritatea harului lui Hristos, şi-i învaţă din ce mare rău a izbăvit neamul omenesc, care, cu toate medicamentele doctorilor, devenise mai rău, şi mai mult sporea prin piedicile puse. De aceea şi adaugă, zicând: **„pentru ca păcatul, prin poruncă, să fie peste măsură de păcătos”.** ***Ai văzut cum peste tot păcatul se îmbină cu porunca? Ai văzut cum Apostolul, tocmai prin cele prin care era acuzată Legea, arată încă mai mult valoarea Legii?*** Că ea nici n-a făcut vreun lucru mic şi neînsemnat, arătând cât de mare rău este păcatul, dezvăluind întregul lui venin, şi punându-l în vedere. Aceasta a învederat-o zicând: „pentru ca păcatul, prin poruncă, să fie peste măsură de păcătos”, adică să se arate ce fel de rău este păcatul, şi cât dăunează, ceea ce s-a încredinţat şi prin poruncă. Din toate acestea arată şi covârşirea harului faţă de Lege; covârşirea, zic, adică superioritatea, iar nu lupta lui cu Legea.

Tu să nu vezi numai aceea că cei ce au primit Legea au devenit mai răi, ci gândeşte-te că ea nu numai că nu voia a se întinde răul mai departe, ci încearcă chiar a-l tăia şi pe cel ce există mai dinainte. Dacă, însă, n-a putut face aceasta peste tot, tu încununează pe cel ce din propria sa intenţie a fost bun, în acelaşi timp închină-te mai mult puterii lui Hristos, de vreme ce, tăind din rădăcină un rău atât de variat, mare şi primejdios, l-a nimicit cu totul. ***Când auzi de păcat, să nu-ţi închipui că ar fi o putere oarecare în fiinţă, o putere existentă, ci o faptă rea, care pururea se naşte şi dispare, şi nu există mai înainte de naştere, precum şi după naştere iarăşi dispare. De aceea şi Legea a fost dată.*** Însă legea niciodată nu se dă pentru desfiinţarea celor fireşti, ci pentru corijarea faptei rele provenite din intenţia făptuitorului. Acest lucru îl ştiu toţi legiuitorii profani, dar şi întreaga suflare omenească. ***Orice lege are menirea de a împiedica numai faptele rele izvorâte din lenea şi trândăvia omului, şi nu făgăduiesc câtuşi de puţin a tăia din rădăcină cele după fire, fiindcă nici nu e cu putinţă.*** Cele după fire rămân în noi nemişcate, ceea ce de multe ori v-am spus în convorbirile noastre.

De aceea, lăsând la o parte aceste lupte de idei, să ne folosim iarăşi mintea în chestiuni morale, deşi, pe drept vorbind, şi luptele acestea sunt o parte oarecare din cele dinainte. Dacă noi alungăm răutatea şi în locul ei introducem virtutea, prin aceasta vom învăţa şi pe alţii lămurit că răul nu din natură este rău; iar celor ce întreabă de unde provine răul, le vom putea cu uşurinţă închide gura nu numai cu vorbe, ci şi cu fapte, deoarece împărtăşindu-ne de aceeaşi natură ca şi ei, noi totuşi ne-am izbăvit de răutatea lor. Să nu ne uităm numai la aceea că virtutea este însoţită de multe osteneli, ci şi la faptul că este cu putinţă a o îndeplini; şi dacă vom încerca cu stăruinţă, vom vedea cât de uşor ne va fi în realizarea ei. Dacă cumva îmi vei vorbi de plăcerea izvorâtă din rău, spune-mi totodată şi despre sfârşitul răului, fiindcă totdeauna răul duce la moarte, după cum şi virtutea ne conduce la viaţă. Mai mult încă, dacă crezi, să examinăm pe fiecare din acestea două chiar mai înainte de sfârşit, şi vom vedea răutatea plină de dureri, iar virtutea încărcată de plăcere. ***Ce poate fi mai dureros, spune-mi, ca o conştiinţă rea? Şi ce poate fi mai plăcut ca o speranţă bună?*** Nimic nu ne apasă şi nu ne strâmtorează atât de mult, ca o conştiinţă

rea, şi nimic nu ne linişteşte şi nu ne face chiar de a zbura câte puţin, ca o conştiinţă bună. Aceasta se poate şti şi din cele ce se petrec cu noi. Cei ce stau prin închisori şi-şi aşteaptă osânda, chiar de s-ar bucura de cele mai mari desfătări, totuşi trăiesc mai dureros decât cerşetorii, care, deşi întră aşa-zicând pe uşa cea strâmtă şi îngustă, au însă cu ei conştiinţa bună şi liniştită. Aşteptarea relelor nu-i lasă pe aceia să simtă desfătările ce le au la îndemână. Şi ce vorbesc eu de cei închişi? Meşteşugarii, care muncesc şi îşi petrec întreaga zi în osteneli, stau cu mult mai bine decât cei ce se învârtesc pe drumuri degeaba, şi caută să se îmbogăţească, având conştiinţa rea. Şi pe gladiatori de aceea îi deplângem, deşi de altfel îi vedem prin cârciumi îmbătându-se, ospătându-se şi desfătându-se mai înainte de a intra în lupte, şi-i considerăm mai nenorociţi decât toţi, pentru că nenorocirea sfârşitului ce-i aşteaptă este cu mult mai mare decât plăcerile pe care le-au gustat cu puţin mai înainte. Însă dacă li s-ar părea plăcută această viaţă a lor, aduceţi-vă aminte de cuvântul pe care necontenit vi-l spun, că nimic nu este de mirare ca cel care vieţuieşte în răutate să nu caute a fugi de întristarea şi amarul răului. Căci iată, de pildă, cum un fapt atât de blestemat, celor ce-l fac li se pare a fi vrednic de iubit. Însă noi nu-i fericim pentru aceasta, ci încă mai mult îi plângem, fiindcă nici nu cunosc relele în care se găsesc.

Ce ai putea să-mi spui despre desfrânaţi, care pentru o plăcere scurtă suferă o robie nedemnă, cheltuială de bani, frică necurmată, şi, într-un cuvânt, duc viaţa lui Cain, ba chiar mai groaznică decât a aceluia, căci se tem de cele prezente, iar de cele viitoare tremură, şi bănuiesc ca duşmani ai lor pe prieteni ca şi pe neprieteni, pe cei ce ştiu ca şi pe cei ce nu ştiu! Şi încă nu stau numai aici, spre a se izbăvi de această agonie, ci cugetul lor le născoceşte multe visuri pline de groază şi-i sperie cu cele ce s-ar putea întâmpla.

Însă nu tot aşa se petrec lucrurile cu omul înţelept. Ci el îşi petrece întreaga viaţă în pace şi libertate multă. Pune deci în comparaţie acea plăcere scurtă cu valurile cele multe rezultate din ea, compar-o după aceea şi cu durerea scurtă a înfrânării, cum şi cu liniştea unei vieţi veşnic netulburate, şi atunci vei vedea că această viaţă este cu mult mai plăcută decât aceea. Cel ce voieşte a răpi avutul altuia şi a se arunca asupra averilor străine, oare nu suferă o mulţime

de dureri, spune-mi, alergând el în toate părţile, linguşind slugile, şi pe cei liberi, şi pe paznici, ameninţând, înfricoşând, purtându-se cu neruşinare, priveghind, tremurând în fiece moment, şi fiind bănuitor cu toate? Însă nu tot aşa este cel ce dispreţuieşte averile, ci el se bucură de cea mai mare mulţumire, trăind în linişte şi în cea mai mare siguranţă. Şi toate celelalte părţi ale răului dacă ar voi cineva să le examineze, le-ar vedea pline de tulburări, pline de piedici.

Şi, ceea ce e mai mult, că cele ale virtuţii la început par foarte obositoare, şi numai după aceasta sunt plăcute, pe când cele ale răului cu totul dimpotrivă, căci după o plăcere scurtă vin durerile şi torturile, astfel că de aici dispare plăcerea cu totul. După cum cel ce aşteaptă cununa nu simte nimic din greutăţile de faţă, tot aşa şi cel ce după plăcere îşi aşteaptă osânda nu poate să se folosească de o veselie curată, din cauza fricii ce-l tulbură într-una. Mai mult încă, dacă ar examina cineva cu exactitate, ar putea găsi la el multă durere chiar mai înainte de osânda faptelor lui, ar putea să găsească durere, zic, chiar în faptul că a îndrăznit a face răul. Şi de credeţi, apoi vom examina aceasta la cei ce răpesc averi străine, sau chiar şi la cei ce posedă averi, fie ele adunate în orice mod. În vreme ce noi stăm departe de orice frică, de orice primejdie şi groază, să ne închipuim că unul s-a îmbogăţit în linişte, şi că se ocupă fără teamă numai cu paza averilor sale, ceea ce este cu neputinţă, însă fie aşa; deci, ce mulţumire are acest om? Că şi-a strâns multe averi? Însă tocmai acele averi nu-l lasă a fi mulţumit, căci pe cât timp el va dori şi altele mai multe, se vor prelungi şi torturile. Pofta numai când încetează şi stă pe loc, numai atunci îi procură omului plăcere şi mulţumire, fiindcă şi noi când suntem însetaţi, numai atunci ne răcorim când bem pe cât voim; întrucât însă noi vom fi însetaţi, chiar de am seca toate izvoarele, mai mare ne va fi tortura; chiar de am înghiţi multe râuri, totuşi torturile setei vor fi mai grozave decât orice osândă. Tot aşa şi tu, dacă vei pofti chiar şi după ce ai câştigat toate ale lumii, apoi mai mare vei face tortura, şi cu atât mai mare, cu cât de mai multe te-ai îndulcit. Deci, să nu crezi că în a se îmbogăţi cineva se găseşte plăcerea şi mulţumirea, ci în a nu dori să se îmbogăţească. Întrucât doreşti a te îmbogăţi, niciodată nu vei înceta a fi torturat. Pofta de bogăţie este un amor nesatisfăcut niciodată, şi cu cât vei înainta mai mult pe această cale, cu atât mai mult te-ai depărtat de sfârşit. Deci nu este oare aceasta o enigmă, o abrutizare şi o mare

nebunie?

Prin urmare, să ne depărtăm de rele, sau, mai bine zis, de cel dintâi rău, adică de bogăţii, şi nici chiar să ne atingem de această poftă, iar de cumva ne-am atinge, să fugim categoric. Ceea ce înţeleptul sfătuieşte a face cu femeia desfrânată, zicând: ***„Fereşte-ţi calea ta de ea şi nu te apropia de uşa casei ei" (Pilde 5, 8),*** aceasta o zic şi eu pentru iubitorii de averi. Dacă cumva vei cădea pe nesimţite în noianul acestei nebunii, cu greu vei putea ieşi de acolo. După cum când eşti prins în vârtejurile apei nu vei putea scăpa uşor, oricât te-ai strădui, tot aşa, ba încă cu mult mai rău, când vei cădea în adâncimea acestei pofte nu vei putea scăpa, şi te vei pierde pe tine însuţi împreună cu toate ale tale.

De aceea vă rog, să ne păzim dintru început, şi să fugim de relele cele mici, fiindcă din cele mici se nasc cele mari. Cel ce se deprinde a spune despre fiecare păcat că „aceasta nu e nimic", câte puţin totul va pierde. Vorba aceasta a introdus răul, a deschis tâlharului uşile, aceasta a dărâmat zidurile cetăţii, vorba aceasta, zic, că „asta nu este nimic", a adus tot răul în lume. Tot aşa se înmulţesc şi bolile trupeşti, când cele mici, sau începutul bolii, este dispreţuit. Dacă Isav nu ar fi dat mai dinainte drepturile sale de întâi născut, el nu s-ar fi făcut nevrednic de binecuvântările tatălui său, şi dacă nu s-ar fi făcut pe sine nevrednic de acele binecuvântări, nu ar fi poftit să ucidă pe fratele său Iacov. Şi Cain, dacă nu ar fi iubit primul loc, ci ar fi acordat lui Dumnezeu acest drept, nu ar fi avut pe cel de-al doilea; şi iarăşi dacă, având pe cel de-al doilea, ar fi ascultat de sfatul lui Dumnezeu, nu ar fi zămislit în el omorul fratelui său; şi iarăşi, dacă după ce l-a omorât ar fi venit la pocăinţă, şi n-ar fi răspuns cu neruşinare lui Dumnezeu, care-l chema, nu ar fi suferit după aceasta acele rele mari.

Deci, dacă cei dinainte de lege, din cauza acestei leneviri, câte puţin şi pe nesimţite ajungeau chiar la capătul răului, atunci cugetă singur, ce vom pătimi noi care suntem chemaţi la mai mari lupte, dacă nu vom fi cu băgare de seamă, dacă nu vom preîntâmpina relele, şi dacă, mai înainte de a se aprinde focul, nu ne vom grăbi a stinge scânteia relelor. Aşa de pildă, iată ce zic:

➔ ***îţi calci jurământul necontenit?*** *Tu nu te opri doar aici, adică*

să nu-ţi mai calci jurământul, ci nimiceşte chiar jurământul cu totul, şi la urmă nu vei avea nevoie de osteneală, fiindcă este cu mult mai greu ca, o dată ce ai jurat, să nu-ţi calci jurământul, decât de a nu jura deloc.

- **_Eşti poate batjocoritor, defăimător şi bătăuş?_** *Scrie-ţi singur lege de a nu te înfuria şi de a nu răcni deloc, şi atunci împreună cu rădăcina răului se va nimici şi fructul.*
- **_Eşti poate afemeiat şi desfrânat?_** *Pune-ţi iarăşi singur hotar, şi hotărăşte-te a nu te uita la femeie, nici a te duce la teatru, şi nici de a privi în piaţă la frumuseţi străine. Este cu mult mai uşor a nu vedea de la început o femeie frumoasă, decât a o vedea şi a scoate din tine pofta după ea, în acelaşi timp a scoate şi tulburarea ce ţi-a pricinuit vederea ei.*

Luptele sunt mai uşoare la început, ba încă nu avem nevoie de luptă dacă nu deschidem uşa duşmanului, şi dacă nu vom primi nici chiar sămânţa răului. De aceea şi Hristos îl pedepseşte pe cel ce priveşte femeia cu nesaţ, ca astfel să ne apere de o mai mare durere; de aceea, zic, porunceşte a scoate din casă pe duşman înainte de a deveni puternic, că atunci e şi mai uşor a-l scoate. Care este necesitatea de lucruri prisositoare? Ce nevoie te sileşte a te apuca la ceartă cu cei potrivnici, când premiul îţi stă de faţă şi fără luptă, şi când poţi a-l lua mai înainte chiar de luptă? Nu este atâta osteneală a vedea femei frumoase, pe cât este de a te stăpâni după ce le-ai văzut, ba chiar de a nu le vedea nu este nici o osteneală, pe când osteneala şi sudoarea cea multă vine după ce le-ai văzut. Aşadar, când şi osteneala este mai mică – deşi nici nu o poate numi cineva osteneală – şi când şi câştigul este mai mare, de ce atunci căutăm singuri a cădea în noianul nenumăratelor răutăţi? Şi nu este numai mai uşor a nu vedea femeie, ci încă de a te găsi şi mai curat de această poftă; după cum şi pentru cel ce o vede este mai greu a se izbăvi de osteneală şi de pata ce o are, dacă se mai poate numi izbăvire. Cel ce nu vede o fată frumoasă, este curat de pofta izvorâtă de aici, pe când cel ce doreşte a vedea, mai întâi îşi înjoseşte cugetul cu astfel de gânduri, şi după ce îl întină de nenumărate ori, apoi îşi scoate pe faţă pata rezultată din poftă, dacă o mai scoate.

De aceea tocmai şi Hristos, ca nu cumva să pătimim în acest fel,

nu împiedică numai omorul, ci chiar şi mânia, nu numai desfrânarea, ci şi privirea nesăţioasă, nu numai călcarea jurământului, sau jurământul fals, ci chiar de a se jura cineva, fie pentru orice. Şi nu s-a mărginit numai aici, sau ca măsura virtuţii să rămână aici, ci, fiindcă el a legiferat acestea, apoi a mers mai departe. Oprind omorul şi poruncind a fi curat de mânie, porunceşte în acelaşi timp ca cineva să fie gata a pătimi şi rele, şi încă să se pregătească de a pătimi nu numai atât cât voieşte duşmanul, ci de a merge încă şi mai departe, şi astfel a birui furia aceluia prin prisosinţa dragostei şi a fîlosofiei sale. Căci n-a zis el: „Dacă te va lovi pe obrazul drept, tu rabdă cu bărbăţie, şi fii liniştit", ci a adăugat cu aceea de a-i da şi celalalt obraz să-l lovească. ***„Întoarce-i, zice, şi pe celălalt" (Matei 5, 39).*** Aceasta este biruinţă strălucită, de a-i da aceluia mai mult încă decât voieşte el, şi hotarele poftei lui rele a le covârşi cu îmbelşugarea răbdării tale. Astfel şi furia lui o vei doborî, şi răsplata cel dintâi o vei lua din nou, şi, într-un cuvânt, vei împrăştia mânia lui.

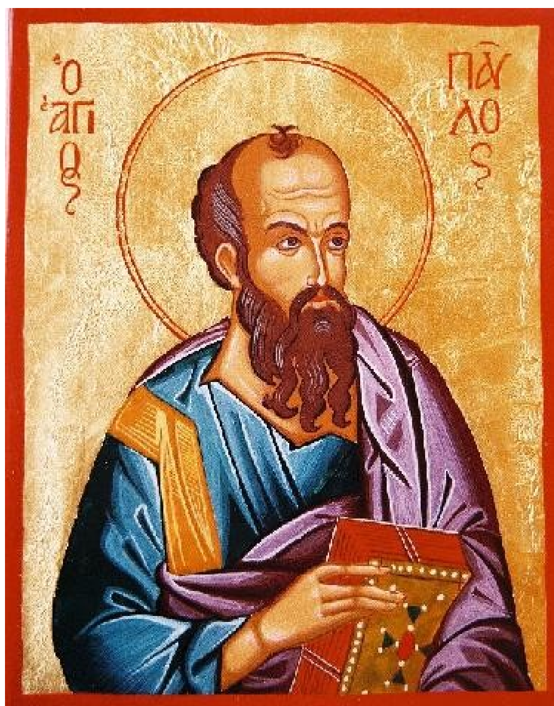
Ai văzut însă că spre a nu pătimi rău noi înşine suntem stăpâni, şi nu cei ce ne pricinuiesc rău? Mai mult încă, că tot noi avem puterea nu numai de a nu pătimi răul, ci chiar de a face şi binele, şi, ceea ce este de admirat, că nu numai nu suntem nedreptăţiţi dacă priveghem, ci chiar ni se face bine şi de cei prin care suntem nedreptăţiţi, şi de alţii. Judecă singur: te-a batjocorit cineva anume? Tu eşti stăpân de a transforma acea batjocoră în laudă adusă ţie. Dacă tu îi vei răspunde tot cu batjocoră, vei întinde mai mult necinstea, iar dacă vei binecuvânta pe cel ce te-a batjocorit, atunci vei vedea cum cei de faţă te vor încununa şi te vor aclama. Ai văzut cum, prin cei ce ne nedreptăţesc, ni se face bine, dacă voim? Aceasta se poate zice şi în chestiune de bani, şi în bătăi, şi în toate celelalte ce s-ar întâmpla. Deci, dacă noi suntem răsplătiţi şi pentru cele ce suferim, şi pentru că facem bine celor ce ne fac rău, singuri ne împletim o îndoită cunună.

Când vine cineva şi-ţi spune: „Cutare te-a batjocorit, şi către toţi cei de faţă te-a grăit de rău", tu laudă-l pe acela către cel ce ţi-a spus, şi astfel chiar de ai voi să te aperi, vei putea să te răzbuni numai prin faptul că l-ai lăudat. Când tu faci aşa, atunci cei ce te vor auzi, de ar fi cât de neştiutori, totuşi pe tine te vor lăuda, iar pe acela îl vor urî ca pe o fiară, ba mai rău încă decât pe o fiară sălbatică, pentru că te-a supărat fără să-l fi nedreptăţit, pe când tu, deşi ai pătimit rău, totuşi i-ai

răsplătit cu binele, şi atunci vei putea dovedi că toate cele vorbite de dânsul împotriva ta au fost spuse în zadar. Acela fiind mustrat de cuget pentru cele vorbite, dovedeşte prin aceasta că-i pare rău, iar tu, prin faptul că ai râs când ai auzit că te-a batjocorit, te-ai izbăvit singur de orice bănuială. Deci, gândeşte-te singur câte bunuri ai strâns de aici: întâi, că te-ai izbăvit singur de tulburare; în al doilea rând – deşi aceasta ar putea să ocupe chiar primul loc – că chiar de vei fi avut greşeli, te-ai mântuit de ele, după cum s-a mântuit şi vameşul acela, care a suferit în linişte acuzaţia fariseului. Pe lângă toate acestea, tu-ţi faci prin această purtare sufletul înţelept şi vei căpăta din partea tuturor mii de laude, iar bănuiala ce era asupra ta prin acele vorbe degrabă o vei împrăştia. De voieşti poate să te răzbuni pe acela, nu e nici o îndoială că, într-un fel, vei avea şi aceasta cu prisosinţă, fiindcă Însuşi Dumnezeu îl va pedepsi pentru cele vorbite; iar chiar şi mai înainte de acea pedeapsă, înţelepciunea ta îi va pricinui ea însăşi lovitura cea mai grea. Nimic nu poate atinge mai mult pe cei ce ne batjocoresc decât simplul fapt că noi râdem de toate batjocurile lor.

Acestea toate cugetându-le, să fugim dar, iubiţilor, de micimea sufletească şi să alergăm spre limanul îndelungii răbdări, ca astfel şi aici să aflăm odihnă sufletelor noastre, după cum a hotărât şi Hristos, şi să ne bucurăm şi de veşnicele bunătăţi, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

Omilia XIII - Numai omul virtuţii trăieşte, cel păcătos este deja mort

„Căci ştim că Legea e duhovnicească; dar eu sunt trupesc, vândut sub păcat” (Romani 7, 14).

Fiindcă el a spus că mari rele au venit după ce Legea a fost dată, că păcatul a devenit mai puternic, fiind cuprins în poruncile Legii, şi s-a întâmplat cu totul contrar de ceea ce voia Legea, iar prin aceasta a adus pe ascultători într-o mare nedumerire, de aceea la urmă spune şi motivul pentru care lucrurile s-au petrecut aşa, mai întâi scăpând Legea de bănuielile cele rele şi viclene. Ca nu cumva auzind că păcatul şi-a tras motivaţia din Lege şi venind Legea, păcatul a reînviat, şi că prin poruncile Legii el l-a amăgit pe om şi l-a ucis, ca nu cumva, zic, să creadă că relele îşi au cauza în Lege, de aceea Apostolul ia apărarea Legii cu multă tărie, scăpând-o nu numai de învinovăţire, ci chiar şi aducându-i mari laude.

Şi aceasta o spune nu ca să facă pe placul Legii, ci lasă pe om să hotărască. „Căci ştim că Legea e duhovnicească”, ca şi cum ar fi zis: „E mărturisit de către toţi acest lucru, este sigur că Legea e

duhovnicească, şi că prin urmare e departe mult de a fi ea cauza păcatului, sau răspunzătoare de relele întâmplate”. Ia aminte cum el nu numai că apără Legea, ci încă o şi laudă cu toată puterea. ***Spunând că este duhovnicească, arată că ea este dascăl al virtuţii şi vrăjmaşă răului, căci aceasta înseamnă a fi duhovnicesc, adică a depărta toate păcatele, ceea ce Legea şi făcea, sfătuind, înfricoşând, pedepsind, îndreptând şi îndemnând pe fiecare spre virtute. Deci cum de a venit păcatul, dacă Legea a fost un dascăl atât de minunat?*** ***De la lene şi trândăvie.***

De aceea a şi adăugat: „iar eu sunt trupesc, vândut păcatului”. Aici vorbeşte în general, despre omul de dinainte de Lege şi de după Lege.

„Împreună cu moartea – zice – a intrat şi mulţimea păcatelor. Când trupul a devenit muritor, a primit din necesitate la urmă şi pofta, şi mânia, şi supărarea, şi toate celelalte, care aveau nevoie de multă înţelepciune, ca nu cumva inundând să înăbuşe în noi conştiinţa şi să o afunde în adâncimea păcatului”.

Acestea în sine nu erau păcate, ci necumpătarea cea neînfrânată a lor a făcut ca să fie păcate. De pildă, ca să iau ca exemplu una dintre cele de mai sus, eu zic că pofta în sine nu este un păcat, însă când ea cade în exces, când ea devine fără măsură şi nu voieşte a sta înlăuntrul legilor căsătoriei, ci aleargă după femei străine, atunci faptul devine preacurvie, însă nu din cauza poftei, ci din cauza exagerării ei. Şi gândeşte-te la înţelepciunea lui Pavel, că după ce a lăudat Legea, imediat s-a reîntors la timpurile de dinainte de Lege, ca astfel arătând cum se găsea pe atunci neamul nostru omenesc, şi cum se găsea pe când a primit Legea, să dovedească că prezenţa harului a fost absolut necesară, ceea ce în tot locul a încercat să evidenţieze.

Deci când el zice: „vândut sub păcat”, nu spune numai de cei de sub Lege, ci şi de cei de dinaintea Legii şi, în fine, de toţi oamenii care au vieţuit dintru început.

După aceea se referă şi la modul vânzării şi predării, zicând: ***„Pentru că ceea ce fac nu ştiu; căci nu săvârşesc ceea ce voiesc, ci fac ceea ce urăsc”*** (7, 15).

Dar ce vrea să zică prin „nu ştiu”? Adică „nu pricep, nu înţeleg, mă amăgesc singur”. Şi când s-a mai întâmplat un asemenea fapt? Deoarece nimeni vreodată n-a păcătuit în necunoştinţă. Vezi acum, că dacă noi nu vom primi vorbele acestea cu evlavia cuvenită, şi dacă nu vom avea în vedere intenţia apostolică, mii de absurdităţi ar rezulta de aici. Că dacă ei în neştiinţă au păcătuit, nici de pedeapsă nu erau vrednici. ***Deci, după cum am afirmat mai sus „că fără de Lege păcatul era mort”, nu a arătat că n-au ştiut când au păcătuit, ci că au ştiut, însă nu tocmai exact, de aceea erau şi pedepsiţi, însă nu atât de aspru după cum meritau; şi iarăşi zicând că „pofta nu au cunoscut-o”, n-a arătat o necunoştinţă totală, ci a arătat că nu cunoşteau clar; şi iarăşi când zice că „păcatul a lucrat în mine toată pofta”, n-a spus că porunca a făcut pofta, ci numai că păcatul a introdus prin poruncă întinderea poftei, sau mai bine zis mărimea ei; tot aşa şi aici, când zice „că ceea ce fac, nu ştiu”, nu arată necunoştinţă totală, fiindcă în asemenea caz cum ar fi putut ca împreună să se veselească omul cel dinăuntru cu Legea lui Dumnezeu?***

Deci ce reprezintă „nu ştiu”? Adică sunt întunecat, sunt răpit deodată cu păcatul, sufăr un fel de siluire, sunt împins, nu mă pricep cum sunt amăgit – ceea ce şi noi obişnuim a zice, ca de pildă: „Nu ştiu cum, venind cineva la mine, am fost momit de vorbele lui, am fost răpit etc.”, arătând prin aceasta nu o necunoştinţă completă, ci numai o împrejurare, o viclenie, o înşelăciune oarecare.

„Că nu săvârşesc ceea ce voiesc, ci fac ceea ce urăsc”. Dar cum nu ştii ce faci, căci dacă voieşti binele şi urăşti răul, aceasta este o cunoştinţă desăvârşită? De unde este arătat că şi expresia de aici „ceea ce urăsc” a fost zisă nu nimicind liberul arbitru, nici introducând vreo silă oarecare. Căci dacă noi nu de bună voie, ci fiind siliţi păcătuim, apoi iarăşi pedeapsa celor de dinainte nu şi-ar avea raţiunea de a fi. ***Deci după cum atunci când zice „ nu ştiu” nu înţelege o neştiinţă totală, ci ceea ce am spus deja, tot aşa şi expresia „ceea ce urăsc” nu arată vreo silă, ci că cele săvârşite nu sunt de lăudat.*** Căci dacă nu ar însemna această expresie „ceea ce nu voiesc, aceea fac” ar fi adăugat, „ci ceea ce sunt silit, aceea o fac” fiindcă aceasta se împotriveşte voinţei şi puterii. Acum însă el n-a spus aceasta, ci a pus

„ceea ce urăsc, aceea fac”, ca astfel să afli că nici când zice „ceea ce nu voiesc” el n-a desfiinţat voinţa şi putinţa omului. ***Aşadar ce înseamnă expresia „ceea ce urăsc”? Adică ceea ce nu laud deloc, ceea ce conştiinţa mea nu aprobă, ceea ce nu iubesc.*** De aceea, în opoziţie cu această expresie, a adăugat imediat: „ci fac ceea ce urăsc”.

„Iar dacă fac ceea ce nu voiesc, recunosc că Legea este bună” (7, 16). Ai văzut că nu este corupt cugetul, ci chiar şi în faptă el îşi conservă nobleţea sa? ***Căci dacă ia parte la păcat, în acelaşi timp şi urăşte păcatul, ceea ce n-ar putea fi o mai mare laudă adusă Legii, fie ea naturală, fie cea scrisă.*** „Cum că Legea este bună – zice – se vede din învinovăţirile ce mi le fac însumi, neascultând de ea şi urând faptele petrecute”. Deşi, dacă Legea a fost cauza păcatului, cum atunci cel ce se veselea împreună cu ea ura ceea ce era poruncit de ea să se facă?

„Recunosc că Legea e bună”, zice; ***„Dar acum nu eu fac aceasta, ci păcatul care locuieşte în mine. Fiindcă ştiu că nu locuieşte în mine, adică în trupul meu, ce este bun. Căci a voi se află în mine, dar a face binele nu aflu”*** (7, 17-18).

Aceia care încearcă să defăimeze trupul omenesc şi îl înstrăinează de creaţia lui Dumnezeu, de aceste pasaje se folosesc în susţinerea ereziei lor. Deci ce am avea de zis? Tot ce am spus, discutând mai sus despre Lege, că după cum acolo spune că totul este al păcatului, tot aşa şi aici.

Apostolul nu a spus că trupul lucrează aceea, ci păcatul care locuieşte întru mine. Dar dacă zice că în trup nu locuieşte ce este bun, aceasta nu este vina trupului, căci faptul că nu locuieşte în el ce este bun, nu îl arată că este rău. Noi însă, mărturisim că trupul este mai mic decât spiritul, şi inferior acestuia, nu însă şi contrar şi în luptă cu el, sau rău faţă de spirit, ci, ca şi harfa în raport cu cel ce cântă la ea, sau ca şi corabia în raport cu cârmaciul ei, aşa şi trupul se găseşte faţă de spirit. Căci nici acelea nu sunt contrare celor ce le poartă şi fac uz de ele, ci chiar se învoiesc foarte mult, deşi nu sunt de aceeaşi cinste faţă de maistru.

După cum cel ce zice că meşteşugul nu stă în harfă, nici în corabie, ci în cântăreţ sau în cârmaci, prin aceasta el nu le-a defăimat pe acelea, ci le-a arătat numai ca organe sau mijloace faţă de maestru, tot aşa şi ***Pavel zicând „că nu locuieşte în mine ce este bun", prin aceasta n-a defăimat trupul, ci a arătat numai superioritatea spiritului faţă de trup.*** Spiritul este care dirijează totul, fie în conducerea corăbiei, fie în cântarea armonioasă la harfă, ceea ce şi Pavel arată aici, stabilind superioritatea spiritului. ***Deci despărţind pe om în aceste două, spirit şi trup, zice că trupul este inferior şi lipsit de pricepere, şi că spiritul este mai înţelept, putând a cunoaşte şi ce trebuie a face, şi ce nu trebuie, şi destoinic de a înfrâna calul după cum voieşte, însă că nefăcând aşa, vinovăţia nu este numai a trupului, ci şi a spiritului, care ştiind ce trebuie şi ce nu trebuie a face, totuşi n-a pus în lucrare cele nădăjduite.***

„Că a voi se află la mine, iar a face binele nu aflu". Aici iarăşi zicând „nu aflu" nu arată o completă neştiinţă sau nepricepere, ci numai o silă şi un fel de viclenie a păcatului, ceea ce mai lămurit se vede din pasajele următoare. ***„Căci nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acesta îl săvârşesc. Iar dacă fac ce nu voiesc eu, nu eu fac asta, ci păcatul care locuieşte în mine"*** (7, 19-20). ***Ai văzut cum Apostolul, scăpând de învinovăţire atât esenţa trupului, cât şi a sufletului, a pus totul pe seama faptei rele?*** Dacă nu voieşte răul, prin aceasta sufletul este scăpat de acuzaţie; şi dacă nici trupul nu lucrează răul de la sine, apoi atunci şi el este eliberat de învinovăţire; de unde urmează că tot răul este numai în reaua intenţie a celui ce face răul.

Esenţa sau fiinţa sufletului şi a trupului nu este tot una cu esenţa voinţei noastre, fiindcă cele dintâi sunt lucrurile lui Dumnezeu, pe când cea de a doua este o mişcare derivată din noi înşine, putând a o duce unde voim. Voinţa întreagă, sau liberul nostru arbitru, este infiltrat în noi de Însuşi Dumnezeu, pe când o voinţă precum aceea despre care vorbeşte Apostolul este a noastră proprie, derivată din intenţia şi din părerea noastră.

„Găsesc deci în mine, care voiesc să fac bine, legea că răul este legat de mine" (7, 21). Cele spuse aici nu sunt foarte clare. ***Deci ce***

înseamnă aceasta, şi ce vrea să spună aici Apostolul? „Laud legea – zice – după conştiinţă, şi găsesc că este o bună sfătuitoare pentru mine, care voiesc binele, şi încă îmi sporeşte chiar voinţa. După cum eu mă bucur de ea şi o laud, tot aşa şi ea îmi laudă decizia mea”. Ai văzut cum el arată cunoştinţa celor bune şi a celor rele, ca fiind aşezată în noi de la început, iar Legea lui Moise lăudată şi lăudând acea cunoştinţă? Nici mai sus el n-a spus că „sunt învăţat, sau mă învăţ prin lege”, ci „laud legea”, adică o aprob, mă învoiesc că ea „este bună”, şi nici mai departe nu zice că „mă învăţ de la ea”, ci „împreună mă bucur cu legea”. ***Şi ce vrea să zică prin „împreună mă bucur”? Adică „mărturisesc că este bună, după cum şi ea mărturiseşte despre mine, care voiesc a face binele”.***

Aşadar, ***a voi binele şi a nu voi răul a fost sădit în om dintru început, iar Legea venind, a devenit un acuzator mai mare al faptelor rele, după cum şi al celor bune a devenit un mai mare lăudător şi încurajator.*** Ai văzut cum pretutindeni Legea este mărturisită numai ca o tensiune oarecare şi ca un adaos mic la cunoştinţă, iar mai mult nimic?

„Că lăudându-mă ea – zice –, şi eu bucurându-mă cu ea, şi voind binele, răul încă îmi stă în faţă, şi lucrarea lui nu se nimiceşte”. De aici rezultă că Legea numai într-atât poate fi de ajutor celui ce doreşte a face binele întrucât şi el însuşi voieşte aceleaşi lucruri ca şi Legea.

Apoi fiindcă ceea ce a spus în acest pasaj este obscur şi nelămurit, păşind mai departe lămureşte mai bine problema, arătând cum răul stă de faţă, şi cum numai celui ce voieşte a face binele Legea îi este lege. ***„Că, după omul cel lăuntric, mă bucur de legea lui Dumnezeu”*** (7, 22). Am ştiut eu binele – zice – şi mai înainte de Lege, dar acum, aflându-l şi în litera Legii, laud Legea. ***„Dar văd în mădularele mele o altă lege, luptându-se împotriva legii minţii mele”*** (7, 23).

Aici iarăşi a numit păcatul „lege” care se războieşte, nu pentru vreo bună rânduială, ci pentru o supunere completă a celor ce ascultă de el. După cum atunci când numeşte pe Mamona domn şi stăpân, iar

pe pântece îl numeşte dumnezeu, nu pentru vreo valoare a lor i-a numit aşa, ci pentru robia cea mare a celor supuşi lor, tot aşa şi aici a numit legea păcatului, pentru cei ce-i slujesc în acest mod, şi se tem de a o părăsi, după cum se tem de a părăsi Legea cei ce au primit-o. ***„Aceasta – zice – se împotriveşte legii naturale", căci asta înseamnă „legii minţii mele". La urmă introduce şi o luptă, pe care o atribuie întru totul legii naturale, adică conştiinţei.*** Legea lui Moise mai pe urmă a venit şi s-a alipit pe lângă legea naturală, însă şi aceea ca şi aceasta, aceea învăţând, iar aceasta lăudând cele cuvenite, nu s-au putut folosi cu nimic în această luptă, atât de mare se arată a fi tirania păcatului.

Aceasta arătând-o Pavel, şi arătând biruinţa cea completă a păcatului, zice: ***„Văd o altă lege întru mădularele mele, războindu-se împotriva legii minţii mele şi dându-mă pe mine rob păcatului".*** Nu zice „dându-mă rob aplecării, sau furiei trupului, şi nici firii trupului", ci „legii păcatului", adică tiraniei şi puterii păcatului.

Şi cum de zice atunci: „care este în mădularele mele"? Ce este aceasta? Dar nu este aceasta care face mădularele păcătoase, ci mai ales le şi desparte de păcat, căci altceva este a fi întru, şi alta de a fi chiar acela în care este intrat celălalt. După cum nici porunca nu este rea fiindcă prin ea şi-a luat pricină păcatul, tot aşa nici natura trupului nu este rea, deşi prin ea păcatul ne biruie, fiindcă atunci va fi şi spiritul rău, şi cu atât mai mult decât trupul cu cât el are şi autoritatea celor ce trebuie sau nu trebuie a face. Însă nu este aşa, pentru că, dacă de pildă un tâlhar sau un tiran ar cuceri o casă minunată sau nişte curţi împărăteşti, nici nu ar încerca cineva să spună că bănuiala de cele întâmplate cade asupra casei, ci toată învinovăţirea este aruncată asupra celor ce au uneltit aceasta.

Dar duşmanii adevărului, o dată cu impietatea lor, cad şi într-o mare prostie, şi nu simt că ei nu acuză numai trupul, ci defăimă şi legea naturală, sau conştiinţa. Dacă trupul este rău, legea aceea este bună, prin faptul că se împotriveşte şi se luptă cu răul, şi dacă legea nu e bună, atunci trupul este bun, fiindcă se luptă şi se războieşte cu conştiinţa. Deci cum de zic ei că amândouă acestea – trupul şi conştiinţa – sunt ale diavolului, de vreme ce se luptă între ele? Ai văzut

câtă prostie unită cu impietate? ***Dar aceste credinţe nu sunt şi ale Bisericii, ci ea condamnă numai păcatul, iar despre fiecare lege, fie ea dată de Dumnezeu, fie dată prin fire, precum şi Legea lui Moise chiar, Biserica zice că se luptă cu păcatul, iar nu cu trupul, căci nici trupul nu este păcătos în sine, sau mai bine zis nu este rău prin firea lui, căci este şi el făptura lui Dumnezeu şi destoinic spre toată fapta cea bună, dacă suntem în stare de trezvie.***

„Om nenorocit ce sunt! Cine mă va izbăvi de trupul morţii acesteia?” (7, 24). ***Ai văzut cât de mare este tirania răului, de vreme ce chiar bucurându-se cineva de Lege, ea biruieşte mintea? „Nici nu poate să spună cineva – zice – că păcatul mă ţine în stăpânirea sa, urând şi dispreţuind eu Legea, căci eu mă bucur de ea, ba o şi laud, adică o aprob, şi mă refugiez într-însa, însă ea n-a putut să mă scape chiar fugind către ea, pe când Hristos m-a salvat chiar fugind eu de El”. Ai văzut tu cât de mare este superioritatea harului?*** Dar aceasta n-a spus-o chiar aşa Apostolul, ci numai tânguindu-se şi plângând mult, ca şi cum s-ar fi găsit neajutorat; şi în nepriceperea sa arată puterea lui Hristos, căci zice: „Om nenorocit ce sunt! Cine mă va izbăvi de trupul morţii acesteia?”.

„Căci Legea n-a putut”, zice, „şi conştiinţa mea n-a fost de ajuns, deşi laudă cele bune, şi încă nu numai că laudă, ci se şi luptă cu cele contrare, căci expresia va izbăvi o arată şi pe ea împotrivindu-se; deci de unde îmi va veni nădejdea mântuirii ?”. „Mulţumesc lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru!” (7, 25).

Ai văzut cum a arătat ca necesară prezenţa harului, şi cum succesele harului sunt comune Tatălui şi Fiului? Că dacă el mulţumeşte Tatălui, apoi cauza acestei mulţumiri este şi Fiul. Când tu auzi pe Apostol zicând: „cine mă va izbăvi de trupul morţii acesteia”, să nu-ţi închipui cumva că el învinovăţeşte trupul. Nici n-a zis el „trupul păcatului”, ci „trupul morţii”, adică trupul cel muritor, cel stăpânit de moarte, iar nu cel ce a născut moartea, ceea ce este dovada silei ce a suferit, iar nu a răutăţii lui naturale. Precum de pildă un rob luat în sclavie de barbari ar spune că este al barbarilor, nu pentru că el ar fi barbar, ci fiindcă este stăpânit de barbari, tot aşa se zice şi de „trupul

morţii", nu fiindcă el a pricinuit moartea, ci fiindcă este stăpânit de ea. De aceea el nu voieşte a se izbăvi de trupul acesta, ci de trupul cel muritor, lăsând a se înţelege, ceea ce de multe ori am spus, că din moment ce trupul a devenit împătimit, adică supus patimilor de tot felul, a devenit în acelaşi timp şi mai uşor de cucerit de către păcat.

„Şi din ce cauză, zici, au fost pedepsiţi cei ce au păcătuit mai înainte de har, dacă atât de mare era tirania păcatului?". Că li s-au poruncit atâtea, pe câte erau cu putinţă de a le îndeplini, chiar stăpânind şi păcatul. Nu i-a împins doar spre cea mai desăvârşită viaţă, căci le permitea de a se bucura şi de averi, nu-i împiedica nici de a avea femei mai multe, nici de a se dezmierda cumpătaţi în plăceri, şi de a-şi descoperi chiar furia lor faţă de dreptul Moise, şi în fine atât de mare era pogorământul dreptului faţă de ei, încât legea scrisă le cerea mai puţin chiar decât le poruncea legea naturală (conştiinţa).

Legea naturală, de pildă, poruncea ca în orice timp un bărbat să se însoţească cu o singură femeie, ceea ce şi Hristos spunea: ***„Cel ce i-a făcut de la început, i-a făcut bărbat şi femeie"*** (Matei 19, 4), pe când Legea lui Moise nu împiedica nici de a alunga pe femeie şi de a introduce în casă pe alta, şi nici nu oprea de a avea două în acelaşi timp. Afară de aceasta, ar putea găsi cineva că şi în multe altele cei dinainte de Lege, învăţaţi fiind numai de legea naturală, aveau mai multe merite decât cei învăţaţi de Legea scrisă. De aceea, nici că au fost influenţaţi atât de mult cei din vechime, când s-a dat evreilor o legislaţie atât de cumpătată, şi dacă ei nici aşa n-au putut ajunge la un rezultat bun, apoi vina este numai a lenei şi a trândăviei lor.

Iată de ce şi Pavel mulţumeşte că Hristos, cercetând în amănunt cauza, nu numai că nu a cerut răspundere pentru cele cumpătate, ci încă ne-a făcut destoinici şi pentru o călătorie mai îndelungată pe calea virtuţii. De aceea zice: „Mulţumesc Dumnezeului meu prin Iisus Hristos", şi lăsând la o parte mântuirea neamului omenesc, ca mărturisită fiind de toţi, el după cele deja vorbite trece deodată la altceva mai mult, spunând că nu numai că ne-am izbăvit de cele de dinainte, dar şi pentru cele viitoare am devenit nebiruiţi.

„Drept aceea nici o osândă nu este acum asupra celor ce sunt

în Hristos Iisus” (8, 1). Dar aceasta n-a spus-o mai înainte, până ce nu a amintit iarăşi de starea de până la venirea Mântuitorului. Mai înainte a zis: ***„Dar eu însumi cu mintea mea slujesc legii lui Dumnezeu, iar cu trupul legii păcatului”***, şi după aceasta imediat a adăugat că ***„nici o osândă nu este acum celor ce sunt intru Hristos Iisus”.***

Apoi, întrucât i s-ar fi putut răspunde că şi după botez mulţi păcătuiesc, de aceea se grăbeşte a spune că nu toţi cei ce sunt botezaţi întru Hristos Iisus, dar trăiesc nepăsători, ci numai aceia dintre ei „care nu umblă după trup, ci după Duh”, arătând că totul depinde în cele din urmă urmă de vrednicia sau de trândăvia noastră. Acum este cu putinţă de a nu umbla după trup, atunci însă era ceva mai greu.

Mai departe tot aceeaşi idee o prezintă, însă sub o altă formă, zicând: ***„Că legea duhului vieţii în Hristos Iisus m-a liberat de legea păcatului şi a morţii”*** (8, 2). ***Aici el numeşte duh legea duhului, după cum şi legea păcatului o numeşte păcat. Dar mai sus el a numit şi Legea lui Moise duhovnicească, întrucât zice: „Ştim că legea este duhovnicească”*** (7, 14); ***deci care este deosebirea între acestea două?*** Mare şi nemărginită. Legea aceea a fost duhovnicească, iar aceasta este a duhului.

Şi ce anume o separă de aceea? Că Legea lui Moise a fost numai dată de duh, pe când aceasta, pe lângă că este a Duhului, dar şi acordă cu îmbelşugare harul Duhului tuturor celor ce o primesc. De aceea a şi numit-o legea vieţii, spre deosebire de legea păcatului, iar nu de Legea mozaică. Când el zice: „m-a eliberat de legea păcatului”, nu spune aici de Legea lui Moise. Nicăieri Apostolul nu numeşte Legea lui Moise legea păcatului, căci cum putea el tocmai, care a numit-o de multe ori dreaptă şi sfântă, să o numească legea păcatului? Dar ***a numit legea păcatului acea lege care se împotriveşte legii minţii.*** Această luptă mare, deci, purtând harul Duhului, a omorât păcatul, a făcut ca lupta noastră să ne fie uşoară, şi mai întâi încununându-ne, a sosit la urmă cu multă putere, spre a ne ajuta în luptă.

Apoi, ceea ce face peste tot, face şi aici, adică de la Fiul trecând la Duhul, iar de la Duhul la Fiul şi la Tatăl, judecă toate ale noastre prin Treime. Într-adevăr, zicând el mai sus: ***„Cine mă va izbăvi de trupul***

morţii acesteia", a arătat pe Tatăl făcând aceasta, prin Fiul, apoi şi pe Duhul Sfânt împreună cu Fiul, căci zice: „Că legea Duhului vieţii întru Hristos Iisus m-a izbăvit".

Şi mai departe iarăşi pe Tatăl şi pe Fiul îi pomeneşte, zicând: ***„Pentru că ceea ce era cu neputinţă Legii – fiind slabă prin trup – a săvârşit Dumnezeu, trimiţând pe Fiul Său întru asemănarea trupului păcatului şi pentru păcat a osândit păcatul în trup"*** (8, 3).

Aici iarăşi se pare că Apostolul defăima Legea; însă dacă ar fi cineva cu multă băgare de seamă, ar afla că o laudă, ba încă foarte mult, arătând-o împreună-grăitoare cu Hristos, şi tot aceleaşi preferându-le şi Legea. Apostolul n-a zis: „ceea ce era rău în lege", ci „ceea ce era cu neputinţă Legii", şi iarăşi „întru care era slabă" şi nu întru care urzea răul. Dar nici slăbiciunea Legii nu i se atribuie ei, ci trupului, zicând: „întru care era slabă prin trup". ***Trup aici nu numeşte însăşi fiinţa lui, însuşi subiectul sau esenţa lui, ci cugetul cel trupesc, astfel că prin aceste expresii el scapă de acuzaţii trupul, ca şi Legea lui Moise.***

Şi nu numai prin acestea, ci şi prin cele ce urmează. Dacă Legea era contrară, apoi cum de a venit Hristos în ajutorul ei? Cum de împlineşte îndreptarea ei şi vine în ajutor, osândind păcatul în trup? Apoi tocmai aceasta mai lipsea, fiindcă demult Legea osândea păcatul în sufletul omului. Dar ce? Oare Legea a făcut ceea ce era mai important, şi Unul Născut Fiul lui Dumnezeu a făcut ceea ce era de mai puţină însemnătate? Nicidecum, căci şi aceea – legea naturală sau conştiinţa – tot Dumnezeu a pus-o în sufletul omului, şi tot el a adăugat la timp şi Legea scrisă. De altfel, nici un folos nu ar fi fost important, dacă nu s-ar fi adăugat pe lângă el şi ceea ce se crede ca secundar.

Căci ce folos este de a şti cineva ce trebuie să facă, şi totuşi nu face? Nici unul. Ba încă şi osânda îi este mai mare. Aşa că cel ce a izbăvit sufletul, acelaşi este care a făcut ca şi trupul să devină mai sprinten. ***A învăţa pe cineva e lucru uşor; însă a-i arăta şi o cale oarecare, sau, mai bine zis, un mijloc sigur prin care să realizeze cu uşurinţă cele învăţate, aceasta este de admirat. De aceea a venit Unul Născut al lui Dumnezeu, şi nici că s-a depărtat până ce mai întâi nu ne-a izbăvit de acea greutate. Şi ceea ce e mai important e***

însuşi modul biruinţei Lui. Fiindcă El n-a luat alt trup, ci chiar acel trup omenesc obosit şi zdrobit.

După cum cineva, văzând în piaţă o femeie obişnuită lovită şi maltratată de un mojic, ar veni în ajutorul acelei femei, spunând că el este fiul ei, deşi este fiul împăratului, şi astfel ar scăpa pe acea femeie din ghearele duşmanilor ei, tocmai aşa a făcut Hristos, fiindcă, luându-ne apărarea şi mărturisind că El este Fiul Omului, S-a pus în dreptul nostru şi a osândit păcatul. După aceea păcatul n-a mai îndrăznit să lovească în om.

Ba mai mult, El – Fiul lui Dumnezeu – a lovit păcatul cu o lovitură de moarte; însă prin aceasta n-a fost osândit trupul cel lovit, ci păcatul care lovea a fost zdrobit şi înfrânt, ceea ce este mai minunat decât orice. Căci dacă biruinţa nu era în trup, nu ar fi fost atât de minunat lucru, fiindcă şi Legea făcea aceasta; faptul minunat este că împreună cu trupul au stat şi trofeele, iar el [trupul], care de mii de ori a fost zdrobit de păcat, a repurtat o biruinţă strălucită asupra păcatului.

Priveşte câte fapte minunate s-au petrecut aici:

- *întâi, că păcatul n-a biruit trupul;*
- *al doilea, că a fost biruit păcatul, şi încă de trup, căci nu este totuna a nu fi învins cu a birui pe cel ce veşnic te atacă;*
- *al treilea, că nu numai că a biruit, ci l-a şi osândit. Nu a fost învins păcatul, ca să nu mai păcătuiască, însă ca trupul, care era mai înainte atât de dispreţuit, să biruiască păcatul şi să-l osândească prin moarte, putinţă în care se şi arată bunătatea firească a trupului.Astfel, s-a dezlegat şi puterea păcatului, iar în acelaşi timp a ucis şi moartea ce era introdusă de păcat.*

Cât timp păcatul lua în stăpânire pe cei păcătoşi, le aducea şi sfârşitul, după cuvântul dreptului: ***„Moartea păcătosului cumplită este”***, dar acum, aflând trup nemuritor şi predându-l morţii, a fost osândit ca nedreptăţind trupul. ***Ai văzut câte biruinţe au fost? A nu fi biruit trupul de păcat, ba încă a învinge pe păcat şi a-l şi osândi, şi încă nu a-l osândi într-un fel oarecare, ci a-l osândi ca păcătuind, iată biruinţele. Mai înainte îl mustră ca păcătuind, şi după aceea l-***

a osândit, nu numai cu autoritatea şi puterea sa, ci şi prin cuvântul dreptului.

Aceasta a arătat-o zicând: ***„şi pentru păcat a osândit păcatul în trup”. Ai văzut că pretutindeni păcatul este condamnat, iar nicidecum trupul, care este chiar încununat? Ai văzut că hotărârea contra păcatului este exprimată destul de lămurit?*** Dar dacă spune că Dumnezeu a trimis pe Fiul Său întru asemănarea trupului păcatului, apoi să nu-ţi închipui că a avut alt trup, ci fiindcă a fost vorbit de trupul păcatului, de aceea a pus şi asemănarea. ***Hristos a avut firea noastră întocmai, însă fără de păcat, aşa că şi de aici este învederat că natura trupului nostru nu este rea.*** Hristos n-a luat alt trup în locul celui dinainte, nici că schimbându-i esenţa cu totul, l-ar fi pregătit astfel de a îndrepta slăbiciunea trupului omenesc, ci lăsându-l în aceeaşi natură, a proclamat astfel biruinţa şi cununa luată contra păcatului, iar după biruinţă şi pe el l-a înviat şi l-a făcut nemuritor.

„Şi ce are de-a face cu mine – zici tu – dacă acestea s-au petrecut în acel trup?”. Are de-a face cu tine, şi încă mult, şi tocmai de aceea a adăugat Apostolul: ***„Pentru ca îndreptarea din Lege să se împlinească în noi, care nu umblăm după trup, ci după duh”*** (8, 4).

Dar ce vrea să zică prin „îndreptarea”? Adică sfârşitul, scopul, izbânda Legii. Căci ce voia Hristos şi ce a poruncit El? Ca trupul să fie nemuritor. Aceasta noi am câştigat-o prin Hristos. ***A se împotrivi şi a se lupta pentru noi, aceasta a fost fapta Lui; a noastră însă este de a ne bucura de biruinţă.***

„Aşadar, nu vom mai păcătui de acum?”. Nu vom mai păcătui, dacă însă nu vom fi cu totul moleşiţi şi căzuţi. De aceea a şi adăugat Apostolul: ***„care nu umblăm după trup”.*** Ca nu cumva auzind că Hristos te-a izbăvit de lupta împotriva păcatului, şi că îndreptarea Legii s-a împlinit în tine, păcatul fiind osândit în trup, să laşi la o parte orice pregătire de luptă, de aceea zicând mai sus: ***„nici o pedeapsă nu este acum”***, a adăugat aici: ***„care nu umblă după trup”*** şi ***„ca îndreptarea legii să se împlinească întru noi”***, ceea ce este acelaşi lucru, sau, mai bine zis, nu numai acelaşi lucru, ci mai mult chiar. Într-adevăr, că după ce Apostolul zice: „ca îndreptarea Legii să se împlinească întru noi,

care nu umblăm după trup", a adăugat imediat: „ci după Duh", arătând nu numai că trebuie a ne depărta de rele, ci şi în fapte bune a ne mândri.

A-ţi da ţie cununa cea neveştejită, aceasta aparţine Lui, însă a stăpâni lucrul dat, aceasta este treaba ta. Că ceea ce era dreptul Legii, de a nu te face vinovat cu blestemul, aceasta a săvârşit-o Hristos.

Deci nu trăda un astfel de dar, ci stai cu voinicie păstrând un astfel de tezaur preţios. ***Aici îţi mai arată că nu ne este de ajuns spre mântuire numai baia renaşterii, sau botezul, dacă după această baie sfântă şi sfinţitoare nu vom dovedi şi o viaţă vrednică de acest mare dar.*** Aşa că, spunând acestea, iarăşi vorbeşte în favoarea Legii, căci şi după ce am crezut în Hristos, noi trebuie a face totul ca îndreptarea Legii să statornicească în noi ceea ce a împlinit Hristos, iar nu să se lase stricăciunii.

„Căci cei ce sunt după trup, aceia cugetă cele ale trupului, iar cei ce sunt după Duh, cele ale Duhului" (8, 5). Însă nici aceasta nu este vreo pâră adusă trupului, căci întrucât noi îl păzim în bună rânduială, nu se întâmplă nimic nelalocul lui, dar când îi permitem totul, iar el iese din marginile sale, şi ajunge de se împotriveşte sufletului, atunci totul se prăpădeşte şi se strică, nu doar prin natura sa, ci prin necumpătarea şi prin neorânduiala urmată din ea.

„Iar cei după Duh, cele ale Duhului", zice. ***„Pentru că dorinţa cărnii este moarte, dar dorinţa Duhului este viaţă şi pace"*** (8, 6). Nu zice „natura trupului", nici „fiinţa sau esenţa lui", ci „cugetul" este ceea ce s-ar putea îndrepta şi ridica din nou. Aceasta o spune Apostolul nu cu scopul de a da trupului o judecată aparte – să nu fie! –, ci arătând numai aplecarea cea josnică a cugetului. Iar prin faptul că-l numeşte atât de rău şi căzut, ceea ce obişnuieşte Apostolul în multe părţi a face, ca de pildă când nu numai trupul, ci omul întreg, cu sufletul împreună, este numit de el cu denumiri înjositoare, nu înseamnă altceva decât că voieşte a ne face atenţi în săvârşirea lucrărilor noastre.

„Iar cei după Duh, cele ale Duhului". Aici iarăşi vorbeşte de cugetul duhului, zicând: ***„Iar Cel ce cercetează inimile ştie care este***

dorinţa Duhului" (8, 27), şi arată multe bunuri izvorâte din asemenea cuget, şi în viaţa prezentă, şi în cea viitoare. Cu mult mai mari bunuri ne procură cugetul duhovnicesc decât cel trupesc. De aceea şi adaugă zicând: cugetul duhovnicesc este „viaţă şi pace", pe de o parte spre deosebire de cugetul trupului, care „este moarte", iar pe de alta spre deosebire de cele ce urmează mai departe: ***„Fiindcă dorinţa cărnii este vrăjmăşie împotriva lui Dumnezeu"*** (8, 7), ceea ce e mai rău decât moartea.

Apoi arată cum asemenea cuget este şi moarte, şi vrăjmaş, „căci nu se supune legii lui Dumnezeu, că nici nu poate", zice. Dar tu nu te tulbura auzind „că nici nu poate", fiindcă această dificultate este uşor de dezlegat. Cugetul trupului aici el îl numeşte cugetul cel pământesc, cel tâmpit, cel înnebunit după cele pământeşti şi după faptele cele rele. Acest cuget, zice el că este cu neputinţă de-a se supune lui Dumnezeu. Dar atunci ce speranţă de mântuire mai este, dacă este cu neputinţă ca din rău să se facă bun? Însă Apostolul nu spune aceasta, fiindcă el, Pavel, a putut deveni ceea ce a fost? Cum tâlharul de pe cruce? Cum Manase? Cum ninevitenii? Cum a putut a se îndrepta David, care căzuse? Cum şi-a redobândit Petru ceea ce pierduse mai înainte lepădându-se de trei ori de Hristos? Cum cel ce curveşte este numărat în ceata lui Hristos? Cum galatenii aceia, care căzuseră din har, au putut să se reîntoarcă la starea dinainte?

Deci el nu spune că este cu neputinţă ca cel rău să devină bun, ci că e cu neputinţă ca rămânând cineva sau stăruind în rău, să se supună lui Dumnezeu; dar dacă el se schimbă, apoi atunci devine bun, şi cu uşurinţă se supune lui Dumnezeu. Apostolul n-a spus că omul nu se poate supune lui Dumnezeu, ci că fapta rea nu poate fi în acelaşi timp şi bună, ca şi cum ar zice cineva că curvia nu poate fi înţelepciune, nici răutatea nu poate fi virtute, ceea ce şi Mântuitorul spune în Evanghelie: ***„Nu poate pom bun să facă roade rele, nici pom rău să facă roade bune"*** (Matei 7, 18). Dar Hristos prin această expresie nu împiedică nicidecum ca din rău să se prefacă în bun, ci spune doar că, rămânând pomul rău, nu poate face roade bune. N-a zis că „nu poate pomul rău să devină bun", ci că, rămânând rău, nu poate face roade bune.

Cum este cu putinţă de a se preface răul în bine, aceasta nu numai aici a arătat-o, ci şi în parabola unde vorbeşte de neghina care ar putea deveni grâu, drept care şi opreşte de a fi smulse: ***„ca nu cumva, plivind neghina, să smulgeţi o dată cu ea și grâul"*** (Matei 13, 29), adică să rupeţi grâul ce s-ar putea să răsară mai târziu. Aşadar, sub denumirea de cugetul trupului, Apostolul numeşte răutatea, iar sub aceea de cugetul duhului, înţelege harul dat nouă, şi acţiunea aceea judecată ca bună de libera noastră voinţă.

Nicăieri însă nu vorbeşte aici despre ipostasul sau fiinţa vreunui cuget al trupului, ci despre virtute şi răutate. ***Ceea ce n-ai putut face în Lege – zice –, vei putea face acum păşind drept şi fără teamă, dacă însă vei câştiga ajutorul Duhului. Nu este de ajuns de a nu umbla după trup, ci trebuie şi de a păşi după Duh, fiindcă pentru mântuirea noastră nu este de ajuns numai de a ne abate de la rele, ci trebuie şi cele bune a le face. Dar aceasta numai atunci va fi, când vom da spiritul nostru Duhului, şi când vom sili trupul de a-şi cunoaşte rânduiala sa. Astfel şi trupul îl vom putea face duhovnicesc, precum şi dacă ne trândăvim, chiar şi sufletul îl vom face trupesc. Deci, fiindcă nu la voia naturii a lăsat acest dar, ci l-a încredinţat liberei tale voinţe, îţi stă în putere de a deveni trupul duhovnicesc sau sufletul trupesc, căci totul depinde de tine. Păcatul nu se mai luptă acum cu legea minţii noastre, nici nu ne mai robeşte ca mai înainte, ci toate acelea au încetat şi au fost răpuse de harul Duhului, care a făcut ca patimile să se teamă şi să tremure. Dar dacă tu singur stingi lumina, dacă tu singur scoţi şi alungi pe cârmaciul corăbiei tale, la urmă naufragiul ţie singur ţi se datorează.***

Cum virtutea a devenit mai uşoară acum –pentru care şi înţelepciunea este mai mare –, află de acolo cum mergeau lucrurile pe când Legea stăpânea pe oameni, şi cum merg astăzi, când a strălucit harul Duhului. Ceea ce mai înainte nimănui nu părea a fi cu putinţă, ca de pildă fecioria, dispreţuirea morţii şi a multor patimi, toate acestea astăzi se săvârşesc pretutindeni în lumea întreagă, şi nu numai printre noi, ci şi printre sciţi şi traci, indieni, perşi, şi printre mulţi alţi barbari vei găsi haruri de fecioare, o mulţime de martiri, organizări de călugări, şi chiar mai mulţi de felul acesta decât de cei însuraţi. Vei găsi la aceştia

şi sărăcie multă, şi post îndelungat, ceea ce afară de unul sau de doi, cei din vechime, care vieţuiau după Lege, nici prin vis nu şi-au putut închipui că s-ar putea vreodată.

Văzând, aşadar, adevărul lucrurilor răsunând mai strălucit decât orice trâmbiţă, nu te moleşi, nici nu trăda un astfel de har. Nu este cu putinţă a se mântui cineva după primirea credinţei, dacă trândăveşte. Sunt uşoare mijloacele ca luptându-te să biruieşti, însă nu dormind sau abuzând de măreţia harului, nici prin trândăvie, ca apoi iarăşi să te tăvăleşti în mocirla de dinainte. De aceea şi spune Apostolul: ***„Iar cei ce sunt în trup nu pot să placă lui Dumnezeu". Dar ce zici tu? Ca să plăcem lui Dumnezeu, trebuie oare a ne tăia trupul şi a-l părăsi? Ne porunceşte oare de a deveni omorâtori ai noştri, ca să putem ajunge la virtute?*** Priveşte câte absurdităţi se pot naşte, dacă cele vorbite le primim fără băgare de seamă!

Prin expresia „trup" Apostolul nu înţelege aici trupul pe care-l purtăm, sau fiinţa trupului, ci viaţa trupească şi lumească, viaţa aceea încărcată de dezmierdări şi de desfrâu, care-l face trupesc pe întregul om. După cum cei ce sunt înaripaţi cu duhul îl fac chiar şi pe trup duhovnicesc, tot aşa şi cei ce fug de duh, slujind pântecelui şi plăcerilor, îl fac şi pe suflet trup, fără însă de a-i schimba prin aceasta esenţa, ci numai că înjosesc şi necinstesc fireasca lui nobleţe.

Acest mod de întrebuinţare a cuvintelor se găseşte şi în Vechiul Testament în multe locuri, unde sub denumire de trup se înţelege viaţa aceea pământească şi josnică, încărcată de plăceri absurde. Şi lui Noe de pildă îi zice Dumnezeu: ***„Nu va rămâne Duhul Meu pururi în oamenii aceştia, pentru că sunt numai trup"*** (Facerea 6, 3), deşi însuşi Noe era îmbrăcat cu trup. Însă vina nu sta în aceea că erau îmbrăcaţi cu trup, căci aceasta era în ordinea firii, ci în aceea că ei preferaseră viaţa trupească. De aceea şi Pavel zice: „Cei ce sunt în trup nu pot să placă lui Dumnezeu", după care imediat adaugă: ***„Dar voi nu sunteţi în trup, ci în Duh"*** (8, 9), ***unde iarăşi nu vorbeşte de trupul obişnuit, ci de trup ca victimă târâtă şi ţinută sub robie de patimi.***

„Dar de ce – zici tu – n-a vorbit aşa, şi nici n-a pus deosebirea în ochii tuturor?". Pentru ca să înalţe pe ascultători şi să arate că

cel ce vieţuieşte drept nu este în trup. Cum că omul duhovnicesc nu mai este în păcat, faptul acesta se vede, dar Apostolul pune şi ceea ce este mai important, că nu numai că nu se mai află în păcat, ci un astfel de om nu mai este nici în trup, căci el a devenit înger de aici, şi că se ridică spre cer, iar trupul îl are ca de prisos.

Deci dacă tu defaimi trupul, fiindcă cu această denumire Apostolul a arătat viaţa trupească, apoi atunci defaimi şi lumea întreagă, căci de multe ori şi sub cuvântul de lume se înţelege răutatea, precum acolo unde zicea Hristos ucenicilor: ***„Voi nu sunteţi din lumea aceasta”***, sau precum acolo unde zicea către fraţii Lui: ***„Pe voi lumea nu poate să vă urască, dar pe Mine Mă urăşte”*** (Ioan 15, 19; 7, 7). Atunci şi pe suflet îl veţi crede a fi străin de Dumnezeu, fiindcă şi pe cei ce vieţuiesc în rătăcire Apostolul îi numeşte ca având spirit şi trup . Dar nu este aşa. Nu trebuie a primi cuvintele în mod simplu, ci pretutindeni e nevoie de a fi cu cea mai mare băgare de seamă la scopul celui ce vorbeşte, şi a cunoaşte sensul exact al celor vorbite. Unele din ele sunt bune, altele sunt rele, iar altele sunt la mijloc între cele două dintâi; de pildă, spirit şi corp sunt la mijloc, fiindcă pot deveni şi una şi alta, pe când duhul veşnic este al celor bune, şi niciodată nu poate deveni altceva.

Şi aici, ca şi mai sus, sub denumirea de cugetul trupului se înţelege fapta cea rea a celor ce pururea sunt răi, fiindcă nu se supun legii lui Dumnezeu. ***Dar dacă tu dai şi sufletul şi trupul celui mai bun – adică duhului – ai câştigat partea aceluia, pe când dacă le dai celui mai rău, prin aceasta te-ai făcut părtaş pierzării, nu prin natura sufletului şi a trupului, ci prin intenţie, sau, mai bine zis, prin voinţa care e stăpână absolută de a alege una din acestea două.***

Şi cum că acestea sunt aşa, şi cele vorbite nu sunt spre defăimarea trupului, iarăşi să întrebuinţăm aceleaşi expresii, şi să le examinăm mai cu de-amănuntul. ***„Iar voi, zice, nu sunteţi în trup, ci în Duh”. Dar ce? Oare nu erau ei în trup, ci se perindau prin lume fără trupuri? Şi cum s-ar putea zice aceasta? Ai văzut că Apostolul, prin această expresie, face aluzie la viaţa trupească?*** Şi de ce oare n-a zis: „că voi nu mai sunteţi în păcat”, ci „nu sunteţi în trup”? ***Pentru ca să***

afli că Hristos nu numai tirania păcatului a stins, ci şi trupul l-a făcut mai uşor şi mai duhovnicesc, şi nu doar că prin schimbarea naturii trupului, ci numai prin înariparea lui, adică prin încurajarea şi entuziasmarea lui. După cum prin însoţirea focului cu fierul, foc devine şi fierul, rămânând totuşi în propria sa natură, tot aşa şi trupul credincioşilor, care au în ei Duhul, se preface în aceeaşi energie cu El, adică devine duhovnicesc, şi deşi din toate părţile este răstignit, el totuşi este înaripat, împreună cu sufletul, cum de pildă era trupul celui ce grăia acestea. De aceea el îşi bătea joc de orice desfătare şi plăcere, şi se simţea mulţumit şi încântat în foame şi bătăi, şi cât timp era întemniţat, nici că se supăra întru ceva pătimind acestea! De aceea şi zicea el: ***„Căci necazul nostru de acum, uşor şi trecător, ne aduce nouă, mai presus de orice măsură, slava veşnică covârşitoare*** (II Corinteni 4, 17), fiindcă atât de bine îşi dăscălise trupul său, încât să călătorească împreună cu Duhul.

„Iar de nu are cineva Duhul lui Hristos”. Nu a zis „iar de nu aveţi voi”, ci faptul acesta dureros îl atribuie altora, zicând: ***„acela nu este al Lui”.***

„Iar dacă Hristos este în voi...”(8, 10). Aici iarăşi le pune înainte cele bune. Ceea ce e dureros şi trist, el o spune scurt şi la mijlocul frazei, pe când ceea ce este iubit şi dorit o pune de amândouă părţile, şi prin multe vorbe, ca astfel să întunece efectul produs de întristare. ***Aceasta o zice Apostolul nu spunând că Duhul este Hristos – să nu fie una ca aceasta! –, ci arătând că cel ce are Duhul nu numai că se numeşte al lui Hristos, dar chiar are pe Hristos în el, fiindcă nu se poate ca Duhul să fie de faţă şi Hristos să nu fie. Unde este un ipostas al Treimii, acolo este de faţă Treimea întreagă, fiindcă Treimea este nedespărţită în Sine şi unită în mod desăvârşit.***

„Şi ce va fi dacă Hristos este în noi?”, zici. ***„Trupul este mort pentru păcat, zice, iar Duhul viază pentru dreptate”. Ai văzut câte rele sunt, când cineva nu are Duhul Sfânt? Moarte, duşmănie către Dumnezeu, a nu putea fi mulţumit de legile lui Dumnezeu, a nu fi al lui Hristos precum trebuie, a nu-L avea pe El în sine.*** ***Acum gândeşte-te şi la bunurile ce sunt, când cineva are în sine Duhul; că el este al lui Hristos, că are în sine pe Însuşi Hristos, că luptă ca să întreacă pe îngeri în viaţă curată.*** Aceasta va să zică a-şi omorî

cineva trupul, a vieţui viaţă nemuritoare, a avea chiar de pe acum garanţia învierii din morţi, a păşi cu uşurinţă pe calea virtuţii, aşa că un astfel de om este încununat la urmă, fără alte fapte sau osteneli. De aceea a şi adăugat expresia „pentru păcat”, ca să afli, o dată pentru totdeauna, că el n-a omorât natura trupului, ci numai păcatul, fiindcă dacă s-ar omorî natura trupului, s-ar omorî în acelaşi timp şi multe altele de care s-ar putea folosi sufletul. Deci el nu spune aceasta, ci voieşte ca trupul, chiar trăind, să rămână mort. A avea pe Fiul în noi, cum şi a fi în noi Duhul, este semn că trupurile noastre, în ceea ce priveşte săvârşirea păcatului, cu nimic să nu se deosebească de trupurile cele moarte din coşciuge. Dar tu nu te speria auzind de moarte, căci o astfel de moarte are în ea adevărata viaţă, pe care nici o moarte nu o va atinge. ***Astfel este viaţa Duhului; ea nu se supune morţii, ci consumă şi nimiceşte moartea, iar ceea ce a primit, ea păstrează pentru totdeauna nemuritor.***

De aceea, zicând că trupul este mort pentru păcat, nu a spus că „Duhul viază”, ci că „Duhul viază pentru dreptate” , ca să arate că Duhul poate să dea viaţă şi altora, după cum voieşte.

Apoi iarăşi încordând atenţia ascultătorilor, spune şi cauza vieţii, şi dovada în acelaşi timp. Cauza este dreptatea: „Păcatul nu mai există – zice –, nici moartea nu se mai arată; iar moartea nearătându-se, viaţa este curată”.

„Iar dacă Duhul Celui ce a înviat pe Iisus din morţi locuieşte în voi, Cel ce a înviat pe Hristos Iisus din morţi va face vii şi trupurile voastre cele muritoare, prin Duhul Său, Care locuieşte în voi” (8, 11). Aici iarăşi aduce vorba de înviere, fiindcă aceasta mai ales era cea care deştepta speranţa ascultătorilor. „Nu te teme – zice – dacă eşti îmbrăcat cu trup mort; ai în tine Duhul şi vei învia numaidecât”. ***Dar ce? Oare trupurile care nu au în ele Duh, acelea nu vor învia? Şi cum vor sta atunci toţi înaintea tronului lui Hristos? Cum va putea fi vrednic de credinţă cuvântul despre gheenă?*** Că dacă cei ce nu au în ei Duhul nu învie, atunci nici se poate trage încheierea că nici gheena nu va fi. Deci ce vrea să zică prin cele de aici? ***Toţi vor învia, desigur, însă nu toţi spre viaţă, ci unii spre osândă, iar alţii spre viaţă.*** De aceea nici n-a zis Apostolul: „va învia şi trupurile voastre”, ci: „va face vii şi trupurile voastre”, ceea ce este mai mult decât învierea, şi care se

acordă numai celor drepţi. Deci spunând şi pricina unei asemenea cinstiri, zice: „prin Duhul Său, Care locuieşte în voi”.

Aşa că dacă vei pleca de aici fiind lipsit de harul Duhului, şi neavându-L întreg, te vei pierde, chiar de-ai învia. Căci după cum El nu va suferi a fi predat osândei, văzând atunci strălucind Duhul întru tine, tot aşa nu va primi ca tu să fii introdus în cămara cea de nuntă văzând că Duhul este stins în tine, după cum nu le-a lăsat să intre nici pe acele fecioare nebune din parabolă.

Deci, iubitule, nu lăsa ca trupul să vieze acum, ca astfel să vieze atunci, fă să moară aici, ca să nu moară acolo niciodată. Dacă va rămânea aici vieţuind, nu va vieţui, iar de va muri, atunci va trăi. Aceasta se petrece şi cu învierea cea de obşte, căci mai întâi trebuie a muri trupul şi a se îngropa, şi după aceea a se face nemuritor. Aceasta se petrece şi în baia renaşterii (botezul), fiindcă mai întâi trupul se răstigneşte, apoi se îngroapă, şi după aceea învie. Aceasta s-a petrecut şi cu trupul Domnului, fiindcă şi El a fost răstignit, îngropat, şi apoi a înviat. Aceasta să facem şi noi, omorând fiecare trupul său necontenit, în fapte. ***Eu nu spun de fiinţa trupului, să nu fie una ca aceasta, ci vorbesc de aplecările spre fapte rele. Aceasta este adevărata viaţă, ba mai bine zis aceasta este singura viaţă, de a nu se supune cineva la nimic omenesc, şi nici de a sluji plăcerilor.*** Cel ce se supune singur plăcerilor, nici nu poate a mai vieţui pe urmă liniştit din cauza nemulţumirii ce izvorăşte din ele, din cauza fricii, a primejdiilor şi a nenumăratelor patimi. Dacă se gândeşte la moarte şi o aşteaptă ca fiecare muritor, el a murit deja de frică mai înainte de moarte. Dacă ar bănui vreo boală, vreo batjocoră, vreo sărăcie, sau şi altceva din cele neaşteptate, el este prăpădit deja şi demoralizat cu totul. Dar ce ar putea fi mai ticălos ca o astfel de viaţă?

Nu tot aşa însă se petrec lucrurile cu cel ce vieţuieşte în Duhul, căci el este mai presus şi de frică, şi de supărare, şi de primejdii, şi de orice schimbare, şi nu numai că nu suferă nimic, ci mai mult încă, căci chiar căzând pe capul lui astfel de nenorociri, el le dispreţuieşte. Şi cum va fi aceasta? Dacă Duhul locuieşte pururea în noi. El n-a spus ca să locuiască pe un timp scurt în noi, ci necontenit. De aceea n-a zis „Duhul ce a locuit”, ci „cel ce locuieşte”, arătând prin

aceasta rămânerea lui veşnic în noi. Prin urmare, cel ce vieţuieşte, aceasta mai cu seamă este mort pentru viaţa de aici. De aceea şi zice Apostolul: „iar Duhul viaţă pentru dreptate”.

Şi pentru a lămuri mai bine cele vorbite, să punem la mijloc doi oameni, din care unul să fie predat desfrânării, plăcerilor, iar celălalt mort în asemenea patimi, şi să vedem care din doi trăieşte în adevăratul înţeles al cuvântului. Fie dintre aceştia doi, unul este foarte bogat şi renumit, hrănind la masa sa mulţi părăsiţi şi linguşitori, şi petrecându-şi toată ziua în aceasta, veselindu-se şi desfătându-se, pe când celălalt trăind în sărăcie şi în post, în înfrânare şi înţelepciune, de abia spre seară împărtăşindu-se din hrana trebuitoare, sau dacă voieşti, rămâne nemâncat două şi trei zile; ei bine, care din aceşti doi vi se pare că vieţuieşte cu adevărat?

Ştiu bine că mulţi dintre voi cred că acela care se agită veşnic să îşi astâmpere poftele, care se dezmiardă şi îşi împrăştie ale sale, pe când noi vom crede că acela trăieşte, care se bucură de toate în cumpătare. Deci, fiindcă este luptă şi ceartă, şi nu putem să ne înţelegem, să intrăm în casele amândurora, şi mai cu seamă chiar atunci când crezi că bogatul trăieşte, adică chiar în timpul dezmierdărilor lui; şi după ce am intrat, să vedem cu ce îşi ocupă timpul fiecare din ei, fiindcă numai din fapte se poate vedea şi cel ce trăieşte, şi cel ce este mort. Aşadar, pe unul îl vom găsi cu cartea în mână, în rugăciuni şi post, sau în cele necesare, privighind şi fiind treaz şi vorbind cu Dumnezeu, pe când pe celălalt îl vom găsi cufundat în beţie, şi-l vom vedea într-o stare care cu nimic nu se deosebeşte de a unui mort. Şi de am sta acolo chiar până seara, am putea vedea cum moartea lui se întinde tot mai mult, fiindcă moartea din cursul zilei este succedată de moartea din timpul nopţii, adică de somn, pe când pe celălalt îl vom găsi treaz şi privighind chiar şi în timpul nopţii.

Aşadar, pe care din aceştia doi îl vom considera că trăieşte? Pe cel ce stă fără simţire chiar în timpul zilei şi expus râsului general, sau pe cel ce lucrează şi vorbeşte cu Dumnezeu? De acela dacă te apropii şi-i spui ceva chiar necesar, el nu aude nimic vorbindu-i, după cum nu aude nici mortul, pe când de acesta de ai voi să te apropii, fie ziua, fie noaptea, îl vei vedea mai mult înger decât om, şi îl vei auzi filosofând despre cele cereşti. Ai văzut că acesta trăieşte mai presus de toţi cei vii, iar acela este

mai ticălos decât cei morţi? Chiar de ar crede el că face ceva atunci, totuşi de vei lua seama bine, te vei convinge că el vede lucrurile pe dos, adică face cu totul contrar de ceea ce trebuie să facă, asemănându-se celor nebuni, ba încă vădindu-se şi mai mişel decât nebunii.

Pe nebuni, dacă i-ar batjocori cineva, noi cu toţi îl certăm pe cel ce i-a batjocorit şi luăm apărarea acestora, pe când dacă vedem batjocorit pe un beţiv, nu numai că nu ne înduioşăm de milă către el, ci încă cu toţii îl hulim şi-l dezaprobăm. Deci spune-mi: oare aceasta să fie viaţa cea adevărată, sau ceva mai cumplit decât mii şi mii de morţi?

Ai văzut că cel ce se dezmiardă în plăceri, nu numai că este mai ticălos decât cel mort, ci chiar decât cel îndrăcit este mai prejos? Fiindcă de acela îţi este milă, pe când pe acesta îl urăşti; unul se bucură de iertare, de vreme ce nu este vinovat de boala ce-l stăpâneşte, pe când celălalt va fi osândit pentru bolile morale ce singur şi le-a provocat. Dacă acesta văzut pe dinafară şi este atât de ridicol si de dispreţuit, cu balele la gură şi mirosind a vin, apoi gândeşte-te la acel suflet nenorocit, care este înmormântat în trupul lui ca într-un mormânt, gândeşte-te, zic, cum se găseşte el acolo!

Este acelaşi lucru ca şi cum ai vedea pe o fecioară împodobită, cuminte, liberă, nobilă şi frumoasă, ajunsă în puterea unei slugi barbare, spurcate şi urâcioase, care-şi bate joc de ea.

Astfel este beţia. Deci care dintre cei ce au mintea limpede, nu ar prefera ca să moară de o mie de ori mai bine, decât să trăiască astfel o singură zi? Când se face ziuă şi se scoală din somn după acea batjocură, chiar de s-ar părea că sufletul lui este treaz, totuşi nici atunci nu se bucură de o curată înţelepciune, pentru că norii beţiei îi stau încă dinaintea ochilor. Dar chiar de i-am îngădui să fie în adevăr treaz, care este câştigul lui?

O asemenea trezie nu-i foloseşte la nimic, ci numai doar că se gândeşte la cei ce-l vor acuza. Când el se sluţeşte în beţie, câştigă numai atâta că nu simte pe cei ce-l iau în bătaie de joc, însă după ce se face ziuă, a pierdut şi această mângâiere, căci şi slugile cârtesc, şi femeia se simte ruşinată, şi prietenii îl batjocoresc, şi duşmanii râd de el. Dar ce

ar putea fi mai de jale decât o astfel de viaţă, ca ziua întreagă să fie ridiculizat de toţi, şi spre seară în aceleaşi sluţenii să se găsească iarăşi?

Dar ce? Voieşti poate ca să aducem la mijloc pe cei lacomi? Căci și lăcomia este o altă beţie, mai grozavă decât cea dintâi, iar dacă este beţie, apoi e și moarte, cu mult mai rea decât moartea naturală, fiindcă și aceasta este o beţie mai rea decât beţia de vin.

Într-adevăr, că nu este atât de grozav de a se îmbăta cineva de vin, pe cât este de a se îmbăta cu pofta de bani. În beţia de vin paguba merge până la patimă, se sfârşeşte în nesimţire şi în pierderea desăvârşită a beţivului, – pe când în beţia de bani, vătămarea se răsfrânge asupra multor suflete, şi de aici aprinde totdeauna felurite lupte şi chiar războaie. Este de trebuinţă, prin urmare, să-l punem şi pe acesta în fala celuilalt beţiv, şi să vedem în ce anume se însoţeşte cu acela, în ce chip sau măsură îl întrece, şi cum ei sunt beţi, să le facem astăzi comparaţie pilduitoare. Pe acel fericit, care vieţuieşte cu Duhul, nu-l vom compara nicidecum cu aceștia din urmă, ci numai pe aceştia îi vom examina îndeaproape.

Aşadar, în ce anume să însoţesc aceştia şi în ce se aseamănă? În natura bolii chiar. Felul beţiei, desigur că este deosebit, fiindcă unul se îmbată de vin, iar celălalt de bani; însă patima lor este aceeaşi, fiindcă amândoi sunt stăpâniţi de aceeaşi poftă. Cel ce se îmbată de vin, cu cât ar bea mai multe pahare, cu atât mai mult încă doreşte să bea, iar cel ce iubeşte banii, cu cât va aduna mai mulţi, cu atât mai mult i se aprinde pofta de bani, şi setea după ei îi devine mai grozavă. În aceasta se aseamănă perfect, pe când în celelalte iubitorul de argint covârşeşte pe beţiv.

Şi în ce anume? În aceea că beţivul de vin pătimeşte de ceva natural, fiindcă vinul, pricinuind călduri, măreşte şi sporeşte uscăciunea din stomac, şi astfel îi face pe beţivi să înseteze; dar iubitorul de argint cum şi de unde îi vine veşnic pofta de a avea tot mai mult? Patima aceasta, deci, este neexplicată, şi ea seamănă mai mult cu o enigmă. Dar de credeţi, să-i vedem pe aceştia şi după beţie. Ei bine, pe iubitorul de argint nu-l vom vedea niciodată în acea stare de după

beţie, fiindcă el veşnic este în stare de beţie. Deci, în această stare de beţie fiind amândoi, să vedem şi să judecăm care din aceştia doi este mai de râs, ca apoi să ne formăm o idee exactă despre ei. Vom vedea pe cel îmbătat de vin umblând pe cărare şi împletecindu-şi picioarele în toate părţile, cu ochii deschişi, fără însă să vadă pe cineva, izbind pe cel ce-l întâlneşte, bolborosind din gură cuvinte fără şir, vărsând băutura din el, gol şi sluţit într-un mod bestial, chiar de s-ar găsi în faţa lui femeie, sau fată, sau slugă, sau orişicine s-ar nimeri.

Aţi râs de ajuns? Ei, hai acum să aducem în mijloc şi pe cel lacom. Dar cele petrecute cu acesta sunt vrednice nu numai de râs, ci şi de blestem, de mânie multă, şi de mii de trăsnete. Acum să vedem ceea ce este de râs: şi acesta ca şi acela nu cunoaşte pe nimeni, nici prieteni, nici duşmani, şi ochii lui sunt întunecaţi, deşi sunt deschişi, şi după cum acela vede totul în formă de vin, acesta totul vede în forma banului. Şi vărsătura lui e cu mult mai greţoasă, căci din gura sa nu iese mâncarea şi băutura cea dobitocească, ci cuvinte de batjocoră, de insulte, de război şi de moarte, care atrag asupra capului său mii de trăsnete. Şi după cum trupul aceluia este searbăd şi pierdut, tot aşa este sufletul acestuia, ba încă nici trupul lui nu se poate izbăvi de această boală molipsitoare, ci chiar mai mult se topeşte decât de vin, de griji, de mânie şi de priveghere care-l rod şi, puţin câte puţin, îl consumă cu totul.

Cel stăpânit de patima beţiei poate, cel puţin după trecerea nopţii, să fie treaz şi din nou stăpân pe sine o vreme, pe când cel lacom este beat totdeauna, şi ziua, şi noaptea, şi priveghind, şi dormind, fiind el torturat astfel de patima lui mai crunt chiar decât cel închis în temniţă, sau decât cei ce lucrează din greu în mine.

Deci care pedeapsă poate fi mai grozavă ca aceasta? Aceasta este oare viaţă, şi nu moarte, sau poate şi mai grea decât moartea? Moartea cel puţin odihneşte trupul, îl scuteşte de râs şi batjocoră şi de comiterea altor multe păcate, pe când beţia banilor se vâră în toate acestea, căci ea astupă urechile, întunecă ochii şi mintea o ţine într-o mare întunecime. Lacomul nici nu suferă a auzi, şi nici a vorbi cineva despre vreo problemă străină banilor, ci el se gândeşte numai la procente, şi la procentele procentelor, la câştiguri necinstite, la tocmeli urâte, şi la afaceri meschine şi hrăpăreţe, fiind contra tuturor ca şi un

câine, pe toţi urând, pe toţi dispreţuind, cu toţi luptându-se fără nici o cauză, revoltându-se contra săracilor care cutează a-i cere vreun ban, invidiind pe cei bogaţi şi, într-un cuvânt, neavând dragoste şi plăcere de nimeni. Chiar de ar avea femeie, sau copii, sau prieteni, totuşi dacă nu-i este cu putinţă de a câştiga de pretutindeni, toţi aceştia sunt consideraţi de el mai duşmani decât duşmanii naturali. Dar ce ar putea fi mai ticălos lucru, decât ca el singur să-şi făurească pretutindeni piedici, stâncă de care să se lovească, râpe şi mii de prăpăstii în care să cadă, el, zic, care are un singur trup şi un singur pântece căruia slujeşte?

Dacă te-ar aşeza cineva în slujbe politice, tu fugi de teama cheltuielilor, pe când ţie îţi făureşti slujbe cu mult mai costisitoare şi mai rătăcite, căci plăteşti necugetat lui Mamona, acestui tiran necruţător, nu numai bani, nici numai munca trupului şi torturile sufletului, ci încă îi dai şi sângele tău prin această sclavie barbară, ticălosule și vrednicule de milă!

Nu vezi oare, zi de zi pe cei duşi la morminte, cum sunt traşi în mormânt goi şi lipsiţi de totul, neputând a lua cu ei de acasă nimic, ci şi cele cu care sunt îmbrăcaţi le dau pradă viermilor? Ei bine, la aceştia gândește-te în fiecare zi, căci poate se va mai alina patima, de nu cumva poate că vei înnebuni mai mult, din cauza luxului de pe la înmormântări, căci patima aceasta este grozavă, și boala este grea de tot. De aceea şi noi vă vorbim în biserică de această patimă în fiecare zi, şi necontenit destupăm urechile voastre, să se poată face ceva mai mult. Însă nu vă certaţi, fiindcă patima aceasta nu numai în viaţa viitoare, ci şi în viaţa prezentă trage după sine multe pedepse. De v-aş vorbi încontinuu de cei legaţi cu lanţuri, de cel pironit într-o boală lungă, de cel ce se zbuciumă de foame, sau de oricine altcineva, pe nici unul nu vi l-aş putea arăta ca pătimind atât de mult pe cât pătimesc cei îndrăgostiţi cu patimă de bani.

Ce ar putea fi mai cumplit decât a fi cineva urât de toţi? Decât a nu se mai sătura niciodată? Decât a fi cineva însetat veşnic? Ce poate fi mai groaznic decât a se lupta cineva necontenit cu sărăcia, socotită de toţi ca o grea povară? Ce poate fi mai îngrozitor decât a avea cineva supărări zilnice la inima lui? De a nu fi cu adevărat treaz niciodată şi de a se găsi veşnic în stare de tulburare şi de amară nelinişte?

Or, aceste toate, şi mai multe decât acestea, le suferă iubitorii de argint. Când e vorba de câştig, apoi chiar de ar avea cu ei bogăţiile întregii lumi, totuşi nu simt nici o plăcere, ci mai mult doresc, pe când dacă sunt păgubiţi fie chiar cu un singur obol, ei cred că suferă mai mult decât oricine, şi că din această cauză îşi vor pierde şi viaţa. Ce cuvânt ar putea oare să reprezinte toate relele izvorâte de aici?

Şi dacă astfel de rele se petrec în lumea aceasta, înţelegi foarte bine cele ce-l aşteaptă în lumea cealaltă: căderea din Împărăţia Cerurilor, durerea pricinuită de gheenă, legăturile cele neîntrerupte, întunerecul cel mai din afară, viermele cel neadormit, scrâşnirea dinţilor, scârba şi năcazul, râurile cele de foc, cuptoarele cele ce niciodată nu se sting.

Toate acestea socotindu-le în mintea ta, şi punându-le în faţa plăcerii de bani, smulge din rădăcină această boală, ca astfel primind adevărata bogăţie şi izbăvindu-te de această sărăcie grozavă, să te învredniceşti şi de bunurile prezente, şi de cele viitoare, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care se cuvine slava Tatălui şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia XIV - Numai omul cel virtuos trăieşte, cel păcătos este deja mort (urmare)

„Drept aceea, fraţilor, nu suntem datori trupului, ca să vieţuim după trup. Căci dacă vieţuiţi după trup, veţi muri, iar dacă ucideţi, cu Duhul, faptele trupului, veţi fi vii" (Romani 8, 12-13).

Arătând cât de mare este răsplata vieţii duhovniceşti, că o astfel de viaţă face pe Hristos a locui în noi, că face vii trupurile cele muritoare, şi că le înaripează spre cer, că o astfel de viaţă face mai uşoară calea virtuţii, în continuare adaugă şi sfatul necesar, zicând: „drept aceea nu suntem datori să vieţuim după trup". Dar nu a zis întocmai astfel, ci, spunând că „nu suntem datori trupului", el a arătat cu mai multă putere şi mai izbitor că datori suntem Duhului. ***Şi pretutindeni el face aşa, învederând că cele acordate nouă de Dumnezeu nu au fost acordate din datorie, ci din simpla dragoste şi din harul Lui, pe când cele ale noastre, de după primirea harului, nu sunt făcute din libera noastră oferire, ci din datorie.*** Căci când el zice: ***„Cu preţ aţi fost cumpăraţi. Nu vă faceţi robi oamenilor" (I Corinteni 7, 23),*** aceasta lasă a se înţelege. De asemenea şi când scrie că: ***„voi nu sunteţi ai voştri" (I Corinteni 6, 19),*** acelaşi lucru îl

învederează. Dar şi în altă parte le aminteşte despre aceasta, scriindu-le: ***„Că dacă unul a murit pentru toţi, au murit deci toţi..., ca cei ce viază să nu mai vieze loruşi" (II Corinteni 5, 14, 15).***

Aceasta deci o face şi aici, zicând „suntem datori". Apoi, fiindcă a zis că „nu suntem datori trupului", ca nu cumva cele vorbite să le atribui naturii trupului, el n-a tăcut, ci a adăugat imediat: „ca să vieţuim după trup". ***Căci multe datorăm noi trupului, ca de pildă a-l hrăni, a-l îngriji, a-l odihni, a-l feri de boli, a-l îmbrăca, şi multe altele. Deci ca nu cumva să crezi că el desfiinţează această slujbă ce o datorăm trupului, zicând că*** **„nu suntem datori trupului"*****, explică aceasta, adăugând:*** **„ca să vieţuim după trup".** „Acea îngrijire o desfiinţez eu, zice, care duce la păcat; iar a fi îngrijit trupul la nevoile lui naturale, aceasta voiesc a se face". Ceea ce a arătat mai departe, zicând: **„şi grija de trup să nu o faceţi",** după care imediat a adăugat: **„spre pofte" (Romani 13, 14),** acelaşi lucru îl face şi aici, căci ne învaţă spunându-ne: ***„Îngrijiţi trupul vostru, căci îi datorăm această îngrijire; însă să nu vieţuim după trup, adică să nu facem din trup stăpânul vieţii noastre. Este necesar ca trupul să meargă după noi, iar nu el să ne conducă, şi nici să ne ordoneze viaţa, ci să primească legile Duhului".***

Deci, stabilind aceasta, şi arătând că suntem datori Duhului, pentru a arăta mai departe căror binefaceri suntem datori, nu vorbeşte de cele trecute, ceea ce mai cu seamă îl uimeşte pe Apostol, ci de cele viitoare. Deşi erau de ajuns şi acelea pentru a convinge auditoriul, totuşi el nu vorbeşte acum de ele, şi nici nu aminteşte de acele binefaceri negrăite, ci numai de cele viitoare. De altfel, binefacerea odată acordată nici nu are atâta putere de a atrage pe cei mulţi, după cum are binefacerea viitoare şi aşteptată. Deci vorbind de binefacerea viitoare, mai înainte îi înfricoşează cu supărările cele ce urmează vieţuirii după trup, căci zice: **„dacă vieţuiţi după trup, veţi muri" (8, 13),** făcând aluzie la moartea cea nemuritoare, adică la pedeapsa şi osânda gheenei. Şi mai mult încă, dacă ar examina cineva această pericopă cu băgare de seamă, ar putea vedea că un astfel de om a murit deja din viaţa aceasta, ceea ce v-am demonstrat destul de lămurit în cele dinainte.

„Iar dacă ucideţi, cu Duhul, faptele trupului, veţi fi vii", zice. Ai văzut acum că el nu vorbeşte de natura trupului, ci de faptele

trupeşti? N-a zis: „iar de veţi omorî cu Duhul natura trupului", ci „faptele trupului". Şi încă nici pe acestea toate, ci numai pe cele rele, iar aceasta se învederează din cele ce urmează: „că dacă veţi face astfel – zice – veţi fi vii".

Apoi, dacă el ar fi vorbit de toate faptele trupului în genere, cum s-ar putea împăca aceasta cu dreapta judecată? Căci şi a vedea, şi a auzi, şi a grăi, şi a umbla, sunt fapte ale trupului, şi de vom voi să le omorâm, atunci suntem atât de departe de a vieţui, încât am putea fi învinovăţiţi de sinucidere. Deci care fapte spune el că trebuie a le omorî? Pe acelea care ne duc spre răutate, şi pe care nici nu este cu putinţă altfel a le omori decât prin Duh. A le omorî pe celelalte înseamnă a se ucide cineva pe sine singur, ceea ce nu este permis; iar pe acestea numai prin Duhul. Când Duhul este de faţă, toate valurile se liniştesc, toate patimile se ascund, şi nimic nu ne mai poate vătăma, sau împotrivi. Ai văzut cum Apostolul ne îndeamnă, şi ne arată ca datornici din faptele viitoare – ceea ce am spus şi mai înainte – şi nicidecum numai din cele deja petrecute? ***„Izbânda Duhului – zice – nu este numai aceea că ne-a iertat păcatele din trecut, ci şi aceea că ne-a făcut necuceriţi şi întru cele viitoare, şi vrednici de viaţa cea nemuritoare".***

Mai departe, el pune şi o altă răsplată, zicând: **„Căci câţi sunt mânaţi de Duhul lui Dumnezeu sunt fii ai lui Dumnezeu" (8, 14).** Această cunună e cu mult mai mare decât cea dinainte. De aceea nici n-a zis simplu: „câţi vieţuiesc cu Duhul lui Dumnezeu", ci „câţi sunt mânaţi de Duhul lui Dumnezeu", arătând că astfel voieşte el de a fi Duhul în viaţa noastră, după cum este cârmaciul faţă de corabie, sau vizitiul faţă de caii înhămaţi. Şi nu numai trupul, ci chiar şi sufletul trebuie a-l supune unor astfel de frâne, căci nici acesta nu e bine de a fi deplin stăpân, ci trebuie a-l pune sub stăpânirea Duhului. „Ca nu cumva – zice –,încurajându-se în darul botezului, să nu se mai intereseze de viaţa cea de după botez, de aceea l-am supus Duhului; pentru că chiar de ai primit botezul, totuşi dacă după aceasta nu vei fi purtat de Duhul, ai pierdut cinstea dată, cum şi însemnătatea înfierii". De aceea nici nu zice Apostolul „câţi au luat Duhul lui Dumnezeu", ci „câţi sunt mânaţi de Duhul lui Dumnezeu", adică câţi vieţuiesc astfel în toată viaţa lor, aceștia cu adevărat „sunt fiii lui Dumnezeu".

Apoi, fiindcă demnitatea aceasta fusese dată şi iudeilor – ***„Eu am zis: «Dumnezei sunteţi şi toţi fii ai Celui Preaînalt»" (Psalmul 81, 6);*** şi iarăşi: ***„Hrănit-am feciori şi i-am crescut" (Isaia 1, 7);*** şi iarăşi: ***„Israel este fiul Meu, întâi-născutul Meu" (Ieşirea 4, 22);*** şi iarăşi Pavel, care zice: **„a cărora este înfierea" (Romani 9, 4)** –, de aceea Apostolul arată aici câtă deosebire este între cinstea aceea şi aceasta de acum. „Dacă denumirile sunt aceleaşi, zice, nu însă şi faptele sunt aceleaşi". Despre aceasta el aduce dovadă clară, atât din cele date, cât şi din cele săvârşite, iar la urmă face comparaţia acestora cu cele ce vor fi în viitor.

Mai întâi el arată ce anume erau cele date iudeilor. Deci care erau acelea? Duhul robiei; pentru care şi adaugă, zicând: **„Pentru că n-aţi primit iarăşi un duh al robiei, spre temere..." (8, 15).** Apoi, trecând cu vederea a arăta contrariul robiei, adică Duhul libertăţii, el a evidenţiat ceea ce este cu mult mai mare, anume Duhul înfierii, prin care şi Duhul libertăţii a venit, zicând: **„ci aţi primit Duhul înfierii".** Dar acest lucru este clar. Însă ce anume este Duhul robiei e cu totul obscur şi nesigur, fapt pentru care este necesar a lămuri acest punct. Şi nu numai că este nelămurit, ci chiar foarte greu de dezlegat, fiindcă adunarea iudeilor nu a primit Duhul. Deci ce spune el aici? Litera Legii este cea pe care a numit-o astfel; fiindcă şi litera era duhovnicească, după cum şi Legea era duhovnicească, după cum duhovnicească era şi apa ce curgea din piatră, şi mana din pustie*. **„Toţi, zice, au mâncat aceeaşi mâncare duhovnicească; şi toţi, aceeaşi băutură duhovnicească au băut" (I Corinteni 10, 3).***Şi piatra tot aşa o numeşte, căci zice: ***„beau din piatra duhovnicească ce îi urma" (I Corinteni 10, 4).*** Pentru că toate cele desfăşurate cu ei atunci erau mai presus de fire, de aceea Apostolul le-a numit pe toate duhovniceşti, şi nicidecum pentru că cei ce s-au împărtăşit din ele ar fi luat Duh.

Şi cum era litera Legii, litera robiei? Pune-ţi înaintea ochilor întreaga lor viaţă, şi atunci vei şti şi aceasta lămurit. Căci şi pedepsele ce li se aplicau erau imediate, şi plata imediat venea, cumpătată oarecum şi acordată precum tainul zilnic dat slugilor, şi frica era mare în ochii lor, şi curăţirile rânduite de Lege, şi înfrânarea lor numai până la fapte. ***Printre noi, însă, nu este aşa, ci se curăţă***

încă şi judecata şi conştiinţa. Hristos nu ne spune numai: „Să nu ucizi!”, ci merge mai departe, zicând: „ci nici să te mânii”; nu zice numai „Să nu desfrânezi!”, ci „nici să te uiţi cu lăcomie”, ca astfel meritele noastre să nu fie rezultate din frica pedepsei prezente, ci din dorul după El şi din dragostea şi înclinarea către fapta bună. El nu ne făgăduieşte miere şi lapte, ci ne face împreună-moştenitori cu Unul Născut al Său, îndepărtându-ne de toate cele prezente, şi făgăduindu-ne a ne da mai ales acelea, pe care cei ce au devenit fii ai lui Dumnezeu trebuie a le primi. Nimic sensibil, nimic trupesc, ci totul duhovnicesc. Aşadar, deşi aceia se numeau fii, totuşi erau ca şi robi; noi însă, devenind liberi, am primit înfierea, şi aşteptăm Împărăţia Cerurilor.

- *Acelora le vorbea prin alţii, nouă însă prin Sine Însuşi.*
- *Aceia făceau totul mişcaţi de frica pedepsei, iar noi, cei duhovniceşti, mişcaţi de dorinţa şi pofta către bine, şi aceasta se vede din aceea că ne silim chiar de a covârşi cele poruncite nouă.*
- *Aceia, întocmai ca şi argaţii şi nerecunoscătorii, niciodată nu lipseau a cârti, iar noi lăsăm totul la dorinţa Tatălui celui ceresc.*
- *Aceia primind binefaceri blestemau, pe când noi primejduindu-ne mulţumim.*

Dar chiar de ar trebui să fim pedepsiţi păcătuind, totuşi şi aici e mare deosebire. Noi nu suntem pedepsiţi ca şi aceia ucişi cu pietre, arşi şi mutilaţi de preoţi, ci ne ajunge ca să fim scoşi de la masa părintească, şi depărtaţi pe un timp hotărât de la faţa Lui. La iudei înfierea era numai o cinste în cuvânt, pe când la noi urmează imediat şi faptul, purificarea prin botez, dăruirea Duhului Sfânt şi acordarea celorlalte bunuri. Dar apoi sunt şi altele multe, prin care se confirmă nobleţea noastră şi înjosirea acelora. Într-adevăr, Apostolul făcând aluzie la acea înfiere a iudeilor, prin Duh şi spre temere, mai departe aduce şi o altă dovadă de a avea cineva Duhul înfierii, aşa după cum îl avem noi.

Şi care-i dovada aceasta? ***Că „strigăm: Avva! Părinte!”. Ce fel este aceasta o ştiu toţi cei iniţiaţi în tainele credinţei noastre, căci ni se porunceşte ca în rugăciunea cea tainică întâi acest cuvânt să-l pronunţăm bine. Dar ce? Oare nu şi aceia numeau tată pe***

Dumnezeu? Nu auzi pe Moise, care zice: „Iar pe Apărătorul, Cel ce te-a născut, L-ai uitat" (Deuteronomul 32, 18)? Nu auzi pe Maleahi bătându-şi joc de dânşii şi zicând: „Oare nu e un singur părinte pentru noi toţi? Nu ne-a creat oare pe noi un singur Dumnezeu?" (Maleahi 2, 10)? Dar deşi sunt zise acestea, şi mai multe decât acestea, totuşi nicăieri nu vei găsi că ei îl numesc pe Dumnezeu cu cuvântul acesta de „Tată", şi nici rugându-se Lui în acest fel. ***Noi însă cu toţii, şi preoţi, şi laici, şi stăpânitori, şi stăpâniţi, îl numim „Tată", fiindcă aşa ni s-a poruncit ca să ne rugăm.*** Acest glas îl slobozim noi mai înainte de orice, după acele miraculoase dureri şi după acea lege a naşterilor străine şi paradoxale [botezul?]. De altfel iudeii, chiar de l-ar fi numit aşa vreodată, totuşi nu ar fi făcut-o din propria lor judecată, pe când noi, cei ce ne purtăm în harul Lui, suntem mişcaţi dintr-o acţiune duhovnicească. După cum este Duh al înţelepciunii, după care cei înţelepţi deveneau neînţelepţi (şi se vede aceasta din învăţătura Noului Testament), după cum este Duh al puterii, după care cei slabi sculau pe cei morţi şi alungau pe demoni, după cum este Duhul profeţiei, al vindecării bolilor, al limbilor multe, tot aşa este şi Duh al înfierii. Şi după cum noi cunoaştem Duhul profeţiei din aceea că cel ce are asemenea Duh prezice cele viitoare, nu grăind din propriul său cuget, ci fiind mişcat de har, tot aşa şi cel ce are Duhul înfierii, nu de la sine numeşte „Tată" pe Dumnezeu, ci mişcat de Duhul.

Apostolul însă, voind a arăta că creştinul este fiu veritabil, a făcut uz aici şi de limba ebraică, căci n-a zis numai „Tată" sau „Părinte", ci „Avva Părinte", cuvânt care este mai ales al copiilor legitimi şi adevăraţi faţă de părinţii lor. Arătând deci deosebirea de viaţă, deosebire acordată de har şi de libertate, aduce şi o altă dovadă pentru superioritatea acestei înfieri. Şi care este dovada? **„Duhul Însuşi mărturiseşte împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu" (8, 16).**

„Nu susţin această părere numai datorită glasului întru care strigăm «Avva Părinte», ci şi din cauza din care se naşte glasul: că noi grăim aceste cuvinte după cum Duhul ne dictează". Aceasta o spune încă mai simplu în altă parte, zicând: ***„A trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile noastre, care strigă: Avva, Părinte!" (Galateni 4, 6).***

Dar ce înseamnă: **„Duhul Însuşi mărturiseşte împreună cu**

duhul nostru”? ***„Mângâietorul – zice – mărturiseşte împreună cu harul cel dat nouă. Glasul nu este numai al harului, ci şi al Mângâietorului, Care ne-a dat harul; căci El Însuşi ne-a învăţat prin har a grăi astfel”.*** Şi când Duhul mărturiseşte aceasta, ce îndoială mai poate fi? Dacă vreun om oarecare, sau înger, sau arhanghel, sau şi vreo altă putere, ar fi făgăduit aceasta, poate că s-ar fi îndoit cineva. Dar când însăşi puterea cea înaltă, care ne-a dat aceasta, şi prin care ni s-a poruncit a ne ruga, mărturiseşte nouă, cine ar putea la urmă să se îndoiască de valoarea acestei mărturisiri? Chiar şi împăratul, dacă ar alege pe cineva şi ar proclama înaintea tuturor cinstea acordată aceluia, oare ar îndrăzni cineva dintre supuşi să-l contrazică?

„Şi de suntem fii, suntem şi moştenitori” (8, 17). Priveşte cum, câte puţin, măreşte darul. Căci e cu putinţă de a fi fii şi a nu fi şi moştenitori; fiindcă nu în mod necesar toţi moştenitorii sunt fii. De aceea Apostolul adaugă „şi moştenitori”. Iudeii, deoarece nu au o astfel de înfiere, au fost excluşi de la moştenire, după cum zice: ***„Pe aceşti răi, cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători (Matei 21, 41);*** iar mai înainte de aceasta zicea: ***„Mulţi de la răsărit şi de la apus vor veni şi vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacov, în Împărăţia Cerurilor. Iar fiii împărăţiei vor fi aruncaţi...” (Matei 8, 11, 12).*** Dar nu s-a oprit aici Apostolul, ci a continuat cu altceva mai mare. Şi cu ce anume? Că sunt moştenitori ai lui Dumnezeu, pentru care a şi adăugat: **„moştenitori ai lui Dumnezeu”.** Şi ceea ce este încă şi mai mult, nu oricum moştenitori, ci **„şi împreună-moştenitori cu Hristos”.**

Ai văzut cum se luptă el ca să ne pună alături de Stăpân? Fiindcă nu toţi fiii sunt şi moştenitori, de aceea arată că noi suntem şi fii, şi moştenitori. Şi, fiindcă nu toţi moştenitorii de lucruri sunt moştenitori ai celor mari şi puternici, de aceea Apostolul arată că noi avem şi aceasta, căci suntem moştenitori ai lui Dumnezeu. Şi iarăşi, fiindcă cineva poate fi moştenitor al lui Dumnezeu fără să fie şi al lui Hristos în acelaşi timp, el arată că noi avem şi aceasta.

Tu însă ia seama la înţelepciunea Apostolului. După ce mai întâi a micşorat cele neplăcute, arătând ce vor pătimi cei ce vieţuiesc după trup – că, de pildă, vor muri – ajungând cu cuvântul şi la cele bune, îşi lungeşte de astă-dată discursul, amplificându-l cu răsplata acordată,

arătând cât de variate şi cât de mari sunt acele daruri. Dacă doar fiind cineva fiu al lui Dumnezeu, darul e negrăit, atunci poţi înţelege cât de mare este darul când acela este şi moştenitor; şi dacă acest dar este mare, atunci cu atât mai mult când este şi împreună-moştenitor. Apoi, arătând că darul nu este numai al harului, ci şi al ostenelilor noastre de fiecare clipă, şi făcând vrednice de credinţă toate cele spuse, a adăugat: **„dacă pătimim împreună cu El, ca împreună cu El să ne şi preamărim”.** „Dacă noi ne-am împărtăşit cu El – zice – în nenorociri, cu atât mai mult ne vom împărtăşi în cele bune. Cel ce a dat atâtea şi atâtea bunuri celor care nu făcuseră nimic pentru a le merita, Acela, atunci când ne va vedea că ne şi ostenim şi pătimim atâtea, cum oare nu ne va şi răsplăti mai mult?”.

Arătând, deci, că faptul acesta e ca o răsplată acordată nouă, pentru a face demn de credinţă ceea ce a spus, şi ca nimeni să nu se îndoiască, arată iarăşi puterea harului. Aceasta pe de o parte ca cele vorbite să fie crezute şi de cei ce se îndoiesc, iar cei ce primesc să nu se ruşineze ca fiind mântuiţi totdeauna în dar, iar pe de altă parte ca să afli că Dumnezeu covârşeşte ostenelile prin răsplată. Şi aceasta a arătat-o Apostolul zicând că: „dacă pătimim împreună cu El, ca împreună cu El să ne şi preamărim”.

Mai departe, adaugă şi aceasta: **„Căci socotesc că pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice de mărirea care ni se va descoperi (8, 18).** În pasajele anterioare cere îndreptarea obiceiurilor şi viaţă duhovnicească, zicând că „nu suntem datori a vieţui după trup”, ca să nu fim predominaţi de pofte, de mânie, de bani, de slavă deşartă, de invidie şi de toate celelalte de acest fel. Dar ***aici, după ce ne-a amintit de tot darul dat şi de cel viitor, şi după ce ne-a ridicat şi înălţat prin speranţe, şi ne-a pus alături de Hristos, făcându-ne împreună-moştenitori ai Lui, la urmă, cu încurajare, ne conduce iarăşi la primejdii. Nu este tot una a stăpâni patimile din noi, şi a suferi acele primejdii grozave, precum bătăile, uciderile cu pietre, foamea, jefuirea, legăturile, târârea înaintea stăpânitorilor, şi celelalte, căci toate acestea au nevoie de un suflet mult mai nobil şi mai viguros. Tu însă priveşte cum Apostolul în acelaşi timp şi moderează, şi înalţă cugetul luptătorilor. Când el arată că premiile sunt mai mari decât ostenelile depuse, îndeamnă şi mai mult***

auditoriul, şi nu-l lasă a cugeta lucruri mari, ca fiind biruit, aşa-zicând, de răsplata cununilor, după cum zice şi în altă parte, unde îi este îndreptată vorba mai mult către cei mai înţelepţi: „Căci necazul nostru de acum, uşor şi trecător, ne aduce nouă, mai presus de orice măsură, slavă veşnică covârşitoare” (II Corinteni 4, 17).

Aici însă nu spune că necazurile sunt uşoare, ci numai îi mângâie cu răsplata celor viitoare, zicând: „Căci socotesc că pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice”, şi nu zice „de liniştea viitoare”, ci tocmai ceea ce este mai mare decât orice: „de mărirea viitoare” . Unde este linişte, nu este numaidecât şi slavă; însă unde este slavă, acolo numaidecât este şi linişte. Apoi, fiindcă a vorbit de slava viitoare, el arată că acea slavă şi este deja, fiindcă n-a zis „de mărirea ce va fi”, ci „de mărirea care ni se va descoperi”, adică faptul că acea slavă este şi acum, însă ascunsă, ceea ce încă mai clar învederează şi în altă parte, zicând: ***„Viaţa voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu” (Coloseni 3, 3).*** Deci, încurajează-te pentru acea slavă, căci deja s-a orânduit a aştepta ostenelile şi necazurile tale. Şi dacă te întristează faptul că va fi în viitor, iar nu acum, tocmai aceasta să te bucure încă mai mult, căci fiind ceva mare şi negrăit, care covârşeşte starea de acum, s-a adunat acolo pentru tine!

Şi nici n-a zis simplu „pătimirile vremii de acum”, ci a voit să arate că slava aceea le covârşeşte pe toate nu numai în calitate, ci şi în cantitate. Pătimirile de aici, de orice fel ar fi ele, se mărginesc la viaţa prezentă, pe când bunurile viitoare se întind în veacuri nesfârşite. Şi pe toate acele bunuri, de care nu ne este nouă dat a grăi, ba chiar nici măcar de a le reprezenta prin cuvânt, Apostolul le-a numit cu un singur cuvânt – „mărirea” –, ceea ce de noi este crezut a fi lucrul cel mai iubit şi mai dorit. Deci ridicând auditoriul, mai departe îşi amplifică cuvântul şi, făcând aluzie la crearea lumii, pregăteşte deodată două lucruri în alegerea celor viitoare: şi dispreţuirea celor prezente, şi dorirea celor viitoare. Şi al treilea lucru împreună cu acestea, sau mai bine zis cel dintâi, voieşte a arăta cât de important este pentru Dumnezeu neamul nostru omenesc şi câtă cinste este hărăzită firii noastre, împreună cu acestea, apoi, răstoarnă în această singură dogmă şi toate credinţele filosofilor, alcătuite de ei, despre lumea aceasta, ca şi pe nişte jucării copilăreşti, sau ca pe o pânză de păianjen. Dar ca toate acestea să fie şi

mai evidente, să auzim chiar rostirea apostolică. **„Pentru că făptura aşteaptă cu nerăbdare descoperirea fiilor lui Dumnezeu. Căci făptura a fost supusă deşertăciunii – nu de voia ei, ci din cauza aceluia care a supus-o – cu nădejde...” (8, 19, 20).**

Ceea ce el spune, aşa şi este. Făptura însăşi este profund îndurerată, aşteptând aceste bunuri, pe care le-am expus acum, căci expresia „aşteaptă cu nerăbdare” nu indică altceva decât o aşteptare mare şi arzătoare, adică o nădejde fierbinte şi vie.

Aşa că Apostolul, ca să-şi facă cuvântul mai vioi şi mai energic, personifică lumea întreagă, ceea ce de multe ori fac şi profeţii, înfăţişând râuri de apă ca bătând din palme, sau munţi săltând şi jucând, nu ca să le credem pe acestea însufleţite, nici ca să le atribuim vreo cugetare oarecare, ci ca să aflăm mărimea bunurilor, ca şi mărimea primejdiei pentru cei nesimţitori faţă de acele bunuri. Acelaşi lucru îl fac de multe ori vorbind şi de fapte triste, căci înfăţişează, de exemplu, via plângând, munţii şi tavanele templului jelindu-se, şi altele asemenea, ca astfel şi de aici să aflăm mărimea relelor. Pe aceştia, deci, imitându-i şi Apostolul, personifică aici întreaga făptură, şi spune că suspină şi are mari dureri; nu doar că ar fi auzit vreun suspin ieşit din pământ sau din nori, ci ca să arate mărimea bunurilor viitoare şi dorinţa ce o are de a se elibera de relele ce o stăpânesc.

„Căci făptura a fost supusă deşertăciunii – nu de voia ei, ci din cauza aceluia care a supus-o”. ***Dar ce înseamnă „făptura a fost supusă deşertăciuni”? Adică s-a făcut stricăcioasă. Din ce cauză şi pentru ce? Pentru tine, omule. Fiindcă ai luat trup muritor şi supus prefacerii; de aceea şi pământul a primit blestemul şi a produs spini şi pălămidă.*** Cum că şi cerul împreună cu pământul se zbuciumă spre a trece la o condiţie mai bună, ascultă-l pe profetul care grăieşte: ***„Dintru început Tu, Doamne, pământul l-ai întemeiat şi lucrul mâinilor Tale sunt cerurile. Acelea vor pieri, iar Tu vei rămâne, şi toţi ca o haină se vor învechi şi ca un veşmânt îi vei schimba şi se vor schimba. Dar Tu acelaşi eşti şi anii Tăi nu se vor împuţina” (Psalmul 101, 26-28). Ai văzut cum a slujit făptura deşertăciunii, şi cum se va elibera din această stricăciune?***

Ascultă şi pe Isaia, care, arătând acelaşi lucru, zicea: ***„Ridicaţi la ceruri ochii voştri şi priviţi jos pământul; cerurile vor trece ca un***

fum şi pământul ca o haină se va învechi; locuitorii vor muri ca muştele" (Isaia 51, 6). Psalmistul zice: ***„Ca o haină se vor învechi şi ca un veşmânt îi vei schimba",*** iar Isaia spune: „ locuitorii vor muri precum muştele", nevorbind de o pierdere totală, şi nici că cei ce locuiesc pe pământ, adică oamenii, vor suferi o pierdere desăvârşită, ci o pierdere temporară, prin care vor trece la nestricăciune, împreună şi cu zidirea întreagă, fapt indicat de profet prin expresia „ca aceştia". Aceasta tocmai o spune şi Pavel mai departe, iar până aici discută despre robie şi arată cauza acesteia, indicând-o chiar în noi înşine.

Dar ce, oare pătimind, făptura a fost influenţată de altceva? Nicidecum, căci acestea au provenit din cauza mea. Şi dacă i s-a întâmplat din cauza mea, cum de nu este nedreptăţită, pătimind toate acestea spre îndreptarea mea? De altfel, nici nu trebuie a atribui lucrurilor neînsufleţite şi fără simţire judecată asupra a ce e drept şi nedrept. Însă Pavel, de vreme ce a personificat-o, n-a făcut uz de nici o vorbă din cele ce am spus, ci se grăbeşte a mângâia cu prisosinţă auditoriul, ducând discursul la o altă ordine de idei. Şi care e acea ordine de idei? „Ce spui?" zice; „A pătimit zidirea rău din cauza ta? Dar cu nimic n-a fost nedreptăţită, fiindcă iarăşi va deveni nestricăcioasă pentru tine" – căci aceasta înseamnă „cu nădejde". Când el spune „că nu de voia ei s-a supus", nu face aceasta pentru a o arăta ca fiind stăpână pe voinţă, ci ca să se vadă că totul a venit din îngrijirea lui Hristos, şi nicidecum că aceasta ar fi fapta ei.

Dar spune-mi, care nădejde? **„Pentru că şi făptura însăşi se va izbăvi" (8, 21).**

Ce vrea să zică prin „şi însăşi"? Nimic altceva decât aceea că nu numai tu, ci şi ceea ce îţi este inferior ţie, neîmpărtăşindu-se de cuget şi simţire, chiar şi aceea se va împărtăşi împreună cu tine din bunurile acelea viitoare.

„Se va izbăvi, zice, „din robia stricăciunii", adică nu va mai fi deloc stricăcioasă, ci va urma frumuseţii trupului tău. După cum şi ea a devenit stricăcioasă în urma coruperii trupului, tot aşa şi atunci, trupul devenind incoruptibil, întreaga zidire îi va urma, adică va deveni şi ea incoruptibilă. Aceasta şi arată Apostolul, adăugând: „ca să fie părtaşă la libertatea măririi fiilor lui Dumnezeu", adică pentru libertate. „După cum doica care creşte un plod împărătesc se bucură şi ea de bunuri

când acel copil urcă pe tronul tatălui său, tot astfel şi zidirea”, zice.

Ai văzut, deci, că omul pretutindeni este premergător, şi că toate acestea sunt pentru dânsul? Ai văzut cum mângâie Apostolul pe cel ce se luptă, şi cum arată el negrăita iubire de oameni a lui Dumnezeu? „De ce te nelinişteşti – zice – în ispite? Tu pătimeşti din cauza ta însuţi, iar făptura suferă pentru tine”. Şi nu numai că-l mângâie, ci încă arată că cele vorbite sunt vrednice de credinţă. „Dacă făptura nădăjduieşte, ea, care a suferit totul pentru tine, cu atât mai mult trebuie să nădăjduieşti tu, pentru care ea are a se bucura de acele bunuri”.

Tot aşa fac şi oamenii, căci de exemplu atunci când fiul urmează a se arăta în demnitatea câştigată, atunci părinţii şi pe slugi le îmbracă în hainele cele mai strălucite, spre cinstirea fiului, ceea ce şi Dumnezeu va face, căci va îmbrăca întru nestricăciune făptura întreagă la eliberarea slavei fiilor Săi.

„Căci ştim că toată făptura împreună suspină şi împreună are dureri până acum” (8, 22). Ai văzut cum îşi îmboldeşte auditoriul, şi numai că nu-i zice: „Nu deveni mai rău decât făptura şi nu te afunda în cele prezente. Nu numai că nu trebuie a te alipi de acestea, ci încă a şi suspina pentru întârzierea trecerii tale de aici. Căci dacă zidirea face aceasta, atunci cu atât mai mult tu, care ai fost cinstit de Dumnezeu cu judecată”.

Dar până acum încă nu i-a îmboldit atât de tare, şi de aceea a adăugat: **„Şi nu numai atât, ci şi noi, care avem pârga Duhului, şi noi înşine suspinăm în noi” (8, 23)**, adică noi care am gustat deja din cele viitoare. „De ar fi cineva cât de împietrit – zice –, totuşi cele acordate deja sunt de ajuns spre a-l mişca şi a-l depărta de cele prezente, înaripându-l cu o îndoită putere spre cele viitoare, gândindu-se cât de mari sunt cele deja date lui, şi că toate acestea nu sunt decât pârgă, sau, mai bine zis, începutul celor viitoare”. Deci dacă pârga sau începutul este atât de mare încât ne-am eliberat şi de păcate, şi ne-am învrednicit de dreptate şi sfinţenie, iar cei de pe atunci încă şi pe demoni îi alungau, şi pe morţi îi înviau numai cu umbra şi cu hainele lor, atunci cugetă singur ce va fi când noi vom avea nu numai o parte, ci

totul! Deci, dacă zidirea, care este lipsită de raţiune şi de judecată, suspină neştiind nimic din acestea, cu atât mai mult noi.

Apoi, ca nu cumva să dea motiv de discuţie ereticilor, şi să se pară că defaimă cele prezente, zice că „suspinăm, nu învinovăţind cele prezente, ci dorind pe cele mai bune". Aceasta înseamnă expresia ce urmează: „aşteptând înfierea".

Dar ce spui, Pavele? Necontenit te-ai mişcat în toate părţile, strigând și grăind că noi am devenit deja fii, iar acum acest mare bun tu îl atribui speranţei, scriind că trebuie a aştepta înfierea? Aceasta tocmai corectând-o, adaugă mai departe: „răscumpărarea trupului nostru", adică slava cea desăvârşită. Acum, desigur, toate ale noastre sunt în nesiguranţă, până la cea mai de pe urmă răsuflare, fiindcă mulţi dintre noi fiind fii, am devenit câini şi robi ai diavolului şi ai patimilor. Dacă, deci, noi vom sfârşi aici viaţa cu speranţe bune, atunci darul este întreg şi nemişcat, mai evident şi mai mare, şi nu există nici-o temere de vreo schimbare provenită prin moarte sau păcat. Atunci va fi harul neclintit, când şi trupul nostru se va izbăvi cu totul de moarte şi de miile de patimi. Aceasta este adevărata izbăvire, căci noi nu ne mai putem întoarce iarăşi în robia de dinainte.

Apoi, ca nu cumva auzind necontenit de slavă, să nu pricepi, nici să înţelegi cele vorbite, de aceea apostolul îţi deschide câte puţin uşile, spre a întrevedea în parte cele viitoare, când Hristos va preface trupul tău, şi împreună cu trupul întreaga făptură. Aceasta a arătat şi în altă parte încă şi mai clar, zicând: ***„Care va schimba la înfăţişare trupul smereniei noastre ca să fie asemenea trupului slavei Sale" (Filipeni 3, 21);*** ceea ce spune şi în altă parte, scriind: ***„Iar când acest (trup) stricăcios se va îmbrăca în nestricăciune și acest (trup) muritor se va îmbrăca în nemurire, atunci va fi cuvântul care este scris: Moartea a fost înghiţită de biruinţă" (I Corinteni 15, 54).*** Tot spre a arăta că împreună cu stricăciunea trupului merge şi starea lucrurilor pământeşti, scria şi în altă parte zicând: ***„Căci chipul acestei lumi trece" (I Corinteni 7, 31).***

„Căci prin nădejde ne-am mântuit" (8, 24). Fiindcă Apostolul a insistat mult în făgăduinţa celor viitoare, s-ar fi putut părea că el a întristat auditoriul, dacă toate cele bune sunt de domeniul speranţei

numai. De aceea, discutând mai întâi mult despre darurile deja acordate, şi arătându-le cu mult mai clare decât toate cele văzute, şi învederând că noi deja am primit pârga sau începătura acelor bunuri, apoi, ca nu cumva să cerem totul de aici şi să trădăm nobleţea noastră câştigată prin credinţă, zice: „Căci prin nădejde ne-am mântuit".

Ceea ce el spune aici, aşa şi este. Noi nu trebuie să căutăm totul aici, ci să şi sperăm. Când am intrat în creştinism, acest singur dar am adus lui Dumnezeu, adică de a crede Lui, Care ne-a făgăduit cele viitoare, şi numai pe această cale ne-am mântuit. Deci dacă vom pierde aceasta, atunci am pierdut totul.

„Te întreb pe tine", zice, „oare nu erai vinovat de mii de rele? Nu erai deznădăjduit? Oare nu erai supus răspunderii? Nu toţi se osteneau pentru mântuirea ta? Deci ce te-a mântuit? Numai credinţa în Dumnezeu şi datoria de a-I crede Lui pentru toate cele ce ţi-a făgăduit şi cele ce deja ţi-a dat. Nimic altceva nu ai avut spre a-I aduce. Prin urmare, ceea ce te-a mântuit, pe aceasta stăpâneşte-o şi acum. Dacă credinţa ţi-a procurat atâtea bunuri până acum, este învederat că nu te va minţi nici în legătură cu cele viitoare. Dacă credinţa te-a luat în stăpânire pe când erai rătăcit, rob şi duşman, şi deodată te-a făcut fiu, liber, drept şi împreună-moştenitor, şi ţi-a procurat atâtea bunuri, pe cât nu s-ar fi aşteptat cineva vreodată, atunci cum gândeşti că ar fi posibil ca ea, după atâta osteneală şi împrietenire, să te părăsească pe viitor? Deci nu-mi spune: „Iarăşi speranţe, iarăşi aşteptare, iarăşi credinţă!", căci aşa te-ai mântuit dintru început şi numai această unică zestre ai adus-o Mirelui tău. Stăpâneşte-o pe aceasta, deci, şi păstreaz-o neştirbită! Dacă tu pretinzi ca să ţi se dea totul aici, atunci ţi-ai pierdut osteneala prin care te-ai umplut de lumină".

De aceea şi adaugă Apostolul, zicând: **„Dar nădejdea care se vede nu mai e nădejde. Cum ar nădăjdui cineva ceea ce vede? Iar dacă nădăjduim ceea ce nu vedem, aşteptăm prin răbdare" (8, 24-25)** – adică, dacă vei cere totul aici, ce nevoie mai este de nădejde?

Deci ce este speranţa? A te încuraja cu cele viitoare. Ce lucru mare cere de la tine Dumnezeu, El, Care de la Sine ţi-a dat toate bunurile? Un singur lucru îţi cere: speranţa, ca astfel să ai şi tu ceva

pentru a contribui la mântuirea ta; ceea ce şi lăsând a se înţelege, Apostolul a adăugat: „Iar dacă nădăjduim ceea ce nu vedem, aşteptăm prin răbdare".

Precum Dumnezeu încununează pe cel ce se osteneşte, suferă şi se munceşte mult, tot aşa încununează şi pe cel ce nădăjduieşte, căci numele „răbdare" este sinonim cu sudori, osteneli şi stăruinţă multă. Cu toate acestea, însă, s-a hărăzit şi acest bun celui ce speră, ca să se mângâie şi încurajeze sufletul lui cel ostenit. Mai departe arată că, pe lângă acest lucru uşor, noi ne bucurăm şi de un mare ajutor, căci zice: **„De asemenea şi Duhul vine în ajutorul slăbiciunii noastre" (8, 26).**

Cel dintâi fapt, adică răbdarea, este al tău, iar cel de-al doilea, adică ajutorul, este al Duhului, care te încurajează în speranţă, şi tot prin aceasta uşurează durerile. Apoi, pentru ca tu să afli că acest har nu este prezent numai în necazuri şi primejdii, ci că el conlucrează chiar şi în cele ce par mai uşoare, şi că in orice îţi dă ajutor, a adăugat, zicând: **„căci noi nu ştim să ne rugăm cum trebuie".** Acestea le-a spus spre a învedera marea îngrijire a Duhului faţă de noi, şi totodată ne învaţă să nu credem că toate cele ieşite din judecata noastră omenească sunt prin aceasta şi în interesul nostru.

Căci spre exemplu e posibil să fim bătuţi, alungaţi, sau să suferim mii de alte rele, şi noi să cerem din partea harului lui Dumnezeu linişte, crezând că aceasta ne este de folos. De aceea el ne şi zice: ***„să nu credeţi că toate cele ce vi se par vouă că vă sunt de folos, sunt într-adevăr aşa. Tocmai de aceea şi avem nevoie de ajutorul Duhului, fiindcă omul este slab, şi prin sine singur nu este nimic".*** De aceea a zis Apostolul: „căci noi nu ştim să ne rugăm cum trebuie". Şi, ca nu cumva discipolul să se ruşineze de această neştiinţă, a arătat că şi dascălii sunt la fel, căci nu a zis „nu ştiţi", ci „nu ştim".

Cum că pe acestea nu le spune din moderaţie, a dovedit-o şi în alte împrejurări. Căci, de pildă, el se ruga necontenit ca să vadă Roma, dar nu a reuşit aceasta pe când se ruga; de asemenea se rugase de multe ori şi pentru boldul dat trupului său – adică primejdiile – şi nu a reuşit întru totul. De asemenea, vedem şi în Legea veche pe Moise rugându-se să vadă Palestina, şi pe Ieremia rugându-se pentru iudei, şi

pe Avraam stăruind pentru sodomiteni; însă fără succes.

„Ci Însuşi Duhul Se roagă pentru noi", zice, **„cu suspine negrăite".** Ceea ce el spune aici este neclar, prin faptul că multe dintre minunile de atunci au încetat a mai avea loc acum. De aceea este nevoie mai întâi de a vă expune starea creştinilor de atunci, şi astfel şi cuvântul se va mai clarifica. **Deci care era starea creştinilor pe atunci?** ***Dumnezeu acorda celor ce se botezau diferite haruri, care se numeau şi duhuri, după cum şi zice: „Şi duhurile proorocilor se supun proorocilor" (I Corinteni 14, 32). Unul de pildă avea duhul proorociei, prin care prezicea cele viitoare; altul duhul înţelepciunii, prin care învăţa pe cei mulţi; altul avea duhul vindecărilor şi însănătoşea pe cei bolnavi; un altul duhul puterilor, prin care învia pe cei morţi; altul avea duhul limbilor, şi vorbea în felurite limbi. Pe lângă toate aceste duhuri mai era şi harul rugăciunii, care şi el se numea duh, şi cel ce avea un asemenea duh se ruga pentru întreaga mulţime a credincioşilor. Noi, neştiind multe din cele ce ne sunt de folos, de multe ori cerem tocmai ceea ce nu ne foloseşte, pentru aceasta venea harul rugăciunii în vreunul din cei de atunci, şi acesta stătea şi se ruga pentru interesul obştesc al tuturor şi al întregii Biserici, şi învăţa şi pe alţii.***

Deci aici, prin expresia: „ci Însuşi Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite", el numeşte un astfel de har, cum şi sufletul care primeşte harul se roagă lui Dumnezeu şi suspină. Cel ce s-a învrednicit de un astfel de har, stând în rugăciune cu multă zdrobire de inimă şi umilinţă, şi căzând înaintea lui Dumnezeu cu multe suspine, cere în cugetul său cele folositoare tuturor. Simbol al acestuia este şi astăzi diaconul, care înalţă rugăciuni pentru obştea credincioşilor.

Aceasta învederând-o Pavel, zicea: **„Ci Însuşi Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite". „Iar Cel ce cercetează inimile..." (8, 27).** ***Ai văzut că nu de Mângâietorul este vorba, ci de inima cea duhovnicească?*** Căci dacă nu era aşa, ar fi trebuit să zică: „iar Cel ce cercetează Duhul". Şi ca să afli că este vorba de omul duhovnicesc, care are harul rugăciunii, a adăugat: **„Iar Cel ce cercetează inimile ştie care este dorinţa Duhului"**, adică a omului duhovnicesc, **„căci după Dumnezeu, El Se roagă pentru sfinţi".** ***„El nu se roagă ca şi cum***

Dumnezeu n-ar şti, sau ca şi cum l-ar învăţa ce să facă, ci ca să aflăm noi, ca să ne rugăm numai pentru cele ce trebuie a ne ruga, şi să cerem de la Dumnezeu numai cele ce crede El că ne sunt de folos", căci acest lucru vrea să însemne expresia „după Dumnezeu".

Astfel, deci, harul acesta se dădea atât pentru mângâierea celor ce intrau în creştinism, cât şi pentru cea mai bună învăţătură. Însă, cel ce acordă asemenea haruri, şi mii de alte bunuri, era Mângâietorul, după cum şi zice în altă parte: ***„Şi toate acestea le lucrează unul şi acelaşi Duh" (I Corinteni 12, 11).*** Aceasta se face şi pentru învăţătura noastră, şi pentru a se arăta dragostea Duhului, care se pleacă până la atâta în favorul nostru. Deci, aceasta se făcea ca să audă cel ce se roagă, ca rugăciunea sa să se facă după Dumnezeu.

Ai văzut prin câte îi învaţă Apostolul, arătându-le dragostea lui Dumnezeu către ei, şi cinstea cu care i-a cinstit? Ce n-a făcut Dumnezeu pentru noi? A făcut pentru noi lumea aceasta stricăcioasă, nestricăcioasă; a îngăduit a fi batjocoriţi proorocii pentru noi, i-a trimis în robie pentru noi, i-a lăsat să cadă în cuptorul cel cu foc şi să sufere mii de rele. Şi pe prooroci pentru noi i-a făcut, şi pe apostoli tot pentru noi, şi pe Unul Născut Fiul Său pentru noi L-a dat, şi pe diavol pentru noi îl pedepseşte. Ne-a pus de-a dreapta Lui, iar El a fost batjocorit pentru noi, după cum zice: „Ocările celor ce Te ocărăsc pe Tine au căzut asupra mea" (Psalmul 68, 11). Dar, deşi ne-am depărtat de El atât de mult, totuşi nu ne-a părăsit, ci ne cheamă iarăşi la El, şi pune şi pe alţii să se roage şi să stăruie pentru noi, tot cu scopul de a ne face bine, ceea ce s-a petrecut şi cu Moise, căci şi lui îi zicea: „Lasă-Mă dar să-i pierd pe ei" (Ieşirea 32, 10), ca astfel să-l atragă spre rugăciune pentru dânşii. Tot aceasta o face şi acum, şi de aceea acordă şi harul rugăciunii. Aceasta o face nu ca şi cum El are nevoie de rugăciuni, ci ca nu cumva noi, fiind mântuiţi într-un fel, să devenim mai rău, împătimiţi.

De aceea de multe ori şi zice că „pentru David, sluga mea, sau pentru cutare, mi-a fost milă de voi", cu care ocazie acelaşi lucru îl face, ca astfel să le impună măcar o formă de împăcare. Deşi, de altfel, El S-a arătat faţă de ei îndelung iubitor de oameni, dacă nu pentru vreunul

sau altul, cel puţin zicea că pentru Sine singur va părăsi mânia cea de asupra lor. Dar El nu atât se gândea la acest lucru, pe cât se gândea ca nu cumva faptul împăcării să devină pentru ei motiv de trândăvie. De aceea şi lui Ieremia îi zicea: ***„Nu te ruga pentru acest popor, că nu te voi asculta" (Ieremia 7, 16),*** ceea ce înţelegând proorocul, n-a încetat a-L ruga. Şi ca să afli că El nu voia ca proorocul să se depărteze de la faţa Lui, ci spunea acestea ca să-i provoace la umilinţă, ascultă ce-i spune: ***„Nu vezi tu ce fac ei?" (Ieremia 7, 17).***

De asemenea şi către cetate, când grăieşte: ***„Chiar de te-ai spăla cu silitră şi chiar dacă te-ai freca cu leşie, tot pătat eşti în nedreptăţile tale faţă de Mine" (Ieremia 2, 22),*** nu o face cu scopul de a o aduce în deznădejde, ci ca să o provoace la pocăinţă.

Şi când a spus pentru niniviteni hotărârea Sa într-un termen oarecare, nedefinit, şi nu le-a nutrit cugetul cu speranţe bune, ba mai mult i-a înfricoşat şi i-a adus la pocăinţă, şi astfel şi pe aceia i-a deşteptat, şi în acelaşi timp şi pe prooroc l-a făcut mai mult venerabil, ca măcar aşa să asculte de el. Apoi, fiindcă ei urmau să suporte mari rele prin ducerea lor în Egipt, şi nu s-au cuminţit nici măcar prin ducerea altora acolo, la început i-a sfătuit să rămână pe loc. Dar ei nu au ascultat, ci fugeau în Egipt, ceea ce la urmă le-a îngăduit, însă le-a cerut ca nu cumva, o dată cu fuga lor în Egipt, să fugă şi spre necucernicie. Şi fiindcă nici aşa n-au ascultat, de aceea a trimis pe prooroc la dânşii, ca măcar să nu se abată cu desăvârşire. Şi fiindcă ei n-au mers după Dânsul, atunci El Însuşi merge după ei, îndreptându-i şi împiedicându-i de a duce mai departe răutatea, purtându-se cu ei întocmai ca şi un părinte iubitor faţă de copilul său cel îndărătnic întru totul, pretutindeni însoţindu-i şi urmărindu-i.

De aceea nu numai pe Ieremia îl trimitea în Egipt, ci şi pe Iezechiel în Babilon, tot în acest scop. Iar profeţii nu se împotriveau, fiindcă vedeau pe Stăpânul lor iubindu-i atât de mult. Profeţii se purtau faţă de ei după cum s-ar purta un rob recunoscător, care ar milui pe un copil decăzut, în cinstea tatălui său care e amărât şi întristat de purtarea copilului. Şi ce nu au pătimit proorocii pentru ei?

Erau tăiaţi cu fierăstrăul, alungaţi, batjocoriţi, ucişi cu pietre, şi mii de rele sufereau, iar după toate acestea alergau iarăşi în ajutorul

lor.

- *Nici Samuel n-a lipsit a plânge pe Saul, deși fusese batjocorit de acesta și suferise rele nevindecate. Cu toate acestea, nu-și mai amintea de acele rele, ci-l plângea întruna.*
- *Ieremia a compus pentru poporul iudeu și plângeri scrise, și când mai marele perşilor i-a dat voie, acordându-i toată libertatea de a locui unde va voi, el a preferat să stea acolo și să împărtăşească cu poporul său toate relele și ticăloşiile în ţară străină.*
- *Tot aşa și Moise, părăsind palatele împărătești, a alergat la nenorocirile lor.*
- *Daniel, timp de douăzeci și mai bine de zile, a stat nemâncat, supunându-se singur la un astfel de post greu, numai ca să-i împace cu Dumnezeu.*
- *Şi cei trei tineri, pe când se aflau în cuptorul cu foc și într-o aşa de mare văpaie, îi adresau rugăciuni pentru dânşii. Nu erau mâhniţi pentru ei înșiși, scăpaţi din acel cuptor în mod miraculos, ci fiindcă atunci mai ales simţeau a avea mai mult curaj, de aceea se rugau pentru ei.De aceea și ziceau:* ***„Cu suflet zdrobit şi cu duh umilit să fim primiţi de Tine”*** *(Cântarea celor trei tineri, 15).*
- *Pentru ei și Iisus al lui Navi și-a rupt hainele; pentru ei și Iezechiel plângea și se văicărea, văzându-i în nenorociri.*
- *Pentru ei și Isaia zicea:* ***„Lăsaţi-mă să plâng amar” (Isaia 22, 4),*** *iar mai înainte de aceasta, fiindcă nu îndrăznea a se ruga pentru izbăvirea de toate relele, cerea un termen oarecare și zicea:* ***„Până când, Doamne!” (Isaia 6, 11),*** *căci plină de o mare iubire este întreaga ceată a sfinţilor faţă de neamul omenesc.*

De aceea și Pavel zicea: ***„Îmbrăcaţi-vă, dar, ca aleşi ai lui Dumnezeu, sfinţi şi prea iubiţi, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie” (Coloseni 3, 12).*** Ai văzut precizia cuvântului, şi cum el voieşte ca necontenit sa fim milostivi? Nu a zis simplu „miluiţi, sau milostiviţi-vă”, ci „îmbrăcaţi-vă întru milostivire”, adică după cum haina este pururea cu noi, tot aşa şi milostenia. Şi n-a zis simplu „milostivirea” sau „milostenia”, ci „milostivirile îndurării”, ca să imităm iubirea aceea firească a tatălui către fiu.

Dar noi facem cu totul invers, căci de s-ar apropia cineva cerând un ban, îl batjocorim, îl vorbim de rău şi-l numim şarlatan. Şi nu te înfricoşezi, omule, nu ţi-e ruşine să-l numeşti şarlatan fiindcă îţi cere un colţ de pâine? Dar dacă el dă năvală asupra ta, tocmai pentru aceasta este vrednic de a fi miluit, fiindcă este atât de flămând încât este silit a se îmbrăca cu o asemenea mască. Dar şi aceasta este tot vina cruzimii noastre, fiindcă dacă noi nu suferim a le da cu uşurinţă, atunci şi ei se văd siliţi a inventa tot felul de metode ca să amăgească neomenia noastră, şi să înmoaie sălbăticia care ne stăpâneşte. De altfel, dacă ţi-ar cere argint şi aur poate că ai avea vreun cuvânt de îndoială. Dar când el se apropie spre a-ţi cere hrana de trebuinţă, de ce mai filosofezi degeaba, de ce-l mai descoşi în zadar, acuzându-l de lene şi trândăvie?

Dacă ar trebui să se spună acestea, apoi nu altora, ci nouă înşine ar trebui să ne fie spuse. Când tu te apropii de Dumnezeu şi-I ceri iertarea păcatelor, adu-ţi aminte de aceste cuvinte, şi vei cunoaşte atunci că mai cu dreptate ar fi ca tu să auzi asemenea cuvinte din partea lui Dumnezeu, decât săracul din partea ta. Cu toate acestea, Dumnezeu n-a zis niciodată către tine astfel de vorbe, precum: „Fugi, pleacă de aici, căci ești un șarlatan de vreme ce, intrând mereu în biserică și auzind poruncile Mele, totuși când te duc în târg tu preferi înaintea poruncilor aurul, și cîrdășia necurată, și pofta, și toate celelalte răutăți. Acum, când te găsești înaintea Mea, eşti smerit, însă după rugăciune eşti insolent, crud şi neomenos. Scuteşte-Mă, deci, de aici şi să nu mai vii niciodată!". De acestea, zic, şi de mai mari decât acestea am fi vrednici să auzim din partea lui Dumnezeu, şi totuşi pe nimeni n-a batjocorit în așa fel, ba mai mult, îndelung rabdă şi toate cele ale Sale le împlineşte, şi ne dă chiar mai multe decât cerem.

Acestea cugetându-le, iubiţilor, să potolim foamea săracilor, chiar de ar da năvală când cer, şi să nu-i mai descoasem, căci şi noi avem nevoie de mântuire, de iertare, de iubire şi de milă multă. Nu este posibil să ne mântuim în alt mod, dacă vom examina cu exigenţă faptele noastre, ci în mod necesar vom fi pedepsiţi şi ne vom pierde cu totul. ***Să nu ne facem judecători aspri ai altora, ca nu cumva şi nouă***

să ni se ceară socoteală aspră pentru faptele noastre; căci avem păcate mai presus de orice iertare. Când noi miluim pe săraci, ne miluim mai cu seamă pe noi care am păcătuit în fapte neiertate, şi astfel vom strânge şi pentru noi o astfel de milă. Oricât ne-am trudi noi, niciodată nu vom putea să arătăm atâta iubire de oameni, pe câtă ne este de trebuinţă nouă a avea din partea lui Dumnezeu.

Deci, cum nu este absurd ca noi, care avem atât de mare nevoie de iubirea Lui de oameni, să ne facem controlori aspri ai fraţilor noştri, şi să lucrăm totul împotriva lor? Prin asemenea fapt, tu nu doar l-ai declarat pe acela ca nevrednic de binefacerea ta, pe cât te-ai declarat singur ca nevrednic de iubirea de oameni a lui Dumnezeu.

Cel ce controlează cu amănunţime pe fratele său, cu atât mai mult va fi el însuşi controlat şi cercetat de Dumnezeu. Deci, să nu grăim împotriva noastră prin asemenea vorbe, ci când săracii se apropie de noi, fie stăpâniţi de lene sau trândăvie, noi să le dăm. Fiindcă şi noi păcătuim de multe ori din cauza lenevirii, ba chiar totdeauna, şi totuşi Dumnezeu nu ne pedepseşte imediat, ci ne acordă un termen de pocăinţă, hrănindu-ne în fiecare zi, certându-ne, învăţându-ne, şi toate înlesnindu-ni-le, ca astfel şi noi să imităm mila Lui cea mare. Să sfârşim deci cruzimea aceasta, să scoatem din noi sălbătăcia, căci mai mult nouă înşine ne facem bine decât altora. Acestora le dăm poate argint, pâine şi haină, însă nouă ne strângem mai dinainte slava aceea, pe care nici nu e cu putinţă a o reprezenta prin cuvânt. Căci noi, primind trupuri nestricăcioase, împreună ne vom slăvi şi împreună vom împărăţi cu Hristos.

Ce fel este aceasta, nu vom cunoaşte de aici, sau, mai bine zis, nu vom cunoaşte acum de nicăieri în mod clar. Totuşi, pornind de la bunurile cu prisosinţă acordate nouă, să ne ridicăm mintea spre a dobândi o idee cât de aproximativă, ca să zic aşa, şi să încercăm a ne reprezenta cele vorbite aici.

Spune-mi, te rog, dacă ţie, celui îmbătrânit şi care trăieşti în sărăcie, ţi-ar făgădui cineva a te face fără de veste tânăr, şi te-ar aduce în această floare a vârstei, şi te-ar face foarte frumos şi mai puternic

decât toţi, şi ţi-ar da împărăţire asupra pământului întreg timp de o mie de ani, oare ce nu ai prefera să faci şi să pătimeşti în schimbul acestei făgăduinţe? Dar iată că Hristos nu numai acestea, ci şi altele cu mult mai mari decât acestea ţi-a făgăduit, fiindcă nu este într-atât de mare deosebirea între bătrâneţe şi tinereţe, pe cât de mare este între stricăciune şi nestricăciune; şi nici nu este vreo deosebire atât de mare între împărăţie şi sărăcie, pe cât este deosebire între vise şi adevăr; şi pe atâta este şi între slava de faţă şi cea viitoare. Şi, mai drept vorbind, n-am spus nimic până acum, fiindcă nici un cuvânt nu este de ajuns pentru a ne reprezenta mărimea deosebirii celor viitoare de cele prezente, şi din cauza timpului în care ne aflăm, nici nu putem pricepe întru totul acea deosebire. Cum ar putea cineva să pună în ochii celor de faţă o viaţă fără de sfârşit? Dar şi între pacea viitoare şi cea de acum este atâta deosebire, pe câtă vedem între pace şi război. De asemenea şi între stricăciune şi nestricăciune este într-atât deosebire, pe cât este între un bulgăre de pământ şi un mărgăritar curat. Însă oricâte ar spune cineva, totuşi nu va putea reprezenta exact deosebirea.

Chiar de aş compara frumuseţea trupurilor de atunci cu lumina focului, sau cu fulgerul cel mai strălucit, totuşi nu voi putea spune nimic vrednic de acea strălucire. Pentru toate acestea, deci, cum să nu fie vrednice de dispreţ atât bani cât şi trupurile, sau mai bine zis, câte vieţi chiar nu ar fi vrednic a dispreţui pentru câştigarea unor asemenea bunuri nepreţuite? Acum însă, dacă cineva te-ar conduce în palatele împărăteşti, şi ar face în aşa fel ca împăratul să vorbească cu tine în faţa tuturor celor prezenţi, ba încă te-ar aşeza cu el la masa împărătească, tu te-ai crede pe tine ca cel mai fericit decât toţi; iar când urmează a te ridica la cer, şi a sta lângă Împăratul tuturor, a străluci deopotrivă cu îngerii, şi a te bucura de slava cea negrăită, te mai îndoieşti că trebuie a dispreţul banii, deşi ar trebui să arunci de la tine chiar viaţa, să salţi, să te bucuri şi să zbori de plăcere?

Tu însă, dacă ai primi vreo slujbă care-ţi procură mijloace de furtişaguri – deşi eu nu aş zice că aceasta poate fi un câştig –, ai fi în stare să arunci de la tine şi averile, dându-le altora, şi, de ar trebui, n-ai întârzia să amanetezi chiar pe femeia şi pe copiii tăi; când e vorba însă de Împărăţia Cerurilor, care nu are nici un moştenitor hotărât, sau mai bine zis cu toţii vom fi moştenitori dacă ne vom strădui, şi când

Dumnezeu poruncește a lua în stăpânire nu o parte din pământ, ci cerul întreg, tu te lenevești și te lepezi, stai cu ochii ațintiți la bani și nu înțelegi că părțile acelea ale cerului sunt față de noi atât de frumoase și încântătoare, pe cât de frumoase ne par acum cele de deasupra noastră, și cerul cerului?

Dar fiindcă acum nu e cu putință a vedea toate acestea cu ochii trupului, ridică-te acolo cu mintea și, stând deasupra cerului, uită-te la cerul care e mai presus de acesta, uită-te la înălțimea aceea nemărginită, la lumina aceea care e plină de groază, uită-te la cetele îngerilor, la mulțimea cea nesfârșită a arhanghelilor și la celelalte puteri netrupești. Și iarăși pogorându-te de sus, uită-te la tabloul ce-l înfățișăm noi pe pământ, și privește la cele ce vezi pe lângă împăratul nostru de aici. Privește, zic, pe acei bărbați îmbrăcați în haine aurite, acele perechi de catâri împodobiți cu hamuri aurite, acele care bătute în pietre prețioase și pe dinăuntru îmbrăcate în alb ca zăpada, cu frunze aurite pe dinafară, care se clatină întruna, cu balauri îmbrăcați în haine de mătase și cu aspide care au mijlocul aurit, din care se întind spre partea de deasupra trăsurii curele bătute în pietre prețioase și cai îmbrăcați în aur și hățuri aurite. Dar iată că de îndată ce zărim pe împărat, nimic din celelalte nu mai vedem, căci numai singură vederea lui, a hainelor lui porfirate, a diademei, a tronului și a privirii lui scânteietoare, singure acestea, zic, ne întorc privirea numai spre el. Toate acestea, deci, unindu-le la un loc, strămută-te cu mintea iarăși la cele de sus, și gândește-te la ziua cea înfricoșată, când va veni Hristos. Atunci nu vei vedea perechi de catâri, nici care aurite, nici balauri și aspide, ci, aceea ce-ți va inspira frică mare și-ți va provoca atâta groază, că și puterile cele netrupești se vor cutremura, după cum și zice: ***„Și puterile cerurilor se vor zgudui" (Matei 24, 29).***

Atunci se va deschide întregul cer și se vor da la o parte porțile acelor bolți colosale, de unde se va pogorî Unul Născut Fiul lui Dumnezeu, înconjurat nu numai de douăzeci, sau o sută de bărbați, ci de mii și milioane de îngeri, arhangheli, heruvimi, serafimi și alte puteri cerești; și totul va fi plin de frică și de groază, pământul deschizându-se și toți oamenii de la Adam și până atunci ridicându-se din el și fiind cu toții răpiți în nori; iar pe El, Fiul lui Dumnezeu, arătându-Se într-atâta slavă, încât chiar soarele și luna și toate celelalte

se vor acoperi, sau, mai bine zis, se vor întuneca de acea lumină strălucitoare.

Dar ce cuvânt ar putea să reprezinte acea fericire, acea strălucire, acea slavă? Vai, suflete! Căci acum chiar mi-a venit să plâng și să suspin din adâncul inimii, gândindu-mă din ce bunătăţi am căzut noi și de ce fericire ne-am înstrăinat! Căci ne înstrăinăm – și aceasta o spun pentru mine – dacă nu vom face ceva mare și minunat. Deci, să nu-mi vorbească cineva de gheena de aici, fiindcă a cădea din acea slavă este cu mult mai grozav decât toate pedepsele, și e cu mult mai înfricoșat decât toate gheenele a fi alungat cineva de la acea soartă fericită. Dar noi ne-am predat cu totul celor prezente, și nu înţelegem vicleşugul diavolului, care prin cele mici ne răpeşte cele mari, care ne dă ţărână spre a ne răpi aurul, sau, mai bine zis, spre a ne răpi cerul şi a ne arăta umbra, ca să ne scoată din adevăr, și ne prezintă totul nu în realitatea lucrurilor, ci în vise și în fantazii – și aceasta este bogăţia prezentă –, ca astfel făcându-se ziuă, să ne arate mai săraci decât toţi!

Acestea, deci, înţelegându-le, deşi poate cam târziu, să fugim de înșelăciune și să ne întoarcem către cele viitoare. Nu se poate zice că n-am cunoscut slăbiciunea vieţii prezente, mai ales că pe fiecare zi faptele strigă mai puternic decât orice trâmbiţă nimicnicia celor prezente, ridicolul, ruşinea, primejdiile şi prăpăstiile ce ne stau înainte.

Ce justificare vom avea, dacă noi adâncim cu multă sârguinţă cele primejdioase și încărcate de rușine, în timp ce de cele sigure, care ne fac pe noi străluciţi și slăviţi, fugim în toată vremea, și ne predăm cu totul tiraniei banilor? Căci cu adevărat sclavia aceasta a banilor este mai rea decât orice tiranie. Aceasta o ştiu toţi cei ce s-au învrednicit a se izbăvi de o asemenea pacoste.

Deci, pentru ca și voi să cunoașteţi această frumoasă libertate, rupeţi legăturile și fugiţi de cursă, și aur să nu se găsească în casele voastre, ci numai ceea ce este cu mult mai de preţ decât miile de bogăţii, adică milostenia și iubirea de oameni, în loc de aur. Acestea ne dau nouă curaj înaintea lui Dumnezeu, pe când bogăţia ne aduce o mare rușinare, iar pe diavol îl îngâmfă mai mult împotriva noastră. Deci, de ce tu chiar înarmezi pe diavol contra ta și-l faci mai puternic?

Înarmează-ţi dreapta ta contra lui, făcând săracilor milostenie; introdu în sufletul tău întreaga frumuseţe şi bogăţie a casei, iar bogăţia banilor leapăd-o întreagă din cugetul tău, iar cerul să-ţi păstreze acea bogăţie în locul casei şi a cufărului. Toate aceste bogăţii, zic, să le luăm cu noi, căci mai buni suntem noi decât zidurile casei, şi mai însemnaţi decât locul pe care călcăm.

De ce, lăsându-ne pe noi la o parte, ne concentrăm toată grija în averi, pe care ducându-ne nu le vom putea lua cu noi, ba de multe ori chiar rămânând aici nu le putem stăpâni, pe când ne stă de faţă mijlocul acesta de a ne îmbogăţi, şi nu numai aici, ci chiar şi acolo a ne arăta mai îmbelşugaţi? Căci cel ce poartă în sufletul său şi aurul, şi ţarina, şi casa, oriunde s-ar arăta el, se arată întovărăşit de această bogăţie.

Şi cum ar fi cu putinţă aceasta? Ei bine, este cu putinţă, şi încă cu multă uşurinţă. Dacă tu strămuţi toate acestea în cer prin mâinile săracilor, toate le vei strămuta şi le vei depozita pentru sufletul tău, şi chiar moartea de ar veni la urmă, nimeni nu va putea să ţi le răpească, ci şi acolo ducându-te vei fi bogat. Un astfel de tezaur avea Tavita, şi de aceea nu casa ei îi vestea faptele, nici zidurile, nici pietrele, nici stâlpii, ci trupurile văduvelor îmbrăcate de ea, lacrimile vărsate, moartea care fugise şi viaţa ce se reîntorsese. Astfel de magazii să ne facem şi nouă, astfel de case să ne clădim. Astfel, şi pe Dumnezeu Îl vom avea drept conlucrător, şi noi în acelaşi timp vom fi conlucrătorii Lui.

El i-a făcut pe cei săraci şi i-a adus la ceea ce sunt din ceea ce nu erau, iar tu nu i-ai lăsat să piară de foame şi de celelalte ticăloşii, îndreptându-i, vindecându-i, şi peste tot ridicând casa lui Dumnezeu. Şi ce ar putea fi egal cu aceasta? Ce cuvânt ar putea să ne arate mai bine folosinţa şi slava câştigată de aici? Şi dacă încă n-ai aflat lămurit cu ce podoabă te-a împodobit Dumnezeu, poruncindu-ţi a vindeca sărăcia şi foamea, gândeşte-te singur la următorul fapt: dacă El ţi-ar fi dat puterea de a ridica la loc cerul căzut, oare nu ai crede lucrul acesta mai presus de orice cinste? Dar iată că acum El te-a învrednicit de o mai mare cinste. ***Ceea ce îi este Lui mai preţuit decât cerurile, aceasta ţi-a îngăduit a ridica şi a îndrepta, adică pe om, fiindcă din toate cele văzute nimic nu este egal înaintea lui Dumnezeu cu această***

creatură numită om. Fiindcă şi cerul, şi pământul, şi marea, pentru el le-a făcut; şi mai mult se veseleşte El locuind în om decât în cer.

Dar noi, deşi cunoaştem acestea, totuşi nu avem nici o îngrijire faţă de casele lui Dumnezeu, ci lăsându-le în părăsire, ne clădim nouă case mari şi strălucitoare. De aceea şi suntem pustii de toate bunurile, şi chiar mult mai săraci decât toţi săracii, căci împodobim nişte astfel de case, pe care ducându-ne de aici nu le putem lua, şi le lăsăm tocmai pe acelea pe care e cu putinţă a le strămuta cu noi. Căci trupurile săracilor descompunându-se, vor învia negreşit, şi atunci adunându-i la Sine Dumnezeu, Cel ce a poruncit acestea, îi va lăuda pe cei ce au îngrijit de săraci, şi-i va răsplăti cu dragostea Lui, căci urmând a cădea acei necăjiţi, fie din pricina foamei, fie din pricina goliciunii, fie din pricina altor felurite lipsuri, cei bogaţi nu i-au gonit, nici nu i-au ocolit, ci i-au ajutorat în fel şi chip. Din păcate, deşi ne stau la îndemână astfel de laude, noi totuşi zăbovim în nepăsare şi în nedărnicie, şi ne lepădăm de o asemenea frumoasă îngrijire a celor năpăstuiţi.

Hristos nu are unde să-Şi plece capul, umblă gol, străin şi flămând, iar tu îţi faci case mari, cu băi şi terase, cu o mulţime de saloane zadarnice; şi lui Hristos nu-I acorzi nici măcar un mic acoperământ, pe când mansardele tu ţi le împodobeşti pentru ciori şi vulturi. Şi ce ar putea fi mai rău ca această nebunie? Căci este cea mai de pe urmă nebunie o astfel de purtare, ba încă chiar mai rea decât nebunia. Cu toate acestea, am putea foarte bine, dacă am voi cu adevărat, din tot cugetul şi din toată inima, să depărtăm de la noi o asemenea boală, de care nu numai că este cu putinţă a ne izbăvi, ci chiar este cu mult mai uşor decât în lecuirea bolilor trupeşti, fiindcă şi Doctorul este de data aceasta cu mult mai mare şi mai vestit.

Deci să atragem spre noi pe acest Doctor, şi să-L rugăm a se atinge de noi; însă să contribuim şi noi, din partea noastră, cu ceea ce trebuie, anume cu bunăvoinţă şi intenţie bună. Dacă noi vom contribui numai cu acestea, zic, de nimic altceva nu vom mai avea nevoie. Să contribuim dar cu cele ce se cer din partea noastră, ca şi aici să ne bucurăm de o sănătate curată, şi acolo să ne învrednicim bunurilor viitoare, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt se cuvine slava în

vecii vecilor. Amin.

Omilia XV - Despre dragostea pentru Hristos

„Şi ştim că Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu, al celor ce sunt chemaţi după voia Lui” (Romani 8, 28).

Aici mi se pare că întregul pasaj e îndreptat către cei ce sunt în primejdii, şi nu numai cele de aici, ci şi cele zise cu puţin mai înainte. Căci expresia ***„că socotesc că nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum, către (faţă de) slava cea viitoare, care va să se descopere”***, şi că ***„făptura întreagă suspină”***, şi că ***„prin nădejde ne-am mântuit”***, şi că ***„noi nu ştim să ne rugăm cum trebuie”***, toate acestea, zic, către aceia sunt spuse.

Prin urmare, ei învaţă să nu prefere numaidecât pe acelea ce cred că ar fi în interesul lor, ci pe acelea pe care le arată Duhul, fiindcă multe care li se par de folos le aduc o mare vătămare. De pildă, liniştea şi izbăvirea de primejdii, cum şi a trăi cineva în siguranţă, li se părea că este spre folosul lor.

Şi ce-i minunat că li se părea şi lor aceasta de folos, când chiar şi fericitul Pavel credea odinioară că-i aşa? Cu toate acestea a aflat mai pe urmă că tocmai cele contrare sunt de folos, şi aflând, era mulţumit şi se mândrea cu ele. Cel ce se ruga de Domnul ca să-l scape de primejdii, fiindcă a auzit spunându-i-se ***„Îți este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârşeşte în slăbiciune”*** (II Corinteni 12, 9), iată că după aceea sălta de bucurie fiind alungat şi persecutat, fiind batjocorit şi suferind primejdiile cele mai mari, după cum însuşi spune: ***„De aceea mă bucur în slăbiciuni, în defăimări, în nevoi, în prigoniri, în strâmtorări pentru Hristos, căci când sunt slab, atunci sunt tare”*** (II Corinteni 12, 10).

De aceea şi aici le zicea romanilor: ***„noi nu ştim să ne rugăm cum trebuie”***, îndemnându-i pe toţi de a lăsa totul în îngrijirea Duhului, fiindcă şi Duhul Sfânt se îngrijeşte foarte mult de noi, şi lui Dumnezeu îi este plăcut acest fapt. Deci prin toate acestea mângâindu-i şi încurajându-i, adaugă şi cele spuse acum, punându-le înainte un raţionament care e de ajuns spre a-i deştepta. ***„Şi ştim, zice, că celor ce iubesc pe Dumnezeu, toate li se lucrează spre bine”.***

Când Apostolul zice „toate”, prin această expresie el numeşte şi pe cele ce se par cu anevoie de primit, şi pe cele ce ne întristează. „Chiar necazul de ar veni, chiar sărăcia, chiar închisoarea, chiar foamea sau moartea, sau orice altceva, puternic este Dumnezeu de a le întoarce pe acestea în bine, fiindcă şi aceasta atârnă de puterea Lui cea negrăită, ca pe cele anevoioase să le facă uşoare şi să vină în ajutorul nostru”.

De aceea nici n-a zis el „că celor ce iubesc pe Dumnezeu nu li se va întâmpla nici un rău”, ci „li se lucrează toate spre bine”, adică El va întrebuinţa chiar şi relele spre izbânda celor persecutaţi, ceea ce este cu mult mai însemnat decât de a împiedica relele ca să nu vină, sau de a le nimici când au venit deja. Aceasta a făcut-o El şi cu cei trei tineri aruncaţi în cuptorul din Babilon, căci nici n-a împiedicat de a cădea în el cei trei tineri, şi nici după ce au căzut n-a stins văpaia focului, ci a lăsat-o să ardă, iar tocmai prin aceasta i-a făcut mai minunaţi.

Şi dacă oamenii care se îndeletnicesc cu înţelepciunea pot schimba natura lucrurilor în cele contrare, adică trăind în sărăcie să se

pară că sunt mai îmbelşugaţi decât cei bogaţi, şi să strălucească în necinste, apoi cu atât mai mult va face aceasta Dumnezeu cu cei ce-L iubesc pe El, căci şi acestea, sau şi altele cu mult mai mari, va face pentru ei. ***De un singur lucru, însă, este nevoie, adică de a-L iubi cu adevărat, şi apoi toate celelalte ni se vor adăuga.*** Precum aceştia folosesc chiar şi cele vătămătoare, tot aşa şi pe cei ce nu-L iubesc pe El îi vatămă chiar şi cele folositoare.

Pe iudei, bunăoară, îi vătăma şi realitatea minunilor, şi tâlcul învăţăturilor, şi justeţea dogmelor, şi pentru cele dintâi Îl numeau [pe Iisus] demonizat, iar pentru celelalte – potrivnic lui Dumnezeu; ba încă pentru că făcea minuni, unelteau să-L ucidă. Tâlharul, în schimb, fiind spânzurat pe cruce şi răstignit, batjocorit şi pătimind mii de rele, nu numai că prin nimic n-a fost vătămat, ci încă prin toate acestea a câştigat lucrurile cele mari şi de negrăit.

Ai văzut cum Domnul Dumnezeu toate le lucrează spre bine cu cei ce-L iubesc neprecupeţit pe El? Deci şi Apostolul, după ce spune de acest mare bine, care covârşeşte firea omenească, iar multora li s-ar fi părut de necrezut, adevereşte faptul din cele petrecute mai înainte, zicând aşa: ***„acelora care după voinţă sunt chemaţi”***, ca şi cum ar fi zis cu îndemn: „Gândeşte-te la cele spuse, imediat după chemare!”.

De ce n-a chemat pe toţi de la început? Şi de ce n-a chemat nici chiar pe Pavel o dată cu ceilalţi Apostoli? Nu se pare oare că întârzierea aceasta era aducătoare de pagubă? Şi cu toate acestea, s-a dovedit dintru început că acea întârziere a fost spre mai mare folos.

Apostolul spune aici de voinţă sau bună intenţie (provqesi”), ca astfel să nu se atribuie totul chemării, fiindcă altminteri ar fi putut contraria pe elini şi iudei, şi să zică: „Apoi dacă era de ajuns numai chemarea, de ce nu s-au mântuit toţi?”. ***De aceea zice Apostolul că mântuirea a lucrat-o nu numai chemarea, ci şi voinţa, adică şi buna intenţie a celor chemaţi: chemarea nu s-a făcut silită, ci s-a lăsat la voia celui chemat. Toţi, într-adevăr, au fost chemaţi, însă nu toţi au ascultat de acea chemare.***

„Căci pe cei pe care i-a cunoscut mai înainte, mai înainte i-a şi hotărât să fie asemenea chipului Fiului Său, ca El să fie întâi născut între mulţi fraţi” (8, 29).

Ai văzut câtă cinste? Ceea ce era Unul-Născut Fiu al lui Dumnezeu prin fire, aceea am devenit şi noi după har. Şi cu toate acestea, Apostolul nu s-a mulţumit numai cu atâta, să spună „asemenea Chipului”, ci a mai adăugat şi altceva: „ca să fie El întâi născut între mulţi fraţi”, voind prin toate aceste expresii să arate marea înrudire.

Toate acestea, însă, tu să le iei ca spuse numai cu privire la iconomia întrupării Lui, căci după dumnezeire El este Unul-Născut Fiu al lui Dumnezeu. Ai văzut câte bunuri ne-a dăruit? Deci nu te îndoi de cele viitoare. Dar Apostolul nu rămâne numai la cele spuse aici, ci arată îngrijirea lui Dumnezeu şi din alt punct de vedere, spunând că toate acestea de la început au fost aşezate aşa pentru ei. Oamenii desigur că îşi iau ideile lor despre ei din fapte, însă lui Dumnezeu I s-a părut aceasta încă de mult, şi de la început El se găsea aşa faţă de noi, după cum zice:

„Iar pe care i-a hotărât mai înainte, pe aceştia i-a şi chemat, pe aceştia i-a şi îndreptat” (8, 30), prin baia renaşterii, ***„iar pe care i-a îndreptat, pe aceştia i-a şi mărit”*** , prin har şi prin înfiere. ***„Ce vom zice deci la acestea?”*** (8, 31).

E întocmai ca şi cum ar fi zis: ***„Nu-mi spune de primejdii, şi de ura şi zavistia tuturor; căci dacă unii se îndoiesc cu privire la cele viitoare, totuşi faţă de cele petrecute deja, ca de pildă dragostea lui Dumnezeu către tine de la început, îndreptarea ta şi slava acordată, faţă de aceste bunuri, zic, nu ai avea ce spune. Fiindcă şi acestea ţi s-au dat ţie prin cele crezute drept supărătoare, ca de pildă crucea, bătăile, legăturile şi altele, şi ceea ce credeai tu ca ruşinos, tocmai acelea sunt care au cucerit lumea întreagă.”***

Cele ce El a pătimit, deşi ni se par triste şi mâhnicioase, acelea sunt care au contribuit la eliberarea şi mântuirea întregii firi. Tot aşa, deci, şi tu, căci patimile pe care le vei suferi pentru el, acelea sunt care vor contribui la slava şi învrednicirea ta.

„De este Dumnezeu cu noi, cine este împotriva noastră?”. „Şi

cine nu este împotriva noastră? Şi lumea e împotriva noastră, şi tiranii, şi comunităţile, şi neamurile, şi cetăţenii; şi cu toate acestea, cei ce sunt contra noastră sunt atât de departe de a ne supăra sau vătăma cu ceva, încât chiar fără voia lor sunt cauza cununilor noastre şi pricinuitori a mii de bunuri, fiindcă înţelepciunea lui Dumnezeu a întors uneltirile lor spre mântuirea şi slava noastră".

Ai văzut cum nimeni nu este, de fapt, împotriva noastră? Căci şi pe Iov aceasta l-a făcut mai strălucit, adică înarmarea diavolului contra lui, căci deşi diavolul a întrebuinţat toate uneltirile contra lui, şi asupra lui erau şi femeia, şi slugile, şi rănile de pe el, şi altele multe, totuşi nimic n-a putut face răul contra lui, ba încă tocmai acele nenorociri aparent aşa de mari – şi într-adevăr au fost mari –, toate acele nenorociri, zic, s-au întors în favoarea lui. Fiindcă Dumnezeu era cu el, apoi şi cele ce se credeau a fi contra lui au fost favorabile lui.

Aceasta s-a petrecut şi cu Apostolii, fiindcă şi iudeii, şi cei dintre neamuri, şi fraţii cei mincinoşi, şi stăpânitorii, şi comunităţile, şi foamea, şi sărăcia, şi mii de alte rele erau contra lor, şi cu toate acestea nimic n-a fost împotriva lor, adică nimic n-a putut să-i lezeze. Cele ce i-au făcut mai ales pe Apostoli ca să fie atât de străluciţi şi renumiţi, mari şi înaintea lui Dumnezeu, mari şi înaintea oamenilor, tocmai acestea sunt. Gândeşte-te ce vorbă mare a grăit Pavel pentru credincioşi şi pentru cei ce într-adevăr sunt răstigniţi şi omorâţi luptându-se cu patimile, şi atunci vei vedea că nici chiar cel ce are pe cap diademă împărătească nu poate avea ceea ce are credinciosul. Contra împăratului de multe ori sunt înarmaţi şi barbarii, şi cei din garda împărătească, şi cetăţenii iarăşi de multe ori sunt răsculaţi, şi altele multe; ***pe când contra credinciosului, care respectă poruncile lui Dumnezeu, nici omul, nici demonul şi nici altcineva nu va putea să stea.***

- *Dacă îi vei răpi banii, i-ai pricinuit lui motiv de plată;*
- *dacă ai vorbit ceva rău de el, prin defăimare tu l-ai făcut mai strălucit înaintea lui Dumnezeu;*
- *de l-ai adus în sărăcie, mai mare îi va fi slava şi răsplata; şi*

- *dacă l-ai predat chiar morţii – ceea ce se crede a fi mai rău decât orice – tu i-ai împletit cununa muceniciei.*

Deci ce ar putea fi egal cu o astfel de viaţă, când nimic nu poate fi împotriva ei, ba chiar cei ce par că uneltesc rele îi folosesc nu mai puţin decât cei ce-i fac bine? De aceea zice Apostolul, cu drept cuvânt: „De este Dumnezeu cu noi, cine este împotriva noastră?".

Apoi, fiindcă nu s-a mulţumit numai cu cele ce a spus, pune şi aici – după cum face necontenit – cel mai mare semn al dragostei lui Dumnezeu către noi, adică jertfa Fiului Său. ***„Nu numai că ne-a îndreptăţit, zice, nu numai că ne-a slăvit şi ne-a făcut asemenea chipului Său, dar nici pe Fiul Său nu L-a cruţat pentru tine".*** De aceea a şi adăugat: ***„El, Care pe Însuşi Fiul Său nu L-a cruţat, ci L-a dat morţii, pentru noi toţi, cum nu ne va da, oare, toate împreună cu El"*** (8, 32).

Şi priveşte câtă măreţie şi câtă căldură întrebuinţează în vorbe, spre a ne arăta dragostea cea mare a lui Dumnezeu către noi! ***Cum ne va părăsi pe noi, pentru care n-a cruţat nici chiar pe Fiul Său, ci pentru noi toţi L-a dat pe El?*** Gândeşte-te câtă bunătate din partea Lui, dacă n-a cruţat nici chiar pe Fiul Său, ci L-a dat, şi încă L-a dat pentru toţi laolaltă: şi pentru mişei, şi pentru cei nerecunoscători, şi pentru duşmani, şi pentru cei ce-L blestemau pe El. ***„Cum nu ne va da, oare, toate împreună cu El?"*** Ceea ce el spune aici, aşa şi este. ***Dacă Dumnezeu a dat şi pe Fiul Său, şi încă nu L-a dat oricum, ci L-a dat spre jertfă, de ce te mai îndoieşti de celelalte, când ai primit pe Stăpânul a toate? De ce stai la îndoială asupra stăpânirii bunurilor, când ai cu tine pe Stăpânul acelor bunuri? Cel ce a dat duşmanilor ceea ce este mai mare şi mai important, cum nu va da prietenilor ceea ce e mai mic şi de mai puţin preţ?***

„Cine va ridica oare pâră împotriva aleşilor lui Dumnezeu?" (8, 33). ***Aici cuvântul este îndreptat contra celor ce zic despre credinţă că nu foloseşte la nimic, şi contra celor ce, printr-o schimbare fără de veste, au devenit necredincioşi.*** Şi priveşte cât de repede le-a închis gura, punând înainte demnitatea celor aleşi, căci n-a zis: „Cine va pârî împotriva slugilor lui Dumnezeu" sau „împotriva

credincioşilor lui Dumnezeu”, ci „împotriva aleşilor lui Dumnezeu”, fiindcă alegerea este semn al virtuţii lor. Fiindcă dacă îmblânzitorii de cai aleg dintre aceştia pe cei mai buni de drum, şi nimeni n-ar putea să-i conteste, căci oricât i-ar învinovăţi, s-ar face de râs, apoi cu atât mai mult, când Dumnezeu alege, face o alegere bună, şi cei ce l-ar învinovăţi s-ar face singuri de râs.

„Cine este Cel ce osândeşte? Hristos, Cel ce a murit, şi mai ales Cel ce a înviat, Care şi este de-a dreapta lui Dumnezeu, Care mijloceşte pentru noi!” (8, 34).

Nu a zis: „Dumnezeu este Care iartă greşelile”, ci tocmai ceea ce este mai însemnat: „Dumnezeu este cel ce îndreptăţeşte”. Când votul judecătorului se pronunţă pentru îndreptare, adică este declarat drept vinovatul, şi mai ales al unui asemenea Judecător, apoi de ce poate fi vrednic cel ce pârăşte? Deci dreptul să nu se teamă nici de ispite, căci Dumnezeu este pentru noi ceea ce ne-a arătat din câte a făcut cu noi; nici de bârfele iudeilor, fiindcă ne-a şi ales pe noi, şi ne-a şi îndreptat, ba încă ceea ce e mai minunat, ne-a îndreptăţit prin jertfa Fiului Său.

Deci cine ne va condamna pe noi, când Dumnezeu ne încununează, când Fiul Său Se jertfeşte pentru noi, şi nu numai că Se jertfeşte, ci după aceasta se şi roagă pentru noi? „Hristos, zice, este Cel ce a murit, şi mai ales Cel ce a şi înviat, Care şi este de-a dreapta lui Dumnezeu, Care şi mijloceşte pentru noi”. Căci arătându-Se în măreţia Sa, El n-a contenit a se îngriji de noi, ci se şi roagă pentru noi, şi încă ne păstrează aceeaşi dragoste. Nu s-a mulţumit numai cu jertfa Lui, ceea ce este semnul celei mai mari iubiri, adică să facă numai ceea ce-i aparţinea Lui, ci încă roagă şi pe altul pentru aceasta. Deci Apostolul aceasta a voit să arate prin expresia „Care şi mijloceşte pentru noi”, vorbind omeneşte şi cu mai multă claritate, ca astfel să arate marea Lui dragoste; fiindcă şi expresia „n-a cruţat”, dacă n-o vom lua tot în acest sens, apoi vom ajunge la multe absurdităţi. Şi ca să afli că aceasta este ceea ce el voieşte să spună, priveşte că numai după ce a zis mai întâi „Care este de-a dreapta lui Dumnezeu”, a adăugat: „Care şi mijloceşte pentru noi”; adică după ce a arătat mai întâi egalitatea Fiului cu Tatăl, a adăugat şi expresia aceasta, care nu arată deloc micimea Celui ce mijloceşte, ci numai dragostea ce-o are către noi.

Cel ce este însăşi viaţa şi izvorul tuturor bunurilor, Care pe morţi îi învie cu aceeaşi putere ca şi Tatăl, şi Care face toate celelalte, cum oare ar fi trebuit să mai intervină ca să ne fie de folos? Cel ce a izbăvit cu propria Sa putere pe cei deznădăjduiţi şi condamnaţi de acea osândă, şi i-a făcut drepţi şi fii, ridicându-i la cea mai înaltă cinste, şi cele ce nu erau crezute le-a adus prin faptă la realitate, punând natura noastră omenească pe tronul împărătesc, Acela, zic, cum de mai avea nevoie de ajutor în cele mai uşoare?

Ai văzut, deci, că peste tot expresia aceasta „Care şi mijloceşte pentru noi", pentru nimic altceva n-a fost rostită de Apostol, decât numai ca să ne arate căldura şi mărimea dragostei Lui? De altfel şi Tatăl se vede rugând pe oameni ca să se împace cu El, după cum zice: „În numele lui Hristos, aşadar, ne înfăţişăm ca mijlocitori, ca şi cum Însuşi Dumnezeu v-ar îndemna prin noi. Vă rugăm, în numele lui Hristos, împăcaţi-vă cu Dumnezeu!" Şi cu toate acestea, când vedem pe Dumnezeu rugându-se, şi oamenii rugându-se pentru oameni în locul lui Hristos, noi nu înţelegem de aici nimic înjositor şi nedemn de acea mărire şi splendoare, ci un singur lucru desprindem de aici: întinderea şi mărimea dragostei Lui.

Dacă şi Duhul se roagă cu suspine negrăite; dacă şi Hristos a murit pentru noi, şi se şi roagă pentru noi; dacă şi Tatăl n-a cruţat chiar pe Fiul Său pentru tine, şi te-a ales şi te-a îndreptat, apoi de ce te mai sfieşti? De ce tremuri, dacă te bucuri de o astfel de dragoste şi de o astfel de îngrijire? De aceea şi Apostolul, după ce arată marea grijă de sus, mai cu curaj la urmă adaugă şi cele ce urmează; şi vedeţi că el nu zice: „că datori sunteţi şi voi de a-l iubi tot aşa", ci, devenind oarecum entuziasmat de o astfel de pronie negrăită, spune: ***„Cine ne va despărţi pe noi de iubirea lui Hristos?"***; şi nu zice „de dragostea lui Dumnezeu", aşa că pentru el este indiferent a-L numi şi Hristos, şi Dumnezeu. ***„Necazul, sau strâmtorarea, sau goana, sau foametea, sau goliciunea, sau nevoia, sau sabia?". Priveşte acum înţelepciunea lui Pavel, căci el nu vorbeşte de acelea de care ne topim pe fiecare zi, adică dragostea banilor, pofta de slavă şi tirania mâniei, ci de acelea care sunt cu mult mai tiranice, şi care***

sunt de ajuns pentru a sili firea însăşi, şi a zgudui de multe ori tăria cugetului nostru, şi fără să vrem noi, precum sunt necazul şi strâmtorarea.

Deşi cele spuse de către Apostol sunt destul de numeroase, totuşi fiecare cuvânt are în sine mii de feluri de ispite. De pildă, când el vorbeşte de necaz, vorbeşte în acelaşi timp şi de închisori, şi de legături, şi de viclenii, şi de surghiun, şi de toate ticăloşiile celelalte, câte sunt cu putinţă. Printr-o singură vorbă se înţelege un noian nemărginit de primejdii prin care trece cineva, sau, mai bine zis, toate relele care-i bântuiesc pe oameni el le exprimă printr-un singur cuvânt.

Aşa stând lucrurile, Apostolul pe toate acestea le priveşte cu silă şi dispreţ. Şi de aceea le şi pune aici sub formă de întrebare, ca neputând nimeni să răspundă dimpotrivă, să-l întărească şi astfel pe cel ce iubeşte pe Hristos şi se bucură cu bucurie mare de o astfel de pronie, încât nimic nu mai poate de-acum să-l clintească.

Apoi, ca nu cumva să se creadă toate acestea ca un semn al părăsirii lui Dumnezeu, pune la mijloc şi pe profetul care cu mult timp mai înainte a strigat şi a zis: „Precum este scris : Pentru Tine suntem omorâţi toată ziua, socotiţi am fost ca nişte oi de junghiere” (8, 36), ***adică: „Deşi suntem expuşi la toate relele, totuşi pentru Tine suntem gata a le suferi”.***

Şi cu toate acestea, faţă de atâtea primejdii, şi faţă de aceste tragedii, ni se dă ca scop al luptelor noastre mângâierea aşteptată, sau, mai bine zis, nu numai aşteptată, ci chiar ceva mai mult. „Nu pentru oameni – zice –, sau pentru altceva pământesc suferim noi acestea, ci pentru Împăratul a toate”. Şi nu numai cu această cunună ne-a încununat, ci şi cu o alta mai bogată. Deşi de la natură suntem hotărâţi o singură dată să murim, totuşi dacă am voi, Dumnezeu ne-ar acorda, ca prin voinţă şi buna intenţie, să le putem suferi toate acestea în fiecare zi. Aşadar este învederat, că ne vom duce de aici având atâtea cununi cu noi, pe câte zile am vieţuit, şi chiar şi mai multe, fiindcă într-o singură zi e posibil da a muri cineva şi o dată, şi de două ori, şi de multe ori. Prin urmare, cel ce este pururea pregătit pentru aceasta, pururea primeşte şi plata întreagă. La aceasta făcând aluziune şi

profetul, zicea: „că pentru tine suntem omorâţi toată ziua”. De aceea şi Apostolul a introdus aici pe profet, ca mai mult să-i deştepte.

„Dacă cei din Legea veche – zice –, care aveau ca plata ostenelii pământ şi celelalte care se sfârşesc în viaţa prezentă, şi încă dispreţuiau această viaţă, ca şi ispitele şi primejdiile de aici, apoi ce iertare vom putea avea noi, care ne moleşim fiind vorba chiar de cer, de împărăţia cea de sus şi de bunurile cele negrăite de acolo, şi nu ajungem măcar la măsura acelora?”. Dar n-a zis chiar aşa Apostolul, ci lăsând aceasta la conştiinţa ascultătorilor, el se mulţumeşte numai cu mărturia profetului, şi arată că dacă e nevoie până şi de jertfa trupului lor, ei să nu se înspăimânte, nici să se tulbure, fiindcă Dumnezeu poartă de grijă lucrurilor în acest fel. Dar apoi el îi mai îndeamnă şi din alt punct de vedere, ca nu cumva să zică cineva că el numai filosofează mai înainte de a încerca însuşi ceea ce vorbeşte prin fapte, a adăugat: „socotiţi ca nişte oi aduse spre junghiere”, vorbind de morţile zilnice ale Apostolilor. Ai văzut bărbăţie şi blândeţe? „Precum acelea – zice – nu se împotrivesc, fiind sfâşiate, tot aşa nici noi nu ne împotrivim”.

Dar fiindcă pe de o parte slăbiciunea minţii omeneşti, iar pe de alta mulţimea ispitelor sperie pe cineva, priveşte cum ridică iarăşi pe ascultători, cum îi face înalţi şi curajoşi, zicând: ***„Dar în toate acestea suntem mai mult decât biruitori, prin Acela Care ne-a iubit”*** (8, 37). Lucru minunat este nu numai că biruim, ci că biruim chiar prin cele ce uneltesc duşmanii asupra noastră. Şi nu numai că biruim oricum, ci biruim covârşitor, mai mult decât trebuie , adică cu toată uşurinţa, fără sudori şi osteneli. Nu biruim doar aşteptând desfăşurarea evenimentelor, ci pregătindu-ne numai voinţa sau buna intenţie, şi astfel noi din toate părţile câştigăm trofee de biruinţă contra duşmanilor. Şi cu drept cuvânt, căci Cel ce se luptă împreună cu noi este Dumnezeu. Deci să nu te surprindă deloc dacă fiind bătuţi, noi dominăm pe cei ce ne bat, dacă fiind alungaţi, stăpânim pe cei ce ne alungă, dacă murind, punem pe fugă pe cei ce sunt în viaţă. ***Când ai de partea ta şi puterea, şi dragostea lui Dumnezeu, nimic nu poate împiedica să se petreacă asemenea fapte minunate şi paradoxale, şi să strălucească cea mai mare biruinţă.*** Şi într-adevăr că nu biruiau oricum, ci într-un mod foarte minunat, aşa că se poate vedea de aici că războiul acela al uneltitorilor nu era îndreptat contra oamenilor, ci

contra acelei puteri neînvinse. Căci priveşte pe iudeii din sinedriu, cum se întrebau unii pe alţii, nepricepându-se ce să mai facă: ***„Ce vom face acestor oameni?”*** (Faptele Apostolilor 4, 16).

Faptul minunat era că deşi îi aveau pe Apostoli în stăpânirea lor, legaţi şi bătuţi, totuşi iudeii se găseau în mare încurcătură şi nu se mai pricepeau ce să facă; astfel că prin cele ce credeau a-i birui, tocmai prin acelea ei au fost biruiţi. Nici tiranii, nici comunităţile întregi, nici legiunile demonilor, nici chiar satana însuşi n-au putut să-i stăpânească, ci cu toţii erau biruiţi cu desăvârşire, iar ceea ce unelteau contra Apostolilor vedeau singuri cum se desfăşura tocmai în favoarea acestora. De aceea şi zicea Pavel: „prea biruim”. ***Era la mijloc o lege nouă de biruinţă, aceea adică de a stăpâni pe duşman prin cele contrare şi de a nu fi biruit niciodată. „Căci sunt încredinţat că nici moartea, nici viaţa, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele ce vor fi, nici puterile, nici înălţimea, nici adâncul şi nici o altă făptură nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu, cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru”*** (8, 38-39).

Mari lucruri spune el aici! Dar noi nu le ştim, fiindcă nici nu avem o astfel de dragoste. Cu toate acestea, deşi sunt mari cele ce spune el, totuşi voind a arăta că nu sunt nimic faţă de dragostea cu care am fost iubiţi de Dumnezeu, după ce spune de acea dragoste, vorbeşte în final şi de dragostea lui, ca astfel să nu se pară că spune lucruri mari de el. Ceea ce el spune, aşa şi este: ***„Ce trebuie – zice – să vorbim de cele prezente şi de relele pe care le îndurăm în viaţa aceasta? Chiar de ar spune cineva de cele viitoare, de lucruri şi puteri, ca de pildă moarte şi viaţă, îngeri şi arhangheli, şi toată făptura de sus, şi acestea mi se par mici faţă de dragostea lui Hristos. De m-ar ameninţa cineva chiar cu moartea cea viitoare, cu moartea cea veşnică, sau de mi-ar făgădui viaţa cea nesfârşită, ca să mă depărtez de Hristos, eu totuşi nu aş primi. Ce trebuie să-mi vorbeşti de împăraţii de pe pământ şi de consuli, sau de cutare şi de cutare? De mi-ai spune chiar de îngeri, şi de toate puterile de sus, şi de toate fiinţele, de mi-ai vorbi de toate cele viitoare, totuşi în faţa mea sunt mici toate acestea, şi cele de pe pământ, şi cele din ceruri, şi cele de sub pământ, ca şi cele mai presus de ceruri, sunt nimic în raport cu dragostea aceea”.***

Apoi, nemulţumit oarecum că n-a reprezentat bine acea dorinţă pe care o avea, mai introduce şi altele, întrebuinţând expresia „nici altă făptură oarecare”. Ceea ce spune aici, este cam aşa: ***„dacă ar mai fi şi o altă făptură, tot pe atâta pe cât e cea văzută, şi pe cât e cea pricepută, totuşi nimic nu m-ar putea depărta de acea dragoste”.*** Acestea le zicea Apostolul nu pentru că îngerii, sau arhanghelii, sau şi celelalte puteri se încercau de a-l face să se depărteze de dragostea lui Hristos – să nu fie una ca aceasta! –, ci voind a arăta dragostea lui cea nemărginită pentru Hristos. ***El nu iubea pe Hristos pentru cele ale lui Hristos, ci pentru El iubea cele ale Lui, şi numai la El se uita, şi numai de un singur lucru se temea: să nu cadă din dragostea către El. Aceasta pentru Apostol era ceva mai groaznic şi decât gheena, după cum de asemenea îi era mai de dorit ca orice de a rămâne în stăpânirea dragostei.***

Şi de ce am putea fi noi oare vrednici, dacă Pavel, pentru dragostea şi iubirea lui Hristos, nu admiră nici chiar pe cele din ceruri, pe când noi preferăm dragostei lui Hristos pe cele din noroi şi din ţărână? De ce am putea fi vrednici, zic, când ei pentru dragostea lui Hristos ar fi primit a cădea şi în gheenă, şi din Împărăţia Cerurilor, dacă ar fi fost vorba, pe când noi nu dispreţuim nici chiar viaţa prezentă? Oare suntem noi vrednici măcar de încălţămintea lui, dacă suntem atât de departe de mintea lui cea mare? ***Deşi Dumnezeu, fiind iubitor de oameni şi foarte blând, a făcut cu noi ceea ce face un tată iubitor de copii, care, văzând că fiul său se îngreuiază în vorbire, născoceşte o altfel de pronunţie a cuvintelor, fiindcă noi nu avem către El dragostea şi dorul cuvenit, ne pune înainte multe altele, numai ca să ne poată ţine pe lângă El; dar noi nici aşa nu-I stăm cu adevărat alături, ci alergăm iară şi iară la jocurile cele copilăreşti ale lipsei de înţelepciune.***

Nu aşa, însă, făcea Pavel, ci, ca un copil nobil, liber şi iubitor de tată, caută numai convieţuirea cu tatăl, iar de celelalte nici nu aducea vorba; sau, mai bine zis, el făcea mai mult chiar decât un asemenea copil. El nu preţuieşte pe Dumnezeu la fel cu cele ale sale, ci, când se uită la El ca la tată, celelalte nu le consideră întru nimic, şi preferă de a fi bătut şi pedepsit împreună cu El decât, despărţindu-se de El, să se

dezmierde.

Să ne cutremurăm deci, noi, câţi pentru dragostea lui Hristos nu dispreţuim nici măcar banii, sau mai bine zis, câţi nu dispreţuim banii pentru noi înşine. ***Pavel pătimea totul pentru Hristos, nu pentru Împărăţia Cerurilor, nici pentru cinstea cea de la El, ci pentru dragostea cea către El, pe când pe noi nici Hristos, nici cele ale Lui nu ne pot trage din lucrurile pământeşti, ci întocmai ca nişte şerpi, sau vipere, sau porci, sau ca toate acestea la un loc, aşa ne tăvălim în ţărână. Cu cât suntem noi oare mai buni decât acele animale, noi, care deşi avem atâtea exemple, totuşi ne uităm în jos şi nu suferim câtuşi de puţin a privi spre cer?*** Dumnezeu a dat pentru tine chiar şi pe Fiul Său, iar tu nu dai nici măcar pâinea zilnică Celui predat pentru tine, Celui jertfit pentru tine. Tatăl nu L-a cruţat pentru tine, iar tu îl treci cu vederea topit de foame, deşi tu consumi din ale Lui, şi dacă dai săracilor milostenie, din ale Sale dai, şi pentru tine dai.

Ce ar putea fi mai rău ca această nelegiuire? A fost predat pentru tine, S-a jertfit pentru tine, colindă drumurile flămând pentru tine, şi tu dacă-I dai pâinea zilnică, din ale Sale dai şi singur te foloseşti. Şi totuşi nici aşa nu-I dai! Oare nu sunt mai nesimţitori decât pietrele cei ce, deşi sunt mişcaţi de atâtea fapte măreţe, totuşi stăruie încă într-o asemenea învârtoşare? El nu s-a mulţumit numai cu moartea şi cu crucea, ci a primit de a fi şi sărac, străin, pribeag şi gol, de a cădea şi în închisoare, de a suferi şi boala, ca măcar aşa să te poată atrage.

„Dacă nu-Mi răsplăteşti – zice – ca unuia ce am pătimit pentru tine, cel puţin miluieşte-Mă pentru sărăcia în care Mă găsesc. Dacă nu voieşti a Mă milui pentru sărăcie, cel puţin îndură-te pentru boala în care Mă aflu, şi te osteneşte, pentru că Mă găsesc în închisoare. Dacă însă nimic din toate acestea nu te poate face iubitor de oameni, cel puţin pleacă-te la uşurinţa cererii Mele, că nimic nu-ţi cer de preţ mare, ci numai pâine, acoperământ şi mângâiere de cuvinte. Dar dacă şi după aceasta rămâi surd, cel puţin fă-te mai bun, pentru Împărăţia Cerurilor şi pentru răsplăţile pe care le-am făgăduit. Poate că nimic din acelea nu te mişcă? Cel puţin atunci pleacă-te naturii lucrurilor când Mă vezi gol, şi adu-ţi aminte de acea goliciune, prin care M-am golit pe cruce pentru tine;

dar dacă nici pentru aceea nu voieşti, cel puţin pentru aceasta, prin care sunt gol în persoana săracilor. Am fost legat atunci pentru tine, sunt şi acum legat tot pentru tine, ca astfel, fie de acolo, fie de aici, să progresezi şi să voieşti a face vreo milostenie. Am fost flămând pentru tine, şi iarăşi sunt flămând tot pentru tine; am însetat fiind spânzurat pe cruce, sunt şi acum însetat prin săraci, ca astfel, fie de acolo, fie de aici, să te pot atrage către Mine şi să te fac iubitor de oameni pentru mântuirea ta. De aceea, deşi tu îmi datorezi răsplată pentru miile de binefaceri ce ai primit de la Mine, acum nu-ţi cer ca şi cum ai fi dator, ci te încununez ca pe un binefăcător şi-ţi hărăzesc Împărăţia Cerurilor în schimbul acestor fapte mici. Nu-ţi spun: dezleagă-Mi sărăcia, sau dăruieşte-Mi bogăţia ta, deşi am sărăcit pentru tine; ci numai pâine îţi cer, şi haină, şi o mică mângâiere în sărăcie.

Dacă sunt în închisoare, nu te silesc de a-Mi dezlega legăturile, sau să Mă scoţi de acolo, ci un singur lucru îţi cer, acela de a Mă vedea legat, pentru tine; şi atunci Eu am primit chiar de ajuns, şi chiar şi numai pentru acest fapt Eu îţi hărăzesc cerul. Deşi Eu te-am dezlegat de legăturile cele mai îngrozitoare, totuşi îmi e de ajuns numai aceasta, de a Mă vedea legat pentru tine. Pot să te încununez şi fără de acestea, voiesc însă a-ţi fi dator, ca astfel cununa să-ţi aducă oarecare curaj.

De aceea, deşi Eu pot a Mă hrăni singur, totuşi colind drumurile, cerând de pomană şi stând înaintea uşilor tale cu mâna întinsă. Doresc a fi hrănit de tine; te iubesc foarte mult şi de aceea doresc a sta la masa ta, după obiceiul celor ce iubesc; şi Mă mândresc că prin aceasta, ba încă în faţa întregii lumi şi în auzul tuturor, te proclam cu glas tare şi mă arăt pe Mine Însumi drept trofeu al tău".

Acestea toate cugetându-le, iubiţilor, să nu ne mărginim numai la aplauze şi laude, ci să şi îndeplinim cele vorbite. Ce îmi folosesc mie aplauzele şi vuietul acesta? Un lucru vă cer numai vouă: dovada prin supunere şi ascultare la cele spuse, dar tot prin fapte. Aceasta este şi lauda mea, aceasta este şi folosinţa voastră, aceasta este pentru mine cea mai strălucită diademă. Această cunună, ducându-vă de aici,

pregătiţi-o şi mie şi vouă prin mâinile săracilor, ca astfel şi în viaţa aceasta să ne hrănim cu speranţa bună, şi în cea viitoare ducându-ne să ne învrednicim de miile de bunătăţi. De care fie a avea parte cu toţii, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

Omilia XVI - „... aş fi dorit să fiu eu însumi anatema... ”

„Spun adevărul în Hristos, nu mint, martor fiindu-mi conştiinţa mea în Duhul Sfânt” (Romani 9, 1).

Nu vi s-a părut, oare, că cele spuse în convorbirea dinainte, despre dragostea lui Pavel pentru Hristos, au fost lucruri mari şi mai presus de fire? Cu toate acestea, cele vorbite astăzi sunt cu mult mai presus de acelea. Şi cu atât mai presus cu cât acelea sunt mai presus de ale noastre. Deşi nu credeam că vor avea o atât de mare înălţime, totuşi acum, după ce ne-au trecut prin faţă cele citite astăzi, ni s-au părut a fi cu mult mai strălucite decât acelea.

Aceasta înţelegând-o prea bine Apostolul, a şi învederat-o chiar din început. Şi fiindcă urma a trece la lucruri mai mari, pe care mulţi poate nu le-ar fi crezut, de aceea mai întâi îi asigură de cele ce va vorbi, obicei pe care mulţi îl au când voiesc să spună ceva ce nu este poate crezut de către toţi, dar de care ei sunt foarte convinşi.

Expresii precum acestea: „Spun adevărul”, şi „nu mint”, şi „martor fiindu-mi conştiinţa mea”, ca şi „mare îmi este întristarea şi necurmată durerea inimii” (9, 2), toate tocmai aceasta învederează.

„Căci aş fi dorit să fiu eu însumi anatema de la Hristos” (9, 3). ***Dar ce spui, Pavele?! Doreşti să fii anatema de la Hristos cel dorit de tine, de Care nu te putea despărţi nici Împărăţia Cerurilor, nici gheena, nici cele văzute, nici cele nevăzute, şi nici altă făptură oarecare? Ce s-a întâmplat? Nu cumva te-ai schimbat şi ai părăsit acea dorinţă?*** „Nu”, răspunde el, „nu te teme, ci încă mai mult mi-a sporit dorul după El”. ***Dar atunci de ce doreşti a fi anatema şi cauţi o astfel de înstrăinare şi despărţire, cum alta nu se mai găseşte?*** „Fiindcă”, zice, „Îl iubesc foarte mult”. Dar spune-mi cum, în ce mod? Fiindcă faptul acesta seamănă mai degrabă cu o enigmă.

Dar dacă credeţi, mai întâi să aflăm ce este „anatema”, iar după aceea să-l iscodim pe el mai îndeaproape despre acestea, şi atunci vom afla şi această dragoste negrăită şi paradoxală. Aşadar, ***ce este anatema?*** Ascultă-l tot pe el ce spune: ***„Cel ce nu iubeşte pe Domnul, să fie anatema!”*** (I Corinteni 16, 22), ***adică despărţit şi străin să fie***

de toate ale Domnului. După cum de lucrul consfinţit lui Dumnezeu nimeni nu ar cuteza să se atingă cu mâinile oricum, şi nici să se apropie, tot astfel este şi cu cel despărţit de Biserică, cu cel exclus din adunările credincioşilor, căci şi acesta este dat la o parte. Pe unul ca acesta, deci, Apostolul îl numeşte anatema, în sens cu totul contrar, şi porunceşte de a fugi toţi de el cu groază mare.

De lucrul afierosit lui Dumnezeu nimeni n-ar îndrăzni a se apropia, pentru cinstea şi respectul cuvenit Celui ce I s-a afierosit, pe când de cel rupt de Biserică toţi trebuie a se despărţi, în sens cu totul contrar. Aşa că, deşi despărţirea este una şi aceeaşi, căci şi unul şi altul este înstrăinat de contactul cu cei mai mulţi, totuşi felul sau modul despărţirii nu este unul şi acelaşi, căci acesta din urmă este cu totul contrar celui dintâi. De cel dintâi se depărtau ca fiind afierosit lui Dumnezeu, iar de cel de-al doilea ca fiind înstrăinat de Dumnezeu şi rupt de Biserica Sa.

Aceasta, deci, arătând-o şi Pavel, zicea: ***„aş fi dorit să fiu eu însumi anatema de la Hristos".*** Şi băgaţi seamă că nici nu zice simplu „că aş fi voit", ci, dând o mai mare tensiune ideii lui, zice: „aş fi dorit". ***Dar dacă cele vorbite de el te tulbură poate ca unul ce eşti mai slab şi mai neputincios, atunci nu te gândi numai la faptul că Apostolul voia a se despărţi de Hristos, ci şi la cauza pentru care voia acest lucru, şi atunci vei vedea nemărginita lui dragoste.*** Fiindcă şi atunci când îl vedem pe el tăind împrejur pe alţii, noi nu ne uităm la faptul în sine, ci la intenţia şi cauza faptului, şi de aceea mai ales îl admirăm. Nu numai că tăia împrejur, dar chiar şi el se rădea pe cap şi jertfea, însă pentru aceasta noi nu zicem că era iudeu, ci mai cu seamă pentru aceasta zicem că el s-a izbăvit de iudaism şi de jertfe, s-a curăţit şi a devenit adevărată slugă a lui Hristos. După cum atunci când îl vezi tăind împrejur pe alţii şi jertfind, nu-l condamni pentru aceasta ca iudaizând creştinismul, ci tocmai pentru acest fapt îl încununezi mai mult, ca unul ce s-a înstrăinat de iudaism, tot aşa şi când îl vezi dorind a fi anatema, să nu te tulburi, ci tocmai pentru acest fapt să-l proclami, aflând cauza adevărată pentru care el voia a fi anatema.

Dacă nu vom examina cauzele faptelor, atunci şi pe elen îl vom numi ucigător de oameni, şi pe Avraam, şi încă pe acesta nu numai ucigător de oameni, ci chiar ucigător de prunci, şi pe Finees

(Judecătorii 20, 28), şi pe Petru îi vom considera astfel. Şi nu numai despre sfinţii lui Dumnezeu vom bănui multe lucruri absurde dacă nu vom păzi regula aceasta, ci chiar despre Însuşi Dumnezeu. Deci, ca nu cumva să se întâmple una ca aceasta, să adunăm la un loc mai întâi tot ceea ce contribuie la justificarea faptelor petrecute, ca de pildă cauza, intenţia, timpul, locul şi toate celelalte, şi numai după aceea să examinăm faptul. Aceasta e bine a se face şi acum, fiind vorba de acest suflet fericit.

Aşadar, care a fost cauza pronunţării acestor cuvinte? Iarăşi e vorba de Iisus cel dorit. Şi cu toate acestea, el nu zice asemenea cuvinte pentru Hristos, ci „aş fi dorit să fiu eu însumi anatema de la Hristos pentru fraţii mei”. Dar şi aceasta e tot din marea lui umilinţă, căci nu voieşte a se arăta ca şi cum ar vorbi ceva mare şi ar face pe placul lui Hristos. De aceea şi zice: „cei de un neam cu mine, după trup”, ca să acopere oarecum meritul lui. Şi că el voia totul pentru Hristos, ascultă ce spune în cele următoare, într-adevăr, după ce zice: ***„cei de un neam cu mine, după trup”***, adaugă imediat: ***„Care sunt israeliţi, ale cărora sunt înfierea şi slava şi legămintele şi Legea şi închinarea şi făgăduinţele, ai cărora sunt părinţii şi din care după trup este Hristos, Cel ce este peste toate Dumnezeu, binecuvântat în veci. Amin!”*** (9, 4-5).

„Ei, şi ce înseamnă aceasta?”, zici tu. ***„Căci dacă el dorea a fi anatema ca să creadă alţii, trebuia să dorească aceasta şi pentru celelalte neamuri. Dar dacă el doreşte aceasta numai pentru iudei, dovedeşte că o voieşte nu pentru Hristos, ci pentru înrudirea sa cu dânşii”.*** Şi cu toate acestea, dacă el ar fi dorit acest lucru pentru neamuri, faptul nu ar fi părut atât de lămurit; acum însă, când o doreşte pentru iudei numai, se arată cu claritate că o face pentru slava lui Hristos. Şi ştiu bine că ceea ce eu vă vorbesc acum vi se pare paradoxal; însă, ca să nu vă tulburaţi, de îndată voi încerca să vă lămuresc în această chestiune.

Într-adevăr, Apostolul n-a spus aceste cuvinte la întâmplare şi fără o judecată matură, ci din pricină că vorbeau cu toţii de Dumnezeu şi-L învinovăţeau, că deşi ei s-au învrednicit a fi numiţi fii ai lui Dumnezeu şi au primit şi Legea, că deşi ei mai înainte de toţi L-au

cunoscut de Dumnezeu cel adevărat, s-au bucurat de atâta slavă din partea Lui şi mai înainte de lumea cealaltă L-au slujit, că deşi au primit şi făgăduinţele şi sunt fii adevăraţi ai acelor părinţi iubiţi de El, şi încă mai mult, că deşi tot strămoşii lor au fost strămoşi şi ai lui Hristos, căci aceasta înseamnă expresia „din care după trup este Hristos”, cu toate acestea ei se vedeau acum necinstiţi şi excluşi, iar în locul lor introduşi oameni care niciodată n-au cunoscut pe Dumnezeu, adică neamurile (popoarele). Deci, ***fiindcă spuneau lucruri ca acestea şi adresau blasfemii lui Dumnezeu, Pavel, auzindu-le, se mâhnea şi se tulbura în sufletul său pentru slava lui Dumnezeu. De aceea dorea el a fi anatema, dacă astfel ar fi fost cu putinţă să se mântuiască aceia şi să înceteze cu astfel de blasfemii, şi nicidecum să nu se creadă că Dumnezeu i-ar fi amăgit pe descendenţii celor cărora le-a făgăduit din vechime darurile Sale.***

Deci după ce a spus aceasta, a adăugat imediat: ***„Dar nu aşa că ar fi căzut cuvântul lui Dumnezeu”*** (9, 6), arătând că doreşte a suferi el totul pentru cuvântul lui Dumnezeu, adică pentru făgăduinţa dată lui Avraam, şi împlinită.

După cum se părea că şi Moise se ruga lui Dumnezeu şi mijlocea pentru iudei, iar în realitate făcea totul pentru slava lui Dumnezeu, zicând: ***„Ca cei ce trăiesc în pământul de unde ne-ai scos Tu să nu zică: Domnul nu i-a putut duce în pământul ce le-a făgăduit şi, urându-i, i-a scos ca să-i omoare în pustiu”*** (Deuteronomul 9, 28), tot aşa face şi Pavel aici, ca şi cum pare că ar zice: ***„ca să nu spună ei că a căzut făgăduinţa lui Dumnezeu, şi că El va fi minţit cumva, căci făgăduinţa dată nu s-ar fi îndeplinit, pentru aceea – zice – aş fi dorit a fi şi anatema”.*** De aceea nu spune că ar face aceasta pentru neamuri, căci nimic nu le făgăduise lor, şi nici nu-i slujeau Lui, şi nici nu-l blestemau acelea din cauza iudeilor, ci dorea a fi anatema pentru iudei, care primiseră făgăduinţa şi înainte de toţi erau familiari şi prieteni ai lui Dumnezeu. Ai văzut, deci, că dacă el ar fi dorit aceasta pentru neamuri, nu s-ar fi putut arăta atât de evident că a făcut-o pentru slava lui Hristos? Fiindcă el voia, însă, a fi anatema pentru iudei, prin aceasta s-a dovedit mai ales că el dorea acest lucru numai pentru slava lui Hristos.

De aceea şi zice el: ***„ale cărora sunt înfierea şi slava şi***

legămintele şi Legea şi închinarea şi făgăduinţele". „Căci – zice – şi Legea care vorbeşte de Hristos de acolo este, şi aşezămintele date lor, şi chiar El Însuşi este dintre ei, şi toţi părinţii care au primit făgăduinţele dintre dânşii au fost; însă lucrurile s-au petrecut cu totul invers, fiindcă ei au căzut din toate făgăduinţele acelea. De aceea şi sunt mâhnit, şi aş prefera, dacă ar fi cu putinţă, să fiu despărţit de ceata celor de pe lângă Hristos, şi să fiu înstrăinat, nu însă şi de dragostea Lui – să nu fie una ca aceasta! Fiindcă şi ceea ce fac, tot pentru dragostea Lui o fac, şi aş primi ca să fiu despărţit şi înstrăinat de mulţumirea şi slava aceea, numai ca Stăpânul meu să nu fie defăimat şi să nu-i mai aud pe ei zicând că făgăduinţele lui Dumnezeu au devenit ar fi fost doar amăgiri, căci unora le-ar fi făgăduit şi altora le-ar fi dat cele făgăduite; ca şi când din alţii s-a născut şi pe alţii a mântuit; ca şi când strămoşilor iudeilor le-a făgăduit, iar pe urmaşii acelora lăsându-i, a adus în locul lor pe cei ce niciodată nu l-au cunoscut pe El, şi pe aceştia i-a învrednicit bunurilor făgăduite acelora. Aceia se chinuiau studiind Legea şi citind profeţiile, iar cei de pe la templele păgâne, cei ce de-abia ieri s-au întors de la idolatrie, au devenit superiori acelora. Atunci cum se poate zice că aceasta este pronia Lui? Deci ca să nu se mai spună acestea despre Stăpânul meu, deşi toate cu nedreptate se spun, aş prefera să cad şi din Împărăţia Cerurilor, şi din slava aceea negrăită, şi aş suferi cu plăcere toate relele, numai să nu mai aud deloc defăimându-se Cel iubit şi dorit de mine, şi aceasta ar fi pentru mine cea mai mare mângâiere".

Dar dacă nu admiţi deloc cele vorbite până acum, gândeşte-te însă că mulţi părinţi au preferat a face astfel pentru copiii lor, adică a se despărţi de dânşii spre a-i vedea mai fericiţi, au preferat, zic, a se despărţi de convieţuirea cu ei, crezând că această despărţire este spre bunăstarea şi fericirea lor. Dar fiindcă noi suntem departe de o asemenea dragoste, de aceea nici nu putem pricepe cele vorbite de dânsul. Astfel, unii, care sunt nevrednici chiar de a pronunţa numele lui Pavel, şi care stau departe cu mult de ardoarea şi râvna lui, cred că Apostolul vorbeşte acestea despre moartea cea vremelnică. Pentru unii ca aceştia aş putea zice că atât de mult sunt străini şi nu cunosc pe Pavel, pe cât cei orbi nu cunosc razele soarelui, şi poate chiar mai mult. Cel ce murea pe fiecare zi, cel ce îşi asuma un nor de primejdii, şi zicea:

„Cine ne va despărţi pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul, sau strâmtoarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte?" (8, 35), şi care, nemulţumit cu cele spuse aici, s-a urcat la cer, şi mai presus de cerul cerurilor, şi a trecut în revistă pe îngeri, arhangheli şi toate puterile cele de sus, a împreunat la un loc cele prezente cu cele viitoare, cele văzute cu cele nevăzute (însă pricepute de mintea omului), pe cele triste cu cele bune şi plăcute, pe cele din înălţime cu cele din adâncuri, şi care, cu un cuvânt, nu lăsa nimic, ba încă nemulţumit cu cele spuse până aici, mai vorbeşte şi de o altă făptură care ar mai exista, după cum după toate acelea ar fi trebuit să amintească de moartea aceasta vremelnică ca de un lucru mare? Nu este aşa, nu; ci o astfel de închipuire mi se pare, aşa-zicând, ca o judecată a viermilor ce foiesc într-o grămadă de bălegar.

Dacă el ar fi vorbit despre moartea aceasta, apoi cum de dorea a fi anatema de la Hristos? O astfel de moarte l-ar fi unit mai curând cu ceata celor de pe lângă Hristos şi l-ar fi făcut a se bucura de acea slavă. Sunt însă şi alţii care îndrăznesc a vorbi lucruri încă şi mai nebune decât aceia.

„Nu vorbeşte Apostolul despre moartea cea vremelnică", zic aceştia, „ci dorea să fie el giuvaerul şi odorul cel consfinţit (anatema) al lui Hristos"! Dar care n-ar dori acest lucru, fie chiar dintre cei mai comuni şi căzuţi? Şi cum ar fi trebuit să se facă aceasta, ca el să fie giuvaerul lui Hristos pentru rudele lui cele după trup? Să lăsăm la o parte fabulaţiile şi nimicurile acestora, căci asemenea vorbe nu merită nici chiar răspuns, întocmai după cum nu răspundem la gângurelile pruncilor, şi să ne reîntoarcem iarăşi la cuvântul Apostolului, desfătându-ne în noianul dragostei lui, şi înotând în toate părţile în libertate, să înţelegem bine acea văpaie de dragoste negrăită. Dar, orice ar spune cineva, totuşi nimic nu va spune, căci dragostea lui Pavel era cu mult mai întinsă decât orice mare sau noian, mai iute şi mai arzătoare ca orice pară sau văpaie de foc, şi nici un cuvânt nu ar putea să o descrie după dreptate, ci numai cel ce a câştigat o astfel de dragoste ştie şi o cunoaşte cu exactitate.

Vino, deci, să punem iarăşi în vedere acele cuvinte ale Apostolului. ***„Căci aş fi dorit să fiu eu însumi, zice, anatema de la***

Hristos”. Ce vrea să zică prin „eu însumi”? Cel ce devenise dascălul tuturor, cel ce culesese o mulţime de merite, cel ce aştepta mii de cununi, cel ce dorea pe Hristos atât de mult încât prefera dragostea Lui înaintea tuturor celorlalte, cel ce ardea pe fiecare zi pentru Dânsul, şi pe toate le credea a fi secundare dragostei către Acesta, el, zic, nu se lăsa numai a fi iubit de Hristos, ci a-L şi iubi pe El foarte. De aceea el numai la aceasta îşi avea aţintită privirea, iar pe toate celelalte le suferea cu uşurinţă. La un singur lucru se gândea înaintea tuturor, anume cum să-şi sature această iubire curată, această dragoste nesfârşită către El. Dorea a fi anatema de la Hristos pentru fraţii lui, însă fiindcă nu era să se întâmple aşa, şi nici nu era să fie anatema, se încearcă mai departe a trece la dezvinovăţirea faptelor, iar pe cele vorbite în şoaptă de toţi scoţându-le pe faţă, se încearcă a le răsturna. Dar înainte de a intra în dezvinovăţirea acelor fapte, el a şi pus deja prin anticipaţie bazele justificării.

Căci când zice: ***„ale cărora sunt înfierea şi slava şi legămintele şi Legea şi închinarea şi făgăduinţele”***, ***nimic altceva nu spune decât că Dumnezeu a voit ca ei să se mântuiască, iar voinţa aceasta a manifestat-o prin cele ce a făcut cu ei mai înainte, pentru care şi Hristos dintre ei s-a născut, şi prin care şi părinţilor lor le-a dat făgăduinţele, iar ei, prin propria lor nerecunoştinţă, s-au lepădat de binefacerile lui Dumnezeu.*** De aceea Apostolul a scos la iveală tocmai acele fapte care sunt dovadă a harului lui Dumnezeu, însă nu şi laude adresate lor. Căci şi înfierea s-a acordat din harul Lui, şi slava, şi făgăduinţele, şi Legea. Toate acestea cugetându-le Apostolul, şi gândindu-se câtă grijă a avut Dumnezeu împreună cu Fiul Său de mântuirea lor, a strigat la urmă cu glas mare, zicând: ***„Cel ce este binecuvântat în veci. Amin!”***, înălţând prin aceste cuvinte mulţumiri Fiului lui Dumnezeu, pentru toţi oamenii. ***„Şi ce este – zice – dacă unii îl blestemă şi-L defaimă? Noi însă, care cunoaştem cele negrăite ale Lui, şi negrăita înţelepciune, precum şi purtarea Lui de grijă cea mare, ştim clar că nu de blasfemii este vrednic, ci de mulţumiri şi laude”.*** Nemulţumindu-se nici cu aceasta în conştiinţa lui, încearcă la urmă a aduce şi raţionamente, şi întrebuinţează multă putere în cuvinte contra lor.

Nu s-a adresat lor mai dinainte, ci numai după ce a nimicit

bănuiala ce era în sufletul lor. Şi ca să nu se pară că le vorbeşte ca unor duşmani, mai departe le zice: ***„Fraţilor, bunăvoinţa inimii mele şi rugăciunea mea către Dumnezeu, pentru Israel, este spre mântuire"*** (Romani 10, 1). Şi aici, împreună cu celelalte pe care le-a spus, pregăteşte astfel lucrurile, încât să nu se pară că ceea ce avea să vorbească împotriva lor le-ar vorbit din duşmănie. Pentru aceasta nu se fereşte a-i numi rude după trup şi fraţi. Dacă a şi vorbit despre Hristos cele ce a vorbit, totuşi le mişcă şi lor cugetul şi îi vesteşte mai dinainte cu cuvântul, căutând a se descărca de orice bănuială pentru cele ce voia a le grăi, şi numai după aceea trece la dezvoltarea chestiunii pe care mulţi o discutau, căutându-i dezlegarea.

Într-adevăr, mulţi se întrebau, după cum am mai spus, din ce cauză cei ce au primit făgăduinţele au căzut, pe când cei ce nici n-au auzit vreodată de acele făgăduinţe s-au mântuit. Deci această nesiguranţă căutând să o dezlege, a dat acea dezlegare dinainte de antiteză. Ca să nu spună cineva: „Dar ce? Tu te îngrijeşti de slava lui Dumnezeu mai mult decât se îngrijeşte Dumnezeu de aceasta? Are El nevoie de ajutorul tău, ca să nu cadă cuvântul Lui?". Faţă de asemenea întrebări, Apostolul, ridicându-se, zice: ***„Nu că ar fi căzut cuvântul lui Dumnezeu am spus acestea, ci ca să arăt dragostea faţă de Hristos. Chiar aşa cum s-au desfăşurat împrejurările, noi nu suntem în necunoştinţă de cuvintele lui Dumnezeu. Dumnezeu a zis lui Avraam: Ţara aceasta o voi da urmaşilor tăi*** (Facere 12, 7) ***şi se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului*** (Facere 12, 3)".

„Să vedem acum care este sămânţa – zice –, căci nu toţi cei dintru el sunt cu adevărat sămânţa lui". De aceea şi spune mai departe: ***„Căci nu toţi cei din Israel sunt şi izraeliţi; nici pentru că sunt urmaşii lui Avraam, sunt toţi fii"*** (9, 7). „Dacă voieşti să ştii – zice – care este sămânţa lui Avraam, vei vedea făgăduinţa dată odinioară seminţei lui, şi astfel vei cunoaşte că în nici un caz cuvântul lui Dumnezeu n-a căzut. Şi care este acea sămânţă? Nu eu de la mine spun aceasta, ci însăşi Scriptura o explică, zicând: ***„Cei din Isaac se vor chema urmaşii tăi"*** (Facerea 21, 12).

Dar explică-ne pe înţeles, ce înseamnă oare „din Isaac", aşa cum zice Scriptura?

„Adică: Nu copiii trupului sunt copii ai lui Dumnezeu, ci fiii făgăduinţei se socotesc urmaşi” (9, 8). Tu ia seama încă o dată la înţelepciunea lui Pavel şi înălţimea minţii lui, căci explicând acestea toate, el n-a spus că „nu cei care sunt fii ai trupului sunt urmaşi ai lui Avraam”, ci „copii ai lui Dumnezeu”, cu care ocazie leagă la un loc cele vechi cu prezentul, arătând totdeodată că nici Isaac nu i-a fost fiu lui Avraam în mod întâmplător.

Ceea ce el spune, aşa şi este; căci câţi s-au născut după Isaac, aceştia sunt fiii lui Dumnezeu şi urmaşii lui Avraam. De aceea a şi spus că: „cei din Isaac se vor chema urmaşii tăi”, ca să afli că numai cei născuţi după Isaac, sau în felul naşterii lui Isaac, sunt mai ales urmaşii lui Avraam.

Şi cum s-a născut Isaac? Nu după legea firii, nici după puterea trupului, ci după puterea făgăduinţei. Şi ce înseamnă „după puterea făgăduinţei?”. ***„(La anul) pe vremea aceasta voi veni”, zice, „şi Sara va avea un fiu” (***9, 9). Deci această făgăduinţă şi cuvântul lui Dumnezeu au plăsmuit pe Isaac şi l-au născut. Căci ce a putut fi, dacă s-a supus şi pântecele cel sterp al femeii? Nu puterea pântecelui a născut pe copil, ci puterea făgăduinţei.

Tot aşa şi noi ne naştem prin puterea cuvintelor lui Dumnezeu. Atunci când ne găsim în vasul botezului, cuvintele lui Dumnezeu sunt acelea care ne plăsmuiesc şi ne nasc pe noi a doua oară, din apă, căci botezându-ne în numele Tatălui, şi al Fiului, şi al Sfântului Duh, noi ne naştem din nou, duhovniceşte. Dar această naştere nu este prin puterea firii, ci din făgăduinţa lui Dumnezeu. După cum naşterea lui Isaac a fost mai înainte vestită, şi după aceea s-a împlinit întocmai, tot aşa şi naşterea aceasta a noastră a fost vestită cu mulţi ani înainte prin toţi profeţii, şi numai după aceasta a devenit realitate.

Ai văzut în ce mod a dovedit aceasta Apostolul, şi cum el, făgăduind a spune un lucru mare, l-a pregătit cu atâta simplitate, şi cu atâta îndemânare a dezvoltat această chestiune? Dar dacă iudeii ar spune că expresia din Vechiul Testament „cei din Isaac se vor chema urmaşii tăi” (Facere 21, 12), ar însemna şi aceea că toţi cei născuţi din

Isaac trebuie a fi consideraţi urmaşi ai lui; urmaşi ai lui ar trebui socotiţi şi idumeii, şi toţi aceia consideraţi fii ai lui, fiindcă strămoşul lor, Isav, a fost fiul lui Isaac. Însă, acum aceia nu mai sunt consideraţi ca fii, ci ca străini şi cu totul înstrăinaţi de el.

Ai văzut, prin urmare, că nu fiii trupului sunt fiii lui Dumnezeu, şi că chiar naşterea din botez este preînchipuită prin naşterea lui Isaac, ca fiind venită de sus, în aceeaşi ordine? Dar dacă tu îmi spui de pântece, şi eu îţi voi spune ţie de apă. După cum aici totul este al Duhului Sfânt, tot aşa şi acolo totul este al făgăduinţei, deşi pântecul Sarei, din pricina sterilităţii şi a bătrâneţii, era mai rece decât apa.

Să cunoaştem, deci, nobleţea noastră cu toată exactitatea, şi să dovedim aceasta printr-o viaţă vrednică de acea nobleţe; căci nu are în ea nimic trupesc, nimic pământesc. Fiindcă nu a fost la mijloc nici somnul, nici voinţa şi împreunarea trupului, nici ademenirea poftei, ci totul a fost făcut numai de iubirea de oameni lui Dumnezeu. După cum acolo, deşi era vârsta înaintată şi puterea sleită, s-a născut Isaac, aşa şi aici, deşi a trecut peste noi bătrâneţea păcatelor, fără de veste se ridică noul Isaac, şi cu toţii devenim fiii lui Dumnezeu şi urmaşii lui Avraam.

„Dar nu numai ea, ci şi Rebeca, având copii gemeni dintr-unul, Isaac, părintele nostru” (9, 10). Mare este nedumerirea de aici, pentru care şi pune în mişcare multe cugetări, şi de peste tot încearcă a dezlega această nedumerire. Dacă e ceva nou şi paradoxal ca după atâtea făgăduinţe iudeii să cadă, apoi cu atât mai paradoxal e faptul ca noi să intrăm în bunurile făgăduite acelora, noi care nici nu ne-am aşteptat la aceasta.

S-a petrecut acelaşi lucru, ca de pildă cu fiul împăratului care, având făgăduinţa de a moşteni pe tatăl său pe tron, ar fi azvârlit în rândul celor necinstiţi, iar în locul lui s-ar ridica pe tron un om condamnat şi încărcat de mii de rele, scos din închisoare, care ar lua stăpânirea cuvenită aceluia. Şi ce ai avea de răspuns aici? Că fiul a fost nevrednic? Dar şi acesta e nevrednic, şi chiar cu mult mai nevrednic. Deci trebuia ca deopotrivă să fie pedepsiţi, sau deopotrivă cinstiţi. Un asemenea fapt s-a petrecut cu iudeii şi cu neamurile, ba chiar cu mult mai curios. Cum că toţi au fost nevrednici, aceasta a arătat-o în pasajele

dinainte, zicând: ***„Fiindcă toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu”*** (Romani 3, 23), însă faptul uimitor este că, fiind toţi nevrednici, singure neamurile s-au mântuit.

Pe lângă acestea apoi, ar mai putea cineva să fie nelămurit şi asupra unei alte chestiuni, şi să zică: „Dacă Dumnezeu nu avea să-Şi îndeplinească făgăduinţele date lor, atunci de ce le-a mai făgăduit? Oamenii desigur că de multe ori se înşeală făgăduind daruri celor nevrednici, din cauză că nu pot cunoaşte bine nici vrednicia celor ce urmează a primi darurile făgăduite, nici viitorul. Dar Cel ce ştie mai dinainte cele viitoare ca şi cele prezente, şi cunoaşte bine că vor fi nevrednici de făgăduinţele date, şi nu vor lua nimic din ele, din ce cauză le mai făgăduieşte?”.

Şi cum a dezlegat această nelămurire Pavel? Prin aceea că a arătat cine anume este Israel, căruia i-a făgăduit Dumnezeu. O dată arătat şi dovedit faptul acesta, şi celălalt fapt, anume că toate făgăduinţele acelea s-au împlinit, este întru totul dovedit. Aceasta adeverind Apostolul, iată că el zicea: ***„Căci nu toţi cei din Israel sunt şi israeliţi”.*** De aceea nici n-a pus aici numele de Iacov, ci numele de Israel, nume care constituia un merit al dreptului aceluia, nume care de sus îi fusese dat în dar şi care era simbol că a văzut pe Dumnezeu, deşi mai sus a zis că toţi au păcătuit şi s-au lipsit de slava lui Dumnezeu.

Dar dacă toţi au păcătuit, cum de unii s-au mântuit, iar alţii au pierit? Pentru că nu toţi au voit a se apropia de El. Din partea Lui toţi au fost păstraţi bine până la urmă, fiindcă cu toţii au fost chemaţi. Dar pe aceasta Apostolul încă n-a spus-o până acum, ci prin alte exemple, aducând în vedere altă chestiune, o dezleagă cu succes, făcând şi aici ceea ce a făcut în pasajele anterioare, unde a dezlegat o nelămurire prin altă nelămurire. Fiindcă acolo se întreba: cum oare, dacă Hristos a săvârşit îndreptarea, toţi ceilalţi s-au bucurat de acea dreptate?

Iată că Apostolul a adus în discuţie pe Adam, zicând: ***„Căci, dacă prin greşeala unuia moartea a împărăţit printr-unul, cu mult mai mult cei ce primesc prisosinţa harului şi a darului dreptăţii, vor împărăţi în viaţă prin Unul Iisus Hristos”*** (Romani 5, 17). Chestiunea lui Adam n-o dezleagă aici, pe când pe cea cu privire la Hristos o

dezleagă prin cealaltă, şi arată că mai multă raţiune are faptul ca cel mort să aibă încă mai multă putere asupra lor.

Ca prin greşeala unuia să fie pedepsiţi toţi, nu pare multora a fi ceva drept şi conform judecăţii noastre omeneşti, pe când faptul ca prin biruinţele unuia toţi să se îndrepteze, are în sine şi multă raţiune, şi multă măreţie divină. Totuşi Apostolul n-a dezlegat această nedumerire, şi astfel, cu cât problema rămânea mai nelămurită, cu atâta mai mult şi iudeului i se închidea gura, iar nedumerirea unui fapt trecea la celălalt fapt, de unde şi devenea mai lămurit, întocmai face şi aici, căci dezleagă cele căutate prin alte fapte aflate iarăşi în nedumerire.

Să nu uităm că lupta Apostolului este îndreptată aici împotriva iudeilor. De aceea şi pe exemplele pe care le-a pus în joc nu le dezleagă bine, căci nici nu era el răspunzător de ele în timp ce se afla în lupta cu iudeii, pe când pe toate celelalte ale lui le face mai clare din acele exemple.

„Şi de ce te minunezi, zice, că unii dintre iudei s-au mântuit acum, iar alţii nu s-au mântuit? Acest fapt l-ar putea vedea cineva petrecându-se de la început cu patriarhii. De ce numai Isaac este numit urmaş al lui Avraam, pe când Avraam a fost tată şi al lui Ismael, şi al altora mulţi? Dar, zici tu, Ismael era născut din sluga lui, numită Agar. Şi ce are a face aceasta cu tatăl său Avraam? Dar fie şi aşa, scoată-se Ismael din pricina mamei sale, însă ce poţi spune de Chetura şi de fiii născuţi de ea? Nu erau aceştia liberi şi născuţi din femeie liberă? De ce n-au fost cinstiţi şi aceştia cu aceeaşi întâietate ca Isaac? Şi ce vorbesc eu de aceştia? Căci şi Rebeca a fost unica femeie a lui Isaac, şi a născut doi copii cu Isaac, şi cu toate acestea acei copii născuţi din acelaşi tată şi aceeaşi mamă, sub aceleaşi dureri amândoi, ba pe lângă acestea şi gemeni, nu s-au bucurat de aceleaşi bunuri. Deşi aici nu poţi veni cu pretextul robiei mamei, ca pentru Ismael, nu unul s-a născut dintr-o mamă, iar altul din altă mamă, după cum s-a petrecut cu cei născuţi din Chetura şi Sara, ei amândoi fiind părtaşi durerilor mamei în timpul facerii, şi totuşi nu amândoi s-au învrednicit aceloraşi daruri”.

De aceea şi Pavel, aducând un exemplu mai grăitor, pare că ar zice: „Nu numai cu Isaac s-a întâmplat aceasta”, vezi bine, „ci şi Rebeca, având copii gemeni dintr-unul Isaac, părintele nostru…”.

„Şi nefiind ei încă născuţi şi nefăcând ei ceva bun sau rău, ca să rămână voia lui Dumnezeu cea după alegere, nu din fapte, ci de la Cel care cheamă. I s-a zis ei că «cel mai mare va sluji celui mai mic», precum este scris: «Pe Iacov l-am iubit, iar pe Isav l-am urât»” (9, 11-13).

Deci, de ce oare unul era iubit, iar altul era urât? De ce unul slujea, iar celălalt era slujit? Fiindcă unul era rău, iar celălalt era bun. Deşi ei încă nu se născuseră, totuşi unul era cinstit, iar celălalt era condamnat, şi după ce s-au născut, Dumnezeu a zis că „cel mai mare va sluji celui mai mic”. De ce a zis Dumnezeu aceste cuvinte? Fiindcă El nu aşteaptă, ca noi oamenii, ca să vadă din sfârşitul faptelor binele sau răul, pe cel bun sau pe cel rău, ci şi mai înainte de acestea El cunoaşte care este rău şi care este bun. Acest fapt s-a petrecut cu o mai mare minune pe timpul israeliţilor.

„Şi ce spun eu – zice – despre Isav şi Iacov, dintre care unul a fost rău şi celalalt bun? Pe timpul israeliţilor păcatul acesta era comun, căci cu toţii se închinau viţelului celui de aur, şi totuşi unii au fost miluiţi, iar alţii nu s-au bucurat de acea milă. ***„Voi milui, zice, pe cine vreau să-l miluiesc şi Mă voi îndura de cine vreau să Mă îndur”*** (9, 15). Acest fapt l-ar putea vedea cineva petrecându-se şi cu cei pedepsiţi. Ce ai avea de spus despre Faraon, că a fost pedepsit atât de grozav? Că era aspru şi neînduplecat? Aşadar singur el era aşa, şi nimeni altul? Cum atunci de a fost pedepsit atât de grozav? Ce înseamnă oare, că şi pe timpul iudeilor Dumnezeu a chemat un popor care nu era popor, şi iarăşi nu pe toţi i-a învrednicit de aceeaşi cinste?

„Chiar dacă, zice, poporul tău, Israele, ar fi ca nisipul mării, numai o rămăşiţă se va întoarce” (Isaia 10, 22). Dar din ce cauză numai „rămăşiţa” trebuia a se mântui? Ai văzut că cele ce ţi-am pus înainte te-au băgat în nedumerire? Şi cu drept cuvânt, căci când e nevoie de a băga în nedumerire pe protivnicul tău, tu nu îndată dezlegi nedumerirea. Dacă şi tu însuţi te găseşti în aceeaşi nedumerire, de ce

atunci îţi iei asupra-ţi primejdii prisoselnice? De ce îl îndârjeşti pe acela, trăgând totul în partea ta? Căci spune-mi, iudeule, tu, care nu pricepi atâtea lucruri şi nu poţi dezlega nimic din acestea, cum ne poţi explica împrejurările chemării neamurilor?

Eu cunosc cauza puternică şi dreaptă de ce neamurile s-au îndreptat, iar voi aţi căzut. Şi care e acea cauză? Aceia [neamurile] s-au îndreptat din credinţă, iar voi aţi căzut din faptele Legii, sau, după cum zice Apostolul, ***„necunoscând dreptatea lui Dumnezeu şi căutând să statornicească dreptatea lor, dreptăţii lui Dumnezeu ei nu s-au supus”*** (Romani 10, 3).

Dezlegarea oricărui pasaj, fiind zis pe scurt, în felul acesta este rezolvată de acest suflet fericit. Pentru ca acestea să fie mai clare, să examinăm în detaliu cele vorbite de Apostol, însă să ştim acest lucru, că principalul pentru fericitul Pavel era ca prin toate cele spuse să arate că numai Dumnezeu cunoaşte pe cei vrednici, iar dintre oameni nici unul, chiar de ar crede el că ştie. Cel ce cunoaşte cele negrăite ale cugetului nostru, El singur ştie clar cine sunt vrednici de cunună şi cine sunt vrednici de pedeapsă şi osândă. De aceea a şi pedepsit pe mulţi, pe care oamenii îi credeau ca buni, şi din contră, pe mulţi crezuţi ca răi El i-a încununat, arătându-i ca nefiind răi, căci El nu dă hotărârea după părerea slugilor, ci în urma propriei Sale judecăţi, exacte şi nepărtinitoare, şi nu aşteaptă desfăşurarea faptelor spre a vedea care e rău şi care nu. Dar ca nu cumva să facem cuvântul mai obscur, să revenim chiar la cuvintele apostolice.

„Dar nu numai ea, zice, ci şi Rebeca, având copii gemeni dintr-unul”. „Puteam – zice – să spun şi de fiii ce i-a avut de la Chetura, dar n-am spus, ci, pentru ca biruinţa să fie mai mare, eu pun la mijloc pe cei născuţi din acelaşi tată şi aceeaşi mamă. Căci amândoi au fost din Rebeca şi din Isaac, fiul adevărat al lui Avraam, cel încercat şi preferat înaintea tuturor, pentru care a zis: cei din Isaac se vor chema urmaşii tăi, care a şi devenit părintele nostru. Dar dacă el a fost părintele nostru, trebuia ca şi cei dintru el să fie părinţii noştri, şi cu toate acestea n-au fost”.

Ai văzut că aceasta s-a petrecut nu numai cu Avraam, ci şi cu fiul

său Isaac, şi cum că pretutindeni numai credinţa şi virtutea sunt cele care strălucesc şi care caracterizează adevărata înrudire? De aici, deci, aflăm că nu numai pentru modul naşterii se numesc fii ai aceluia, ci şi pentru că sunt vrednici de născătorul lor şi de virtuţile lui. Dacă ar fi vorba ca să se aibă în vedere numai modul naşterii, ar fi trebuit ca şi Isav să se bucure de aceleaşi bunuri ca şi Iacov, deoarece şi el ieşise din pântecele sterp (mortificat), fiindcă şi mama lui, Rebeca, era stearpă. Dar nu numai aceasta ne interesează, ci şi modul care contribuie nu puţin la învăţătura noastră morală. Apostolul nu zice că, de vreme ce unul a fost bun, iar celalalt rău, atunci a fost preferat cel bun, ca nu cumva să-l întâmpine imediat şi să-i zică: „Dar ce? Sunt oare mai buni cei dintre neamuri decât cei din tăierea împrejur?”. Căci deşi faptul în sine era adevărat, totuşi el n-a zis aceasta, fiindcă ar fi părut foarte greoi, ci a aruncat totul la cunoştinţa lui Dumnezeu, cu Care nimeni n-ar fi îndrăznit a se lupta, oricât de nebun ar fi fost.

„Nefiind ei încă născuţi, zice, şi nefăcând ei ceva bun sau rău…, i s-a zis ei că cel mai mare va sluji celui mai mic”. Aici se mai arată că nici nobleţea cea după trup nu poate folosi cu ceva, ci trebuie a căuta virtutea sufletului, pe care Dumnezeu o ştie şi mai înainte de fapte. Acesta este faptul prevederii şi al precunoştinţei lui Dumnezeu, ca El să aleagă pe om chiar încă de când se găseşte ca prunc în pântecele mamei sale. ***„Ca să se învedereze – zice – alegerea lui Dumnezeu cea făcută după precunoştinţa Lui, din prima zi El ştie şi proclamă pe cel bun şi pe cel rău. Deci să nu-mi spui că ai citit Legea şi profeţii, şi că i-ai slujit atâta timp, căci Cel ce ştie a cerca sufletul ştie în acelaşi timp şi cine este vrednic a se mântui. Deci pleacă-te înaintea faptului neînţeles al acestei alegeri, căci singur El ştie cine merită a fi încununat după dreptate”.***

Într-adevăr, câţi oare nu păreau a fi mai buni decât Matei după faptele lor de dinafară? Cu toate acestea Cel ce ştie cele nepricepute şi Care poate cerceta aptitudinea cugetului, Care ştie şi cunoaşte mărgăritarul ce stă aruncat în noroi, Acela, zic, a trecut cu vederea pe toţi ceilalţi şi, admirând frumuseţea lui, l-a ales pe dânsul şi, pe lângă nobleţea voinţei şi a intenţiei mai adăugându-i şi harul Său, l-a declarat vrednic. Dacă până şi meseriaşii cei iscusiţi – şi vorbesc acum de meşteşugurile cele vremelnice, şi de toate celelalte lucruri omeneşti –

ştiu a judeca valoarea obiectelor cu totul altfel de cum judecă cei simpli şi necunoscători, şi ştiu a alege dintre obiectele ce le stau de faţă pe cele mai bune, şi de multe ori depreciază pe cele găsite ca bune de cei simpli şi neştiutori, iar pe cele crezute de aceia ca rele le apreciază ca bune; dacă acest fapt îl vedem de multe ori petrecându-se şi cu îmblânzitorii de cai, căci şi aceştia ştiu a alege caii mai bine decât ceilalţi, dacă, zic, se petrec asemenea fapte şi cu cei ce judecă valoarea pietrelor preţioase şi, în fine, cu toţi bunii meşteşugari, apoi cu atât mai mult trebuie să recunoaştem acest drept lui Dumnezeu cel iubitor de oameni, Lui, Care este înţelepciune nemărginită şi Care pe toate le ştie în mod lămurit.

De aceea, bunăoară, a ales pe vameş, pe tâlhar şi pe desfrânată, pe când pe preoţi, pe cei bătrâni şi pe stăpânitori i-a dispreţuit şi i-a scos afară. Acest fapt l-ar putea vedea cineva şi cu martirii, fiindcă de pildă mulţi dintre ei, fiind nebăgaţi în seamă şi dispreţuiţi în timpul luptelor, s-au încununat, şi din contră, mulţi care erau crezuţi de unii a fi mari, tocmai ei au fost amăgiţi şi au căzut. Deci nu învinovăţi pe Creator, nici să nu zici: „De ce unul a fost încununat, iar celalalt pedepsit?”, căci El face totul după dreptate. De aceea şi zicea: „Pe Iacov l-am iubit, iar pe Isav l-am urât”.

Cum că aşa a fost drept, tu ai cunoscut din sfârşit, pe când El cunoştea lămurit şi mai înainte de sfârşit. ***Căci Dumnezeu nu caută numai la trâmbiţarea şi fala faptelor, ci şi la nobleţea voinţei şi la o intenţie recunoscătoare.*** Un astfel de om, chiar dacă prin vreo împrejurare oarecare ar greşi, totuşi repede îşi va veni în simţiri; chiar de s-ar întâmpla să vieţuiască în răutate, el nu se va lenevi mult, şi Dumnezeu, Care ştie totul, repede îl va trage din prăpastie, după cum şi cel care are voinţa coruptă, chiar dacă s-ar părea că face ceva bun, totuşi împreună cu intenţia lui cea rea se pierde şi el. Fiindcă şi David s-a desfrânat şi a ucis, însă, fiindcă n-a făcut această răutate cu intenţie, ci mai mult dintr-o împrejurare oarecare şi fără prealabilă gândire, repede s-a curăţit de păcat. Fariseul, însă, neîndrăznind a face nimic din toate acestea, ba chiar obosindu-se în fapte bune, totuşi prin reaua lui intenţie totul a pierdut.

„Ce vom zice dar? Nu cumva la Dumnezeu este nedreptate?

Nicidecum!" (9, 14). Prin urmare, nici cu noi nu este nedreptate şi nici cu iudeii. După care adaugă şi un alt argument mai lămurit, zicând: ***„Căci grăieşte către Moise: «Voi milui pe cine vreau să-l miluiesc, şi Mă voi îndura de cine vreau să Mă îndur »"*** (9, 15). Iarăşi a mărit antiteza, tăind-o în două şi producând prin aceasta o nouă nedumerire. Dar pentru ca ceea ce spun să fie mai clar, este necesar a o explica. ***„Şi a zis Dumnezeu Rebecăi că cel mai mare va sluji celui mai mic".*** Deci ce? Nu cumva Dumnezeu este nedrept? Nicidecum. Şi ca dovadă, ascultă cele ce urmează. Acolo, fie virtutea, fie şi răutatea, amândouă au fost ştiute şi hotărâte; dar aici unul şi acelaşi păcat stăpânea pe toţi iudeii, anume acela că-şi făcuseră viţel de aur, şi cu toate acestea unii au fost pedepsiţi, iar alţii nu.

Pentru aceia şi zicea: „Voi milui pe cine vreau să-l miluiesc, şi Mă voi îndura de cine vreau să Mă îndur", ca şi cum ar fi zis: ***„Nu este al tău, Moise, a şti cine sunt vrednici de iubirea Mea de oameni, ci îngădui-Mi Mie acest drept".*** Dar dacă nu era treaba lui Moise de a şti, apoi cu atât mai mult nu poate fi treaba noastră. Tocmai de aceea nici Apostolul n-a citat pur şi simplu această expresie, ci arată şi persoana către care a zis Dumnezeu aceste cuvinte: „Căci grăieşte către Moise", ca în felul acesta să ruşineze pe cel ce ar vrea să le contrazică, nu oricum, ci chiar cu demnitatea persoanei respective.

Deci arătând dezlegarea nedumeririlor, taie în două antiteza şi introduce o nouă antiteză, zicând: ***„Deci, dar, nu este nici de la cel care voieşte, nici de la cel ce aleargă, ci de la Dumnezeu, Care miluieşte"*** (9, 16), iar mai departe adaugă: ***„Căci Scriptura zice lui Faraon: «Pentru aceasta chiar te-am ridicat, ca să arăt în tine puterea Mea, şi ca numele Meu să se vestească în tot pământul»"*** (9, 17).

„După cum acolo – zice – unii s-au mântuit, iar alţii s-au osândit, tot aşa şi aici, căci tocmai pentru aceasta a fost păstrat Faraon". Apoi, iarăşi adaugă o antiteză: ***„Deci, dar, Dumnezeu pe cine voieşte îl miluieşte, iar pe cine voieşte îl împietreşte, îmi vei zice deci: De ce mai dojeneşti? Căci voinţei Lui cine i-a stat împotrivă?"*** (9, 18-19).

Ai văzut cum prin toate acestea el s-a silit să facă lucrul nedesluşit? Şi nici dezlegarea n-o pune imediat, desigur intenţionat, ci

mai întâi închide gura celui ce iscodeşte: ***„Dar, omule, tu cine eşti care răspunzi împotriva lui Dumnezeu?”*** (9, 20). ***Pune această întrebare pentru a mărgini curiozitatea omului şi dorinţa lui de a şti totul, şi după ce-i pune frâu, îl învaţă a cunoaşte ce este Dumnezeu şi ce este omul, cât de necuprinsă de mintea noastră este pronia Lui, şi cum acea pronie covârşeşte judecata noastră, şi cum, în fine, noi trebuie a ne supune Lui fără murmur,*** ca astfel, după ce pregăteşte mai întâi auditoriul, după ce-i mărgineşte şi-i îndreptează cugetarea, la urmă cu o mai mare uşurinţă să poată da şi dezlegarea, şi să facă astfel a fi bine primit cuvântul său.

El nu zice că această chestiune este cu neputinţă de a fi dezlegată, ci că este nepermis a întreba despre astfel de lucruri, şi că noi trebuie a ne supune celor săvârşite de Dumnezeu, şi nicidecum a mai scruta cauza, dacă suntem în necunoştinţă de ea. De aceea şi zice: „tu cine eşti care răspunzi împotriva lui Dumnezeu?”. Ai văzut cum a dispreţuit şi a doborât mândria omului? „Tu cine eşti?”, adică: „Eşti tu părtaş al stăpânirii? Te-ai pus ca judecător al lui Dumnezeu? Dar nici nu poţi a te pune în vreo comparaţie cu El, nu eşti faţă de El cutare sau cutare, ci eşti cu totul un nimic”.

Când Apostolul zice „cine eşti tu?”, el arată prin aceasta o mai mare nimicnicie decât chiar dacă ar fi zis „nu eşti nimic”. De altfel, prin această întrebare se învederează şi o mare indignare din partea lui. Şi n-a zis: „tu cine eşti care nu încuviinţezi”, ci „tu cine eşti care răspunzi împotriva lui Dumnezeu”, care îl contrazici, care I te împotriveşti, care te încumeţi la întrebări cu El, fiindcă atunci când zici că „trebuia aşa să se facă” sau „nu trebuia aşa”, nimic altceva nu este decât cuvânt ieşit din gura celui ce se pune la ceartă cu El.

Ai văzut cum a înfricoşat, cum a înspăimântat, cum a făcut ca noi mai mult să tremurăm decât să cerem răspuns şi să iscodim? Acesta este meritul dascălului eminent, ca să nu meargă el în toate după pofta discipolilor, ci să-i atragă pe aceştia spre voinţa sa, să smulgă spinii, iar numai după aceea să arunce seminţele; cu alte cuvinte, să nu răspundă totdeauna imediat la cele întrebate.

„Oare făptura va zice Celui ce a făcut-o: De ce m-ai făcut aşa?

Sau nu are olarul putere peste lutul lui, ca din aceeaşi frământătură să facă un vas de cinste, iar altul de necinste?” (9, 20, 21). Aici Apostolul nu doboară liberul arbitru spunând aceste vorbe, ci arată până unde trebuie de a se supune omul lui Dumnezeu. Căci a învinovăţi pe Dumnezeu nu este nimic altceva decât că lutul se împotriveşte şi învinovăţeşte pe olar. Nu numai că nu trebuie a se împotrivi cineva, dar nici chiar a grăi sau a gândi ceva împotriva lui Dumnezeu, ci să se asemene cu lutul cel neînsufleţit, care se modelează după mâinile olarului, şi se lasă de a fi purtat încoace şi încolo, după voinţa aceluia. ***Aşadar numai cu acest scop a luat Apostolul acest exemplu, adică pentru a ne arăta supunerea cea nemărginită pe care o datorăm lui Dumnezeu, şi tăcerea ce trebuie a ne impune, noi înşine, iar nicidecum pentru arătarea vieţii noastre.***

Şi aceasta trebuie a o avea în vedere pretutindeni, adică aceea că exemplele nu trebuie a fi luate toate în sens general, ci, alegând numai ceea ce este folositor din ele, să le luăm în sensul în care au fost luate, lăsând la o parte tot ce s-ar mai putea scoate din ele. Astfel, de exemplu, când Scriptura zice: ***„Plecatu-s-a şi s-a culcat ca un leu***” (Numerii 24, 9), noi înţelegem aici numai ceva neînvins, ceva furios, nu însă şi ceva sălbatic, sau vreo altă însuşire a leului; şi iarăşi când zice: ***„Întâmpina-i-voi ca o ursoaică lipsită (de pui)”***, noi înţelegem aici răzbunarea; sau când zice: ***„Domnul Dumnezeul tău este foc mistuitor”*** (Deuteronomul 4, 24), se înţelege numai mistuirea sau consumarea pedepsei.

Tot aşa şi aici, sub denumirea de lut, olar şi vase, noi trebuie a înţelege numai ceea ce a înţeles şi Pavel. Dar şi mai departe, când el zice: ***„Sau nu are olarul putere peste lutul lui, ca din aceeaşi frământătură să facă un vas de cinste, iar altul de necinste?”, să nu crezi că vorba a fost zisă de Pavel cu privire la creaţie, sau la vreo silire oarecare a voinţei libere, ci numai la deosebirea cea mare dintre Creator şi făptură, fiindcă dacă nu vom înţelege astfel, vom cădea în multe absurdităţi.*** De pildă, dacă ar fi vorba aici despre voinţă sau intenţie, atunci El este creatorul şi al celor buni, şi al celor răi, şi atunci omul este în afară de orice răspundere pentru faptele sale.

Aici Pavel se arată luptându-se cu sine însuşi, ca unul ce

pretutindeni şi în orice ocazie încununează numai buna intenţie şi voia liberă a omului. Prin urmare, nimic altceva nu voieşte el a pregăti aici, decât a convinge auditoriul să se plece cu toată umilinţa dinaintea lui Dumnezeu, şi de nimic să nu-L învinovăţească. ***„După cum olarul – zice – din aceeaşi frământătură face ceea ce voieşte, şi nimeni nu i se împotriveşte, tot aşa şi pe Dumnezeu, care din acelaşi gen al oamenilor pe unii îi pedepseşte, iar pe alţii îi cinsteşte, se cade să nu-L ispiteşti, nici să-I cenzurezi faptele, ci numai închină-te Lui, şi imită lutul: adică precum lutul se lasă în voia mâinilor olarului, tot aşa şi tu lasă-te la voia Celui ce proniază acestea. Nimic El nu face întâmplător, sau la noroc, ci cu multă înţelepciune, deşi poate tu nu pricepi taina acelei înţelepciuni. Tu dai voie olarului ca din aceeaşi frământătură să facă diferite vase, şi nu-l învinovăţeşti pentru aceasta, iar pe Dumnezeu Îl învinovăţeşti pentru pedepsele sau onorurile pe care le acordă, şi nu-I dai voie a şti şi a cunoaşte care este vrednic şi care nu, ci fiindcă toţi oamenii sunt aceeaşi frământătură şi din aceeaşi esenţă, atunci pretinzi ca la toţi deopotrivă să fie şi aceleaşi intenţii. Şi câtă nebunie nu este aici? Cinstea sau necinstea vaselor făcute de olar nu vine din faptul că sunt făcute din aceeaşi frământătură, sau că olarul le-a hotărât mai dinainte, ci din întrebuinţarea acelor vase de către cei ce le au, ceea ce se petrece şi în cazul de faţă, unde totul provine din intenţia omului.”***

Deci, după cum am spus, exemplele trebuie a fi luate numai într-un singur înţeles, anume acela de a nu contrazice pe Dumnezeu, ci de a ne pleca dinaintea proniei Lui necuprinse de mintea omenească. Exemplele trebuie a fi mai mari decât faptele ce ne stau înainte, şi pentru a căror clarificare sunt aduse în faţă, încât să înalţe auditoriul, fiindcă dacă nu vor fi mai mari, nu vor putea atinge şi ruşina cum trebuie pe contrazicător.

Aşadar, după ce Apostolul a înfrânat precum trebuie discuţia lor zadarnică asupra acestei chestiuni, adaugă la urmă şi dezlegarea ei. Şi care este dezlegarea? ***„Şi ce este dacă Dumnezeu, voind să-Şi arate mânia şi să facă cunoscută puterea Sa, a suferit cu multă răbdare vasele mâniei Sale, gătite spre pieire, şi ca să facă cunoscută bogăţia slavei Sale către vasele milei, pe care mai dinainte le-a***

gătit spre slavă? Adică pe noi, pe care ne-a şi chemat, nu numai dintre iudei, ci şi dintre păgâni” (9, 22-24).

Ceea ce el spune aici, aşa şi este. Căci de pildă Faraon a fost vas al mâniei, adică om care prin asprimea şi răutatea lui a întărâtat mânia lui Dumnezeu, şi deşi se bucurase de îndelunga Lui răbdare, totuşi nu s-a făcut mai bun, ci a rămas neîndreptat. De aceea nu numai vas al mâniei l-a numit, ci şi „gătit spre pieire”, adică întocmit fiind de la sine şi prin sine spre pieire. Nici Dumnezeu nu l-a lipsit cu ceva din cele ce puteau contribui la îndreptarea lui, şi nici el nu s-a lipsit de cele ce-l puteau duce la pieire, şi care erau lipsite de orice iertare.

Dar, cu toate acestea, deşi Dumnezeu ştia totul, „a suferit cu multă răbdare”, voind a-l aduce la pocăinţă, căci, de n-ar fi voit aceasta, nici n-ar fi stat întru multă răbdare. Dar fiindcă el n-a voit să se folosească de îndelunga răbdare a lui Dumnezeu şi să vină la pocăinţă, ci s-a făcut singur pe sine vas al mâniei, atunci Dumnezeu l-a întrebuinţat spre îndreptarea altora, pe de o parte făcându-i pe aceia mai buni prin osânda dată lui, iar pe de alta şi El arătând prin acest fapt puterea Sa cea mare. Cum că Dumnezeu nu voieşte a-Şi arăta puterea în acest mod, ci cu totul altfel, adică prin binefacerile Sale, aceasta a dovedit-o de la început.

Dacă chiar şi Pavel nu voieşte să se arate puternic în acest fel, căci zice: ***„Nu ca să ne arătăm noi încercaţi, ci pentru ca voi să faceţi binele”*** (II Corinteni 13, 7), apoi cu atât mai mult Dumnezeu. Dar fiindcă a răbdat mult pentru a-l aduce la pocăinţă, şi totuşi acela nu s-a pocăit, prin această îndelungă răbdare Dumnezeu a arătat pe de o parte bunătatea, iar pe de alta puterea Sa, căci a lăsat să vadă dacă acela n-ar voi să câştige ceva din acea îndelungă răbdare.

Deci, după cum când a pedepsit pe cel ce rămăsese neîndreptat a arătat puterea Sa, tot aşa şi când miluieşte pe cei ce au păcătuit mult, însă s-au pocăit, îşi arată iubirea Sa de oameni. Dar Apostolul nu spune că aceasta este iubirea Lui de oameni, ci „bogăţia slavei Sale”, arătând că aceasta mai ales este slava lui Dumnezeu, şi El cu aceasta se îndeletniceşte înaintea tuturor celorlalte. Când Apostolul zice: „pe care mai dinainte le-a gătit spre slavă”, nu spune că totul este al lui Dumnezeu, fiindcă dacă ar fi aşa, nimic n-ar putea opri ca toţi oamenii

să se mântuiască, ci iarăşi arată precunoştinţa Lui, şi totodată doboară deosebirea dintre iudei şi neamuri. De aici apoi pregăteşte cu cuvântul o nouă justificare, care nu este nebăgată în seamă. Nu numai pe timpul iudeilor unii au pierit, iar alţii s-au mântuit, ci faptul acesta s-a petrecut şi cu neamurile. De aceea nu zice „şi neamurile toate”, ci „şi dintre păgâni (neamuri)”, şi nici nu spune că toţi iudeii, ci „dintre iudei”.

Deci după cum Faraon s-a făcut vas al mâniei prin propria sa nelegiuire, tot aşa şi aceştia s-au făcut vase ale milei lui Dumnezeu prin propria lor recunoştinţă. Că deşi partea principală este a lui Dumnezeu, totuşi şi ei au contribuit cu ceva la mântuirea lor proprie. De aceea nici nu zice: „vase ale meritelor”, sau „vase ale încurajării”, ci „vase ale milei”, arătând prin aceasta că totul este al lui Dumnezeu.

Şi când zice că: „nu este nici a celui ce voieşte, nici a celui ce aleargă”, deşi se spun în rândul antitezei, totuşi fiind spuse de Pavel, nu aduc nici o nedumerire. Prin aceste cuvinte nu se desfiinţează liberul arbitru al omului, ci se arată numai că nu totul depinde de om, ci acesta are nevoie şi de harul lui Dumnezeu. Trebuie desigur şi a voi, şi a alerga, însă să nu ne încredem în propriile noastre osteneli, ci întreaga încredere să o avem numai în iubirea de oameni lui Dumnezeu, ceea ce şi în altă parte zicea: „Dar nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este cu mine” (I Corinteni 15, 10).

Bine a zis Apostolul: „pe care mai dinainte le-a gătit spre slavă”. Fiindcă iudeii luau în bătaie de joc pe creştini când aceştia ziceau că s-au mântuit prin har, şi credeau că-i ruşinează, de aceea Apostolul le doboară acea bănuială cu multă putere. Într-adevăr, dacă faptul îndelungii răbdări a adus slavă lui Dumnezeu, atunci cu atât mai mult va aduce acelora prin care Dumnezeu a fost slăvit. Dar tu gândeşte-te la recunoştinţa Apostolului şi la înţelepciunea lui cea negrăită.

Deşi ar fi putut ca, vorbind de cei pedepsiţi, să nu aducă ca exemplu pe Faraon, ci pe vreunul dintre iudeii ce au păcătuit, şi cu aceasta să facă cuvântul mai clar, arătând cum atunci, deşi erau sub aceleaşi păcate toţi iudeii, totuşi unii au pierit, iar alţii s-au mântuit, şi astfel să-i convingă că nu trebuie deloc a se nelinişti dacă şi dintre

neamuri unii s-au mântuit, cu toate acestea, pentru ca să nu facă greoi cuvântul, aduce ca dovadă a pedepsei pe barbar, ca astfel să nu fie silit de a-i numi pe dânşii vase ale mâniei lui Dumnezeu, pe când pe cei miluiţi El îi scoate numai din neamul iudaic. Deşi Apostolul a apărat îndeajuns pe Dumnezeu, căci cu toată răutatea barbarului Faraon, şi cu toate că el însuşi se făcuse vas al pierzării, totuşi Dumnezeu a contribuit cu cele ale Sale, adică a arătat o mare îngăduinţă şi îndelungă răbdare, cu toate acestea, zic, Apostolul n-a voit să aducă ca exemplu pe vreunul dintre iudei, ca să nu pară greoi în vorbă.

Deci cum de s-au făcut unii vase ale mâniei, iar alţii vase ale milei lui Dumnezeu? Prin propria lor intenţie numai. Dumnezeu însă fiind foarte bun, Şi-a arătat bunătatea asupra amândurora, fiindcă nu a miluit numai pe cei mântuiţi, ci şi pe Faraon, căci şi aceia ca şi acesta s-au bucurat de aceeaşi îndelungă răbdare din partea-I. Dar dacă acesta nu s-a mântuit, atunci totul a depins de voinţa sa, fiindcă dacă el ar fi voit şi ar fi ascultat pe Dumnezeu, nimic n-ar fi avut mai puţin decât cei mântuiţi.

După ce, deci, Apostolul dă dezlegarea chestiunii prin fapte, iată că mai departe, ca să fie cuvântul său vrednic de credinţă, introduce şi pe profeţi, care cu mult mai înainte au vestit acestea. Căci şi Osie, bunăoară, încă de la început spunea: ***„Chema-voi poporul Meu pe cel ce nu este poporul Meu, şi iubită pe cea care nu era iubită”*** (9, 25). Dar cine era acel popor, care nu era popor? Desigur că neamurile. Şi cine nu era iubită? Tot neamurile. Şi cu toate acestea i-a numit popor şi iubită, adăugând că vor fi şi fii ai lui Dumnezeu: ***„Se vor chema”, zice, „fii ai Dumnezeului Celui viu”*** (9, 26).

Dacă vom zice că acestea s-au spus pentru iudeii care au crezut, apoi şi aşa cuvântul profetului stă în picioare. Căci dacă după atâtea binefaceri acordate celor nerecunoscători şi înstrăinaţi, şi încă s-a făcut o asemenea schimbare încât să se numească popor al Său, apoi ce împiedica pe cei înstrăinaţi încă de la început de a fi chemaţi şi, supunându-se, să se învrednicească de aceleaşi bunuri? Deci după ce aduce ca martor pe Osie, nu se mulţumeşte numai cu el, ci pune în lumină şi pe Isaia, care grăieşte în acord cu Osie: „Iar Isaia”, zice, „strigă pentru Israel”, adică grăieşte cu curaj şi nu se sfieşte. Şi cine ne poate

acuza pe noi când aceia au grăit aşa mai dinainte, şi cuvântul lor a răsunat mai strălucit ca orice trâmbiţă? Dar ce strigă Isaia? ***„Dacă numărul fiilor lui Israel ar fi ca nisipul mării, rămăşiţa se va mântui"*** (9, 27).

Ai văzut că şi Isaia spune că nu toţi se vor mântui, ci numai cei vrednici? „Nu mă înduplec – zice – de mulţimea lor, şi nici nu mă plec de neamul lor cel numeros, ci numai pe aceia îi mântuiesc, care se vor arăta pe sine vrednici". Şi n-a amintit simplu de nisipul mării, ci le-a adus aminte de vechea făgăduinţă, care s-au arătat nevrednici. ***„De ce, deci, vă tulburaţi – zice – că ar fi căzut făgăduinţa, când şi profeţii toţi arată că nu toţi s-au mântuit?".*** Apoi Apostolul arată felul mântuirii. Ai văzut exactitate profetică şi înţelepciune apostolică? Ai văzut ce fel de mărturie a adus, şi cât de potrivită? Această mărturie ne arată nu numai care sunt cei mântuiţi, şi care nu, ci şi cum se vor mântui. ***Deci, cum se vor mântui, şi cum îi va învrednici pe dânşii Dumnezeu de binefacerile Sale? „Pentru că împlinind şi scurtând, Domnul va îndeplini, pe pământ, cuvântul Său"*** (9, 28).

Ceea ce el spune aici înseamnă: nu este nevoie de un timp îndelungat, de osteneli şi de zbuciumul acela depus în săvârşirea faptelor legii, ci mântuirea va fi căpătată în scurt timp, şi fără vorbă multă. Şi de felul acesta este credinţa, care în cuvinte scurte are mântuirea. ***„De vei mărturisi, zice, cu gura ta că Iisus este Domnul şi vei crede în inima ta că Dumnezeu L-a înviat pe El din morţi, te vei mântui"*** (Romani 10, 9). Ai văzut ce înseamnă „scurtând Domnul va îndeplini, pe pământ, cuvântul Său"? Şi ceea ce este mai minunat încă, este că acest cuvânt scurt n-a adus cu sine numai mântuirea, ci şi dreptatea.

„Şi precum a proorocit Isaia: „Dacă Domnul Savaot nu ne-ar fi lăsat nouă urmaşi, am fi ajuns ca Sodoma şi ne-am fi asemănat cu Gomora" (9, 29). Aici iarăşi mai învederează şi altceva, adică că nici acei puţini nu s-au mântuit prin ei înşişi, ci s-ar fi pierdut şi ar fi pătimit ceea ce a pătimit Sodoma, adică ar fi fost nimiciţi complet, după cum şi sodomitenii s-au nimicit şi n-au lăsat după dânşii nici o sămânţă. „Tot aşa şi aceştia – zice – ar fi devenit ca şi aceia, dacă Dumnezeu n-ar fi făcut uz de marea Lui bunătate şi nu i-ar fi păstrat prin credinţă". Aceasta s-a petrecut şi pe timpul robiei iudeilor în

Babilon, când cei mai mulţi au pierit, şi puţini numai s-au mântuit.

„Ce vom zice, deci? Că neamurile care nu căutau dreptatea au dobândit dreptatea, însă dreptatea din credinţă; iar Israel, urmărind legea dreptăţii, n-a ajuns la legea dreptăţii” (9, 30, 31). Aşadar dezlegarea cea mai clară aici este. După ce a arătat şi din fapte că „Căci nu toţi cei din Israel sunt şi israeliţi”, şi de la strămoşii lor, Iacov şi Isav, şi de la profeţii Osie şi Isaia, pe care i-a adus ca martori, la urmă pune şi dezlegarea, după ce mai întâi a sporit mereu nedumerirea lor. Două chestiuni ni se prezintă aici: anume că neamurile au reuşit, pe de o parte, iar pe de alta, că au reuşit fără să umble după dreptate, fără să o alunge, deci că nu s-au ocupat cu aceasta; şi iarăşi fiind vorba de iudei, două nedumeriri de asemenea ni se prezintă: anume că Israel n-a reuşit, pe de o parte, iar pe de alta, că chiar umblând după aceasta, n-a reuşit. De aceea şi Apostolul întrebuinţează multă emfază în vorbe, căci n-a zis că „au avut dreptatea”, ci că „au dobândit dreptatea”.

Faptul paradoxal şi nou acesta este, că cel ce umblă după dreptate n-o stăpâneşte, iar cel ce nu umblă, o cucereşte şi o ia în stăpânire. Şi s-ar părea că Apostolul le face pe plac întrebuinţând expresia „urmărind”, însă mai departe le aplică lovitura cea mai grea. Deci, fiindcă are a le pune înainte o dezlegare puternică, de aceea de nimic nu se sfieşte în a face antiteza şi mai dificilă. De aceea nici nu mai discută despre credinţă şi despre dreptatea venită de aici, ci arată că ei şi mai înainte de credinţă au fost învinşi şi condamnaţi prin propriile lor fapte.

„Tu, iudeule, zice, nici din Lege n-ai aflat dreptatea, căci ai călcat Legea, şi te-ai făcut vinovat blestemului; însă aceştia [neamurile], sosind pe altă cale, iar nu pe calea Legii, au găsit o mai mare dreptate decât cea prin Lege, adică dreptatea din credinţă”. Aceasta o zicea şi mai sus: ***„Căci dacă s-a îndreptat din fapte, are de ce să se laude, dar nu înaintea lui Dumnezeu”*** (Romani 4, 2), ***arătând că dreptatea din credinţă este mai mare decât cea din fapte.***

Mai sus ziceam că două sunt chestiunile ce ni se prezintă în

neclaritate. Acum însă ni se prezintă trei neclarităţi:

1) că neamurile au aflat dreptatea,

2) că au aflat-o fără să o caute, şi

3) că au aflat-o mai mare decât dreptatea cea din Lege.

Aceleaşi neînţelegeri, în sens contrar, ni se prezintă şi în legătură cu iudeii:

1) că Israel n-a aflat dreptatea,

2) că umblând după aceasta n-a aflat-o, şi

3) că n-a aflat nici chiar pe cea mai mică (dreptatea din faptele Legii).

Deci, după ce bagă auditoriul într-o mare nedumerire, adaugă la urmă şi dezlegarea pe scurt, spunând şi cauza tuturor acestora. Şi care e acea cauză? ***„Pentru că nu o căutau din credinţă, ci ca din faptele Legii"*** (9, 32).

Aceasta este dezlegarea cea mai lămurită a întregii pericope, pe care dacă ar fi dat-o de la început, nu ar fi fost aşa de bine primită, pe când acum, după multe nedumeriri, după multe dovezi, după multe pregătiri, şi după multe precauţii fiind dată, a făcut-o mai lămurită şi mai bine primită.

„Aceasta este cauza pierzării lor, anume că au voit a se îndrepta din faptele Legii, iar nu din credinţă". Şi nu zice simplu „din fapte", ci „ca din faptele Legii", arătând prin aceasta că nici pe cea din Lege n-o aveau.

„S-au poticnit de piatra poticnirii, precum este scris: «Iată pun în Sion piatră de poticnire şi piatră de sminteală; şi tot cel ce crede în El nu se va ruşina»" (9, 32-33). Ai văzut cât de mare este curajul din credinţă, şi cum darul acesta este universal? Căci aici nu vorbeşte numai despre iudei, ci pentru tot neamul omenesc, fiindcă oricine va crede, fie iudeu, fie elin, sau scit, sau trac, sau oricare, se va bucura de un mare curaj. Şi ceea ce este minunat la profetul acesta e că nu vorbeşte numai de cei ce vor crede, ci şi de cei ce nu vor crede, fiindcă expresia „de poticnire" înseamnă a nu crede.

După cum mai sus prin expresiile: „Dacă numărul fiilor lui Israel ar fi ca nisipul mării, rămăşiţa se va mântui” şi „Dacă Domnul Savaot nu ne-ar fi lăsat nouă urmaşi, am fi ajuns ca Sodoma” şi „A chemat nu numai dintre iudei, ci şi dintre neamuri”, a arătat pe cei pierduţi şi pe cei mântuiţi, tot aşa şi aici arată că unii vor crede, iar alţii se vor poticni, însă a se poticni cineva vine de la a nu lua seama, a nu fi atent, a fi distras cu altele. Tot aşa au pătimit şi iudeii, căci fiind distraşi cu Legea, s-au poticnit de piatră. Piatra poticnirii şi piatra scandalului vin numai de la voinţa, intenţia şi sfârşitul celor ce nu au crezut.

Oare au fost destul de clare cele vorbite până acum, sau mai au nevoie de o mai mare lămurire? Eu cred însă că celor ce au fost cu băgare de seamă le-au fost uşor de înţeles, iar dacă unii n-au înţeles destul de bine, n-au decât să întrebe în particular pe ceilalţi, spre a afla şi a se lămuri. Eu de aceea am şi explicat pe larg această chestiune, ca astfel să nu mă văd silit a ciunti continuitatea ideii şi a vătăma claritatea celor vorbite.

De aceea voi şi conteni aici cu vorba, nemaidiscutând cu voi nimic din partea morală, după cum îmi este obiceiul a face, ca nu cumva să vă întunec memoria cu mulţimea celor vorbite. Este timpul, deci, de a încheia cuvântul acesta şi a-l încununa cu sfârşitul cuvenit, înălţând doxologie Dumnezeului tuturor. Aşadar şi noi, care vorbim, şi voi, care ascultaţi, cu un glas să-I înălţăm slavă, căci a Lui este împărăţia şi puterea şi slava în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XVII - Despre deşertăciune

„Fraţilor, bunăvoinţa inimii mele şi rugăciunea mea către Dumnezeu, pentru Israel, este spre mântuire” (Romani 10, 1).

El îşi începe discursul prin a-i acuza pe ei mult mai vehement ca mai înainte, şi de aceea răstoarnă de la început orice bănuială de nemulţumire din partea lor, şi în acelaşi timp este foarte precaut.

„Să nu vă uitaţi – zice – la cuvinte şi nici la acuzaţii, ci numai la scopul ce am avut, căci n-am grăit acestea din spirit de duşmănie. Căci nu pot eu în acelaşi timp a dori mântuirea voastră – şi nu numai a o dori, ci chiar a mă şi ruga lui Dumnezeu pentru ea – şi totodată a vă urî şi dispreţui”. Fiindcă expresia de aici – „bunăvoinţa inimii mele” – arată dorinţa lui cea aprinsă şi rugăciunea pe care o face.

Grija lui cea mare şi rugăciunea pe care o face nu erau numai ca să ne scape de osândă, ci să ne şi mântuim. Şi nu numai de aici se arată dragostea şi bunăvoinţa lui către ei, ci şi din cele ce urmează. Întradevăr, purcezând el, sau mai bine zis sprijinindu-se pe nişte probabilităţi, se grăbeşte şi se luptă, căutând să găsească măcar vreo umbră de justificare pentru ei, şi totuşi nu poate face nimic, fiind învins, aşa zicând, de însăşi natura lucrurilor.

„Căci le mărturisesc că au râvnă pentru Dumnezeu, dar sunt fără cunoştinţă...” (10, 2). Aşadar acestea sunt vrednice de iertare, iar nu de acuzare. Dacă ei sunt depărtaţi nu pentru om, ci pentru zel şi dragoste către Dumnezeu, este demn mai mult a fi miluiţi decât pedepsiţi. Dar tu priveşte cu câtă înţelepciune îi măguleşte prin cuvânt, şi a arătat că disputa lor este cu totul deşartă.

„... deoarece, necunoscând ei dreptatea lui Dumnezeu...” (10, 3). Şi aici aduce vorba tot de iertare, însă ceea ce urmează este o acuzaţie completă, care răstoarnă orice justificare. ***„Şi căutând să statornicească dreptatea lor, dreptăţii lui Dumnezeu ei nu s-au supus”. Acestea le-a spus Apostolul, arătând că ei s-au rătăcit nu din cauza neştiinţei, ci mai mult din ambiţie şi din iubirea lor de întâietate, şi că ei n-au pus nici măcar dreptatea cea din Lege, căci***

expresia „căutând să-şi statornicească dreptatea lor” aceasta înseamnă. Şi n-a spus clar acest lucru, nici n-a zis că au căzut din acea dreptate, ci cu multă prudenţă şi înţelepciune a lăsat a se înţelege acest lucru. Dacă ei au căutat ca să-şi pună dreptatea lor, este învederat că n-au pus-o, şi dacă dreptăţii lui Dumnezeu nu s-au supus, au căzut şi din aceasta.

Sub cuvântul „dreptatea lor” se înţelege: sau că Legea nu mai are deloc putere, sau că acea dreptate rezultată din osteneli şi sudori, iar sub cuvântul „dreptatea lui Dumnezeu” se înţelege dreptatea din credinţă, care este întreagă din harul cel de sus, nu din osteneli, ci din darul lui Dumnezeu de a se îndrepta omul. Dar ei, ca unii ce pururea se împotriveau Duhului Sfânt, şi se certau susţinând că omul se poate îndrepta prin Lege, nu s-au apropiat de credinţă şi, neapropiindu-se, nici primind dreptatea din credinţă, iar prin Lege neputându-se îndrepta, se vede că de pretutindeni au căzut.

„Căci sfârşitul Legii este Hristos, spre dreptate tot celui ce crede” (10, 4). Priveşte înţelepciunea lui Pavel! Fiindcă a vorbit şi de o dreptate, şi de cealaltă, apoi ca să nu se creadă că acei dintre iudei care au crezut pe una o au, iar pe cealaltă nu, şi astfel să se judece faptul acesta ca o nelegiuire – fiindcă trebuia a se teme şi de aceştia, ca nou-veniţi în creştinism, şi nici iudeii să nu mai aştepte dreptatea din Lege şi să zică că „deşi acum n-am împlinit-o, dar o vom împlini numaidecât” –, priveşte ce pregăteşte el prin acest pasaj: ***arată că dreptatea este una şi aceeaşi, şi dreptatea din Lege se rezumă în dreptatea cea din credinţă, şi că cel ce a preferat pe aceasta – dreptatea din credinţă – a împlinit-o şi pe aceea din lege, iar cel ce a dispreţuit-o pe cea dintâi, a căzut şi din una, şi din alta. Dacă sfârşitul Legii este Hristos, apoi cel ce nu are pe Hristos, chiar de s-ar părea că are dreptatea din Lege, totuşi n-o are, pe când cel ce are pe Hristos, chiar de nu ar fi avut merite în faptele Legii, totuşi el a primit totul.***

Şi finalitatea medicinii este sănătatea. Deci după cum cel ce poate face sănătos pe bolnav, chiar de nu ar stăpâni ştiinţa medicală, el totuşi posedă totul, pe când cel ce nu ştie a vindeca, chiar de s-ar părea că ştie arta medicală, totuşi a căzut din totul, tot aşa e şi cu dreptatea din Lege şi cu cea din credinţă; cel ce are pe aceasta, are şi sfârşitul

aceleia, iar cel ce este afară de aceasta, este străin de amândouă. Că ce voia Legea? Să facă pe om drept, dar n-a putut, căci nimeni n-a împlinit Legea. Deci sfârşitul Legii acesta a fost, şi la aceasta erau îndreptate toate, şi în acest scop toate se făceau, şi sărbătorile, şi ritualurile, şi sacrificiile, şi, în fine, toate aveau în vedere acelaşi lucru: ca omul să se îndrepteze. Însă finalitatea aceasta a realizat-o Hristos mai mult prin credinţă. ***„Să nu te temi – zice – dacă ai călcat Legea, fiindcă te-ai apropiat prin credinţă. Atunci calci Legea, când pentru ea nu crezi în Hristos, iar când ai crezut în El, şi Legea ai împlinit-o, ba încă mai mult decât a poruncit, şi de aceea ai luat şi o mai mare dreptate".***

Dar fiindcă toate acestea erau numai o părere a Apostolului, de aceea le adevereşte iarăşi cu citate din Scriptură: ***„Căci Moise scrie despre dreptatea care vine din Lege: «Omul care o va îndeplini va trăi prin ea»".*** Dar în ce fel? Şi în ce constă? Din îndeplinirea poruncilor, după cum zice: ***„Căci omul care le plineşte va trăi prin ele"*** (Levitic 18, 5). Nu este cu putinţă de a fi cineva drept prin Lege, decât dacă a împlinit toate poruncile ei, însă aceasta n-a fost cu putinţă nimănui. Deci a căzut această dreptate.

Dar să ne spui, Pavele, şi de dreptatea cea din har. Ce este aceasta? De unde vine? Acum tu ascultă-l pe el în ce chip o descrie. După ce a cercetat dreptatea cea din Lege, la urmă trece la dreptatea cea din credinţă: ***„Iar dreptatea din credinţă grăieşte aşa: «Să nu zici în inima ta: Cine se va sui la cer?», ca adică să coboare pe Hristos! Sau: «Cine se va coborî întru adânc?», ca să ridice pe Hristos din morţi! Dar ce zice Scriptura? «Aproape este de tine cuvântul, în gura ta şi în inima ta», – adică cuvântul credinţei pe care-l propovăduim. Că de vei mărturisi cu gura ta că Iisus este Domnul şi vei crede în inima ta că Dumnezeu L-a înviat pe El din morţi, te vei mântui"*** (10, 6-9).

Ca să nu zică iudeii: „Dar cum de au aflat o mai mare dreptate cei ce nu aflaseră nici pe cea mai mică?", de aceea Apostolul pune un raţionament necontrazis, că şi calea dreptăţii din credinţă este mai uşoară decât a celeilalte. Dreptatea din Lege cere împlinirea tuturor obligaţiilor Legii, după cum şi zice: ***„Căci omul care le plineşte va trăi***

prin ele", pe când cea din credinţă nu spune aceasta, ci: ***„de vei mărturisi cu gura ta că Iisus este Domnul şi vei crede întru inima ta că Dumnezeu L-a înviat pre El din morţi, te vei mântui".*** Apoi iarăşi ca să nu pară, că dacă arată uşurinţa în obţinerea acestei dreptăţi, prin aceasta el a înjosit-o, priveşte cum îşi extinde explicaţia, fiindcă nu imediat a ajuns la vorbele ce le-am spus mai sus, ci mai întâi spune: „Iar dreptatea cea din credinţă grăieşte aşa: Să nu zici în inima ta: Cine se va sui la cer? – ca adică să coboare pe Hristos! Sau: Cine se va pogorî întru adânc? – ca adică să ridice pe Hristos din morţi!". După cum trândăvia se împotriveşte virtuţii izvorâte din fapte, şi-i slăbeşte puterea, pentru care este nevoie de un suflet neadormit, ca să nu rămână virtutea biruită, tot aşa şi când trebuie a crede, căci sunt raţionamente de acelea care tulbură şi vatămă cugetul celor mai mulţi, şi de aceea şi aici e nevoie de un suflet mai întinerit, ca să poată respinge acele raţionamente false.

De aceea şi Apostolul aduce aceste raţionamente şi le pune la mijloc, şi ceea ce a făcut cu Avraam, face şi aici. Căci şi acolo arătând că Avraam s-a îndreptat din credinţă, totuşi mai departe, ca să nu se pară că el a luat cununa oricum, şi că faptul acesta nu înseamnă nimic, a descris natura credinţei, căci zice: ***„Împotriva oricărei nădejdi, Avraam a crezut cu nădejde că el va fi părinte al multor neamuri, după cum i s-a spus: «Aşa va fi seminţia ta». Şi neslăbind în credinţă, nu s-a uitat la trupul său amorţit – căci era aproape de o sută de ani – şi nici la amorţirea pântecelui Sarrei. Şi nu s-a îndoit, prin necredinţă, de făgăduinţa lui Dumnezeu, ci s-a întărit în credinţă, dând slavă lui Dumnezeu. Şi fiind încredinţat că ceea ce i-a făgăduit are putere să şi facă "*** (Romani 4, 18 – 21), iar prin aceasta a arătat că a avut nevoie şi de putere, şi de un suflet înalt, ca să primească cele mai presus de nădejde, şi să nu se poticnească deloc în cele văzute. Aceasta, deci, o face şi aici, arătând că şi credinciosul are nevoie de un cuget filosofic, şi de o judecată foarte înaltă şi puternică.

Şi vedeţi, că Apostolul n-a spus simplu „să nu zici", ci „să nu zici în inima ta", adică nici să-ţi treacă prin minte de a te îndoi şi a zice in sine: „şi cum este aceasta cu putinţă?" ***Aşadar particularitatea credinţei aceasta mai cu seamă este, anume de a lăsa jos toate obligaţiile Legii şi a ne înălţa mintea sus, adică a căuta cele mai***

presus de fire, a scoate din cugetul nostru raţionamentele cele slabe şi a primi totul ca izvorând din puterea lui Dumnezeu. Dar iudeii nu spuneau numai aceasta, ci mai ziceau că nu este cu putinţă de a se îndrepta omul din credinţă. De aceea şi Apostolul aduce acest faptul petrecut în altă parte, ca astfel când se va arăta că este atât de mare, încât chiar şi după ce s-a petrecut are nevoie de credinţă, atunci să se arate că după dreptate a împletit cunună credincioşilor.

După aceea el întrebuinţează cuvinte aflate în Vechiul Testament, căutând şi aici ca şi pretutindeni, ca să evite învinovăţirea ce i s-ar fi putut aduce, că introduce idei noi (la modă). Cele ce el spune aici despre credinţă, Moise le spunea iudeilor despre poruncă, arătându-le că ei s-au bucurat de mari binefaceri din partea lui Dumnezeu.

„Dar acum – zice – nu se poate spune, că trebuie a se ridica cineva la cer, sau a trece vreo mare întinsă, şi numai după aceea a primi poruncile, ci toate aceste lucruri mari şi covârşitoare, Dumnezeu le-a făcut uşoare pentru noi”. ***Ce vrea să spună prin „aproape este de tine cuvântul?”*** Adică, este uşor. ***„Mântuirea ta – zice – este în cugetul şi pe limba ta. Pentru mântuirea ta nu ai nevoie a călători vreun drum îndelungat, nici de a trece vreo mare întinsă, sau de a trece câţiva munţi, ci chiar de n-ai vrea să păşeşti peste pragul casei tale, totuşi îţi este cu putinţă de a te mântui stând acasă, căci pe limba ta şi în inima ta stă motivul mântuirii tale”.***

Apoi şi din altă parte făcând uşor de primit cuvântul credinţei, zice: ***„că Dumnezeu l-a ridicat pe El din morţi”.*** Gândeşte-te, deci, la demnitatea şi putinţa celui ce a făcut aceasta, şi atunci nu vei vedea nici o greutate în săvârşirea acestui fapt. Aşadar, cum că El este Domn şi Stăpân se poate vedea din învierea Lui, ceea ce zicea Apostolul chiar de la începutul epistolei: ***„Care a fost rânduit Fiu al lui Dumnezeu... prin învierea Lui din morţi”*** (Romani 1, 4), iar că şi învierea este uşoară pentru El, aceasta se probează chiar şi celor ce se îndoiesc, din puterea Celui ce a făcut acest fapt. Deci, când dreptatea din credinţă este şi mai mare, în acelaşi timp şi mai uşoară şi mai lesne de primit, iar în alt chip nu e cu putinţă a se îndrepta cineva, apoi atunci nu este oare cea mai proastă ambiţie de a umbla după cele neputincioase, şi a lăsa la o parte

pe cele plăcute şi uşoare? Nu poţi spune, că lucrul fiind greu, s-au lăsat şi ei de a se mai ocupa cu realizarea lui. Ai văzut cum îi lipseşte de orice iertare? Într-adevăr, cum ar putea fi vrednici de vreo justificare, când ei preferă pe cele grele şi zadarnice, trecând cu vederea ceea ce este uşor, şi poate a-i mântui, şi se ţin cu îndărătnicie de acele lucruri, cu care Legea n-a putut face nimic? Aceasta nimic altceva nu este decât o intenţie iubitoare de ceartă şi ambiţie, care se împotriveşte lui Dumnezeu. Legea este greoaie şi supărătoare, pe când harul este plăcut şi uşor. Legea, orişicât de mult s-ar certa ei, nu mântuieşte pe om, pe când harul acordă dreptatea, atât cea din sine, cât şi cea din Lege. Deci ce raţiune îi entuziasmează pe ei, ca să se împotrivească cu atâta îndărătnicie acestei dreptăţi şi să se ţină în zadar ca pironiţi de Lege?

Apoi, fiindcă a spus ceva mare, iarăşi adevereşte faptul cu exemple din Scriptură, spunând: ***„Căci zice Scriptura: «Tot cel ce crede în El nu se va ruşina». Căci nu este deosebire între iudeu şi elin, pentru că Acelaşi este Domnul tuturor, Care îmbogăţeşte pe toţi cei ce-L cheamă pe EL Căci: «Oricine va chema numele Domnului se va mântui»”*** (10, 11-13).

Ai văzut cum el a adus argumente de nezdruncinat şi în favoarea credinţei şi a mărturisirii ei? Când zice: „tot cel ce crede”, prin aceasta a arătat credinţa; iar când zice: „că tot cel ce-L va chema”, a arătat mărturisirea credinţei. Deci proclamând universalitatea harului şi înfruntând mândria iudeilor, aminteşte pe scurt ceea ce în pasajele de dinainte spusese pe larg, şi arată din nou că nu este nici o deosebire la Dumnezeu între iudeu şi cel netăiat împrejur***: „Căci nu este deosebire, zice, între iudeu şi elin”.*** Şi ceea ce a fost spus mai înainte despre Tatăl, spre a dovedi aceasta, aceeaşi o spune şi aici despre Fiul. După cum acolo zicea: ***„Oare Dumnezeu este numai al iudeilor? Nu este El şi Dumnezeul păgânilor? Da, şi a păgânilor”*** (Romani 3, 29), aşa zice şi aici: ***„Că Acelaşi este Domnul tuturor, Care îi îmbogăţeşte pe toţi cei ce-L cheamă pe El”.***

Ai văzut tu cum îl arată de darnic şi de iubitor de mântuirea noastră, şi cum El consideră această mântuire ca pe o bogăţie a Sa? Încât nici acum nu trebuie a deznădăjdui, nici a-şi închipui că, dacă ar voi să se pocăiască, ar fi neiertaţi. Căci Cel ce consideră mântuirea noastră ca pe o bogăţie a Sa, Acela nu încetează de a ne îmbogăţi,

fiindcă a revărsat darul Său peste toţi, şi aceasta este suprema bogăţie. Şi fiindcă pe iudei mai cu seamă îi tulbura mândria lor cea proastă, că ei au dreptul de a se bucura de întâietate peste toată lumea, iată că acum Apostolul îi coboară de pe tronuri, prin credinţă, şi-i arată ca neavând nimic mai mult decât ceilalţi oameni, şi de aceea necontenit îi aduce martori pe profeţi, care împreună cu el grăiesc în ceea ce priveşte egalitatea tuturor înaintea lui Dumnezeu.

„Tot cel ce crede în El, zice, nu se va ruşina” şi „tot cel ce va chema numele Domnului, se va mântui”, aşa că precizarea „tot cel ce” este pusă pretutindeni, ca să nu mai aibă nimeni ce obiecta. Dar nimic nu este mai rău ca slava deşartă. Aceasta mai mult decât toate i-a pierdut pe ei. De aceea şi Hristos le spune: ***„Cum puteţi voi să credeţi, când primiţi slavă unii de la alţii, şi slava care vine de la unicul Dumnezeu nu o căutaţi?”*** (Ioan 5, 44). Aceasta, o dată cu pierderea omului, mai aduce cu ea şi mult ridicol, şi mai înainte de osânda cea de acolo, cu mii de rele îi chinuie şi aici. Şi dacă credeţi şi voiţi să o aflaţi aceasta lămurit, să lăsăm cerurile din care ne scoate acest păcat mare, să lăsăm şi gheena în care ne bagă, şi întreaga problemă să o examinăm de aici, de pe pământ.

Deci ce poate fi mai costisitor ca vanitatea? Ce ar putea fi mai urâcios şi mai de nesuferit? Cum că boala aceasta este costisitoare, faptul acesta se vede din cheltuielile ce se fac în zadar prin teatre, hipodromuri şi în alte vanităţi de felul acestora, din risipa celor ce clădesc case luxoase şi strălucite, şi din toate celelalte care se fac cu o îmbelşugare fără scop şi fără vreun folos, pe care nu putem a le mai înşira cu vorba acum. Cum că un asemenea om cheltuitor şi iubitor al luxului şi hrăpăreţ va lua şi averi străine, faptul este învederat, căci pentru ca să aibă de unde procura hrană acestei fiare sălbatice, va băga mâinile sale şi în averile altora. Şi de ce spun eu numai de averi?

Un asemenea om, întocmai ca şi un foc puternic, nu va consuma numai bani, ci şi suflete. Un asemenea om nu-şi agoniseşte numai moartea prezentă, ci şi cea viitoare. Mama gheenei este vanitatea; ea aprinde acel foc puternic, şi tot ea hrăneşte şi acel vierme neadormit. Ar putea-o vedea cineva stăpânind până şi printre morţi. Şi ce ar putea fi mai rău ca această boală?

Toate celelalte patimi se sfârşesc odată cu moartea, însă patima aceasta chiar şi după moarte se sileşte şi se ambiţionează de a-şi arăta firea sa în trupul cel mort. Căci, după moartea lor li se ridică monumente strălucite cu care se consumă toată averea lor, şi când se ocupă de a le face cheltuieli luxoase la înmormântarea lor; când fiind în viaţă ei batjocoreau pe săraci pentru un obol sau o bucată de pâine, iar după moarte procură o masă îmbelşugată viermilor, apoi de ce mai cauţi atunci vreo altă exagerare a tiraniei acestei boli? Din această boală rea se nasc şi omoruri absurde, căci pe cei mai mulţi i-a împins la preacurvie nu privirea, nici pofta de relaţie sexuală, ci dorinţa de a se mândri spunând cu fală că „am amăgit pe cutare femeie".

Şi de ce ar mai trebui să spunem de toate celelalte rele care izvorăsc de aici? De mii de ori aş prefera să fiu sclav barbarilor decât o singură dată sclav vanităţii; fiindcă aceia nici nu poruncesc astfel de lucruri robilor, precum cele pe care le porunceşte vanitatea supuşilor săi. *„Tuturor fii sclav – zice ea –, de ar fi aceia mai străluciţi decât tine, sau mai înjosiţi chiar decât tine. Dispreţuieşte sufletul, neglijează virtutea, bate-ţi joc de libertate, jertfeşte mântuirea ta. De faci vreun bine, să nu-l faci pentru mulţumirea lui Dumnezeu, ci pentru ochii celor mulţi, ca astfel să pierzi cununa ce ţi s-ar cuveni. De faci milostenie, sau de posteşti, dă pe faţă osteneala ce o depui şi te sileşte de a pierde astfel câştigul".*

Deci ce ar putea fi mai crud ca aceste porunci? De aici îşi are începutul şi invidia, de aici şi lipsa de minte, de aici şi iubirea de argint, care e mama tuturor relelor. Mulţimea aceea de slugi, caii cei împodobiţi cu aur, linguşitorii, trăsurile cele ferecate cu argint şi toate celelalte, mai ridicole încă decât acestea, nu sunt pentru plăcere sau pentru vreo trebuinţă, ci numai spre satisfacerea vanităţii.

„Da", zici tu, „cum că patima aceasta este rea, nu mai încape nici o îndoială; dar cum să putem fugi de ea, aceasta ar trebui să ne-o spui acum". Înainte de toate, dacă te vei convinge bine că această boală este urâtă, vei câştiga prin aceasta un început bun de îndreptare, fiindcă şi

cel ce este bolnav repede va chema pe doctor, dacă, mai înainte de orice se va convinge că este bolnav. Iar de mai cauţi şi altă cale de scăpare, caută cu privirea necontenit spre Dumnezeu, şi mulţumeşte-te numai cu slava Lui. Patima aceasta te face să te simţi bine şi te îndeamnă ca să spui şi altora succesele tale, tu gândeşte-te iarăşi, că după ce vei spune nu vei avea de aici nici un câştig, şi prin aceasta ai stins acea poftă absurdă.

Spune sufletului tău: „Iată că te-ai trudit atâta timp ca să spui altora succesele tale, şi nu te-ai putut stăpâni impunându-ţi tăcerea, ci le-ai expus înaintea tuturor; ei, şi ce ai câştigat mai mult de aici? Nimic mai mult, ci numai cea mai mare pagubă, şi că pe lângă toate acestea, apoi, te-ai lipsit şi de toate cele agonisite cu multă osteneală". Pe lângă toate acestea mai gândeşte-te şi la faptul, că judecata şi hotărârea celor mai mulţi este coruptă, şi nu numai coruptă, ci încă şi repede se vestejeşte. Chiar dacă pentru moment te admiră, cu trecerea timpului însă le uită toate, şi cununa cea dată ţie de Dumnezeu ţi s-a răpit, în acelaşi timp nici lauda lor nu a avut putere să ţi-o păstreze pentru un timp mai îndelungat. Dar chiar dacă ar rămâne cununa lor pe un timp mai îndelungat, totuşi e cea mai mare ticăloşie de a o schimba cu acea acordată de Dumnezeu, căci dacă după un timp oarecare acea cunună se va nimici, apoi ce justificare am putea avea, când noi trădăm pe cea care rămâne pentru totdeauna pentru cea care nu rămâne, şi pentru laudele câtorva pierdem atâtea bunuri?

Deşi dacă ar fi cât de mulţi cei ce ne laudă, noi tot suntem vrednici de jelit, ba încă atunci suntem mai de jelit, când ne laudă cei mai mulţi. Şi dacă poate rămâi mirat auzind aceste cuvinte, ascultă pe Hristos care hotărăşte: ***„Vai vouă, când toţi oamenii vă vor vorbi de bine. Căci tot aşa făceau proorocilor mincinoşi părinţii lor"*** (Luca 6, 26). Şi cu drept cuvânt, fiindcă pentru fiecare meşteşug maiştrii trebuie să caute judecători, apoi tu cum de îngădui celor mulţi ca să cerceteze şi aprecieze virtutea ta, şi nu îngădui mai cu seamă celui ce ştie totul, care poate să unească la un loc toate faptele tale, să le aprecieze şi să te şi încununeze? ***Cuvintele acestea ale Mântuitorului ar trebui ca să le scriem şi pe pereţii casei, şi pe uşi, şi în cugetul nostru, şi necontenit să zicem către noi înşine: „Vai nouă! când ne vor zice de bine toţi oamenii". Fiindcă aceştia care ne grăiesc de bine acum, mai pe***

urmă tot ei ne defaimă ca vanitoşi, iubitori de cinste şi de laudele lor. Nu tot aşa însă se petrec lucrurile şi cu Dumnezeu; ci când te vede că tu iubeşti slava cea de la El, atunci mai cu seamă te va lăuda, te va admira şi te va proclama, pe când cu omul e din contră, căci luându-te ca sclav în loc de om liber, şi printr-o simplă vorbă de multe ori aducându-ţi laude mincinoase, ţi-a răpit adevărata plată şi te-a supus lui mai abitir ca pe un sclav cumpărat cu argint. Pe sclavi îi au stăpânii lor sub ascultare după poruncile ce le dau, pe când tu slujeşti celor ce te laudă chiar şi fără porunci. Nici nu mai aştepţi să mai auzi ceva de la ei, ci dacă numai simţi ceea ce le place şi-i încântă, chiar neporuncind ei tu faci totul. Deci, de câtă osândă nu suntem noi vrednici, dacă pe mişei căutăm a-i încânta şi a-i sluji chiar şi mai înainte de a ne porunci, iar pe Dumnezeu, Care pe fiecare zi ne îndeamnă şi ne porunceşte, nici măcar nu voim a-L asculta?

Deşi dacă tu iubeşti laudele şi slava, ar trebui să fugi de lauda oamenilor, căci numai atunci te vei învrednici de slavă; ar trebui să respingi aprobările oamenilor, fiindcă numai atunci te vei bucura de mii de laude, şi din partea lui Dumnezeu, şi din partea oamenilor. Pe nimeni nu obişnuim noi a slăvi, după cum slăvim pe cel ce respinge slava, şi nici a lăuda şi admira, decât pe cel ce dispreţuieşte a fi lăudat şi admirat. Şi dacă noi facem aşa, apoi cu atât mai mult Dumnezeul tuturor.

Când Dumnezeu te laudă şi te slăveşte, cine ar putea fi mai fericit decât tine? Căci câtă deosebire este între slavă şi necinste, pe atâta este şi între slava cea de sus şi acea omenească, ba încă şi mai mare, fiindcă necomparată cu nimic şi încă este murdară şi urâtă, dar când o punem în comparaţie cu slava cea de la Dumnezeu, îţi poţi închipui cât de murdară şi urâtă ni se va arăta.

După cum femeia curvă stând în bordel se dă pe sine tuturor, tot aşa şi sclavii vanităţii, ba încă mai neruşinaţi sunt aceştia decât curvele, fiindcă acelea de multe ori au dispreţuit pe amanţii lor, pe când tu te-ai expus tuturor, şi robilor, şi tâlharilor, şi pungaşilor, căci din aceştia şi prin aceştia se compune teatrul, adică spectatorii aceia care vă laudă pe voi. Şi pe aceia pe care singur îi crezi că nu sunt vrednici de nimic, pe aceia, zic, îi preferi mântuirii tale, dovedind prin aceasta că eşti mai

nevrednic decât toţi aceia. Şi cum nu este nevrednic cel ce are nevoie de laudele altora, şi care nu crede că este destoinic prin sine însuşi, dacă nu va căpăta slavă şi laudă din partea altora?

Nu înţelegi, spune-mi, că împreună cu ei găsindu-te, tu te expui priveliştii tuturor, şi că dacă greşeşti, apoi ai contra ta mii de acuzatori, pe când dacă stai necunoscut te găseşti în siguranţă? „Da", zici tu, „însă şi când am merite, am mii de admiratori". Apoi aici este răul cel mare, că boala vanităţii te vatămă nu numai când greşeşti, ci şi când ai merit în faptele tale; atunci eşti vătămat fiindcă ai amăgit pe cei mulţi, iar acum fiindcă te lipseşte de orice plată.

Mare rău, iubiţilor, este vanitatea! Mare şi încărcat de toată necinstea. Dacă chiar şi în faptele omeneşti a iubi slava este un mare rău, dar când şi în cele duhovniceşti suferi de această boală, apoi ce iertare mai poţi avea? Ce iertare poţi avea, când tu nu voieşti a acorda lui Dumnezeu măcar atâta cinste şi valoare, pe câtă ai tu din partea slugilor tale? Sluga se uită în ochii stăpânului, lucrătorul iarăşi îşi are privirea îndreptată asupra celui ce urmează a-i plăti simbria pentru lucrul său, iar discipolul îşi are privirea aţintită asupra dascălului, pe când tu faci cu totul dimpotrivă, căci lăsând la o parte pe Stăpânul a toate, şi pe Cel ce te plăteşte, îţi întorci privirile la cei deopotrivă cu tine, deşi ştii bine că Dumnezeu îşi aduce aminte de faptele tale şi după aceasta, pe când omul se uită numai în prezent; şi în timp ce ai teatrul în cer, tu îţi aduni spectatori aici pe pământ. Luptătorul unde se luptă, acolo voieşte a fi încununat, pe când tu luptându-te în cer, cauţi să fii încununat jos pe pământ. Şi ce ar putea fi mai rău ca această smintire?

Să vedem încă şi cununile căpătate aici. Una, de pildă, este compusă din lipsă de minte, alta din zavistie către altul, cealaltă din ironie şi linguşire, o alta din bani, şi alta din vreun serviciu umil. Şi după cum copiii care se joacă îşi pun unii altora cununi de buruieni pe cap, iar cel încununat neştiind cauza se miră când vede pe cei din urma lui râzând, întocmai aşa fac şi cu tine cei ce te laudă, căci şi aceştia, punându-ţi pe cap o cunună de buruieni, râd cu hohot în sufletul lor. Şi dacă acea cunună ar fi compusă numai din buruieni, însă acum acea cunună este plină de toată vătămarea, care nimiceşte toate meritele noastre. Deci înţelegând nimicnicia laudelor omeneşti, fugi de această

vătămare! Câţi crezi tu că sunt cei ce te laudă? O sută, sau de două ori pe atâta, de trei ori, sau de patru ori? Mai mult încă: de voieşti înzeceşte şi chiar însuteşte acest număr, şi fie două mii şi trei mii acei care te aplaudă, ba chiar mii de mii; ei bine, toţi aceştia cu nimic nu se deosebesc de ciorile care croncănesc pe sus, şi dacă te gândeşti la mulţimea aceea a îngerilor din cer, apoi lăudătorii tăi par a fi mai jos decât viermii, iar lauda lor mai slabă decât pânza păianjenului, mai uşoară decât fumul şi visurile de noapte.

Ascultă pe Pavel, care a observat bine aceste lucruri, şi care nu numai că nu le caută, ci chiar se apără de ele, zicând: ***„Iar mie, să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în crucea Domnului nostru Iisus Hristos”*** (Galateni 6, 14). Această laudă râvneşte-o şi tu, ca să nu mânii pe Stăpânul a toate, căci când tu umbli după laude omeneşti, atunci te batjocoreşti şi pe tine, şi în acelaşi timp batjocoreşti şi pe Dumnezeu. Dacă tu fiind de pildă zugrav, şi având un discipol care împins de mândrie ar expune afară tabloul cel făcut de tine, şi l-ar înfăţişa privitorilor ca făcut de el, şi încă nu ai suferi cu plăcere acest afront, apoi cu atât mai mult Dumnezeu. Deci dacă asemenea fapt e considerat şi de noi ca o insultă, apoi cu atât mai mult când e vorba de Stăpânul a toate.

Şi de voieşti a afla că şi din alt punct de vedere trebuie a dispreţui laudele omeneşti, apoi înalţă-ţi cugetul sus, râzi în sine de cei ce te privesc, sporeşte-ţi dragostea către adevărata slavă, umple-te de înţelepciune duhovnicească şi zi sufletului tău ca şi Pavel: ***„Nu ştiţi, oare, că noi vom judeca pe îngeri?”*** (I Corinteni 6, 3); şi înălţându-l de aici, ceartă-l la urmă şi zi-i: „Tu, suflete al meu, care ai a judeca pe îngeri, voieşti a fi judecat aici de gunoi, şi a fi lăudat împreună cu cei din orchestră, cu mimicii şi cu cei ce se luptă cu fiarele sălbatice?”.

- *Căci aceştia alungă astfel de laude, însă tu nu aşa, ci ridică-ţi aripile mai sus de strigătul şi aplauzele lor, şi râvneşte a fi asemenea lui Ioan, cetăţean al pustiului ; află de la el cum nu băga în seamă mulţimea celor ce veneau să-l vadă, şi cum fiind linguşit nu se întorcea să vadă pe linguşitori, ci privind pe toţi cei ce locuiau în Palestina şi veneau la el în pustie ca să-l laude şi să-l admire, el era insensibil la laudele lor şi chiar se răscula cu toată puterea asupra lor, îi înfrunta aspru şi le vorbea ca şi cum ar fi*

vorbit unei adunări de copii, zicându-le: ***„Şerpi, pui de viperă”*** *(Matei 3, 7).Deşi aceia pentru el alergau în pustie, pentru el îşi părăseau cetăţile şi satele, ca să se învrednicească a vedea acel cap sfânt, totuşi nimic din acestea nu a putut să-l sensibilizeze, căci el stă departe de slavă, şi era liber de orice îngâmfare proastă.*

- *Tot aşa, Ştefan când a văzut acea mulţime adunată, nu ca să-l cinstească, ci înfuriată asupra lui şi scrâşnind din dinţi, el nu s-a intimidat deloc, ci ridicându-se mai presus de furia lor, iată că le zicea:* ***„Voi cei tari în cerbice şi netăiaţi împrejur la inimă şi la urechi”*** *(Faptele Apostolilor 7, 51).*
- *Tot aşa şi Ilie zicea acelei mulţimi adunate, fiind de faţă şi împăratul:* ***„Până când veţi şchiopăta de ambele picioare?”*** *(III Regi 18, 21).*

Dar noi pe toţi îi linguşim, pe toţi îi slujim, şi alergăm să cumpărăm cinstea şi lauda lor printr-o astfel de ploconire josnică şi umilitoare. De aceea s-au şi întors toate pe dos, de aceea toate faptele creştinismului sunt trădate şi totul este neglijat şi răstălmăcit, din pricina slavei deşarte a celor mai mulţi.

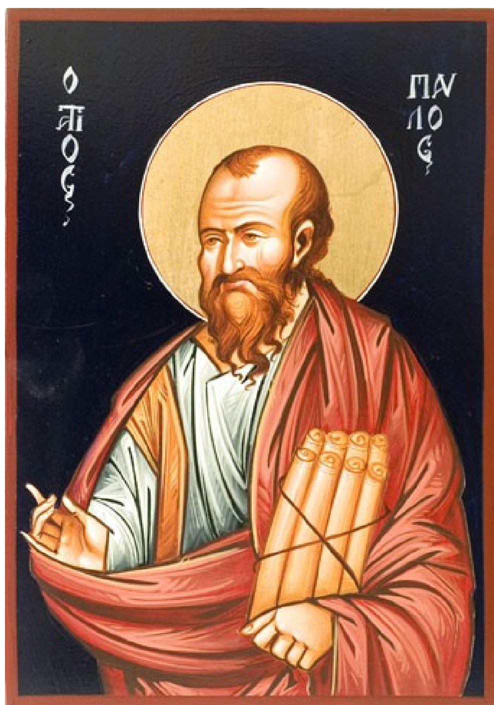
Deci să scoatem patima din rădăcină, căci numai atunci vom cunoaşte bine libertatea, limanul şi liniştea. Omul cel vanitos se aseamănă cu cei înviforaţi de o furtună năprasnică: veşnic tremură, veşnic se teme şi slujeşte la mii de stăpâni, pe când cel ce este în afară de această tiranie se aseamănă cu cei ce stau la limanuri liniştite şi se bucură de o adevărată libertate şi pace. Vanitosul are atâţia stăpâni pe câte persoane cunoscute ar avea, fiind silit de a-i sluji, într-un fel sau altul, pe toţi.

Deci cum ne putem izbăvi de această sclavie? Dacă vom iubi cealaltă slavă, care cu adevărat este slavă. După cum cei ce iubesc trupurile se îndepărtează de ele de îndată ce li se înfăţişează un alt trup mai strălucit şi mai aţâţător la vedere, tot aşa se va petrece şi cu cei ce doresc slavă din partea noastră, căci acea slavă neînserată din ceruri, care străluceşte în chip de negrăit, covârşind toată bunătatea şi toată frumuseţea lumii, ea singură îi va putea scoate pe unii ca aceştia din sărmana lor amăgire.

Să privim deci spre acea slavă şi să o cunoaştem bine, ca astfel, admirându-i frumuseţea cererască, să fugim de sluţenia celei de aici şi să ne bucurăm cu bucurie nespusă, dezmierdându-ne necontenit întru ea. Căreia fie a ne învrednici cu toţii, prin harul şi prin iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XVIII - Despre mulţumire

„Dar cum vor chema numele Aceluia în Care încă n-au crezut? Şi cum vor crede în Acela de Care n-au auzit? Şi cum vor auzi, fără propovăduitor? Şi cum vor propovădui, de nu vor fi trimişi? Precum este scris” (Romani 10, 14, 15).

Aici din nou le respinge orice idee de iertare. Fiindcă mai sus a spus: **„le mărturisesc că au râvnă pentru Dumnezeu, dar sunt fără cunoştinţă” (10, 2),** şi că **„necunoscând dreptatea lui Dumnezeu... dreptăţii lui Dumnezeu ei nu s-au supus” (10, 3),** la urmă arată că ei vor răspunde înaintea lui Dumnezeu chiar şi pentru acea neştiinţă. Desigur că Apostolul nu spune chiar aşa; pregăteşte însă aceasta prin întrebări succesive, făcând în acelaşi timp şi mustrarea mai clară, construind întregul pasaj prin antiteze şi dezlegările lor.

Priveşte puţin înapoi: **„Căci: «Oricine va chema numele Domnului se va mântui»” (10, 13).** ***Însă cineva ar fi putut să zică: „dar cum vor chema numele Aceluia în Care n-au crezut?”. Apoi, după această obiecţie, vine şi întrebarea din partea lui: „De ce n-au***

crezut?". După aceea iarăşi ridică o antiteză, încât ar putea să spună cineva: „Şi cum să creadă, dacă n-au auzit?". „Cu toate acestea, au auzit", răspunde el. După aceea ridică şi o altă obiecţie: „Şi cum vor putea auzi, fără propovăduitor?". Iar mai la urmă oferă şi dezlegarea: „Cu toate acestea, au propovăduit, şi mulţi au fost trimişi în acest scop". Însă de unde se învederează că aceia sunt cei trimişi? Pentru aceasta ne aduce cuvintele profetului: „Cât de frumoase sunt picioarele celor ce vestesc pacea, ale celor ce vestesc cele bune!".

Ai văzut cum din modul propovăduirii a arătat pe propovăduitori? Aceştia, colindând pretutindeni, nimic altceva nu spuneau, decât de bunurile cele negrăite, şi despre pacea restabilită între Dumnezeu şi oameni, „încât dacă voi nu credeţi – zice – nu cuvintelor noastre nu credeţi, ci cuvintelor lui Isaia, care cu mulţi ani înainte a vorbit, anume că vom fi trimişi, vom propovădui şi vom spune ceea ce am şi spus". ***Deci dacă a se mântui provine din a chema, iar a chema din a crede, şi a crede urma din a auzi, precum şi a auzi din a propovădui, iar a propovădui din a fi trimis, ei bine, iată că au fost trimişi şi au propovăduit, şi cu aceşti propovăduitori colindă şi profetul, arătând tuturor şi propovăduind din nou, şi spunându-le că aceştia sunt cei pe care i-a arătat cu mulţi ani mai înainte şi ale căror picioare le-a lăudat pentru modul propovăduirii. Aşadar faptul este clarificat acum, că dacă ei nu cred, întreaga vină este numai a lor, fiindcă de Dumnezeu toate au fost bine întocmite.***

„Dar nu toţi s-au supus Evangheliei, căci Isaia zice: «Doamne, cine a crezut celor auzite de la noi?» Prin urmare, credinţa este din auzire, iar auzirea prin cuvântul lui Hristos" (10, 16, 17).

Fiindcă ei ar fi putut adăuga şi o altă obiecţie, şi să zică: „Dacă aceştia ar fi fost cei trimişi de Dumnezeu, ar fi trebuit ca toţi să asculte şi să se supună Evangheliei", priveşte înţelepciunea lui Pavel, cum dovedeşte că însuşi faptul acesta, care îi tulbura mult, este necontrazis şi stă mai presus de orice confuzie sau tulburare. ***„Şi ce te scandalizează pe tine, iudeule, după atâtea şi atâtea mărturii şi dovezi ale faptelor? Că nu toţi au ascultat de Evanghelie? Dar chiar***

acest fapt, că n-au crezut toţi, este suficient ca împreună cu celelalte să te convingă de cele spuse, căci şi aceasta a prezis-o profetul dintru început". Şi gândeşte-te la înţelepciunea nespusă a Apostolului, anume cum el a arătat chiar mai mult decât se aşteptau iudeii şi sperau a-l putea contrazice. „Ce spuneţi voi?", zice; „Că nu toţi au ascultat de Evanghelie? Dar şi aceasta a prezis dintru început Isaia, sau, mai bine zis, nu numai aceasta, ci şi mai mult decât aceasta. Voi învinovăţiţi că de ce nu toţi au ascultat? Dar Isaia merge şi mai departe. Căci ce spune el? Doamne, cine a crezut celor auzite de la noi?". Apoi, fiindcă a împrăştiat tulburarea aceasta, aducând în sprijin pe profet, se reîntoarce iarăşi la continuarea ideii dinainte.

Deci, după ce a spus că ei trebuiau să cheme numele Domnului, că cei ce cheamă trebuie să creadă, iar cei ce cred trebuie mai întâi să audă, şi ca să audă este neapărat nevoie de propovăduitori, şi cum că aceşti propovăduitori au fost trimişi şi au propovăduit, mai departe, urmând a ridica o altă obiecţie, din motivul celeilalte mărturii a profetului, prin care a şi dezlegat obiecţia anterioară, iată că pe aceasta el o îmbină cu celelalte dinainte. Într-adevăr, după ce a redat pe profet zicând: „Doamne, cine a crezut celor auzite de la noi?", se foloseşte de ocazia binevenită şi zice: „Prin urmare, credinţa este din auzire". Pe această expresie însă n-a pus-o aici întâmplător. Ci, fiindcă iudeii permanent cereau semne şi minuni, şi chiar înfăţişarea învierii, şi erau foarte insistenţi în aceasta privinţă, de aceea Apostolul zice că profetul n-a vestit aceasta, ci că noi trebuie a crede din auzire. Pentru aceasta şi Apostolul de la început pregăteşte această idee, şi zice: „Prin urmare, credinţa este din auzire". Şi, fiindcă aceasta ar fi putut părea ceva obişnuit, priveşte cum înalţă faptul. ***„Nu am spus de auzire oricum – zice – şi nici că trebuie a asculta şi a crede cuvintelor omeneşti, ci vorbesc de un mare fel de auz, de auzul prin cuvântul lui Dumnezeu". Şi cu adevărat ei nu vorbeau de la dânşii, ci vesteau oamenilor ceea ce şi ei aflau de la Dumnezeu, ceea ce constituie cea mai înaltă minune. Se cuvine a crede lui Dumnezeu, Care grăieşte şi face minuni, în acelaşi timp şi a ne supune Lui, fiindcă şi faptele, şi minunile sunt rezultate din cuvintele Lui; căci şi cerul, ca şi toate celelalte, astfel au fost făcute.***

Deci după ce arată că trebuie să credem profeţilor, care

totdeauna grăiau cuvintele lui Dumnezeu, şi că nu trebuie să cerem nimic mai mult decât auzirea, adaugă la urmă şi obiecţia de care am vorbit: **„Dar întreb: Oare n-au auzit?” (10, 18).**

„Dar cum?” zice; „Dacă au fost trimişi propovăduitori, care au propovăduit ceea ce li s-a poruncit, aceştia [iudeii] n-au auzit?”. Şi priveşte cu câtă măreţie aduce replica: **„Dimpotrivă: «în tot pământul a ieşit vestirea lor şi la marginile lumii cuvintele lor»”.** ***„Ce spui?”, zice; „N-au auzit? Dar lumea întreagă şi marginile pământului au auzit, şi tocmai voi, printre care au petrecut atâta timp propovăduitorii, şi de unde ei se şi trăgeau ca iudei, tocmai voi, zic, n-aţi auzit?! Dar cum s-ar putea spune una ca aceasta?*** Căci dacă au auzit marginile pământului, cu atât mai mult e învederat că aţi auzit voi, cei de aproape”.

După aceasta urmează imediat o nouă antiteză: **„Dar zic: Nu cumva Israel n-a înţeles?” (10, 19).** ***„Dar – zice – poate că, deşi au auzit, totuşi n-au cunoscut cele vorbite, şi nici n-au priceput că aceştia erau cei trimişi de Dumnezeu. Iar în asemenea caz, nu ar fi fost vrednici de iertare pentru neştiinţa lor?*** Câtuşi de puţin; fiindcă Isaia i-a caracterizat destul de clar, zicând: ***«Cât de frumoase sunt picioarele celor ce vestesc pacea!».*** Iar mai înainte de Isaia, însuşi legiuitorul lor, Moise”. De aceea a şi adăugat: ***„Moise spune cel dintâi: «Voi întărâta râvna voastră prin cel ce nu este poporul (Meu) şi voi aţâţa mânia voastră cu un popor nepriceput»”.***

Astfel, deci, chiar şi de aici, de la acesta, ei trebuiau să cunoască pe propovăduitori, nu numai pentru că strămoşii lor n-au crezut, nu numai de acolo că aceia propovăduiau pacea, binevesteau acele bunuri, iar cuvântul lor se răspândea în toată lumea, ci şi din aceea că ei vedeau deja pe cei inferiori lor (pe neamuri) că se găseau în mai mare cinste decât ei. Cele ce niciodată nu le auziseră aceştia (neamurile), şi nici măcar strămoşii lor, iată că ei le filosofau fără veste, fapt ce era pentru ei o mare cinste, care pe iudei îi stârnea şi-i împingea spre zel, şi care le amintea de profeţia lui Moise: „Voi întărâta râvna voastră prin cel ce nu este poporul (Meu)”.

Nu era de ajuns numai măreţia cinstei spre a le provoca râvna, ci

şi micimea neamului care se bucura de acele bunuri, şi care nu era vrednic nici de a se socoti neam, după cum şi zice: ***„Voi întărâta râvna voastră prin cel ce nu este poporul (Meu) şi voi aţâţa mânia voastră cu un popor nepriceput".*** Şi ce era mai imprudent ca elinii? Ce era mai dispreţuit decât ei? Ai văzut cum prin toate acestea Dumnezeu încă de la început le-a dat semne speciale despre aceste timpuri, ca să le deschidă inima lor cea împietrită? Că faptul acesta nu s-a petrecut doar în vreun colţ al pământului, ci pe pământ şi pe mare, şi pretutindeni în lumea întreagă, şi chiar ei vedeau cum cei ce mai înainte erau dispreţuiţi de dânşii, acum se bucurau de mii de bunuri. Deci, trebuia să înţeleagă că acesta este neamul de care zice Moise: „Voi întărâta râvna voastră prin cel ce nu este poporul (Meu) şi voi aţâţa mânia voastră cu un popor nepriceput".

Dar oare numai Moise a spus aceasta? Câtuşi de puţin, fiindcă după dânsul a spus-o şi Isaia. De aceea şi zice Pavel: „Moise spune cel dintâi", arătând că şi al doilea vine şi spune aceleaşi lucru, mai puternic încă şi mai clar. După cum a spus mai sus: „Căci Isaia zice", tot aşa spune şi aici: „Isaia îndrăzneşte şi zice" (10, 20). Ceea ce Apostolul spune aici înseamnă: „Isaia se străduia şi se trudea să nu spună nimic acoperit, ci să pună înaintea ochilor voştri lucrurile în toată goliciunea lor, preferând mai de grabă a-şi asuma primejdii pentru faptul că le spune pe faţă, decât să se îngrijească de propria sa mântuire, şi aceasta în scopul de a lăsa posterităţii măcar o umbră din nerecunoştinţa voastră. Deşi rolul profeţiei nu era de a spune lucrurile clar, totuşi Isaia, pentru ca desăvârşit să vă astupe gurile, prezice toate cu glas mare şi foarte lămurit. Şi care sunt acele toate? Anume şi căderea voastră, şi accesul neamurilor la mântuire, după cum şi zice: ***„Am fost aflat de cei ce nu Mă căutau şi M-am făcut arătat celor ce nu întrebau de Mine".***

Deci cine sunt cei ce nu-L caută? Cine sunt cei ce nu întreabă de El? Evident că nu iudeii, ci neamurile, care niciodată nu L-au cunoscut. Şi după cum Moise i-a caracterizat, zicând: „cel ce nu este poporul (Meu)" şi „popor nepriceput", tot aşa face şi Isaia aici, căci şi el îi arată ca stăpâniţi de cea mai îndărătnică neştiinţă, ceea ce este o mare acuzaţie adusă iudeilor, căci cei ce n-au căutat au găsit, iar cei ce au căutat au pierdut.

„Dar către Israel zice: «Toată ziua întins-am mâinile Mele

către un popor neascultător şi împotrivă grăitor»” (10, 21). Ai văzut că această chestiune neclară şi de mulţi dezbătută se găseşte de la început în cuvintele profeţilor, şi încă foarte clar dezlegată? Şi care este acestă chestiune? Ai auzit mai înainte pe Pavel zicând: **„Ce vom zice, deci? Că neamurile care nu căutau dreptatea au dobândit dreptatea, însă dreptatea din credinţă; iar Israel, urmărind legea dreptăţii, n-a ajuns la legea dreptăţii” (Romani 9, 30, 31);** ei bine, iată că şi Isaia acelaşi lucru spune aici, căci expresia: „Am fost aflat de cei ce nu Mă căutau şi M-am făcut arătat celor ce nu întrebau de Mine”, este acelaşi lucru cu a zice: „că neamurile, care nu umblau după dreptate, au ajuns dreptatea”. Apoi, arătând că faptul petrecut nu a fost numai din harul lui Dumnezeu, ci şi din voinţa şi intenţia celor ce s-au apropiat, după cum şi căderea lor era rezultatul ambiţiei celor nesupuşi, ascultă ce a adăugat: „Dar către Israel zice: «Toată ziua întins-am mâinile Mele către un popor neascultător şi împotrivă grăitor»”. ***Sub denumirea de „zi” de aici („toată ziua”) se înţelege tot timpul din urmă; iar a întinde mâinile înseamnă a chema, a trage spre tine, a ruga în fine pe Acela. Aici mai arată că întreaga vinovăţie a fost numai a lor, pentru care şi zice: „către un popor neascultător şi împotrivă grăitor”.*** Ai văzut cât de mare este acuzaţia? Aceştia, însă, care nu L-au cunoscut niciodată, au putut să îl atragă spre dânşii, iar iudeii nu s-au supus Lui nici chiar când i-a chemat, ci s-au împotrivit Lui, şi nu numai o dată, sau de două şi de trei ori, ci tot timpul, deşi îl vedeau şi îl auzeau cum îi chema. Dar Apostolul nu spune întocmai aşa, anume că neamurile au putut să-L atragă înspre ele, ci, doborând şi cugetele celor dintre neamuri, şi arătând că harul Lui este cel care a lucrat totul, zice că „M-am făcut arătat celor ce nu întrebau de Mine” şi „am fost aflat”.

Aşadar, ar putea zice cineva: „Dar cum? Neamurile erau lipsite de toate?”. Nicidecum, căci a lua cele aflate şi a cunoaşte cele arătate, cu aceasta au conlucrat.

Apoi, ca nu cumva să zică iudeii: „Şi de ce nu S-a arătat şi nouă?”, iată că profetul a spus mai mult decât atât, şi anume că: „Nu numai că M-am arătat vouă, ci încă am şi aşteptat cu mâinile întinse spre voi rugându-vă, şi dovedind prin aceasta îngrijirea tatălui iubitor faţă de fiu şi dorul înflăcărat al mamei către copilul său”. Iată deci cum Apostolul a oferit dezlegarea tuturor nedumeririlor din urmă, cât de

clară este această dezlegare şi cum prin aceasta arată că pierderea lor este rezultată numai din voinţa lor, dar în acelaşi timp şi cum din toate părţile ei sunt nevrednici de iertare, ca unii ce au auzit şi au priceput toate cele spuse, şi cu toate acestea n-au voit a se apropia de Dumnezeu. Şi, ceea ce este mai mult, îi arată nu numai ca auzind şi cunoscând, ci relevă şi ceea ce putea avea o mai mare putere de a-i trezi, anume că chiar certându-se ei şi grăind împotrivă, Dumnezeu încearcă a-i atrage spre Dânsul.

Deci ce anume era care-i putea deştepta? „Vă voi întărâta pe voi şi vă voi mânia pe voi”. Voi ştiţi cât de mare este tirania patimii, şi câtă putere are rivalitatea în a rezolva orice ambiţie, şi a ridica pe cei căzuţi. Şi de ce să vorbim numai de oameni, când patima aceasta a geloziei îşi arată marea ei putere chiar şi la animale, ba chiar şi printre copiii nevârstnici? Căci de multe ori şi copilul rugat nu voieşte să se ducă la tatăl său, ci stă pe loc cu îndărătnicie, pe când un alt copil, chiar nefiind dezmierdat, fuge în braţele tatălui său fără să fi fost rugat. Dar acest fapt este rezultatul acelei patimi numite gelozie, sau sentimentul de adversitate aprins între două persoane.

Aceasta, deci, a făcut şi Dumnezeu cu iudeii. Nu numai că i-a rugat şi a întins şi mâinile către ei, ci încă a aprins în ei şi patima geloziei, căci pe cei ţinuţi drept inferiori lor – fapt care şi provoacă gelozia – i-a introdus nu numai în bunurile lor, ci chiar în cele mai mari şi mai necesare, pe care ei nici măcar prin vis nu şi le-au închipuit, ceea ce contribuie la a face patima mai mare şi mai mistuitoare. Dar iată că ei nici aşa nu s-au urnit din învârtoşarea inimii lor! Deci cum ar putea fi vrednici de iertare, după ce arată, de atât amar de vreme, aceeaşi veche îndărătnicie?

Însă Apostolul nu spune întocmai aşa, ci lasă la conştiinţa auditorilor săi de a judeca faptul din concluzia celor vorbite, iar el pregăteşte prin cele ce urmează să dezvolte aceeaşi idee, cu obişnuita lui înţelepciune. Ceea ce a făcut şi până acum, relevând antiteze şi asupra Legii şi asupra poporului, care conţineau în ele o mai mare acuzaţie decât în realitate li se adusese vreodată, dar în dezlegarea lor pronunţându-se numai atât cât credea de cuviinţă şi pe cât îngăduiau împrejurările, ca nu cumva să-i piardă printr-un cuvânt prea neplăcut

auzului lor, la fel face şi aici, scriind astfel: **„Întreb, deci: Oare lepădat-a Dumnezeu pe poporul Său? Nicidecum!" (11, 1).**

Priveşte cum el se preface nedumerit, ca şi cum acum ar începe să vorbească, iar punând această grea întrebare, face, o dată cu deturnarea ei, a fi bine primit şi ceea ce urmează; cu alte cuvinte, ceea ce a încercat să arate prin toate cele vorbite înainte, acelaşi lucru face şi aici. Şi ce a încercat să arate? Aceea că chiar de ar fi cât de puţini cei mântuiţi dintre iudei, totuşi cuvintele făgăduinţei lui Dumnezeu au rămas întregi. De aceea nici n-a spus simplu: „pe poporul Său", ci a mai adăugat: „pe care mai înainte l-a cunoscut". În continuare, adaugă şi dovada că Dumnezeu n-a lepădat pe acest popor, şi zice: ***„Căci şi eu sunt israelit, din urmaşii lui Avraam, din seminţia lui Veniamin".*** Eu – zice –, dascălul şi propovăduitorul. Dar fiindcă aceasta ar fi putut părea ceva în răspărul celor vorbite înainte, respectiv: **„Cine a crezut celor auzite de la noi" (10, 16),** şi **„Toată ziua întins-am mâinile Mele către un popor neascultător şi împotrivă grăitor" (10, 21),** şi **„Voi întărâta râvna voastră prin cel ce nu este poporul Meu" (10, 19),** de aceea nu s-a mulţumit numai cu tăgăduirea, nici numai cu expresia „Nicidecum", ci revine din nou, dovedind acelaşi lucru: **„Nu a lepădat Dumnezeu pe poporul Său..." (11, 2).**

„Dar aici, zici tu, nu este vreo dovadă, ci exprimarea părerii sale". Însă priveşte dovada cea dintâi şi cea de după aceasta: cea dintâi este că arată că el este din neamul lui Israel, şi dacă ar fi trebuit ca toţi iudeii să fie lepădaţi, atunci nici el, dascălul şi propovăduitorul, căruia i s-a încredinţat predica Evangheliei în toată lumea, precum şi tainele şi întreaga iconomie, nu ar fi fost ales din acel neam. Aceasta este prima dovadă, iar a doua urmează imediat în expresia: „pe poporul Său, pe care mai înainte l-a cunoscut" , adică pe care-l ştia bine că este destoinic de a primi şi credinţa, căci şi trei mii, şi patru mii, şi mii de mii dintre ei crezuseră.

Deci, ca să nu zică cineva: „Dar tu eşti poporul? Şi dacă tu ai fost chemat, atunci întregul popor a fost chemat?" – de aceea a adăugat: „nu a lepădat pe poporul Său, pe care mai înainte l-a cunoscut", ca şi cum ar fi zis: am împreună cu mine şi trei mii, patru mii, sau mii de mii. „Dar ce? Acesta este poporul? Oare în trei mii,

sau patru mii, sau în miile de mii se cuprinde sămânţa aceea a lui Avraam, care se aseamănă cu stelele cerului şi cu nisipul mării? Şi astfel ne amăgeşti tu pe noi, şi aiurezi punând întregul popor în persoana ta, şi a celor puţini de pe lângă tine? Aşadar, ne-ai insuflat speranţe zadarnice, spunând că făgăduinţa s-a îndeplinit, pe când noi toţi suntem pierduţi, iar mântuirea este a celor puţini? Toate acestea sunt numai fanfaronade şi mândrie, şi nu punem nici un preţ pe astfel de sofisme". Ca să nu zică, deci, unele ca acestea, priveşte cum prin cele ce urmează oferă dezlegarea.

În locul antitezei aduce dezlegarea, reieşită din istoria veche a iudeilor. Şi care este aceasta? **„Nu ştiţi, oare, ce zice Scriptura despre Ilie? Cum se roagă el împotriva lui Israel, zicând: «Doamne, pe proorocii Tăi i-au omorât, jertfelnicele Tale le-au surpat şi eu am rămas singur şi ei caută să-mi ia sufletul!».** Dar ce-i spune dumnezeiescul răspuns? ***«Mi-am pus deoparte şapte mii de bărbaţi, care nu şi-au plecat genunchiul înaintea lui Baal». Deci tot aşa şi în vremea de acum este o rămăşiţă aleasă prin har" (11, 2-5).*** Ceea ce el spune aici, înseamnă: „Dumnezeu nu a lepădat pe poporul Său, căci dacă l-ar fi lepădat nu ar fi ales pe nimeni din acel popor; iar dacă a ales pe unii, aceasta înseamnă că nu l-a lepădat". Şi cu toate acestea, zici tu, dacă nu l-ar fi lepădat, ar fi ales pe toţi. „Nicidecum", răspunde Apostolul, „căci şi pe timpul lui Ilie la doar cei şapte mii s-a mărginit mântuirea, precum şi astăzi se găsesc mulţi care au crezut. Dar dacă voi nu ştiţi aceasta, nu este nimic de mirare; fiindcă şi profetul acela, deşi bărbat atât de însemnat şi renumit, nu ştia nimic, ci Dumnezeu ordona cele ale Sale în iconomia Sa, fără ca profetul să ştie".

Tu însă priveşte acum şi înţelepciunea Apostolului, cum, în dovedirea acestui fapt, amplifică pe nesimţite şi acuzaţia lor. Căci pentru aceasta le-a amintit de întreaga mărturie, pentru a le da pe faţă nerecunoştinţa, şi a arăta că ei sunt la fel, după cum au fost şi părinţii lor. Dacă nu ar fi avut acest scop, ci ar fi căutat să le arate un singur lucru, acela că poporul se găseşte şi în cei puţini, ar fi spus că şi pe timpul lui Ilie rămăseseră numai şapte mii, acum însă el le redă întreaga mărturie de la început. Peste tot el se sileşte a arăta că nu este nimic diferit dacă ei fac tot aşa şi pe timpul lui Hristos şi al apostolilor, căci acesta le este năravul. Şi ca să nu spună că ei au ucis pe Hristos ca

pe un înşelător, iar pe apostoli îi alungă ca pe nişte amăgitori, relevă mărturia următoare: „Doamne, pe proorocii Tăi i-au omorât, jertfelnicele Tale le-au surpat”. Apoi, ca să nu-i devină cuvântul greoi, mai adaugă mărturiei acesteia şi o altă cauză. Şi, de astă dată, nu o menţionează în intenţia de a-i acuza, ci în încercarea de a arăta şi alte lucruri, cu care ocazie îi lipseşte de orice iertare pentru faptele petrecute înainte.

Priveşte cât de mare este acuzaţia, şi de la care anume persoană vine. Căci nu este Pavel cel care acuză, nici Petru, Iacov sau Ioan, ci acela care era mult mai admirat de ei, căpetenia profeţilor, prietenul lui Dumnezeu, care atât de mult era râvnitor pentru ei încât s-a predat şi foamei, şi care nici până astăzi încă n-a murit. Deci, ce zice acest profet? „Doamne, pe proorocii Tăi i-au omorât, jertfelnicele Tale le-au surpat şi eu am rămas singur şi ei caută să-mi ia sufletul!”; şi ce ar putea fi mai rău decât o asemenea sălbăticie? El trebuia să se roage lui Dumnezeu pentru cei care deja erau încărcaţi de păcate, iar ei voiau să-l omoare, fapt ce-i lipseşte de orice iertare. Nici foametea nu mai stăpânea, căci era an îmbelşugat, ruşinea cea dinainte era uitată, demonii fuseseră ruşinaţi, şi puterea lui Dumnezeu se arătase, iar împăratul lor se umilise, şi totuşi ei cutezau a face astfel de nelegiuiri, trecând din omor în omor şi ucigând pe dascăli şi pe cei ce căutau a le îndrepta obişnuinţele lor. Şi ce ar putea să zică? Nu cumva şi acei profeţi erau înşelători? Nu cumva şi aceia erau amăgitori? Nu cumva nici pe aceia nu-i ştiau de unde sunt? Dar poate că vă supărau proorociile lor; însă vă vorbeau şi cele bune. Dar cu altarele? Nu cumva şi acelea vă supărau? Nu cumva şi ele vă întărâtau? Ai văzut cum ei au dat întotdeauna exemple de ceartă şi de batjocoră? De aceea Pavel, scriind şi în alt loc, zicea: „Pentru că aţi suferit şi voi aceleaşi de la cei de un neam cu voi, după cum şi ele de la iudei, care şi pe Domnul Iisus L-au omorât ca şi pe proorocii lor; şi pe noi ne-au prigonit şi sunt neplăcuţi lui Dumnezeu şi tuturor oamenilor sunt potrivnici (I Tesaloniceni 2, 14, 15); ceea ce fac şi acum, căci şi altarele le-au surpat, şi pe prooroci i-au omorât.

„Dar ce-i spune dumnezeiescul răspuns? ***«Mi-am pus deoparte şapte mii de bărbaţi, care nu şi-au plecat genunchiul înaintea lui Baal»”.*** Şi ce relaţie poate fi între aceste cuvinte şi împrejurările

prezente? E o mare legătură, căci se dovedeşte de aici că Dumnezeu pururea obişnuieşte a mântui pe cei vrednici, chiar şi dacă făgăduinţa a fost dată către întregul neam. Iar aceasta a arătat-o încă de la început, zicând: **„Dacă numărul fiilor lui Israel ar fi ca nisipul mării, rămăşiţa se va mântui" (9, 27),** şi **„Dacă Domnul Savaot nu ne-ar fi lăsat nouă urmaşi, am fi ajuns ca Sodoma" (9, 29).** Tot aceasta o arată petrecându-se şi acum, drept care şi adaugă: **„Tot aşa şi în vremea de acum este o rămăşiţă aleasă prin har".** Priveşte cum fiecare cuvânt îşi păstrează nobleţea sa şi scoate la lumină atât harul lui Dumnezeu, cât şi recunoştinţa celor mântuiţi. Căci spunând „alegerea", prin aceasta a arătat încercarea făcută de Dumnezeu asupra lor, iar expresia „prin har" arată lucrarea sfântă a lui Dumnezeu.

„Iar dacă este prin har, nu mai este din fapte; altfel harul nu mai este har. Iar dacă este din fapte, nu mai este har, altfel fapta nu mai este faptă" (11, 6). Iarăşi se revoltă împotriva îndărătniciei iudeilor şi, alături de cele spuse până acum, îi lipseşte şi prin aceste cuvinte de orice iertare. „Nu aveţi nimic de spus – zice –, căci şi profeţii vă chemau, şi Dumnezeu vă ruga, şi faptele strigau, şi gelozia pe care o strecurase în sufletul vostru era de ajuns pentru a vă atrage spre El. Nu puteţi spune că cele poruncite au fost grele, şi de aceea n-aţi putut să vă apropiaţi de El, nici că a pretins de la voi dovada faptelor şi a virtuţilor dificile, căci cum să fi pretins acestea Dumnezeu, în vreme ce asemenea fapt ar fi astupat cu totul harul Său?". Acestea au fost spuse de Apostol, voind a le arăta că dorea foarte mult ca ei să se mântuiască şi că, în asemenea caz, nu numai mântuirea lor ar înainta cu uşurinţă, ci şi slava lui Dumnezeu ar fi mare, căci s-ar dovedi atunci iubirea Lui de oameni. „De ce te temi a te apropia – zice –, dacă nu-ţi cere fapte? De ce te împotriveşti şi eşti îndărătnic, când harul îţi stă în ajutor, şi nu-ţi mai pune înainte legea, în zadar şi fără scop? Nici prin lege nu te vei mântui, în acelaşi timp necinsteşti şi darul lui Dumnezeu, căci dacă stărui cu îndărătnicie a te mântui prin lege, prin aceasta tu desfiinţezi darul lui Dumnezeu".

După aceea, ca acest fapt să nu pară ciudat şi străin, prin anticipaţie el spune că şi cei şapte mii de pe timpul lui Ilie au fost mântuiţi tot prin har. Căci când el spune că: „Tot aşa şi în vremea de acum este o rămăşiţă aleasă prin har", prin aceasta arată că şi aceia s-au mântuit prin har. Şi nu numai aceasta, ci şi expresia „Mi-am pus

deoparte” tot acest lucru învederează, anume că Dumnezeu a contribuit cu cea mai mare parte la mântuirea lor.

„Dar dacă mântuirea se acordă prin har”, zici tu, „de ce nu ne-am mântuit cu toţii?”. Pentru că nu aţi voit; fiindcă însuşi harul, cu toate că e har, mântuieşte numai pe cei ce voiesc, iar nu şi pe cei ce nu voiesc şi-l dispreţuiesc, pe cei ce i se luptă împotrivă şi i se opun necontenit. Ai văzut cum prin toate acestea el a dovedit că „nu a căzut cuvântul lui Dumnezeu”? Făgăduinţa lui Dumnezeu a venit la cei vrednici, iar aceştia, deşi puţini la număr, totuşi se pot numi poporul lui Dumnezeu. Şi, deşi chiar la începutul epistolei a spus aceasta cu multă putere prin cuvintele: **„Căci ce este dacă unii n-au crezut?” (Romani 3, 3),** deşi nu s-a mărginit numai la atât, ci a adăugat imediat: **„Ci Dumnezeu se vădeşte întru adevărul Său, pe când tot omul întru minciună” (Romani 3, 4),** totuşi şi în pasajul de faţă acelaşi lucru îl evidenţiază, arătând pe de o parte puterea harului, iar pe de alta că acest har pururea mântuieşte pe cei buni şi pierde pe cei răi.

Deci, iubiţilor, să mulţumim lui Dumnezeu pentru faptul că noi suntem dintre cei mântuiţi şi că, neputând să ne mântuim prin fapte, am fost mântuiţi prin harul lui Dumnezeu. Însă mulţumind, să nu facem aceasta numai prin cuvinte, ci şi prin lucruri, prin fapte. Căci atunci este mulţumirea deplină, când noi facem toate acelea prin care Dumnezeu urmează a fi slăvit, şi când fugim de acelea de care ne-am izbăvit.

Dacă noi, batjocorind pe Împăratul a toate, în loc să fim pedepsiţi, am fost cinstiţi prin marea Lui iubire de oameni, îţi poţi închipui câtă nerecunoştinţă am avea faţă de El, batjocorindu-L şi după aceasta! Atunci desigur că vom fi pedepsiţi cu cea mai mare pedeapsă pentru asemenea nerecunoştinţă, ba încă mai aspră decât cea dintâi. Batjocora dinainte nu ne-ar arăta atât de nerecunoscători pe cât ne arată cea de după cinstea şi marea Lui purtare de grijă faţă de noi. Să fugim, deci, de acelea de care ne-am izbăvit, şi nu numai cu gura să-I mulţumim, ca nu cumva să se zică şi despre noi: ***„Poporul acesta se apropie de Mine cu gura şi cu buzele Mă cinsteşte, dar cu inima este departe” (Isaia 29, 13). Căci nu ar fi absurd, când cerurile spun slava lui Dumnezeu, ca tu, cel pentru care au fost făcute cerurile***

care-L slăvesc, să săvârşeşti astfel de fapte, prin care de alţii este defăimat Dumnezeu, Care te-a făcut pe tine?!

De aceea, nu numai cei ce defaimă pe Dumnezeu sunt răspunzători, ci şi tu vei fi răspunzător şi vrednic de osândă. Nici cerurile nu slăvesc pe Dumnezeu glăsuind, ci prin privirea lor pregătesc pe alţii de a-L slăvi; şi, cu toate acestea, se zice că ele spun slava lui Dumnezeu. Tot aşa şi cei ce petrec o viaţă minunată, chiar dacă tac, ei slăvesc pe Dumnezeu, fiindcă printr-înşii mulţi alţii Îl slăvesc. ***Nu atât este admirat Dumnezeu prin cer, pe cât e de admirat prin viaţa cea curată a omului.***

De aceea, când noi vorbim cu elinii, nu punem în faţa ochilor cerul, ci pe oameni, care, deşi se găseau mai rău decât fiarele sălbatice, totuşi El i-a îmblânzit şi i-a făcut asemenea îngerilor. Şi când noi le vorbim de această prefacere a omului, le închidem gura. Căci omul este cu mult superior cerului şi poate câştiga, sau, mai bine zis, îşi poate face sufletul mai strălucit decât frumuseţea cerului. Cerul, deşi a fost privit atâta vreme, totuşi nu l-a convins atât de mult pe om, pe când Pavel, predicând un timp foarte scurt, a atras la sine întreaga lume, fiindcă îşi câştigase un suflet nu mai prejos de cer, care i-a putut atrage pe toţi.

Vrednicia şi valoarea noastră nu înseamnă nimic nici chiar pe pământ, pe când cea a lui Pavel este mai covârşitoare şi decât cerurile; căci cerul îşi păstrează intacte limita şi regula stabilite de Dumnezeu, în timp ce înălţimea sufletului lui Pavel a întrecut şi cerul, el dialogând cu Însuşi Hristos. Şi frumuseţea acelui suflet era atât de strălucitoare, încât Însuşi Dumnezeu a proclamat-o. Când s-au făcut stelele cerului, îngerii le-au admirat; însă pe Pavel l-a admirat Însuşi Dumnezeu, zicând: „Acesta îmi este vas ales” (Fapte 9, 15). Cerul deseori este acoperit de nori, pe când lui Pavel nici o ispită nu a fost în stare să-i acopere sufletul, ci chiar în timpul furtunii el se arată mai strălucit decât cea mai frumoasă amiază, şi luminează ca şi mai înainte de a veni peste el norii ispitelor. Căci soarele ce lumina întru el nu elibera raze ce puteau fi întunecate de năvala ispitelor, ci şi mai mult strălucea atunci. De aceea îi şi zicea lui: „Îţi este de ajuns harul Meu, căci puterea Mea se desăvârşeşte

în slăbiciune" (II Corinteni 12, 9).

Să îndreptăm deci râvna noastră spre el, iubiţilor, şi atunci, de am voi, cerul acesta pe care îl privim nu va preţui nimic faţă de noi, şi nici soarele, nici chiar lumea întreagă. Căci toate acestea s-au făcut pentru noi, iar nu noi pentru ele. Să arătăm că suntem vrednici, făcându-se acestea pentru noi. Căci, dacă ne vom arăta nevrednici de acestea, cum vom putea fi vrednici de Împăratul a toate? Fiindcă toţi cei ce trăiesc defăimând pe Dumnezeu, nevrednici sunt de a privi soarele. Nevrednici sunt cei ce-L defaimă de a se bucura de făpturile care-L slăvesc, precum şi fiul care defaimă pe tatăl său este nevrednic de a se bucura de slujba servitorilor merituoşi. De aceea, toate făpturile Sale se vor bucura de mare slavă, iar noi vom suferi pedeapsa şi osânda. Câtă ticăloşie nu ar fi ca făptura creată pentru tine să se transforme în libertatea fiilor lui Dumnezeu, iar noi, făcuţi fii ai lui Dumnezeu, să fim trimişi în gheenă şi în pierzare din cauza marii noastre trândăvii, iar în locul nostru să se bucure făptura de acea fericire negrăită!

Deci, ca nu cumva să se întâmple astfel, noi, cei ce am dobândit un suflet curat, să-l păstrăm tot curat, sau, mai bine zis, să întindem încă şi mai mult splendoarea lui. Iar cei ce avem un suflet murdar, să nu deznădăjduim, după cum şi zice: ***„De vor fi păcatele voastre cum e cârmâzul, ca zăpada le voi albi, şi de vor fi ca purpura, ca lâna albă le voi face" (Isaia 1, 18).***

Când Dumnezeu făgăduieşte ceva, tu nu te îndoi deloc, ci fă toate acelea prin care ai putea apuca şi atrage la sine-ţi acele făgăduinţe. Te-au împresurat poate mii de rele şi de păcate? Şi ce urmează de aici? Încă nu te-ai dus până acum în iad, unde nimeni nu se va mai putea mărturisi şi pocăi; încă nu s-a desfăşurat priveliştea aceea îngrozitoare, şi tu eşti în afară de primejdie, şi încă poţi ca în lupta cea mai de pe urmă să te bucuri de biruinţă. Încă nu ai ajuns acolo, ca să auzi ceea ce i s-a spus bogatului: ***„Între noi şi voi s-a întărit prăpastie mare" (Luca 16, 26).*** Încă nu a venit mirele, ca să se teamă cineva a-ţi da untdelemn pentru candela ta, ci încă mai poţi cumpăra şi aduna în magazie. Încă nu este până acum nimeni care să zică: ***„Nu, ca nu cumva să nu ne ajungă nici nouă şi nici vouă" (Matei 25, 9),*** ci sunt încă mulţi cei

care vând, cei goi, cei flămânzi, cei bolnavi, cei ce stau în temniţe. Hrăneşte pe aceia, îmbracă pe aceştia, cercetează pe cei bolnavi şi aflaţi în temniţă, şi atunci vei dobândi untdelemn mai mult decât izvoarele de apă. Încă n-a sosit ziua acelui iconom din Evanghelie.

De aceea, întrebuinţează timpul cu folos şi fă asemenea aceluia, adică şterge datoriile altora către tine, iar celui ce-ţi datorează o sută de măsuri de untdelemn, zi-i: ***„Ia-ţi zapisul şi, şezând, scrie degrabă cincizeci" (Luca 16, 6).*** Aceasta fă-o şi cu banii, şi cu cuvintele, şi cu toate celelalte, şi imită pe iconomul acela; aceasta sfătuieşte şi pe rudele tale să facă, aceasta fă-o şi tu însuţi. Încă eşti stăpân a grăi astfel, încă n-ai ajuns a avea nevoie să rogi pe altul, ci ai puterea de a sfătui tu şi pe alţii, şi pe tine însuţi. Când te vei duce acolo, nu te vei mai putea folosi de nimic din acestea, şi pe drept cuvânt, căci dacă ai avut la îndemână un termen atât de lung şi totuşi n-ai fost folositor nici altora şi nici ţie însuţi măcar, cum te vei putea bucura de un asemenea har tocmai atunci când te găseşti în mâinile judecătorului?

Toate acestea, deci, frământă-le în mintea ta. Să ne interesăm din toate puterile de mântuirea noastră şi să nu trădăm ocazia favorabilă ce ni se oferă în viaţa aceasta.

Este cu putinţă a mulţumi lui Dumnezeu chiar şi la răsuflarea cea mai de pe urmă. Este cu putinţă a izbuti în aceasta şi prin testamentul ce-l facem (desigur, poate nu tocmai aşa ca cum ar fi fost dacă eram încă în viaţă, dar este totuşi cu putinţă). Cum, în ce fel? Dacă treci pe Hristos între moştenitorii tăi, şi dacă Îi laşi şi Lui parte din toata averea. Nu L-ai hrănit pe El pe când te găseai în viaţă? Măcar când te duci de aici, şi când nu mai eşti stăpân, măcar atunci dă şi Lui din ale tale; căci El este iubitor de oameni, şi nu se va certa cu tine pentru aceasta. Fără îndoială că dorinţa Lui cea mai de seamă era ca tu să-L hrăneşti pe când erai în viaţă, când şi plata îţi era mai mare.

Dar dacă n-ai făcut aceasta, atunci cel puţin fă-o măcar de astă dată, şi lasă-L pe El împreună moştenitor cu copiii tăi. Iar dacă pregeţi a face aceasta, gândeşte-te că Tatăl Lui te-a făcut pe tine împreună moştenitor cu El, şi deci sfârşeşte cu neomenia ta. Ce răspuns vei putea da, când tu nu L-ai lăsat nici măcar împreună moştenitor cu copiii tăi, pe El, Care te-a făcut pe tine moştenitor cerurilor şi Care S-a jertfit

pentru tine? Deşi El pe toate nu le-a făcut din vreo datorie, ci din dragoste, pe când tu, după atâtea binefaceri, Îi eşti dator Lui. Dar deşi faptele stau astfel, totuşi El, ca şi cum ar primi un dar de la tine şi nu ca şi cum tu ai fi dator, primeşte cu dragoste şi te încununează, deşi ceea ce ar primi de la tine este al Său. Deci dă-I Lui averea care-ţi este, la urmă, nefolositoare; dă-I din acelea asupra cărora nu mai eşti stăpân, iar El îţi va da ţie Împărăţia Cerurilor, care-ţi va fi de folos pentru totdeauna, şi pe lângă aceasta îţi va hărăzi şi altceva, aceea că va purta de grijă celor din urma ta. Dacă El va fi împreună moştenitor cu copiii tăi, va uşura situaţia orfanilor, va împrăştia intrigile, va împiedica pagubele, va astupa gurile clevetitorilor, şi dacă copiii tăi nu vor putea ocroti cele hotărâte de tine prin testament, El le va ocroti şi nu va lăsa să fie desfiinţat testamentul. Iar dacă tu Îi îngădui şi aceasta, El va împlini lipsurile pentru toate cele scrise, şi chiar cu multă osârdie, pentru că a fost cinstit o dată ce L-ai trecut între moştenitorii tăi. Lasă-L, deci, pe El moştenitor, căci la El te vei duce şi El are a te judeca pentru toate câte le-ai săvârşit aici pe pământ.

Dar sunt unii atât de mişei încât, deşi nu au copii, totuşi nu vor să facă aşa ceva, ci mai degrabă decid să împartă averile lor părăsiţilor şi linguşitorilor, unuia sau altuia, decât să le lase lui Hristos, care le-a făcut atâta bine. Şi ce ar putea fi mai necugetat ca aceasta? Pe unii ca aceştia, chiar de i-ai compara cu animalele sau cu pietrele, totuşi nimic nu vei putea spune clar despre prostia şi nesimţirea lor, şi nu ai găsi o icoană fidelă care să poată reprezenta nebunia lor. De ce iertare se vor învrednici aceştia, dacă fiind în viaţă nu L-au hrănit, şi nici când urmează a se duce la El nu voiesc a-I hărăzi măcar cât de puţin din averile lor, asupra cărora nici nu mai sunt stăpâni la urmă, ci se poartă atât de duşmănos faţă de El, încât nu vor a-I împărtăşi nici chiar cele ce le sunt nefolositoare? Şi nu vezi câţi oameni nu s-au învrednicit nici măcar de un sfârşit bun, ci s-au dus de aici răpiţi năprasnic? Pe tine Dumnezeu te-a făcut ca să iconomiseşti toate cele ale casei tale, să îndrepţi cele cuvenite, şi să te îndeletniceşti cu cele necesare. Atunci, ce cuvânt de îndreptare vei avea, când şi după ce ai primit de la El un astfel de dar, trădai binefacerea şi te împotriveai credinţei strămoşilor tăi? Aceia chiar fiind în viaţă vindeau toate ale lor şi le duceau la picioarele apostolilor, pe când tu nici atunci când încetezi din viaţă nu împărtăşeşti ceva celor ce au nevoie. Desigur, e mult mai bine a

îndrepta foamea şi sărăcia cât timp eşti în viaţă, căci aceasta îţi dă şi un mai mare curaj. Însă dacă nu voieşti să faci astfel, cel puţin când mori fă ceva nobil, care, deşi nu poate fi dovada unei mari iubiri faţă de Hristos, totuşi este o oarecare iubire. Căci dacă nu vei avea întâietate printre oile ce vor sta de-a dreapta Lui, totuşi nu e puţin lucru şi acela de a te găsi printre dânsele şi a nu fi la un loc cu caprele cele de-a stânga. Şi dacă nu faci nici aceasta, dacă nici frica de moarte, nici faptul că la urmă averile tale îţi sunt nefolositoare, nici siguranţa în care ai lăsa copiii tăi şi nici faptul că prin aceasta ţi-ai depozita acolo mai dinainte iertarea greşelilor, dacă, zic, nimic din acestea nu te mişcă, atunci ce cuvânt ar mai putea să te convingă să fii iubitor de oameni?

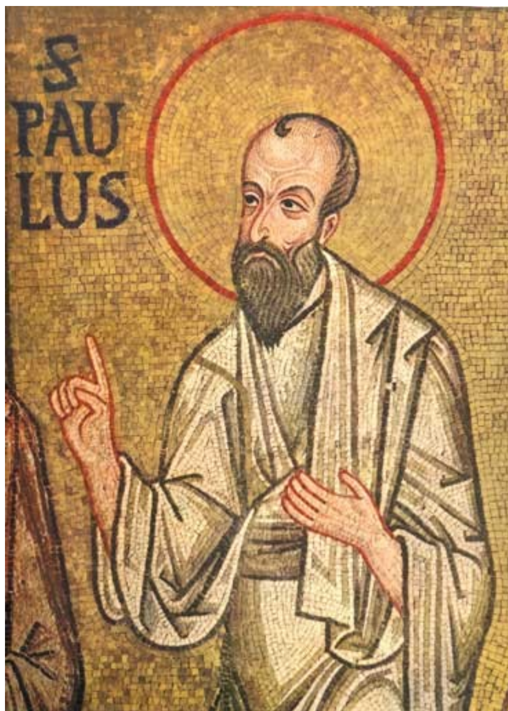
De aceea, vă rog, ca mai cu seamă cât ne aflam în viaţă, să lăsăm celor nevoiaşi cât mai mult din averile noastre. Dar dacă ar fi unii atât de mici la suflet, încât să nu se înduplece a face astfel, cel puţin măcar de silă să devină iubitori de oameni. Când trăiai ca şi cum ai fi fost nemuritor, te ţineai strâns de toate cele existente; dar acum, după ce ai aflat că eşti muritor, cel puţin de astă-dată sfârşeşte cu acea credinţă, şi cugetă ca muritor asupra celor ale tale, mai cu seamă că urmează a te bucura de o viaţă nemuritoare. Dacă poate este lucru dificil a vorbi aşa cum vom vorbi, dacă cele ce vom spune sunt încărcate de frică şi groază, totuşi sunt necesare de vorbit. De aceea, îţi zic: numără printre robii tăi şi pe Hristos! Eliberezi pe robii tăi? Eliberează şi pe Hristos de foame, de neputinţă, de închisoare şi de goliciune.

Te-ai cutremurat auzind acestea? Însă să te cutremuri şi mai tare când nici aceasta n-o faci! Aici te-au înmărmurit cuvintele pe care le-am spus; însă când te vei duce acolo şi vei auzi lucruri şi mai grozave decât acestea, şi când vei vedea acele munci nesfârşite, ce vei zice şi ce vei face atunci? La cine vei afla scăpare? Pe cine vei chema în ajutor? Pe Avraam? Dar el nu te va auzi. Pe acele fecioare? Nici ele nu te vor auzi, şi nici nu-ţi vor da untdelemn. Poate pe tatăl sau pe bunicul tău? Dar şi dintre aceştia nici unul nu va fi stăpân, chiar de ar fi şi sfânt, ca să poată dezlega hotărârea aceea.

Toate acestea, deci, cugetându-le în mintea ta, roagă pe Cel ce singur este Domnul şi Stăpânul tău, pe Cel ce singur poate şterge zapisul tău şi stinge văpaia aceea, roagă-L, zic, şi îmblânzeşte-L, hrănind pe cei flămânzi şi îmbrăcând pe cei goi, ca astfel de aici să te

duci însoţit de bune nădejdi, iar acolo fiind, să te bucuri de veşnicele bunătăţi. Cărora fie cu toţii a ne învrednici, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

Omilia XIX - Nu trebuie să ne sprijinim pe faptele strămoşilor, ci mai degrabă pe ale noastre

„Ce este deci? Nu tot Israelul a dobândit ceea ce căuta; ci cei aleşi au dobândit, iar ceilalţi s-au împietrit" (Romani 11, 7).

A spus că Dumnezeu n-a lepădat pe poporul Său, şi arătând el modul cum nu i-a lepădat, iarăşi face apel la scrierile proorocilor, iar după ce dovedeşte fără putinţă de tăgadă că cea mai mare parte dintre iudei s-au pierdut, ca să nu li se pară că de aici scoate o nouă învinovăţire asupra lor, şi că îşi ţine cuvântarea ca duşman al lor, găseşte salvarea din nou la David şi la Isaia, spunând: ***„Precum este scris: «Dumnezeu le-a dat duh de amorţire, ochi ca să nu vadă şi urechi ca să nu audă până în ziua de azi»" (11, 8).***

Dar e mai bine de a ne întoarce la argumentarea de la început. După ce a spus de cele petrecute pe timpul lui Ilie, şi a arătat ce este harul, a adăugat imediat: „Ce este deci? Nu tot Israelul a dobândit ceea

ce căuta”. Expresia aceasta nu este a unui om ce întreabă, ci a unuia ce acuză. „Cu sine însuşi – zice – se luptă iudeul, căutând dreptatea, pe care cu toate acestea nu voiesc a o accepta”.

Apoi, lipsindu-i iarăşi de orice iertare, arată nerecunoştinţa lor chiar de la aceia care au luat dreptatea, căci zice: „au dobândit”. Prin urmare şi aceştia sunt condamnaţi de către alţii, ceea ce şi Hristos zicea: ***„Iar dacă Eu scot demonii cu Beelzebul, fiii voştri cu cine îi scot? De aceea ei vă vor fi judecători” (Luca 11, 19).*** Pentru ca nimeni să nu învinovăţească natura faptului, ci numai intenţia lor, de aceea arată şi pe cei ce au dobândit. De aceea Apostolul şi cuvintele pe care le întrebuinţează le accentuează, arătând şi harul de sus, şi sârguinţa acelora. Când el spune că „au obţinut”, nu desfiinţează prin aceasta liberul arbitru, ci voieşte a arăta măreţia bunurilor, şi că numai partea cea mai mare din acţiune a fost a harului, dar nu totul. Şi printre noi este obiceiul de a zice: „cineva a obţinut, cineva a aflat, sau a găsit”, când faptul i-a adus vreun câştig mare. Aşadar, dacă aceia au mers pe calea dreaptă, aceasta n-a rezultat din ostenelile omeneşti, ci partea cea mai mare din acea acţiune a fost a darului dumnezeiesc.

„Iar ceilalţi s-au împietrit”. Priveşte cum el tocmai acum are curajul ca să spună cu propria sa voce despre scoaterea celorlalţi din rândul celor ce au aflat, căci dacă a spus şi mai sus de aceasta, el a pus atunci la mijloc pe proorocii care-i învinovăţeau, pe când aici îşi exprimă propria sa hotărâre. Dar el nu se mulţumeşte cu hotărârea sa numai, ci iarăşi apelează la Isaia proorocul, fiindcă după ce a zis: „s-au împietrit”, imediat adaugă: **„Precum este scris: «Dumnezeu le-a dat duh de amorţire, ochi ca să nu vadă şi urechi ca să nu audă până în ziua de azi»”.** Şi de unde a fost acea împietrire? Desigur că a spus cauza şi prin pasajele anterioare, cu care ocazie a aruncat totul în sarcina lor, arătând că ceea ce au suferit a provenit numai din îndărătnicia lor zadarnică, dar o arată şi aici. Căci zice: „ochi ca să nu vadă şi urechi ca să nu audă”, nimic altceva nu arată decât că defăima intenţia lor cea îndărătnică şi iubitoare de ceartă zadarnică. Pentru că deşi aveau ochi cu care puteau să vadă minunile, şi urechi cu care să audă acea învăţătură minunată, totuşi nici de unele din acestea nu s-au folosit cum trebuie.

Expresia „le-a dat” de aici să nu o înţelegi ca acţiune, ci ca îngăduinţă din partea lui Dumnezeu. De asemenea şi expresia „umilinţă” de aici arată înclinarea sufletului spre mai rău, înclinare ce ţine sufletul nevindecat, neîndreptat şi neschimbat, după cum şi în alt loc spunea David: ***„Ca slava mea să-Ţi cânte Ţie şi să nu mă mâhnesc”,*** adică „nu-mi va părea rău, nu mă voi schimba, nu voi căuta să fug”. Aşadar, după cum duhul care este cuprins adânc de căinţă nu şi-ar putea schimba dispoziţia, tot aşa şi cel umilit de răutate nu s-ar putea schimba cu uşurinţă. Prin urmare, expresia „duhul umilit”, din acest pasaj, nimic altceva nu înseamnă decât a se împietri, a se înţepeni undeva, şi a se pironi acolo, astfel că prin această expresie Apostolul arată duhul lor ca neschimbabil, sau mai bine zis greutatea cea mare în schimbarea părerii lor. Deci după ce arată că ei vor lua cea mai aspră pedeapsă pentru această necredinţă a lor, iarăşi aduce la mijloc pe proorocul care ameninţă cu lucruri care s-au şi întâmplat: **„Facă-se masa lor cursă şi laţ şi sminteală şi răsplătire lor!” (11, 9),** adică „trufia lor”, zice, „să le prefacă toate cele bune, să-i piardă, şi ei să devină lesne de cucerit pentru toţi”. Iar mai departe arată că ei suferă acestea ca să-şi plătească păcatele, căci zice: „şi răsplătire lor”.

„Întunece-se ochii lor ca să nu vadă şi spinarea lor încovoaie-o pentru totdeauna!” (11, 10). Oare şi acestea mai au nevoie de vreo explicare? Oare nu sunt destul de lămurite chiar şi pentru cei mai neînvăţaţi? Dar mai înainte de cuvintele noastre, însăşi desfăşurarea împrejurărilor mărturiseşte prin anticipaţie cele vorbite. Căci au devenit ei uşor de cucerit? Când li s-a gârbovit aşa spinarea lor? Când au suferit ei o aşa robie? Dar ceea ce este mai mult, că nici nu va fi vreodată încetarea acestor rele, ceea ce de altfel şi profetul a lăsat să se înţeleagă, căci nici n-a zis simplu „spinarea lor încovoai-o”, ci „încovoai-o de tot”, adică pentru totdeauna . Dar dacă tu, iudeule, iubeşti cearta şi voieşti a şti sfârşitul, apoi din cele petrecute află şi pe cele prezente. Te-ai coborât în Egipt, s-au împlinit acolo două sute de ani, şi repede te-a scăpat apoi Dumnezeu de acea robie, iar acestea s-au petrecut în acel timp pe când tu erai fără nici o cucernicie către Dumnezeu şi predat desfrânării celei mai grozave.

Ai fost scăpat, deci, din Egipt, dar te-ai închinat viţelului de aur, ai jertfit pe fiii tăi lui Baal Peor , templul l-ai pângărit, ai dus cu tine tot

felul de răutate, însăşi natura o ai nesocotit, ai umplut munţii şi văile, dealurile, pâraiele, izvoarele şi grădinile de jertfele cele pângărite. Pe prooroci i-ai ucis, altarele le-ai dărâmat şi ai dat dovadă de multă răutate şi de cea mai mare impietate. Cu toate acestea, după ce te-a predat babilonienilor pe timp de şaptezeci de ani, iarăşi te-a readus la libertatea dinainte, căci ţi-a redat templul şi patria, precum şi forma cea veche a statului; şi proorocii iarăşi au început a prooroci, şi harul Duhului iarăşi a se arăta. Mai mult încă, nici pe timpul robiei nu ai fost părăsit, fiindcă şi acolo ai avut pe Daniel şi Iezechiel, după cum ai avut şi în Egipt pe Ieremia, şi în pustiu pe Moise. Dar şi după acelea iarăşi te-ai întors la răutatea dinainte, iarăşi ai înnebunit de atât bine şi ai îmbrăţişat viaţa elinilor pe timpul lui Antiochus necredinciosul [Antiochus Epifanul, pe la 170 a. Hr.].

Însă şi atunci, după trei ani şi ceva, fiind predaţi lui Antiochus, v-aţi eliberat prin Macabei şi iarăşi aţi câştigat trofee strălucite. Acum, însă, nimic din acestea, ci totul se petrece împotriva voastră; ceea ce mai cu seamă trebuie a se admira, căci cele ale răutăţii au luat sfârşit, cele ale pedepsii, însă, s-au mai prelungit încă, şi totuşi nu este nici o speranţă de schimbare, sau de îndreptare. Nu au trecut numai şaptezeci de ani, nici numai o sută sau două, şi nici numai trei sute, ci cu mult mai mulţi, şi totuşi nici o umbră de speranţă nu se vede, deşi voi acum nu mai jertfiţi idolilor şi nici nu mai faceţi lucrurile pe care le îndrăzneaţi a le face în trecut. Deci, care e cauza? Adevărul a succedat tipul [modelul] şi harul a scos afară Legea, ceea ce proorocul încă de la început a vestit-o zicând: „Şi spinarea lor încovoaie-o de tot (pentru totdeauna)”.

Ai văzut exactitate profetică, cum el a vestit mai dinainte şi necredinţa, şi îndărătnicia lor, şi cum a arătat pedeapsa ce va veni şi osânda cea nemărginită? Fiindcă mulţi dintre oamenii simpli fiind încredinţaţi de cele viitoare, vroiau totuşi a vedea din cele prezente pe cele viitoare, apoi Dumnezeu le-a arătat dovada puterii Lui chiar aici, căci pe cei dintre neamuri, care au crezut, i-a ridicat mai presus de ceruri, iar pe iudeii care n-au crezut i-a coborât în pustiul cel mai dinafară, relelor părăsindu-i. Deci după ce îi atinge cu putere, prin cele ce au pătimit şi prin cele ce urmează a pătimi, după ce le arată şi necredinţa lor, apoi iarăşi îmblânzeşte cele spuse, scriind astfel: **„Deci,**

întreb: S-a poticnit, oare, ca să cadă? Nicidecum!" (11, 11).

Tocmai când i-a arătat vinovaţi de mii de rele, le-a descoperit şi mângâierea. Dar tu gândeşte-te la înţelepciunea lui Pavel, căci el a introdus acuzaţia cea adusă lor de prooroci, apoi a aşezat şi mângâierea. ***„Că voi aţi greşit – zice – nimeni nu poate tăgădui; însă să vedem dacă greşeala poate fi reparată şi dacă are vreo îndreptare. Nu este dintre acelea care să nu se poată îndrepta".*** Ai văzut cum iarăşi îi mustră, căci în aşteptarea mângâierii el îi face răspunzători de greşelile mărturisite? Vom vedea însă şi mângâierea aceea pe care le-a pregătit-o. Şi care e acea mângâiere? **„Că împietrirea s-a făcut lui Israel în parte, până ce va intra tot numărul neamurilor. Şi astfel întreg Israelul se va mântui" (Romani 11, 25-26),** adică în timpul celei de-a doua veniri şi a sfârşitului lumii. Însă el nu spune aceasta deodată, fiindcă până acum i-a certat, a adus învinovăţiri peste învinovăţiri şi aducând ca mărturie din scrierile proorocilor, vorbindu-le mustrător încă din început; a introdus, zic, pe Isaia, Ilie, David, Moise şi pe Osie, şi odată, şi de două ori, şi de multe ori. Însă ca nu cumva prin aceasta să-i aducă în deznădejde şi să le îngreuneze reîntoarcerea lor la credinţă, iar pe cei dintre neamuri care au crezut, să-i facă a se îngâmfa şi a vătăma cuvântul credinţei, îi mângâie iarăşi, zicându-le: **„ci prin poticnirea lor mântuire s-a făcut neamurilor".**

Trebuie, însă, ca noi să ascultăm cele spuse până aici, şi nu oricum, ci să ştim intenţia şi scopul vorbitorului, adică ce încearcă el să dovedească prin aceste cuvinte, de aceea vă rog dacă aveţi dragoste să fiţi cu băgare de seamă. Când noi vom primi totdeauna cele vorbite cu un astfel de gând, apoi nicăieri nu vom vedea vreo greutate. Ideea principală din acest pasaj e de a dărâma uşurinţa şi trufia căpătate din cele spuse aici de către cei dintre neamuri, căci astfel şi aceştia mai în siguranţă vor rămâne în credinţă, învăţându-se a fi modeşti, iar în acelaşi timp şi cei dintre iudei izbăvindu-se de deznădejde, mai cu dragoste se vor apropia de har.

Aşadar căutând numai la acest scop, să auzim toate cele vorbite prin acest pasaj.

Deci ce spune Apostolul? Şi cum a dovedit că ei n-au căzut cu

desăvârşire, încât să nu se mai poată îndrepta şi nici că au fost scoşi până în sfârşit din numărul celor aleşi? Aceasta a dovedit-o Apostolul de la neamuri, zicând astfel: **„Ci prin poticnirea lor mântuire s-a făcut neamurilor, ca să le râvnească pe ele”.** Şi cuvântul acesta nu se întâlneşte numai la el, ci şi în parabolele din Evanghelii.

Căci şi cel ce a făcut nuntă fiului său, a chemat pe cei de pe la răspântii numai atunci, când cei chemaţi dintre cunoscuţi n-au voit să vină; şi cel ce a sădit vie, numai după ce lucrătorii au ucis pe moştenitor a chemat alţi lucrători şi le-a dat lor via. Dar Hristos chiar şi fără parabole le zicea: ***„Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel” (Matei 15, 24),*** iar către cananeanca care se ruga ca să-i vindece pe fiica sa, zice: ***„Nu este bine să iei pâinea copiilor şi s-o arunci la câini” (Matei 15, 26).*** Dar şi Pavel zicea iudeilor care se împotriveau: ***„Vouă se cădea să vi se grăiască, mai întâi, cuvântul lui Dumnezeu; dar de vreme ce îl lepădaţi şi vă judecaţi pe voi nevrednici de viaţa veşnică, iată ne întoarcem către neamuri” (Faptele Apostolilor 13, 46).***

Prin toate acestea se arată, că urmarea firească a faptelor era aceasta, ca ei să se apropie cei dintâi, şi numai după aceea cei dintre neamuri; dar fiindcă ei n-au crezut, apoi s-a inversat ordinea lucrurilor, aşa că şi necredinţa ca şi poticnirea lor au făcut ca cei dintre neamuri să intre mai întâi. De aceea zice: „Că poticnirea lor mântuire s-a făcut neamurilor, ca să le râvnească pe ele”. Dar dacă faptul acesta îl spune ca fiind deja petrecut mai dinainte, tu să nu te minunezi, fiindcă Apostolul voieşte a mângâia sufletul lor cel rănit.

Ceea ce el spune aici aceasta înseamnă: A venit la ei Iisus şi nu L-au primit, deşi a făcut mii de minuni, ba încă L-au şi răstignit; la urmă a atras către El pe neamuri, ca măcar cinstea acordată acestora să-i aţâţe în amorţirea şi nesimţirea lor, şi prin gelozia stârnită în ei, să-i poată convinge de a se apropia. Întâi trebuia să fie primiţi aceia şi numai după aceea şi noi, după cum zicea: **„Puterea lui Dumnezeu este spre mântuire tot celui ce crede, iudeului întâi şi elinului”,** dar fiindcă ei au fugit, apoi noi, cei care eram după ei, am ajuns înaintea lor. ***Ai văzut câtă cinste li se aduce prin acest fapt? Mai întâi, zice că noi atunci***

am fost chemaţi, când ei n-au voit; apoi, că noi de aceea am fost chemaţi, ca nu numai noi să ne mântuim, ci ca şi ei râvnind mântuirea noastră, să se facă mai buni.

Dar ce? Oare noi n-am fi fost chemaţi şi mântuiţi? Nu am fi fost, decât numai în rânduiala cuvenită. De aceea şi când a trimis pe ucenici, nu le-a zis simplu: „Mergeţi către oile cele pierdute ale casei lui Israel", ci: ***„Mai degrabă mergeţi către oile cele pierdute ale casei lui Israel" (Matei 10, 6),*** arătând că după aceasta trebuie a merge şi către neamuri. De asemenea, Pavel n-a zis simplu: „că vouă vă era de trebuinţă a grăi cuvântul lui Dumnezeu", ci ***„vouă vă era de trebuinţă mai întâi de a grăi cuvântul lui Dumnezeu",*** arătând că numai în al doilea rând trebuiau să ne vestească şi nouă cuvântul. Acestea se făceau şi se spuneau ca nu cumva aceia să aibă un motiv neruşinat, ca şi cum ar fi fost trecuţi cu vederea şi din această cauză să nu creadă. Acestea toate ştiindu-le Hristos mai dinainte, a venit totuşi către ei mai întâi.

„Dar dacă greşeala lor a fost bogăţie lumii şi micşorarea lor bogăţie neamurilor, cu cât mai mult întreg numărul lor!" (11, 12). Aici vorbeşte spre a-i mulţumi, fiindcă de ar fi căzut ei de mii de ori, neamurile tot nu s-ar fi mântuit, dacă nu arătau credinţă, după cum nici ei nu s-ar fi pierdut, dacă nu s-ar fi arătat necredincioşi, şi nu s-ar fi arătat îndărătnici. Dar, după cum am zis, Apostolul îi mângâie pe ei căzuţi deja şi se sileşte cu prisosinţă chiar de a-i încuraja pentru mântuirea lor, dacă ar voi să se schimbe.

„Că dacă atunci – zice – când aceia s-au poticnit, atât de mulţi s-au bucurat de mântuire, şi dacă fiind scoşi aceia, în locul lor au fost chemaţi atâţia, apoi poţi pricepe ce ar fi când ei s-ar întoarce la Dumnezeu". Dar n-a zis chiar aşa. Nu a zis: „cu cât mai vârtos întoarcerea lor, sau schimbarea lor, sau succesul lor", ci „cu cât mai vârtos împlinirea lor", adică când toţi ar voi să intre în rândul celor chemaţi. Aceasta a spus-o arătând însă că şi atunci partea cea mai mare de acţiune va fi a harului lui Dumnezeu, sau mai bine zis, aproape totul va fi al harului.

„Căci v-o spun vouă, neamurilor: întrucât sunt eu, deci, Apostol al neamurilor, slăvesc slujirea mea, doar voi izbuti să aţâţ

râvna celor din neamul meu şi să mântuiesc pe unii dintre ei" (11, 13-14). Iar se sileşte ca să se izbăvească de bănuiala lor. Şi s-ar părea că prin aceste cuvinte el ceartă pe cei dintre neamuri, umilindu-le cugetul lor, încet şi pe nesimţite aţâţă pe iudeu. Şi umblă în toate părţile căutând ca să-i liniştească şi să-i mângâie de pierderea lor cea mare, însă nu găseşte nimic pentru aceasta, din cauza firii lucrurilor. Căci şi din cele ce a spus, ei erau vrednici de o mai mare învinovăţire, fiindcă toate cele pregătite pentru ei, le-au luat alţii care erau cu mult mai prejos decât ei. De aceea Apostolul trece deodată de la iudeu la cei dintre neamuri, şi pune la mijloc cuvântul despre ei, voind a proba că el grăieşte toate acestea pentru ca ei să se înveţe a fi moderaţi.

„Vă laud pe voi – zice – pentru două lucruri: întâi, că am încredinţată slujba apostoliei mele la voi, şi al doilea, că prin voi să pot mântui şi pe alţii". Şi nu zice „pe fraţii mei, pe rudele mele", ci „trupul meu". Apoi, voind a arăta îndărătnicia lor, n-a zis „ca să-i conving", ci „ca ei să râvnească şi să mântuiesc pe unii"; şi nici aici n-a stat, căci n-a zis „pe toţi", ci „pe oarecare dintre ei" – atât de îndărătnici erau. Dar chiar şi în această mustrare el arată iarăşi purtarea cea frumoasă a neamurilor. Că dacă neamurile au devenit cauza mântuirii lor, nu au devenit prin aceleaşi împrejurări, ci unii din cauza necredinţei celorlalţi, iar aceştia prin credinţa acelora s-au făcut pricinuitori ai bunurilor. De aici se pare că neamurile sunt puse pe picior de egalitate cu iudeii, ba încă chiar îi covârşesc pe aceştia.

„Ce ai de zis, iudeule? Că dacă nu aţi fi fost scoşi voi, nu am fi fost chemaţi noi? Dar aceasta o zice şi cel de alt neam: «că dacă nu mă mântuiam eu, tu nu râvneai». Şi dacă voieşti a şti şi în ce covârşim noi, apoi află că eu prin faptul că am crezut te mântuiesc pe tine, iar tu prin faptul că te-ai poticnit, ne-ai dat motiv de a păşi noi mai întâi pe calea deschisă de tine".

Apoi iarăşi simţind că i-a lezat, reia din nou ideea dinainte, şi zice: **„Căci dacă înlăturarea lor a adus împăcarea lumii, ce va fi primirea lor la loc, dacă nu o înviere din morţi?" (11, 15).** Dar şi prin aceasta îi condamnă din nou, fiindcă alţii s-au folosit prin greşelile lor, pe când ei nici din succesele altora n-au căutat să se folosească. Dar dacă faptul acesta zice că este rezultat din nevoie, adică fără voinţa acelora [iudeilor], tu să nu te minunezi, căci Apostolul aşa îşi combină

cuvântul, după cum am spus de multe ori, încât şi pe aceştia să-i modereze, şi pe aceia să-i îndemne. Şi după cum am mai zis, de ar fi fost scoşi de o mie de ori iudeii, totuşi neamurile nu s-ar fi mântuit, dacă nu ar fi dat dovadă de credinţă. Deci, Apostolul stă în faţa părţii celei slabe, aşa zicând, şi ajută pe cel bolnav.

Acum tu priveşte şi în ce anume el le face plăcerea, mângâindu-i numai cu vorba: „Că de este – zice – lepădarea lor împăcarea lumii, ce altceva este luarea (lor), decât viaţa din morţi?”. ***Ceea ce el spune aici, aceasta înseamnă: „Dacă mâniindu-se pe ei numai, şi a hărăzit altora atâtea bunuri, dar dacă s-ar împăca cu ei, ce nu ar hărăzi?”.*** Dar după cum învierea din morţi nu este din cauza lor, tot aşa şi acum mântuirea noastră nu este din lepădarea lor, ci ei au fost scoşi din cauza nebuniei lor, iar noi am fost mântuiţi prin credinţa noastră, şi prin harul de sus. Însă pe ei nimic din acestea nu-i va putea ajuta, dacă nu vor arăta credinţa cuvenită.

Dar Apostolul făcându-şi obiceiul său, trece cu vorba la o altă laudă – deşi nu este laudă, ci numai se pare a fi – imitând pe doctorii cei mai buni, care mângâie cu atâtea vorbe pe cei bolnavi, pe câte sunt permise de natura bolii. Căci ce zice el?

„Iar dacă este pârga (de făină) sfântă, şi frământătura este sfântă; şi dacă rădăcina este sfântă, şi ramurile sunt” (11, 16). ***„Pârgă” şi „rădăcină” îi numeşte el aici pe cei de lângă Avraam, Isaac şi Iacov, pe profeţi, pe patriarhi şi pe toţi cei lăudaţi şi vrednici de pomenire din Legea veche, iar sub numirea de „ramuri” se înţeleg toţi aceia dintre ei care au crezut Cuvântului.***

Apoi fiindcă s-au izbit de ideea că cei mai mulţi dintre ei n-au crezut, priveşte cu câtă iconomie întrebuinţează vorbele: **„Iar dacă unele din ramuri au fost tăiate” (11, 17).** ***Şi cu toate acestea, mai sus spuneai că cei mai mulţi s-au pierdut şi puţini s-au mântuit; apoi cum de vii acum de spui de cei pierduţi, că „unele din ramuri s-au frânt”, ceea ce arată nu mulţimea, ci partea cea mai mică dintre ei? „Nu am spus acestea – zice – ca să mă prind în vorbe, ci cu intenţia de a vindeca şi a îndrepta pe cei bolnavi”.*** Ai văzut cum prin întregul pasaj aceasta voieşte a face, adică voieşte a-i mângâia? De ai voi să răstorni această părere, multe lucruri contradictorii ar urma de

aici. Dar tu te gândeşte la înţelepciunea lui Pavel, cum părându-se că vorbeşte pentru ei, şi că îi mângâie prin vorbele de rădăcină şi pârgă, pe sub ascuns însă îi mustră şi-i arată lipsiţi de orice îndreptare.

Căci gândeşte-te la răutatea ramurilor, când neavând rădăcină bună şi dulce, o imită; şi te gândeşte şi la răutatea frământăturii, când cu toată începătura cea sfântă, ea totuşi nu se schimbă.

„Iar dacă unele dintre ramuri au fost tăiate". Şi cu toate acestea cele mai multe „s-au tăiat"; însă, după cum am zis, Apostolul voieşte a-i mângâia. De aceea nici nu introduce el vorba aceasta ca de la el, ci ca din partea lor, şi pe nesimţite îi atinge cu putere, arătându-i căzuţi din înrudirea cu Avraam. Aceasta şi era ceea ce se grăbea a o spune, adică că ei nu mai au nimic în comun cu patriarhii şi cu toţi sfinţii din Legea veche. Dacă rădăcina este sfântă, totuşi ei nu sunt sfinţi; şi prin urmare sunt departe de rădăcină. Apoi părându-se că el mângâie pe iudeu, se atinge iarăşi de cei dintre neamuri prin acuza ce se pare că li-o aduce; căci după ce zice: „Iar de s-au şi tăiat unele din ramuri" adaugă imediat: **„şi tu, care erai măslin sălbatic".** Cu cât ar fi mai de dispreţuit cel dintre neamuri, cu atâta iudeul este mai trist şi mai amărât, fiindcă vede pe acela desfătându-se în bunurile sale.

Dar şi pentru cel dintre neamuri nu atât de mare este ruşinea prostiei sau a micimii lui faţă de iudeu, pe cât de mare este cinstea căpătată prin schimbarea lui. Şi tu cugetă la înţelepciunea Apostolului, căci n-a zis: „te-ai sădit", ci „te-ai altoit", cu care ocazie iarăşi loveşte pe iudeu, fiindcă arată pe cel dintre neamuri stând în pomul său, iar pe el trântit jos la pământ. De aceea nici nu s-a mărginit el cu atâta numai, şi nici după ce a spus „te-ai altoit" n-a tăcut, deşi prin această expresie a arătat totul; şi încă stăruie în fericirea acestuia, şi măreşte lauda căpătată, zicând: **„Şi părtaş rădăcinii şi grăsimii măslinului te-ai făcut".** Şi s-ar părea că cel dintre neamuri este pus ca un adaos la ramuri, însă iată că Apostolul îl arată că nu este cu nimic mai prejos, ci tot ceea ce are ramura ridicată din tulpină, aceea are şi el. Deci ca nu cumva, auzind că „te-ai altoit", să crezi că prin aceasta i s-ar fi împuţinat valoarea lui în comparaţie cu ramura crescută din rădăcină, priveşte cum îl egalează în tot cu ramura, zicând: „Şi părtaş rădăcinii şi grăsimii măslinului te-ai făcut", ***adică ai stat în aceeaşi nobleţe, în***

aceeaşi fire aleasă.

Apoi, certându-l, zice: **„Nu te mândri faţă de ramuri" (11, 18).** S-ar părea că mângâie pe iudeu, pe de o parte, iar pe de alta că arată micimea celui dintre neamuri şi puţina lui valoare. De aceea nici n-a zis simplu: „nu te lăuda", ci „nu te lăuda asupra ramurilor", adică nu te mândri, încât să se rupă ele, căci tu ai stat în ele şi te bucuri de cele ale lor. Ai văzut cum pe unii îi ceartă, iar pe alţii îi înţeapă?

„**Iar de te mândreşti, nu tu porţi rădăcina, ci rădăcina pe tine".** Deci ce are a face cu ramurile cele frânte? Sau, mai bine zis, ce relaţie poate fi între altoi şi ramurile frânte? Nici una. După cum am spus şi mai sus, se pare că Apostolul ar căuta să găsească fie chiar o umbră de mângâiere pentru iudei. Însă tu priveşte cum, prin cuvintele adresate celui dintre neamuri, el loveşte fără cruţare pe iudeu. Căci într-adevăr, zicând celui dintre neamuri: „Nu te lăuda" şi că „dacă te lauzi, nu porţi tu pe rădăcină", prin aceasta a arătat iudeului că faptul acesta merită laudă, cu care ocazie indirect îl aţâţă şi-l întărâtă spre credinţă. Cu alte cuvinte, îl pune pe iudeu în rândul celor vinovaţi, îi arată paguba pe care a suferit-o, şi că alţii stăpânesc acum cele ce erau ale sale.

„Dar vei zice: Au fost tăiate ramurile, ca să fiu altoit eu" (11, 19). Iarăşi în formă de antiteză construieşte ceva cu totul contrar celor dinainte, arătând prin aceasta că cele vorbite cu puţin mai înainte nu le-a grăit în mod absolut, ci cu scopul de a atrage pe iudei. Aşadar mântuirea neamurilor nu stă în poticnirea iudeilor, nici că acea poticnire este bogăţie lumii, şi nici nu ne-am mântuit din cauză că ei au căzut, ci cu totul din contră. Deşi s-ar părea că el construieşte cele vorbite aici din alt punct de vedere, totuşi arată destul de lămurit îngrijirea cea mai dinainte a lui Dumnezeu şi pentru neamuri. De aceea întregul pasaj îl ţese în antiteză, şi pe el se apără de bănuială de ură către ei, în acelaşi timp şi cuvântul îl face ca să fie bine primit.

„Bine!" (11, 20). A lăudat vorba spusă mai sus, şi după aceasta iarăşi înspăimântă pe iudeu, zicând: **„Din cauza necredinţei au fost tăiate, iar tu stai prin credinţă".** Iată şi altă laudă pentru unii, precum şi altă învinovăţire pentru alţii; însă priveşte cum înfrânează mândria cel dintre neamuri: „Nu te-nălţa cu mintea – zice el –, ci teme-te!", căci

faptul acesta nu este unul al naturii împrejurărilor, ci al credinţei şi al necredinţei. S-ar părea că aici iarăşi astupă gura celor dintre neamuri, însă în realitate el învaţă şi pe iudeu că nu trebuie a lua seamă la înrudirea cea după fire. De aceea a şi zis: „Nu te înălţa cu mintea"; şi vezi că n-a zis: „umileşte-te", ci „te teme", fiindcă lipsa de minte şi trândăvia pricinuieşte dispreţul. După aceea, urmând a jeli nenorocirea lor, pentru ca să facă vorba mai nesupărătoare, trece aceasta tot în rândul mustrării pe care le-o face, zicând: **„Căci dacă Dumnezeu n-a cruţat ramurile fireşti"**; şi vezi că el n-a zis: „Nici ţie nu îţi va ţine partea", ci **„nici pe tine nu te va cruţa" (11, 21);** cu această ocazie depărtează orice neplăcere din cele spuse şi face pe credincios să fie treaz în luptă. Cu alte cuvinte, prin acest pasaj pe unii încearcă să-i atragă, iar pe ceilalţi să-i pondereze.

„Vezi deci bunătatea şi asprimea lui Dumnezeu: asprimea Lui către cei ce au căzut şi bunătatea Lui către tine, dacă vei stărui în această bunătate; altfel şi tu vei fi tăiat" (11, 22). Nu a zis: „Vezi meritele tale, vezi ostenelile tale", ***ci vezi iubirea de oameni a lui Dumnezeu, arătând prin aceasta că totul a fost al harului de sus, şi prin urmare trebuie a fi cu frică. „Aceasta – zice – este pricina laudei tale, şi deci aceasta să te facă să te temi necontenit. Fiindcă pentru tine Stăpânul S-a arătat bun, de aceea teme-te, căci bunurile hărăzite ţie nu rămân nemişcate, dacă tu te leneveşti, precum nici relele acelora, dacă se vor schimba. Căci şi tu, dacă nu vei rămânea în credinţă, vei fi tăiat".***

„Dar şi aceia, de nu vor stărui în credinţă, vor fi altoiţi" (11, 23), căci nu Dumnezeu i-a tăiat, ci ei singuri s-au frânt şi au căzut. Şi bine a zis el „s-au frânt", căci niciodată nu i-a tăiat şi nici nu i-a scos cu desăvârşire, deşi de multe ori au păcătuit amarnic. Ai văzut câtă putere are intenţia omului? Ai văzut câtă autoritate are voinţa lui? Nimic din ale lor nu este nemişcător, nici binele tău şi nici răul aceluia. Ai văzut cum pe cel deznădăjduit l-a ridicat, iar pe cel încrezător în sine şi îndrăzneţ îl pondererează? ***„Nici tu – zice –, auzind de asprimea lui Dumnezeu, să nu te deznădăjduieşti, şi nici tu, auzind de bunătatea Lui, să nu te faci îndrăzneţ. De aceea te-a tăiat pe tine cu asprime, ca dorind ceea ce ai pierdut, să te întorci din nou, iar către tine de aceea a arătat bunătatea Sa, ca să rămâi în ea".***

Şi n-a zis „în credinţă”, ci „în bunătate”, adică să faci totdeauna cele ce sunt vrednice de iubirea de oameni a lui Dumnezeu, căci nu este nevoie numai de credinţă. Ai văzut cum nici pe aceia nu i-a lăsat să stea căzuţi, şi nici pe aceştia ca să cugete lucruri mari, ci pe unii îi aţâţă prin ceilalţi, dând iudeului imbold de a lua locul celui dintre neamuri, după cum acesta i-a luat locul mai dinainte? Dar şi pe cel dintre neamuri îl înfricoşează prin faptele întâmplate iudeilor, ca nu cumva să se mândrească, iar pe iudeu îl îndeamnă de a se încuraja prin cele hărăzite elinului. „Şi tu, zice, vei fi tăiat, dacă te leneveşti, căci şi iudeul a fost tăiat, însă şi acela se va altoi, dacă va lucra pentru acest scop, după cum te-ai altoit şi tu”. În fine cu multă înţelepciune întregul cuvânt el îl întoarce către creştinul dintre neamuri, ceea ce obişnuieşte a face întotdeauna, ca astfel prin mustrarea celor mai tari să îndrepte pe cei mai slabi. Aceasta o face şi pe la sfârşitul epistolei, vorbind de păzirea cea necurată a mâncării.

Dar apoi această idee el o argumentează nu numai prin faptele petrecute, ci şi prin cele viitoare, ceea ce putea convinge mai mult pe ascultători. Apoi fiindcă voia să pună în mişcare o continuare necontrazisă a ideilor dinainte, de aceea mai întâi pune dovada puterii lui Dumnezeu. „Dacă au şi fost tăiaţi – zice – şi aruncaţi la o parte, şi alţii au ocupat mai dinainte cele ale lor, totuşi nici aşa să nu se deznădăjduiască, «că puternic este Dumnezeu iarăşi să-i altoiască pe ei»”, căci El e Cel ce săvârşeşte lucruri mai presus de nădejdea omului. Dar dacă cauţi numaidecât rânduială firească în lucruri şi consecinţă naturală în cugetările tale, apoi ai de aici dovada cea mai sigură.

„Căci dacă tu ai fost tăiat din măslinul cel din fire sălbatic şi împotriva firii ai fost altoit în măslin bun, cu atât mai vârtos aceştia, care sunt după fire, vor fi altoiţi în însuşi măslinul lor” (11, 24). Dacă credinţa a avut putere de a face ceea ce este afară de fire, apoi cu atât mai mult va face ceea ce este după fire. Dacă acesta [cel dintre neamuri], despărţindu-se de părinţii săi cei după fire, a venit spre Avraam afară de fire, apoi cu atât mai mult vei putea tu să-ţi reiei ce este al tău. Răul care stăpâneşte pe cel dintre neamuri este după fire, căci după fire este şi el măslin sălbatic; aşa că binele la el este afară de fire, şi deci afară de fire s-a altoit în Avraam; dar cu tine este

cu totul contrar: binele la tine este după fire, şi deci dacă voieşti să te reîntorci, tu nu te altoieşti în rădăcină străină, ci te înţepeneşti bine în propria ta rădăcină. De ce iertare vei putea fi vrednic, dacă cel dintre neamuri afară de fire a putut face aceasta, pe când tu n-ai putut face ceea ce pentru tine era după fire, ba încă ai şi trădat aceasta?

Apoi, fiindcă a zis „afară de fire” şi „te-ai altoit”, ca nu cumva să crezi că iudeul are ceva mai mult decât cel dintre neamuri, iarăşi revine şi îndreaptă părerea, arătând că şi iudeul se altoieşte, şi zice: **„Cu cât mai vârtos aceştia care sunt după fire, se vor altui într-al lor măslin?”**; şi iarăşi: **„că puternic este Dumnezeu iarăşi să-i altoiască pe ei”.** Dar şi mai înainte de aceasta zice că, dacă nu vor rămâne întru necredinţă, se vor altoi. ***Când tu auzi pe Apostol vorbind necontenit „după fire” şi „afară de fire”, să nu-ţi închipui cumva că el spune de natura aceasta nestrămutată, ci prin aceste denumiri el arată ceea ce este rezonabil şi cuviincios a face cineva, şi ceea ce nu este nici cuviincios şi nici rezonabil să facă. Cele bune, ca şi cele rele, nu sunt naturale (fireşti), ci sunt rezultate numai din voinţă şi intenţie.***

Acum tu gândeşte-te şi la dulceaţa vorbelor, căci după ce zice că „şi tu te vei tăia, dacă nu vei rămâne în credinţă” şi că „aceştia se vor altoi, dacă nu vor stărui în necredinţă”, deodată trece cu vorba de la cele posomorâte la cele mai plăcute şi termină în tonul acesta încrezător, făcând să se întrevadă de către iudei mari speranţe, de ar binevoi.

De aceea şi adaugă imediat: **„Pentru că nu voiesc, fraţilor, ca voi să nu ştiţi taina aceasta, ca să nu vă socotiţi pe voi înşivă înţelepţi” (11, 25).** Sub nume de taină aici el spune de faptul necunoscut şi negrăit care cu adevărat este minunat şi paradox, după cum şi în alt loc zice***: „Iată, taină vă spun vouă: Nu toţi vom muri, dar toţi ne vom schimba” (I Corinteni 15, 51).*** Deci, care este acea taină? „Că împietrire s-a făcut lui Israel în parte, până ce va intra tot numărul credincioşilor”, zice. Aici iarăşi mustră pe iudeu, ca să se pară că ponderează pe cel dintre neamuri. Ceea ce el spune aici este acelaşi lucru pe care-l spunea şi mai în urmă, că necredinţa lor nu este generală, adică la întregul popor iudeu, ci în parte, după cum zice şi în alt loc: ***„Şi dacă m-a întristat cineva, nu pe mine m-a întristat, ci în***

parte – ca să nu spun mai mult – pe voi toţi” (II Corinteni 2, 5). Deci el spune aici tot ceea ce spunea şi mai sus, zicând: **„N-a lepădat Dumnezeu pe poporul Său, pe care mai dinainte l-a cunoscut”**; şi iarăşi: **„S-au poticnit ca să cadă? Să nu fie!”.** Aşa şi aici el spune tot acelaşi lucru: că nu întregul popor s-a abătut de la credinţă, ci deja sunt mulţi dintre ei care au crezut, şi care vor crede şi de acum înainte.

Apoi, fiindcă prin pasajul de care vorbim el a făgăduit ceva mare, aduce ca martor şi pe proorocul care grăieşte cele ce urmează mai jos. Cum că s-a făcut orbire în Israel, el nu aduce nici o mărturie, fiindcă faptul era ştiut de toţi; însă că ei vor crede şi se vor mântui, la aceasta aduce martor pe Isaia, care strigă cu glas mare: ***„Din Sion va veni Izbăvitorul şi va îndepărta nelegiuirile de la Iacov”.*** Acum după ce el a pus semnul mântuirii, pentru ca nu cumva să atribuie cineva această expresie timpurilor din urmă, adaugă imediat: **„Şi acesta este legământul Meu cu ei, când voi ridica păcatele lor” (11, 27),** text tot al lui Isaia, în care e vorba de cele viitoare, ***adică: „Nu atunci când vă veţi tăia împrejur, nu când veţi aduce jertfe, nu când veţi face toate cele legiuite prin Legea lui Moise, ci când vă veţi învrednici de iertarea păcatelor”.***

Dar dacă aceasta a făgăduit proorocul, şi totuşi nu s-a împlinit până acum cu ei, căci nu s-au bucurat de iertarea păcatelor prin botez, apoi desigur că se va împlini în viitor; pentru care şi adaugă Apostolul: **„Căci darurile şi chemarea lui Dumnezeu nu se pot lua înapoi” (11, 29).**

Şi nu numai cu aceasta îi mângâie, ci şi cu faptul deja petrecut; şi ceea ce s-a petrecut din continuarea împrejurărilor, aceasta tocmai o pune la început, zicând aşa: **„Cât priveşte Evanghelia, ei sunt vrăjmaşi din pricina voastră, dar cu privire la alegere ei sunt iubiţi, din cauza părinţilor” (11, 28).** Ca nu cumva cel dintre neamuri să se mândrească zicând: „Eu am stat drept, şi să nu-mi spui ce s-ar fi putut întâmpla, ci ce s-a întâmplat”, priveşte cum şi prin acest pasaj îl moderează, zicând: „După Evanghelie cu adevărat vrăjmaşi sunt pentru voi”. „Fiindcă voi aţi fost chemaţi – zice –, de aceea ei au devenit mai îndărătnici şi mai iubitori de ceartă. Cu toate acestea, Dumnezeu nici aşa n-a întrerupt chemarea voastră, ci aşteaptă pe toţi cei dintre

neamuri ca să creadă şi să intre în creştinism, şi atunci vor veni şi aceia”. Apoi prin acest pasaj le mai face şi altă mulţumire, zicând: „dar cu privire la alegere ei sunt iubiţi, din cauza părinţilor”. Şi ce vrea să spună cu aceasta? ***Adică: „Dacă ei sunt duşmani, atunci este pedeapsa lor; iar dacă sunt iubiţi, apoi virtutea strămoşilor lor nu are nimic în comun cu ei, dacă nu vor crede”. Cu toate acestea, după cum am mai spus, Apostolul nu încetează mângâindu-i cu vorbele, ca astfel să-i poată atrage.***

De aceea el întăreşte cele spuse în urmă şi cu alte idei, şi zice: **„După cum voi, cândva, n-aţi ascultat de Dumnezeu, dar acum aţi fost miluiţi prin neascultarea acestora. Tot aşa şi aceştia n-au ascultat acum, ca, prin mila către voi, să fie miluiţi şi ei acum. Căci Dumnezeu i-a închis pe toţi în neascultare, pentru ca pe toţi să-i miluiască” (11, 30-32).** Aici arată mai întâi chemaţi pe cei dintre neamuri, dar fiindcă n-au voit, Dumnezeu a ales pe iudei; iar acest fapt s-a întâmplat şi după aceasta, căci iudeii nevoind a crede, el a chemat neamurile. Dar Apostolul nu a rămas doar la acestea, şi nici nu a sfârşit totul prin scoaterea lor, ci aduce vorba despre aceia, ca şi ei să fie miluiţi iarăşi. Priveşte acum câte acordă el celor dintre neamuri, după ce mai spre sfârşit acordă iudeilor; „Fiindcă voi, zice, cei dintre neamuri, n-aţi crezut niciodată, apoi s-au apropiat iudeii; şi iarăşi fiindcă aceştia n-au crezut, apoi v-aţi apropiat voi. Însă, cu toate acestea nu sunt pierduţi până în sfârşit, **«Că a încuiat Dumnezeu pe toţi întru necredinţă»**, zice; adică i-a mustrat, i-a dovedit ca necredincioşi, nu ca să rămână pentru totdeauna necredincioşi, ci ca prin îndărătnicia unora să mântuiască pe ceilalţi; cu alte cuvinte pe aceştia prin aceia, şi pe aceia prin aceştia. Voi n-aţi crezut, şi aceştia s-au mântuit; şi iarăşi, aceştia n-au crezut, şi voi v-aţi mântuit. Dar voi nu v-aţi mântuit astfel ca iarăşi să ieşiţi – ca iudeii – ci ca, rămânând în credinţă, să-i atrageţi şi pe ei la credinţă prin zelul vostru”.

„O, adâncul bogăţiei şi al înţelepciunii şi al ştiinţei lui Dumnezeu! Cât sunt de necercetate judecăţile Lui şi cât de nepătrunse căile Lui” (11, 33). ***Aici Apostolul întorcându-şi privirea la timpurile dinainte, şi cunoscând iconomia lui Dumnezeu din început şi până în timpul de faţă, prin care a fost făcută lumea, şi cugetând cum El în diferite moduri a purtat grijă de toate, s-a***

minunat de toate acestea şi a strigat cu glas mare, încredinţând pe ascultători că vor fi numaidecât cele ce a spus.

Dacă nu se vor petrece acestea, desigur că nu s-ar mai fi minunat, şi nici nu ar fi strigat cu glas mare. Cum că este „adânc”, el ştie; însă cât de mare e şi ce fel de adâncime are, nu ştie. Aşadar vorba aceasta este a unuia ce admiră şi se minunează, iar nu a celui ce ştie totul. Deci minunându-se şi admirând bunătatea Lui, după cât i-a fost cu putinţă a mărit importanţa acestei bunătăţi, şi a proclamat-o prin cele două numiri: bogăţie şi adânc. De aceste două, deci, Apostolul s-a minunat, căci Dumnezeu le-a şi voit, le-a şi putut, şi prin cele contrare a construit altele iarăşi contrare.

„Cât sunt de necercetate judecăţile Lui şi cât de nepătrunse căile Lui”, ***adică nu numai că sunt cu neputinţă de a fi înţelese, dar încă nici nu se pot cerceta.*** **„Şi nepătrunse căile Lui”,** ***adică iconomiile Lui, căci şi acestea nu numai că nu pot fi cunoscute, dar nici măcar cercetate. „Nici eu – zice – nu am aflat totul, ci numai o mică parte, căci singur El ştie ale Sale”. De aceea a şi adăugat:*** **„Căci cine a cunoscut gândul Domnului, sau cine a fost sfetnicul Lui”? (11, 34).** Ceea ce el spune aici, aceasta înseamnă: că Dumnezeu fiind atât de înţelept, nu este înţelept prin altul, ci El Însuşi este izvorul bunurilor; şi lucrând atâtea, şi atâtea bunuri dăruindu-ne nouă, nu ni le-a dat, fiind El împrumutat de altul, ci toate au izvorât de la El; şi nici datorând cuiva vreo răsplată, ca şi cum ar fi luat ceva de la el, ci Însuşi este Stăpânitorul şi Înaintemergătorul tuturor bunurilor şi al binefacerilor celor nesfârşite. Aceasta mai cu seamă este bogăţie: de a vărsa cu prisosinţă din ea, şi a nu avea nevoie de altul. De aceea a şi afirmat imediat: **„Pentru că de la El şi prin El şi întru El sunt toate” (11, 36).** El a aflat, El a făcut, El le stăpâneşte pe toate, căci este şi bogat, şi nu are nevoie să ia de la altul, este şi înţelept, şi nu are nevoie de sfetnic dintre neamuri. ***Dar ce vreau să spun cu sfetnic dintre neamuri? Nici nu poate cineva să ştie cele ale Lui, ci numai El singur care este şi bogat, şi înţelept.*** Căci într-adevăr, este mare bogăţie faptul de a face atât de îmbelşugaţi pe cei dintre neamuri, şi multă înţelepciune faptul de a pregăti dascăli ai iudeilor, pe cei mult mai inferiori decât iudeii.

Apoi, după ce s-a minunat şi a admirat de ajuns bunătatea şi înţelepciunea Domnului Dumnezeu, la urmă îi aduce şi mulţumire, zicând aşa: **„A Lui să fie mărirea în veci. Amin!”.** Când Apostolul vorbeşte despre lucruri mari şi negrăite, ca şi aici, admirându-le, sfârşeşte cu slava cea de cuviinţă. Aceasta o face şi pentru Fiul, căci şi acolo, admirând, a adăugat la urmă: **„Dintru Care este Hristos după trup, Care este peste toate Dumnezeu binecuvântat în veci. Amin!”.** Pe acesta, deci, să-l imităm şi pretutindeni să slăvim pe Dumnezeu pentru îngrijirea ce o are de viaţa noastră, şi nicidecum să nu ne încurajăm în virtuţile strămoşilor noştri, ştiind foarte bine exemplul iudeilor. Printre noi, creştinii, nu dăinuie o astfel de înrudire, ci înrudirea noastră este cea după duh. Cu acest chip şi scitul devine fiul lui Avraam, precum şi fiul lui Avraam după trup devine mai înstrăinat de el decât scitul. ***Deci să nu ne împăunăm cu meritele părinţilor, ci chiar de a-i avea cât de minunat pe cel ce te-a născut, să nu-ţi închipui că-ţi va fi de ajuns aceasta spre mântuire, sau spre cinste şi slavă, dacă nu devii rudă cu el după modul vieţuirii; precum iarăşi, dacă ai un părinte căzut şi netrebnic, să nu crezi că pentru aceasta ai fi condamnat şi ruşinat, dacă tu iconomiseşti bine pe cele ale tale.***

Ce poate fi mai dispreţuit ca neamurile? Şi cu toate acestea, prin credinţă repede devin prieteni ai sfinţilor. Ce poate fi iarăşi mai familiar ca iudeii? Şi cu toate acestea, pentru necredinţa lor, s-au înstrăinat cu desăvârşire de acea înrudire. Aceea este înrudire firească şi trebuitoare, şi în puterea ei toţi suntem rude, căci toţi suntem din Adam, şi nu ar putea unul să fie rudă mai de aproape cu altul decât celălalt, atât după cuvântul lui Adam şi al lui Noe, cât şi după cuvântul maicii noastre obşteşti – pământul –, pe când înrudirea cea după duh este adevărata înrudire şi vrednică de cununi, căci ea ne desparte de cei răi şi netrebnici. Nu toţi de aici ne sunt rude, ci numai cei ce sunt deopotrivă cu noi în modul vieţuirii, şi nici nu numim fraţi pe toţi care au îndurat aceleaşi scârbe ca şi noi, ci numai pe aceia care au arătat acelaşi zel ca şi noi. Astfel, pe unii ca aceştia Hristos îi numeşte fiii lui Dumnezeu, iar pe cei ce nu fac acestea fiii diavolului, fiii necredinţei, fiii gheenei şi ai pierzării. Tot astfel şi Timotei, pentru virtutea lui, era numit de Pavel fiu, pe când pe fiul surorii sale nici după nume nu-l ştim. Căci deşi acesta îi era rudă de sânge, totuşi nici un folos nu-i

aducea, pe când cel ce şi de la natură şi prin locul naşterii era străin (căci Timotei era cetăţean al Listrei), pe acela, zic, îl consideră ca fiind cel mai aproape de el.

Deci, iubiţilor; să devenim şi noi fii ai sfinţilor, sau mai bine zis să devenim fii ai lui Dumnezeu. Cum se poate să devenim fii ai lui Dumnezeu, ascultă cuvintele lui Hristos: ***„Fiţi dar desăvârşiţi, precum şi Tatăl vostru cel din ceruri desăvârşit este" (Matei 5, 48).*** De aceea când ne rugăm Îl numim Tată, amintindu-ne nu numai de harul Lui dat nouă, ci şi de virtutea Lui, ca astfel să nu facem nimic nevrednic de o astfel de înrudire. ***„Şi cum este cu putinţă, zici, de a fi cineva fiu al lui Dumnezeu?". Dezbrăcându-te de toate patimile omeneşti şi arătând blândeţe către cei ce te batjocoresc şi te nedreptăţesc, căci şi Tatăl tău cel ceresc astfel Se arată către cei ce Îl defaimă.*** De aceea, de multe ori zicând această vorbă, El n-a pronunţat-o simplu: „ca să fiţi deopotrivă Tatălui vostru", ci numai după ce le-a zis: ***„Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă şi vă prigonesc" (Matei 5, 44);*** numai după aceasta, zic, a adăugat şi acest premiu. Nimic nu ne poate apropia atât de mult de Dumnezeu, şi nu ne face deopotrivă cu El, ca această virtute la care suntem chemaţi. De aceea şi Pavel când zice: ***„Fiţi următori ai lui Dumnezeu" (Efeseni 5, 1),*** spune ca să ne facem imitatori ai lui Dumnezeu şi prin aceasta. ***Desigur că avem nevoie de toate faptele cele bune, dar mai ales de blândeţe şi iubire de oameni, fiindcă şi noi avem mare nevoie de iubirea lui Dumnezeu, ca unii ce în fiecare zi facem multe păcate, de care nu ne putem mântui decât prin marea Lui milostivire.***

A da milostenie multă sau puţină, nu se judecă după măsura celor date, ci după puterea averii celor ce dau. Aşadar nici tu, cel bogat, să nu cugeţi lucruri mari dacă ai dat mult, şi nici tu, cel sărac, să nu te descurajezi dacă ai dat puţin, căci de multe ori tu ai dat mai mult decât acela. Nici nu trebuie de a ne văita din cauza sărăciei, căci sărăcia tocmai face mai uşoară milostenia. Cel ce este stăpân al multor averi, acela este stăpânit şi el de mai multă prostie, vreau să zic de mai multă poftă de averi, pe când cel ce are puţin, acela deja s-a izbăvit de această tiranie, şi de aceea găseşte mai multe ocazii de a face binele. Acesta şi în închisoare păşeşte mai uşor, şi pe cei bolnavi îi cercetează mai

degrabă, şi un pahar cu apă rece tot el îl dă mai lesne, pe când acela nu se înjoseşte de a face nimic din toate acestea, ca unul ce este înfumurat şi mândru de bogăţia lui. Nu te scârbi pentru sărăcia ta, căci sărăcia face mai uşoară călătoria la ceruri.

Chiar dacă nu ai nimic, totuşi dacă ai sufletul compătimitor pentru nevoile altora, pentru aceasta ţi se va da răsplata cuvenită. De aceea şi Pavel a poruncit de a plânge cu cei ce plâng, şi cu cei legaţi a fi împreună legaţi; căci cei mult compătimitori aduc mângâiere nu numai celor ce plâng, ci şi altora care sunt în alte împrejurări. ***Sunt împrejurări când un singur cuvânt poate să ridice pe unul zdrobit de dureri, mai mult chiar decât toţi banii din lume.*** De aceea Dumnezeu a poruncit de a da averile noastre săracilor, nu numai de a îndrepta sărăcia lor, ci şi pe noi să ne înveţe de a compătimi la relele aproapelui.

De aceea şi iubitorul de argint este urât nu numai că trece cu vederea pe cei săraci, ci şi pentru că el se prăpădeşte singur în cruzime şi neomenie mare, după cum şi cel ce dispreţuieşte averile de aceea este iubit de toţi, fiindcă este milostiv şi iubitor de oameni. ***Şi Hristos când fericeşte pe cei milostivi, nu fericeşte numai pe cei ce fac milostenii prin bani, ci fericeşte şi laudă şi pe cei ce fac aceasta prin buna lor intenţie. Această intenţie, deci, să o formăm destoinică de milă, şi atunci toate cele bune vor urma de la sine.***

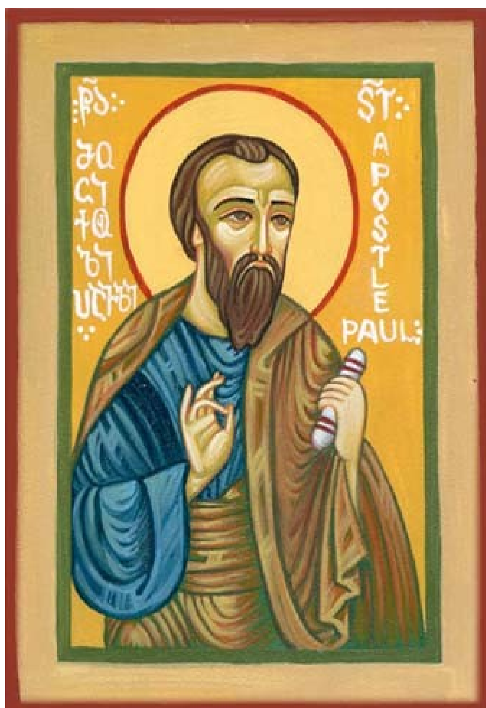
Cel ce are voinţa şi intenţia îndreptate spre iubirea de oameni şi milostenie, chiar de ar avea averi, el totuşi stă în fruntea celor nenorociţi, şi de ar vedea pe cineva plângând, va plânge şi el cu dânsul; de ar vedea pe cineva nedreptăţit, iute îi va lua apărarea; de ar vedea pe vreun om necăjit, el îi va întinde mâna. Căci având cu sine tezaurul tuturor bunătăţilor, adică suflet milostiv şi iubitor de oameni, de acolo vor izvorî toate cele necesare fraţilor lui, şi se va bucura de toate recompensele acordate de Dumnezeu.

Deci ca şi noi să ne putem bucura de acele recompense, mai înainte de orice să ne formăm sufletul blând şi iubitor de oameni. Căci numai astfel ne vom bucura aici de mii de bunuri, iar acolo ne vom învrednici de cununile cele neveştejite. Cărora fie a ne învrednici cu toţii, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos,

căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XX - A-L cunoaşte pe Dumnezeu e începutul înţelepciunii, iar a nu-L cunoaşte e începutul nebuniei

„Vă îndemn, deci, fraţilor, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfăţişaţi trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră cea duhovnicească” (Romani 12, 1).

Fiindcă a vorbit îndelung despre iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi a arătat grija Lui cea nespusă, precum şi bunătatea Lui cea negrăită, care nici nu poate fi cercetată, la urmă ni le înfăţişează pe acestea pentru a-i convinge pe cei ce au primit asemenea binefaceri să arate o viaţă vrednică de acest har. Iată că şi după ce a vorbit atâtea, totuşi nu conteneşte a ruga pe auditori, deşi nu se roagă pentru cele de care urma să se bucure el, ci pentru cele din care ei aveau de câştigat. Şi ce te miră dacă el nu încetează a se ruga, când aduce înaintea lor şi îndurările lui Dumnezeu? ***„Fiindcă – zice – de aici, din îndurările lui Dumnezeu, izvorăsc pentru voi miile de bunuri; de aceea sfiiţi-vă şi umiliţi-vă! Căci dacă voi înfăţişaţi înaintea lui Dumnezeu rugăciunile voastre, atunci este demn să nu vă arătaţi nevrednici de îndurările Lui. Pentru toate aceste îndurări prin care voi v-aţi***

mântuit, eu vă rog”.

După cum cineva, voind a ruşina pe cel ce a primit mari binefaceri, ar pune de faţă ca rugător chiar pe binefăcătorul aceluia, aşa face şi Apostolul aici. Şi de ce te rogi? Spune-mi. **„Să înfăţişaţi, zice, trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră cea duhovnicească”.** Fiindcă a spus „jertfă”, ca să nu se creadă că el porunceşte a ne sfâşia trupurile, imediat a adăugat: „vie”. Apoi, deosebind această jertfă de cea iudaică, zice: „sfântă, bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră cea duhovnicească”, căci cea iudaică este trupească, şi nu este mult plăcută. ***„Când veneaţi să le aduceţi, cine vi le ceruse?” (Isaia 1, 12)***, zice Dumnezeu prin gura proorocului; şi în multe locuri se vede cum El respinge jertfele lor. **„Însă nu pe aceasta o cerea Dumnezeu – zice –, ci mai cu seamă jertfa cea sfântă, închinarea cea duhovnicească”**, pentru care şi zicea proorocul: ***„Jertfa de laudă Mă va slăvi” (Psalmul 49, 24);*** şi iarăşi: ***„Lăuda-voi numele Dumnezeului meu cu cântare... şi-I va plăcea lui Dumnezeu mai mult decât viţelul tânăr, căruia-i cresc coarne şi unghii” (Psalmul 68, 34, 35);*** şi în altă parte iarăşi, scoţând această jertfă, zicea: ***„Oare voi mânca carne de taur, sau sânge de ţapi voi bea?”***, după care imediat adaugă: ***„Jertfeşte lui Dumnezeu jertfă de laudă şi împlineşte Celui Preaînalt făgăduinţele tale” (Psalmul 49, 14, 15).***

Aşa şi Pavel porunceşte aici a pune înainte trupurile ca jertfă vie. ***„Şi cum s-ar putea – zici tu – să se facă trupurile noastre jertfă lui Dumnezeu?”.*** Ascultă:

- ✔ *ochiul tău să nu vadă nimic rău, şi atunci s-a făcut jertfă lui Dumnezeu;*
- ✔ *limba ta să nu vorbească nimic necuviincios, şi atunci a devenit jertfă;*
- ✔ *mâna ta să nu facă nimic nelegiuit, şi atunci ea s-a făcut ardere de tot.*

Dar, mai bine zis, nu sunt de ajuns nici acestea, ci ***toate mădularele trupului nostru trebuie a conlucra spre săvârşirea faptelor bune, ca de pildă mâna să facă milostenii, gura să binecuvinteze pe cel ce ne blestemă, auzul să se îndeletnicească***

necontenit cu ascultarea sfintelor lui Dumnezeu Scripturi.

Jertfa adevărată nu are nimic necurat în ea; jertfa este pârgă a tuturor celorlalte.

Deci şi noi să aducem jertfă lui Dumnezeu, şi mâinile, şi picioarele, şi gura, şi toate celelalte mădulare ale trupului nostru. Astfel de jertfă este bineplăcută lui Dumnezeu, pe când jertfa iudeilor nu era plăcută, fiindcă era necurată. ***„Ca o pâine de jale este pâinea lor" (Osea 9, 4).***

Nu însă la fel este jertfa noastră. Aceea arată ca fiind mort pe cel jertfit, pe când aceasta îl face viu. Numai când vom omorî mădularele noastre, vom putea să fim vii. Legea jertfei este comună, şi pentru aceasta ca şi pentru aceea, însă modul focului este paradoxal şi minunat. Aici nu este nevoie nici de lemne şi nici de alte materii arzătoare, ci numai focul nostru viază şi lucrează prin sine însuşi, şi nici nu arde altarul de jertfă, ci încă mai mult îl întăreşte şi îl vivifică. O astfel de jertfă cerea Dumnezeu încă de la început, pentru care şi zicea proorocul: ***„Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit (Psalmul 50, 18).*** Şi cei trei tineri tot o astfel de jertfă au oferit lui Dumnezeu, zicând: ***„Nu mai este în vremea aceasta căpetenie, prooroc, nici conducător, nici ardere de tot, nici jertfă, nici prinos, nici tămâie, nici loc unde să aducem înaintea Ta părga noastră şi să aflăm har la Tine. Ci cu suflet zdrobit şi cu duh umilit să fim primiţi de Tine" (Cântarea celor trei tineri, v. 14, 15).***

Tu însă gândeşte-te cum Apostolul face uz de fiecare cuvânt cu cea mai mare exactitate. El n-a zis: „faceţi trupurile voastre jertfă", ci: „înfăţişaţi trupurile voastre ca pe o jertfă vie", ca şi cum ar fi zis: „Să nu mai aveţi nimic comun cu ele, căci le-aţi încredinţat altuia. Fiindcă şi cei ce pun înainte caii de război, la urmă nu mai au nimic în comun cu ei. Tot aşa şi tu, punând înainte în războiul ce-l porţi contra diavolului mădularele tale, să nu le înjoseşti singur în slujbe nepotrivite, când ai de stat în acel război înfricoşător". Pe lângă aceasta el mai arată şi altceva aici, anume că trebuie a face mădularele trupului încercate, dacă voim cu adevărat a le oferi, fiindcă nu le punem înaintea oamenilor de pe pământ, ci înaintea Însuşi Împăratului tuturor,

înaintea lui Dumnezeu, iar aceasta nu numai de a lupta contra diavolului, ci şi de a avea pe Însuşi Împăratul şezând pe ele. Şi El nici nu se leapădă de a sta pe mădularele trupului nostru, ci încă doreşte aceasta mult; şi ceea ce un împărat pământesc nu ar prefera, aceea preferă Stăpânul îngerilor.

Deci, fiindcă urmează a fi şi puse înaintea Lui, şi totodată a I se aduce şi jertfă, de aceea scoate dintru ele orice prihană, căci de vor avea în ele ceva întinat, nu vor putea deloc să fie jertfă. Căci nici ochiul nu poate a se aduce jertfă dacă vede cele murdare, nici mâna nu poate a sta în faţa Lui, dacă răpeşte avut străin, nici picioarele, dacă şchiopătează şi călătoresc prin teatre, nici pântecele ce slujeşte îmbuibărilor şi aprinde poftele plăcerilor, nici inima care are în ea amorul desfrânat, sau iuţime necumpătată, nici limba ce vorbeşte lucruri urâcioase. De aceea, trebuie a cerceta şi a examina din toate părţile trupul nostru. Fiindcă dacă celor din Legea veche, care aduceau jertfe, li se poruncea de a cerceta bine animalul destinat jertfei, şi nu era permis a jertfi animal cu urechile tăiate, sau cu coada ciuntă, sau suferind de râie, sau având pecingine pe trup, apoi cu atât mai mult nouă, care nu oferim ca jertfă oi sau alte animale necuvântătoare, ci ne oferim jertfă pe noi înşine; cu atât mai mult noi, zic, trebuie a arăta o mai mare exactitate în oferirea ca jertfă a trupului nostru, şi din toate părţile să căutăm a fi curaţi, ca să putem şi noi grăi ca Pavel: ***„Că eu de-acum mă jertfesc şi vremea despărţirii mele s-a apropiat” (II Timotei 4, 6).*** El era mai curat decât orice jertfă, şi de aceea se numea pe sine jertfă. Aceasta va fi atunci când vom ucide pe omul cel vechi, când vom omorî mădularele noastre cele pământeşti, şi când vom răstigni lumea nouă înşine.

Astfel fiind, noi nu vom mai avea nevoie nici de cuţit de jertfă, nici de altar de jertfă, şi nici de foc; sau, mai bine zis, vom avea nevoie de toate acestea, însă nu făcute de mână, ci ne vor veni toate de sus, şi focul, şi cuţitul, iar ca altar de jertfă ne va servi lăţimea cerului. Căci dacă Ilie, aducând lui Dumnezeu jertfă sensibilă, s-a coborât din cer foc încât a consumat totul, şi apa, şi lemnele, şi pietrele, atunci aceasta va fi cu atât mai mult cu tine. Chiar de ai avea ceva trecător şi pământesc, totuşi, dacă aduci jertfă cu cuget curat, se va coborî focul Duhului şi ceea ce este pământesc va fi consumat şi întreaga jertfă o va desăvârşi.

Ce vrea să însemne „închinarea cea duhovnicească”? Adică slujba cea spirituală, viaţa cea după Hristos.

După cum cel ce este sfinţit şi slujeşte în casa lui Dumnezeu, oricum ar fi el, se moderează atunci şi se face mai de respectat, la fel şi noi trebuie a ne găsi în toată viaţa noastră pământească, ca fiind sfinţiţi şi slujind lui Dumnezeu. Şi va fi aceasta, dacă în fiecare zi îi vei oferi jertfă, şi vei fi singur preot jertfitor al trupului tău şi al virtuţii celei duhovniceşti, ca de pildă când îi aduci ca jertfă prudenţa ta, milostenia, blândeţea şi lipsa de răutate. Toate acestea făcându-le, tu îi aduci slujbă cuvântătoare, adică neavând nimic trupesc, nimic sensibil, nimic neraţional şi înjositor.

Înălţând deci auditoriul prin aceste denumiri, şi hotărând pe fiecare ca preot jertfitor al trupului său, la urmă indică şi modul prin care este cu putinţă a face aceasta. Şi care este acel mod? **„Şi să nu vă potriviţi cu acest veac, ci să vă schimbaţi prin înnoirea minţii, ca să deosebiţi care este voia lui Dumnezeu, ce este bun şi plăcut şi desăvârşit” (12, 2).** Fiindcă, într-adevăr, chipul veacului acestuia este pironit la cele pământeşti, este înjosit şi trecător, nu are nimic înalt, nu este drept şi nici continuu, ci toate le are răsturnate pe dos. Deci, dacă voieşti a păşi drept, nu-ţi conforma paşii tăi după chipul veacului acestuia, căci nimic din ale lui nu rămân, nimic nu durează. Pentru aceea a şi numit chip, după cum zice şi în altă parte: ***„Căci chipul acestei lumi trece” (I Corinteni 7, 31),*** fiindcă nu are nimic durabil, nimic statornic, ci toate trecătoare şi nestatornice. De aceea, zicând „chipului acestui veac”, prin aceasta arată nestatornicia, iar prin expresia „chipului” învederează ceva ce nu există în realitate. Căci de ai vorbi de avere, de slavă, de frumuseţea trupului, de desfătare, sau şi de altele ca acestea, ce sunt considerate a fi mari, toate nu sunt decât chip şi nicidecum adevărul lucrului, aparenţă şi mască ce nu rămâne în fiinţă. **„Tu însă nu te asemăna acestui chip – zice – , ci schimbă-te prin înnoirea minţii”.** Nu zice „reformează-te”, ci „schimbă-te”, arătând prin aceasta ca fiind vorba de lume; aici este numai chip, pe când vorbind de virtute, nu mai este chip, ci formă adevărată, ce are o frumuseţe naturală, care nu are nevoie de meşteşugiri ce sunt izvorâte din faptele apărute şi imediat dispărute. Fiindcă într-adevăr, toate cele

ale lumii se nimicesc mai înainte chiar de a se arăta; căci dacă arunci la o parte chipul, iute vei vedea forma reală.

Nimic nu este mai slab decât răutatea, şi nimic nu este mai uşor de a război, decât răul. Apoi, ***deoarece ca oameni putem păcătui în fiecare zi, de aceea Apostolul mângâie pe auditori şi-i îndeamnă ca în fiecare zi să se înnoiască.*** Ceea ce noi facem cu casele cele vechi, că pe fiece zi şi necontenit le reparăm, aceasta fă şi tu cu tine însuţi. ***Ai păcătuit astăzi? Ţi-ai învechit sufletul? Nu deznădăjdui, şi nici să nu cazi din nou, ci înnoieşte-ţi sufletul cu pocăinţa, cu lacrimile, cu mărturisirea, şi cu săvârşirea celor bune, şi niciodată să nu încetezi şi să nu pregeţi de a face aceasta.***

Şi cum vom putea face aceasta? **„Ca să deosebiţi care este voia lui Dumnezeu, ce este bun şi plăcut şi desăvârşit”.** Când Apostolul zice „înnoiţi-vă”, ori spune prin această expresie: „să cunoaşteţi interesele voastre şi voinţa lui Dumnezeu”, ori: „că puteţi a vă înnoi în aşa fel încât să cunoaşteţi interesele voastre şi ce anume voieşte Dumnezeu”. Dacă ştii aceasta, atunci ştii a deosebi natura lucrurilor bine, şi atunci păşeşte pe cărarea ce duce spre virtute. ***„Dar – zici tu – cine nu-şi cunoaşte interesele sale? Cine nu cunoaşte care este voia lui Dumnezeu?”.*** Cei ce sunt ca fermecaţi de cele ale lumii; cei ce consideră bogăţia ca ceva vrednic de râvnit, iar sărăcia o dispreţuiesc; cei ce stau cu gura căscată la slava lumească; cei ce se cred singuri oameni mari; cei ce îşi înalţă case strălucite; cei ce cumpără morminte de mare preţ; cei ce au pe lângă dânşii turme de robi şi roi întreg de eunuci. ***Toţi aceştia, zic, nu-şi cunosc nici interesele lor, şi nici voia lui Dumnezeu. De altfel acestea două – interesele noastre şi voia lui Dumnezeu – sunt unul şi acelaşi lucru. Într-adevăr, Dumnezeu voieşte sau doreşte ca toate cele ale noastre să fie bune; deci ceea ce El voieşte, aceea este şi în interesul nostru. Şi ce oare voieşte Dumnezeu? A vieţui în sărăcie, în umilinţă, în dispreţuirea slavei, în înfrânare, iar nu în dezmierdări; în nevoi şi necazuri, şi nicidecum în linişte şi trândăvie; în a plânge, iar nu în a fi distraţi şi râzând, şi în toate celelalte pe care El le-a legiuit. Însă mai mulţi cred toate acestea de rău augur, atât sunt ei de departe de a cunoaşte care sunt interesele lor şi care este voia lui Dumnezeu. De aceea, nici nu se vor putea aceştia vreodată apropia măcar de ostenelile cerute în săvârşirea faptelor bune.***

Cei ce nu ştiu nici măcar ce este virtutea, iar în locul virtuţii admiră răul, şi în loc să aibă femei înţelepte, ei se culcă cu femei desfrânate, cum vor putea oare aceşti robi ai patimilor trupeşti să se despartă de veacul acesta?

Pentru aceea, trebuie ca mai înainte de toate să avem bine ordonată judecata noastră asupra lucrurilor. De pildă: chiar de nu am săvârşi fapta bună, noi totuşi trebuie a lăuda fapta bună; chiar de nu am fugi de răutate, noi totuşi trebuie a înfrunta şi a biciui răutatea, ca astfel hotărârea noastră să fie nepărtinitoare. Pe această cale păşind, noi vom putea în decursul timpului să ne dedăm şi faptelor celor bune. De aceea şi Apostolul a poruncit a ne înnoi, zicând: **„spre a cerca voi interesele voastre, şi ca să deosebiţi care este voia lui Dumnezeu”.** Aici mi se pare că se atinge şi de iudei, ca de unii ce au avut Legea, căci şi viaţa prescrisă de Legea veche era tot voia lui Dumnezeu, însă nu în toată desăvârşirea ei (acelora acordându-li-se numai ceea ce era potrivit cu slăbiciunea lor), fiindcă voia cea desăvârşită şi plăcută este numai viaţa cea nouă. Iar dacă Apostolul a numit această viaţă slujbă cuvântătoare, apoi el a făcut-o mai cu seamă spre deosebire de viaţa din Legea veche.

„Căci, prin harul ce mi s-a dat, spun fiecăruia din voi să nu cugete despre sine mai mult decât trebuie să cugete, ci să cugete fiecare spre a fi înţelept, precum Dumnezeu i-a împărţit măsura credinţei” (12, 3). Mai sus spunând: „Vă îndemn pentru îndurările lui Dumnezeu”, aici iarăşi spune: „prin harul”. ***Priveşte umilinţa dascălului, priveşte cuget cumpătat, fiindcă niciodată el nu se crede pe sine a fi vrednic de credinţă pentru nişte astfel de îndemnuri şi poveţe, ci acum ia în ajutorul său îndurările lui Dumnezeu, altădată harul Lui***, ca şi cum ar zice: „Ceea ce eu vă vorbesc, nu este de la mine, ci de la Dumnezeu”. Şi nu zice: „Că zic vouă prin înţelepciunea lui Dumnezeu, vă zic vouă prin legiuirile lui Dumnezeu”, ci „prin harul”, amintind necontenit de binefacerile lui Dumnezeu, ca astfel să-i facă mai recunoscători şi să le arate că sunt răspunzători şi de acest dar.

„Fiecăruia din voi”, adică nu numai unuia sau altuia, ci stăpânitorului şi celui stăpânit, robului şi celui liber, celui neştiutor ca

şi celui înţelept, bărbatului ca şi femeii, celui tânăr ca şi celui bătrân, căci legea aceasta este obştească, fiindcă este legea Stăpânului a toate. În felul acesta şi cuvântul îl face mai uşor de primit, punând tuturor înainte cele poruncite, chiar şi înaintea celor ce nu sunt răspunzători, ca astfel cei vinovaţi şi vrednici de această certare şi îndreptare să-l primească mai cu uşurinţă.

Şi ce-mi zici? Spune-mi. „Să nu cugete despre sine mai mult decât trebuie să cugete". Aici el introduce pe mama tuturor bunurilor, anume smerenia, imitând şi prin aceasta pe dascălul său. Căci după cum Acela, suindu-Se pe un munte înalt şi urmând a-Şi împleti povăţuirile sale morale, de aici a început mai întâi, şi aceste temelii a pus, zicând: ***„Fericiţi cei săraci cu duhul" (Matei 5, 3),*** la fel şi Pavel, de la cele dogmatice coborându-se acum la cele morale, a învăţat în general orice virtute, cerând de la noi această jertfă admirabilă; însă voind a descrie virtutea şi în parte, de la vârf el începe cu smerenia, zicând: „să nu cugete despre sine mai mult decât trebuie să cugete", căci aceasta este voia lui Dumnezeu, „să cugete fiecare spre a fi înţelept".

Ceea ce el spune aici, înseamnă: am dobândit cugetare, nu ca să o întrebuinţăm în fapte lipsite de orice ruşine, ci în fapte bune, în fapte dictate de prudenţă. Şi nu zice: „spre a vă umili", ci „spre a fi înţelept". Prin expresia „spre a fi înţelept" [swyrosuvnhn = prudenţă, sobrietate, moderaţie], el înţelege aici nu virtutea contrară necucerniciei şi desfrânării în genere, şi nici a se izbăvi de desfrâu, ci a fi treaz şi a fi sănătos la minte, fiindcă şi cuvântul grec înseamnă a avea mintea sănătoasă. Deci arătând că cel ce nu este cumpătat în faptele lui nu poate fi nici întreg la minte, adică nu poate fi statornic şi sănătos cu mintea, ci un astfel de om se abate din calea cea dreaptă, şi este mai smintit decât un nebun, în această însemnare el a numit prudenţa umilinţă sau smerenie.

„Precum Dumnezeu i-a împărţit măsura credinţei". Fiindcă darea, sau mai bine zis acordarea harurilor, pe mulţi dintre aceştia, ca şi pe mulţi dintre Corinteni, îi îngâmfase până la lipsa minţii, priveşte cum Apostolul dă pe faţă aici cauza bolii, şi cum câte puţin o nimiceşte. Căci după ce zice că trebuie ca cineva să cugete spre a fi cu mintea

întreagă, adaugă imediat: „precum Dumnezeu i-a împărţit măsura credinţei". Sub denumirea „credinţă", de aici, el a numit harurile acordate; iar când zice că „a împărţit", prin această expresie el mângâie şi pe cel ce a primit mai puţin, în acelaşi timp însă moderează şi pe cel ce s-a bucurat de a primi mai mult. Deci dacă Dumnezeu a împărţit, şi dacă succesul nu este al tău, de ce cugeţi lucruri mari? Dar, dacă cineva nu ar numi aici prin credinţă harurile acordate, şi atunci îl arată pe Apostol încă mai mult umilind pe cei mândri şi îngâmfaţi. Căci dacă credinţa, după care minunile se săvârşesc, este cauza harurilor date de Dumnezeu, de ce atunci cugeţi lucruri mari? Fiindcă dacă Hristos n-ar fi venit, şi nici nu S-ar fi întrupat, desigur că nici cele ale credinţei nu ar fi mers prea departe. Așa că toate bunurile de acolo își au începutul.

Deci dacă El acordă harurile, atunci ştie cum să le împartă, căci pe toţi El i-a făcut, şi de toţi se îngrijeşte deopotrivă. Şi după cum a acorda acele haruri provine din iubirea Sa de oameni, tot aşa din această iubire de oameni vine şi măsura ce urmează a o da. Nu El, care de la început a arătat bunătate faţă de tine, prin faptul că a acordat daruri, nu El, zic, ar putea să te neglijeze sau să te trădeze în măsura ce ţi-a dat. Dacă voia să te dispreţuiască şi necinstească, nu ţi-ar fi dat deloc; dar dacă El a binevoit să te mântuiască şi să te cinstească – căci de aceea a şi venit şi a împărţit atâtea bunuri –, de ce te tulburi şi te nelinişteşti, şi abuzezi de cugetarea ta în lucruri nebuneşti, necinstindu-te pe tine însuţi mai mult decât cel nebun de la natură? Căci a fi cineva nebun de la natură nu este o crimă sau vreun păcat; însă a deveni nebun prin cugetare, pe lângă faptul că se lipseşte de orice iertare, își atrage apoi şi osândă foarte mare.

Astfel sunt, iubiţilor, toţi cei ce se încred în înţelepciunea lor, căci cugetă lucruri ce îi depășesc, şi cad în cea mai de pe urmă nebunie. Nimic nu poate face pe cineva prost şi smintit atât de mult, ca lipsa unei judecăţi sănătoase, sau lipsa minţii. De aceea şi proorocul numea pe barbar astfel, zicând: ***„Că nebunul grăieşte nebunii" (Isaia 32, 6).*** Și ca să cunoşti nebunia lui chiar şi din vorbe, ascultă ce zice: ***„Sui-mă-voi deasupra norilor şi asemenea cu Cel Preaînalt voi fi" (Isaia 14, 14)*** şi ***„Mâna mea a apucat ca pe un cuib bogăţiile popoarelor şi, precum iei ouă părăsite, tot aşa am cuprins eu tot pământul (Isaia 10, 14).*** Și ce poate fi mai nebunesc decât aceste cuvinte? De altfel,

orice fanfaronadă atrage imediat după sine hulă şi dispreţ. Dacă aş reda fiecare vorbă a acestor smintiţi, nu ai putea să-ţi dai seama bine dacă vorba e a unui nebun sau a unui asemenea smintit, pentru că unul şi acelaşi defect este la amândoi. Un alt barbar zicea: ***„Dumnezeu sunt eu, şi nu om" (Iezechiel 28, 2);*** şi un altul iarăşi: ***„Şi care Dumnezeu vă va scăpa din mâna mea?" (Daniel 3, 13);*** şi un altul de asemenea: ***„Cine este acela Domnul, ca să-I ascult glasul şi să dau drumul fiilor lui Israel?" (Ieşirea 5, 2).***

Dar şi nebunul arătat de prooroc, zicând în inima lui: ***„Nu este Dumnezeu (Psalmul 13, 1),*** este ca şi Cain când răspundea: ***„Au doară eu sunt păzitorul fratelui meu?" (Facerea 4, 9)?*** Oare ai putea să deosebeşti cuvintele acestea de ale nebunilor? Lipsa minţii, sau uşurinţa ei, vine de la abaterea acesteia din hotarele prescrise de Dumnezeu, şi ea este cea care-i face pe oameni nebuni şi îngâmfaţi. ***Căci dacă începutul înţelepciunii este frica de Dumnezeu, evident că începutul nebuniei este a nu cunoaşte pe Dumnezeu.***

Deci dacă a cunoaşte pe Domnul este înţelepciune, iar a nu-L cunoaşte nebunie, atunci a nu-L cunoaşte provine din îngâmfare şi mândrie diavolească; pentru că începutul mândriei este a nu cunoaşte pe Domnul. Deci mândria este nebunia cea mai de pe urmă. Astfel a fost şi Nabal (I Regi 25), căci dacă nu faţă de Dumnezeu, atunci faţă de om a devenit smintit din cauza uşurinţei lui, însă mai pe urmă a murit de frică. Când cineva iese din măsura şi din hotarele înţelepciunii, devine în acelaşi timp şi fricos şi obraznic, fiindcă sufletul lui a slăbit. După cum trupul, când îşi pierde temperamentul său regulat şi cumpătat, este consumat de toate patimile, fiindcă a devenit bolnăvicios, tot aşa şi sufletul, când a pierdut simţământul cel mare al umilinţei, capătă o oarecare aplecare în slăbiciune, căci devine fricos, obraznic şi prost, iar până la urmă nu se mai cunoaşte chiar nici pe sine. Dar cel ce nu se cunoaşte pe sine, cum va putea cunoaşte cele mai presus de sine?

După cum cel ce este stăpânit de nebunie, în timp ce nu-şi mai dă seama de dânsul, nu ştie nici cele ce sunt înaintea picioarelor lui, şi după cum şi ochiul când orbeşte întunecă toate celelalte mădulare ale trupului, – acelaşi lucru se petrece şi cu lipsa judecăţii sănătoase, adică

cu lipsa de minte. De aceea, astfel de oameni sunt mai ticăloși decât cei furioşi şi nebuni de la natură. Căci şi ei, întocmai ca şi cei nebuni, provoacă râsul, şi ei ca şi aceia sunt greţoşi. Şi-au ieşit din minţi ca şi aceia, însă nu se bucură de mila altora cum se bucură aceia. Sunt înnebuniţi ca și aceia, însă nu sunt scuzabili ca ei, ci urâţi de toată lumea. Au aceleaşi defecte ca şi aceia, însă sunt lipsiţi de iertarea acelora. Aceşti oameni se fac de râs nu numai prin vorbele ce ies din gura lor, ci și prin gesturile și mișcările lor. Căci spune-mi: de ce tu îţi întinzi gâtul când mergi? De ce păşeşti în vârful degetelor? De ce te făleşti? Nu poţi face nici un fir de păr fie alb, fie negru, şi totuşi tu, ca şi cum stăpâneşti totul în lume, umbli astfel semeţit! Poate că ai voi a-ţi face şi aripi, ca să nu mai călătoreşti pe pământ; poate că pofteşti a fi un monstru.

Acum, însă, oare nu te-ai făcut pe tine însuţi monstru – deşi fiind om – în încercarea nebunească de a zbura? Cum te voi numi oare, spre a nimici uşurinţa şi lipsa ta de minte? Să-ţi zic că eşti ţărână, cenuşă, fum şi praf? Am arătat desigur prin acestea micimea ta, însă nu am nimerit a arăta exact imaginea pe care o voiam; fiindcă eu voiam a reprezenta exact şi trufia, şi uşurătatea ta. Așadar, ce imagine potrivită am putea găsi acestor oameni? Mie mi se pare că se aseamănă cu câlţii în foc. Căci şi aceştia, după aprindere, par că se umflă şi se ridică în sus, însă o mică atingere a mâinii şi e de ajuns a se împrăştia cu totul şi a se arăta mai prejos de orice cenușă. Astfel sunt și sufletele unor asemenea oameni, căci o singură suflare, sau un atac cât de mic, va putea să umilească şi să sfărâme uşurinţa lor. Omul uşor la minte este negreşit şi bolnav. Înălţimea la care se crede ajuns nu este sănătoasă, ci, după cum clăbucul de săpun se sparge uşor, tot aşa de uşor se pierd şi aceştia.

Dacă nu crezi, atunci dă-mi un om obraznic şi lipsit de minte, şi-l vei vedea cum a devenit, printr-o împrejurare oarecare, mai fricos decât toţi fricoşii! După cum flacăra ce se ridică din beţele uscate, o dată cu aprinderea ei a prefăcut şi beţele în cenuşă, pe când natura lemnelor tari nici nu lasă flacăra a le aprinde cu uşurinţă, iar după ce le-a aprins, nu se nimiceşte atât de repede, tot aşa şi sufletele statornice şi neclintite nu se vor putea aprinde şi nici stinge cu uşurinţă, ci în ambele cazuri suferinţa le va fi de scurtă durată.

Acestea ştiindu-le, iubiţilor, să ne îndeletnicim cu smerenia, căci nimic nu este mai puternic decât aceasta. Smerenia este mai puternică decât piatra, mai tare decât diamantul, şi ne ţine în mai mare siguranţă decât toate turnurile şi zidurile cetăţilor, fiindcă ea este mai presus de toate uneltirile diavolului.

După cum lipsa minţii, sau uşurătatea, face ca lesne să cadă cineva în cele mai mici incidente ale vieţii, fiindcă, după cum am zis, ea se sparge mai uşor decât un balon de săpun, se rupe mai repede decât pânza păianjenului şi se împrăştie mai iute decât fumul, tot aşa smerenia îl întăreşte pe om în orice împrejurare a vieţii.

Deci, pentru a fi bine statorniciţi, ca pe o stâncă tare, să lăsăm la o parte uşurătatea plină de sine şi să-i preferăm înţeleapta smerenie, căci numai aşa vom afla linişte şi odihnă şi în viaţa aceasta, iar în cea viitoare ne vom putea învrednici tuturor bunurilor făgăduite, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XXI - Despre ospitalitate

„Ci precum într-un singur trup avem multe mădulare şi mădularele nu au toate aceeaşi lucrare. Aşa şi noi, cei mulţi, un trup suntem în Hristos şi fiecare suntem mădulare unii altora" (Romani 12, 4-5).

Iarăşi întrebuinţează exemplul pe care l-a folosit şi către Corinteni, înfruntând aceeaşi patimă ca şi aici. De altfel mare este într-adevăr puterea medicamentului întrebuinţat de Apostol, mare este şi tăria exemplului adus, căci poate să vindece boala lipsei de minte, sau a uşurinţei omeneşti.

„De ce – zice – tu gândeşti lucruri mari despre tine? Sau de ce iarăşi un altul te dispreţuieşte pe tine? Oare nu suntem cu toţii, mici şi mari, un trup? Deci când după cap suntem cu toţii un trup, şi unii altora mădulare, de ce prin lipsa de minte te sfâşii pe tine singur? De ce ruşinezi pe fratele tău? Că după cum acela este mădularul tău, tot aşa şi tu eşti mădularul lui, şi deci mare este egalitatea de cinste dintre voi şi din acest punct de vedere".

Aşadar Apostolul a pus aici două motive puternice, spre a nimici uşurinţa lor şi lipsa de minte: ***suntem mădulare unul altuia, adică nu numai cel mic mădular celui mare, ci şi cel mare mădular celui mic, şi cu toţii suntem un trup; sau mai bine zis trei sunt acele motive, căci a arătat şi harul ce ni s-a dat.***

„Deci – zice – nu cugeta lucruri mari, căci ţi s-a dat acest dar de la Dumnezeu, şi nu l-ai luat tu, nici nu l-ai aflat tu”. De aceea el, vorbind despre harurile date, n-a zis că unul a luat mai mult, iar altul mai puţin. Dar ce? „De multe feluri”, căci zice:

„Avem felurite daruri” (12, 6), adică nu mari, nici mici, ci „de multe feluri”.

Şi ce este, dacă nu ţi s-au rânduit şi ţie aceleaşi ca şi fratelui tău? Căci trupul acelaşi este. Deci, începând de la haruri, el sfârşeşte cu faptele, căci după ce spune de proorocie, de slujbă şi de celelalte, la urmă sfârşeşte cu milostenia, cu îngrijirea şi ajutorarea altora. Fiindcă era cu putinţă ca unii dintre ei să fie virtuoşi, şi totuşi să nu aibă darul proorociei, de aceea el arată aici că şi a fi virtuoşi este un dar al lui Dumnezeu, şi cu mult mai mare chiar decât darul proorociei, după cum a arătat şi în epistola către Corinteni, cu atât mai mare, cu cât virtuosul are plată, pe când proorocia este lipsită de plată, căci întreagă este în dar, şi har al lui Dumnezeu.

De aceea zice Apostolul: ***„Dar avem daruri, după harul ce ni s-a dat. Dacă avem proorocie, să proorocim după măsura credinţei”.***

Fiindcă mai sus i-a mângâiat îndeajuns, apoi aici el voieşte de a-i face mai atenţi şi mai însemnaţi, arătând că ei sunt cei care procură motivele de a primi dar mai mare sau mai mic. Spune, desigur, că darul se acordă de către Dumnezeu, ca acolo unde zice: ***„Precum fiecăruia a împărţit Dumnezeu după măsura credinţei”***; şi iarăşi: ***„După darul (harul) ce ni s-a dat nouă”***, ***ca să modereze pe cei mândri; însă spune în acelaşi timp că începuturile se fac de către noi, ca astfel să atragă pe cei leneşi,*** ceea ce face şi scriindu-le corintenilor, unde ambele aceste motive sunt aşezate de Apostol.

Când el zice: ***„Râvniţi însă la darurile cele mai bune”*** (I Corinteni 12, 31), prin aceasta îi arată şi pe ei drept cauze a deosebirii

darurilor acordate; iar când le spune: ***„Şi toate acestea le lucrează unul şi acelaşi Duh, împărţind fiecăruia deosebi, după cum voieşte”*** (I Corinteni 12, 11), aceasta o pregăteşte; adică cei ce au primit darul nu trebuie să se laude, pretutindeni căutând a înfrâna această patimă numită mândrie.

Acest lucru îl face şi aici, atrăgând pe cei căzuţi, căci zice: „ori proorocie, după măsura (analogia) credinţei”, adică, deşi este dar al lui Dumnezeu, totuşi nu se varsă asupra oamenilor oricum, ci în raport cu măsura credinţei celor ce-l primesc. Cu alte cuvinte, acel dar se varsă într-atât cât îl va găsi vas al credinţei pe acesta.

„Dacă avem slujbă, să stăruim în slujbă” (12, 7). Aici el vorbeşte în general, fiindcă şi apostolatul este slujbă, precum în general şi orice acţiune duhovnicească slujbă se numeşte. Denumirea aceasta se acordă de multe ori şi vreunei iconomii proprii, aici însă se spune în mod general.

„Dacă unul învaţă, să se sârguiască în învăţătură”. Priveşte cu câtă indiferenţă vorbeşte el aici darurile; pe cel mic îl trece întâi, iar pe cel mare după aceea, cu care ocazie acelaşi lucru ne învaţă: a nu ne lăuda, a nu ne îngâmfa.

„Dacă îndeamnă, să fie la îndemnare” (12, 8). Şi aceasta este tot un fel de învăţătură.

„Bărbaţi fraţi, dacă aveţi vreun cuvânt de mângâiere către popor, vorbiţi” (Faptele Apostolilor 13, 15), zicea tot acest fericit, credincioşilor din Antiohia Pisidiei. Apoi arătând că nu este un lucru mare de a exercita fapta bună, dacă nu se va face după Legea cerută, adaugă: ***„dacă împarte altora, să împartă cu firească nevinovăţie”***, căci nu-i de ajuns de a da, ci trebuie de a da cu îmbelşugare. Prin „nevinovăţie” aceasta o înţelege Apostolul în tot locul, fiindcă şi fecioarele acelea aveau untdelemn, însă pentru că nu aveau îndeajuns, au căzut cu totul.

„Dacă stă în frunte, să fie cu tragere de inimă” zice; fiindcă nu este de ajuns numai ca cineva să cârmuiască, ci trebuie să aibă şi

tragere de inimă în a cârmui.

„Dacă miluieşte, să miluiască cu voie bună” fiindcă nu-i de ajuns numai a milui, ci trebuie a face aceasta cu mult sârg şi cuget nesupărat, sau mai bine spus, nu numai fără supărare să miluiască cineva, ci chiar să fie vesel şi mulţumit sufleteşte de asemenea fapt. Tot despre aceasta scriind şi corintenilor, le-a prezentat problema cu multă băgare de seamă, căci aţintindu-i spre milostenie nemăsurată le zicea: ***„Cel ce seamănă cu zgârcenie, cu zgârcenie va şi secera, iar cel ce seamănă, cu dărnicie va şi secera”*** (II Corinteni 9, 6), după care căutând a-i îndrepta părerea sau intenţia celui ce face milostenia adaugă: ***„nu cu părere de rău, sau de silă”*** (II Corinteni 9, 7).

Amândouă acestea – îmbelşugarea şi mulţumirea în milostenie – trebuie a întovărăşi pe cel milostiv. De ce tu plângi, sau te scârbeşti dând milostenie? De ce te întristezi miluind pe cel sărac, şi astfel trădezi fructul succesului unei asemenea fapte bune? Dacă te scârbeşti apoi nu miluieşti, ci şi cu această ocazie te arăţi crud şi neomenos. Dacă tu te scârbeşti atunci, cum vei putea ridica pe acela ce se găseşte în scârbă din cauza sărăciei lui? Când dai milostenie cu bucurie, acela nu vede nimic rău, şi nici nu bănuieşte măcar aşa ceva ci totul vede în bine. Fiindcă nimic nu se pare oamenilor mai urâcios ca a primi ceva de la alţii, de aceea dacă nu vei nimici această bănuială cu cea mai mare veselie atunci când faci milostenie, arătând prin aceasta că tu eşti cel ce ai luat mai mult decât ai dat, apoi mai mult ai umilit pe cel ce a primit milostenia ta, decât l-ai ridicat.

De aceea zice: ***„Cel ce miluieşte, să miluiască cu voie bună”***, adică cu mulţumire sufletească să facă aceasta. Căci cine primind împărăţia este posomorât? Cine luând iertarea păcatelor, rămâne întristat? Deci nu te uita la cheltuiala banilor, ci la folosul ce-l ai prin acea cheltuială. Căci dacă cel ce seamănă pământul se bucură, deşi seamănă pentru nişte foloase nesigure şi trecătoare, apoi cu atât mai mult trebuie a se bucura cel ce cultivă cerul.

Astfel făcând milostenia, chiar de a-i da puţin, tu ai dat mult, după cum şi cel ce dă mult cu supărare şi fiind posomorât, a transformat cele multe în puţine. Astfel, văduva din Evanghelie, cu doi

bani a covârşit talanţii cei mulţi, fiindcă i-a fost îmbelşugată intenţia ei.

„Şi cum se poate – zici tu – ca vieţuind cineva în cea mai neagră sărăcie, să facă aceasta cu bunăvoinţă?”, întreabă pe văduvă, şi de la ea vei auzi modul cum se poate; vei afla apoi că nu sărăcia aduce pe cineva în strâmtorare şi nemulţumire, ci intenţia omului este care face şi pe aceea, ca şi pe aceasta. Este cu putinţă, ca fiind cineva în cea mai mare sărăcie, să fie şi mărinimos, după cum şi cel ce trăieşte în bogăţie să fie avar şi meschin.

De aceea Apostolul cere ca tot cel ce dăruieşte ceva, să facă aceasta cu nevicleşug, cel ce miluieşte – să fie întru bunăvoinţă, cel ce cârmuieşte – să fie cu osârdie, căci el nu voieşte ca noi să ajutăm pe cei nevoiaşi numai cu bani, ci şi prin cuvinte, şi prin fapte, şi cu trupurile, şi cu toate celelalte. După ce a spus de cârmuirea cea prin învăţătură şi prin mângâiere – cea de a doua fiind mai importantă, întrucât este hrana sufletului –, la urmă a vorbit şi de cârmuirea sau îngrijirea cu bani a celor nevoiaşi şi despre celelalte de trebuinţă. Arătând cum s-ar putea face toate acestea, introduce pe mama tuturor acestora, adică dragostea, şi zice: ***„Dragostea să fie nefăţarnică”*** (12, 9).

Dacă o ai pe aceasta, nu vei simţi risipa banilor, nici oboseala trupului, nici greutatea cuvintelor, nici sudoarea slujbei, ci toate le vei purta cu bărbăţie, fie că ar trebui să ajuţi pe cineva cu trupul, sau cu banii, sau prin cuvântul, sau cu altceva. După cum el nu cere numai dăruire simplă, ci acea dăruire să fie cu nevicleşug făcută, nici ocârmuire sau îngrijire simplă, ci să fie făcută cu sârguinţă, şi nici milostenie făcută superficial, ci cu bunăvoinţă, adică cu toată mulţumirea sufletească, tot astfel cere ca şi dragostea să nu fie oricum, ci nefăţarnică, fiindcă numai aceasta este adevărata dragoste, şi când aceasta este, apoi toate celelalte vin de la sine. ***Cel ce miluieşte având dragoste nefăţarnică, miluieşte cu bunăvoinţă, căci el ştie că milostenia lui şi-o dă; cel ce cârmuieşte, cu sârguinţă cârmuieşte, căci ştie că pe el se cârmuieşte; cel ce dăruieşte, face aceasta cu îmbelşugare, căci ştie că lui îşi dăruieşte.***

Apoi, fiindcă dragostea poate fi de multe ori chiar şi în faptele

cele rele, precum de pildă este dragostea celor corupţi, dragostea celor ce sunt de acord în răpiri şi furtişaguri de averi străine, dragostea celor de prin ospeţe şi beţii, de aceea Apostolul scoţând dragostea adevărată din rândul celor de mai sus, zice: ***„Urâţi răul, alipiţi-vă de bine”.***

El nu zice: „depărtându-vă de rău”, ci urându-l cu desăvârşire, fiindcă chiar verbul pe care îl întrebuinţează aici de cele mai multe ori semnifică mărimea sau tensiunea acţiunii. ***Fiindcă sunt mulţi care deşi nefăcând rele, au cu toate acestea în sufletul lor poftă de asemenea rele, de aceea a întrebuinţat această expresie, căci voieşte ca noi să curăţim bine cugetul nostru, şi să avem ură, duşmănie şi război neîncetat împotriva răului.***

„Dacă am spus – zice – să vă iubiţi unul pe altul, să nu credeţi că această iubire trebuie a o întinde până acolo încât să conlucreze chiar şi în faptele cele rele, ci cu totul din contră hotărăsc eu: nu numai să fie străină de săvârşirea răului, ci să fie străină chiar şi de intenţia de a face răul; şi încă nu numai străină de această intenţie, ci să dispreţuiască răul şi să-l urască cât de mult”. Şi fiţi cu băgare de seamă căci el nu se mulţumeşte numai cu ura înverşunată ce trebuie să o avem contra răului, ci introduce şi acţiunea virtuţii zicând: „alipiţi-vă de bine”. Nu spune: „urând răul şi făcând binele”, ci stând necontenit în bine, căci aceasta o arată prin expresia „alipiţi-vă de bine”. Tot aşa şi Dumnezeu, unind pe bărbat cu femeie, a zis: ***„Se va lipi bărbatul de femeia sa”*** (Facere 2, 24).

Mai departe arată şi cauzele pentru care noi suntem datori a ne iubi unii pe alţii: ***„În iubire frăţească, unii pe alţii iubiţi-vă”*** (12, 10), fiindcă sunteţi fraţi, şi din aceleaşi nenorociri şi dureri aţi fost dezrobiţi; deci şi pentru aceasta este drept de a vă iubi unul pe altul.

Aceasta o zisese şi Moise celor care se războiau în Egipt: ***„Pentru ce baţi pe aproapele tău?”.*** Când el vorbeşte despre cei din afară [afară de creştinism], atunci zice: ***„Dacă se poate, pe cât stă în puterea voastră, trăiţi în bună pace cu toţi oamenii”*** (Romani 12, 18); iar despre cei de o credinţă, zice: „în iubire frăţească, unii pe alţii iubiţi-vă”. Acolo cere numai ca să nu ne luptăm, nici să urâm sau să dispreţuim, ci să fim în pace; aici cere însă de a ne şi iubi, şi încă cu

dragoste frăţească să ne iubim. ***„Dragostea să fie nefăţarnică, caldă, îndoită, sporită în cel mai înalt grad, cu alte cuvinte dragoste fierbinte.*** Ce folos dacă tu iubeşti fără vicleşug, însă nu iubeşti cu căldură?”.

De aceea şi zice: ***„Cu dragoste frăţească unul pe altul iubind”, adică, „iubeşte; însă cu căldură, să iubeşti. Nu aştepta ca să fii iubit de altul, ci tu aleargă spre acela, apucă tu mai înainte decât el, căci astfel vei culege tu mai întâi rodul dragostei aceluia”.*** După ce spune cauza pentru care avem datoria de a ne iubi unii pe alţii, mai departe spune şi cum ar rămânea nemişcate cele ale dragostei; pentru care şi adaugă: ***„Cu cinstea unul pe altul mai mare făcând”.*** Numai astfel vine prietenia şi dragostea, şi odată venită în acest mod, rămâne pentru totdeauna. Nimic nu face prietenia mai uşoară, ca a căuta cineva să biruiască cu cinstea pe aproapele său. De aici se naşte nu numai dragostea, ci şi o cinste mai mare. Cele vorbite mai înainte vin din dragoste, însă dragostea vine din cinstea şi valoarea acordată aproapelui, precum şi cinstea vine din dragoste.

După aceea el nu pretinde numai ca să cinstim pe alţii, ci şi ceva mai mult, zicând: ***„La sârguinţă, nu pregetaţi”*** (12, 11), căci şi aceasta naşte dragostea, când o dată cu cinstea vom arăta şi îngrijire, fiindcă nimic nu face să fie cineva iubit mai mult decât cinstea şi îngrijirea pe care le arată către alţii.

Nici nu este de ajuns numai de a iubi; ci trebuie de a arăta şi cinste celor iubiţi, precum şi a avea grijă de ei, sau mai bine zis, tot din iubire vin şi acestea, după cum şi iubirea se înfierbântă prin cinste şi îngrijire, aşa că sunt edificatoare una alteia. Căci sunt mulţi care în gândul lor iubesc, însă când este nevoie, nu dau mână de ajutor. De aceea Apostolul din toate părţile clădeşte dragostea. Şi cum am putea fî sârguincioşi?

„Cu duhul fiţi fierbinţi”, zice. ***Priveşte, cum el pretutindeni cere silinţă, căci n-a zis numai „să dăruiţi”, ci a adăugat: „întru nevicleşug”, adică cu îmbelşugare, nici numai „să cârmuiţi”, ci „întru osârdie”, nici numai „să miluiţi”, ci a adăugat: „întru bunăvoinţă”; nu numai „să cinstiţi”, ci să aveţi voi întâietatea în a***

cinsti; nu numai „să iubiţi", ci fără făţărnicie; n-a zis numai „fugind de rău", ci „urând răul", nici numai „să faceţi binele", ci „lipindu-vă voi de tot lucrul bun", nici „fiţi osârduitori", ci a adăugat imediat „cu sârguinţă", şi nici „să aveţi duh", ci să fiţi „cu duhul fiţi fierbinţi", adică să fiţi fierbinţi şi mereu treji.

Dacă vei avea toate cele spuse mai înainte, vei atrage duhul; şi când el va rămâne pe lângă tine, te va face destoinic spre acelea, şi toate care purced de la duhul şi de la dragoste vor fi uşoare, căci din toate părţile tu eşti înfierbântat. Nu vezi taurii care poartă pe spate semnul fierului roşu cu care au fost însemnaţi, cât sunt de grozavi şi de nesuferiţi pentru toţi? Tot aşa şi tu vei deveni nesuferit diavolului, dacă din toate părţile vei avea cu tine văpaia duhului şi a dragostei.

„Domnului slujiţi". Prin toate cele arătate până acum, noi vom putea sluji Domnului. Câte ai face fratelui tău, asupra stăpânului se răsfrâng; şi întrucât acela a avut binefaceri de la tine, pe aceiaşi măsură ţi se va socoti răsplata.

Ei bine, ai văzut unde a înălţat el cugetul celui ce face acestea?

Mai departe, arătând cum s-ar putea aprinde văpaia duhului, zice: ***„Bucuraţi-vă în nădejde; în suferinţă fiţi răbdători; la rugăciune stăruiţi"*** (12, 12).

Toate acestea sunt elemente ce contribuie la aţâţarea focului aceluia. ***Fiindcă mai înainte el a cerut risipa banilor în milostenii, osteneala trupurilor, îngrijire, sârguinţă şi învăţătură, şi toate celelalte grele şi cu anevoie de purtat, de aceea aici el mângâie, iarăşi pe cel ce luptă, cu dragostea, cu duhul, cu speranţa, fiindcă nimic nu poate face sufletul omenesc atât de curajos şi de dârz, ca o speranţă bună.*** Dar chiar mai înainte de bunurile nădăjduite, el dă şi un alt premiu. Fiindcă speranţa era pentru cele viitoare, zice: ***„în suferinţă fiţi voi răbdători".*** Şi într-adevăr, că mai înainte de cele viitoare, adică chiar în viaţa prezentă, omul îşi agoniseşte un mare bun din scârbe şi necazuri, căci devine încercat şi răbdător în încercările vieţii. După aceasta şi un alt ajutor ne procură, zicând: ***„la rugăciune stăruiţi".***

Când şi dragostea face lucrul uşor, şi duhul ajută, şi speranţa uşurează, când necazul te face mai încercat şi mai destoinic de a suferi totul cu bărbăţie, şi când împreună cu acestea mai ai şi o altă armă, adică rugăciunea şi ajutorul căpătat prin ea, ce ar mai putea fi greu de îndeplinit din cele poruncite? Nimic. ***Ai văzut cum din toate părţile el a înţepenit bine pe luptător, şi cum a arătat că toate cele poruncite sunt foarte uşor de îndeplinit?*** Apoi gândeşte-te cum se vorbeşte despre milostenie, sau mai drept vorbind, nu despre milostenia simplă, ci de milostenia dată sfinţilor.

Mai sus spunând: ***„Cel ce miluieşte, întru bunăvoinţă”***, prin aceasta a deschis mâna tuturor; iar aici el vorbeşte de credincioşi. Pentru aceea şi adaugă, zicând: ***„Faceţi-vă părtaşi la trebuinţele sfinţilor”*** (12, 13).

Nu spune: „Procuraţi-le cele de trebuinţă”, ci „Faceţi-vă părtaşi la trebuinţele sfinţilor”, arătând prin aceasta că ei mai mult iau decât dau, şi că faptul acesta este un fel de negoţ, căci a fi părtaş înseamnă a lua parte la câştig. Contribui tu cu bani? Dar şi aceia contribuie prin curajul şi prin rugăciunile lor către Dumnezeu pentru tine.

„Iubirea de străini urmând”. N-a zis „făcând, sau lucrând”, ci „urmând”, învăţându-ne pe noi de a nu aştepta ca să vină la noi cei ce au nevoie de ajutorul nostru, ci noi să alergăm după ei şi să-i urmărim în nevoile lor.

Aşa a făcut Lot, aşa a făcut Avraam, căci acesta din urmă în acest scop şi-a petrecut o zi întreagă aşteptând un asemenea vânat preţios, iar când l-a văzut, a şi alergat întru întâmpinarea lui, şi după ce i s-a închinat până la pământ, a zis: ***„Doamne, de am aflat har înaintea ta, să nu treci pe lângă sluga ta”*** (Facere 18, 3).

El nu a făcut după cum facem noi, văzând un străin sau un sărac, încruntând sprâncenele, necrezându-i vrednici nici măcar de a le răspunde la complimentele ce ni le fac, şi chiar dacă după nenumărate rugăminţi ne înduplecăm a le da ceva, apoi poruncim slugii de a le da un ban şi cu aceasta credem că am făcut totul. Nu aşa însă a făcut acela,

ci el mai întâi şi-a luat rolul de rugător şi slugă, deşi nici nu cunoştea pe cine urmează să primească în cortul său. Noi, deşi ştim bine că vom primi pe Hristos, totuşi nici aşa nu ne facem mai blânzi, căci iată acela se roagă şi se închină înaintea noastră, iar noi batjocorim pe cel ce se apropie de noi. Acela a îngrijit de oaspeţi, şi împreună cu femeia sa a făcut totul pentru primirea lor, pe când noi nu facem aceasta nici măcar prin slugile noastre.

Dacă poate ai voi să vezi şi masa ce a întins-o oaspeţilor lui, ai vedea şi aici multă osârdie din partea lui; iar osârdia aceasta nu era atât prisosinţa bucatelor puse înaintea lor, pe cât era bogăţia intenţiei lui. Câţi bogaţi erau în acel timp? Şi totuşi nici unul n-a făcut ca Avraam. Câte văduve erau în Israel pe timpul lui Ilie? Şi totuşi nici una n-a ospătat pe Ilie. Câţi bogaţi iarăşi erau pe timpul lui Elisei? Şi cu toate acestea singură sunamiteanca a cules rodul ospitalităţii, după cum şi Avraam atunci, care pentru dărnicia şi bunăvoinţa ce a arătat este vrednic de admirat, mai ales că nici nu ştia cine erau cei ce veniseră la el, şi totuşi el a fost gazdă acelor străini. Deci nici tu să nu descoşi pe cel ce vine la tine, căci îl primeşti pentru Hristos.

Dacă veşnic vei cerceta pe cel ce-ţi cere ospitalitate, de multe ori vei trece cu vederea chiar şi pe cel vrednic de îngrijire, şi din această cauză vei pierde plata. Deşi chiar cel ce primeşte pe unul care poate nu este bun, şi totuşi pentru aceasta nu este acuzat, ci are încă şi plată. ***„Cine primeşte prooroc în nume de prooroc plată de prooroc va lua”*** (Matei 10, 41), zice, pe când cel ce cercetează zadarnic va trece cu vederea chiar pe bărbatul vrednic şi minunat, şi va da seamă de aceasta.

Deci nu cercetează viaţa şi faptele celui ce are nevoie de ajutorul tău, căci este cea mai de pe urmă mojicie, ca pentru o pâine ce-i dai să-i cercetezi întreaga lui viaţă. Dacă el este ucigaş de oameni, dacă este tâlhar sau altul asemenea, oare nu ţi se pare vrednic de o bucată de pâine sau de câţiva bănuţi? Dar iată că Stăpânul tău face ca soarele să răsară pentru el; şi tu îl crezi nevrednic chiar de hrana de toate zilele?!

Dar eu pe lângă acestea voi mai adăuga şi altceva: chiar dacă ai şti foarte bine că omul acela este încărcat de mii de rele, şi nici atunci nu vei avea vreo îndreptare, lipsindu-l de hrana zilnică. Într-adevăr că

şi tu eşti rob al celui ce zice: ***„Nu ştiţi, oare, fiii cărui duh sunteţi”*** (Luca, 9, 55)?

Eşti şi tu rob, zic, al Celui ce slujea pe cei ce aruncau cu pietre asupra Sa, şi Care mai ales S-a şi răstignit pentru ei. Să nu-mi spui că săracul care îţi cere milostenie a ucis pe un altul, căci chiar de ar urma ca să te omoare şi pe tine, totuşi nici atunci nu eşti îndreptăţit de a-l trece cu vederea. Fiindcă şi tu eşti ucenic al Celui ce S-a răstignit şi a pătimit, al Celui ce dorea mântuirea celor ce-L răstigniseră, al Celui ce zicea chiar când se găsea răstignit pe cruce: ***„Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac”*** (Luca, 23, 34). Eşti robul Aceluia Care S-a purtat cu blândeţe către cel ce-L lovise, a Aceluia Care a încununat pe cel ce-L batjocorise pe cruce. Şi ce ar putea fi deopotrivă cu această bunătate? Fiindcă la început amândoi tâlharii Îl batjocoreau, El cu toate acestea unuia dintre ei i-a deschis Raiul. Şi lăcrimează pentru cei ce urmau a-L ucide, şi se tulbura şi neliniştea văzând pe cel ce urma să-L vândă, nu pentru că urma a fi răstignit, ci pentru că acela se pierdea. Se tulbură, deci, pentru că ştia mai dinainte că acela se va spânzura, şi se neliniştea de osânda lui după spânzurare. Şi deşi cunoştea răutatea şi viclenia lui, totuşi până în ceasul cel de pe urmă l-a răbdat, şi nu numai că nu l-a respins, ci încă l-a şi sărutat pe el, trădătorul.

Stăpânul tău sărută pe trădător şi primeşte cu veselie pe buze pe cel ce urma a-i vărsa imediat cinstitul Său sânge, şi tu nu învredniceşti pe sărac nici cu o pâine? Şi nu te îngrijeşti de legea pe care a aşezat-o Hristos? Prin acestea El a arătat că nu numai pe cei săraci, dar chiar şi pe cei ce ne duc la moarte nu trebuie a-i dispreţui. Să nu-mi spui că „cutare mi-a pricinuit rele”, ci gândeşte-te ce a făcut Hristos cu Iuda înainte de a fi răstignit, prin sărutarea prin care urma să fie vândut, voind prin aceasta a îndrepta pe vânzător. Şi priveşte cu câtă modestie îi vorbeşte: ***„Iudo, cu sărutare pe Fiul Omului vinzi?”*** (Luca 22, 48). ***Pe cine nu ar fi mişcat, pe cine nu ar fi înduioşat acest glas? Pe care fiară sălbatică nu ar fi îmblânzit? Pe care diamant nu l-ar fi sfărâmat asemenea voce?*** Dar pe ticălosul acela nu l-a mişcat deloc. Să nu-mi spui că „cutare a omorât pe cutare, şi de aceea eu îl dispreţuiesc”, căci de ar urma să înfigă chiar în tine cuţitul, şi să-şi mânjească dreapta sa în grumazul tău, tu totuşi sărută acea mână dreaptă, fiindcă şi Hristos a sărutat gura aceea care a uneltit sfâşierea

Lui.

De aceea nici tu nu urî pe cel ce te duşmăneşte, ci lăcrimează şi fie-ţi milă de el, căci într-adevăr un astfel de om este vrednic de a fi plâns de noi. Noi suntem slugile Aceluia care a şi sărutat pe vânzător. Nu vreau a înceta deloc de a vă vorbi de aceasta necontenit, şi a vă spune cuvintele acelea, mai blajine decât sărutarea Celui ce le-a grăit. El n-a zis: „O, nebunule şi plinule de răutate! O, vânzătorule! Această răsplată îmi dai pentru atâtea binefaceri?”. Însă cum? ***„Iudo”***, punând aici numele lui principal, ceea ce este faptul unuia care jeleşte, care deşteaptă pe altul, iar nu faptul unuia ce este mâniat. Şi nu zice: ***„vinzi cu sărutare*** pe dascălul tău şi pe Stăpânul tău, şi pe binefăcătorul tău”, ci ***„pe Fiul Omului”***? Chiar dacă n-ar fi fost dascălul şi Stăpânul tău, totuşi pe Cel ce se poartă cu tine cu atâta blândeţe, pe Cel ce se arată către tine atât de sincer, încât te-a sărutat chiar în timpul vânzării Lui, când tu prin sărutare dăduseşi semnul vânzării, pe Acesta Îl vinzi? Binecuvântat eşti, Doamne! Căci câte exemple nu ne-ai dat Tu nouă de smerenie şi de nevicleníe! Către Iuda aşa s-a arătat, însă nu tot aşa oare şi către cei ce veniseră înarmaţi cu săbii, ciomege şi cu făclii?

Şi ce ar putea fi mai blajin şi mai blând decât cuvintele grăite de El acelora? Căci deşi ar fi putut să facă lesne ca toţi aceia să dispară deodată dintre cei vii, cu toate acestea nimic n-a făcut, ci cu multă bunătate şi blândeţe vorbeşte cu ei, zicându-le: ***„Ca la un tâlhar aţi ieşit, cu săbii şi cu ciomege, ca să Mă prindeţi”*** (Matei 26, 55). Şi aruncându-i oarecum la pământ, fiindcă rămăseseră toţi în nesimţire, El de bună voie S-a predat, şi a răbdat văzând pe cei ce-I legau sfintele Lui mâini, deşi putea ca deodată să zguduie totul şi să arunce jos.

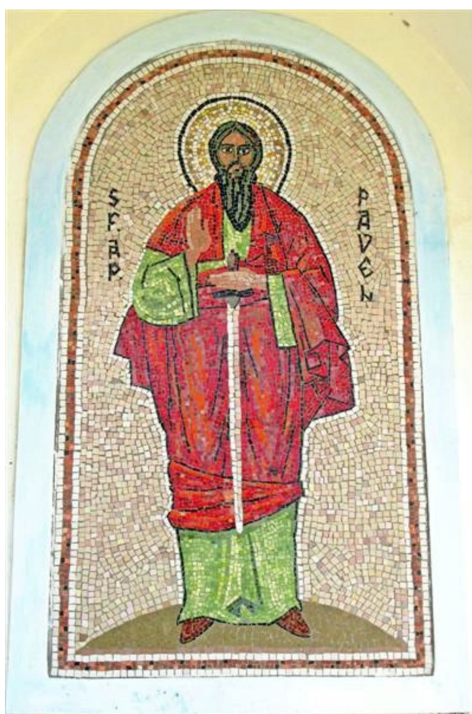
Dar tu, chiar şi după toate aceste exemple, te porţi cu sălbăticie către sărac, care deşi poate este vinovat de mii de rele, totuşi foamea şi goliciunea lui ar fi de ajuns a mişca chiar sufletul cel mai împietrit. Tu stai faţă de cel sărac ca o fiară sălbatică, imitând furia leilor; şi deşi leii niciodată n-ar gusta din trupurile moarte, tu însă văzând mutilat de multe rele trupul lui, te arunci asupra lui zăcând jos la pământ, şi-l sfâşii prin batjocuri, şi adaugi necazuri peste necazuri, şi pe cel ce s-a refugiat la liman tu îl împingi şi-l izbeşti în stâncă, şi-i pregăteşti un naufragiu mai grozav decât celor de pe mare. Şi cum vei mai zice lui

Dumnezeu: „Miluieşte-mă”? Cum vei mai cere iertarea păcatelor batjocorind pe cel ce cu nimic nu ţi-a greşit ţie, şi-i ceri socoteală de sărăcia şi de lipsa lui, întrecând fiarele cu sălbăticia ta? Acelea cel puţin, când sunt silite de pântece, se ating de hrana legiuită lor, pe când tu, deşi nimic nu te împinge şi nici nu te sileşte, sfâşii pe fratele tău, muşcându-l şi scuipându-l, deşi nu cu dinţii, ci cu cuvintele, care de multe ori sunt mai groaznice decât toate muşcăturile.

Cum, deci, vei mai primi tu Sfânta Jertfă, când îţi mânjeşti limba cu sânge omenesc? Cum vei întâmpina pe altul cu „Pace ţie!”, când gura îţi este încărcată de război asupra lui? Cum te vei bucura de hrana simţită, când gura îţi este plină de atâta venin? Nu voieşti a alina sărăcia; de ce atunci o mai înjoseşti? Nu voieşti a ridica pe cel căzut; de ce atunci să-l mai dobori? Nu voieşti să împrăştii scârba; de ce încă să o mai întinzi? Nu voieşti să dai câţiva bani; de ce atunci să mai şi batjocoreşti cu cuvinte proaste? Nu ai auzit ce pedeapsă vor lua cei ce nu hrănesc pe săraci, la ce osândă sunt condamnaţi? ***„Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui”*** (Matei 25, 41). Deci, dacă cei ce nu hrănesc pe săraci vor fi pedepsiţi atât de mult, dar încă cei ce pe lângă faptul că nu-i hrănesc îi mai şi batjocoresc? Ce osândă nu vor suferi, ce pedeapsă a gheenei nu vor simţi atunci?

Deci, iubiţilor, pentru ca nu cumva să aprindem asupra noastră atâtea rele, să îndreptăm această boală urâcioasă, pe cât timp suntem stăpâni pe noi înşine, şi să punem frâu limbii, ca nu numai să nu mai batjocorim pe cel sărac, ci încă să-l mângâiem şi cu vorbele, şi cu faptele, ca astfel să ne putem agonisi şi noi milă mare din partea lui Dumnezeu şi să putem nădăjdui la bunătăţile cele făgăduite. Cărora fie ca toţi să ne învrednicim, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care şi cu Care se cuvine a aduce împreună-slăvire Tatălui şi Duhului Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia XXII - Nu trebuie a răsplăti răului cu răul

„Binecuvântaţi pe cei ce vă prigonesc, binecuvântaţi-i şi nu-i blestemaţi” (Romani 12, 14).

După ce i-a învăţat cum trebuie a se purta unii cu alţii, şi după ce a legat unificator mădularele trupului, la urmă îi aşează ca în linie de luptă faţă de cei de dinafară, cu care ocazie arată cât de uşoară este lupta. Precum cineva, care nu poate face nici o faptă organizată pentru

ai săi, cu greu va putea să facă ceva pentru alţii, sau să organizeze cele ale străinilor, tot aşa şi cel ce are o bună experienţă în acestea, cu multă uşurinţă le va face faţă de străini. De aceea şi Pavel, păşind înainte pe calea aleasă, după toate cele spuse până aici adaugă şi aceasta: „Binecuvântaţi pe cei ce vă prigonesc". N-a zis: „să nu vă purtaţi cu răutate, sau să vă răzbunaţi", ci a cerut mai mult decât acestea. ***A nu fi cu răutate, sau a nu căuta răzbunare asupra altuia, este desigur actul unui filosof. Însă a binecuvânta pe cei ce ne prigonesc este faptul unui înger.***

Şi după ce spune: „binecuvântaţi", adaugă imediat: „şi nu blestemaţi", adică să nu facem şi noi precum ei; să nu facem aceasta din urmă, ci numai pe cea dintâi, fiindcă cei ce ne alungă pe noi sunt pricinuitori ai plăţii ce ni se va da. Dacă tu privighezi, pe lângă plata ce o vei avea, îţi vei procura şi o altă plată. Acela îţi va procura plată prin faptul că te persecută, iar tu îţi vei procura plată sie-ţi pentru binecuvântarea lui, în loc de blestem; căci prin aceasta tu ai dat dovada cea mai mare de dragoste către Hristos.

După cum cel ce blestemă pe persecutor arată că nu se bucură mult suferind persecuţiile pentru Hristos, tot aşa şi cel ce binecuvântează pe cel ce-l prigoneşte dă dovadă de o mare dragoste faţă de Hristos. Deci, tu să nu-l defaimi, ca nu cumva tocmai el, persecutorul tău, să culeagă plata cea mai mare. Mai mult încă, şi pe el îl vei învăţa că faptul acesta este al bunăvoinţei tale, iar nu silit; că este fapt de sărbătoare şi veselie, iar nicidecum de întristare.

De aceea şi Hristos zicea: ***„Fericiţi veţi fi voi când vă vor ocărî şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minţind din pricina Mea"*** (Matei 5, 11). De aceea şi apostolii se întorceau bucurându-se, nu numai deoarece au auzit rele, ci pentru că au fost şi bătuţi.

Dar împreună cu acestea tu vei mai câştiga şi altceva nu mic, anume aceea că îi vei uimi pe persecutorii tăi, şi prin fapte îi vei învăţa şi pe dânşii că tu călătoreşti spre o altă viaţă. Când ei te vor vedea bucurându-te şi săltând pentru că suferi rele, vor cunoaşte lămurit prin fapte că tu ai mai mari speranţe decât cele prezente; pe când dacă nu

faci aşa, ci plângi şi te tânguieşti, de unde vor putea ei cunoaşte că tu aştepţi o altă viaţă? Pe lângă aceasta, vei mai reuşi şi în altceva; anume că dacă te vor vedea că tu nu te întristezi de persecuţiile şi batjocorile lor, ba încă îi şi binecuvântezi, atunci vor înceta de a te mai alunga.

Priveşte, deci, câte bunuri se nasc de aici: şi tu ai o plată mai mare, dar şi ispita este mai mică; şi acela va renunţa de a te mai prigoni, şi Dumnezeu Se va proslăvi, iar înţelepciunea ta va fi o învăţătură către evlavie pentru cel rătăcit. ***De aceea El ne-a poruncit a răsplăti cu binele, nu numai pe cei ce ne batjocoresc, ci şi pe cei ce ne prigonesc, şi prin fapte ne oprimă. Aici El ne-a poruncit a binecuvânta; mai departe însă, suntem sfătuiţi de a le face bine chiar şi prin fapte.***

„Bucuraţi-vă cu cei ce se bucură; plângeţi cu cei ce plâng” (12, 15). Fiindcă se poate ca cineva să binecuvânteze şi să nu blesteme, şi cu toate acestea asemenea fapte să nu fie făcute din dragoste, de aceea el voieşte să fie aprins în noi focul dragostei. De aceea a adăugat şi aceasta, ca nu numai să binecuvântăm, ci să şi compătimim cu dânşii, dacă i-am vedea vreodată căzuţi în nenorocire. „Aşa este”, zici tu; „a se întrista cineva şi a plânge cu cei ce plâng este drept, şi cu drept cuvânt a poruncit a face aceasta; însă pe cealaltă de ce a mai poruncit-o, câtă vreme nu este vreun lucru mare?”. Dar tocmai faptul de a te bucura cu cei ce se bucură necesită un suflet mai înalt decât de a plânge cu cei ce plâng. Aceasta o face însăşi firea, şi nimeni nu este atât de împietrit ca să nu plângă pe cel ce este în nenorociri; pe când tocmai aceia au nevoie de un suflet bărbătos, adică nu numai de a nu invidia pe cel ce prosperă în afacerile sale, ci încă de a se şi bucura. ***De aceea şi Apostolul acest fapt l-a arătat mai întâi, fiindcă nimic altceva nu întăreşte dragostea dintre oameni atât de mult ca faptul de a ne împărtăşi bucuriile şi supărările unii altora.***

Deci dacă tu te găseşti departe de rele şi necazuri, aceasta să nu te facă să rămâi fără simpatie şi fără compătimire faţă de cel necăjit. Căci aproapelui tău, suferind rele, tu îi eşti dator a împărtăşi nenorocirea lui. ***Aşadar, împărtăşeşte-te de lacrimile lui, ca să-i uşurezi greaua tristeţe; împărtăşeşte-te de bucuria lui, ca să-i înrădăcinezi veselia în sufletul lui mâhnit şi ca să-i întăreşti***

puternic dragostea alinătoare. Mai înainte de el, ţie însuţi îţi eşti de folos, căci prin lacrimi tu te vei face mai milostiv, iar prin faptul că te bucuri împreună cu el atunci când se bucură, adică atunci când prosperă în ale sale, tu te cureţi de orice invidie şi ură.

Acum tu gândeşte-te şi la blândeţea şi uşurinţa cuvintelor lui Pavel. El n-a zis: „împrăştie sau alungă nenorocirea lui", ca nu cumva să răspunzi de multe ori că este peste putinţă, ci a poruncit ceea ce este mai uşor de făcut, şi în care tu singur eşti stăpân.

- ✔ *Dacă tu nu poţi să alungi relele, cel puţin contribuie cu lacrimi, şi atunci ai alungat o mare parte din ele.*
- ✔ *Dacă nu poţi să sporeşti bunăstarea aproapelui, cel puţin contribuie cu bucuria, şi atunci ai adăugat mult la bunăstarea lui.*

De aceea, el ne îndeamnă nu numai de a nu invidia pe altul, ci încă mai mult, anume de a ne şi bucura, ceea ce e mai mult decât a nu invidia.

„Cugetaţi acelaşi lucru unii pentru alţii; nu cugetaţi la cele înalte, ci lăsaţi-vă duşi spre cele smerite" (12, 16). Şi de astă-dată pune multă silinţă în recomandarea umilinţei, cu care şi-a început cuvântul. Fiindcă era natural ca ei să fie îngâmfaţi şi înfumuraţi, atât prin valoarea cetăţii în care se găseau, cât şi din multe alte împrejurări, de aceea şi Apostolul necontenit critică această boală şi moderează îngâmfarea. Nimic nu poate sfâşia trupul Bisericii atât de mult ca mândria.

Dar ce înseamnă „Cugetaţi acelaşi lucru unii pentru alţii"? Ţi-a intrat un sărac în casă? Îndreaptă-te spre el cu cugetul; nu te îngâmfa şi nici nu adopta un aer de superioritate pentru bogăţia ta, căci în Hristos nu există bogat şi sărac, ci toţi deopotrivă. Să nu te ruşinezi pentru haina lui cea de dinafară, ci primeşte-l pentru credinţa lui cea dinlăuntru; şi nici dacă-l vezi mâhnit şi întristat, să crezi că ar fi nevrednic de tine a-l mângâia; şi iarăşi, nici dacă-l vezi prosperând, să roşeşti de a lua parte la plăcerea şi bucuria lui, ci, ceea ce cugeţi pentru tine însuţi, cugetă şi pentru acela, după cum şi zice: „Cugetaţi acelaşi lucru unii pentru alţii".

De pildă: ***te consideri pe tine a fi mare? Tot aşa consideră-l şi pe acela, îl consideri pe acela a fi mic şi umilit?*** O asemenea hotărâre dă şi pentru tine însuţi, şi atunci ai îndepărtat orice anomalie.

„Dar cum ar fi aceasta cu putinţă?", zici tu. ***Dacă vei alunga din tine uşurinţa şi prostia.*** De aceea a şi adăugat: ***„nu cugetaţi la cele înalte, ci lăsaţi-vă duşi spre cele smerite"***, ***adică: coboară-te la nimicnicia aceluia, conformează-te cu slăbiciunile lui, pleacă-te şi nu te arăta neplăcut. Nu te smeri cu cugetul doar de formă, ci şi ajută, întinde-i şi mâna, iar aceasta nu pentru acela, ci pentru tine însuţi, precum un tată purtând de grijă fiului, precum capul purtând de grijă trupului, după cum zice şi în altă parte: „Aduceţi-vă aminte de cei închişi, ca şi cum aţi fi închişi cu ei"*** (Evrei 13, 3). Sub numirea de „smeriţi", de aici, el înţelege nu pe cei smeriţi într-un mod oarecare, ci pe cei cu adevărat smeriţi, pe cei nebăgaţi în seamă.

„Nu vă socotiţi voi înşivă înţelepţi". Adică, să nu vă credeţi a fi întru totul destoinici, că nu aţi mai avea nici o lipsă. De altfel, tot Scriptura zice în altă parte: ***„Vai de cei care sunt înţelepţi în ochii lor şi pricepuţi după gândurile lor!"*** (Isaia 5, 21). Deci, şi prin aceste vorbe iarăşi surpă nesocotinţa lor, şi le înfrânează îngâmfarea şi mândria. Într-adevăr, nimic nu înfumurează şi nimic nu desparte pe cineva de alţii, ca ideea prostească de a se crede că el este desăvârşit şi nu are nevoie de nimeni. Însă ***Dumnezeu a ordonat ca noi să avem nevoie unii de alţii. Chiar de ai fi înţelept, tu ai nevoie şi de altul; iar de cumva crezi că nu ai nevoie, atunci singur te-ai făcut mai nesăbuit şi mai nedestoinic decât toţi oamenii. Un astfel de om singur s-a izolat de ceilalţi oameni; este lipsit de orice ajutor, şi în toate faptele lui păcătuieşte, fără să se bucure de vreo îndreptare sau iertare din partea cuiva. Prin necugetarea sa el a întărâtat şi pe Dumnezeu împotriva sa, şi de aceea multe greşeli va face.***

Este cu putinţă, de multe ori, ca chiar cel înţelept să nu prevadă ceea ce trebuie, şi, din contră, ca acela mai simplu şi mai naiv să prevadă ceva din cele necesare, după cum de pildă s-a petrecut cu Moise şi cu socrul său, cu Saul şi cu sluga sa, cu Isaac şi cu Rebeca. ***Să nu crezi că te înjoseşti având nevoie de altul, ci, dimpotrivă, faptul acesta te înalţă şi te face mai puternic, te face mai strălucit şi mai în siguranţă.***

„Nu răsplătiţi nimănui răul cu rău" (12, 17). Dacă tu defaimi pe altul care dă dovadă de zavistie, oare prin aceasta nu te-ai făcut singur răspunzător de aceeaşi vinovăţie? Dacă el a făcut rău, de ce tu nu fugi de acel rău? Şi priveşte cum Apostolul n-a făcut aici nici o deosebire între oameni, ci a stabilit o lege comună. El n-a zis: „să nu răsplăteşti cu rău pe cel credincios", ci „nimănui", adică nici elinului, nici celui păgân și întinat, cu un cuvânt nimănui, oricine ar fi acela.

„Purtaţi grijă de cele bune înaintea tuturor oamenilor. Dacă se poate, pe cât stă în puterea voastră, trăiţi în bună pace cu toţi oamenii" (12, 17, 18). ***Aceasta este ceea ce şi Hristos zice: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor"*** (Matei 5, 16), ***nu ca să vieţuim pentru slavă deşartă, ci pentru ca să nu oferim altora nici un motiv de nemulţumire împotriva noastră.*** De aceea şi zice Apostolul în altă parte: ***„Nu fiţi piatră de poticnire nici iudeilor, nici elinilor, nici Bisericii lui Dumnezeu"*** (I Corinteni 10, 32). Bine a făcut Apostolul când a zis „dacă se poate", căci sunt şi anumite împrejurări când nu este cu putinţă, ca de pildă atunci când este vorba de evlavie, când lupta este pentru cei nedreptăţiţi.

Şi ce te miră dacă Apostolul a dat această libertate faţă de ceilalţi oameni, când o asemenea libertate a dat chiar şi bărbatului sau şi femeii, zicând: ***„Dacă însă cel necredincios se desparte, să se despartă"*** (I Corinteni 7, 15)? Ceea ce el zice, deci, prin pasajul de faţă, înseamnă: ***„cât depinde de tine, fă aşa încât nimănui să nu dai pricină de război şi luptă, nici iudeului, nici elinului; însă, dacă ai vedea undeva că evlavia este vătămată, atunci tu nu prefera înţelegerea înaintea adevărului, ci adoptă o atitudine de curaj chiar până la moarte. Şi nici aşa să nu te afli în război cu sufletul adversarului, şi nici să nu dispreţuieşti credinţa lui, ci luptă-te numai cu faptele lui".***

Aceasta este ceea ce el zice: „pe cât stă în puterea voastră, trăiţi în bună pace cu toţi oamenii". Chiar de nu ar fi acela iubitor de pace, totuşi tu nu-i umple sufletul de zbucium şi amărăciune, ci fii prietenul lui de bună voie, după cum am zis; însă adevărul niciodată să nu-l trădezi.

„Nu vă răzbunaţi singuri vouă, iubiţilor, ci lăsaţi loc mâniei (lui Dumnezeu), căci scris este: «A Mea este răzbunarea; Eu voi răsplăti, zice Domnul»" (12, 19). Cărei mânii să lase loc? Mâniei lui Dumnezeu. Fiindcă cel nedreptăţit mai cu seamă aceasta doreşte să vadă cu ochii: răzbunarea nedreptăţii lui. Doreşte, cu alte cuvinte, să se vadă răzbunat; atunci tocmai aceasta i se dă din belşug. ***„Dacă tu nu te răzbuni singur, zice, Dumnezeu va fi Acela care te va răzbuna, El va pedepsi după cum trebuie. Dă-i voie, deci, Lui, să vină în apărarea ta"; căci aceasta înseamnă: „ci lăsaţi loc mâniei".***

Apoi, fiindcă a îndemnat îndeajuns, la urmă adaugă şi mărturia extrasă din Sfânta Scriptură, în puterea căreia atrăgând mai mult pe auditori, le cere totodată şi o mai înaltă filozofie, zicând: ***„Deci, dacă vrăjmaşul tău este flămând, dă-i de mâncare; dacă îi este sete, dă-i să bea, căci, făcând aceasta, vei grămădi cărbuni de foc pe capul lui"*** (12, 20). Iar după acestea imediat adaugă: ***„Nu te lăsa biruit de rău, ci biruieşte răul cu binele"*** (12, 21).

„Şi ce spun eu – zice – că trebuie a păstra pacea? Iată că poruncesc încă mai mult: poruncesc chiar de a face bine vrăjmaşului. Hrăneşte-l, zic, şi adapă-l". Apoi, fiindcă a poruncit un lucru foarte mare şi greu de îndeplinit, a adăugat: „căci, făcând aceasta, vei grămădi cărbuni de foc pe capul lui". Aceasta o zice Apostolul pentru ca şi pe acela să-l înfrâneze cu groaza, şi pe aceasta să-l facă mai binevoitor în fapta bună, prin nădejdea răsplăţii ce o va avea. Când cel nedreptăţit este slab cu duhul, nu se gândeşte atât de mult la propriile sale bunuri, pe cât se gândeşte la pedeapsa celui ce l-a îndurerat pe el; iar pentru el nimic nu este atât de plăcut, ca a vedea pe duşmanul său pedepsit. Deci, ceea ce el doreşte, aceasta îi şi oferă de la început.

Iar după ce crede că furia l-a părăsit, îl îndeamnă spre lucruri mai înalte, zicând: „Nu te lăsa biruit de rău, ci biruieşte răul cu binele". Ştia bine Apostolul că de ar fi duşmanul chiar fiară sălbatică, nu va mai rămâne în duşmănie când vede că i se dă pâine fiind flămând; în acelaşi timp şi cel nedreptăţit, chiar de ar fi de mii de ori nesăbuit şi mic la suflet, totuşi hrănind şi potolind setea duşmanului, la urmă el însuşi nu va mai dori pedeapsa aceluia. De aceea la urmă încurajându-se, nu mai

ameninţă pur şi simplu, ci vorbeşte de pedeapsa cea mai mare pe care o va lua acela; căci n-a zis: „îl vei pedepsi”, ci „vei grămădi cărbuni de foc pe capul lui”. Apoi, lăudându-l pentru acest fapt, zice: „Nu te lăsa biruit de rău, ci biruieşte răul cu binele”, ***dându-ne de înţeles că nu trebuie a fi stăpâniţi de ideea răzbunării, fiindcă a ţine minte răul înseamnă a fi biruiţi de rău.***

Dar Apostolul nu a spus aceasta de la început, căci nu avea nici prilejul. Acum însă, după ce cel nedreptăţit şi-a deşertat toata mânia, adaugă zicând: „biruieşte răul cu binele”, fiindcă şi aceasta este o biruinţă. Şi cel ce se luptă fizic, atunci mai cu seamă biruieşte, când nu se aruncă asupra adversarului, spre a căpăta răni, ci când apărându-se îşi face adversarul să-şi consume puterile în aer. Şi astfel nici el nu va fi rănit în acea luptă, totodată şi puterea adversarului va fi cu totul doborâtă. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu insultele.

Când tu ai răspuns cu batjocură la batjocură, ai fost biruit, nu de oameni, ci, ceea ce este mai ruşinos, ai fost biruit de patima mâniei, care stăpâneşte pe omul lipsit de libertate; iar dacă ai tăcut, atunci, pe lângă faptul că ai biruit, ai câştigat şi trofeul fără nici o osteneală, şi în acelaşi timp vei avea pe cei mulţi de partea ta, care te vor încununa şi vor cunoaşte clar neadevărul şi nedreptatea batjocorii suferite. Cel ce răspunde batjocorii, este de toţi considerat că răspunde ca unul ce este atins acolo unde-l doare, şi deci singur lasă a se înţelege bănuiala că are cunoştinţă de cele ce se vorbesc despre el, pe când dacă el râde de cele ce i se atribuie, prin râs a doborât părerea ce îi era contrară.

Dar dacă voieşti să ai o dovadă evidentă a celor pe care le spun, întreabă chiar pe adversar: când este el mai mult supărat? Când, fiind înfierbântat de mânie, tu îi răspunzi cu batjocuri, sau atunci când el batjocorindu-te, tu râzi de dânsul? Desigur că atunci când nu iei în considerare insultele lui. Nu atât este el mulţumit şi încântat că nu i s-a răspuns la aceste insulte, pe cât este de mâhnit că nu poate să se atingă de tine. Nu vedeţi voi pe cei înfuriaţi de mânie cum nu fac atâta caz de rănile lor şi cum se aruncă cu cea mai mare furie asupra adversarului, căutând în tot felul, mai rău ca porcii sălbatici, să-l rănească, şi cum mai mult aceasta urmăresc, decât să se apere pentru a nu pătimi ceva?

Deci, când tu îl vei lipsi de aceea ce el doreşte în special, atunci l-ai lipsit de totul, l-ai dispreţuit cu desăvârşire, l-ai arătat că este vrednic de dispreţ, că este mai mult un copil decât un bărbat destoinic.

Tu atunci vei căpăta aprobarea tuturor, precum un filosof, iar pe acela îl vei arăta lumii ca o fiară sălbatică. Aceasta să o facem şi când suntem loviţi, anume când vrem să lovim pe adversar şi să-i dăm lovitura cea mai grea; să-i întoarcem, zic, şi obrazul celălalt, şi atunci i-am provocat mii de răni. Căci cei ce pe tine te aplaudă atunci şi te admiră, pentru el sunt mai groaznici decât cei ce l-ar bate cu pietre. Înaintea acelora şi cugetul lui îl va mustra, şi-l va tortura grozav, şi, ca şi cum ar fi suferit cea mai mare ruşine, el va pleca abătut şi ruşinat. Dacă poate aştepţi şi slava celor mulţi, atunci şi de aceasta te vei bucura. De altfel, ***noi cu toţii avem simpatie faţă de cei ce pătimesc pe nedrept; dar dacă vedem că ei nici măcar nu se apără, ba chiar se şi expun loviturilor, atunci nu numai că simţim milă faţă de ei, ci încă îi şi admirăm.***

De aceea mi-a venit acum, iubiţilor, a plânge, căci noi, care putem să ne apărăm de acest păcat, dacă am da ascultare legilor lui Hristos, noi, care am putea să fim liniştiţi şi în această viaţă, iar în cea viitoare să ne bucurăm de bunurile făgăduite nouă, cădem totuşi din amândouă, neascultând de cele spuse de Hristos, şi bătându-ne capul cu cele de prisos. Căci Hristos, ceea ce a legiuit, în folosul nostru a legiuit, învăţându-ne care anume fapte ne fac slăviţi, şi care iarăşi ne fac necinstiţi. Dacă faptul acesta ar fi fost înjositor şi i-ar fi făcut de râs pe ucenicii Lui, nu ar fi poruncit aşa ceva; însă, fiindcă tocmai aceasta ne face mai străluciţi decât toţi, anume că auzind că suntem vorbiţi de rău, nu vorbim şi noi rău, că făcându-ni-se rău de către alţii, nu le facem şi noi rău, – de aceea a poruncit astfel. ***Deci, dacă a nu răsplăti răul cu rău este o mare virtute, cu atât mai mare este a vorbi de bine pe cei ce ne defaimă, a lăuda fiind batjocoriţi, a face bine celor ce ne urăsc. De aceea, El a orânduit şi acestea.***

El cruţă pe ucenicii Săi şi ştie bine ce anume poate face pe cineva mare sau mic. Deci, dacă El şi cruţă, şi ştie în acelaşi timp, de ce atunci te cerţi cu Dânsul, voind a păşi pe altă cale? Căci a birui prin faptul că ai

făcut rău, aceasta este una din legile diavoleşti. De aceea în luptele olimpice, ce sunt consfinţite diavolului, astfel biruiesc toţi cei ce se luptă. ***Însă nu la fel se întâmplă în competiţia lui Hristos; nu aceasta este legea cununilor acordate, ci cu totul din contră, căci Hristos a legiuit să fie încununat nu cel ce loveşte, ci cel lovit, nu cel ce atacă, ci cel atacat. Astfel este competiţia lui Hristos; aici totul este rânduit invers, aşa că nu numai în biruinţa propriu-zisă, ci şi în modul biruinţei minunea se arată mai mare. Când armele biruinţei sunt venite din altă parte, atunci se învederează că în acea parte este cauza biruinţei. Aceasta este puterea lui Dumnezeu, acesta este competiţia cerului, aceasta este priveliştea îngerilor.***

Ştiu bine, iubiţilor, că acum după aceste vorbe v-aţi încălzit, şi v-aţi înmuiat mai mult decât ceara, însă plecând de aici, veţi da totul uitării, veţi lepăda totul. De aceea sunt mâhnit, fiindcă nu arătăm prin fapte ceea ce ni se spune în Sfintele Scripturi, deşi prin aceasta noi vom câştiga bunurile cele mai mari. ***Dacă noi am fi blânzi şi îngăduitori, am putea fi neînvinşi de nimeni, şi nici un om, fie mare sau mic, n-ar putea să ne vatăme vreodată. Dacă cineva te-ar vorbi de rău, pe tine nu te vatămă întru nimic, în timp ce prin acest fapt pe sine însuşi s-a vătămat; dacă te-ar nedreptăţi, iarăşi vătămarea cade asupra lui.***

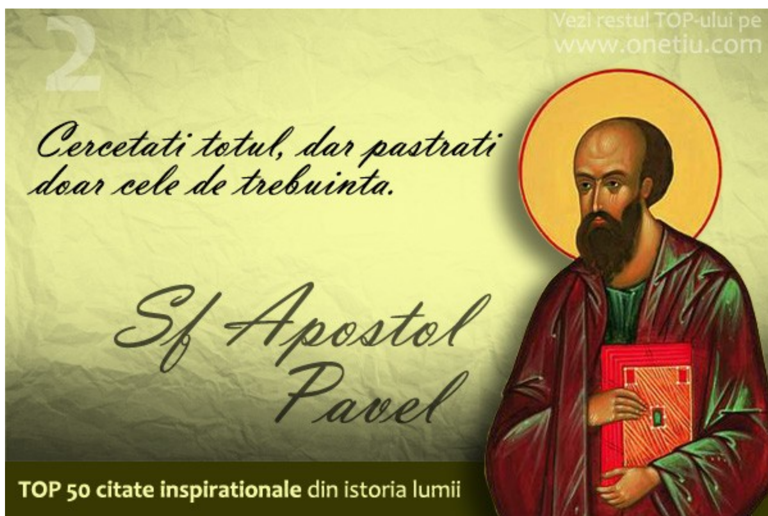
Nu vezi tu oare şi în tribunale, cum cei nedreptăţiţi sunt luminoşi la faţă şi vorbesc în toată libertatea, cu mult zel şi curaj, pe când cei ce au nedreptăţit stau de regulă cu ochii în pământ şi sunt cuprinşi în inima lor de ruşine şi de frică? Şi ce spun eu de acuzare şi nedreptate? Chiar de ar ridica cuţitul asupra ta, chiar de l-ar înfige în gâtul tău şi şi-ar mânji mâna lui dreaptă, totuşi pe tine cu nimic nu te va vătăma, ci pe el însuşi se sfâşie. Pentru aceasta ar putea mărturisi cel care a fost dintâi ucis de mână frăţească. Acela s-a dus către limanul cel liniştit şi a câştigat slava nemuritoare, pe când fratele său, Cain, a trăit o viaţă mai ticăloasă decât orice moarte, gemând şi tremurând întruna, şi purtând în trupul lui vinovăţia faptului săvârşit.

Deci să nu râvnim viaţa acestuia, ci pe a aceluia. Cel ce pătimeşte rău din partea altuia, acel rău nu are loc să stea întru el, fiindcă nu el l-a născut, ci, primindu-l din altă parte, el a făcut binele prin răbdarea

avută, pe când cel ce a făcut răul are în sine izvorul răului. Oare nu era Iosif în temniţă, iar desfrânata aceea, care-l dorea trupeşte, nu stătea ea în casă strălucită şi vestită? Deci cine ai fi voit tu să fii, dintre aceştia doi? Şi să nu-mi spui de răsplată, ci cercetează faptele prin sine, şi atunci desigur că ai prefera să stai în temniţă cu Iosif decât în casa cea strălucită a acelei desfrânate. Dacă ai voi să te uiţi drept în sufletul amândurora, ai putea vedea atunci sufletul aceluia în toată libertatea şi plin de curaj, pe când pe al egiptencei l-ai vedea în mare strâmtorare, în frică şi nelinişte, ruşinat şi umilit, căci deşi părea că ea biruise, totuşi aceea numai biruinţă nu fusese.

Ştiind acestea, iubiţilor, să ne pregătim de a pătimi rele, pentru ca astfel să scăpăm de a patimi rele, şi să ne învrednicim de bunurile viitoare, cărora fie a ne învrednici cu toţii prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care se cade slava Tatălui şi Sfântului Duh, în vecii vecilor. Amin.

Omilia XXIII - Despre dragostea desăvârşită

„Tot sufletul să se supună înaltelor stăpâniri" (Romani 13, 1).

Despre această problemă vorbeşte mult Apostolul şi în alte epistole ale sale, supunând pe cei cârmuiţi cârmuitorilor, după cum supune şi pe slugi stăpânilor. ***Aceasta o face ca să arate că Hristos a introdus legile Sale nu cu scopul de a răsturna ordinea obştească a statului, ci în scop de mai bună îndreptare, şi totodată ne învaţă să nu ne implicăm în lupte prosteşti şi prisositoare.*** Sunt de ajuns intrigile şi certurile ce sunt pricinuite de adevăr şi dreptate, şi prin urmare nu trebuie să ne adăugăm singuri ispite şi tulburări.

Dar acum ia seama cum Apostolul a vorbit despre acestea tocmai la timpul potrivit. Într-adevăr, că după ce mai înainte ne-a cerut o mare cugetare, şi după ce ne-a pregătit de a fi folositori şi duşmanilor, ca şi prietenilor, şi celor ce sunt în strâmtorare, ca şi celor ce se găsesc în îmbelşugare, şi celor ce au nevoie, ca şi celor ce nu au, şi cu un cuvânt ne-a făcut de a fi folositori tuturor fără excepţie; după ce în fine ne-a îndrumat spre acea viaţă pe măsura îngerilor, căci ne-a depărtat de mânie şi a înfrânat uşurătatea şi prostia care ne pasc adeseori, iar prin toate acestea ne-a limpezit cugetul, iată că la urmă vine şi introduce şi acest sfat prielnic şi folositor. Dacă cei nedreptăţiţi trebuie

a răsplăti cu bine pe împilătorii lor, apoi cu atât mai mult e demn de a se supune celor ce le fac bine.

Însă aceasta Apostolul o pune cam pe la sfârşitul sfatului pe care-l dă; acum el nu ne pune înainte astfel de raţionamente, ci numai datoria pe care o avem de a face acestea. ***El arată că porunca aceasta este dată tuturor fără excepţie, şi preoţilor, şi monahilor, iar nu numai celor din lume, şi de aceea chiar de la început a proclamat acest principiu, zicând: „Tot sufletul să se supună înaltelor stăpâniri", adică chiar de ar fi Apostol, sau Evanghelist, sau profet, sau orice, căci o astfel de supunere nu jigneşte întru nimic evlavia.*** Şi nu zice pur şi simplu „să asculte", ci „să se supună".

Dreptul principal al unei astfel de legiuiri este al lui Dumnezeu; de aceea şi pune înaintea credincioşilor acest raţionament drept, că aceasta este poruncită de Dumnezeu: ***„Că nu este stăpânire, zice, fără numai de la Dumnezeu".*** ***Dar ce spui? Aşadar orice stăpânitor este hirotonisit şi aşezat de Dumnezeu în slujba de stăpânitor?*** ***„Nu am spus aceasta – zice – şi nici că este vorba de fiecare dintre stăpânitori; ci deocamdată eu vorbesc de faptul în sine. A fi stăpâniri, şi unii să stăpânească, iar alţii să fie stăpâniţi, toate acestea nu se petrec în lume la voia întâmplării, nu se perpetuează printre popoare ca nişte valuri de mare purtate de vânt încoace şi încolo, ci toate sunt lucrarea lui Dumnezeu şi a tainicei Lui înţelepciuni".***

De aceea nici n-a zis că „nu este stăpânitor, decât numai de la Dumnezeu", ci vorbeşte de lucrul de sine, zicând: ***„că nu este stăpânire, fără numai de la Dumnezeu, şi stăpânirile care sunt rânduite".*** Aşadar, ca şi acolo unde zice un înţelept că: ***„De la Dumnezeu se dă bărbatului femeie"*** (Proverbe 19, 14) tot acela zice că şi ***nunta a făcut-o Dumnezeu şi că El este Cel ce uneşte bărbat cu femeie, deşi vedem pe mulţi care se unesc unii cu alţii în rău, şi nu în puterea Tainei Nunţii, şi acest fapt noi nu-l atribuim lui Dumnezeu.***

Dar după cum a zis Hristos: ***„N-aţi citit că Cel ce i-a făcut de la început i-a făcut bărbat şi femeie? Şi a zis: Pentru aceea va lăsa***

omul pe tatăl său şi pe mama sa, şi se va lipi de femeia sa, şi vor fi amândoi un trup" (Matei 19, 4-5), tot aşa şi acel înţelept, explicând, zicea că de la Domnul i se dă bărbatului femeie. ***Dar fiindcă egalitatea în cinste de multe ori atrage după sine sfadă şi luptă, de aceea Dumnezeu a făcut multe stăpâniri şi multe supuneri în acelaşi timp: ca de pildă între bărbat şi femeie, între fiu şi părinte, între cel bătrân şi cel tânăr, între rob şi slobod, între dascăl şi ucenic, între stăpânitor şi stăpâniţi.***

Şi de ce să te minunezi că aşa se petrece cu comunităţile omeneşti, când vedem că acelaşi lucru l-a făcut şi cu trupul nostru? Fiindcă nici aici El n-a făcut deopotrivă în cinste toate mădularele, ci pe unele le-a făcut superioare, iar pe altele inferioare; pe unele ca să stăpânească pe celelalte, iar pe altele ca să fie stăpânite. Acest fapt l-ar putea vedea cineva şi printre animalele necuvântătoare, ca de pildă printre albine, printre cocori, printre turmele de oi sălbatice. Dar nici chiar marea nu este lipsită de această ordine înţeleaptă, căci şi acolo multe specii de peşti se pun în subordinea unuia dintre ei, şi sunt astfel comandate încât fac călătorii foarte întinse, în cea mai perfectă ordine. Anarhia pretutindeni este un mare rău şi pricină a tuturor tulburărilor.

Aşadar, după ce a spus de unde este stăpânirea, a adăugat imediat: ***„Pentru aceea, cel ce se împotriveşte stăpânirii, se împotriveşte rânduielii lui Dumnezeu"*** (13, 2). ***Ai văzut unde a ridicat această problemă, cum i-a înfricoşat pe ascultători şi cum a arătat că îndeplinirea acestei porunci este din datorie? Ca să nu zică credincioşii că „ne înjoseşti şi ne faci vrednici de dispreţuit, ca noi, care avem făgăduinţa a ne bucura de bunurile împărăţiei celei cereşti, să fim supuşi stăpânitorilor lumii acesteia", iată că Apostolul arată că făcând aceasta ei se supun nu stăpânitorilor vremelnici, ci lui Dumnezeu Însuşi.*** Însă Apostolul nu zice chiar aşa, ci cu ideea contrară îşi înfricoşează ascultătorii, şi face lucrurile înţelese, zicând că cel ce se împotriveşte stăpânitorului se luptă cu Dumnezeu, Care a legiuit toate acestea.

Prin toate mijloacele el încearcă a arăta ascultătorilor, că noi dăm această supunere stăpânitorilor nu dintr-un capriciu sau

pentru mulţumirea lor, ci din datoria pe care o avem de a ne supune. Cu chipul acesta, chiar şi stăpânitorii cei necredincioşi puteau fi atraşi la evlavie şi la credinţa creştină, în acelaşi timp şi credincioşii se supuneau stăpânirilor fără murmur.

Se clevetea mult în vremurile acelea, şi Apostolii erau defăimaţi ca aducători de inovaţii şi de împotrivire, şi erau acuzaţi că nu numai vorbeau, ci şi făceau totul pentru răsturnarea legilor obşteşti. ***„Deci – zice – când tu vei arăta pe Stăpânul nostru, al tuturor, Care ne sfătuieşte a face aşa, atunci vei astupa şi gurile celor ce ne defăimau că introducem inovaţii, iar în acelaşi timp vei putea vorbi cu mult curaj şi despre dogmele credinţei şi ale adevărului. Deci să nu te ruşinezi de o astfel de supunere, căci Dumnezeu le-a legiuit toate acestea, şi tot El este grozav răzbunător al celor ce-L dispreţuiesc. El nu-ţi va aplica o pedeapsă oarecare, ci pe cea mai mare, şi nimic nu te va putea scăpa de acea pedeapsă, oricât te-ai împotrivi, ci vei suferi cea mai cruntă osândă – şi din partea oamenilor, căci nimeni nu-ţi va veni în ajutor, dar şi din partea lui Dumnezeu, pe Care Îl mânii contra ta”.***

Toate acestea lăsându-le a se înţelege, zice: ***„Iar cei ce se împotrivesc îşi vor lua osândă”.*** Apoi arătând şi câştigul ce-l vor avea după această frică, îi convinge şi prin argumente raţionale să se supună, zicând astfel: ***„Căci dregătorii nu sunt frică pentru fapta bună, ci pentru cea rea”*** (13, 3).

Fiindcă prin vorbele dinainte el i-a rănit adânc şi i-a înfricoşat, apoi iarăşi îi ridică, şi, ca şi un doctor înţelept, le aplică doctorii plăcute, şi-i mângâie zicând: „De ce te-ai spăimântat? De ce tremuri? Nu cumva dregătorul ceartă pe cel ce face bine? Nu cumva el este înfricoşător celor ce se îndeletnicesc cu faptele cele bune?”. De aceea şi spune: „Voieşti, deci, să nu îţi fie frică de stăpânire? Fă binele şi vei avea laudă de la ea”. Vezi cum îi împrieteneşte cu stăpânitorul, pe care îl arată chiar lăudător al lor? Ai văzut cum le-a alungat neîncrederea în el?

„Căci ea este slujitoare a lui Dumnezeu spre binele tău” (13, 4). ***„Atât de departe este el – zice – de a te înspăimânta, încât te şi***

laudă; şi atât de departe este de a te împiedica în fapta bună, încât chiar el însuşi conlucrează cu tine în săvârşirea ei. Deci când tu îl ai şi lăudător, şi ajutător, de ce să nu te supui? Căci el şi în alt mod contribuie la uşurinţa faptei bune, deoarece pe cei răi îi pedepseşte, pe când pe cei buni îi răsplăteşte şi-i cinsteşte, şi cu un cuvânt el conlucrează la îndeplinirea voii lui Dumnezeu". De aceea l-a şi numit slujitor al lui Dumnezeu.

Gândeşte-te bine: eu, de pildă, sfătuiesc pe fiecare să fie prudent, dar şi dregătorul acelaşi lucru îl spune prin legile pe care le aplică; îndemn pe fiecare să nu fie lacom şi nici să nu răpească dreptul altuia, dar şi dregătorul pentru asemenea fapte este pus să judece. Aşa că el este conlucrător nouă şi ajutător, şi pentru aceasta a fost trimis de Dumnezeu. Deci din amândouă părţile el este de respectat: şi pentru că a fost trimis de Dumnezeu, şi pentru că îndeplineşte astfel de slujbă.

„Iar dacă faci rău, teme-te". Aşadar nu dregătorul este cel care ne pricinuieşte teamă, ci răutatea noastră. „Că nu în zadar poartă sabia". ***Ai văzut cum l-a înarmat ca pe un soldat înspăimântător şi cum l-a pus înaintea celor ce greşesc? „Că ea este slujitoare a lui Dumnezeu şi răzbunătoare a mâniei Lui, asupra celui ce săvârşeşte răul".*** Ca nu cumva auzind iarăşi de osândă şi pedeapsă, de sabie şi de răzbunare, să fugi de el în chip neînţelept, adaugă din nou că el îndeplineşte legea lui Dumnezeu.

Şi ce este dacă nici el nu ştie, şi poate de multe ori greşeşte? Dar Dumnezeu a aşezat lucrurile în acest mod. Deci, dacă şi pedepsind, şi cinstind, el slujitor al lui Dumnezeu este, săvârşind fapta bună şi alungând răul, ceea ce voieşte şi Dumnezeu, de ce să te cerţi cu El, care ne aduce atâtea bunuri şi ne înlesneşte în toate ale noastre?!

Mulţi la început îndeletnicindu-se cu fapta bună de frica dregătorilor, după aceea fac aşa şi pentru frica de Dumnezeu. Pe oamenii proşti nu-i pot înfricoşa atât cele viitoare, pe cât cele prezente. Cel ce pregăteşte mai dinainte sufletele celor mai mulţi cu frica şi cu cinstea, ca astfel să devină mai pricepuţi în învăţătura cuvântului lui Dumnezeu, unul ca acesta este numit după dreptate slujitorul lui Dumnezeu.

„De aceea este nevoie să vă supuneţi, nu numai pentru mânie ci şi pentru conştiinţă”(13, 5). ***Dar ce vrea să zică „nu numai pentru mânie”? „Nu numai că nesupunându-te tu te împotriveşti lui Dumnezeu, şi nu numai că prin aceasta îţi cauzezi singur mari rele, şi din partea lui Dumnezeu şi din partea stăpânitorilor, dar şi pentru aceea, că stăpânitorul devine binefăcătorul tău în cele mai mari nevoi, căci el este cel ce promovează pacea şi protectorul instituţiilor civile. Cele mai multe bunuri prin aceste stăpâniri se acordă cetăţilor, şi dacă vei desfiinţa aceste stăpâniri, toate vor pieri, şi nu numai cetatea, nici numai ţara, sau casa ori târgul, ci nimic nu va putea sta; totul se va răsturna pe dos, şi cei mai tari vor înghiţi pe cei mai slabi. Aşa că de nu ar urmări pe cel nesupus şi neascultător cineva, chiar şi atunci tu trebuie a te supune, ca să nu te arăţi că eşti lipsit de cuget şi nerecunoscător către binefăcătorul tău.”***

„Că pentru aceasta plătiţi şi dări. Căci (dregătorii) sunt slujitorii lui Dumnezeu, stăruind în această slujire neîncetat” (13, 6). Lăsând la o parte enumerarea tuturor binefacerilor aduse de dregători cetăţilor, ca de pildă buna ordine, pacea şi celelalte slujbe, precum cele cu privire la armată şi la cei ce săvârşesc treburile publice, iată că Apostolul, printr-un singur argument, pe toate le arată ***„Cum că dregătorul îţi face bine, zice, însuţi tu mărturiseşti plătindu-i leafa”.***

Bagă de seamă înţelepciunea lui Pavel, căci tocmai ceea ce le părea tuturora a fi mai grea dintre toate cerinţele, tocmai pe aceea o dă ca exemplu de îngrijirea dregătorilor. De ce – zice – plăteşti tu darea către împărat? Nu oare pentru că el se îngrijeşte? Nu oare pentru că el este întâiul promotor al îngrijirii publice îi plătim noi leafa? Noi n-am fi plătit, dacă am fi ştiut de la început că nu vom câştiga din această purtare de grijă a lui. Dar tocmai pentru aceasta, încă dintru început, după consimţământul obştesc, toţi au crezut de cuviinţă ca stăpânitorii să fie întreţinuţi de noi, căci ei, neglijând afacerile lor, se îngrijesc de treburile obşteşti, şi în acest scop ei îşi cheltuiesc toată vremea şi energia lor, iar ale noastre toate sunt astfel în siguranţă.

Deci, după ce spune de chestiunile de dinafară, iarăşi se întoarce

la cele spuse mai înainte, căci pe credincios aceasta mai cu seamă îl atrage la supunere, şi arată că aşa voieşte Dumnezeu, pentru care şi încheie cu sfatul: ***„Că slujitori ai lui Dumnezeu sunt".*** Apoi arătând şi ostenelile dregătorilor şi necazul lor cel mare, a adăugat: ***„stăruind în această slujire neîncetat"***, adică aceasta le este viaţa şi ocupaţia lor, pentru ca tu să te bucuri de pace. De aceea şi într-o altă epistolă porunceşte nu numai de a se supune, ci şi de a se ruga pentru ei, arătând şi folosul ce-l au dacă vor face aceasta: ***„Ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită, întru toată cuvioşia şi bună-cuviinţă"*** (I Timotei 2, 2).

Nu puţin contribuie ei la starea vieţii prezente de a ne înarma, de a respinge pe duşmani, de a împiedica pe cei ce se răscoală prin cetăţi şi de a împrăştia toate neînţelegerile. Să nu-mi spui că acela, bunăoară, își întrebuinţează în rău slujba; uită-te numai la buna podoabă a acestei rânduieli, şi atunci vei vedea şi aici marea înţelepciune a Celui ce a rânduit aceasta dintru început.

„Daţi deci tuturor cele ce sunteţi datori: celui cu darea, darea; celui cu vama, vamă; celui cu teamă, teama; celui cu cinstea, cinste. Nimănui cu nimic nu fiţi datori decât cu iubirea unuia faţă de altul; că cel ce iubeşte pe aproapele a împlinit legea" (13, 7-8).

Aşadar Apostolul, interesându-se de viaţa lor, le porunceşte să plătească nu numai dajdie, ci şi cinste, şi frică. ***Dar cum tot el mai sus zicea: „Voieşti, deci, să nu îţi fie frică de stăpânire? Fă binele!", acum zice: „Daţi celui cu teama, teamă".*** El vorbeşte aici de cinstea cea mare pe care o datorăm dregătorilor, iar nu de frica unei conştiinţe rele, de care a dat a se înţelege mai sus. Şi nici n-a întrebuinţat în cuvintele sale verbul obişnuit daţi, ci daţi ceea ce datoraţi, după care imediat a şi adăugat acele datorii. Cel ce le îndeplineşte este dator să facă aşa, fiindcă faptul este din datorie, iar nu din plăcere, şi dacă nu face aşa, va fi pedepsit ca nerecunoscătorii.

Aşadar, să nu crezi că te înjoseşti şi ţi se va vătăma întru ceva demnitatea înţelepciunii tale dacă, dregătorul fiind prezent prin preajmă, tu te ridici în picioare, sau dacă îţi descoperi capul înaintea lui. Fiindcă dacă chiar neamurile au legiuit aceasta faţă de dregători,

apoi cu atât mai mult trebuie a face aceasta credincioșii.

Dar dacă spui că ţie ţi s-au încredinţat lucruri mai mari, apoi află că nu este acum timpul tău, căci aici tu eşti străin şi trecător. Va veni timpul când tu te vei arăta ca fiind mai strălucit decât toţi; acum însă ***„viaţa voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu; iar când Hristos, Care este viaţa voastră, Se va arăta, atunci şi voi, împreună cu El, vă veţi arăta întru slavă”*** (Coloseni 3, 3-4). Așadar, nu căuta răsplată în viaţa aceasta trecătoare, ci chiar de ar trebui să stai înaintea dregătorului cu frică, totuşi să nu crezi că aceasta este nedemn de nobleţea ta. Dumnezeu voieşte aşa, ca dregătorul care este rânduit de El să aibă puterea Sa. Când, chiar cel ce nu ştie nimic rău de el, şi încă se prezintă cu frică înaintea judecătorului, apoi cu atât mai mult se va teme cel ce face rele. Dar apoi dând cinstea cuvenită dregătorului, chiar tu vei fi cel mai strălucit, fiindcă din a cinsti pe cineva nu poate să rezulte a fi tu dispreţuit, ci numai din a-l necinsti. Atunci şi dregătorul te va admira mult, şi dacă ar fi chiar necredincios, totuşi prin acest fapt el va slăvi pe Stăpânul tău.

„Nimănui cu nimic nu fiţi datori, decât cu iubirea unuia faţă de altul”. Iarăşi aleargă la mama tuturor bunurilor, iarăşi se întoarce către dascălul şi obârşia oricărei fapte bune, şi arată că şi aceasta este o datorie, ba încă nu de aceeaşi valoare cu darea şi dijma, ci cu mult mai mare, fiindcă ni se cere de-a o avea încontinuu. El voieşte ca niciodată să nu fim datori cu dragostea, sau mai bine zis să fim pururea datori, să nu o plătim de tot, ci într-una să fim datori. Astfel este această datorie, ca noi să o plătim într-una, şi pururea să fim datori. Deci spunând că noi trebuie a iubi pururea, la urmă adaugă şi folosul ce-l avem de aici, zicând: ***„Că cel ce iubeşte pe aproapele, legea a împlinit”. Să nu-ţi închipui, deci, că a iubi este dintr-o favoare, căci aceasta încă este o datorie. Tu datorezi dragoste fratelui tău pentru înrudirea duhovnicească ce o ai cu el; şi nu numai pentru aceasta, ci pentru că suntem mădulare unul altuia, şi dacă ea lipseşte, atunci totul s-a nimicit. Deci iubeşte pe fratele tău, fiindcă dacă din această iubire câştigi atâtea, că ai împlinit întreaga lege, apoi ca unul ce vei fi recompensat pentru aceasta, tu ai datoria să-l iubeşti.***

„Pentru că (poruncile): Să nu săvârşeşti adulter; să nu ucizi;

să nu furi; să nu mărturiseşti strâmb; să nu pofteşti... şi orice altă poruncă ar mai fi, se cuprind în acest cuvânt: Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi" (13, 9). El nu zice simplu „să împlineşti", ci „se cuprind", adică arată că în dragoste se recapitulează pe scurt toate faptele prevăzute de lege. Căci începutul şi sfârşitul virtuţii este dragostea, şi orice virtute pe ea o are ca rădăcină, şi scop, şi vârf al tuturor bunurilor. Şi dacă ea este şi începutul şi sfârşitul bunurilor, apoi ce poate fi deopotrivă cu ea?

Dar bagă tu de seamă că Apostolul nu cere o dragoste oarecare, ci o dragoste mare, căci n-a zis simplu „iubeşte pe aproapele tău", ci „ca pe tine însuţi". De aceea şi ***Hristos zicea că în dragoste se încheie toată Legea şi proorocii. Şi arătând cele două feluri de dragoste, priveşte unde a ridicat-o pe cea de-a doua: „Cea dintâi poruncă este să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău", după care adaugă şi pe a doua, zicând: „iar a doua, la fel ca aceasta: Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi" (Matei 22, 29). Ce ar putea fi egal cu această iubire de oameni? Ce ar putea fi comparat cu această blândeţe? Când noi necontenit ne depărtăm de El prin faptele noastre, iată că pune dragostea noastră alăturea de cea către El, şi o numeşte deopotrivă cu aceea. Şi tocmai pentru aceasta punând şi măsură egală între amândouă felurile de dragoste, pentru cea dintâi zice: „din toată inima ta, şi din tot sufletul tău", iar pentru dragostea cea către aproapele: „ca pe tine însuţi".*** Pavel însă vorbeşte numai de dragostea cea de-a doua, dragostea către aproapele, care dacă lipseşte, apoi cu nimic nu ne va folosi cea dintâi. După cum noi când iubim pe cineva zicem: „Dacă iubeşti pe acela, pe mine mă iubeşti", tot aşa şi Hristos, arătând aceasta, zice: „la fel ca aceasta este", şi tot de aceea zicea şi lui Petru: ***„De Mă iubeşti, paşte oile Mele"*** (Ioan 21, 16).

„Iubirea nu face rău aproapelui; iubirea este deci împlinirea legii" (13, 10). Ai văzut cum dragostea către aproapele are amândouă însuşirile în sine? Pe de o parte depărtarea de rele, căci zice: „nu face rău", iar pe de altă parte lucrează faptele bune, căci zice: „iubirea este deci împlinirea legii", adică, nu ne inspiră numai învăţătura pe scurt a celor ce trebuie a face, ci şi îndeplinirea faptelor bune tot dragostea este care o face mai cu uşurinţă. ***Căci dragostea nu se încearcă numai***

ca să ne înveţe a afla cele ce ne sunt de folos, ceea ce este de datoria legii, ci ne ajută chiar şi în săvârşirea acelora, şi cu un cuvânt ea ne pune în poziţie de a îndeplini fapta bună în totalitatea ei, iar nu numai în parte.

Să ne iubim, deci, unii pe alţii, căci prin aceasta dăm dovadă că iubim pe Dumnezeu, Care ne iubeşte pe noi. Printre oameni se întâmplă, că dacă iubeşti pe cel iubit şi de altul, se răscoală acesta, pe când aici, el ne cere ca să luăm şi noi parte la această dragoste, iar pe cel ce nu ia parte îl urăşte. ***Dragostea omenească este plină de invidie şi zavistie, pe când cea dumnezeiască este scutită de orice patimă, şi de aceea caută tovarăşi în iubire, căci zice: „Iubeşte şi tu împreună cu Mine, şi atunci te voi iubi şi Eu mai mult".***

Ai auzit cuvintele acestui înflăcărat iubitor? „Dacă vei iubi – zice – pe cei ce-i iubesc Eu, atunci voi crede că şi Eu sunt iubit de tine cu înflăcărare". El doreşte cu tărie mântuirea noastră, iar aceasta a arătat-o dintru început, căci ascultă ce a zis când a făcut pe om: ***„Să facem om după chipul şi după asemănarea Noastră", şi iarăşi: „să-i facem ajutor potrivit pentru el"*** (Facerea 1, 26; 2, 18), iar când ei au păcătuit, priveşte iarăşi cu câtă blândeţe i-a certat, căci n-a zis: „O! Netrebnicule şi cu totul pângăritule; tu care ai luat de la mine atâtea binefaceri, după toate acestea te-ai încrezut diavolului, şi lăsând la o parte pe binefăcătorul tău, ai dat ascultare diavolului?!", ci iată ce-i spune: ***„Cine ţi-a spus că eşti gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care ţi-am poruncit să nu mănânci"*** (Facerea 3, 11). Este întocmai după cum procedează şi tatăl cu copilul său, căruia poruncindu-i să nu se atingă de cuţit, el nu ascultă, însă după ce se răneşte, îi zice: „Şi pentru ce te-ai rănit? Desigur, fiindcă nu m-ai ascultat".

Ai auzit cuvinte ieşite din gura prietenului, şi nicidecum din a stăpânului? Din gura prietenului dispreţuit, şi nici aşa depărtat de cel ce l-a dispreţuit? Deci pe El să-L imităm, şi când certăm pe cineva, să păstrăm aceeaşi blândeţe. Şi pe Eva tot cu aceeaşi blândeţe o ceartă, şi mai drept vorbind nu a fost certare, ci toate cele ce i-a zis au fost numai spre povăţuire şi îndreptare, şi spre siguranţă în viitor. Dar către şarpe n-a zis nimic, căci el a fost urzitorul tuturor relelor, şi prin urmare nu avea pe cine să arunce şi el vinovăţia, pentru care l-a şi pedepsit foarte

greu. Şi nu s-a oprit numai aici, ci a poruncit ca şi pământul să se împărtăşească de blestem. Dar dacă i-a scos din Rai, şi i-a pedepsit să trăiască în osteneli, apoi tocmai pentru aceasta trebuie a ne închina Lui şi a-L slăvi. Fiindcă desfătarea îi adusese la trândăvie, El a tăiat veselia lor, îngrădindu-le trândăvia cu supărare şi tristeţe, ca astfel noi să ne reîntoarcem către dragostea Lui.

Ce a făcut şi cu Cain? Oare nu şi către el a arătat aceeaşi blândeţe? Căci fiind batjocorit şi de acela, El totuşi nu l-a batjocorit, ci l-a mângâiat şi i-a zis: ***„Pentru ce te-ai întristat şi pentru ce te-ai posomorât?”*** (Facerea 4, 6) – deşi fapta lui era lipsită de orice iertare, fiindcă îl pizmuia pe fratele său cel mai mic. Însă el nici aşa nu-l ceartă, ci îi zice: ***„De ai fi adus drept, şi ai fi împărţit drept, n-ai fi păcătuit. Taci (linişteşte-te), la tine se va întoarce, şi tu-l vei stăpâni pre acela”*** (Facerea 4, 7). ***„Dacă te-ai speriat – zice – ca nu cumva pentru jertfa aceasta să-ţi iau dreptul de întâietatea de întâi născut, ei bine, îndrăzneşte şi te încurajează, fiindcă toată stăpânirea asupra lui o pun în mâinile tale, numai cât să te faci mai bun, şi iubeşte pe cel ce nu te-a nedreptăţit cu nimic. Fiindcă Eu de amândoi mă îngrijesc, şi de aceasta mai cu seamă mă veselesc, ca voi să nu vă sculaţi unul contra altuia”. Ca şi o mamă duioasă, aşa şi Dumnezeu totul face, totul plănuieşte, ca să nu se dezbine fraţii între ei.***

Dar pentru ca aceasta să o fac mai înţeleasă prin exemple, tu gândeşte-te la Rebeca cât era de tulburată, şi cum alerga în toate părţile, când fiul cel mai mare se duşmănea cu cel mai mic, căci dacă ea iubea pe Iacov, în acelaşi timp nici pe Isav nu-l ura, nici nu-l dispreţuia, pentru care şi zicea: ***„Pentru ce să rămân eu într-o singură zi fără de voi amândoi?”*** (Facerea 27, 45). De aceea şi Dumnezeu zice lui Cain: „Ai păcătuit, linişteşte-te; la tine se va întoarce, şi tu îl vei stăpâni pe el”, voind a împiedica omorul şi căutând a aduce pacea între ei. După ce l-a ucis, nici atunci nu a depărtat de la Cain pronia Sa, ci tot cu blândeţe îl întreabă pe ucigaş: ***„Unde este Abel, fratele tău?”***, ca măcar cu chipul acesta el să-şi mărturisească vina; acela, însă, se zbuciumă cu îndărătnicie, ca şi mai înainte, răspunzând fără ruşine vorbe de ocară. Dar Dumnezeu nici aşa nu Se depărtează de el, ci iarăşi îi grăieşte cuvinte blânde, ieşite din gura unui înflăcărat iubitor, necinstit şi dispreţuit de cel iubit, şi îi zice: ***„Glasul sângelui fratelui tău strigă***

către Mine” (Facerea 4, 10), după care iarăşi se atinge de pământ, blestemându-l cu ucigaşul: „Blestemat să fie pământul, care a deschis gura sa, să primească sângele fratelui tău din mâna ta”.

Tot aşa a făcut şi David faţă de Saul cel omorât pe munţii Ghelboa, căci şi el a blestemat acei munţi care au primit în sânul lor acel omor, zicând: ***„Munţi din Ghelboa, să nu mai cadă pe voi nici rouă, nici ploaie ... căci acolo a fost doborât scutul celor războinici”*** (II Regi 1, 21). Tot aşa şi Dumnezeu, întocmai ca şi cel ce cântă singur , zice: ***„Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ. Şi acum eşti blestemat de pământul care şi-a deschis gura sa, ca să primească sângele fratelui tău din mâna ta”*** (Facere 4, 10-11). Acestea le zicea ca să domolească mânia lui cea înflăcărată, şi să-l convingă de a iubi pe fratele său chiar dacă a şi murit: „i-ai stins viaţa”, zice; „acum deci de ce nu stingi şi duşmănia?”. El iubea şi pe acesta ca şi pe acela, căci pe amândoi El i-a plăsmuit. Dar ce? Oare El a lăsat nepedepsit pe ucigaş? Dar atunci acela ar fi devenit mai rău. Așadar l-a pedepsit? Însă Dumnezeu este mai duios decât orice tată. Priveşte, deci, cum El şi pedepseşte, şi în acelaşi timp şi iubirea Şi-o arată chiar prin acea pedeapsă, căci nu l-a omorât, ci l-a încătuşat cu frica şi tremurul, ca să se descarce de crimă, ca măcar aşa să se întoarcă către iubirea Lui cea părintească, ca măcar atunci să se împrietenească cu fratele său cel omorât. El nu voia să plece Cain de la faţa Lui ca duşman al celui omorât.

Astfel sunt cei ce iubesc: când chiar făcând binele şi nu sunt iubiţi, ei totuşi merg mai departe cu iubirea, devin înflăcăraţi şi chiar ameninţă nu că voiesc aceasta, ci sunt mişcaţi de dragostea lor, ca măcar cu chipul acesta să poată atrage către ei pe cei ce-i dispreţuiesc. Deşi o astfel de dragoste este din silă, cu toate acestea ei se mângâie de fapt, fiindcă iubesc înflăcărat, aşa că şi pedeapsa pe care o aplică, tot din dragoste o aplică. Cei ce nu simt nimic, şi nici nu se scârbesc când sunt urâţi, desigur că nici nu se vor încerca să îl pedepsească.

Priveşte cum şi Pavel vorbeşte de aceasta corintenilor: ***„Căci dacă eu vă întristez, cine este cel care să mă înveselească, dacă nu cel întristat de mine”*** (II Corinteni 2, 2). Aşadar, când întinde tare

pedeapsa, atunci arată dragostea lui cea înflăcărată. Tot aşa şi egipteanca aceea a pedepsit grozav pe Iosif, fiindcă îl şi iubea grozav. Dar aceea a pedepsit în rău, fiindcă şi dragostea ei cea neînfrânată era îndreptată spre rău, pe când pedeapsa lui Dumnezeu este spre bine, fiindcă dragostea Lui este vrednică de cel care iubeşte. De aceea nu se dă în lături chiar de la vorbele cele mai josnice, şi nu consideră ca înjosire de a-i atribui nume dintre patimile omeneşti, numindu-se pe sine gelos: ***„Că Dumnezeu zelos (gelos) sunt Eu"*** (Ieşirea 20, 5), zice, ca de aici tu să afli întinderea dragostei Lui.

Deci, iubiţilor, să-L iubim pe El, după cum voieşte, căci aceasta El o consideră ca un lucru de mare preţ. Chiar dacă noi Îl dispreţuim, El totuşi rămâne iubindu-ne şi chemându-ne la El, şi chiar de nu ne întoarcem la El, totuşi pentru cine iubeşte îl pedepseşte din dragoste numai, şi nicidecum nu caută în tot chipul a ne pedepsi.

Iată ce spune la proorocul Iezechiel despre cetatea cea iubită de El, dar care-L dispreţuia: ***„Iată, Eu voi aţâţa împotriva ta pe amanţii tăi de care s-a dezgustat sufletul tău şi-i voi aduce împotriva ta din toate părţile..."*** (Iezechiel 23, 22 şi urm). Ce ar putea zice mai mult un iubit înflăcărat dispreţuit de iubita sa, şi după aceasta iarăşi arzând de dorul ei? ***Căci Dumnezeu totul face ca să fie iubit de noi, şi de aceea n-a cruţat nici chiar pe Fiul Său. Noi, însă, suntem cruzi şi sălbatici. Să devenim, deci, odată blânzi, să iubim pe Dumnezeu după cum se cuvine a-L iubi, ca astfel să ne bucurăm cu plăcere de această cinste.***

Dacă cineva având femeie iubită, şi încă nu simte nici unul din necazurile zilnice, dar încă cel ce are o astfel de dragoste sfântă şi dumnezeiască? Cugetă singur, de câtă plăcere se va bucura unul ca acesta. Aceasta este şi Împărăţia Cerurilor, aceasta este dobândirea tuturor bunurilor, aceasta este adevărata mulţumire, adevărata bucurie şi fericire, sau, mai bine zis, orişice aş spune eu, niciodată nu voi putea să reprezint după cum se cuvine această virtute, ci numai experienţa singură poate să ne arate acest bun nepreţuit.

De aceea şi proorocul zicea: ***„Desfată-te întru Domnul"***; şi în alt

loc: ***„Gustaţi şi vedeţi că bun este Domnul”*** (Psalmi 36, 4; 33, 9). Aşadar, să ne convingem şi să ne desfătăm cu dragostea Lui, căci numai aşa vom vedea Împărăţia Cerurilor şi vom trăi viaţă îngerească. Numai aşa vieţuind aici, pe pământ, întru nimic nu vom fi mai prejos de cei ce vieţuiesc în ceruri, iar după mutarea noastră de aici ne vom prezenta înaintea tronului lui Hristos mai străluciţi decât toţi, şi ne vom bucura de slava Lui cea negrăită. Căreia fie cu toţii a ne învrednici, prin harul şi iubirea Sa de oameni, că a Lui este slava în vecii vecilor. Amin.

Omilia XXIV - Mama tuturor relelor este beţia

„Şi aceasta, fiindcă ştiţi în ce timp ne găsim, căci este chiar ceasul să vă treziţi din somn” (Romani 13, 11).

Întrucât le-a poruncit tot ceea ce trebuia să le poruncească, la urmă iarăşi îi împinge spre săvârşirea celor bune, iar aceasta cât mai neîntârziat. „Timpul judecăţii – zice – este la uşă”, după cum şi corintenilor le scria: ***„Că vremea s-a scurtat de acum” (I Corinteni 7, 29),*** precum şi evreilor iarăşi: ***„Căci mai este puţin timp, prea puţin, şi Cel ce e să vină, va veni şi nu va întârzia” (Evrei 10, 37).*** Dar acolo spunea acestea ca să ridice pe cei obosiţi şi să încurajeze pe cei zdrobiţi de necontenitele ispite, pe când aici el trezeşte pe cei ce dorm, însă această vorbă a lui ne este folositoare în ambele cazurile.

Şi ce vrea să spună oare prin: „să vă treziţi din somn”? Adică: învierea este aproape, judecata cea grozavă este aproape, ziua aceea înflăcărată ca şi un cuptor este aproape, şi de aceea trebuie a ne izbăvi de trândăvie.

„Căci acum mântuirea este mai aproape de noi, decât atunci când am crezut”. Ai văzut cum îi face să ia seama asupra învierii? „În trecerea vremii – zice – răstimpul acestei vieţi se scurge pe nesimţite, dar totodată şi viaţa viitoare se apropie mai mult de noi. Deci, dacă eşti pregătit şi ai făcut tot ceea ce a poruncit Hristos, ziua aceea îţi va fi mântuitoare; dar dacă n-ai făcut, desigur că-ţi va fi spre pierdere”. El însă nu îndeamnă de astă-dată cu vorbe triste, ci cu vorbe bune şi plăcute lor, dezvinovăţindu-i oarecum de alipirea de cele prezente. Apoi, fiindcă era normal ca ei să fie la început mai zeloşi, de vreme ce atunci le sporea şi creştea dragostea pentru creştinism, iar cu trecerea timpului să lâncezească şi slăbească acea dragoste, de aceea el zice aici că trebuie a face cu totul dimpotrivă, adică a nu lăsa să se moleşească cu trecerea timpului, ci atunci mai ales a spori dragostea lor către Hristos. Cu cât împăratul se apropie, cu atât mai mult trebuie să se pregătească cei ce-l aşteaptă; cu cât mai aproape este premiul, cu atât mai mult trebuie a se deştepta cei ce se luptă. Tot aşa fac şi luptătorii care aleargă, căci, când ştiu că vor lua premiul la sfârşitul drumului, atunci mai mult se îndeamnă la luptă. De aceea şi zice: „Căci acum mântuirea este mai aproape de noi, decât atunci când am crezut”.

„Noaptea este pe sfârşite; ziua este aproape” (13, 12). Deci dacă aceasta trece, iar aceea se apropie, atunci să facem de acum înainte cele cuvenite acelei zile, iar nu ale acesteia de acum, fiindcă şi în afacerile noastre pământeşti tot aşa facem. Când, de pildă, vedem către revărsatul zorilor că noaptea este pe sfârşite, şi când auzim rândunica cântând, atunci ne grăbim de a ne spune unii altora că s-a făcut ziuă, şi atunci începem a face cele ale zilei, îmbrăcându-ne în grabă, alungând de la noi somnul şi visurile nopţii, ca ziua să ne găsească pregătiţi. Deci ceea ce facem aici, tot aceeaşi să facem şi acolo, adică să îndepărtăm de la noi iluziile, să ne izbăvim de visurile acestei vieţi, să lepădăm de la noi somnul cel greu, iar în locul hainelor să ne îmbrăcăm cu virtutea. Căci atunci când el zice: ***„Să lepădăm dar lucrurile întunericului şi să ne îmbrăcăm cu armele luminii”***, toate acestea le învederează. Căci într-adevăr, ziua aceea ne cheamă pe noi la luptă şi la asalt în toată regula.

Tu însă, când auzi de arme şi bătaie serioasă, să nu te sperii, că dacă în cele pământeşti este displăcut a se încinge cineva cu o armură greoaie, aici însă înarmarea este vrednică de dorit, căci armele pe care le întrebuinţăm sunt acelea ale luminii. Drept care armele acestea te vor arăta mai strălucit decât razele soarelui şi te vor pune în mare siguranţă, căci sunt armele luminii. Dar ce? Nu este oare nevoie a ne mai lupta? Este nevoie, desigur, însă nu ne vom obosi şi nici nu vom depune efort istovitor, pentru că aceasta, la drept vorbind, nu este luptă sau război, ci un ceremonial şi o dănţuire a duhului. Aceasta este natura unor astfel de arme şi astfel este puterea comandantului. După cum mirele intră în cămara de nuntă împodobit, tot aşa va intra acolo şi cel ce este încins cu nişte astfel de arme, căci el este, în acelaşi timp, şi ostaş, şi mire.

Deci spunând că ziua s-a apropiat, nu mai urma a o vedea doar aproape, ci vorbeşte despre ea ca şi cum a sosit deja: **„Să umblăm cuviincios, ca ziua: nu în ospeţe şi în beţii” (13, 13),** căci ziua deja a venit. Aşadar, de la faptele acelea la care cei mai mulţi se îndeamnă a le face, de la acelea, zic, purcezând şi apostolul, îi atrage la cele bune; mă refer la „buna cuviinţă”, sau, după cum se exprimă el aici, la calitatea de a fi „cuviincios”. Şi observă că n-a zis: „să umblaţi”, ci „să umblăm”, ca astfel sfatul lui să devină mai plăcut şi mustrarea lui mai uşoară.

„Nu în ospeţe şi în beţii", prin care vorbe nu împiedică pe cineva de a bea, ci numai de a bea fără cumpătare; nu împiedică de a se folosi de vin, ci împiedică numai de a bea vin fără rânduială. Tot aceeaşi măsură o păstrează şi în frazele următoare: „nu în desfrănări şi în fapte de ruşine", fiindcă nici aici el nu împiedică relaţia bărbatului cu femeia, ci opreşte doar de la actul desfrânării. „Nu în ceartă şi în pizmă", zice, cu care ocazie el biciueşte pe cele două întâistătătoare ale patimilor omeneşti, adică pofta şi mânia. De aceea el nu veştejeşte numai aceste rele, ci în acelaşi timp şi rădăcinile lor, deoarece nimic nu hrăneşte mânia atât de mult ca beţia. De aceea, zicând mai înainte: „nu în ospeţe şi în beţii", el a adăugat imediat: „nu în desfrănări şi în fapte de ruşine, nu în ceartă şi în pizmă", fiindcă toate acestea din urmă izvorăsc din cele de mai sus.

Dar nu s-a oprit nici aici, ci, dezbrăcându-ne de hainele cele rele, ascultă cum ne împodobeşte la urmă, căci zice: **„Ci îmbrăcaţi-vă în Domnul Iisus Hristos" (13, 14).** Aici el n-a vorbit deloc de fapte. Când vorbea de rele, el s-a legat şi de fapte; când vorbeşte însă de virtute, nu aminteşte nimic de fapte, ci de arme, ale luminii, arătând că virtutea pune pe cel ce o are într-o deplină siguranţă, şi într-o totală strălucire. Şi nu s-a oprit numai aici, ci a continuat vorba la ceea ce este mai important, ceea ce este cu mult mai înfricoşat, – căci ne oferă ca îmbrăcăminte pe Însuşi Stăpânul şi Împăratul a toate. Cel ce este îmbrăcat cu Hristos, are cu sine întreaga virtute. Când el zice: „îmbrăcaţi-vă", ne porunceşte a ne înveşmânta cu totul în Hristos, după cum zice şi în altă parte: **„Iar dacă Hristos este în voi" (Romani 8, 10);** şi iarăşi: ***„Şi Hristos să Se sălăşluiască, prin credinţă, în inimile voastre" (Efeseni 3, 17). Căci el voieşte ca sufletele noastre să fie casă a lui Hristos şi El să ne înfăşoare ca şi cu haină, ca astfel El să fie totul pentru noi, atât înlăuntru, cât şi pe dinafară;***

- ***căci El este plinătatea noastră, după cum zice în alt loc: „plinirea Celui ce se plineşte toate întru toţi" (Efeseni 1, 23);***
- ***El este şi Calea, şi Mirele, după cum zice către corinteni: „pentru că v-am logodit unui singur bărbat, ca să vă înfăţişez lui Hristos fecioară neprihănită" (II Corinteni 11, 2);***

- ✔ ***El este și rădăcina, și băutura, și hrana, și viața noastră: „și nu eu mai trăiesc, zice, ci Hristos trăiește în mine" (Galateni 2, 20);***
- ✔ ***El este și apostol, și arhiereu, și dascăl, și tată, și frate, și împreună-moștenitor, și părtaș al mormântului și al crucii, căci zice: „ne-am îngropat cu El, în moarte, prin botez,... și am fost altoiți pe El prin asemănarea morții Lui (Romani 6, 4, 5);***
- ✔ ***El este și rugător, după cum zice: „vă rugăm, în numele lui Hristos" (II Corinteni 5, 20);***
- ✔ ***El este mijlocitor pentru noi către Dumnezeu Tatăl, precum zice: „Care și este de-a dreapta lui Dumnezeu, Care mijlocește pentru noi" (Romani 8, 34);***
- ✔ ***El este casă și cel ce locuiește în ea, după cum și zice: „Cel ce rămâne întru Mine și Eu întru el" (Ioan 6, 56); și tot***
- ✔ ***El este și prieten: „Voi sunteți prietenii Mei" (Ioan 15, 14), și temelie, și piatra cea din capul unghiului, precum și noi suntem mădularele Lui, și țarină, și clădire, și viță, și împreună lucrători.***

Și ce nu voiește a fi El pentru noi, apropiindu-ne și unindu-ne cu El ? Dar toate acestea sunt dovada vie a iubirii Lui către noi. Deci supune-te Lui întru totul, și sculându-te din somn, îmbracă-te cu El, iar după ce te vei îmbrăca, prezintă-i trupul tău înfrânat cum se cuvine, căci aceasta lasă a se înțelege prin expresia: **„și grija de trup să nu o faceți spre pofte".**

După cum n-a împiedicat de a bea, ci de a se îmbăta, și nici de a se împreuna cu femeie, ci de a se desfrâna și a face fapte necinstite, tot așa n-a împiedicat de a se purta de grijă trupului; ci ca acea îngrijire să nu fie spre pofte, căci atunci covârșește ceea ce este de trebuință. Cum că Apostolul poruncește a ne îngriji de trup pentru cele trebuincioase, ascultă ce-i spune el lui Timotei: ***„De acum nu bea numai apă, ci folosește puțin vin, pentru stomacul tău și pentru desele tale slăbiciuni" (I Timotei 5, 23),*** de unde se vede că el se îngrijește pentru sănătatea trupului, iar nu pentru necinstirea și pângărirea lui, pentru că nici n-ar mai fi atunci îngrijire, ca să aprinzi flacăra din el și să-l faci

mai înfierbântat decât cuptorul. Dar pentru ca mai lămurit să cunoaşteţi ce înseamnă a se îngriji cineva de trup spre pofte, şi astfel să fugiţi de asemenea îngrijire, gândiţi-vă la cei beţi, la cei ce trăiesc pentru pântece, la cei ce se împodobesc cu haine scumpe, la cei afemeiaţi, la cei ce duc o viaţă molatecă, şi veţi afla ce voieşte Apostolul să spună. Toţi aceştia fac totul, nu pentru ca să fie sănătoşi, ci pentru ca să salte şi să dănţuiască, pentru ca mai mult să aprindă pofta dintru ei. Tu însă, care te-ai îmbrăcat cu Hristos, pe toate acelea le-ai tăiat de la tine, şi, de aceea, caută doar un singur lucru, anume să ai trupul sănătos. Până aici numai îngrijeşte-te de trup, iar mai departe nu, ci toată grija ta să o cheltuieşti în sârguinţa celor duhovniceşti. Atunci vei putea să te trezeşti şi din somnul acesta, fiindcă nu eşti îngreuiat cu nişte astfel de pofte diverse. Căci viaţa prezentă este un somn profund, şi întru nimic nu se deosebeşte de visurile de noapte. Şi, după cum cei ce dorm de multe ori grăiesc vorbe încurcate, şi văd lucruri neadevărate, tot aşa şi noi, sau, mai bine zis, cu mult mai rău decât aceia. Căci cel ce prin vis a făcut ceva necuviincios, odată scăpat din somn el a scăpat şi de acea necuviinţă, şi nu mai este răspunzător, pe când aici nu este aşa, ci şi ruşinea ca şi pedeapsa sunt nepieritoare. Tot astfel şi cei ce se îmbogăţesc prin vis, de îndată ce se face ziuă, se văd la fel de săraci ca mai înainte, pe când aici, chiar şi mai înainte de a sosi acea zi, mustrarea conştiinţei vine de multe ori şi, mai înainte chiar de a ne duce acolo, toate visurile acestea s-au şi împrăştiat precum fumul.

Drept aceea, iubiţilor, să alungăm de la noi acest vis urâcios. Dacă ziua aceea ne va afla dormind, atunci o moarte veşnică ne va cuprinde; dar şi mai înainte de acea zi noi vom putea fi uşor de biruit, fie de oameni, fie de demoni, şi nimeni nu va putea să-i împiedice, chiar de ar voi să ne ucidă. Dacă ar fi mulţi care să privegheze, poate că n-ar fi primejdia atât de mare; dar fiindcă poate numai unul sau doi sunt care aprind făclia şi priveghează, pe când toţi ceilalţi dorm profund ca în miezul nopţii, de aceea avem nevoie de multă priveghere, de multă siguranţă, ca nu cumva să pătimim cele mai de pe urmă primejdii.

Oare nu vi se pare că ziua este frumoasă acum? Oare nu toţi credem că priveghem şi suntem treji? Dar, cu toate acestea (şi poate că veţi râde de cele ce voi spune, dar eu tot le voi spune), noi cu toţii semănăm cu cei ce dorm profund şi sforăie prin somn. Şi

dacă ar fi cu putinţă de a vedea cu ochii fiinţa cea netrupească a diavolului, v-aş arăta cum cei mai mulţi sforăie, pe când diavolul sparge zidurile, sfâşie pe cei ce dorm, sustrage toate cele dinăuntru, şi face tot ce voieşte, în linişte, ca şi într-un întuneric adânc. Dar dacă nu este cu putinţă a vedea aceasta cu ochii, cel puţin să o descriem cu cuvântul şi să înţelegem câţi sunt cufundaţi în plăceri murdare, câţi cuprinşi de buimăceala desfrânării, câţi aplecaţi să stingă lumina Duhului. Şi dacă eu mint spunând acestea, iar tu ai stat priveghind, atunci spune-mi, te rog, ce s-a petrecut astăzi aici şi dacă nu cumva ceea ce ai auzit face parte din visuri? Şi ştiu prea bine că vor zice unii – deşi eu nu le spun acestea pentru toţi – că eu mint. ***Dar eu te întreb pe tine, care te-ai făcut vinovat prin aceste cuvinte, pe tine care ai intrat aici în zadar: spune-mi, care prooroc şi care apostol ne-a vorbit nouă astăzi şi despre ce anume?*** Însă nu ai ce răspunde, fiindcă tu ca şi prin vis ai discutat aici de multe altele, şi n-ai auzit ce s-a spus, n-ai auzit adevărul lucrurilor. Acestea se pot spune şi femeilor, căci şi la dânsele somnul este mare şi profund – şi măcar de ar fi numai somnul! Cel care doarme nu grăieşte nimic, nici de rău, nici de bine, pe când cei ce priveghează ca voi, multe vorbe rele scot din gură, spre răul capului lor, numărând procentele banilor, făcând socoteala împrumuturilor, aducându-şi aminte de faptele cele neruşinate, sădind astfel în sufletul lor spini deşi şi nelăsând să se zămislească în ei nici cea mai firavă roadă a curăţiei.

Deci deşteaptă-te, şi toţi spinii aceştia scoate-i din rădăcină; aruncă de la tine beţia, căci de aici îţi vine somnul cel greu şi de sine uitător. Sub numele de beţie eu nu înţeleg numai beţia de vin, ci şi acea îmbătare venită din grijile cele lumeşti.

Acestea le grăiesc nu numai celor bogaţi, ci şi celor săraci, şi mai cu seamă celor ce dau ospeţe prieteneşti. Aceasta nu mai este plăcere, ci osândă şi pedeapsă. Plăcerea nu constă în a grăi lucruri zeflemitoare, ci în a grăi cele demne; în a se mulţumi, a-şi satisface pofta mâncării, iar nu în a-şi umfla pântecele prin îmbuibare. Iar dacă tu crezi că aceasta este plăcere, atunci arată-mi această plăcere şi mai târziu; însă nu vei putea. Şi încă nu mai vorbesc de vătămările ce izvorăsc de aici! Ci acum eu îţi vorbesc de plăcerea aceasta, care atât de rapid se veştejeşte, că deîndată ce s-a ridicat ospăţul, a dispărut şi veselia. Când

îţi voi mai aminti apoi şi de vărsăturile de după beţie, şi de durerea capului, şi de alte multe boli izvodite de aici, şi de robirea sufletului, atunci ce vei putea zice? Nu cumva fiindcă suntem săraci trebuie a ne sluţi, sau, după spusa Apostolului, a nu umbla cu bun chip, adică cu rânduială? Acestea le spun nu doar împiedicând a vă întruni ca să ospătaţi împreună, ci împiedicând numai de a vă sluţi şi a nu umbla cu bun chip, voind adică să vă fie plăcerea plăcere, iar nu desfrâu, nu beţie, nu destrăbălare, nu pierzanie şi osândă. Să afle elinii că mai cu seamă creştinii ştiu a se desfăta, şi încă a se desfăta cu bună-cuviinţă! ***„Slujiţi Domnului cu frică, zice, şi vă bucuraţi de El cu cutremur" (Psalmul 2, 11).***

Şi cum trebuie a ne bucura? Înălţând imnuri, făcând rugăciuni, iar în locul cântecelor acelora demonice, cântând psalmi şi cântări duhovniceşti. Atunci şi Hristos va fi de faţă, şi va binecuvânta întregul ospăţ, când tu te vei ruga, când vei cânta cântări duhovniceşti, când vei chema pe săraci să se împărtăşească din bucatele puse pe masă şi când în ospăţ vei păzi cu grijă buna rânduială şi înţeleaptă cumpătare. Atunci tu vei preface acel ospăţ în biserică, căci în locul acelor strigăte zadarnice, şi în locul acelor aclamări fără rost, tu dai bun temei imnului şi rugăciunii către Stăpânul a toate. Să nu-mi spui că la asemenea ospeţe stăpâneşte o altă lege, ci tu îndreaptă relele pe care le vezi. ***„Ori de mâncaţi, zice, ori de beţi, ori altceva de faceţi, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceţi" (I Corinteni 10, 31).*** Fiindcă de la asemenea ospeţe se alimentează poftele voastre, de aici desfrânările, de aici femeile ce ies dispreţuite, iar desfrânatele ajung să fie în mare cinste dinaintea voastră; de aici toate cele ale gospodăriilor s-au răsturnat, de aici miile de rele care au prăbuşit totul, căci lăsând la o parte izvorul cel curat, alergaţi la canalul cel de scurgere a murdăriilor, daţi buzna în mocirlă. Cum că trupul desfrânatei este o mocirlă urât mirositoare, eu nu voi întreba pe nimeni altul decât chiar pe tine, care te tăvăleşti în acea mocirlă, dacă nu te ruşinezi singur şi dacă nu crezi că acel trup este necurat după păcat.

De aceea, vă rog, fugiţi de desfrânare şi de mama acesteia – beţia! De ce semeni acolo unde nu poţi secera, sau, mai bine zis, chiar de ai secera, totuşi rodul acela îţi va aduce ţie cea mai mare necinste? Căci chiar de s-ar naşte un copil, totuşi acest fapt şi pe tine te va

necinsti, în acelaşi timp şi fiinţa aceea este nedreptăţită, prin faptul că s-a născut bastard şi lipsit de nobleţea cuvenită.

Chiar de i-ai lăsa bani mulţi, totuşi necinstit va fi şi în casă, necinstit şi în oraş, necinstit şi în tribunal, şi pretutindeni, fie el născut din desfrânată sau slugă. Necinstit vei fi şi tu iarăşi, fie că ai trăi, fie că ai muri, căci şi după moarte îţi rămân amintirile unei vieţi destrăbălate, sau, după spusa Apostolului, lipsită de bun chip. Deci, de ce necinsteşti totul? De ce semeni acolo unde ţarina încearcă a strica rodul, unde sunt multe doctorii de stârpire şi unde de multe ori copilul este omorât mai înainte de naştere? Iată, deci, că şi pe acea desfrânată n-ai lăsat-o să rămână desfrânată, ci ai făcut-o şi ucigaşă de om! Ai văzut cum din beţie izvorăşte desfrânarea, iar apoi din desfrânare iese omorul? Ba chiar mai mult şi decât omorul, căci nici nu am cuvinte îndeajuns pentru a numi asemenea faptă criminală, de vreme ce nu numai că pe copilul născut îl omoară, ci îl împiedică chiar de a se naşte. Deci de ce îţi baţi joc de darul lui Dumnezeu şi te lupţi împotriva legilor Lui, iar ceea ce este binecuvântare tu alungi ca pe un blestem? De ce apoi prefaci cămara naşterii în loc de omor, iar pe femeie, care este dată spre facerea de prunci, tu o pregăteşti pentru ucidere? Fiindcă pentru a fi plăcută şi dorită de amanţi, şi pentru a atrage la sine mai mult aur, ea nu se fereşte de a face şi aceasta, grămădind prin asemenea fapt un foc mare asupra capului tău; căci dacă îndrăzneala este a ei, în acelaşi timp însă şi tu eşti cauza principală a îndrăznelii ei. De aici vin şi idolatriile, fiindcă multe dintre aceste femei pierdute, voind de a fi mereu în graţii şi plăcute bărbaţilor, urzesc tot felul de meşteşuguri diavoleşti, ca de pildă vrăji, descântece, farmece şi altele asemenea.

Dar, cu toate acestea, după o asemenea purtare necuviincioasă, după omoruri şi după idolatrii, totuşi lucrul acesta pare indiferent multora, ba chiar şi multor bărbaţi care îşi au femeile lor, de unde apoi şi rezultă cele mai mari rele. Căci şi aici de multe ori se pun în mişcare fel de fel de doctorii pentru stârpire, doctorii pregătite nu pentru pântecele desfrânatei, ci pentru al femeii nedreptăţite; şi aici se întind fel de fel de curse: invocarea sufletelor celor morţi, invocarea demonilor, certuri zilnice, lupte înverşunate şi multe altele de acest fel. De aceea şi Pavel, zicând: „nu în desfrânări şi în fapte de ruşine”, a adăugat imediat: „nu în ceartă şi în pizmă”, cunoscând el bine luptele ce

decurg de aici, stricarea caselor, nedreptatea copiilor ce urmau a se naşte legitim din părinţi legitimi – şi toate celelalte.

Deci, pentru a putea fugi de toate aceste rele, să ne îmbrăcăm întru Domnul nostru Iisus Hristos şi cu El să fim în toată vremea, fiindcă şi aceasta înseamnă a ne îmbrăca întru El, anume a nu fi lipsiţi de El niciodată, de a-L avea veşnic în noi, prin sfinţenia şi prin blândeţea noastră.

Tot aşa vorbim şi de prieteni, când zicem: „Cutare s-a îmbrăcat [legat] cu cutăriţă", arătând prin aceasta marea dragoste dintre ei şi convieţuirea lor neîntreruptă. Căci cel îmbrăcat se arată a fi ceea ce este cel cu care s-a îmbrăcat. Deci să Se arate şi în noi totdeauna Hristos, cu Care suntem îmbrăcaţi. Şi cum Se arată? Dacă vom face toate cele pe care le porunceşte, şi ceea ce a făcut şi El. Şi ce a făcut El? ***„Fiul Omului, zice, n-are unde să-Şi plece capul" (Luca 9, 58).*** Aceasta fă-o şi tu. Trebuia să mănânce, şi cu toate acestea se hrănea cu fire de grâu strânse de pe ogoare. Trebuia să călătorească, şi de nicăieri nu avea nici cai, nici boi, ci călătorea pe jos până ostenea. Trebuia să doarmă, şi în loc de pernă avea sub cap prora corabiei. Trebuia să se culce spre a se odihni, şi atunci se culca pe iarbă. Şi hainele Lui erau simple, şi de cele mai multe ori petrecea singur, fără să ia pe cineva cu El. Deci aflând noi toate cele petrecute cu El pe cruce, şi toate batjocorile suferite, pe El să-L imităm. Atunci noi ne vom îmbrăca întru Hristos, dacă purtarea de grijă a trupului nu o vom cârmi spre pofte.

Pofta, de altfel, nici nu are în sine vreo plăcere. De multe ori poftele acestea nasc pe altele mai înfierbântate, şi niciodată nu vei fi pe deplin satisfăcut, ci singur îţi vei provoca torturile cele mai grozave. După cum cel ce necontenit este însetat, chiar de ar avea în faţa lui mii de izvoare, totuşi cu nimic nu-i va folosi, neputându-şi stinge setea, sau mai bine zis boala lui, tot aşa şi cel ce necontenit trăieşte în pofte. Dacă tu însă faci numai ceea ce-ţi este de neapărată trebuinţă, atunci desigur că nu vei suferi de această boală, ci şi beţia, şi faptele cele de ruşine, şi toate celelalte vor fugi de tine. ***Mănâncă, deci, atâta numai cât să-ţi potoleşti foamea; îmbracă-te numai cât să-ţi acoperi trupul, şi nicidecum să nu ţi-l împodobeşti cu haine scumpe, ca să nu-l pierzi, fiindcă atunci tu îl moleşeşti, îi vatămi sănătatea şi-l slăbeşti prin***

multa moleşire. Deci, pentru a avea trupul ca pe o corabie bună a sufletului, pentru a sta căpitanul în siguranţă la cârmă şi pentru ca ostaşul să mânuiască arma cu uşurinţă, fă ca totul să fie bine potrivit şi în toată regula. ***Nu a avea multe face pe cineva neînvins, ci atunci când el are nevoie de puţine.*** Cel dintâi, chiar de nu ar fi nedreptăţit de nimeni, totuşi se teme la fiece pas; pe când cel de-al doilea, chiar de ar fi nedreptăţit, el totuşi se găseşte mai bine decât cei ce l-au nedreptăţit, şi de aceea va fi şi cu inimă bună.

Să nu căutăm noi cu tot dinadinsul doar ca nimeni să nu ne necăjească, ci să facem astfel încât, chiar şi de-ar voi cineva să ne necăjească, să nu aibă însă nici un spor. Dar aceasta de nicăieri nu va fi, decât numai din a ne mulţumi noi cu cele strict trebuitoare traiului şi a nu pofti nimic mai mult. Astfel nu numai că vom putea a fi mulţumiţi şi aici, dar, în acelaşi timp, ne vom învrednici, conform făgăduinţelor de sus, şi de bunurile veacului ce va să vie, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care se cuvine slava Tatălui şi Sfântului Duh, în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XXV - Dovadă despre existenţa iadului

„Primiţi-l pe cel slab în credinţă fără să-i judecaţi gândurile. Unul crede să mănânce de toate; cel slab însă mănâncă legume” (Romani 14, 1-2).

Ştiu că mulţi oameni afirmă despre acest pasaj că ar fi dificil. De aceea mai întâi este necesar de a spune întregul scop al acest pasaj, de ce scrie Apostolul acestea şi ce voieşte el să îndrepte. Erau mulţi dintre iudei care crezuseră în Hristos, dar care ţineau încă şi interdicţiile alimentare ale Legii iudaice, neîndrăznind a se îndepărta pe faţă de aceasta. Apoi, ca nu cumva să fie descoperiţi că se abţin numai de la mâncarea cărnurilor de porc, ei se abţineau de la mâncarea tuturor cărnurilor, şi mâncau numai verdeţuri, ca astfel lucrul acesta să se considere ca post, şi nicidecum ca o respectare a Legii. Alţii, fiind oarecum mai desăvârşiţi, nu ţineau seamă de nimic din toate acestea, şi

astfel erau de nesuferit celor ce păzeau atent cele ale Legii. Deci temându-se fericitul Pavel ca nu cumva aceştia din urmă, voind să facă ceva mic şi nebăgat în seamă, să nu răstoarne totul invers de cum ar fi dorit şi să-i aducă pe cei dintâi la indiferenţă faţă de Lege în ceea ce priveşte mâncarea, ca nu cumva, din nepricepere, să se smintească unii pe alţii în mărturisirea credinţei lui Hristos, iată câtă înţelepciune pune în cuvintele sale şi cum se îngrijeşte pentru amândouă părţile. ***„Nu faceţi nici rău", le zice el celor care-i mustrau pe ceilalţi, ca nu cumva să-i dezamăgească în zelul lor, dar nici „nu faceţi nici bine ceea ce faceţi", ca astfel să nu-i facă mai grozavi acuzatori ai acelora; ci iată că certarea le-o face cumpătată şi cu băgare de seamă.*** S-ar părea, la prima vedere, că Apostolul îi mustră pe cei mai tari în credinţă, însă în vorba lui către ei totul este îndreptat contra celor slabi. Aceasta este adevărată îndreptare şi nesupărătoare pentru nimeni, când îndreptându-ţi vorba către unul, tu în realitate mustri pe un altul. În acest fel, cel certat nu se poate supăra, deoarece nu te-ai adresat direct lui, dar în acelaşi timp, subtil, el va primi doctoria îndreptării, pe care i-ai aplicat-o.

Priveşte acum, deci, cu câtă înţelepciune face el aceasta, şi la timpul potrivit, într-adevăr, după ce zice: „şi purtarea de grijă a trupului să nu o faceţi spre pofte", de îndată se referă la aceasta, ca să nu se pară că vorbeşte aici de cei care-i mustrau pe ceilalţi şi socoteau mai potrivit să mănânce orice. Partea cea slabă şi bolnavă totdeauna are nevoie de o mai mare îngrijire, şi de aceea Apostolul deodată se adresează către cel mai tare, zicând astfel: „iar pe cel slab întru credinţă".

Iată, deci, întâia rană pe care i-o pricinuieşte spre îndreptare celui slab, zicând: „pe cel slab", şi arătând prin aceasta că acela este ca şi un bolnav. Apoi îi aplică şi a doua lovitură, zicând: „primiţi-l", spre a arăta prin aceasta că el are nevoie de o mare îngrijire, ceea ce este semn că la mijloc se află o boală ce se cere degrabă şi cu tot dinadinsul tămăduită. „Fără să-i judecaţi gândurile", zice. Iată aici şi a treia rănire pe care i-o aduce, căci arată astfel că păcatul aceluia este atât de greu, încât chiar şi cei ce nu au păcătuit la fel, nici n-au avut vreo împărtăşire cu el, afară de prietenie, şi aceştia, zic, sunt siliţi să primească a se ocupa cu îndreptarea aceluia, fără a sta la îndoială. ***Vezi, deci, cum el,***

vorbind cu unii, în realitate îi mustră subtil tocmai pe ceilalţi, fără a se arăta, cu toate acestea, greu de înţeles?

Apoi, punându-i pe unii şi pe alţii în paralel, zice aşa: **„Unul crede să mănânce de toate” (14, 2),** lăudându-l şi făcându-l cunoscut tuturor pentru credinţa lui, pe când **„cel slab însă mănâncă legume”,** cu asemenea vorbe dojenindu-l indirect pe al doilea pentru slăbiciunea lui. După aceea, fiindcă i-a aplicat acestuia cea de pe urmă rană, iarăşi îl mângâie, zicând: **„Cel ce mănâncă să nu dispreţuiască pe cel ce nu mănâncă” (14, 3).**

Nu a zis: „să-l lase în pace”, nici: „să nu-l învinovăţească”, nici: „să nu-l îndrepte”, ci „să nu-l dispreţuiască”, arătând prin aceasta că ceea ce făceau aceia era mai degrabă vrednic de râs. Dar nu tot aşa zice şi de ceilalţi, ci „iar cel ce nu mănâncă, pe cel ce mănâncă să nu-l osândească”.

După cum cei mai desăvârşiţi îi defăimau pe ceilalţi ca slabi în credinţă, vicleni şi făţarnici, pentru că ar menţine cele ale iudeilor, deşi se dădeau drept creştini, tot aşa şi aceştia, la rândul lor, osândeau pe cei dintâi ca fiind călcători ai Legii, sau ca pe unii ce slujeau pântecelui, dintre care erau mulţi şi printre neamuri. De aceea a şi spus Apostolul: **„fiindcă Dumnezeu l-a primit pe el”.** Când a fost vorba însă de cei slabi, el n-a zis aşa – deşi a fi defăimat de cel ce mănâncă este fapta unui rob al pântecelui, pe când a fi osândit de cel ce nu mănâncă este fapta unui puţin credincios –, ci le-a pus pe una în locul celeilalte, arătând că a fi defăimat nu numai că nu este demn şi cuviincios, dar că încă e cu putinţă ca şi cel ce defaimă să fie la rândul lui defăimat. **„Dar – zice – oare şi eu osândesc pe unul ca acela? Nicidecum”.** De aceea a şi adăugat celor spuse: „fiindcă Dumnezeu l-a primit”. Deci de ce vorbeşte aici despre Lege, ca şi cum ar fi călcat-o? „Fiindcă Dumnezeu l-a primit”, adică Dumnezeu a arătat harul Său cel negrăit către el şi, prin urmare, l-a scăpat de orice învinovăţire.

Apoi iarăşi se adresează celui tare în credinţă: **„Cine eşti tu, ca să judeci pe sluga altuia?” (13, 4).** De unde se vede că aceia osândeau de-a dreptul, iar nu numai defăimau. **„Pentru stăpânul său stă sau cade”,** zice. Iată aici şi o altă lovitură aplicată pe ocolite celui slab în

credinţă. Şi s-ar părea, la prima vedere, că revolta Apostolului este îndreptată asupra celui tare în credinţă, pe când, dacă băgăm de seamă mai îndeaproape, el se atinge şi aici tot de cel slab, căci zicând: „dar va sta", arată prin aceasta că acela s-a clătinat deja în credinţă, că are nevoie de o mai mare atenţie şi îngrijire, încât este nevoie de a chema în ajutor pe Dumnezeu. **„Căci Domnul are putere ca să-l facă să stea"** – ceea ce noi obişnuim să spunem numai despre cei foarte bolnavi şi foarte descurajaţi în acelaşi timp.

Ca să nu se deznădăjduiască acela, bagă de seamă cum Apostolul îl numeşte slugă, deşi este slab în credinţă, zicând: „Cine eşti tu, ca să judeci pe sluga altuia?". Dar iată că şi aici se atinge cu subtilitate tot de cel slab, părând a zice: „Eu n-am poruncit de a nu osândi numai pentru că a osândi nu este cuviincios, ci şi pentru aceea că el este slugă străină, adică nu a ta, ci a lui Dumnezeu". După aceea, mângâindu-l din nou, el n-a zis: „va cădea". Dar ce? „Pentru stăpânul său stă sau cade", adică, fie una, fie alta, dar amândouă în interesul Stăpânului, căci şi paguba acolo se îndreaptă (dacă „va cădea"), ca şi câştigul (dacă „va sta").

Toate acestea, dacă noi nu le vom cerceta cu cea mai mare exactitate, şi dacă nu vom ţine seama de scopul pe care îl urmăreşte Pavel, care voia de a nu-i mustra pe aceia mai înainte de timpul potrivit, ar trebui să ne facă a crede că erau foarte nedemne de îngrijirea cuvenită creştinilor. Însă, după cum spun întotdeauna, noi trebuie a cerceta scopul cu care au fost zise toate cele de mai sus, subiectul despre care vorbeşte, şi unde vrea vorbitorul să ajungă spunând acestea. Căci aceste vorbe el nu le-a rostit la întâmplare: „Dacă Dumnezeu – zice –, Care suferă paguba, nu face nimic până acum, apoi cum nu vei trece tu drept necuviincios şi curios peste măsură dacă îl necăjeşti pe acela şi-l spurci cu vorbele tale?".

„Căci unul deosebeşte o zi de alta, iar altul judecă toate zilele la fel" (14, 5). Aici mi se pare că, într-un mod foarte blând, face aluzie şi la post. Căci era natural ca dintre cei ce posteau să judece şi să critice încontinuu pe cei ce nu posteau, precum de asemenea era iarăşi natural ca în observaţiile lor unii să se depărteze de mâncăruri în anumite zile, şi iarăşi în anumite zile să se îndulcească din ele. De aceea şi zice: „fiecare să fie deplin încredinţat în mintea lui", aşa că prin

aceste cuvinte el a împrăştiat şi frica celor ce păzeau şi făceau deosebire între zilele de post şi cele slobode, căci spune că faptul este indiferent, iar în acelaşi timp doboară şi iubirea de ceartă a celor ce se aruncau cu furie asupra lor, căci le arată că nu este un fapt important de a necăji pe aceia întruna asupra unor astfel de lucruri, nu pentru că faptul în sine n-ar fi fost de condamnat, ci pentru că nu era timpul potrivit, fiind aceia de curând veniţi la credinţă. Fiindcă iată, de pildă, cu câtă grabă le scrie el colosenilor asupra acestei chestiuni, poruncindu-le: ***„Luaţi aminte să nu vă fure minţile cineva cu filosofia şi cu deşarta înşelăciune din predania omenească, după înţelesurile cele slabe ale lumii şi nu după Hristos" (Coloseni 2, 8),*** şi: ***„Nimeni deci să nu vă judece pentru mâncare sau băutură" (Coloseni 2, 16),*** şi: ***„Nimeni să nu vă smulgă biruinţa printr-o prefăcută smerenie" (Coloseni 2, 18).***

De asemenea şi galatenilor scriindu-le, cere de la ei, cu multă scumpătate, înţelepciune şi desăvârşire în privinţa aceasta. Aici, însă, el nu întrebuinţează tot acelaşi ton, întrucât credinţa de-abia era sădită printre aceia.

Aşadar, nu în toate şi peste tot locul noi trebuie să interpretăm în favoarea noastră pasajul „fiecare să fie deplin încredinţat în mintea lui", căutând a ne apăra cu el când e vorba de dogme; ascultă-l tot pe Pavel ce spune: ***„Dacă vă propovăduieşte cineva altceva decât aţi primit – să fie anatema!" (Galateni 1, 9),*** şi: ***„Mă tem ca nu cumva, precum şarpele a amăgit pe Eva în viclenia lui, tot aşa să se abată şi gândurile voastre" (II Corinteni 11, 3);*** iar filipenilor le zicea: ***„Păziţi-vă de câini! Păziţi-vă de lucrătorii cei răi! Păziţi-vă de tăierea împrejur" (Filipeni 3, 2).*** Dar romanilor, fiindcă nu era încă timpul de a îndrepta astfel de lucruri, le zice: **„Fiecare să fie deplin încredinţat în mintea lui".** Pentru că fiind vorba de post, el zicea acestea pe de o parte spulberând mândria acelora, iar pe de altă parte slăbind frica acestora.

„Cel ce ţine ziua, o ţine pentru Domnul; şi cel ce nu ţine ziua, nu o ţine pentru Domnul. Şi cel ce mănâncă pentru Domnul mănâncă, căci mulţumeşte lui Dumnezeu; şi cel ce nu mănâncă pentru Domnul nu mănâncă, şi mulţumeşte lui Dumnezeu" (14,

6). ***Ceea ce el spune aici, astfel s-ar explica: „Faptul acesta nu este dintre cele de căpătâi, căci ceea ce se caută este dacă şi cel ce mănâncă, şi cel ce nu mănâncă fac aceasta pentru Dumnezeu; ceea ce se caută este a se şti dacă amândoi sfârşesc prin a mulţumi lui Dumnezeu. Şi dacă amândoi mulţumesc, apoi nu este vreo deosebire mare între ei".*** Dar tu bagă de seamă cum şi aici Apostolul loveşte subtil în cei ce simpatizau cu iudeii, adică încercau a introduce obiceiuri iudaice în creştinism. „Dacă ceea ce se caută – zice – aceasta este, adică de a mulţumi lui Dumnezeu, apoi atunci cel ce mănâncă, acesta este care mulţumeşte lui Dumnezeu, iar nu cel ce nu mănâncă. Căci cum poate mulţumi lui Dumnezeu acesta, continuând a păzi Legea veche în litera ei?". În acest sens le spunea galatenilor: ***„Cei ce voiţi să vă îndreptaţi prin Lege, v-aţi îndepărtat de Hristos, aţi căzut din har" (Galateni 5, 4).*** Aici, însă, deşi lasă a se înţelege acest lucru, totuşi nu-l scoate pe faţă tocmai aşa, că încă nu era timpul potrivit, ci rabdă; iar prin pasajul următor le deschide câte puţin uşa, spre a putea vedea aceasta:

„Căci nimeni dintre noi nu trăieşte pentru sine şi nimeni nu moare pentru sine. Că dacă trăim, pentru Domnul trăim, şi dacă murim, pentru Domnul murim" (14, 7-8), cu care ocazie mai explicit a arătat aceasta. „Cel ce trăieşte în Lege – zice –, adică cel ce trăieşte după prescripţiile Legii, cum poate fi viu în Hristos?". Şi nu numai aceasta o pregăteşte el prin pasajele de mai sus, ci încă şi stăpâneşte pe cel ce s-ar fi grăbit la îndreptarea acelora, şi îl convinge de a îngădui încă, arătând că este cu neputinţă ca Dumnezeu să-i dispreţuiască, şi că la timpul potrivit se vor îndrepta.

Dar ce înseamnă: „Că nimeni dintre noi nu trăieşte pentru sine"? Adică nu suntem slobozi la orice, că avem pe Stăpânul, Care voieşte ca noi să trăim, iar nu să murim, şi că întru El acestea amândouă ne sunt spre folos. Prin acestea ne arată că El mult se îngrijeşte de noi şi că viaţa noastră el o consideră ca pe o bogăţie a Sa, iar moartea ca pe o pagubă. Noi nu murim nouă numai, ci şi Stăpânului, dacă murim. Sub numele de „moarte" Apostolul înţelege aici nu moartea trupească, ci moartea duhovnicească, moartea cea din credinţă.

Era de ajuns şi aceasta ca să ne convingă că Hristos se îngrijeşte

de noi, că dacă noi trăim, Lui trăim, şi dacă murim, tot Lui murim, însă Apostolul nu se mulţumeşte numai cu atât, ci mai adaugă şi altceva. Într-adevăr, după ce zice: „Că dacă trăim, pentru Domnul trăim, şi dacă murim, pentru Domnul murim”, şi după ce trece de la acea moarte la moartea naturală, ca nu cumva cele spuse să pară aspre, Apostolul ne dă şi o altă dovadă de îngrijirea cea mare a lui Hristos pentru noi. Şi care e acea dovadă? **„Căci pentru aceasta a murit şi a înviat Hristos, ca să stăpânească şi peste morţi, şi peste vii” (14, 9).**

Aşa că şi aceasta poate te va convinge, că El se îngrijeşte de mântuirea şi îndreptarea noastră. ***Dacă nu ar fi avut o astfel de purtare de grijă, apoi care era nevoia întrupării şi a iconomiei Lui? Deci Cel ce a pus atâta sârguinţă ca noi să devenim ai Lui, astfel încât a luat până şi chip de rob, ba a şi murit pentru noi, oare El să ne dispreţuiască după ce am devenit ai Lui?!*** Nu este cu putinţă, căci altminteri n-ar fi pătimit El atâtea în zadar, iar lucrul său să rămână fără scop.

„Căci pentru aceasta a murit”, ca şi cum ar zice cineva: „Nimeni nu ar putea să dispreţuiască pe slugă că se îngrijeşte de punga sa”. Şi încă nu iubim noi banii atât de mult pe cât de mult ne iubeşte El pe noi şi se îngrijeşte de mântuirea noastră. Deci nu bani, ci sângele Său l-a dat pentru noi, şi de aceea nu ar suferi ca să fim dispreţuiţi noi, pentru care a vărsat sângele Său şi a pregătit atâta cinste. Priveşte apoi şi puterea Lui, cât de mare şi negrăită este, după cum arată Apostolul: **„Că pentru aceasta, zice, a murit şi a înviat, ca să stăpânească şi peste morţi, şi peste vii”**, iar mai sus: **„Sau de trăim, sau de murim, ai Domnului suntem”.**

Ai văzut stăpânire nemărginită? Ai văzut putere nebiruită? Ai văzut îngrijire desăvârşită? „Să nu-mi spui – zice – de cei ce vieţuiesc, căci el se îngrijeşte şi de cei morţi; iar dacă se îngrijeşte de cei morţi, apoi se vede că se îngrijeşte şi de cei vii”. Deci nimic n-a trecut cu vederea despre această stăpânire a sa; El Şi-a rezervat Sieşi şi drepturi mai mari decât au oamenii, şi pe lângă toate celelalte, se şi îngrijeşte mai înainte de noi.

Într-adevăr, că un om oarecare dă bani, iar pentru aceasta foarte mult rabdă pe slugă, dar El prin moartea Sa a omorât moartea, şi

desigur că nu ar suferi ca în vreun fel cel răscumpărat cu un asemenea preţ, şi a cărui stăpânire a câştigat-o cu atâta sârguinţă şi îngrijire, să fie dispreţuit, sau mântuirea lui să fie nesocotită. Acestea le zice Apostolul ca să ruşineze pe cel iudaizant, adică pe cel ce ţinea încă la obiceiurile iudaice, şi să-l facă de a-şi aminti de măreţia binefacerii câştigate, căci a înviat fiind mort, şi fiindcă de la Lege n-a câştigat nimic, ar fi cea mai de pe urmă nerecunoştinţă să se întoarcă iarăşi la Lege, părăsind pe Cel ce a arătat atâta dragoste pentru el.

Deci după ce l-a certat îndeajuns, iarăşi îl înalţă, zicând: **„Dar tu, de ce judeci pe fratele tău? Sau şi tu, de ce dispreţuieşti pe fratele tău?" (14, 10).** Şi s-ar părea că prin aceste vorbe el îi pune oarecum pe picior de egalitate, însă din cele vorbite mai sus arată că este o mare deosebire între ei. Mai întâi, prin denumirea de „frate" doboară cearta, iar după aceea şi prin amintirea acelei zile înfricoşate, căci după ce zice: „sau de ce dispreţuieşti pe fratele tău?", a adăugat imediat: **„Că toţi vom sta înaintea judecăţii lui Hristos".** Şi aici s-ar părea că, zicând acestea, ceartă pe cel mai desăvârşit; în realitate, însă, el zguduie cugetul iudaizantului, nu numai ruşinându-l cu binefacerile câştigate, ci şi înfricoşându-l pe el cu pedeapsa viitoare.

„Căci toţi ne vom înfăţişa dinaintea judecăţii lui Dumnezeu. Căci scris este: «Viu sunt Eu» – zice Domnul. Tot genunchiul să Mi se plece şi toată limba să dea slavă lui Dumnezeu" (14, 11), şi mai departe: **„Deci, dar, fiecare din noi va da seama despre sine lui Dumnezeu" (14, 12).**

Ai văzut cum iarăşi zguduie cugetul celui iudaizant, deşi se părea că-l mustră pe celălalt? Căci el aici aceasta lasă a se înţelege, ca şi cum pare că ar fi zis: „Şi ce-ţi pasă ţie de el? Nu cumva poate vei fi tu pedepsit pentru el?". Dar nu a spus aşa, ci cu blândeţe: „Căci toţi ne vom înfăţişa dinaintea judecăţii lui Dumnezeu" şi „Fiecare dintre noi va da seamă despre sine lui Dumnezeu". El ia martor aici şi pe proorocul care mărturiseşte despre supunerea tuturor lui Dumnezeu, şi încă o supunere nemărginită; pomeneşte, de asemenea, şi pe cei din Legea veche, şi cu un cuvânt pe toţi oamenii, fără deosebire. El n-a spus pur şi simplu: „Fiecare se va închina Lui", ci „va da seamă despre sine". ***Aşadar fii cu frică văzând pe Stăpânul tuturor stând pe scaun la judecată, şi nu sfâşia şi împărţi Biserica şi harul, alergând la Lege,***

căci şi Legea este a Lui. Şi ce spun eu de Lege, când şi cei de sub Lege, ca şi cei de dinainte de Lege, sunt tot ai Lui. Şi nu numai Legea te va face răspunzător, ci şi Hristos te va face pe tine răspunzător, laolaltă cu întreaga suflare omenească. Ai văzut cum a înmuiat frica de Lege?

Apoi, ca să nu se pară că el intenţionat înfricoşează spunând acestea, ci că mai mult din dorinţa continuării ideii a ajuns aici, iarăşi se agaţă de acelaşi subiect, zicând:

„Deci, să nu ne mai judecăm unii pe alţii, ci mai degrabă judecaţi aceasta: Să nu daţi fratelui prilej de poticnire sau de sminteală" (14, 13).

Dar aceste vorbe nu se pot atribui mai mult unuia decât celuilalt, şi de aceea se pot atribui amândurora, şi celui desăvârşit revoltat la deosebirea mâncărurilor, şi celui nedesăvârşit, care dă motiv de nemulţumire şi îşi atrage astfel grele mustrări. ***Tu acum gândeşte-te câtă pedeapsă vom primi noi, care supărăm pe alţii fără nici un motiv.*** ***Dacă chiar acolo, unde faptul săvârşit era ceva nelegiuit, şi totuşi Apostolul a împiedicat de a face aceasta – pentru că nu era încă timpul favorabil de a-i certa – ca astfel să nu se supere fratele şi să nu se poticnească în credinţa lui, dar încă atunci când noi supărăm pe alţii fără scop de îndreptare, apoi de ce pedeapsă nu vom fi vrednici oare?*** Dacă a nu mântui pe un altul este o crimă – iar aceasta ne-o arată cel ce a ascuns în pământ talantul încredinţat lui –, dar încă a şi supăra?

„Dar ce?", zici tu. „Dar dacă el, fiind slab, se poticneşte de la sine?". Apoi tocmai pentru aceasta, dacă tu ai fi drept, ai suferi. Dacă el ar fi tare, nu ar avea nevoie de o astfel de îngrijire; dar acum, când este şi nedesăvârşit, are nevoie de o mare şi înţelegătoare îngrijire din partea ta. Deci de o astfel de îngrijire să facem parte fratelui nostru şi să-i suferim lipsurile lui. ***Noi nu vom da seamă numai de propriile noastre rele, ci şi de acelea prin care i-am poticnit pe alţii.*** Prin urmare, dacă răspunderea de faptele noastre proprii este destul de grea, dar încă atunci când se vor mai adăuga şi acestea, cum ne vom mântui? Să nu credem că dacă am găsi tovarăşi la păcate, vom avea vreo îndreptare; aceasta tocmai ne va fi ca un adaos la pedeapsă, căci şi

şarpele a fost pedepsit mai mult decât femeia, precum şi femeia mai mult decât bărbatul. Tot aşa şi Izabela a fost mai greu pedepsită decât bărbatul ei Ahab, care răpise via văduvei, fiindcă ea momise acea răpire şi viclenise pe împărat. Deci şi tu, când te faci pricină pierderii altora, mai grozav vei suferi decât acei împiedicaţi şi sminţiţi de tine. ***A păcătui tu singur nu e totuna cu a face şi pe alţii să păcătuiască şi să se piardă, pentru care şi zice Apostolul:*** **„nu numai că fac ei aceasta, ci le şi încuviinţează celor care le fac" (Romani 1, 32).** Aşa că, atunci când vedem pe alţii păcătuind, noi nu numai ca să nu-i împingem spre păcat, ci chiar să-i tragem din prăpastia răutăţii, ca nu cumva cu pierderea lor să suferim şi noi pedeapsă. Să ne aducem aminte necontenit de judecata cea înfricoşată, de râul cel de foc, de legăturile cele nedezlegate, de întunericul cel mai dinafară, de scrâşnirea dinţilor, de viermele cel neadormit.

„Dar – zici tu – Dumnezeu este iubitor de oameni". Însă acestea sunt vorbe, iar dacă ar fi după părerea ta, atunci nici bogatul acela care a trecut cu vederea pe Lazăr nu este pedepsit; nici fecioarele cele nebune nu sunt scoase din cămara de nuntă; nici cei ce nu hrănesc pe Hristos nu se duc în focul cel pregătit diavolului; nici cel îmbrăcat în haine necuviincioase nu se pierde, legat de mâni şi de picioare; nici cel ce a pretins de la datornicul său o sută de dinari nu va fi predat muncilor; atunci nu este adevărat nici ceea ce zice pentru preacurvari: „Unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge" (Marcu 9, 44), ci toate acestea sunt numai simple ameninţări. „Da!", zici tu. ***Şi cum de îndrăzneşti de a pronunţa astfel de vorbă, şi de la sine îţi dai o aşa hotărâre?*** Eu, atât din cele spuse de Hristos, cât şi din cele ce a făcut, voi putea să-ţi dovedesc că este cu totul din contră. Dacă tu nu crezi în cele viitoare, cel puţin crede din cele petrecute, căci cele petrecute deja şi îndeplinite nu mai sunt vorbe şi ameninţări.

Cine a trimis peste întreaga lume potopul şi a făcut înecarea aceea înfricoşată? Cine a adus prăpădirea aceea grozavă a întregului neam omenesc? Cine după aceasta a slobozit din cer fulgerele şi trăsnetele acelea asupra pământului Sodomei? Cine a cufundat în mare întreaga armată egipteană? Cine a nimicit în pustiu cele şase sute de mii? Cine a ars de tot adunarea lui Abiram? Cine a poruncit pământului să-şi deschidă gura şi să înghită de vii pe cei ai lui Core şi Datan? Cine,

pe timpul lui David, a nimicit cât ai clipi din ochi şaptezeci de mii de oameni? Să mai spun oare şi de cei pedepsiţi în parte? Ce veţi zice de Cain, care a fost predat unei pedepse neîncetate? Dar de Harmi (fiul lui) cel lapidat cu tot neamul lui? Dar de cel ce a pătimit tot aceasta, pentru că adunase lemne în ziua Sâmbetei? Să mai spun şi de cei patruzeci de copii sfâşiaţi de fiarele sălbatice, şi care nu s-au bucurat de iertare, deşi erau prunci fără de minte?

Dacă poate ai vrea să le vezi pe acestea petrecându-se şi după har, gândeşte-te, bunăoară, la cele ce au pătimit iudeii: cum femeile lor îşi mâncau copiii, unele frigîndu-i şi altele înfulecându-i; cum iudeii fiind lăsaţi pradă foametei cumplite, şi unor grele războaie, toate tragediile lor din urmă fuseseră covârşite de nenorocirile în care căzuseră de data aceea. Cum toate acestea le-a adus asupra lor Hristos, ascultă-L pe El cum le-a proorocit mai înainte şi cum le-a desluşit prin parabole, iar de multe ori chiar de-a dreptul şi cu toată limpezimea. Prin parabole spunându-le aceasta, le-a dat pildă acolo unde zice: ***„Iar pe acei vrăjmaşi ai mei, care n-au voit să domnesc peste ei, aduceţi-i aici şi tăiaţi-i în faţa mea" (Luca 19, 27),*** iar în alt loc prin parabola viei şi a căsătoriei. Lămurit le vorbeşte în multe locuri, ca de pildă acolo unde zice: ***„Şi vor cădea de ascuţişul săbiei şi vor fi duşi robi la toate neamurile,...,iar pe pământ spaimă întru neamuri şi nedumerire din pricina vuietului mării şi al valurilor, iar oamenii vor muri de frică" (Luca 21, 24-26),*** sau acolo unde zice: ***„Că va fi atunci strâmtorare mare, care n-a fost de la începutul lumii până acum şi nici nu va fi" (Matei 24, 21).***

Ştiţi apoi cu toţii ce pedeapsă au primit Anania şi Safira, pentru că au ascuns din banii rezultaţi prin vânzarea ogorului lor. Dar încă nenorocirile zilnice nu le vezi? Nu vezi pe cei ce se topesc şi acum de foame? Nu vezi pe cei ce sunt cuceriţi de lepră şi de schimonosirea trupului? Pe cei ce încontinuu trăiesc în sărăcie, şi pe cei ce pătimesc mii de rele? Şi cum s-ar putea, sau mai bine zis, ce raţiune ar fi ca unii să fie pedepsiţi, iar alţii să nu fie? Dacă Dumnezeu nu este nedrept – după cum nu este –, apoi nu mai încape vorbă că şi tu vei da seamă de păcatele tale; iar dacă El nu pedepseşte fiindcă este iubitor de oameni – după cum zici tu –, apoi atunci nici pe aceştia nu trebuia să-i pedepsească. Acum însă, tocmai pentru nişte astfel de cuvinte pe care

voi le rostiţi, Dumnezeu pedepseşte chiar şi aici pe mulţi, pentru ca atunci când voi nu veţi crede cuvintele ameninţătoare, cel puţin prin pedepsirea faptelor imediat să credeţi. Şi fiindcă nu credeţi şi nici nu vă înspăimântă atât de mult cele petrecute în Legea veche, cel puţin cele petrecute cu generaţiile ce se succed în timp vor putea îndrepta pe cei trândavi.

„Dar – zici tu – de ce oare El nu pedepseşte aici pe fiecare?". Pentru că le acordă un termen de pocăinţă. ***De ce nu sunt toţi pedepsiţi aici?*** Pentru ca nu cumva cei mai mulţi să se îndoiască de pronia Lui. Câţi tâlhari au fost aici pe pământ? Dintre ei numai unii au fost prinşi şi pedepsiţi, pe când cei mai mulţi s-au dus de aici fără să dea seamă de faptele lor. Dar dacă aceştia rămân nepedepsiţi, apoi unde este iubirea de oameni a lui Dumnezeu? Mie mi se pare a te întreba acum pe tine: dacă nimeni nu ar fi fost pedepsit, ai fi avut atunci un cuvânt de îndreptare; dar când unii sunt pedepsiţi, iar alţii nu, deşi poate au păcătuit mai mult, apoi unde este raţiunea şi dreptatea, că fiind vinovaţi de aceleaşi păcate, să nu aibă şi aceeaşi pedeapsă ? Cum nu s-ar crede atunci că cei pedepsiţi au fost nedreptăţiţi? De ce nu sunt pedepsiţi toţi aici pe pământ? Ascultă chiar pe Hristos ce spune despre acei optsprezece care au fost ucişi sub dărâmăturile turnului din Siloam, şi de care se mirau cei de pe lângă El: ***„Oare ei au fost mai păcătoşi decât toţi oamenii care locuiau în Ierusalim? Nu! Zic vouă: dar de nu vă veţi pocăi, toţi veţi pieri la fel" (Luca 13, 4-5), sfătuindu-ne prin aceasta de a nu ne amăgi că, în timp ce alţii sunt pedepsiţi, noi, deşi am păcătuit mult, totuşi vom scăpa fără pedeapsă. Dacă nu ne vom schimba, desigur că vom fi pedepsiţi.***

„Dar cum vom fi pedepsiţi acolo pentru vecie", zici tu, „când noi aici pe pământ am păcătuit pe un timp scurt? Cum se poate ca un om care a săvârşit un omor cât ai clipi din ochi, să fie pedepsit la osândă veşnică? Dar Dumnezeu nu face aceasta!", zici tu. Însă pe paraliticul acela cum de l-a ţinut treizeci şi opt de ani într-o aşa osândă grea? Cum că l-a pedepsit pentru păcatele lui, ascultă ce-i zice Hristos: ***„Iată te-ai făcut sănătos, dar de acum să nu mai greşeşti" (Ioan 5, 14).*** „Dar – zici tu – a luat dezlegare". Da, însă acolo nu se vor petrece tot aşa lucrurile; şi cum acolo pedeapsa nu va avea sfârşit niciodată, ascultă-L ce zice: ***„Unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge" (Marcu 9,***

44), și iarăși: ***„Şi vor merge aceştia la osândă veşnică, iar drepţii la viaţă veşnică" (Matei 25, 46).***

Deci, dacă este viaţă veşnică, este în acelaşi timp şi osândă veşnică. Nu vezi cu câte a ameninţat pe iudei? Şi oare s-au îndeplinit toate acele ameninţări, sau au rămas numai vorbe goale? „Nu va rămâne, zice El, piatră pe piatră", şi oare a rămas ceva? ***„Căci va fi atunci strâmtorare mare, cum nu a fost de la începutul lumii" (Matei 24, 21),*** şi oare n-a fost acel necaz? Citeşte istoria lui Iosif, şi atunci nu vei putea nici să mai răsufli auzind câte nenorociri au îndurat iudeii!

Acestea le spun nu ca să vă întristez, ci ca să vă pun în siguranţă; le spun ca nu cumva amăgindu-vă cu cele zadarnice, să vă fac de a suferi pedepsele cele mai grele. ***De ce nu crezi tu că e drept de a fi pedepsit după ce ai păcătuit? Nu ţi-a spus el mai înainte toate? Nu te-a ameninţat? Nu te-a ajutat? Nu a făcut pentru mântuirea ta mii de fapte? Nu ţi-a dăruit baia renaşterii, şi toate cele mai dinainte ţi le-a iertat? Dar şi după botez oare nu ţi-a dat ajutor de a te întoarce la El iarăşi prin pocăinţă? Oare chiar şi după aceasta nu ţi-a făcut destul de uşoară calea iertării păcatelor?*** Ascultă-L ce a poruncit: ***„Că de veţi ierta oamenilor greşelile lor, ierta-va şi vouă Tatăl vostru Cel ceresc" (Matei 6, 14).*** Ce greutate vedeţi în acest fapt? ***„Învăţaţi să faceţi binele, căutaţi dreptatea, ajutaţi pe cel apăsat, faceţi dreptate orfanului, apăraţi pe văduvă! Veniţi să ne judecăm, zice Domnul. De vor fi păcatele voastre cum e cârmâzul, ca zăpada le voi albi, şi de vor fi ca purpura, ca lâna albă le voi face" (Isaia 1, 17-18).*** Ce greutate este de a face aşa? ***„Spune tu fărădelegile tale întâi, ca apoi să te îndrepţi" (Isaia 43, 26).*** Aceasta ce greutate de îndeplinit are? ***„Păcatele tale cu milostenie le răscumpără" (Daniel 4, 24).*** Ce oboseală poate fi aici? Vameşul acela din Evanghelie a zis: ***„Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului" (Luca 18, 13)*** şi s-a pogorât de la templu îndreptat. Ce oboseală mare vom avea imitând pe acest vameş?

Dacă şi după toate acestea, poate că nu voieşti a te convinge că este pedeapsă şi osândă, apoi atunci nici diavolul nu va fi pedepsit. ***„Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic, care este***

gătit diavolului şi îngerilor lui!" (Matei 25, 41). Dacă nu este gheena, apoi nici diavolul nu va fi pedepsit, iar dacă el este pedepsit, apoi este arătat faptul că şi noi vom fi pedepsiţi, fiindcă şi noi am călcat poruncile lui Dumnezeu, deşi nu la fel ca diavolul. Şi cum nu te sfieşti grăind cu atâta îndrăzneală? Căci tu zici că el nu pedepseşte pentru că este iubitor de oameni, laşi a se înţelege, că dacă pedepseşte nu mai este iubitor de oameni. Vedeţi ce fel de cuvinte vă pune în gură diavolul? Dar ce? Oare monahii, care vieţuiesc prin munţi şi dau dovadă de o nevoinţă grea, se vor duce acolo neîncununaţi? Dacă cei răi nu vor fi pedepsiţi, şi nici nu va fi vreo răsplată, ar putea să zică cineva cu drept cuvânt, că nici cei buni nu vor fi încununaţi. „Da! zici tu; aceasta este demn de Dumnezeu, ca să fie numai Împărăţia Cerurilor, şi nicidecum gheena".

Aşadar, după părerea ta, şi cel ce curveşte, şi cel preacurvar, şi cel ce a făcut mii de rele, se vor bucura tot de aceleaşi bunuri ca şi cei ce au arătat o viaţă neprihănită şi sfântă; atunci Pavel şi cu Nero vor sta alături, sau mai bine zis, şi diavolul va sta alături cu Pavel. Dacă nu este gheena, iar înviere este, apoi atunci şi cei răi se vor bucura de aceleaşi bunuri ca şi cei buni. Dar cine ar putea să spună grozăviile acestea, fie chiar dintre cei mai smintiţi oameni? Mai mult încă: cine chiar dintre demoni ar putea să spună aşa?

Căci şi demonii mărturisesc că este gheenă, pentru care şi strigau zicând: ***„Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuieşti" (Matei 8, 29).*** Apoi, dacă şi demonii mărturisesc acest lucru, cum de tu nu te temi şi nu tremuri tăgăduind? Cum de nu vezi aici pe dascălul tuturor acestor rele credinţe? Căci diavolul, care a înşelat pe om dintru început şi cu speranţa de bunuri mai mari i-a luat bunurile pe care deja le avea în mână, tot el este care îndeamnă pe om şi acum de a grăi şi a cugeta de-acestea, şi astfel îi aţâţă pe unii să se arate dispreţuitori şi să spună că nu este gheena, ca tocmai aşa să-i bage în gheenă.

Dar Dumnezeu face cu totul din contră; El a pregătit gheena, şi ne-a ameninţat cu ea, ca astfel să ne ferească de a cădea în ea. Dacă fiind gheena şi diavolul te amăgeşte, apoi nefiind, cum ar fi mărturisit de existenţa ei demonii, al căror interes este tocmai de a lucra ca noi

nici să nu bănuim aşa ceva, ca astfel să devenim mai leneşi în fapta bună şi să cădem cu ei în focul cel nestins? „Dar cum de au mărturisit atunci existenţa gheenei?”, zici tu. Pentru că silirea la care erau supuşi atunci era pentru ei foarte grea.

Deci, înţelegând toate acestea, să înceteze cei ce vorbesc aşa, de a se amăgi şi pe ei, şi pe alţii, fiindcă vor da seamă şi de aceste cuvinte, atrăgându-şi asupra lor acele grozăvii, deoarece se încearcă de a corupe pe mulţi, şi nu imită măcar pe barbarii aceia (ninivitenii). Căci barbarii aceia deşi erau mai nepricepuţi decât toţi oamenii, totuşi imediat ce au auzit că cetatea lor se va nimici, nu numai că nu s-au arătat neîncrezători, ci au şi început a ofta şi văita, şi a se îmbrăca în sac, şi a-şi pune cenuşă pe cap, şi nici că au încetat de a face totul, până ce nu au domolit mânia lui Dumnezeu.

Dar tu, care ai luat atâta experienţă din fapte şi din vorbe, încă dispreţuieşti cele vorbite? Ei bine, vei pătimi cu totul altfel decât au pătimit ninivitenii, căci aceia înfricoşându-se de vorbe numai, nu au suferit pedeapsa din fapte, pe când tu, dispreţuind ameninţarea prin vorbe, vei suferi pedeapsa prin fapte. Dacă acum ţi se pare ca un mit acele vorbe, nu ţi se va părea tot aşa şi când vei suferi în realitate.

Nu ai văzut ce a făcut Hristos şi aici? Cum din cei doi tâlhari ce erau cu El pe cruce, numai pe unul l-a băgat în Împărăţia Cerurilor, pe când pe celălalt l-a trimis în gheenă? Şi ce vorbesc eu de tâlharii şi de ucigaşii de oameni, când El n-a cruţat nici chiar pe Apostolul Său care devenise vânzător, ci văzându-l alergând singur în cursă, văzându-l cum se ducea singur la spânzurătoare, l-a lăsat de şi-a luat singur răsplata vânzării, căci s-a spânzurat şi a crăpat în două, iar măruntaiele lui au ieşit toate afară. Toate acestea prevăzându-le dintru început Hristos, l-a lăsat pe nefericitul trădător să pătimească totul după cum stă scris, şi aceasta ca să te încredinţeze pe tine din cele prezente despre cele viitoare.

Deci nu vă mai amăgiţi pe voi înşivă, încrezându-vă diavolului, căci toate cugetările acestea ale lui sunt. Gândeşte-te tu, care te vrei iscoditor, dacă şi judecătorii, şi stăpânii, şi dascălii, şi barbarii, deopotrivă şi dintotdeauna, cinstesc pe cei buni şi pedepsesc pe cei răi, atunci cum s-ar putea cu Dumnezeu să se petreacă tocmai dimpotrivă

şi dinaintea Lui să se învrednicească aceloraşi bunuri şi cei răi ca şi cei buni?!

Dar atunci cei răi când oare se vor izbăvi de rele? Astăzi, când dânşii aşteaptă pedeapsă, când se găsesc printre atâtea primejdii, ca de pildă frica de judecători şi de legi, şi cu toate acestea încă nu se depărtează de rele, dar încă ducându-se de aici fără de această frică, şi cu credinţă că nu numai nu vor cădea în gheenă, ci chiar se vor învrednici de Împărăţia Cerurilor deopotrivă cu cei buni? Aşadar, când oare vor conteni aceştia de a face rele? ***Aceasta, spune-mi, este iubire de oameni, să stăruie cineva în rele, să pună premiu pe săvârşirea răului, să pretindă ca şi cel ce se îngrijeşte de o viaţă curată să se bucure de aceleaşi bunuri ca şi cel ce trăieşte în desfrânare, iar cel credincios să stea pe-o treaptă cu cel necredincios, Pavel la fel cu diavolul?!***

Dar oare până când vom tot vorbi de acestea? De aceea vă rog, iubiţilor, ca izbăvindu-vă voi de această nebunie şi venindu-vă deplin în simţiri, să înduplecaţi sufletul vostru de a se sfii şi a se cutremura, pentru ca astfel să vă izbăviţi şi de gheena viitoare, vieţuind aici cu toată grijă, iar în acelaşi timp să vă învredniciţi şi de nădăjduitele bunuri făgăduite nouă din belşugul iubirii dumnezeieşti. De care fie cu toţii să ne învrednicim cu toţii, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin care şi cu care se cuvine slava Tatălui şi Sfântului Duh, în vecii vecilor. Amin.

Omilia XXVI - Simplitatea şi neştiinţa nu ne împiedică să cunoaştem adevărul

„Ştiu şi sunt încredinţat în Domnul Iisus că nimic nu este întinat prin sine, decât numai pentru cel care gândeşte că este ceva întinat; pentru acela întinat este" (Romani 14, 14).

După ce mai întâi a certat pe cel ce judecă pe fratele său, şi prin această certare l-a făcut să se depărteze de asemenea abatere, la urmă se pronunţă şi asupra învăţăturii în sine, şi, povăţuind pe cel mai slab, arată şi aici o mare blândeţe. Căci el nu zice că cel ce judecă pe altul asupra mâncării, va da seamă, sau că va pătimi altceva de acest fel, ci numai că slăbeşte frica de pricina mâncării, ca astfel mai uşor să-l convingă de cele grăite de el, şi zice: „Ştiu şi sunt încredinţat". ***Şi ca să nu zică cineva dintre necredincioşi: „Şi ce ne priveşte pe noi dacă tu eşti încredinţat? Nici nu eşti tu destoinic de a înlocui o Lege atât de veche şi proorociile cele venite de sus",*** ***iată ce adaugă el imediat:***

„în Domnul Iisus", adică de la El şi nu din altă parte am aflat eu aceasta, şi prin urmare ceea ce spun aici nu este o hotărâre a cugetării omeneşti. Dar ce anume ştii şi eşti încredinţat? „Că nimic nu este întinat prin sine", zice; adică prin firea sa nimic nu este întinat, ci aceasta vine din intenţia celui ce se apropie de acel lucru; numai aceluia i se pare că este întinat, nu însă şi tuturor celorlalţi.

Atunci de ce nu-l îndreptezi pe fratele tău, ca să nu mai socotească acel lucru întinat? De ce nu-l depărtezi de la acest obicei şi de la această credinţă, cu toată sârguinţa ta, ca astfel să nu facă acel lucru întinat? „Mă tem – zici tu – ca nu cumva să-l supăr". Ei bine, tocmai de aceea a şi adăugat Apostolul: **„Dar dacă, pentru mâncare, fratele tău se mâhneşte, nu mai umbli potrivit iubirii" (14, 15).**

Ai văzut cum şi l-a apropiat pe cel slab, arătând că el a făcut atâta vorbă de acela nu numai pentru ca să nu fie mâhnit, dar nici să nu îndrăznească cineva de a-i porunci în privinţa celor ce-i sunt lui de trebuinţă, ci dacă se poate să-l atragă mai mult cu îngăduinţa, sau, mai bine zis, cu iertarea şi cu dragostea. Şi nici după ce i-a liniştit frica, Apostolul nu-l trage cu sila, ci-l lasă a fi stăpân pe el însuşi, pentru că nu e totuna a sili pe cineva să mănânce şi a-l mâhni prin asemenea siluire. ***Ai văzut câtă sârguinţă pune el pentru dragoste? Fiindcă numai ea este în stare de a reuşi în toate.*** De aceea el le pretinde aici încă şi ceva mai mult, căci nu zice numai că nu trebuie a-i trage cu de-a sila de la mâncăruri, ci că dacă trebuie de a consimţi la aceasta, apoi nici atunci să nu zăbovească a o face. De aceea a şi adăugat, zicând: **„Nu pierde, cu mâncarea ta, pe acela pentru care a murit Hristos"**, adică: ***„Nici într-atâta nu crezi vrednic pe fratele tău, ca măcar prin depărtarea de bucate să ajuţi mântuirii lui? Hristos nu S-a dat înlături pentru el nici de a se face rob, şi nici chiar de a muri pentru el; şi tu nu dispreţuieşti nici măcar mâncarea, pentru ca să-l păstrezi în credinţă? Deşi nu era ca Hristos să-i câştige deodată pe toţi, cu toate acestea El pentru toţi a murit, împlinindu-şi lucrul Său. Tu însă, ştiind că prin mâncăruri îl sminteşti în cele mai mari, încă te cerţi cu el? Pe cel iubit de Hristos şi atât de important înaintea Lui, tu îl crezi atât de dispreţuit? Pe cel pe care El l-a iubit, tu îl dispreţuieşti? Hristos a murit nu numai pentru cel slab, ci şi pentru duşmani; dar tu nu te depărtezi nici de bucate pentru cel***

slab? Hristos a dat dovadă de săvârşirea lucrului celui mai mare, şi tu nu dai dovadă nici de cel mai mic, deşi Hristos este stăpânul nostru, al tuturor, iar tu eşti frate cu acela pe care-l cerţi?".

Aceste cuvinte sunt de ajuns spre a atinge pe unul ca acesta, căci îl arată că este mic de suflet, că s-a bucurat de bunuri mari din partea lui Dumnezeu, şi cu toate acestea el nu-I înapoiază nici pe cele mici.

„Nu lăsaţi ca bunul vostru să fie defăimat. Căci împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură" (14, 16, 17). „Lucrul cel bun" numeşte el aici sau credinţa, sau nădejdea izbânzii în „lupta cea bună", sau evlavia desăvârşită. ***„Nu numai că pe fratele tău – zice – nu-l foloseşti cu nimic prin asemenea dispute, ci faci încă de a se huli însăşi credinţa şi harul lui Dumnezeu. Căci este luptă când tu te cerţi cu altul, când îl mâhneşti, când dezbini Biserica, când iei în bătaie de joc pe fratele tău, şi eşti de nesuferit lui; atunci şi cei dinafară hulesc, aşa că nu numai că n-ai câştigat de aici nimic, ci chiar ai pierdut totul. Bunul vostru este dragostea, iubirea de fraţi, unirea, legătura dintre voi, vieţuirea cu pace şi blândeţe".***

Apoi iarăşi, domolind frica unuia şi disputa celuilalt, zice: „Căci împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură". Nu cumva prin acestea vom deveni noi lăudaţi şi cinstiţi? Ceea ce spune şi în altă parte zicând: ***„Nici dacă vom mânca, nu ne prisoseşte, nici dacă nu vom mânca, nu ne lipseşte" (I Corinteni 8, 8).*** Şi nici nu mai are nevoie de altă argumentaţie, ci se mărgineşte numai în hotărârea dată. Ceea ce el spune aici, aceasta înseamnă: ***„Nu cumva oare dacă mănânci, apoi aceasta are a te băga în Împărăţia Cerurilor?".*** De aceea îi şi înfruntă pe ei, ca unii ce cugetau lucruri mari, căci nu spune numai de mâncare, ci şi de băutură. Deci care sunt acelea ce ne bagă în Împărăţia Cerurilor? ***„Dreptate şi pace şi bucurie în Duhul Sfânt", adică viaţa virtuoasă, pace către frate, pe când cearta este aceea ce se împotriveşte tuturor acestora.*** Acestea Apostolul nu le spune numai unuia, ci amândurora, fiindcă a avut timpul de a vorbi şi către fiecare în parte. Apoi, fiindcă a vorbit de pace şi bucurie, şi fiindcă atât pacea cât şi bucuria pot fi şi în lucruri rele, de aceea a adăugat imediat: „în Duhul Sfânt". Astfel, deci, cel ce pierde pe fratele său, în acelaşi timp a răsturnat şi pacea, şi bucuria a nedreptăţit-o, ba încă a făcut mai mult

decât cel ce jefuieşte banii cuiva. Dar ceea ce este mai rău, că altul a mântuit pe acela, pe când tu îl nedreptăţeşti şi îl pierzi.

După aceea, fiindcă din cauza slavei celei deşarte s-a întâmplat ca acela să mustre pe fratele său, adaugă: **„Iar cel ce slujeşte lui Hristos, în aceasta este plăcut lui Dumnezeu şi cinstit de oameni" (14, 18),** adică: ***nu atât te vor admira oamenii pentru perfecţiunea ta, cât te vor admira cu toţii pentru pace şi bună-înţelegere, fiindcă de bunul acesta toţi se vor bucura, pe când de celălalt – nici unul.***

„Drept aceea să urmărim cele ale păcii şi cele ale zidirii unuia de către altul" (14, 19). Întâi se adresează aceluia sfătuindu-l ca să fie paşnic, iar al doilea acestuia ca să nu surpe pe fratele său; cu toate acestea le-a făcut pe amândouă comune prin expresia „unuia de către altul", arătând că fără pace nu este uşor de a zidi.

„Nu strica, pentru mâncare, lucrul lui Dumnezeu" (14, 20). Prin expresia „lucrul lui Dumnezeu" el numeşte mântuirea fratelui, cu care ocazie apostolul mai mult întinde frica, arătând că unul ca acesta face cu totul din contra de ceea ce voieşte să facă. ***„Nu numai că nu zideşti – zice – ceea ce crezi că zideşti, dar încă dărâmi, şi nu o zidire omenească, ci una a lui Dumnezeu, şi nu pentru vreun lucru mare, ci pentru ceva cu totul nebăgat în seamă şi de dispreţuit: „Pentru mâncare", zice.***

După aceea, ca nu cumva asemenea concesii să întărească pe cel mai slab în ideea lui cea rea, din nou teologhiseşte despre aceasta, zicând: **„Toate sunt curate, dar rău este pentru omul care mănâncă spre poticnire"**, adică celui ce mănâncă cu cuget rău. Astfel că, chiar de l-ai sili să mănânce, de aici nu ai nici un folos, căci nu a mânca face pe cineva necurat, ci numai părerea cu care mănâncă. Dacă pe aceea n-ai îndreptat-o, totul ai făcut în zadar, ba încă ai şi vătămat; căci nu este totuna a crede ceva necurat şi apoi a gusta cu această credinţă din acel lucru necurat. Deci în cazul de faţă ai păcătuit îndoit: întâi că ai întins prejudiciul aceluia prin ceartă, iar al doilea că l-ai făcut de a gusta dintr-un lucru necurat. Aşadar, până ce nu-l vei convinge, să nu-l sileşti.

„Bine este să nu mănânci carne, nici să bei vin, nici să faci

ceva de care fratele tău se poticneşte, se sminteşte sau slăbeşte (în credinţă)" (14, 21). Aici el iarăşi cere ceea ce este mai mult, adică nu numai de a nu-l sili, ci chiar de a-i face concesii, căci şi Apostolul a făcut aşa de multe ori, ca de pildă atunci când a tăiat împrejur pe Timotei, când şi-a ras capul, când jertfea jertfa acea iudaică. Şi nu zice „să nu mănânci carne", ca să nu facă pe cel slab mai trândav, ci spune mai degrabă ca pe o părere de-a sa: „Bine este să nu mănânci carne". „Şi ce spun eu de carne?", zice; „chiar şi de vin, şi de orice altceva în măsură să scandalizeze pe altul, depărtează-te, căci nimic nu este egal cu mântuirea fratelui tău". Aceasta ne-a dovedit-o şi Hristos, Care S-a pogorât din cer şi a suferit totul pentru noi. Deci, nu-l sili pe acela, ci încă şi tu depărtează-te pentru dânsul de mâncare, nu ca de un lucru necurat, ci numai fiindcă acela se scandalizează, şi atunci el mai mult te va iubi. Astfel a poruncit şi Pavel, zicând: „Bine este să nu mănânci carne", nu pentru că ar fi carnea un lucru necurat, ci pentru că fratele se scandalizează şi se slăbeşte.

„Credinţa pe care o ai, s-o ai pentru tine însuţi" (14, 22). Aici mi se pare că pe nesimţite face aluzie şi la slava cea deşartă a celui pretins desăvârşit. E ca şi cum ar fi zis: „Voieşti să-mi arăţi că eşti desăvârşit şi cu totul perfect? Aceasta să nu mi-o arăţi mie, ci fie-ţi de ajuns cugetul tău". Prin vorba „credinţă" de aici, Apostolul nu înţelege credinţa despre dogme, ci credinţa despre subiectul ce ne stă în discuţie, adică despre mâncăruri. Despre credinţa în dogme el zice: **„cu gura se mărturiseşte spre mântuire" (Romani 10, 10),** iar Hristos zice: ***„Căci de cel ce se va ruşina de Mine şi de cuvintele Mele, de acesta şi Fiul Omului se va ruşina" (Luca 9, 26).*** Acea credinţă, dacă nu se mărturiseşte, pierde pe om, pe când credinţa despre care este vorba aici, dacă se mărturiseşte, este fără scop.

„Fericit este cel ce nu se judecă pe sine în ceea ce aprobă". Aici iarăşi mustră pe cel mai slab şi-i dă lui o cunună îndeajuns, adică pe aceea a cugetului său. Chiar de nu te-ar vedea vreun om, totuşi îţi este de ajuns cugetul tău ca să fii fericit. Fiindcă a zis: „întru tine însuţi să o ai", apoi, ca să nu creadă că acest tribunal este mic şi nebăgat în seamă, zice că acest tribunal este mai bun decât lumea întreagă. ***„Chiar dacă toţi te-ar învinovăţi – zice –, iar tu în tine însuţi nu te condamni, nici cugetul nu te mustră, atunci fericit eşti". Dar***

Apostolul n-a zis vorbele de mai sus la întâmplare, şi nici pentru toate acţiunile omeneşti în genere, fiindcă sunt mulţi în lumea aceasta care nu se judecă pe sine, şi cu toate acestea păcătuiesc grozav, ba sunt chiar sunt mai ticăloşi decât toţi.

„Iar cel ce se îndoieşte, dacă va mânca, se osândeşte” (14, 23). Şi aceasta o supune tot către cel desăvârşit, îndemnându-l de a cruţa pe cel mai slab. ***„Ce folos este dacă el, mâncând, se îndoieşte cu gândul şi se osândeşte pe sine singur? Eu –zice – pe acela îl primesc care şi mănâncă, şi nu se îndoieşte în acelaşi timp”. Ai văzut cum îl sfătuieşte nu numai a mânca, ci încă a mânca cu cugetul curat?*** Mai departe spune şi cauza pentru care se osândeşte, zicând: „fiindcă n-a fost din credinţă”, nu pentru că este necurat, ci pentru că nu este din credinţă; nu a crezut că este curat, şi s-a atins ca de un lucru necurat. Prin toate acestea Apostolul le arată şi vătămarea ce o pricinuiesc acelora, căci în loc să-i convingă a se atinge de cele ce erau socotite de ei ca necurate, ei îi sileau, pe când el îi sfătuieşte de a nu-i mai certa pe viitor.

„Şi tot ce nu este din credinţă, zice, este păcat”. „Dacă el nu are curaj – zice – şi nici nu crede că este curat, apoi cum n-a păcătuit dacă a mâncat?”. Şi aceste vorbe sunt zise de Pavel tot cu privire la chestiunea în discuţie, iar nu pentru toate acţiunile omeneşti. Dar tu gândeşte-te aici câtă îngrijire pune Apostolul în a nu-i poticni pe alţii. Mai sus zicea: „Dar dacă, pentru mâncare, fratele tău se mâhneşte, nu mai umbli potrivit iubirii”, aşa că dacă nu trebuie a-l mâhni, apoi cu atât mai mult nu trebuie a-i da pricină de poticnire. Şi iarăşi zice: „Nu strica, pentru mâncare, lucrul lui Dumnezeu”, căci dacă a surpa biserica este un fapt mişelesc şi necuvios, apoi cu atât mai mult încă de a surpa un templu duhovnicesc, fiindcă omul este cu mult mai însemnat şi mai preţuit decât biserica.

Hristos n-a murit pentru zidurile bisericii, ci pentru aceste temple duhovniceşti, pentru oameni. Deci, iubiţilor, din toate părţile să ne păzim pe noi înşine şi nimănui să nu dăm pricină de nemulţumire contra noastră. Viaţa prezentă este loc de luptă, şi de aceea trebuie a avea mii de ochi în toate părţile. Să nu credem că pentru îndreptarea noastră ne va fi de ajuns neştiinţa, fiindcă vom

da răspuns şi de neştiinţă, când acea neştiinţă este neiertată.

Nici iudeii n-au ştiut, însă neştiinţa lor n-a fost vrednică de iertare. Nici elinii n-au ştiut, şi cu toate acestea n-au avut nici o îndreptare. Când tu eşti în neştiinţă de cele ce nu sunt cu putinţă a le şti, nici o învinovăţire nu ţi se va aduce; dar când îţi sunt cu putinţă, şi încă cu multă uşurinţă, de a le şti, atunci vei fi pedepsit cu pedeapsa cea mai grea. De altfel, dacă noi nu vom sta în lâncezeală, ci vom face tot ceea ce atârnă de noi, atunci şi Dumnezeu ne va da mână de ajutor, chiar şi în cele ce nu le ştim, după cum şi Pavel zice filipenilor: ***„Şi dacă gândiţi ceva în alt fel, Dumnezeu vă va descoperi şi aceea" (Filipeni 3, 15).*** Când noi chiar în acele unde suntem stăpâni nu voim a izbuti, apoi atunci nici în celelalte nu vom avea nici un ajutor, după cum s-a întâmplat cu iudeii.

„De aceea, zice, le vorbesc lor în pilde, că, văzând, nu văd" (Matei 13, 13). Şi cum oare văzând nu vedeau?

- *Vedeau pe demoni alungaţi de Hristos, şi totuşi ziceau că el are demon.*
- *Vedeau pe morţi înviaţi de el, şi totuşi nu numai că nu i se închinau, ba încă căutau să-l ucidă.*

Nu tot aşa însă a fost şi Corneliu sutaşul, fiindcă de vreme ce el a făcut cu multă sârguinţă tot ceea ce atârna de el, apoi la urmă i-a adăugat şi Dumnezeu ceea ce-i lipsea.

Deci nu-mi spune: „Apoi cum pe cutare, care a fost simplu şi om bun, Dumnezeu l-a trecut cu vederea, fiindcă a fost elin?". Mai întâi, că el a fost om simplu şi fără răutate nu le este cu putinţă oamenilor de a şti lămurit, ci numai Celui ce l-a plăsmuit pe acela, şi Care ştie inimile tuturor în parte; al doilea, se mai poate zice şi aceasta: că de multe ori acela nu s-a îngrijit, nu s-a îndeletnicit îndeajuns să afle adevărul. „Şi cum putea să facă aceasta, zici tu, pe câtă vreme a fost om simplu?".

Aşadar tocmai pe acest om simplu îl vom lua de exemplu. Ei bine, iată că acest om simplu, în cele lumeşti a arătat o mare exactitate, pe care dacă ar fi voit să o arate şi în cele duhovniceşti desigur că n-ar fi fost trecut cu vederea. Căci toate cele ale adevărului sunt mai

strălucite decât lumina soarelui, şi în orice parte s-ar întoarce cineva, ar putea cu uşurinţă să priceapă şi să ia cunoştinţă de mântuirea sa, dacă ar voi să fie cu băgare de seamă, şi să nu creadă aceasta ca ceva întâmplător. Nu cumva lucrurile acestea sunt închise numai în Palestina? Nu cumva numai într-un mic colţ al lumii? Nu ai auzit tu pe proorocul care zice: ***„Că toţi de la sine Mă vor cunoaşte, de la mic până la mare" (Ieremia 31, 34)?*** Nu vezi cum lucrurile s-au adeverit? Dar atunci cum vor avea aceştia iertare, văzând credinţa adevărului întinzându-se, iar dânşii nici interesându-se de aceasta, şi nici îngrijindu-se de a afla? „Şi acestea – zici tu – le pretinzi de la omul neştiutor şi barbar?".

Nu numai de la cel neştiutor şi barbar, ci chiar şi de la cel ce ar fi mai barbar decât cei de acum. De ce? Spune-mi: acela în afaceri lumeşti se pricepe a se împotrivi când este nedreptăţit, se pricepe a se împotrivi când este siluit de cineva, şi în fine se pricepe de a face totul, aşa ca niciodată să nu mai fie supărat cât de puţin, iar în afaceri duhovniceşti nu mai face tot aşa? De ce şi aici nu întrebuinţează tot aceeaşi agerime, tot aceeaşi înţelepciune? Când el se închină pietrelor pe care le crede Dumnezeu, şi ţine sărbători în cinstea pietrelor; când el cheltuieşte şi bani, şi arată o mare frică de ele, atunci nu se face nici o vorbă de simplitatea lui; iar când trebuie ca el să caute pe Dumnezeul cel adevărat, atunci tu îmi pomeneşti de simplitatea lui! Nu se poate aceasta, nu se poate! Nu simplitatea, ci trândăvia lui este de vină.

Pe cine crezi tu mai simpli şi mai sălbatici între oameni? Pe cei de pe timpul lui Avraam, sau pe cei de acum? Desigur că pe cei din timpul lui Avraam. În ce timp s-ar putea găsi evlavia mai cu uşurinţă? Atunci sau acum? Desigur că acum. Căci acum numele lui Dumnezeu este invocat de toţi; şi proorocii l-au vestit, şi faptele s-au desfăşurat, şi cele ale elinilor au fost înfruntate, pe când atunci cei mai mulţi erau neînvăţaţi, păcatul stăpânea în lume; pe atunci nu era nici Lege care să-i înveţe, nici prooroci, nici minuni, nici învăţătură, nu era nici mulţimea aceea a învăţaţilor, şi nici altceva de acest fel, şi totuşi iată că în acel întuneric adânc, iată că în acea noapte furtunoasă şi fără lună, lucrurile toate mergeau bine! Acel bărbat vrednic şi minunat, iată că deşi a avut atâtea piedici înaintea lui, el totuşi a cunoscut pe Dumnezeu, a lucrat virtutea, ba încă pe mulţi i-a adus în acelaşi zel ca şi dânsul. Şi toate

acestea le-a făcut el deşi nu era deloc adăpat cu înţelepciunea din afară, căci cum ar fi putut fi în acel timp pe când nici măcar scrieri nu se găseau? Cu toate acestea fiindcă toate cele ce se cuveneau lui să le facă, le-a făcut, de aceea la urmă și Dumnezeu a adăugat cele ale Sale. Nu poţi zice nici măcar că Avraam a moştenit evlavia de la părinţi, fiindcă tatăl său era idolatru. Cu toate acestea deşi a avut nişte astfel de părinţi, deşi a fost crescut ca barbar în mijlocul barbarilor, și prin urmare n-a avut pe nimeni de dascăl al evlaviei, totuși el a cunoscut pe Dumnezeu, ba chiar a fost mai lăudat și decât toţi nepoţii și urmașii săi, care s-au bucurat și de Lege, și de prooroci, și încă atât de mult că nici nu se poate spune. Şi de ce oare toate acestea? Pentru că el nu se îngrijea atât de mult de cele pământeşti, pe când de cele duhovnicești se preocupa cu o voinţă nestrămutată.

Dar Melhisedec? Oare nu și acesta a strălucit tot pe acele timpuri, și a devenit atât de însemnat, încât a fost și preot al lui Dumnezeu? Căci este cu neputinţă ca Dumnezeu să treacă cu vederea vreodată pe cel ce vieţuieşte aici cu băgare de seamă. Acestea însă, să nu vă tulbure pe voi, ci ştiind bine că pretutindeni stăpâneşte numai puterea voinţei şi a intenţiei noastre, să pândim cu băgare de seamă toate mişcările noastre, pentru ca să ne facem mai buni. Să nu învinovăţim pe Dumnezeu, și nici să cercetăm de ce pe cutare l-a lăsat la o parte, iar pe celălalt l-a chemat, fiindcă atunci facem același lucru pe care îl face sluga cea rea și leneșă dată afară de stăpân, care în loc să caute a se îndrepta, ea spionează afacerile stăpânului. Nenorocitule şi netrebnicule! Tu trebuie să te îngrijeşti de vinovăţia ta, şi cum ai putea să împaci pe stăpân, iar nicidecum să ceri socoteală de lucruri de acelea care nu stau în mâna ta, și să laşi la o parte faptele tale, pentru care ai a da seamă înaintea stăpânului.

„Şi ce aş putea – zici tu – să răspund elinului?". Aceste spuse; însă te gândeşte nu numai să le spui elinului, ci în același timp şi cum să te îndreptezi tu însuţi. Când elinul îţi cercetează viaţa ta, şi se scandalizează de aici, atunci îngrijeşte-te ce ai să-i răspunzi. Dacă el se poticneşte pentru altul, tu nu ai a da socoteală, dar când el se poticneşte şi se vatămă prin viaţa ta, atunci te găseşti în cea mai mare primejdie. Când tu îi vorbeşti de Împărăţia Cerurilor, însă eşti ca smintit după cele prezente; când te aude vorbindu-i de gheenă, iar tu

tremuri până şi de relele ce ţi-ar putea veni aici pe pământ, apoi atunci îngrijeşte-te ce ai să-i răspunzi! Când el vede toate acestea, te acuză şi-ţi zice: „Dacă iubeşti atât de mult Împărăţia Cerurilor, de ce nu dispreţuieşti cele prezente? Dacă aştepţi acel tribunal înfricoşat, de ce nu dispreţuieşti relele şi necazurile de aici? Dacă nădăjduieşti în nemurirea sufletului, de ce nu-ţi baţi joc de moarte?”. Când îţi va zice acestea, atunci îngrijeşte-te ce să răspunzi şi cum ai a te îndreptăţi! Când te vede tremurând pentru pierderea banilor – pe tine, care aştepţi Împărăţia Cerurilor! –sau când te vede vesel şi încântat pentru un singur obol, când îţi vede sufletul abătut pentru puţin argint pierdut, atunci îngrijeşte-te ce vei răspunde, căci acestea sunt care îl scandalizează pe elin. Aşadar, dacă tu te îngrijeşti de mântuirea ta, în acelaşi timp şi de a lui, justifică-te de toate acestea, nu prin vorbe, ci prin fapte! Pentru vorbe nimeni n-a defăimat pe Dumnezeu vreodată, pe când pentru o viaţă rea şi desfrânată mii de blasfemii I se adresează.

Aşadar viaţa să ţi-o îndrepţi, căci dacă de pildă îţi va zice elinul: ***„Şi de unde aş putea să ştiu că Dumnezeu a poruncit lucruri cu putinţă de a le face omul, când tu, care eşti creştin din strămoşi, şi care ai crescut în această frumoasă religie, nu faci nimic din ceea ce ar trebui să faci?”, atunci ce vei răspunde?*** Desigur că-i vei arăta pe alţii care fac aşa, pe monahii care stau prin pustietăţi. ***Apoi nu te ruşinezi tu, care mărturiseşti că eşti creştin, şi cu toate acestea îl trimiţi la alţii, căci tu nu poţi a-i dovedi că îndeplineşti cele creştineşti?*** Dar apoi şi acela ţi-ar putea răspunde îndată: „Şi ce nevoie am de a călători prin munţi şi prin pustietăţi? Că dacă nu este cu putinţă de a găsi în mijlocul oraşelor un creştin cu fapte bune şi încununat, apoi mare este vinovăţia unei astfel de vieţi, dacă urmează ca noi să părăsim oraşele şi să alergăm în munţi şi prin pustietăţi. Tu, însă, arată-mi un om cu femeie şi copii, şi cu casa lui, care să aibă o astfel de viaţă!”. Şi ce vei răspunde la aceste vorbe? Oare nu vei fi silit a-ţi pleca în jos capul şi a te ruşina?

Însă Hristos n-a poruncit aşa, ci iată ce ne-a spus: ***„Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, aşa încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Matei 5, 16).*** „Înaintea oamenilor”, zice, iar nu în munţi, nici în pustietăţi sau în locuri necălcate de picior de om. Acestea le zic nu

hulind pe cei ce vieţuiesc prin munţi, ci jelind pe cei ce locuiesc prin oraşe, fiindcă au alungat virtutea din mijlocul lor.

De aceea, vă rog ca înţelepciunea celor de prin munţi să o introducem şi aici, ca astfel oraşele să devină adevărate oraşe. Numai o viaţă sfântă şi neprihănită poate îndrepta pe elin; numai o astfel de viaţă ne poate scăpa de o mulţime de scandaluri. Dacă voieşti ca şi acela să fie izbăvit de poticniri, iar în acelaşi timp şi tu să te bucuri de plată multă, atunci îndreptează-ţi viaţa şi fă în aşa fel ca din toate părţile să lumineze, „aşa încât (oamenii) să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri". Numai aşa ne vom putea bucura de acea slavă mare şi negrăită, de care fie a ne învrednici cu toţii, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

Omilia XXVII - Creştinii trebuie să-şi iubească până şi duşmanii

„Iar celui ce poate să vă întărească după Evanghelia mea şi după propovăduirea lui Iisus Hristos, potrivit cu descoperirea tainei celei ascunse din timpuri veşnice. Iar acum arătată prin Scripturile proorocilor, după porunca veşnicului Dumnezeu şi cunoscută la toate neamurile spre ascultarea credinţei, unuia înţeleptului Dumnezeu, prin Iisus Hristos, fie slava în vecii vecilor. Amin!” (Romani 14, 25-27)

Obiceiul lui Pavel este ca sfaturile sale să le încheie totdeauna cu rugăciuni şi doxologi, căci cunoştea el foarte bine că nu puţină importanţă aveau acestea. Obişnuia de a face aşa din pricina iubirii lui celei părinteşti pe care o avea către discipoli şi din marea lui evlavie. Pentru că, într-adevăr, ***dascălul cel iubitor de copii şi iubitor de Dumnezeu nu se mărgineşte numai de a învăţa cuvântul, ci şi prin rugăciunile sale el aduce în sprijinul discipolilor puternicul ajutor al lui Dumnezeu.*** Iată legătura şi continuitatea ideii dintre aceste trei versete: „Iar celui ce poate să vă întărească după Evanghelia mea… slavă în vecii vecilor. Amin!”.

Iarăşi se interesează de cei slabi şi către ei îndreaptă cuvântul său. Când îi certa, o făcea către toţi, acum însă, când se roagă, rugăciunea o face pentru aceştia anume. ***Zicând: „să vă întărească", el adaugă şi modul după care să-i întărească: „după Evanghelia mea". Această expresie arată că ei încă nu erau destul de întăriţi în credinţă; primiseră credinţa, însă încă se mai clătinau. Apoi, ca să poată face cuvântul mai demn de credinţă, a adăugat: „şi propovăduirea lui Iisus Hristos", adică: Hristos a propovăduit, El e adevăratul Propovăduitor. „Deci dacă El a propovăduit, apoi dogmele nu sunt ale noastre, ci sunt legi aşezate de El".***

Filosofând la sfârşit şi despre propovăduire, arată că darul acesta este rezultatul unei mari binefaceri şi al unei cinste deosebite. Aceasta el o arată mai întâi cu cel ce a vestit acea taină necunoscută până atunci, după aceea şi cu cele vestite în auzul tuturor, căci erau veşti bune (Evanghelii), iar la sfârşit o arată şi cu aceea că n-a fost cunoscută de nimeni mai înainte de noi. ***Aceasta a lăsat să se înţeleagă prin expresia: „după descoperirea tainei", ceea ce este o dovadă de mare dragoste, ca să ne facă părtaşi ai acestei taine, şi pe nimeni înainte de noi. „Care din vecii vecilor era ascunsă, iar acum s-a descoperit". A fost proorocită din vechime, însă acum s-a arătat.***

Şi cum s-a arătat? „Prin Scripturile Proorocilor", zice. Aici iarăşi slăbeşte frica celui nedesăvârşit, căci pare că-i zice: ***„De ce te-ai înspăimântat? Nu cumva te vei depărta de Lege? Dar tocmai aceasta o voieşte şi Legea, aceasta s-a proorocit dintru început. Dacă însă voieşti a cerceta de ce s-a arătat acum şi nu în alt timp, atunci nu faci un lucru lipsit de greutate, căci voieşti a şti tainele lui Dumnezeu, şi pretinzi ca să ţi se dea seamă, de ce aşa şi nu altfel. Dar asemenea lucruri noi nu trebuie a le cerne, ci numai a-L iubi, pentru că a găsit cale să facă aşa".***

De aceea tocmai şi înfruntându-le o astfel de părere, s-a grăbit a adăuga: ***„După porunca veşnicului Dumnezeu"***. ***Credinţa are nevoie de supunere şi de ascultare, iar nu de vorbă multă; şi când Dumnezeu porunceşte, tu trebuie să te supui, şi să-L asculţi, iar nu***

să cerni faptele Lui. Apoi îi încurajează pe ei şi din altă parte, zicând: ***„cunoscută la toate neamurile (taina)”***. ***„Nu numai tu singur – zice –, ci întreaga lume crede aşa: întreaga lume a primit ca dascăl nu un om obişnuit, ci pe Dumnezeu”. De aceea a şi adăugat: „Prin Iisus Hristos”.*** Nu numai că s-a cunoscut, dar s-a şi adeverit, aşa că amândouă acestea sunt lucrurile Lui. De aceea, aceste pasaje, în continuitatea ideii, e bine să se citească astfel: „Iar celui ce poate să vă întărească pe voi prin Iisus Hristos”, căci, după cum am spus, amândouă acestea Lui I se atribuie, sau, mai bine zis, nu numai acestea amândouă, ci şi slava cea îndreptată către Tatăl.

De aceea şi zice Apostolul: ***„Căruia este slava în veci. Amin”.*** Slăveşte Apostolul pe Dumnezeu, fiindcă este uimit de nepriceperea acestor taine. Nici chiar acum când s-a arătat, şi încă nu este cu putinţă de a o pricepe prin raţionamente omeneşti, ci pentru a o şti, trebuie numai credinţa, căci altfel nu este cu putinţă. Bine a zis el: „Unuia înţeleptului Dumnezeu”, căci ***atunci când vei cugeta, cum el a introdus şi neamurile în creştinism, şi le-a amestecat cu cei din Legea veche care au săvârşit fapte plăcute; cum a mântuit pe cei deznădăjduiţi, cum i-a ridicat la ceruri pe cei ce nu erau vrednici nici de pământ, cum le-a oferit viaţa veşnică şi negrăită celor căzuţi şi din viaţa prezentă, şi cum pe cei ce erau călcaţi în picioare de demoni el i-a făcut deopotrivă cu îngerii, le-a deschis Raiul, relele cele vechi pe toate le-a dezlegat, şi cum toate acestea le-a făcut într-un timp scurt, pe calea cea mai uşoară – când, zic, vei cugeta la toate acestea, atunci vei cunoaşte înţelepciunea lui Dumnezeu; când vei vedea că ceea ce n-au ştiut nici îngerii, nici Arhanghelii, aceasta fără de veste le-a fost dat să afle celor dintre neamuri învăţaţi prin Iisus; atunci vei cunoaşte înţelepciunea lui Dumnezeu.***

De aceea trebuie a ne minuna de înţelepciunea Lui şi a-L slăvi pentru această înţelepciune. Dar tu te învârţi împrejurul unor lucruri mici şi dăinuieşti încă în umbră, fapt care nu este al unuia care Îl slăveşte. Cel ce nu nădăjduieşte în Dumnezeu, şi nici nu este întărit în credinţă, acela nu mărturiseşte mărimea faptelor petrecute. Dar Apostolul a înălţat slavă lui Dumnezeu şi pentru unii ca aceştia, ca astfel să-i atragă şi pe ei spre acelaşi zel al credinţei mântuitoare. ***Când îl auzi zicând: „Unuia înţeleptului Dumnezeu”, să nu-ţi închipui că***

vorbeşte aici despre vreo înjosire a Fiului; că toate acestea, prin care înţelepciunea Lui se arată, s-au făcut prin Hristos, şi fără de El nimic nu s-a făcut din cele ce s-au făcut. Şi de ce oare a zis aici Apostolul: „unuia" ? Trebuie să înţelegi că spre deosebire de întreaga făptură.

Deci, după ce înalţă lui Dumnezeu doxologii, iarăşi de la rugăciune se întoarce la sfaturi, de astă-dată adresându-se celor mai puternici şi zicând: ***„Datori suntem noi, cei tari"*** (15, 1). Suntem datori – zice. Şi cu ce suntem datori? „Să purtăm slăbiciunile celor neputincioşi". Ai văzut cum i-a înălţat cu laude, numindu-i nu numai tari, ci şi punându-i în acelaşi rând cu el? Şi nu numai atât, ci îi şi atrage spre ceva mai bun şi folositor, şi fără nici o greutate. ***„Tu – zice el – eşti mai tare, mai puternic decât acela, aşa că dacă tu te vei pogorî la el, cu nimic nu eşti lezat, pe când dacă tu nu-l vei ajuta, el va trece prin cea mai mare primejdie".*** Şi nu zice „pe cei slabi şi neputincioşi", ci „slăbiciunile celor neputincioşi", atrăgându-i şi mişcându-i spre milă către aceia, după cum zice şi în alt loc: ***„Voi cei duhovniceşti îndreptaţi-l pe unul ca acesta cu duhul blândeţii"*** (Galateni 6, 1).

„Eşti tare? Atunci dă lui Dumnezeu, care te-a făcut aşa, răsplata cuvenită; şi Îi vei da atunci, când vei îndrepta slăbiciunea celui neputincios". Şi noi am fost slabi şi neputincioşi, însă prin harul lui Dumnezeu am devenit tari şi puternici. Aceasta nu numai aici trebuie a o face, ci şi cu toţi ceilalţi neputincioşi, ca de pildă: dacă cineva este iute la mânie, dacă este batjocoritor, sau dacă are şi vreun alt cusur de felul acestora, pe toţi aceştia poartă-i în spate , adică suferă din necazurile şi lipsurile lor. Şi despre cum s-ar putea face aceasta, ascultă ce zice cele ce urmează.

„Şi să nu căutăm plăcerea noastră. Ci fiecare dintre noi să caute să placă aproapelui său, la ce este bine, spre zidire" (15, 2). Ceea ce el spune aici, astfel se explică: ***„Eşti tare şi puternic? Apoi atunci cel slab şi neputincios să face dovada puterii tale, el să cunoască puterea ta, lui să-i faci spre plăcere".*** Şi n-a zis simplu „lui să-i faci plăcere", ci a adăugat imediat: „la ce este bine", şi nici spre bine oricum, ca să nu zică cel desăvârşit: „Iată că îl trag cu sila spre bine", ci a adăugat încă: „spre zidire". ***Aşadar, chiar de ai fi bogat; chiar de ai fi sub o stăpânire înaltă, tu să nu îţi faci ţie pe plac, ci fă plăcere***

săracului şi celui neputincios, căci numai aşa te vei bucura de adevărata slavă, şi vei aduce mare folos.

În cele pământeşti slava zboară iute de la noi, pe când în cele duhovniceşti rămâne pentru totdeauna, dacă ceea ce faci, faci spre zidire. De aceea Apostolul pretinde aceasta de la toţi fără deosebire; nu cutare sau cutare, ci „fiecare din noi". Apoi fiindcă a poruncit ceva mare, de vreme ce a îndemnat pe cel tare de a uita chiar de desăvîrşirea lui, numai şi numai să poată îndrepta slăbiciunea celui neputincios, de aceea iarăşi pune la mijloc pe Hristos, zicând: ***„Că şi Hristos n-a căutat plăcerea Sa"*** (15, 3).

Aceasta o face Apostolul pretutindeni, căci de pildă când vorbea despre milostenie, tot pe Hristos Îl punea la mijloc, zicând: ***„Căci cunoaşteţi harul Domnului nostru Iisus Hristos, că El, bogat fiind, pentru voi a sărăcit"*** (II Corinteni 8, 9), cum şi atunci când îi îndemna spre dragoste, tot pe El Îl ia drept pildă şi zice: ***„după cum şi Hristos a iubit Biserica"*** (Efeseni 5, 25), ca şi acolo unde îi sfătuia de a suferi ruşinea şi primejdiile, când tot pe El Îl pune înainte, zicând: ***„Care, pentru bucuria pusă înainte-I, a suferit crucea, n-a ţinut seama de ocara ei"*** (Evrei 12, 2). Tot aşa şi aici Îl arată pe Hristos făcând spre plăcerea altora, şi nu spre plăcerea Sa; ba încă aminteşte şi de pasajul în care proorocul David mai înainte a strigat: ***„Că pentru Tine am suferit ocară, acoperit-a batjocura obrazul meu"*** (Psalmi 68, 9).

Dar ce înseamnă „nu a căutat plăcerea Sa"? Adică: era cu putinţă ca să nu fie ocărât, era cu putinţă ca să nu pătimească ceea ce a pătimit, dacă ar fi voit să se gândească la ale Sale; însă El n-a voit aşa, ci fiindcă s-a gândit numai la ale noastre, de aceea a lăsat la o parte pe ale Sale. Şi de ce oare n-a spus, că S-a deşertat pe Sine, adică S-a făcut om? Fiindcă n-a voit să spună şi să arate numai aceasta, că el S-a făcut om, ci şi că a fost ocărât, Şi-a căpătat un renume rău din partea multora, fiind crezut de ei ca slab şi neputincios.

„Pe alţii i-a mântuit, iar pe Sine nu poate să Se mântuiască! Dacă este regele lui Israel, să Se coboare acum de pe cruce, şi vom crede în El" (Matei 27, 42). De aceea Apostolul a amintit aici numai de faptul acela, care îi era folositor în cazul de faţă, şi arată mai mult încă

decât a făgăduit, căci el nu numai pe Hristos Îl arată ca ocărât, ci şi pe Tatăl. ***„Ocările celor ce te ocărăsc, zice, au căzut asupra mea".*** Ceea ce spune el aici aceasta înseamnă: ***„Nimic nu s-a întâmplat nou, nimic străin, căci aceia care se îndeletniceau de a-L ocărî şi în Legea veche, tot aceia s-au sculat şi acum ca turbaţi şi asupra Fiului".*** Aceasta s-a scris pentru ca şi noi să imităm pe Hristos. Deci Apostolul, plecând de la această idee, mai departe îi încurajează şi-i îndeamnă la răbdare în ispite.

„Căci toate câte s-au scris mai înainte, s-au scris spre învăţătura noastră, ca prin răbdarea şi mângâierea, care vin din Scripturi, să avem nădejde" (15, 4), ***adică, să nu cădem, căci luptele noastre sunt multe şi variate: sunt lupte lăuntrice, sunt şi lupte din afară; însă noi întărindu-ne şi mângâindu-ne din Scripturi, dăm dovadă de răbdare; şi când vieţuim în răbdare, atunci stăm în nădejde.*** Amândouă acestea – răbdarea şi nădejdea – se sprijină una pe alta şi la un loc vin din Scripturi.

Apoi iarăşi vorbeşte despre rugăciune, zicând: ***„Iar Dumnezeul răbdării şi al mângâierii să vă dea vouă a gândi la fel unii pentru alţii, după Iisus Hristos"*** (15, 5). Fiindcă mai sus a spus despre cele ale lui Hristos, aducându-L drept exemplu, a adăugat apoi şi mărturia din Scripturi, arătând că împreună cu Scripturile tot Hristos este iarăşi Care dă şi răbdarea. De aceea a şi zis: „Iar Dumnezeul răbdării şi al mângâierii să vă dea aceeaşi să gândiţi între voi, despre Hristos", căci aceasta este adevărata dragoste, că ceea ce gândeşte sau cugetă cineva de El, aceeaşi să gândească şi de altul. Apoi, arătând că el nu cere dragostea oricum, a adăugat: „După Hristos Iisus", ceea ce în tot locul face, fiindcă este şi altă dragoste, care nu e după Hristos. Şi care este, în chip mai desluşit, câştigul celor spuse aici?

„Pentru ca toţi laolaltă şi cu o singură gură să slăviţi pe Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos" (15, 6). Nu zice simplu „cu o singură gură", ci încă porunceşte a o face aceasta şi cu un suflet. ***Ai văzut cum a unit trupul întreg la un loc, şi cum a încheiat vorba iarăşi cu doxologie, ceea ce mai cu seamă îi împinge la unire şi armonie?*** Şi mai departe iarăşi îi sfătuieşte tot cu acelaşi exemplu, zicând: ***„De aceea, primiţi-vă unii pe alţii, precum şi Hristos v-a***

primit pe voi, spre slava lui Dumnezeu” (15, 7).

Tot exemplul de mai sus este şi aici, iar câştigul negrăit, căci pe Dumnezeu mai cu seamă aceasta Îl slăveşte, ca noi să ne îngrădim unii pe alţii cu dragoste. Astfel, deci, ***când tu eşti învrăjbit cu fratele tău, chiar dacă te-a mâhnit cu ceva, şi dacă în sine-ţi cugeti că alungând mânia, tu prin aceasta slăveşti pe Stăpânul nostru, apoi atunci te vei împăca blând cu El; şi dacă nu o faci aceasta pentru fratele tău, fă-o cel puţin pentru Dumnezeu, sau, mai bine zis, pentru El să o faci mai întâi, căci şi Hristos a făcut totul pentru unirea şi buna înţelegere dintre noi, iar când vorbea cu Tatăl zicea: „Ca toţi să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine şi Eu întru Tine, aşa şi aceştia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis”*** (Ioan 17, 21).

Să ascultăm deci, şi să ne unim unii cu alţii, căci la aceasta Apostolul, sau mai drept vorbind Hristos, nu deşteaptă numai pe cei slabi şi neputincioşi, ci pe toţi, fără deosebire.

Chiar de ar voi cineva să te sfâşie, totuşi tu să nu-l sfâşii, şi nici să rosteşti acea vorbă aspră: „Dacă mă iubeşte, îl iubesc şi eu, iar dacă nu mă iubeşte pe mine ochiul cel drept, atunci îl scot pe el”, căci asemenea vorbe sunt ale lui Satan, vrednice de vameşi şi de micimea de suflet a celor ce necredincioşi. Tu însă, care eşti chemat spre o viaţă mai înaltă, şi care eşti înscris în ceruri, eşti răspunzător şi de legi mai înalte. Deci nu vorbi de acestea, ci chiar când el n-ar voi să te iubească, tu să-i arăţi mai mare dragoste, ca astfel să-l poţi atrage spre tine. Căci şi el este un mădular al trupului tău, iar când un mădular al trupului nostru se rupe prin vreo împrejurare oarecare, atunci noi facem tot ce ne stă în putinţă de a-l uni iarăşi cu restul trupului, şi atunci mai multă îngrijire avem de el.

Chiar şi plata ne va fi mai mare, dacă nevoind el a ne iubi, noi îl vom atrage spre noi, fiindcă dacă Hristos ne porunceşte de a chema la ospăţ pe cei ce nu pot să ne răsplătească, ca astfel să se mărească răsplata, apoi cu atât mai mult trebuie a face aceasta fiind vorba de dragoste. Dacă cel iubit de tine te iubeşte şi el, atunci el singur ţi-a întors plata, pe când dacă nu te iubeşte, el a făcut prin aceasta pe

Dumnezeu datornic către tine. Şi afară de aceasta, când el te iubeşte, nici nu are nevoie de vreo mare grabă sau de vreo mare favoare din partea ta, pe când dacă nu te iubeşte, atunci tocmai are nevoie de ajutorul tău. Deci cauza ajutorului nu o schimbă în cauza trândăviei tale, şi nici nu zice: ***„Deoarece este într-o stare rea, de aceea nu mă interesez de el", fiindcă starea lui cea rea nu este nimic altceva decât răcirea dragostei. Tu, însă, încălzeşte pe cel răcit!***

„Dar dacă el nu se încălzeşte?", zici tu. ***Ei bine, atunci tu stăruie în a-ţi face datoria ta. „Dar dacă el – zici – se strică şi mai mult?"***. Iată că şi atunci el îţi pricinuieşte o mai mare răsplată, şi tu dai o vie dovadă ca eşti adevărat urmaş al lui Hristos. Căci dacă semnul de distincţie al ucenicilor Lui este de a se iubi unii pe alţii, după cum zice: ***„Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenici ai Mei, dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii"*** (Ioan 13, 35), apoi a iubi până şi pe cei ce ne urăsc, poţi înţelege cât de mare virtute este. ***Şi stăpânul tău se ruga şi iubea pe cei ce-l urau, şi cu cât erau mai slabi şi neputincioşi, cu atât şi el se îngrijea de dânşii, şi strigă zicând: „Nu cei sănătoşi au nevoie de doctor, ci cei bolnavi"*** (Matei 9, 12), şi primea cu mulţumire de a sta la ospăţ cu vameşii şi cu păcătoşii, şi pe cât de mare necinste i-a făcut adunarea iudeilor, tot pe atât de mare cinste şi îngrijire a arătat el către ei, sau mai drept vorbind, chiar mai mult.

Pe El, deci, imită-l şi tu. A-L imita pe El nu este un lucru mic şi nebăgat în seamă, căci fără de aceasta nu poate plăcea lui Dumnezeu nici chiar cel ce-L mărturiseşte pe El, după cum zice şi Pavel. Să nu zici că „Sunt urât, şi de aceea nici eu nu iubesc", căci tocmai pentru aceasta eşti îndatorat a iubi. De altfel, nici nu este cu putinţă ca iubind pe cineva, să fii urât numaidecât de acela, ci chiar de ar fi cineva fiară sălbatică, tot iubeşte pe cei ce-l iubesc pe el. ***„Aceasta, zice, o fac şi păgânii şi vameşii"*** (Matei 5, 46). Deci dacă fiecare iubeşte pe cei ce-l iubesc, dar încă cel ce este iubit chiar şi după ce el a urât pe altul, cum să nu iubească? Aceasta deci arat-o, şi să nu încetezi niciodată de a zice aceste cuvinte: ***„Cu cât tu mă vei urî mai mult, cu atâta eu am să te iubesc mai mult!", şi atunci ai potolit orice ceartă şi ai împrăştiat orice răceală.***

Boala aceasta vine sau de la mândrie, sau de la răceală; însă puterea dragostei pe amândouă acestea le încălzeşte şi le vindecă. Nu vezi pe cei amorezaţi cum sunt pălmuiţi, scuipaţi, ocărâţi şi mii de alte rele pătimind de la acele femei de moravuri uşoare? Dar ce? Oare batjocorile acelea au slăbit amorul lor? Nicidecum, ci încă mai mult l-au aprins. Deşi poate acele femei de moravuri uşoare sunt dintr-un neam prost şi de dispreţuit, pe când cei ce pătimesc batjocori din partea lor sunt poate din părinţi buni, străluciţi şi cu multă cinste în lume, totuşi nimic din acestea nu-i poate slăbi în dragostea lor, nici nu-i poate depărta de amantele lor.

Oare nu trebuie să ne fie ruşine, că noi nu putem arăta nici măcar atâta dragoste aproapelui nostru, pe cât o arată cei amorezaţi către acele femei pierdute? Dragostea cea după Dumnezeu nu are la noi oare nici atâta putere, pe cât are amorul acela drăcesc? Şi nu înţelegi tu, că dragostea cea după Dumnezeu este cea mai puternică armă, contra diavolului? Nu vezi că demonul acela a stat de faţă, că a atras spre sine pe cel urât de tine şi că voieşte a-l dobândi de partea sa? Şi tu treci pe lângă el trădând premiul luptei? Căci fratele tău stă atunci în mijloc ca premiu, şi dacă tu sari în ajutorul lui, atunci ai câştigat cununa, iar dacă te-ai lenevit, atunci ai plecat neîncununat.

Aşadar, încetează de a mai spune acea vorbă satanică: „Dacă ochiul mă urăşte (adică, dacă cel mai de aproape al meu mă urăşte), nici eu nu pot să-l văd”. Nimic nu este mai urâcios ca această vorbă, deşi cei mai mulţi o ţin aceasta drept dovadă a unui suflet nobil; nimic nu este nai dobitocesc, nimic mai prostesc, nimic mai nebunesc. De ceea tocmai eu jelesc, căci cele ale răutăţii se cred ca virtute; că a fi înfumurat şi a dispreţui pe aproapele, se crede a fi ceva strălucit şi cinstit, ceea ce este cursa cea mai mare a diavolului, căci, atunci răutatea este îmbrăcată în haine de sărbătoare, şi de aceea cu greu dispare.

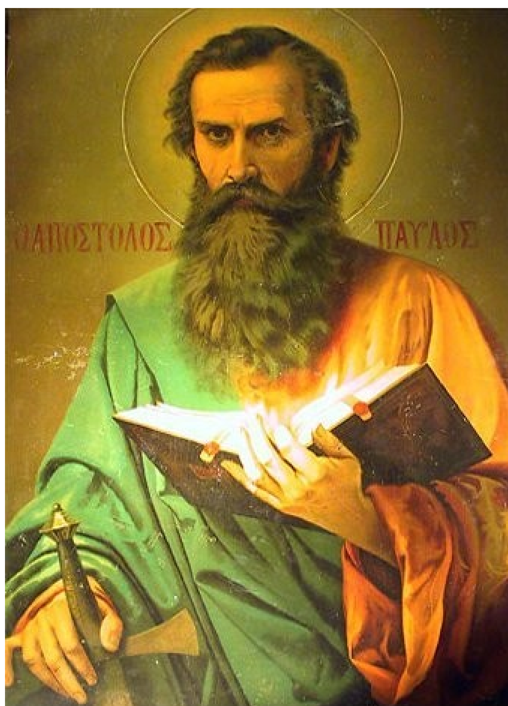
Pe mulţi am auzit chiar eu lăudându-se şi fălindu-se că ei nici nu se apropie măcar de cei ce i-au dispreţuit odată, deşi Stăpânul nostru se şi mândreşte pentru aceasta. ***De câte ori oamenii nu L-au batjocorit? De câte ori nu L-au dispreţuit? Şi cu toate acestea, El n-a încetat de a alerga în ajutorul lor. Aşadar nu spune că „Nu pot***

vedea în ochi pe cei ce mă urăsc", ci zi mai bine: „Nu pot să dispreţuiesc pe cei ce mă dispreţuiesc".Acest cuvânt este al ucenicului lui Hristos, iar celălalt este al diavolului. Acest cuvânt face pe oameni străluciţi şi slăviţi, pe când acela îi face spurcaţi şi neruşinaţi. De aceea admirăm noi pe Moise, căci Dumnezeu i-a zis: „Lasă-Mă dar acum să se aprindă mânia Mea asupra lor, să-i pierd", totuşi el n-a putut să-i dispreţuiască, deşi de multe ori îl dispreţuiseră, ci a răspuns lui Dumnezeu, zicând: ***„Rogu-mă acum, de vrei să le ierţi păcatul acesta, iartă-i; iar de nu, şterge-mă şi pe mine din cartea Ta, în care m-ai scris"*** (Ieşirea 32, 10, 32), căci el era prieten al lui Dumnezeu şi urmaş – adică imitator – al Său.

Deci să nu ne mândrim de cele de care trebuie tocmai să ne acoperim obrazul de ruşine, şi nici să vorbim vorbe de-ale destrăbălaţilor şi oamenilor josnici: „Ştiu eu cum să dispreţuiesc mii ca el!"; ci chiar de ar vorbi cineva aşa, noi să facem haz de el şi să-i astupăm gura, fiindcă el se mândreşte de cele de care ar trebui să se ruşineze. ***Şi ce spui tu? Răspunde-mi: batjocoreşti şi dispreţuieşti pe un om credincios, pe care Hristos nu l-a dispreţuit? Şi ce zic eu că nu l-a dispreţuit?*** *Când El nu numai că l-a iubit, deşi îi era duşman, şi spurcat, ci chiar a şi murit pentru el!* ***Hristos l-a iubit pe acela, cu toate răutăţile lui, şi a făcut atâtea pentru el, şi tu acum, când el a devenit frumos şi admirat, îl dispreţuieşti? Acum, când el este mădularul lui Hristos? Nu înţelegi ce spune aici? Nu simţi îndrăzneala cea mare ce o ai? El are cap pe Hristos; Hristos este pentru acesta şi masă, şi haină, şi viaţă, şi lumină, şi mire, şi totul. Şi tu îndrăzneşti a zice că îl dispreţuieşti? Ba încă zici că pe lângă acesta dispreţuieşti şi pe alţii?***

Opreşte-te, omule, şi încetează cu această nebunie! Cinsteşte pe fratele tău şi află că vorbele acestea sunt ale unui smintit şi nebun. ***Tu să spui dimpotrivă: „De m-ar dispreţui el de mii de ori, eu totuşi nu mă voi depărta de el". Cu chipul acesta vei câştiga şi pe fratele tău, iar în acelaşi timp şi în slava lui Dumnezeu vei vieţui, şi de bunurile vieţii viitoare te vei învrednici. Cărora fie ca noi cu toţii să ne învrednicim, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt se cuvine slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.***

Omilia XXVIII - Sfânta Scriptură e călăuza cea mai sigură a vieţii creştine

„Căci spun: Că Hristos S-a făcut slujitor al tăierii împrejur pentru adevărul lui Dumnezeu, ca să întărească făgăduinţele date părinţilor” (Romani 15, 8).

Iarăşi ne vorbeşte de îngrijirea lui Hristos, agăţându-se tot de acelaşi subiect şi arătându-ne câte a făcut Hristos pentru noi, iar nicidecum spre plăcerea Lui. Pe lângă acestea, apoi, mai evidenţiază şi o altă idee, anume că cei dintre neamuri sunt datori lui Dumnezeu de mai mari binefaceri. Deci, dacă ei sunt datori de mai mari binefaceri, apoi ar fi drepţi dacă ar suferi pe cei slabi dintre iudei. Fiindcă mai înainte s-a atins de dânşii cu multă putere, iar apoi, ca nu cumva aceasta să îngâmfe pe cei dintre neamuri, iarăşi le înfrânează mândria, arătând că bunurile hărăzite au fost acordate acelora din făgăduinţa dată de Dumnezeu părinţilor lor, pe când neamurilor numai din mila şi iubirea Lui de oameni. De aceea şi spune: **„Iar neamurile să slăvească pe Dumnezeu pentru mare mila Lui” (15, 9).**

Dar pentru ca să fie mai clare cele spuse aici, este bine a auzi din

nou aceste cuvinte, ca astfel să afli tu ce voieşte să zică: **„Că Hristos S-a făcut slujitor al tăierii împrejur pentru adevărul lui Dumnezeu, ca să întărească făgăduinţele date părinţilor”.** Aşadar ce înseamnă aceste vorbe? Făgăduinţa dată lui Avraam este aceea care zice: ***„Ţara aceasta o voi da urmaşilor tăi... şi se vor binecuvânta prin neamul tău toate popoarele pământului” (Facere 12, 7; 22, 18),*** însă după aceasta toţi cei din sămânţa lui Avraam au devenit răspunzători de pedeapsă. Legea călcată a adus mânie asupra lor, şi deci îi lipsea de făgăduinţa dată părinţilor lor. Dar venind Fiul lui Dumnezeu, a lucrat împreună cu Tatăl ca acele făgăduinţe să se adeverească. Astfel că împlinind toată Legea (între ale cărei porunci era şi tăierea împrejur), iar prin moartea Lui pe cruce izbăvindu-i de blestemul pentru călcarea ei, n-a lăsat ca făgăduinţa să cadă. Deci când Apostolul zice: ***„slujitor al tăierii împrejur”, aceasta înseamnă: venind Hristos şi împlinind toată Legea, fiind tăiat împrejur şi fiind şi sămânţa lui Avraam după trup, a dezlegat blestemul, a pus capăt mâniei lui Dumnezeu şi i-a făcut vrednici pe cei ce urmau a primi făgăduinţa, de îndată ce fuseseră izbăviţi de ceea ce îi împiedicase.”*** Şi ca să nu zică cei ce învinovăţeau pe alţii pentru nepăzirea Legii: „Dar cum de S-a tăiat împrejur Hristos şi a păzit toată Legea?”, iată că Apostolul întoarce cuvântul la ceea ce este cu totul contrar. „N-a făcut aceasta – zice – pentru ca Legea să rămână, ci pentru a o dezlega, pentru a o desfiinţa, iar pe tine să te scape de blestemul cel vechi şi să te elibereze cu totul de puterea ei. Fiindcă tu ai călcat Legea, de aceea El a împlinit-o, iar nu ca şi tu să o împlineşti, ci ca El să întărească sau să adeverească făgăduinţele date părinţilor, pe care Legea le făcea să cadă, arătându-te pe tine îndepărtat şi nevrednic de moştenire. Astfel, deci, şi tu te-ai mântuit după har, căci şi tu erai scos afară şi depărtat. Deci nu te împotrivi, nici te certa ţinându-te cu încăpăţânare de Lege, fără nici un temei, fiindcă Legea te-ar fi scos cu totul din făgăduinţă, dacă n-ar fi pătimit Hristos atâtea pentru tine. Şi a El pătimit acestea toate nu doar pentru că tu erai vrednic de mântuire, ci pentru ca să se adeverească întocmai cuvintele lui Dumnezeu”.

Apoi, ca nu cumva aceasta să-l îngâmfe pe cel dintre neamuri, zice: **„Iar neamurile să-L slăvească pe Dumnezeu pentru mare mila Lui”.** Ceea ce el spune aici, aceasta înseamnă: iudeii cel puţin au avut cu dânșii făgăduinţele, deşi au fost nevrednici; tu, însă, nici măcar

aceasta nu ai avut, ci te-ai mântuit numai prin iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Deşi chiar iudeilor nu li s-ar fi îndeplinit nimic mai mult din acele făgăduinţe, dacă nu ar fi venit Hristos, cu toate acestea Apostolul, pentru ca să-i amestece la un loc cu neamurile şi să-i oprească de a se scula contra celor slabi, le aduce aminte de făgăduinţe. Despre neamuri zice că s-au mântuit numai prin milă, şi de aceea ar fi drepţi dacă L-ar slăvi pe Dumnezeu. Slăvirea lui Dumnezeu stă în a se uni oamenii la un loc, a-L lăuda pe El într-un cuget şi într-un duh, a fi îngăduitor celui mai slab şi a nu trece cu vederea mădularul rupt din trup.

Apoi adaugă şi mărturii, prin care se arată că trebuie a se uni iudeul cu elinul: ***„precum este scris: «Pentru aceasta Te voi lăuda între neamuri şi voi cânta numele Tău».*** Şi iarăşi zice Scriptura: ***«Veseliţi-vă, neamuri, cu poporul Lui».*** Şi iarăşi: ***«Lăudaţi pe Domnul toate neamurile; lăudaţi-L pe El toate popoarele».*** **Şi** iarăşi Isaia zice: **«Şi se va arăta rădăcina lui Iesei, Cel care Se ridică să domnească peste neamuri; întru Acela neamurile vor nădăjdui»" (15, 9-12).** Toate acestea le-a pus înaintea lor, arătând că ei trebuie să se unească şi să slăvească pe Dumnezeu, şi în acelaşi timp înfrânând pe cel dintre iudei, ca să nu se mândrească şi să nu se ridice asupra neamurilor, căci toţi proorocii îl împiedică de la aceasta, iar pe cel dintre neamuri îl îndeamnă a fi cumpătat, arătând că el este răspunzător de un mai mare har.

După aceea iarăşi încheie vorba cu rugăciune, zicând: **„Iar Dumnezeul nădejdii să vă umple pe voi de toată bucuria şi pacea în credinţă, ca să prisosească nădejdea voastră, prin puterea Duhului Sfânt (15, 13),** ***adică: izbăviţi-vă de orice inimă rea aveţi unul contra altuia, şi să nu vă lăsaţi a fi doborâţi de ispită, căci aceasta înseamnă „ca să prisosească nădejdea voastră".*** Obârşia tuturor bunurilor este nădejdea, însă ea nu vine decât de la Duhul Sfânt, şi nu oricum, ci numai atunci vine când şi noi facem cele ce suntem datori a face. De aceea zice Apostolul: „în credinţă", căci numai aşa veţi putea să vă umpleţi de bucurie, dacă veţi crede şi veţi nădăjdui. Şi nu zice numai „dacă veţi nădăjdui", ci: „ca să prisosească nădejdea voastră"; şi aşa că nu numai că veţi găsi mângâiere în necazuri, dar veţi avea chiar şi bucurie mare, prin prisosinţa credinţei şi a bunei nădejdi.

„Numai aşa – zice – veţi putea atrage spre voi pe Duhul Sfânt, şi numai venind Duhul Sfânt peste voi, veţi putea păstra toate cele bune”.

După cum hrana întreţine viaţa noastră, şi prin ea trupul nostru este orânduit, tot aşa şi dacă vom avea fapte bune, vom avea cu noi pe Duhul Sfânt; şi când avem cu noi pe Duhul Sfânt, vom avea şi fapte bune. Şi din contră: dacă nu avem fapte bune, Duhul Sfânt pleacă de la noi, iar dacă rămânem pustii de Duhul Sfânt, atunci şi în fapte vom şchiopăta. Când Duhul Sfânt fuge de la noi, atunci vine în locul lui duhul cel necurat, iar dovada o avem cu Saul. „Şi de ce – zici tu – nu ne înfierbântă şi pe noi ca şi pe acela?”. Dar pe noi ne înfierbântă în alt fel: ne înfierbântă prin faptele cele rele. Deci avem nevoie de harpa lui David ca să cântăm sufletului nostru sfintele cântări, atât cele cântate de Sfântul Duh, cât şi cele izvorâte din faptele cele bune; iar dacă vom face numai una din acestea două, atunci auzind cântarea, noi războim prin faptele noastre pe cel ce ne cântă, după cum făcea Saul, şi atunci doctoria ne va fi spre osândă, iar furia diavolului va deveni încă şi mai sălbatică. Mai înainte de a auzi cântarea se temea diavolul, ca nu cumva noi, auzind-o, să devenim mai buni; dar dacă şi după ce am auzit-o noi rămânem tot aceiaşi ca şi mai înainte, apoi atunci el scapă şi de acea frică, ţinându-se ca un biruitor.

Deci să cântăm cântarea cea din fapte, ca astfel să depărtăm de la noi păcatul, care e cu mult mai cumplit decât demonul; pentru că demonul nu ne poate lipsi de ceruri numaidecât, ci câteodată el chiar conlucrează cu cel ce este treaz, pe când păcatul ne duce de-a dreptul la pierzanie. Păcatul este un demon al voinţei noastre, este o pornire nemăsurată spre rău, şi de aceea nu poate avea nici milă de partea sa, nici iertare. Aşadar să cântăm sufletului nostru, care se găseşte în nişte astfel de împrejurări, şi din celelalte Sfinte Scripturi, dar şi din cântările fericitului David. Să cânte gura şi să se înveţe mintea! Şi acest lucru nu este mic, căci dacă vom deprinde limba a cânta, atunci se va ruşina sufletul când ar voi să acţioneze contrar limbii. Dar nu numai acest bun îl vom câştiga, ci încă vom mai şti şi altele multe, care ne interesează pe noi, căci ***în Scripturi ni se vorbeşte de cele prezente şi de cele viitoare, de cele văzute şi nevăzute ale zidirii lui Dumnezeu.***

- ✓ *Aşa, de pildă, dacă ai voi să ştii despre cer, dacă el va rămâne aşa*

cum se găsește, sau se va schimba, iată că Scriptura îți va răspunde lămurit, zicându-ți: ***„Acelea vor pieri, iar Tu vei rămâne și toți ca o haină se vor învechi și ca un veșmânt îi vei schimba și se vor schimba" (Psalmul 101, 27).***

- ✓ *Tot acolo vei găsi spunându-se și despre felul sau forma cerurilor, căci zice:* ***„Cel ce întinzi cerul ca un cort" (Psalmul 103, 3).***
- ✓ *Dacă ai voi să știi și despre ceea ce este deasupra cerului, iarăși îți va spune:* ***„Cel ce acoperi cu ape cele mai de deasupra ale lui" (Psalmul 103, 3).***
- ✓ *Dar nu stă numai aici, ci încă îți vorbește și despre lățimea și înălțimea cerului, arătând că amândouă acestea sunt deopotrivă în măsura lor, căci zice:* ***„Pe cât sunt de departe răsăriturile de la apusuri, depărtat-a de la noi fărădelegile noastre. Cât este departe cerul de pământ, atât este de mare mila Lui, spre cei ce se tem de El (Psalmul 102, 12, 77).***
- ✓ *De ai voi să cunoști temeliile pământului, nici acestea nu ți le va ascunde fericitul David, ci îl vei auzi cântându-ți și zicând:* ***„Acesta pe mări l-a întemeiat pe el" (Psalmul 23, 2).***
- ✓ *De cumva ai dori să știi de unde vin cutremurele de pământ, tot el te va izbăvi de această neștiință zicând:* ***„Cel ce caută spre pământ, și-l face pe el de se cutremură" (Psalmul 103, 33).***
- ✓ *Voiești poate să cunoști care este trebuința de noapte, adică pentru ce este făcută noaptea? Apoi și aceasta o vei afla tot de la el, zicând:* ***„Pus-ai întuneric și s-a făcut noapte, când vor ieși toate fiarele pădurii" (Psalmul 103, 21).***
- ✓ *Voiești să cunoști la ce folosesc munții? Tot el îți va răspunde zicând:* ***„Munții cei înalți adăpost cerbilor" (Psalmul 103, 19).***
- ✓ *De ce sunt stâncile?* ***„Stâncile scăpare iepurilor" (Psalmul 103, 19).***
- ✓ *De ce sunt făcuți copacii câmpului?* ***„Acolo, zice, păsările își vor face cuib" (Psalmul 103, 18).***
- ✓ *De ce sunt izvoarele prin pustietăți?* ***„Adăpa-se-vor toate fiarele câmpului, peste acelea păsările cerului vor locui (Psalmul 103, 12, 13).***
- ✓ *De ce este făcut vinul? Nu ca să-l bei, căci pentru aceasta era de ajuns apa, ci ca să te veselești.* ***„Vinul, zice, veselește inima omului" (Psalmul 103, 16),*** *iar aflând tu aceasta, vei ști până la*

ce punct să întrebuinţezi vinul.

- ✓ *Cum se hrănesc păsările şi fiarele sălbatice? Vei auzi tot pe David zicând:* ***„Toate către Tine aşteaptă ca să le dai lor hrană la bună vreme" (Psalmul 103, 28).***
- ✓ *De vei întreba de ce sunt animalele, El îţi va răspunde că sunt făcute pentru tine.* ***„Cel ce răsări iarbă dobitoacelor, zice, şi verdeaţă spre slujba oamenilor" (Psalmul 103, 15).***
- ✓ *Care este trebuinţa de lună? Ascultă-l tot pe dânsul zicând:* ***„Făcut-ai luna spre vremi" (Psalmul 103, 20).***
- ✓ *Cum că toate cele văzute şi nevăzute sunt făcute de Dânsul, şi aceasta a arătat-o lămurit, zicând:* ***„Că El a zis si s-au făcut, El a poruncit şi s-au zidit" (Psalmul 32, 9).***
- ✓ *Şi cum că va fi dezlegarea morţii, şi aceasta ne învaţă, zicând:* ***„Dumnezeu va izbăvi sufletul meu din mâna iadului" (Psalmul 48, 16).***
- ✓ *Cum s-a făcut trupul nostru? Şi aceasta o spune încă:* ***„Adusu-şi-a aminte că ţărână suntem" (Psalmul 102, 14).***
- ✓ *Şi unde oare se întoarce iar?* ***„Lua-vei duhul lor, zice, şi se vor sfârşi, şi în ţărână se vor întoarce" (Psalmul 103, 30).***

Şi de ce toate acestea?

Pentru tine, căci zice: ***„Cu mărire şi cu cinste l-ai încununat pe el, pusu-l-ai pe dânsul peste lucrul mâinilor Tale" (Psalmul 8, 5, 6).***

- ✓ ***Oare noi, oamenii, avem ceva în comun cu îngerii?*** *Şi aceasta ne-o spune, cântând astfel:* ***„Micşoratu-l-ai pe dânsul cu puţin faţă de îngeri" (Psalmul 8, 5).***
- ✓ *Despre dragostea lui Dumnezeu, îl vei auzi tot pe el zicând:* ***„În ce chip miluieşte tatăl pe fii, aşa a miluit Domnul pe cei ce se tem de El" (Psalmul 102, 13).***
- ✓ *Ne vorbeşte până şi de cele ce vor urma după trecerea noastră de aici, şi despre sfârşitul cel netulburat:* ***„Întoarce-te, suflete al meu, la odihna ta, zice, că Domnul ţi-a făcut ţie bine" (Psalmul 114, 7).***
- ✓ *De ce sunt făcute cerurile? Şi aceasta îţi spune, zicând:* ***„Cerurile spun slava lui Dumnezeu" (Psalmul 18, 1).***

- ✔ *De ce s-a făcut noaptea şi ziua? Nu numai ca ele să se arate şi să se odihnească iarăşi, ci ca să ne şi înveţe pe noi, după cum zice:* ***„Ziua zilei spune cuvânt, şi noaptea nopţii vesteşte ştiinţă. Nu sunt graiuri, nici cuvinte, ale căror glasuri să nu se audă" (Psalmul 18, 2, 3).***
- ✔ *Cum înconjoară marea pământul?* ***"Adâncul ca haină este îmbrăcămintea lui" (Psalmul 103, 7),*** *cum zice textul evreiesc.*

Făcând început prin cele vorbite până acum, voi veţi şti şi toate celelalte, ca de pildă: cele pentru Hristos, cele pentru înviere, cele pentru viaţa viitoare, cele pentru odihna cea veşnică, cele pentru osândă, cele pentru viaţa morală, cele pentru dogme; şi, în fine, veţi găsi cartea Psalmilor plină de mii de alte bunătăţi.

— De vei cădea în oarecare ispite, aici vei găsi o mare mângâiere.

— De cumva vei cădea în păcate, tot în această carte vei găsi mii de leacuri.

— De vei ajunge în sărăcie sau în strâmtorare, uitându-te în această carte, vei vedea multe limanuri de scăpare.

— De eşti drept, multă siguranţă găseşti în ea, iar de eşti păcătos, multă mângâiere.

— De eşti drept, şi totuşi pătimeşti rele, îl vei auzi tot pe fericitul David cântând şi zicând: ***„Că pentru Tine suntem ucişi toată ziua, socotiţi am fost ca nişte oi de junghiere"*** *şi* ***„Aceste toate au venit peste noi, şi nu Te-am uitat" (Psalmul 43, 24, 19).*** *De cumva poate te-au îngâmfat succesele tale, îl vei auzi spunând:* ***„Să nu intri la judecată cu robul Tău, că nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta" (Psalmul 142, 2),*** *şi de îndată te vei smeri.*

— Chiar de ai fi păcătos şi deznădăjduit în sine-ţi, îl vei auzi tot pe el spunând necontenit: ***„O, de I-aţi auzi glasul care zice: Să nu vă învârtoşaţi inimile voastre, ca în timpul cercetării, ca în ziua ispitirii în pustiu" (Psalmul 94, 8, 9),*** *şi îndată te vei ridica şi vei scăpa de deznădejde.*

— De cumva ai diademă (coroană împărătească) pe cap, şi pentru aceasta cugeţi lucruri mari, tot de la el vei afla că: ***„Nu se mântuieşte împăratul cu oştire multă şi uriaşul nu se va mântui cu mulţimea tăriei lui" (Psalmul 32, 16),*** *şi vei putea să devii cumpătat.*

— De cumva eşti bogat şi slăvit, iarăşi îl vei auzi cântând: ***„Ei se***

încred în puterea lor și cu mulțimea bogăției lor se laudă” (Psalmul 48, 6), *și că:* ***„Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului” (Psalmul 102, 15),*** *și că:* ***„Nu se va pogorî cu el slava lui” (Psalmul 48, 18),*** *și atunci nimic nu vei mai crede că este mare pe pământ. Când slava și stăpânirea, care se cred cele mai strălucite dintre toate bunurile, sunt atât de josnice și de disprețuit, atunci care ar putea fi vrednică de cuvânt?*

— Poate că ai căzut în vreo tristețe? Ascultă ce spune: ***„Pentru ce ești mâhnit, suflete al meu, și pentru ce mă tulburi? Nădăjduiește în Dumnezeu, că-L voi lăuda pe El” (Psalmul 41, 6, 7).***

— Dar poate că vezi în lumea aceasta pe mulți, care deși nevrednici, totuși progresează și le merge bine? Ascultă-l ce spune: ***„Nu râvni la cei ce viclenesc, zice, nici nu urma pe cei ce fac fărădelegea. Căci ca iarba curând se vor usca și ca verdeața ierbii degrabă se vor trece” (Psalmul 36, 1, 2).***

— Vezi poate și pe cei drepți osândiți la un loc cu cei păcătoși? Ascultă-l ce spune, că nu este aceeași cauză: ***„Multe sunt, zice, bătăile păcătosului” (Psalmul 31, 11),*** *și iarăși* ***„Moartea păcătoșilor este cumplită” (Psalmul 33, 20),*** *și iarăși:* ***„Scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioșilor Lui” (Psalmul 115, 6).***

Acestea zi-le întruna, de aici învață, căci fiecare din aceste vorbe este un noian nemărginit de cugetări. Noi, însă, trecem peste ele oricum; dar dacă am voi să le examinăm cu exactitate, am găsi în fiecare din ele o mare bogăție. Dar acum, chiar și din cele spuse, este cu putință a ne izbăvi de patimile ce stau în preajma noastră, căci când Scriptura nu ne lasă de a pizmui pe altul, nu ne lasă de a ne întrista fără nici un folos, când ne spune să nu credem că bogăția este ceva folositor, și să nu credem că este vreun lucru mare sărăcia, sau întristarea, sau chiar însăși viața noastră, apoi atunci ea este aceea care ne poate izbăvi de toate patimile.

Pentru toate acestea, să mulțumim lui Dumnezeu, și să ne folosim de acest tezaur neprețuit, ***„ca prin răbdarea și mângâierea, care vin din Scripturi, să avem nădejde” (Romani 15, 4),*** și atunci ne vom bucura și de bunurile viitoare. Cărora fie a ne învrednici cu toții, prin harul și iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care și cu Care se cuvine slavă Tatălui și Sfântului Duh, acum și pururea

şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia XXIX - Cum trebuie să fie un dascăl adevărat

„Şi, fraţii mei, sunt încredinţat eu însumi despre voi, că şi voi sunteţi plini de bunătate, plini de toată cunoştinţa, putând să vă povăţuiţi unii pe alţii” (Romani 15, 14).

A zis mai sus: „întrucât sunt Apostolul neamurilor, slujba mea o slăvesc”, iar după aceea a spus: „nu cumva oare te va cruţa pe tine?”, şi încă: „nu fiţi înţelepţi întru voi înşivă”, şi: „tu cine eşti, care judeci pe

fratele tău?", şi iarăşi: „tu cine eşti care judeci pe sluga străină?", şi altele multe, care sunt mai însemnate decât acestea.

Deci fiindcă în multe locuri el a făcut cuvântul să li se pară aspru şi supărător, apoi la urmă îi mângâie, şi ceea ce zicea la începutul epistolei, aceeaşi zice şi acum când e pe cale de a o sfârşi. La începutul epistolei zicea: ***„Mulţumesc întâi Dumnezeului meu, prin Iisus Hristos, pentru voi toţi, fiindcă credinţa voastră se vesteşte în toată lumea"*** (1, 8)", iar aici zice: „încuviinţat eu însumi despre voi, că şi voi sunteţi plini de bunătate, plini de toată cunoştinţa, putând să vă povăţuiţi unii pe alţii", ceea ce este mai însemnat decât vorbele de mai sus. Şi nu zice: „am auzit", ci „sunt încuviinţat", adică „sunt convins" şi nu am nevoie de a afla de la altul; şi zice: „eu însumi", adică: „chiar eu, care vă cert, chiar eu care vă învinovăţesc".

„Că sunteţi plini de bunătate", zice. Aceasta o spune faţă de înfruntarea făcută cu puţin mai înainte, ca şi cum pare că le-ar zice: „nu v-am înfruntat doar ca pe nişte oameni cruzi, şi nici nu v-am spus ca unor oameni urâtori de fraţi, ca să primiţi pe cei slabi şi neputincioşi, să nu-i lăsaţi, nici să stricaţi lucrul lui Dumnezeu, fiindcă ştiu că sunteţi plini de bunătate". Prin această expresie, mi se pare că el numeşte întreaga virtute. Şi n-a zis „aveţi", ci „sunteţi plini". Dar şi ceea ce urmează este tot de aceeaşi putere, căci zice: „plini de toată cunoştinţa". ***De ce atunci, dacă erau iubitori, nu ştiau a se purta cu cei ce-i iubeau?*** De aceea a adăugat: ***„de toată ştiinţa, putând şi unii pe alţii a vă învăţa"***, ***adică nu numai a afla, ci şi a învăţa.***

„Şi v-am scris, fraţilor, mai cu îndrăzneală, în parte" (15, 15). Vezi înţelepciunea lui Pavel; vezi umilinţă la el, cum, după ce prin cele dinainte le-a dat o lovitură grea, şi a reuşit în ceea ce voia, la urmă iarăşi face uz de blândeţe. Era poate de ajuns ca şi fără cele spuse aici să le slăbească mândria; era poate prisoselnic ca să le mai spună că le-a scris cu îndrăzneală, însă acesta este obiceiul lui. Aceasta o face şi în epistola adresată evreilor, cărora le zicea: ***„Despre voi, iubiţilor, deşi vorbim astfel, suntem încredinţaţi de lucruri mai bune şi aducătoare de mântuire"*** (Evrei 6, 9). Şi corintenilor scriindu-le, zicea: ***„Fraţilor, vă laud că în toate vă aduceţi aminte..."*** (I Corinteni 11, 2). Şi galatenilor le spunea: ***„Am încredere în voi, întru Domnul,***

că nimic altceva nu veţi cugeta” (Galateni 5, 10), şi, în fine, prin toate epistolele ar putea găsi cineva o asemenea fel de a spune; aici însă este mai bine dezvoltat, fiindcă mulţi dintre ascultători erau în demnităţi înalte, aşa că era nevoie să le înfrunte cugetele adeseori îngâmfate, ca astfel nu numai să nu se întărească această patimă printre ei, ci chiar să slăbească cu desăvârşire, pentru care şi întrebuinţează felurite mijloace. De aceea şi aici zice: „mai cu îndrăzneală am scris vouă”. Şi nu a rămas doar la aceste spuse, ci a adăugat: „în parte”, adică puţin de tot. Şi nici aici nu s-a oprit, ci mai spune: „ca să vă amintesc”. Şi n-a zis: „învăţându-vă” sau „amintindu-vă [ajnamimnhvskwn]”, ci ejpanamimnhvskwn, adică „aducându-vă amănunţit aminte” de ceva mic şi nebăgat în seamă.

Ai văzut acum ce fel este sfârşitul exordiului? După cum acolo zicea: „credinţa voastră se vesteşte în toată lumea”, tot aşa şi la sfârşitul epistolei, unde zice: ***„Că ascultarea voastră este cunoscută de toţi”*** (Romani 16, 19). Şi după cum începând epistola zicea: ***„Doresc mult să vă văd ca să vă împărtăşesc vreun dar duhovnicesc, spre întărirea voastră”*** (Romani 1, 11), tot aşa zice şi aici, prin expresia „ca să vă aduc aminte”. Aşadar, pogorându-se de pe tronul lui de dascăl, şi acolo ca şi aici el le vorbeşte ca la nişte fraţi deopotrivă cinstiţi, ceea ce mai ales este de datoria dascălului adevărat, ca să-şi varieze cuvântul, spre folosinţa ascultătorilor.

Priveşte, deci, cum zicând el: „mai cu îndrăzneală, v-am scris” şi: „în parte, ca să vă amintesc”, nu s-a mulţumit numai cu atâta, ci făcându-şi vorba mai smerită, a adăugat: „despre harul ce mi-a fost dat de Dumnezeu”, ceea ce spunea şi la începutul epistolei, când zicea: „Că dator sunt” (Romani 1, 14), ca şi cum pare că ar fi zis: ***„Nu am răpit această cinste cu de la sine-mi putere, şi nici n-am alergat eu întâi spre ea, ci Dumnezeu a poruncit aşa, şi aceasta după har, iar nicidecum că aş fi fost rânduit după vrednicie. Deci nu vă întărâtaţi, căci nu eu mă răscol asupra voastră, ci Dumnezeu este Care-mi porunceşte aşa”.*** Şi după cum acolo zicea: „Căruia slujesc întru Evanghelia Fiului Său”, tot aşa şi aici: „Prin harul ce mi-a fost dat de la Dumnezeu ”, după care adaugă imediat: ***„ca să fiu slujitor al lui Iisus Hristos la neamuri, slujind Evanghelia lui Dumnezeu”*** (15, 16).

După ce dă dovada cea mai mare a celor spuse, el îşi întoarce cuvântarea la ceva mai însemnat, căci nu spune simplu „slujbă”, ca la început, ci „slujbă sfântă”. ***„Aceasta – zice – este preoţia mea, aceasta este slujba mea cea sfântă, ca eu să propovăduiesc şi să vestesc Evanghelia lui Dumnezeu, şi această propovăduire eu o aduc Lui ca jertfă. Nimeni nu ar putea să învinovăţească pe preotul, care lucrează ca să aducă lui Dumnezeu jertfa fără de prihană”.*** Acestea le zicea, pe de-o parte ca să înaripeze cugetele lor, arătând ce fel de jertfă sunt ei, iar pe de altă parte apărându-se pentru cele ce le-a fost zis, căci aşa i s-a poruncit. ***„Că arma mea – zice – este Evanghelia, este cuvântul propovăduirii. Şi cauza nu este ca eu să mă slăvesc, ca eu să mă arăt strălucit, ci «ca să fie jertfa neamurilor bine primită, sfinţită întru Duhul Sfânt»”, adică spre a primi sufletele celor învăţaţi propovăduirea Evangheliei. „Nu doar pentru că Dumnezeu m-a cinstit pe mine încredinţându-mi această slujbă, ci pentru că S-a îngrijit de voi”.***

Şi cum ar putea fi bine primiţi? „Întru Duhul Sfânt”, zice. Nu este nevoie numai de credinţă, ci şi de o viaţă duhovnicească, pentru ca astfel să putem ţine pe Duhul Ce ni s-a dat odată. Căci la noi nu mai sunt acum lemne şi foc, nu mai este altar şi cuţit de jertfă, ci Duhul lui Dumnezeu, Duhul Sfânt. ***„De aceea – zice – toate le fac ca să nu se stingă focul Duhului, căci aceasta mi s-a poruncit”. Dar de ce le spui acestea celor care n-au trebuinţă? „Tocmai pentru aceasta – zice – le spun, nu ca să-i învăţ, ci ca să le aduc aminte. După cum preotul prezintă focul arzând, spre a mişca pe cei de faţă, aşa şi eu vă aţâţ, vă deştept bunăvoinţa voastră”.*** Şi bagă de seamă că el n-a spus „ca să fie jertfa voastră”, ci „prinosul neamurilor”; şi când zice „prinosul neamurilor”, el numeşte prin aceste vorbe întreaga lume, pământul şi marea, potolindu-le pornirile pătimaşe ale cugetelor, ca să nu nesocotească – adică să nu creadă că este nedemn de ei – de a avea de dascăl al lor pe cel ce este hotărât a merge până la marginile lumii, ceea ce zicea şi la începutul epistolei: ***„Dator sunt şi elinilor, şi barbarilor, şi învăţaţilor, şi neînvăţaţilor”*** (Romani 1, 14).

„Aşadar, în Hristos Iisus am laudă, în cele către Dumnezeu” (15, 17). Fiindcă mai sus n-a fost smerit foarte tare înaintea lor, acum iarăşi înalţă cuvântul; iar aceasta o face pentru ei, ca să nu se arate

cumva vrednic de dispreţul lor. Dar şi atunci când cu temei se înalţă pe sine, el îşi aminteşte, de obiceiul său, zicând: „am laudă”, adică: „eu unul mă laud nu în mine însumi, şi nici în râvna noastră, ci în harul lui Dumnezeu”.

„Căci nu voi cuteza să spun ceva din cele ce n-a săvârşit Hristos prin mine, spre ascultarea neamurilor, prin cuvânt şi prin faptă, prin puterea semnelor şi a minunilor, prin puterea Duhului Sfânt” (15, 18-19). ***„Nici nu poate spune cineva – zice – că vorbele mele sunt din mândrie, căci ca simbol al slujbei mele celei sfinte, şi al hirotoniei mele, eu multe dovezi am a vă arăta. Nu mantie lungă [podhvrh"], nici clopoţei pe ea – după cum aveau arhiereii cei din vechime – şi nici mitră [kivdari"], ci semne şi minuni cu mult mai înfricoşate decât toate acestea. Şi nici nu se poate zice că mi s-a încredinţat această slujbă şi eu n-am făcut ceea ce mi s-a poruncit; sau, mai bine zis, nu eu am făcut, ci Însuşi Hristos. De aceea mă şi laud, şi nu pentru fapte oarecare, ci pentru cele duhovniceşti. Aceasta este ceea ce zic: «întru cele ce sunt către Dumnezeu». Eu am săvârşit lucrul pentru care am fost trimis, şi cuvintele mele nu sunt de laudă deşartă, iar aceasta o dovedesc minunile şi ascultarea neamurilor. Că nu vreau să cutez a zice ceva din cele ce n-a lucrat Hristos prin mine, spre ascultarea neamurilor, cu cuvântul şi cu fapta, întru puterea semnelor şi a minunilor, întru puterea Duhului lui Dumnezeu”.***

Ai văzut cum se grăbeşte de a arăta că totul este al lui Dumnezeu şi nimic al său? „Nu eu sunt care vorbesc, zice, sau fac ceva, sau săvârşesc minuni, ci totul face Dumnezeu, totul Duhul Sfânt”. Acestea le spune ca să arate şi demnitatea Duhului. Ai văzut cum acestea sunt mai minunate şi mai înfricoşate decât cele din Legea veche, ca de pildă jertfa şi cele puse înainte? Când el zice: „prin cuvânt şi prin faptă, prin puterea semnelor şi a minunilor”, aceasta o spune: învăţătura despre Împărăţia Cerurilor, despre faptele credinţei, despre morţii cei înviaţi, despre demonii cei alungaţi, despre orbii cei vindecaţi, despre şchiopii cei îndreptaţi, şi toate celelalte minuni pe care le-a lucrat Duhul Sfânt prin noi. Şi fiindcă toate acestea erau mai mult decât o părere a sa, apoi ca o dovadă palpabilă de adevăr arată mulţimea ucenicilor, pentru care a şi adăugat: ***„Aşa încât de la***

Ierusalim şi din ţinuturile de primprejur, până în Iliria, am împlinit propovăduirea Evangheliei lui Hristos".

Aşadar el numără aici şi oraşe, şi ţări, şi neamuri, şi popoare, şi nu numai pe cei de sub stăpânirea romanilor, ci şi pe cei de sub barbari. „Să nu-mi spui numai de calea Feniciei şi a Siriei, a Ciliciei şi a Capadociei, ci preţuieşte-le şi pe cele din părţile de dinapoi, ca ale saracinilor, perşilor şi armenilor, şi ale altor barbari". De aceea a şi zis el: „de primprejur", ca nu care cumva să mergi numai pe drumul drept, ci să treci cu cugetul şi prin Asia de miazăzi. Şi ca un vifor de minuni, printr-un singur cuvânt: „prin puterea semnelor şi a minunilor", el a trecut peste tot locul. Tot aşa şi prin expresia „de primprejur" el a trecut şi peste oraşe mari, peste neamuri şi ţări, căci pe toate le-a concentrat în această expresie. Aşadar, departe era el de orice mândrie, iar acestea le spunea numai pentru ei, ca să nu cugete lucruri mari de mândrie.

Începând epistola, zicea el: ***„ca să am roadă şi întru voi, precum şi întru celelalte neamuri"***, iar aici el vorbeşte de preoţie. Fiindcă mai înainte le-a grăit foarte aspru, de aceea aici mai limpede le arată şi puterea ce o avea asupra lor. De aceea acolo el zice simplu: „precum şi întru celelalte neamuri", pe când aici arată întregul loc pe unde s-a propovăduit Evanghelia, aşa că din toate părţile el are grijă de a le reteza mândria şi a le înfrâna cugetele. Şi ia aminte că el n-a spus pur şi simplu că a propovăduit Evanghelia, ci că „am împlinit propovăduirea Evangheliei lui Hristos".

„Râvnind astfel să binevestesc acolo unde Hristos nu fusese numit, ca să nu zidesc pe temelie străină..." (15, 20). Iată aici o altă exagerare în vorbă, că nu numai a binevestit şi a convins pe atâţia, ci încă nici nu s-a dus măcar pe la cei învăţaţi deja de alţii. Atât de departe era el de a se arunca asupra ucenicilor învăţaţi, şi a face aceasta pentru slava sa, încât el caută să înveţe pe cei ce nu auziseră de Hristos. Nici n-a zis: „unde nu au crezut", ci „unde nici nu s-a numit Hristos", ceea ce e mai mult. Şi pentru ce a făcut el aşa? „Ca să nu zidesc, zice, pe temelie străină". ***Acestea spunându-le, el se arată a fi cu totul străin de orice slavă deşartă, şi-i înştiinţează că el s-a hotărât a le scrie nu împins de dragoste către slava deşartă, sau***

pentru cinstea cea din partea lor, ci ca unul ce-şi împlineşte slujba sa, ca săvârşind o lucrare sfinţită, ca dorind mântuirea lor.

După aceea arată şi proorocia care s-a împlinit, zicând: ***„Ci precum este scris: «Cărora nu li s-a vestit despre El, aceia Îl vor vedea; şi cei ce n-au auzit Îl vor înţelege»"*** (15, 21). Ai văzut cum el aleargă acolo unde este mai mult necaz, unde sudoarea e mai mare?

„De aceea am şi fost împiedicat, de multe ori, ca să vin la voi" (15, 22). Acum tu gândeşte-te cum el iarăşi concepe sfârşitul epistolei la fel ca şi începutul ei; căci începând epistola zicea: „Că de multe ori m-am gândit ca să vin la voi, şi am fost oprit până acum", pe când aici pune şi cauza pentru care a fost oprit, şi nu o dată, nici numai de două ori, ci „de multe ori". Precum acolo zice că „de multe ori" îşi pusese în gând să se ducă la ei, aşa şi aici zice: „Că de multe ori am fost oprit să vin la voi", ceea ce mai cu seamă arată râvna lui, căci se străduise în multe rânduri a face aceasta.

„Dar acum, nemaiavând loc în aceste ţinuturi..." (15, 23). Ai văzut cum a arătat că nu pentru iubirea de slavă le-a scris această epistolă? ***„... şi având dorinţa de mulţi ani să vin la voi, când mă voi duce în Spania, voi veni la voi. Căci nădăjduiesc să vă văd în trecere şi de către voi să fiu însoţit până acolo, după ce mă voi bucura întâi, în parte, de voi"*** (15, 23-14).

Ca să nu se creadă că-i dispreţuieşte când zice aceste vorbe, adică să nu-şi închipuie că aceasta e ca şi cum ar fi zis: „Fiindcă acum n-am ce face, de aceea vin la voi", apoi el iarăşi vorbeşte despre dragoste, zicând: „Şi având dorinţa de mulţi ani să vin la voi". „Nu fiindcă n-am ce face vin la voi – zice –, ci dorinţa cea veche pe care o aveam, aceea am îndeplinit-o acum". Apoi iarăşi, ca nu cumva aceasta să-i îngâmfe, priveşte cum îi ponderează, zicând: „Când voi merge în Spania, voi veni la voi, că nădăjduiesc trecând pe acolo, să vă văd şi pe voi". De aceea, a spus aceste cuvinte, ca să nu cugete aceia cu semeţie; cu alte cuvinte, el voieşte a arăta şi dragostea lui către ei, dar în acelaşi timp voieşte ca şi pe ei să-i împiedice de a se îngâmfa. Tot acest lucru îl face şi în cele ce urmează, schimbând doar cuvintele întrebuinţate. De aceea tocmai, ca să nu zică ei: „Dar în treacăt vrei să ne vezi pe noi?",

imediat a spus: „şi de voi să fiu însoţit până acolo”, adică „Voi înşivă să mărturisiţi pentru mine, că trec pe alături de voi, nu pentru că v-aş dispreţui, ci fiind silit de nevoie”.

Dar fiindcă chiar şi aceste vorbe mâhnesc pe cineva, apoi îndreaptă vorba şi o face mai plăcută oarecum, zicând: „După ce mă voi bucura întâi, din parte, de voi”. Când zice: „când voi merge”, prin aceasta arată că el nu umblă după slava lor, iar prin expresia „după ce mă voi bucura” arată dragostea cea mare către ei. Şi încă nu o dragoste oarecare, ci foarte fierbinte, căci n-a spus numai „după ce mă voi bucura”, ci a adăugat: „în parte”.

„Nici un timp – zice – nu mă poate sătura şi nici nu-mi poate face vreo greutate să stau lângă voi”. Ai văzut cum arată dragostea lui, când cu toate că era grăbit, totuşi nu putea trece pe lângă ei mai înainte de a se bucura de ei? Dar chiar aceste cuvinte, pe care el le întrebuinţează cu atâta căldură, încă sunt un semn văzut al dragostei lui părinteşti, căci n-a zis numai „să vă văd”, ci a mai spus: „după ce mă voi bucura”, cuvinte care sunt ale celui mânat de dragostea către alţii. Pe de o parte şi lauda lor era mare, căci ei prezentau lui un rod atât de plăcut al ascultării lor, iar pe de-alta şi venirea lui acolo era un semn văzut al dragostei ce-o avea faţă de ei. Şi corintenilor scriindu-le, zicea: ***„la voi mă voi opri, poate, sau voi şi ierna, ca să mă petreceţi în călătoria ce-o voi face”*** (I Corinteni 16, 6), prin care cuvinte el arată dragostea lui către ucenici, dragoste care nu are nimic deopotrivă. De aceea, ***când el începea epistolele, totdeauna le începea de aici, adică de la dragoste, şi când le sfârşea, tot cu dragostea încheia. După cum un părinte îşi iubeşte pe unicul său fiu, întocmai aşa îşi iubea el pe toţi ucenicii***, pentru care şi zicea: ***„Cine este slab şi eu să nu fiu slab? Cine se sminteşte şi eu să nu ard?”*** (II Corinteni 11, 29).

Înainte de toate celelalte, dascălul adevărat trebuie să aibă dragoste.

- ✔ *De aceea şi zicea Hristos lui Petru:* ***„De Mă iubeşti, paşte oile Mele”*** *(Ioan 21, 16), fiindcă cel ce iubeşte pe Hristos, acela iubeşte în acelaşi timp şi turma Lui.*
- ✔ *Şi pe Moise atunci l-a pus Dumnezeu peste poporul iudeilor, când el a arătat dragoste către ei.*

- ✔ *Şi David a luat împărăţia numai după ce s-a arătat mai întâi iubitor către iudei, căci fiind încă tânăr, el a simţit durere pentru popor, încât îşi pusese la mijloc chiar viaţa lui, când a ucis pe acel barbar [Goliat]. Dar dacă zicea: **„Ce se va face aceluia care va ucide pe acest filistean şi va şterge ocara de pe Israel?”** (I Regi 17, 26), el nu spunea aceste vorbe ca şi cum ar fi pretins plată ca să-l omoare, ci voia ca să i se încredinţeze lui lupta cu acel barbar. Iar când s-a prezentat înaintea regelui, după uciderea lui Goliat, n-a vorbit nimic de biruinţa lui.*
- ✔ *De asemenea şi Samuil era foarte iubitor, căci zicea: **„Şi eu de asemenea nu-mi voi îngădui să fac înaintea Domnului păcatul de a înceta să mă rog pentru voi şi vă voi povăţui pe căi bune şi drepte”** (I Regi 12, 23).*

Tot aşa şi Pavel ardea de dragostea către ucenici, ba încă mai mult chiar decât toţi. Şi ne amintim cum şi Dumnezeu, învinovăţind pe dascălii iudeilor, aceasta o spune înaintea tuturor celorlalte: ***„Vai de păstorii lui Israel, care s-au păstorit pe ei înşişi! Păstorii nu trebuiau ei oare să păstorească turma?”*** (Iezechiel 34, 2). Dar ei făceau cu totul dimpotrivă, căci zice: ***„Dar voi aţi mâncat grăsimea şi cu lâna v-aţi îmbrăcat; oile cele grase le-aţi junghiat, iar turma n-aţi păscut-o”*** (Iezechiel 34, 3). Dar şi ***Hristos făcând icoana păstorului celui bun, zicea: „Păstorul cel bun îşi pune îşi pune sufletul pentru oile sale”*** (Ioan 10, 11). Aceasta a făcut-o şi David de multe ori, şi chiar şi atunci când venise de sus urgia dumnezeiască asupra întregului popor, când toţi fuseseră sfâşiaţi, el zicea: ***„Iată eu am păcătuit! Fărădelegea am făcut-o eu. Dar aceste oi ce-au făcut?”***(II Regi 24, 17).

De aceea în alegerea pedepselor el nu a ales nici foamea, nici prigonirea duşmanilor lui, ci moartea trimisă de Dumnezeu, prin care nădăjduia că pe alţii îi va pune în siguranţă, iar el se va nimici înaintea tuturor celorlalţi. Dar fiindcă aceasta nu s-a petrecut, apoi el plânge şi zice: ***„Să fie dar mâna Ta peste mine”***, şi dacă poate nu e de ajuns, adaugă: ***„şi peste casa tatălui meu”*** (ibidem). ***„Eu sunt, zice, păstorul care a păcătuit”, ca şi cum pare că ar fi zis: „Dacă aceştia au păcătuit, apoi eu sunt răspunzător de pedeapsă, eu, care nu i-am îndreptat; şi când păcatul este şi al meu, atunci este drept ca eu să***

primesc pedeapsa". Voind ca să mărească vinovăţia, el a pus de faţă numele păstorului. Şi numai aşa a încetat urgia lui Dumnezeu, numai aşa şi-a retras hotărârea dată mai înainte contra lor.

Atât de mare lucru este mărturisirea păstorului celui bun, încât după spusele înţeleptului Solomon ***„Dreptul singur este pârâşul său în cuvântarea cea dintâi"*** (Pildele lui Solomon 8, 17). Când el a văzut pe toţi aceia ucişi, i s-au tulburat toate ale sale, ca şi după copiii săi adevăraţi ucişi de alţii, şi de aceea cerea ca urgia lui Dumnezeu să vină asupra lui. Chiar şi la începutul uciderii ar fi făcut aceasta, dacă nu ar fi fost sigur că i se va întâmpla şi lui ca şi celor ucişi. Dar când a văzut că aceasta nu s-a întâmplat, şi că nenorocirea a căzut numai asupra acelora, atunci n-a mai putut răbda, ci s-a aprins mai mult chiar decât atunci când i s-a ucis cel întâi fiu al său, Amnon. Atunci nu şi-a cerut moartea de la Dumnezeu, pe când de astă-dată cere să cadă înaintea tuturor celorlalţi.

Astfel trebuie a fi stăpânitorul, şi el mai mult trebuie să se scârbească de nenorocirile altora decât de ale familiei sale. Acelaşi lucru a pătimit şi cu fiul său Abesalom, ca astfel să afli tu că el nu iubea mai mult pe fiul său decât pe supuşii săi. Deşi acel tânăr era desfrânat şi chiar avea gând să ucidă pe tatăl său, cu toate acestea zicea: ***„Mai bine muream eu în locul tău!"*** (II Regi 18, 33). Dar ce spui, o, fericite şi mai blândule decât toţi oamenii? Fiul tău îşi pusese în minte să te ucidă, şi te îngrădise cu o mulţime de curse, şi tocmai când ai scăpat de el, tocmai când trofeul îţi stă la picioare, tu te rogi să mori? „Da!", răspunde el; „Armata nu m-a învins pe mine, dar port război mai grozav ca mai înainte, cu cele dinlăuntru ale mele, căci ele mai mult mă tulbură acum".

Toţi aceştia, deci, se îngrijau mai mult de cei încredinţaţi lor decât de cei mai de aproape ai lor. Dar apoi şi fericitul Avraam avea îngrijire până chiar şi de cei ce nu erau încredinţaţi lui, şi încă atâta îngrijire că s-a pus singur în primejdii foarte mari. Cum el a pătimit nu numai pentru nepotul său Lot, ci şi pentru locuitorii Sodomei, se vede din faptul că n-a încetat a alunga pe acei perşi, până ce nu a eliberat pe toţi cei duşi în robie. Deşi el putea să se întoarcă înapoi de îndată ce a eliberat pe nepotul său Lot, totuşi n-a voit, căci el de toţi se îngrijea în

aceeaşi măsură.

Tot acest fapt îl vedem petrecându-se şi după aceea. Când de pildă urgia dumnezeiască surpă cetăţile din temelie, căci nu era doar armata barbarilor care ameninţa să le împresoare, şi când nu era timp nici de arme, nici de înfruntare cu duşmanii, ci timp de rugăciune, el atâta râvnă a pus pentru ei, ca şi cum urma ca însuşi el să piară cu aceia. De aceea el nu o dată, nici numai de două sau trei ori, ci de multe ori s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: ***„Eu, care sunt pulbere şi cenuşă"*** (Facerea 18, 27). Apoi, fiindcă i-a văzut pedepsiţi de Dumnezeu din cauza purtării lor, el se ruga ca măcar pentru alţii să-i mântuiască. De aceea şi Dumnezeu zicea: ***„Tăinui-voi Eu oare de Avraam, sluga mea, ceea ce voiesc să fac?"*** (Facerea 18, 17), ca noi să aflăm cum dreptul înaintea lui Dumnezeu este totdeauna şi iubitor de oameni în acelaşi timp. Şi nici n-ar fi încetat de a se ruga, dacă mai întâi n-ar fi încetat urgia lui Dumnezeu. S-ar părea că el se roagă pentru cei drepţi; în realitate, însă, el făcea totul pentru cei nedrepţi. ***Căci aşa sunt sufletele sfinţilor lui Dumnezeu; ele sunt iubitoare de oameni şi blânde, atât către cei de aproape al lor, cât şi către cei străini; ba încă blândeţea lor se întinde până şi asupra animalelor necuvântătoare.*** De aceea şi zicea un înţelept: ***„Cel drept are milă de vite, iar inima celui rău este fără îndurare"*** (Pildele lui Solomon 12, 10); şi dacă el are milă de vite, apoi câtă milă nu va avea de oameni?

Dar fiindcă am amintit de dobitoace, să ne gândim şi la păstorii oilor celor din Capadocia, câte suferinţe întâmpină în apărarea acelor dobitoace. De multe ori stau câte trei zile în şir îngropaţi în zăpadă. Se spune că şi cei din Libia nu îndură suferinţe mai mici ca aceia, căci în timp de luni întregi îşi păstoresc oile prin acele pustietăţi întinse şi pline de fiare sălbatice.

Deci, dacă avem o astfel de îngrijire pentru animalele necuvântătoare, apoi ce îndreptare vom avea pentru sufletele încredinţate nouă spre păstorire, când noi dormim somnul cel mai adânc? Avem oare timpul de a trândăvi? Avem timpul de a ne linişti? Oare nu este nevoie de multe ori de a ne învârti în jurul lor, şi a ne pune pe noi în pericol de moarte pentru aceste oi? Sau poate nu ştiţi care este însemnătatea şi vrednicia acestei turme? Oare nu

pentru ea Stăpânul tău a săvârşit mii de fapte, şi la urmă şi-a vărsat şi sângele Său? Şi tu cauţi odihnă? Dar ce ar putea fi mai rău ca asemenea păstori? Nu înţelegi că în preajma acestor oi stau lupi cu mult mai sălbatici şi mai iuţi decât cei de prin pustiuri? Nu te gândeşti în sinea ta ce fel de suflet trebuie să aibă cel ce voieşte să-şi ia asemenea stăpânire?

Oamenii cei care conduc se sfătuiesc şi chibzuiesc pentru lucruri de puţină însemnătate, zi şi noapte la un loc priveghind, şi noi care purtăm lupta pentru cele cereşti, dormim chiar şi în timpul zilei? Dar atunci cine ne va scăpa de osânda pentru asemenea trândăvie? Dacă trebuie de a ne munci trupul şi a suferi mii de rele, apoi oare nu este nevoie de a priveghea neîncetat? Acestea să le audă nu numai păstorii, ci şi oile, ca astfel şi păstorii să se facă mai harnici, iar în acelaşi timp şi păstoriţii să arate toată supunerea şi ascultarea, căci numai acestea vor putea încă mai mult să-i încurajeze pe păstori şi să-i atragă la lucru.

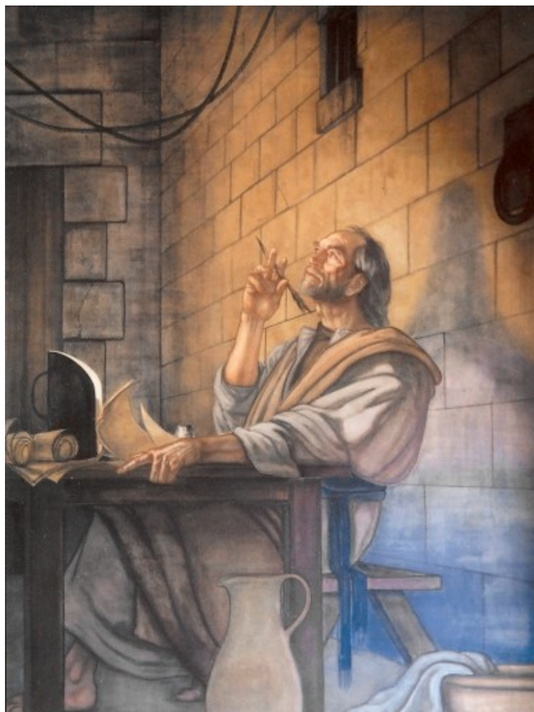
Tot aşa şi Pavel a poruncit, zicând: ***„Ascultaţi pe mai marii voştri şi vă supuneţi lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, având să dea de ele seamă, ca să facă aceasta cu bucurie şi nu suspinând, căci aceasta nu v-ar fi de folos”*** (Evrei 13, 17). Când el zice: „priveghează”, prin această expresie arată şi miile de osteneli, precum şi grijile şi primejdiile prin care trec, căci păstorul cel bun trebuie a fi aşa, după cum şi Hristos îl voieşte; adică să se întreacă cu miile de mucenici care au pătimit pentru El. Păstorul care o dată a murit pentru El, pentru turmă va muri de mii de ori, dacă va fi păstor aşa după cum trebuie a fi. Un asemenea păstor poate să moară în fiecare zi.

De aceea şi voi, cunoscând necazul şi oboseala păstorului, ajutaţi-l cu rugăciunile voastre, cu sârguinţa, cu bunăvoinţa, cu dragostea, ca astfel şi noi să fim lauda voastră, iar în acelaşi timp şi voi să fiţi lauda şi mândria noastră. De aceea şi corifeului Apostolilor, care Îl iubea mai mult decât ceilalţi, aceasta i-a încredinţat, după ce mai întâi a fost întrebat dacă Îl iubeşte, ca tu să afli că înaintea tuturor celorlalte el a pus ca dovadă a dragostei îngrijirea de păstoriţi, căci această îngrijire are nevoie de un suflet tânăr şi sprinten în luptă.

Acestea sunt zise pentru păstorii cei buni, nu însă pentru mine şi cei ca mine, ci pentru păstori dintre aceia ca Pavel, Petru, Moise şi alţii. ***Pe aceştia deci să-i imităm, şi cei ce stăpânesc, şi cei stăpâniţi, căci este cu putinţă ca şi cel stăpânit să fie în parte păstor – al casei sale, al prietenilor, al femeii, al copiilor. Şi când noi vom face toate acestea, atunci ne vom împărtăşi de toate bunurile. Cărora fie cu toţii a ne învrednici, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine slava în veci şi vecii vecilor.***

Amin.

Omilia XXX - Iarăşi despre ospitalitate

„Acum însă mă duc la Ierusalim, ca să slujesc sfinţilor. Căci Macedonia şi Ahaia au binevoit să facă o strângere de ajutoare pentru săracii dintre sfinţii de la Ierusalim. Căci ei au binevoit şi sunt datori faţă de ei. Căci dacă neamurile s-au împărtăşit de cele duhovniceşti ale lor, datori sunt şi ei să le slujească în cele trupeşti”

(Romani 25-27).

Fiindcă a zis: „Nu mai am loc într-aceste laturi, şi dorinţă am de a veni la voi de mulţi ani”, şi fiindcă trebuia să mai întârzie puţin, atunci, ca să nu se creadă că îşi bate joc de ei, arată şi cauza pentru care amână plecarea la ei, şi zice: „Acum însă mă duc la Ierusalim”. S-ar părea că prin aceste cuvinte el indică numai cauza întârzierii; în realitate el pregăteşte aici şi altceva, anume aceea că-i îndeamnă la milostenie, voind a-i face şi mai respectabili. Fiindcă dacă nu ar fi avut acel scop, era de ajuns să spună simplu: „Mă duc la Ierusalim”. Însă el spune şi cauza plecării: „Mă duc la Ierusalim, zice, ca să slujesc sfinţilor”, şi stăruie cu cuvântul, ba încă adaugă şi raţionamente zicând că sunt datori şi că: „dacă neamurile s-au împărtăşit de cele duhovniceşti ale lor, datori sunt şi ei să le slujească în cele trupeşti”, ca să se înveţe şi aceia a-i imita pe aceştia.

De aceea este demn de admirat mijlocul pe care l-a inventat cu această ocazie, căci aceste vorbe au fost primite de ei mai cu plăcere decât dacă le-ar fi spus în şirul sfătuirilor. De altfel, poate că ei s-ar fi considerat jigniţi dacă în îndemnul făcut lor aducea aminte de corinteni şi de macedoneni. Pentru aceea pe corinteni astfel îi îndemnă, zicându-le: ***„Şi vă fac cunoscut, fraţilor, harul lui Dumnezeu cel dăruit în Bisericile Macedoniei” (II Corinteni 8, 1),*** iar pe macedoneni îi îndemna, zicându-le ***„Că ştiu bunăvoinţa voastră... şi râvna care a însufleţit pe cei mai mulţi” (II Corinteni 9, 2).*** Şi cu galatenii tot aşa face, precum zice: ***„Cât despre strângerea de ajutoare pentru sfinţi, precum am rânduit pentru Bisericile Galatiei, aşa să faceţi şi voi” (I Corinteni 16, 1).*** Romanilor însă nu astfel, ci cu mai multă sfială.

Acelaşi lucru îl face şi în privinţa propovăduirii, căci zice: ***„Oare de la voi a ieşit cuvântul lui Dumnezeu, sau a ajuns numai la voi?” (I Corinteni 14, 36).*** Nimic nu este atât de puternic ca o astfel de emulaţie. De aceea de multe ori face aşa, căci şi în alt loc zicea: ***„Aşa rânduiesc în toate Bisericile” (I Corinteni 7, 17).*** Şi iarăşi: ***„Cum învăţ eu pretutindeni, în toată Biserica” (I Corinteni 4, 17).*** Şi colosenilor le scria: ***„Precum şi în toată lumea (Evanghelia) aduce roadă şi sporeşte” (Coloseni 1, 6).*** Aceasta face şi aici pentru milostenie. Dar tu

gândeşte-te cu câtă măreţie întrebuinţează el vorbele, căci nu zice: „Merg la Ierusalim ca să duc milostenie sfinţilor", ci „să slujesc sfinţilor". Dacă Pavel slujeşte, atunci poţi cugeta singur ce însemnătate avea acest fapt: ca dascălul lumii să se umilească într-atât încât să primească de a duce acolo milostenie, şi încă să prefere a face aceasta mai înainte de a se duce la Roma spre a-i vedea pe ucenici, după cum dorea de mulţi ani!

„Căci Macedonia şi Ahaia au binevoit – adică au judecat că e bine şi au avut dorinţă tare – să facă o strângere de ajutoare". N-a zis „milostenie", ci „împărtăşire" („strângere de ajutoare"), iar particula „o" sau „oarecare" n-a pus-o la întâmplare, ci ca să nu se creadă că el îi ia în bătaie de joc. Şi n-a zis simplu: „pentru săraci", ci „pentru săracii dintre sfinţi", cu care ocazie şi recomandarea e îndoită: şi spre virtute, şi cea spre sărăcie. Şi nici cu atâta nu s-a mulţumit, ci a adăugat: „şi sunt datori". Apoi arată şi cauza pentru care sunt datori: „Căci dacă neamurile s-au împărtăşit de cele duhovniceşti ale lor, zice, datori sunt şi ei să le slujească în cele trupeşti". Ceea ce el spune aici, aceasta înseamnă: „Pentru ei a venit Hristos, şi lor, adică iudeilor, le-au fost date toate făgăduinţele, dintre dânşii a fost şi Hristos, precum zice: ***Pentru că mântuirea din iudei este (Ioan 4, 22),*** de acolo sunt şi apostolii, de acolo au fost proorocii, de acolo, în fine, sunt toate bunurile; dar de toate acestea s-a împărtăşit lumea întreagă. Deci dacă în cele mari v-aţi împărtăşit, şi v-aţi bucurat de ospeţele pregătite acelora, după parabola din Evanghelie, sunteţi datori – zice – a-i împărtăşi şi în cele trupeşti". Şi n-a zis: „să-i împărtăşească", ci „să le slujească", punându-se în rândul slujbaşilor care strâng dările împăratului. Nici n-a zis: „în cele trupeşti ale voastre, precum şi în cele duhovniceşti ale acelora", căci cele duhovniceşti sunt numai ale acelora, pe când cele trupeşti sunt comune tuturor, fiindcă banii şi averile a poruncit a fi ale tuturor, iar nu numai ale celor ce le-au câştigat.

„Săvârşind deci aceasta şi încredinţându-le roada aceasta..." (15, 28), adică punând banii în siguranţă, ca într-o vistierie împărătească, ca într-un loc de încredere. N-a zis apoi „milostenie", ci iarăşi o numeşte „roadă", arătând prin aceasta că cei ce-au câştigat-o sunt acei ce se şi folosesc.

„... voi trece pe la voi, în Spania”. Iarăşi aminteşte de Spania, arătând prin aceasta dragostea lui cea fierbinte către aceia.

„Şi ştiu că, venind la voi, voi veni cu deplinătatea binecuvântării lui Hristos” (15, 29). ***Dar ce va să zică oare aceasta: „cu deplinătatea binecuvântării”?*** Sau că spune aici de banii strânşi ca milostenie, sau că vorbeşte pe scurt de toate izbânzile lor. Sub denumirea de „binecuvântare” el obişnuieşte în cele mai multe cazuri să numească milostenie, precum de pildă: ***„ca un dar, nu ca o faptă de zgârcenie” (II Corinteni 9, 5).*** Dar apoi era şi un obicei vechi ca milostenia să se numească binecuvântare, şi fiindcă aici a adăugat: „lui Hristos” (Evangheliei), de aceea zicem că această expresie se poate atribui nu numai banilor strânşi ca milostenii, ci în genere tuturor faptelor bune, ca şi cum pare că ar fi zis: ***„Ştiu, că venind la voi vă voi vedea progresând în toate, înverziţi în cele bune, şi vrednici de mii de laude, după cuvântul Evangheliei”.*** Dar şi aceasta este un fel de sfat admirabil ca să apuce mai înainte cu laudele. Când el trece cu vederea de a face aceasta în şirul sfaturilor şi poveţelor ce le dă, apoi vine de a îndrepta aceasta în modul arătat mai sus.

„Dar vă îndemn, fraţilor, pentru Domnul nostru Iisus Hristos şi pentru iubirea Duhului Sfânt...” (15, 30). Şi aici iarăşi pune înainte pe Hristos şi pe Duhul Sfânt, iar de Tatăl nu pomeneşte nimic. Dar Apostolul a făcut aceasta ca atunci când îl vei vedea că el pomeneşte numai de Tatăl şi de Fiul, sau numai de Tatăl singur, tu să nu împuţinezi nici pe Fiul şi nici pe Duhul Sfânt. Şi n-a zis simplu „Duhului”, ci „iubirea Duhului Sfânt”, căci după cum Hristos şi Tatăl au iubit lumea, tot aşa a iubit-o şi Duhul Sfânt. Dar spune-mi, pentru ce-i rogi? **„...ca împreună cu mine să luptaţi în rugăciuni către Dumnezeu pentru mine, ca să scap de necredincioşii din Iudeea” (15, 30, 31).**

Aşadar era vorba de o luptă mare din partea lui, pentru care cheamă în ajutor şi rugăciunile lor. Şi n-a spus „să mă iau la ceartă cu dânşii”, ci „ca să scap”, după cum şi Hristos a poruncit de a ne ruga ca să nu intrăm în ispite. Zicând aceste vorbe, Apostolul ne arată că erau acolo oarecare lupi ce urmau a se arunca asupra lui: mai mult fiare sălbatice, decât oameni.

De aici, apoi, el mai pregăteşte şi altceva, adică voieşte să arate că după dreptate şi-a luat el sarcina de a sluji sfinţilor, că erau aşa de mulţi neascultători în Iudeea, încât era nevoie şi de rugăciunile lor, ca el să poată scăpa de aceia. Cei ce se găseau dar printre nişte astfel de duşmani, desigur că erau ameninţaţi a pieri şi de foame, şi de aceea era necesar să li se ducă ajutoare şi din altă parte.

„Şi ca ajutorul meu la Ierusalim să fie bine primit de către sfinţi", adică: „jertfa mea să fie primită cu bunăvoinţă, să fie primite cele hărăzite lor". ***Ai văzut cum a înălţat demnitatea celor ce urmau a primi, dacă era nevoie chiar de rugăciunile întregii adunări ca ei să primească cele trimise? De aici mai arată şi altceva, şi anume că nu e de ajuns numai a da milostenie pentru ca ea să fie primită. Când cineva face milostenie din vreo obligaţie oarecare, sau din vreo nedreptate, sau din slavă deşartă, atunci este pierdută roadă acelei milostenii.***

„Ca să vin la voi cu bucurie, zice, prin voia lui Dumnezeu..." (15, 32). Precum la începutul epistolei zicea: **„Ca să am cumva, prin voinţa Lui, vreodată, bun prilej ca să vin la voi" (Romani 1, 10),** tot aşa şi aici aleargă la aceeaşi voinţă a lui Dumnezeu şi zice: „Că de aceea mă grăbesc, şi mă rog ca să mă izbăvesc, adică să scap cu bine de acolo, şi ca degrabă să vă pot vedea cu plăcere, neaducând cu mine de acolo nici o nemulţumire".

„... şi să-mi găsesc liniştea împreună cu voi". Priveşte iarăşi cum şi aici arată smerenia lui, căci n-a zis: „să vă învăţ şi să vă catehizez pe voi", ci „să-mi găsesc liniştea împreună cu voi". Dar dacă el era acela care se lupta, şi se apăra din toate părţile, atunci cum se zice aici: „să-mi găsesc liniştea împreună cu voi"? Prin această expresie el le hărăzeşte şi lor acest lucru, ca să-i facă mai cu bună voinţă la lupte, să-i facă părtaşi cununilor, în acelaşi timp îi arată şi pe dânşii luptându-se şi nevoindu-se pentru credinţă. Apoi după cum obişnuieşte totdeauna a face, după sfătuire pune şi rugăciune, zicând: **„Iar Dumnezeul păcii să fie cu voi cu toţi. Amin" (15, 33).**

„Şi vă încredinţez pe Febe, sora noastră, care este diaconiţă

a Bisericii din Chenhrea" (16, 1). Priveşte prin câte cuvinte măreţe o cinsteşte, ba încă pomeneşte de ea înaintea tuturor celorlalţi, şi a numit-o soră, ceea ce nu e puţin lucru, ca Pavel să o numească soră a sa. Apoi arată şi demnitatea acestei femei, spunând că „este diaconiţă a Bisericii din Chenhrea".

„Ca s-o primiţi în Domnul, cu vrednicia cuvenită sfinţilor..." (16, 2), adică: pentru Domnul, ca să se bucure din partea voastră de cinste. Cel ce primeşte pentru Domnul, chiar de nu ar primi vreun om mare, totuşi îl primeşte cu grabă; dar încă dacă este şi sfânt, apoi îţi poţi închipui de ce fel de îngrijire se va bucura, după dreptate! De aceea a adăugat: „cu vrednicia cuvenită sfinţilor", adică după cum trebuie a-i primi pe aceştia. „Are îndoit drept – zice – de a fi îngrijită şi primită de voi: întâi, să o primiţi pentru Domnul, şi al doilea, fiindcă este sfântă".

„... şi să-i fiţi de ajutor la orice ar avea nevoie de ajutorul vostru". Ai văzut dulceaţa vorbelor lui? Căci n-a zis: „să o izbăviţi pe ea", ci „să-i fiţi de ajutor", să-i daţi cele ce se cuvin din partea voastră, să-i întindeţi mâna de ajutor, şi „la orice ar avea nevoie de ajutorul vostru", adică nu numaidecât în toate, ci numai în acelea de care ar avea nevoie de voi. Şi va avea nevoie de acelea, asupra cărora voi sunteţi stăpâni". Apoi şi lauda pe care i-o aduce este negrăită, căci zice: **„Căci şi ea a ajutat pe mulţi şi pe mine însumi".**

Ai văzut înţelepciunea lui? Mai întâi a pus laudele aduse acestei diaconiţe, la mijloc a pus rugămintea sa de a o primi cu vrednicie, iar la urmă pune din nou laude şi, în fine, din toate părţile împodobeşte, aşa zicând, cu laude pe acea sfântă şi fericită femeie! Şi cum să nu fie fericită, când ea s-a bucurat de o astfel de mărturie din partea lui Pavel, ea, care a putut să ajute pe cel care a îndreptat lumea întreagă? Aceasta este încununarea tuturor bunurilor ei! De aceea a şi însemnat Apostolul mai la urmă acest fapt, zicând: „şi mie însumi". Şi ce înseamnă acest „şi mie însumi"? Adică: „Chiar mie mi-a ajutat, mie, propovăduitorului omenirii întregi, mie, care am pătimit atâtea şi care sunt alungat de mii de duşmani".

„Îmbrăţişaţi, zice, pe Priscila şi Acvila, împreună-lucrători cu mine în Hristos Iisus..." (16, 3). Virtutea şi vrednicia acestora o

mărturiseşte şi Luca, când zice: ***„Şi pentru că erau de aceeaşi meserie, a rămas (Pavel) la ei şi lucrau, căci erau făcători de corturi” (Faptele Apostolilor 18, 3).*** Aceasta mai ales o arată Luca când spune cum această femeie, Priscila, a luat pe lângă ea pe Apolo, acel învăţat alexandrin, şi l-a catehizat, adică l-a învăţat mai lămurit calea Domnului. Mari, desigur, sunt faptele spuse de Luca, însă cu mult mai mari sunt cele spuse de Pavel, căci ce zice el? Mai întâi îi numeşte „împreună-lucrători” cu el, arătându-i prin aceste cuvinte părtaşi ai acelor necazuri nespuse şi al tuturor primejdiilor, iar după aceea zice: **„... care şi-au pus grumazul lor pentru viaţa mea” (16, 4).**

Ai văzut că aceştia au fost mucenici desăvârşiţi? Căci era firesc lucru ca în timpul lui Nero să fie mii de primejdii, mai ales că poruncise de a fi alungaţi toţi iudeii din Roma.

„Cărora nu numai eu le mulţumesc, zice, ci şi toate Bisericile dintre neamuri”. Aici el face aluzie la ospitalitatea lor, şi la ajutorul bănesc, admirându-i că şi sângele lor şi l-ar fi vărsat, şi că averea lor o au pus întreagă spre folosinţa obştească. Ai văzut femei curajoase, care nimic din natura lor cea slabă nu le-a putut împiedica în calea virtuţii? Şi cu drept cuvânt, căci: ***„În Hristos Iisus nu mai este parte bărbătească şi parte femeiască” (Galateni 3, 28).*** Şi ceea ce a spus de cea dintâi, aceeaşi o spune şi de aceasta. Ce-a spus el de cea dintâi? **„Căci şi ea (Febe) a ajutat pe mulţi şi pe mine însumi”,** zice. Şi ce spune de aceasta de pe urmă? **„Cărora nu numai eu le mulţumesc, zice, ci şi toate Bisericile dintre neamuri”.** Dar ca nu cumva să se creadă că el îi linguşeşte prin aceste vorbe, iată că mai jos aduce ca martori mai multe femei: **„Şi biserica din casa lor” (16, 5),** zice.

Atât de cinstiţi şi de lăudaţi erau de toţi, încât chiar şi casa lor o făcuseră biserică, pe de o parte fiindcă îi făcuse pe toţi credincioşi, iar pe de alta, spre a o deschide şi a fi la îndemână tuturor străinilor. Nu ar fi numit el casele „biserici”, dacă cei ce locuiau în ele nu ar fi avut o mare evlavie, şi dacă frica de Dumnezeu n-ar fi fost înrădăcinată în ei.

De aceea şi corintenilor le scria: ***„Vă îmbrăţişează mult, în Domnul, Acvila şi Priscila, împreună cu biserica din casa lor” (I Corinteni 16, 19).*** De asemenea şi în epistola cea către Filimon, scriindu-i de Onisim, zicea: ***„Pavel... iubitului Filimon... şi surorii***

Apfia,... şi bisericii din casa ta" (Filimon 1, 2). Este dar cu putinţă ca şi însurat fiind cineva, să fie admirat şi minunat în cele duhovniceşti, căci iată pe aceştia că fiind în căsătorie au strălucit foarte mult, deşi breasla lor nu era atât de strălucită, de vreme ce erau făcători de corturi. Cu toate acestea vrednicia lor totul a astupat, şi i-a arătat mai presus de soare. Nici meşteşugul lor, şi nici căsătoria nu i-au împiedicat, sau i-a vătămat cu ceva, ci au arătat dragostea aceea, pe care Hristos a cerut-o. ***„Mai mare dragoste decât aceasta, zice, nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii săi" (Ioan 15, 13).*** Aşadar, ceea ce face semnul distinctiv al ucenicului lui Hristos, aceea dânşii au avut, adică au luat crucea şi i-a urmat lui. Dar dacă ei s-au obosit atâta pentru Pavel, apoi cu atât mai mult pentru Hristos ar fi arătat o asemenea bărbăţie.

Acestea audă-le şi cei bogaţi, şi cei săraci. Căci dacă cei ce trăiau cu mâinile şi din meşteşugul lor, şi dau dovadă de o atât de mare dărnicie, şi erau folositori Bisericilor, apoi ce iertare vor avea cei bogaţi, care trec cu vederea pe cei săraci? Aceia, pentru ca să placă lui Dumnezeu, nu cruţau nici chiar sângele lor; şi tu cruţi puţini bani, în timp ce de multe ori nu-ţi cruţi sufletul? Pentru dascăl astfel erau aceia; apoi pentru ucenici oare nu erau tot aşa? Nici aceasta nu se poate spune, căci „şi toate Bisericile dintre neamuri, zice, le mulţumesc". Deşi ei erau dintre iudei, cu toate acestea crezuse cu atâta nevinovăţie cuvântului Evangheliei, încât şi neamurilor slujeau cu toată bunăvoinţa. Astfel trebuie să fie femeile, ***„nu din păr împletit şi din aur, sau din mărgăritare, sau din veşminte de mult preţ" (I Timotei 2, 9),*** ci împodobite cu astfel de succese.

Care împărătească a strălucit atâta, spune-mi, ca această femeie a făcătorului de corturi? Ea este în gurile tuturor, şi toţi vorbesc cu drag de ea, nu în timp de zece sau douăzeci de ani, ci până la venirea lui Hristos, şi toţi o laudă pentru aceasta, ceea ce o împodobeşte mai mult decât o diademă împărătească. Ce poate fi mai mare? Ce poate fi deopotrivă cu a deveni apărătoarea şi sprijinitoarea lui Pavel, şi cu propria sa primejduire să apere pe dascălul lumii? Căci tu gândeşte-te: câte împărătese sunt date uitării, şi nu se mai vorbeşte nimic despre ele, pe când femeia făcătorului de corturi pretutindeni este purtată împreună cu bărbatul ei, şi pe cât timp soarele va privi pământul, pe

atâta şi slava acelei femei va înconjura lumea întreagă! Şi perşii, şi sciţii, şi tracii, şi cei ce locuiesc pe la marginile pământului, cu toţii cântă şi fericesc înţelepciunea acestei femei. Câtă bogăţie, câte diademe şi porfire împărăteşti nu ai arunca de la tine, numai ca să poţi lua o astfel de mărturie? Şi nici nu poate spune cineva că dacă în primejdii erau atât de curajoase şi atât de darnice în bani, nu erau tot aşa şi în propovăduire, fiindcă Apostolul le numeşte împreună-slujitoare şi împreună-lucrătoare cu dânsul. Şi nu se ruşinează vasul alegerii de a le numi împreună cu el, ci încă se şi mândreşte cu aceasta. Ce poate fi oare deopotrivă cu o asemenea nepreţuită podoabă?

La ce vă slujeşte bogăţia ce se împrăştie de către voi pretutindeni? La ce împodobirea voastră de pe dinafară? La ce slava aceea deşartă? ***Află acum care este adevărata podoabă a unei femei: este acea podoabă care nu stă pe trup, nu înfăşoară trupul, ci împodobeşte sufletul; acea podoabă care nu se leapădă niciodată, care nu se strânge în ladă, ci este hotărâtă mai dinainte să stea în cer.*** Uită-te la truda lor pentru propovăduirea Evangheliei, uită-te la cununa lor mucenicească, la dărnicia lor în bani, la dragostea lor către Pavel, la dragostea lor cea nemărginită către Hristos. Acum tu compară cele ale tale cu faptele acelor fericite suflete; compară osârdia ta pentru bani, întrecerea cu femeile cele desfrânate, ambiţia şi pofta ta pentru lucruri de nimic, şi atunci vei vedea cine au fost aceia şi cine eşti tu. Sau, mai bine zis, nu numai să te compari, ci imită pe o asemenea femeie, lepădând de pe tine acea sarcină de uscături – căci aceasta înseamnă luxul în materie de veşminte – şi luând podoaba aceea din ceruri, şi caută să afli cum de au devenit aşa cei de pe lângă Priscila.

Deci cum au devenit aşa? Doi ani întregi au ospătat în casa sa pe Pavel, şi în timp de doi ani cum n-ar fi îmbunătăţit sufletul lor? „Dar ce să fac – zici tu – dacă nu am şi eu pe Pavel?”. Dacă voieşti, mai mult îl vei avea decât aceia, căci nici pe dânşii nu i-a făcut aşa privirea lui Pavel, ci cuvintele lui. Aşa că dacă ai voi, ai putea avea şi pe Pavel, şi pe Petru, şi pe Ioan, şi pe prooroci, şi în fine pe întreaga ceată a apostolilor ai putea-o avea, vorbind cu tine necontenit. Ia, deci, cărţile acestor fericiţi, şi îndeletniceşte-te necontenit cu scrierile lor, şi vor putea să te facă şi pe tine, ca şi pe femeia făcătorului de corturi. Şi ce spun eu de

Pavel? Dacă voieşti, vei avea chiar şi pe Stăpânul lui Pavel, căci prin limba lui Pavel şi Acela va vorbi cu tine.

Dar şi în alt mod ai putea să-L primeşti pe Hristos. Când tu vei primi în casa ta pe sfinţi, când vei sluji celor ce au crezut întru El, pe El L-ai primit; iar după plecarea acelora de la casa ta, multe amintiri de evlavie vei avea. Și masa pe care a mâncat sfântul, şi scaunul pe care a stat, şi patul pe care s-a culcat, toate vor inspira evlavie celui ce a primit şi ospătat pe sfânt, chiar şi după plecarea lui.

Ce zici de sunamiteanca aceea (IVRegi 4, 8 ş.u.) care, intrând în foişorul unde stătuse Elisei, şi văzând masa, scaunul şi patul pe care acel sfânt dormise, s-a umplut de acea evlavie şi credinţă nestrămutată? Dacă n-ar fi fost aşa, dacă nu ar fi ştiut că va trage mult folos de acolo, nu ar fi aruncat ea copilul mort pe patul sfântului. Dacă după atâta vreme şi noi ne-am înaripa, intrând în casa aceea unde a stat Pavel, unde a fost legat, sau unde a şezut şi a vorbit cu ucenicii, şi din acele locuri ne-am strămuta cu gândirea la amintirea lui, n-ar fi minunat lucru? Apoi ce nu ar simţi oare în sufletul său cel ce primeşte şi acum cu evlavie şi ospătează pe sfinţii lui Dumnezeu, cu toate că sunt altfel de împrejurări în timpul de faţă?

Acestea ştiindu-le, iubiţilor, să primim pe sfinţi, ca astfel să lumineze casele noastre, să se cureţe de spini, şi ca camera noastră să devină liman de adăpost. Să-i primim, şi să le spălăm picioarele. Nu eşti tu mai bună decât Sara, nici mai nobilă, şi nici mai îmbelşugată ca ea, chiar de ai fi şi împărătească. Aceea avea sub stăpânire trei sute optsprezece capi de familie, pe când chiar de ar avea cineva numai două slugi, şi încă e bogăţie. Şi ce spun eu de trei sute optsprezece slugi? Întru sămânţa sa şi în făgăduinţele luate, ea a câştigat lumea întreagă, a avut ca bărbat pe prietenul lui Dumnezeu, ba încă pe Însuși Dumnezeu ca apărător, ceea ce e mai mult decât orice împărăţie. Şi cu toate acestea, deşi se găsea într-o astfel de cinste şi slavă, ea singură frământă aluatul de pâine, şi celelalte slujbe ale casei pe toate le făcea tot ea, şi celor ce stau la masa ei, tot dânsa le slujea în rândul slugilor.

Nu eşti tu mai nobil ca Avraam, care făcea treburile slugilor, chiar şi după biruinţele acelea, şi după trofeele luate în război, şi după

cinstea din partea împăratului Egiptului, chiar şi după alungarea împăraţilor perşilor, şi după trofeele luate de la dânşii.

Să nu te uiţi nici la aceasta, că sfinţii care vin la tine sunt în aparenţă proşti, săraci şi de multe ori înfăşuraţi în zdrenţe, ci adu-ţi aminte de acel glas care zice: ***„Întrucât aţi făcut unuia dintr-aceşti fraţi ai Mei, prea mici, Mie Mi-aţi făcut" (Matei 25, 40),*** şi: ***„Să nu dispreţuiţi pe vreunul din aceştia mici, că zic vouă: Că îngerii lor, în ceruri, pururea văd faţa Tatălui Meu, Care este în ceruri" (Matei 18, 10),*** şi primeşte-i cu bunăvoinţă, şi îţi vor aduce mii de bunuri prin urarea de pace ce-ţi vor adresa.

Împreună cu Sara gândeşte-te şi la Rebeca, care singură scotea apă, şi adăpa, şi chema pe străin înăuntrul casei, cum şi aceasta călcase în picioare orice mândrie. Tocmai de aceea şi primeau mare răsplată pentru ospitalitatea lor.

Dar tu, dacă ai voi, şi mai mare răsplată ai lua, căci Dumnezeu ţi-ar da roadă nu numai în copii, ci ţi-ar da şi cerul cu bunătăţile de acolo; te-ar izbăvi şi de gheenă, ţi-ar da şi iertarea păcatelor. Mare este cu adevărat, şi încă foarte mare, roada ospitalităţii sau a primirii de străini. Astfel şi Ietro (Ieșirea 3, 1), cu toate că era barbar, a luat ca sprijinitor şi protector al său pe cel ce a poruncit mării cu atâta putere încât s-a despărţit în două, căci fetele lui i-au prins în cursă un astfel de vânat ales.

Toate acestea cugetându-le, şi meditând la voinicia acelor femei, şi la înţelepciunea lor, calcă în picioare mândria de faţă, calcă şi podoabele hainelor, şi luxul aurăriilor, şi ungerea cu mirodenii, şi după ce pe toate acestea le vei rupe şi le vei fărâma, vei lăsa ca trupul să păşească cu rânduială, şi toată îngrijirea ce o ai acum de trup vei îndrepta-o spre suflet. Cu alte cuvinte, aprinde-te de dorul cerului, şi în acea parte îndreaptă-ţi cugetul! Dacă vei prefera o astfel de dragoste, apoi singură vei vedea mocirla şi glodul în care ai stat până atunci, şi vei râde de toate cele iubite şi admirate acum de cei mai mulţi.

Nici că se poate ca o femeie împodobită cu cele duhovniceşti să umble după astfel de lucruri de râs. Aşadar, aruncând de la tine toate

acestea, care sunt ale femeilor de rând, ale acelor din orchestră, ale acelor ce cântă cu naiul şi cu fluierul, îmbrăcă-te cu înţelepciunea, cu ospitalitatea, cu protecţia sfinţilor, cu evlavia şi cu rugăciunea cea neîncetată. Acestea sunt cu mult mai bune decât hainele aurite, sunt cu mult mai cinstite decât pietrele cele preţioase şi decât mărgelele de la gât; acestea te fac de a fi cinstită şi de oameni, iar de la Dumnezeu îţi aduc o mare răsplată. Aceasta este podoaba Bisericii, pe când aceea este a teatrelor. Această podoabă este vrednică de ceruri, iar aceea este vrednică de cai şi catâri. Aceea se pune şi pe trupurile moarte, pe când aceasta străluceşte numai într-un suflet bun, în care locuieşte Hristos. Să ne agonisim deci această podoabă, ca astfel să cântăm şi noi şi să mulţumim lui Hristos, prin Care şi cu Care se cade slavă Tatălui şi Sfântului Duh, în vecii vecilor. Amin.

Omilia XXXI - Singur Dumnezeu poate cerceta faptele noastre în amănunt

„Îmbrăţişaţi pe Epenet, iubitul meu, care este pârga Asiei, în Hristos" (Romani 16, 5).

Mi se pare că mulţi, chiar dintre cei cu pretenţii, trec cu nebăgare de seamă această parte însemnată a epistolei, ca şi cum ar fi de prisos şi n-ar avea în sine nimic important. Tot cam aşa mi se pare că fac şi cu genealogia sau cartea neamului lui Iisus Hristos, care se găseşte în Evanghelie, unde, fiindcă se raportează un catalog de nume,

cred ei că de aici n-au nimic a câştiga. Cei care se ocupă cu traducerea hrisoavelor vechi, chiar şi cele mai mici semne sau ştersături le cercetează cu toată băgarea de seamă, iar aceştia chiar şi bulgări mari de aur, de o aşa însemnătate, îi trec cu vederea! Apoi, ca să nu pătimească aceasta, sunt de ajuns şi cele spuse, spre a-i întoarce din această lenevire a lor. Cum că nu mic este folosul ce scoate cineva din citirea acestor nume, noi am arătat-o prin cele spuse în urmă, înălţând sufletul vostru prin aceste salutări ale Apostolului; dar pentru mai bună lămurire, vom încerca şi astăzi a examina această parte a pasajului. Este cu putinţă ca şi în nişte nume simple să se poată găsi un mare tezaur.

Dacă ai voi să ştii de ce a fost numit Avraam, de ce Sara, de ce Ismail, de ce Samuil, vei găsi aici istoria multor fapte şi împrejurări. Dar apoi încă şi de la locuri, şi de la timpuri, acelaşi lucru l-ai putea afla. Omul serios chiar şi de aici se poate folosi şi îmbogăţi, pe când cel lipsit de voinţă nici din cele ce sunt foarte învederate şi lămurite nu se foloseşte cu nimic.

Numele lui Adam, de pildă, ne învaţă nu o mică înţelepciune; de asemenea numele fiului lui Adam, numele femeii sale, şi ale altora mulţi. Toate numele acestea sunt amintiri ale multor fapte şi trăsături minunate. Sunt amintiri şi ale binefacerii lui Dumnezeu, în acelaşi timp amintiri şi ale mulţumirii femeilor care, zămislind în pântecele lor, îşi numeau ele însele copiii ca din darul lui Dumnezeu căpătaţi.

Dar de ce să mai filosofăm despre nume, când iată că mulţi nu se interesează nici chiar de cugetările cele înalte, şi nu ştiu nici măcar numele cărţilor. Dar nouă nu ne este indiferent de a face aşa, însă vom trece mai departe, fără a examina acestea. ***„Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarafi!" (Matei 25, 27).***

De aceea chiar dacă nimeni n-ar primi, noi tot ne vom face datoria, şi vom arăta că nimic nu este de prisos în Sfintele Scripturi. Dacă aceste nume n-ar purta cu ele nici un folos, desigur că nici nu s-ar fi trecut în epistolă, şi nici Pavel n-ar fi scris ceea ce a scris. Dar unii sunt atât de proşti şi uşori la mine, şi nevrednici de Împărăţia Cerurilor, încât nu numai numele le cred de prisos, ci chiar şi cărţi

întregi ale Sfintei Scripturi, ca de pildă Leviticul, Cartea lui Iosua Navi şi multe altele. Astfel, mulţi dintre cei smintiţi au scos şi Vechiul Testament, ba mai mult păşind pe această cale, ce îşi avea început în deprinderea unui lucru rău, au tăiat multe chiar din Noul Testament. Dar asupra unor astfel de oameni, care trăiesc numai pentru trup, nu ne vom opri prea mult.

Dacă însă cineva iubeşte înţelepciunea şi se găseşte prieten al ascultării duhovniceşti, apoi să audă că nici cele mai mici şi nebăgate în seamă din Sfânta Scriptură nu sunt aşezate acolo în zadar şi fără scop, şi chiar cele din Vechiul Testament poartă cu ele un însemnat folos. ***„Şi toate acestea li s-au întâmplat acelora, ca preînchipuiri ale viitorului, şi au fost scrise spre povăţuirea voastră" (I Corinteni 10, 11).*** De aceea şi lui Timotei îi zicea: ***„ia aminte la citit" (I Timotei 4, 13),*** prin care expresie îl îndeamnă la citirea cărţilor Vechiului Testament, pe el, care era un bărbat desăvârşit şi care avea cu el atâta har încât şi demonii îi alunga, şi morţii îi învia.

Dar să ne întoarcem la subiectul nostru de aici. "**Îmbrăţişaţi pe Epenet, iubitul meu".** Este vrednic de luat aminte aici cum Apostolul împarte laude fiecăruia în chipuri felurite. Lauda adresată acestuia – „iubitul meu" – nu este mică, ci încă foarte mare, şi dovedeşte multă virtute, căci nu era puţin lucru de a fi cineva iubitul lui Pavel, care nu se mulţumea cu puţine şi care iubea în urma unei judecăţi serioase. Mai departe aduce şi altă laudă, zicând: **„care este pârga Asiei, în Hristos".** Prin aceste vorbe sau arată că acest Epenet a fost cel dintâi care a alergat la Evanghelie şi a crezut – ceea ce nu era o laudă mică – sau că el arăta o mai mare evlavie decât toţi cei de pe acolo. De aceea zicând: „care este pârga Asiei", el nu s-a oprit aici, ca nu cumva tu să bănuieşti la acela vreo slavă lumească, ci a adăugat imediat: „în Iisus Hristos"; căci dacă în faptele omeneşti cel ce este în fruntea tuturor se crede a fi mare şi strălucit, apoi cu atât mai mult în cele duhovniceşti. Fiindcă era firesc ca el să se fi coborât din vreun neam umil, de aceea Apostolul spune de adevărata lui nobleţe şi întâietate, împodobindu-l de aici. Şi nu numai a Corintului, ci a întregului popor din Asia îl numeşte pârgă, ca şi cum el a fost ca o uşă de intrare pentru alţii. Dar şi de aici nu mică este plata lui, fiindcă un asemenea om va trage mult folos şi din meritele acelora, după cum şi ei s-au folosit de la el.

„Îmbrăţişaţi pe Maria care s-a ostenit mult pentru voi”(16, 6). Dar ce vrea să zică prin aceasta? Iarăşi este încununată o femeie, şi este lăudată; iarăşi noi, bărbaţii, am rămas ruşinaţi, sau mai bine zis nu ruşinaţi, ci chiar ne lăudăm, chiar ne fălim cu aceasta. Ne fălim, zic, pentru că astfel sunt femeile noastre; ne şi ruşinăm însă, fiindcă noi bărbaţii am rămas atât de mult în urma lor. Dar dacă am voi să cunoaştem cum se împodobeau acele femei, imediat le vom înţelege. Aşadar cum se împodobeau? ***Să asculte şi bărbaţii, şi femeile: se împodobeau nu cu brăţări de aur, nu cu lanţuri la gât, nici cu eunuci şi slugi multe, sau cu haine cusute cu fir de aur, ci cu sudorile ce le vărsau pentru adevăr.***

„Care s-a ostenit mult pentru voi”, adică nu numai pentru el, şi nici numai pentru ea singură (ceea ce fac şi astăzi cele mai multe femei, postind şi dormind culcate pe pământ), ci şi pentru alţii, luându-şi asupra lor călătorii de-ale Apostolilor şi Evangheliştilor. ***Dar cum de zice tot Pavel: „Nu îngăduiesc femeii nici să înveţe pe altul” (I Timotei 2, 12)? O împiedică numai ca să stea în mijlocul adunării ca fiind cea dintâi; o împiedică de a sta pe tronul din altar, sau şi în amvon, nu însă şi de la cuvântul învăţăturii.*** Căci dacă n-ar fi aşa, apoi cum de zicea femeii ce avea bărbat credincios: ***„Căci, ce ştii tu, femeie, dacă îţi vei mântui bărbatul?” (I Corinteni 7, 16).*** Cum de le da voie ca să-şi înveţe copiii lor, zicând: ***„Dar ea se va mântui prin naştere fii, dacă va stărui, cu înţelepciune, în credinţă, în iubire şi în sfinţenie” (I Timotei 2, 15)?*** Cum de a catehizat Priscila pe Apolo? ***Aşadar Apostolul nu zicea aceasta împiedicând-o la o conversaţie particulară, care ar deveni folositoare, ci spune numai de vorbirea în public, în mijlocul adunării, ceea ce era numai dreptul dascălilor de a face.***

Când bărbatul era credincios şi în totul desăvârşit, şi putea să o înveţe pe ea, atunci femeia era împiedicată de a se pune înaintea bărbatului, iar când ea era mai înţeleaptă decât bărbatul, nimeni nu o împiedica de a învăţa şi a îndrepta.

Şi n-a zis Apostolul: „care mult a învăţat”, ci „care mult s-a ostenit”, arătând prin aceasta că, în afară de cuvânt, ea mai slujea şi la

alte nevoi ale sfinţilor, ca de pildă le slujea cu averea sa, cu călătoriile pe care le făceau, cu primejdiile în care se găseau de multe ori. Într-adevăr, femeile de pe atunci erau mai agere şi mai iuţi chiar decât leii, împărţind cu Apostolii ostenelile propovăduirii. De aceea călătoreau cu ei împreună şi făceau toate slujbele. Chiar şi pe timpul Mântuitorului Hristos, multe femei mergeau după El şi Îi slujeau, îngrijind de Învăţător.

„Îmbrăţişaţi pe Andronic şi pe Iunias, cei de un neam cu mine...” (16, 7). Mi se pare că şi aceasta este o laudă, însă cele ce urmează reprezintă una şi mai mare. Şi care este acea laudă? **„... şi împreună închişi cu mine”,** spune Apostolul. În robie n-a fost, însă a pătimit necazuri mai crunte decât ale robilor, căci nu era numai înstrăinat de patrie şi de casă, ci se şi lupta cu foamea, cu moartea, şi cu mii de alte neajunsuri. Deci, când el îi numeşte „împreună închişi”, aceasta este cea mai mare cunună ce le-o împleteşte, este cea mai mare laudă ce le-o aduce.

Pavel, cum am zis, n-a fost în robie, însă a pătimit mai mult ca un rob. Durerea şi necazul robului este numai că se găseşte înstrăinat de ai săi, şi devine rob în loc de slobod, dar aici e vorba de acel vifor de ispite pe care le-a răbdat acest fericit, fiind hărţuit din toate părţile, bătut şi legat, bătut cu pietre de duşmani, şi de multe ori în primejdii pe mare. Robii nu mai au nici un duşman de îndată ce au fost duşi în robie, ba încă chiar se şi bucură de multă îngrijire din partea celor ce i-au robit, pe când el era purtat necontenit prin mijlocul cetăţilor şi a duşmanilor săi, pretutindeni vedea suliţe şi săbii ascuţite, pretutindeni lupte şi bătălii. Deci, fiindcă era firesc ca şi aceştia să se fi împărtăşit de multe primejdii de-ale lui, de aceea îi numeşte soţi, sau tovarăşi de robie, după cum zice şi în alt loc: ***„Vă îmbrăţişează Aristarh, cel întemniţat împreună cu mine” (Coloseni 4, 10).***

Mai departe le aduce şi o altă laudă, zicând: **„care sunt vestiţi între Apostoli”.** Deşi chiar a fi Apostol era lucru mare, dar a fi încă şi vestiţi printre ei, de aici poţi înţelege câtă laudă le face. Vestiţi erau aceştia prin faptele lor, prin meritele lor. O, câtă înţelepciune la această femeie (Iunia), dacă s-a învrednicit de numele de Apostol! Şi încă nu numai atât, ci mai adaugă o nouă laudă, zicând: **„care înaintea mea au**

fost în Hristos". Şi aceasta este o laudă destul de mare, ca să alerge mai înainte şi să ajungă mai înainte de alţii. ***Acum tu gândeşte-te cât de curat era acest sfânt suflet de orice slavă deşartă, căci după atâtea succese şi după o slavă atât de mare, el pune pe alţii înaintea lui, şi nu ascunde faptul că în urma lor a cunoscut creştinismul, şi nici nu se ruşinează de a-l mărturisi.*** Şi de ce te minunezi că el nu se ruşinează de aceasta, pe câtă vreme nu se fereşte chiar de a da în vileag viaţa lui dinainte, numindu-se pe sine defăimător şi prigonitor al lui Hristos? Fiindcă nu avea cum să-i pună înaintea altora, de aceea a căutat pe cel ce a intrat în creştinism după ei, şi s-a găsit ca fiind el, şi de aici le arată laudă, zicând: **„care înaintea mea au fost în Hristos" (16, 7).**

„Îmbrăţişaţi pe Ampliat, iubitul meu în Domnul" (16, 8). Şi pe acesta îl laudă iarăşi din dragoste, căci dragostea lui Pavel era pentru Dumnezeu, şi deci avea în ea mii de bunătăţi. Dacă a fi iubit de împărat este un lucru mare, dar încă a fi iubit de Pavel, câtă laudă nu este? Dacă acesta nu avea cu sine o mare virtute, desigur că nu şi-ar fi atras dragostea lui Pavel, fiindcă pe cei ce vieţuiau în rele şi în nelegiuiri el nu numai că nu-i iubea, dar chiar îi şi da anatemei, precum zice: ***„Dacă cineva nu iubeşte pe Domnul Iisus Hristos, anatema să fie",*** şi: ***„chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o – să fie anatema" (Galateni 1, 8; I Corinteni 16, 22).***

„Îmbrăţişaţi pe Urban, împreună lucrător cu mine în Hristos" (16, 9). Lauda aceasta este mai mare decât acea dinainte, căci cuprinde în sine şi cauza aceleia.

„Şi lui Stahis, iubitul meu". Şi pe acesta îl încununează cu aceleaşi.

„Îmbrăţişaţi-l şi pe Apelles cel încercat în Hristos" (16, 10). Nimic nu se poate compara cu această laudă, ca să fie cineva nepătat şi să nu dea nici un motiv de hulă în faptele cele după Dumnezeu, căci zice Apostolul: „cel încercat în Hristos", iar prin aceste vorbe el însumează toată virtutea. Şi de ce oare nicăieri nu zice: „Salutaţi pe Domnul meu cutare, pe stăpânul meu"? Pentru că laudele acestea sunt

cu mult mai mari decât acelea; acelea sunt simple laude de respect, pe când acestea sunt laude de virtute. Dar chiar şi faptul că el salută pe mulţi dintre cei de rând la un loc cu cei mari, încă îi cinsteşte pe aceia nu puţin. A-i saluta împreună pe toţi, şi prin aceiaşi epistolă, înseamnă că pe toţi i-a cinstit deopotrivă; dar prin faptul că adresează fiecăruia laude individuale, Apostolul ne-a prezentat virtutea şi destoinicia fiecăruia în parte. Aşa că de aici nu se putea naşte nici invidie, că pe unii i-a cinstit, iar pe alţii a dispreţuit, şi nici nu-i putea duce în tulburare sau în lenevie, din cauză că s-au învrednicit cu toţii de aceiaşi cinste şi de aceleaşi laude.

Priveşte acum că Apostolul a ajuns cu laudele iarăşi la femei minunate, căci după ce zice: **„Îmbrăţişaţi pe cei ce sunt din casa lui Aristobul". „Îmbrăţişaţi pe Irodion, cel de un neam cu mine. Îmbrăţişaţi pe cei din casa lui Narcis, care sunt în Domnul" (16, 11),** de unde reiese că aceştia din urmă nu erau la fel cu cei dinainte, de vreme ce nici nu le pomeneşte numele, ci numai le dă lauda cuvenită, zicând: „care sunt în Domnul", adică: care sunt credincioşi, deodată îşi întoarce salutările la femei, zicând: **„Îmbrăţişaţi pe Trifena şi pe Trifosa, care s-au ostenit în Domnul" (11, 12) .**

Despre Maria zicea că „că mult s-a ostenit pentru voi", iar despre acestea spune că încă şi acum se ostenesc. Nu este deci, o mică laudă că erau necontenit lucrătoare, şi nu numai lucrătoare, ci încă se şi osteneau. Pe Persida care urmează după acestea o numeşte şi „iubită", cu care vorbă o arată mai mare decât celelalte. **„Îmbrăţişaţi pe iubita Persida, care mult s-a ostenit în Domnul".** Apoi mărturiseşte şi de marea ei osteneală, zicând: „care mult s-a ostenit în Domnul". Astfel ştia el cum să numească pe fiecare după vrednicia sa; pe unii făcându-i încă mai cu multă bunăvoinţă, căci nu-i lipsea de nici una din calităţile lor, ci le lăuda până şi pe cele mai mici, iară pe ceilalţi pregătindu-i de a deveni mai însemnaţi şi a ajunge la acelaşi zel vrednic de laude ca şi cei dintâi.

„Îmbrăţişaţi pe Ruf, cel ales întru Domnul, şi pe mama lui, care este şi a mea" (16, 13). Şi aici dar erau toate cele bune, de vreme ce şi fiul era aşa precum îl arată Apostolul, şi mama era ceea ce era, şi casa lor plină de binecuvântare, şi rădăcina se potrivea cu rodul. Nu a

zis el oricum „mama lui şi a mea” dacă n-ar fi mărturisit despre această femeie însăşi virtutea ei cea mare.

„Îmbrăţişaţi pe Asincrit, pe Flegon, pe Hermes, pe Patrova, pe Hermas şi pe fraţii care sunt împreună cu ei” (16, 14). Aici nu te uita că i-a însemnat fără laude, după cum obişnuieşte, ci încă să-ţi închipui că i-a lăudat foarte mult, căci deşi aceştia erau cei mai de jos şi mai neînsemnaţi, totuşi Apostolul n-a crezut ca o înjosire de a le trimite salutarea sa. Şi, la drept vorbind, nici aceasta nu este o mică laudă, ca să-i numească fraţi, precum şi cu sfinţii ce urmează după ei.

„Îmbrăţişaţi pe Filolog şi pe Iulia, pe Nereu şi pe sora lui, pe Olimpan şi pe toţi sfinţii care sunt împreună cu ei” (16, 15), care demnitate era foarte mare, şi purta cu sine o cinste înaltă şi negrăită. După aceea, ca nu cumva să se nască printre ei vreo ceartă, că pe unii i-a salutat într-un fel şi pe alţii într-alt fel, pe unii numindu-i cu numele lor adevărate, iar pe alţii fără nume, pe unii cu mai multe laude, iar pe alţii cu mai puţine, la urmă îi amestecă pe toţi la un loc în egalitatea dragostei dintre ei şi în sărutarea cea sfântă, zicând: **„Îmbrăţişaţi-vă unii pe alţii cu sărutare sfântă” (16, 16).** ***Prin această pace el le-a scos din inimile lor orice cuget de tulburare, ca astfel nici cel mare să nu dispreţuiască pe cel mic, şi nici cel mic să invidieze pe cel mare; ba încă orice bănuială şi orice invidie sunt alungate din inimile lor, prin sărutarea cea sfântă, care totul linişteşte, şi totul face deopotrivă.*** De aceea nu numai că le porunceşte de a se saluta cu toţii în acest fel, dar încă le şi trimite tot o astfel de salutare şi din partea, tuturor bisericilor lui Hristos. **„Vă îmbrăţişează”,** zice, nu numai unul sau altul, ci toate **„Bisericile lui Hristos”.**

Ai văzut că şi din aceste salutări ale Apostolului nu puţin am câştigat? Câte tezaure nu am fi trecut cu vederea, dacă nu am fi cercetat cu amănunţime chiar şi în partea aceasta a epistolei, pe cât ne este nouă cu putinţă? Dacă poate se va găsi vreun alt bărbat înţelept şi duhovnicesc, şi ar voi să se cerceteze mai în amănunt, desigur că va vedea şi mai multe mărgăritare.

Dar fiindcă unii s-au întrebat în sine de multe ori: ***„De ce oare în epistola aceasta Apostolul a salutat pe atâţia, ceea ce n-a făcut nici***

într-o altă epistolă?", la aceasta am putea răspunde că de vreme ce el nu văzuse pe romani până atunci, de aceea a făcut aşa. „Dar – zici tu – nici pe coloseni nu i-a văzut mai înainte de a le scrie, şi totuşi n-a făcut nimic de acest fel". Dar aceştia [romanii] erau mai renumiţi decât alţii, şi plecând de prin alte cetăţi, ei s-au aşezat în Roma ca în cetatea cea mai sigură şi mai împărătească decât toate celelalte. Ajungând acolo, zic, ei trebuiau să se bucure de siguranţă, ca unii ce petreceau într-un loc străin, şi mulţi dintre ei îi erau cunoscuţi mai înainte, iar alţii poate îi şi slujiseră altă dată, şi multe şi mari lucruri pătimiseră pentru el. De aceea, cu drept cuvânt îi pomeneşte şi-i laudă prin epistolă, căci nu mică era pe atunci cinstea lui Pavel, încât cei ce se bucurau de a primi epistole de la el aveau un mare sprijin chiar prin aceste scrisori, de vreme ce nu numai că-l cinsteau, ci încă se şi temeau de el. Dacă n-ar fi fost aşa, nici n-ar fi zis el: „care ajutător a fost multora, şi mie însumi", şi iarăşi: „Aş fi dorit anatema să fiu eu însumi"; şi lui Filimon scriindu-i, zicea: ***„Aşa cum sunt eu, Pavel, ca un bătrân, iar acum şi pus în lanţuri pentru Iisus Hristos" (Filimon 9).*** De asemenea şi galatenilor le zicea: ***„Iată eu, Pavel, vă spun vouă" (Galateni 5, 2)*** şi: ***„m-aţi primit ca pe un înger al lui Dumnezeu, ca pe Hristos Iisus" (Galateni 4, 14).*** Şi corintenilor: ***„şi unii, crezând că n-am să mai vin la voi, s-au semeţit",*** şi iarăşi: ***„acestea, fraţilor, le-am zis ca despre mine şi despre Apollo, dar ele sunt pentru voi, ca să învăţaţi din pilda noastră, să nu treceţi peste ce e scris" (I Corinteni 4, 18).*** Din toate acestea se poate vedea că toţi aveau faţă de el o mare cinstire. Deci voind ca ei să se găsească în linişte şi în cinste, a salutat pe fiecare şi, pe cât i-a stat în putinţă, i-a împodobit. Pe unul l-a numit „iubit", pe altul „rudă a sa", pe altul cu amândouă aceste denumiri, pe celălalt „împreună închis", pe unul „împreună lucrător", pe altul „vestit", pe celălalt „ales". Pe una dintre femei o salută şi pentru demnitatea ei ce o avea în Biserică, căci n-a zis simplu „pe cea ce slujeşte", prin care cuvinte arată că ea avea hirotonia de diaconiţă, ceea ce n-a spus nici de Trifena, nici de Persida, şi nici de celelalte. Pe alta o numeşte „împreună lucrătoare şi slujitoare", pe cealaltă o numeşte „mamă", iar pe alta o salută pentru ostenelile cu care s-a ostenit. Pe unii îi salută ca aflându-se în casa altuia cunoscut de el, pe alţii prin denumirea generală de „fraţi", iar pe alţii prin denumirea de „sfinţi". Pe unii îi cinsteşte prin însăşi salutarea ce le-o adresează; pe alţii îi cinsteşte numindu-i cu numele lor adevărate. Pe unii i-a salutat ca pârgă, pe alţii

ca mai bătrâni, sau ca mai vechi în creştinism, iar mai mult decât ceilalţi a salutat pe Priscila şi Acvila. Căci deşi cu toţii erau credincioşi, nu însă cu toţii erau şi deopotrivă, fiindcă se deosebeau în harurile şi nevoinţele lor. De aceea Apostolul nimănui nu i-a ascuns lauda ce i se cuvenea, ca să-i atragă la un mai mare zel pe toţi. Când cei ce se ostenesc mai mult ca alţii nu primesc şi o plată mai mare, apoi atunci devin mai leneşi la lucru. De aceea nici în curtea împărătească nu este cinste deopotrivă pentru toţi, şi nici chiar între ucenicii Domnului nu au fost cu toţii puşi de acord, ci trei dintre ei au fost mai însemnaţi decât ceilalţi; ba încă şi între aceştia trei a fost o mare deosebire, fiindcă înaintea lui Dumnezeu totul este ştiut, şi exactitatea lui se întinde chiar şi până la cele mai de pe urmă. ***„Căci stea de stea se deosebeşte în strălucire" (I Corinteni 15, 41).*** Deşi cu toţii au fost apostoli, şi cu toţii vor sta pe cele douăsprezece scaune la Judecată, deşi cu toţii şi-au lăsat ale lor şi cu toţii au fost împreună cu El, cu toate acestea numai pe cei trei îi lua cu El de multe ori. Dar chiar şi dintre aceşti trei el a spus care ar putea să întreacă pe ceilalţi. ***„Dar a şedea de-a dreapta Mea, sau de-a stânga Mea, nu este al Meu a da, ci celor pentru care s-a pregătit" (Marcu 10, 40).*** Şi pe Petru îl pune înaintea acelora, zicându-i: ***„Mă iubeşti mai mult decât aceştia" (Ioan 21, 15)?*** Dar Sfântul Ioan era iubit mai mult decât ceilalţi. Examinarea înaintea lui Dumnezeu va fi foarte exactă pentru toţi. Chiar de ai covârşi cât de puţin pe aproapele, chiar de l-ai întrece cu o cirtă nebăgată în seamă, sau cu orice, nici pe aceea nu o va trece cu vederea Dumnezeu. Faptul acesta l-ar putea vedea cineva strălucind încă de la început. Şi Lot, de pildă, era drept, însă nu aşa ca Avraam; şi Ezechia a fost împărat, dar nu aşa ca David; şi proorocii au fost mari şi însemnaţi, însă nu aşa ca Ioan.

Unde sunt acum, deci, aceia care nici după o aşa de mare exactitate din partea lui Dumnezeu nu vor să creadă că există iadul? Că dacă toţi drepţii nu se vor bucura de aceleaşi bunuri, chiar de ar întrece cât de puţin pe ceilalţi – „Stea de stea se deosebeşte, zice, în slavă" –, apoi atunci cum cei păcătoşi vor fi în aceleaşi bunuri cu cei drepţi? O astfel de nedreptate nu ar face nici omul, cu atât mai puţin Dumnezeu. De voiţi, aş putea să vă arăt o asemenea deosebire chiar şi cu cei păcătoşi, şi în fapte deja petrecute, spre a vă convinge de exactitatea dreptei judecăţi a lui Dumnezeu. Într-adevăr, gândeşte-te

bine: a păcătuit Adam, a păcătuit şi Eva; amândoi au călcat porunca dată, însă nu tot deopotrivă au păcătuit; aşadar nici tot deopotrivă au fost pedepsiţi. Atâta deosebire a fost, încât chiar şi Pavel a zis: ***„Şi nu Adam a fost amăgit, ci femeia, amăgită fiind, s-a făcut călcătoare de poruncă" (I Timotei 2, 14).*** Deşi amăgirea a fost una şi aceeaşi, cu toate acestea examinarea cea precisă a lui Dumnezeu a arătat o aşa de mare deosebire, încât şi Pavel a spus aceasta. Cain a fost pedepsit pentru că a omorât pe fratele său, însă Lameh, care a ucis după Cain, n-a pătimit nimic din ceea ce a pătimit acela. Deşi omor a fost şi acesta, ca şi acela, ba încă cu mult mai grozav decât acela, fiindcă nici după exemplul ce-l avea cu Cain, el tot nu s-a făcut mai bun, cu toate acestea fiindcă Lameh n-a ucis pe fratele său, chiar şi după sfatul ce-i dăduse Dumnezeu, după cum a făcut Cain, apoi nici n-a mai fost nevoie de acuzator, şi nici Dumnezeu întrebându-l, el nu s-ar fi purtat cu neruşinarea celui dintâi, ci, cu toate că nimeni nu-l osândea pentru omor, el însuşi şi-a cunoscut greşeala şi s-a condamnat singur, pentru care a şi căpătat iertare, pe când Cain făcând cu totul din contră, a fost pedepsit cum ştim.

Ai văzut cu câtă exactitate cercetează Dumnezeu faptele petrecute? De aceea şi pe timpul potopului într-alt fel i-a pedepsit pe păcătoşi, iar pe cei din Sodoma într-alt fel. De asemenea şi pe israeliţi i-a pedepsit în diferite chipuri, pe cei din Babilon într-un alt fel, pe cei de pe timpul lui Antioh în alt fel, arătând prin aceasta că judecata lui Dumnezeu este departe de judecata noastră. Unii au fost în robie şaptezeci de ani, iar alţii patru sute; unii îşi mâncau copiii, şi mii de alte nenorociri îndurau, şi totuşi nici aşa n-au scăpat, nici aceştia şi nici cei ce de vii au ars în Sodoma. ***„Mai uşor va fi pământului Sodomei şi Gomorei, în ziua judecăţii, decât cetăţii aceleia" (Matei 10, 15).***

Dacă lui Dumnezeu nu-I pasă, fie că păcătuim noi, fie că avem fapte bune, poate că în asemenea caz ar avea cineva dreptul să spună că nu este pedeapsă, dar când El pune atâta osârdie ca noi să nu păcătuim, şi când face atâtea ca să putem vieţui după voia Sa, apoi este vizibil că pe cei ce păcătuiesc îi va pedepsi, iar pe cei cu fapte bune îi va încununa.

Dar tu te gândeşte şi la anomalia în care se găsesc cei mulţi. Aici,

de pildă, învinovăţesc pe Dumnezeu, că de multe ori prea îndelung rabdă, şi trece cu vederea pe mulţi desfrânaţi, pângăriţi, tirani, şi nu-i pedepseşte; acolo iarăşi, dacă El ameninţă să-i pedepsească, iată că devin grozavi şi de nesuferit, învinovăţind pe Dumnezeu, deşi dacă îndelunga Lui răbdare de aici te întristează, apoi pedeapsa de acolo ar trebui să o primeşti ca adevărată, şi să admiri înţelepciunea Lui. Dar vai! Ce prostie, ce judecată neraţională şi asemănătoare cu a dobitoacelor! Vai! Ce suflete iubitoare de păcate, şi care nu au privirea îndreptată decât la rău! Pentru că de acolo se şi nasc toate aceste credinţe false; dar dacă ar voi – cei ce vorbesc aşa – să se îndeletnicească cu fapte bune, apoi repede s-ar convinge şi de existenţa iadului, şi nu s-ar mai îndoi. „Şi unde – zici tu –, în care anume loc va fi iadul?”. Dar ce-ţi pasă ţie? Problema care se pune este de a şti că iadul există, iar nu a şti în care anume loc se găseşte. Sunt unii care, vorbind basme băbeşti, spun că este în valea lui Iosafat. Ceea ce se spune despre un război trecut, ei îl raportează la iad, sau, mai bine zis, târăsc iadul în acel loc. Dar Scriptura nu spune aceasta. „Dar în ce loc va fi?”, zici tu. Undeva afară – după cum cred şi eu – de lumea întreagă. După cum închisorile împărăteşti şi minele de metale stau departe de palatul imperial, tot aşa şi iadul va fi departe şi în afară de această lume. Deci să nu căutăm unde este, ci să ne păzim de-a nu ajunge în el!

Dacă Dumnezeu nu pedepseşte aici pe toţi după faptele lor, noi să credem în pedepsele viitoare, chiar dacă Dumnezeu este iubitor de oameni şi îndelung-răbdător. De aceea ameninţă, şi nu repede pedepseşte, fiindcă ***„nu voiesc moartea păcătosului” (Iezechiel 18, 32).***

Ştiu, iubiţilor, că nimic nu vă este mai neplăcut ca aceste cuvinte, dar pentru mine nimic nu este mai plăcut ca acestea. Şi fie ca mâncând, ospătând, ducându-ne la baie, sau orice facem, noi întotdeauna să vorbim de gheenă, căci atunci nu ne-am mai scârbi de relele şi necazurile de aici, nici nu ne-am bucura atât de cele bune.

Căci ce necaz ai să-mi spui? Sărăcie, boală, robie, schilodirea trupului? Dar toate acestea sunt de râs faţă de osânda de acolo! Chiar de mi-ai spune de cei ce sunt înfometaţi, sau de cei ce sunt schilozi din copilărie şi cerşesc la drumul mare, ei bine, şi acestea sunt ca o

desfătare, aşa zicând, faţă de relele de acolo. Deci necontenit să aducem vorba despre acestea, fiindcă nu lasă a cădea în gheenă pe cel ce îşi aduce aminte des de gheenă. Nu-l auzi tu pe Pavel zicând: ***„Ei vor lua ca pedeapsă pieirea veşnică de la faţa Domnului şi de la slava puterii Lui" (II Tesaloniceni 1, 9)***? Nu auzi ce fel a fost Nero, pe care Pavel l-a numit şi taină a lui Antihrist? ***„Pentru că taina fărădelegii se şi lucrează" (II Tesaloniceni 2, 7).*** Dar ce? Nimic nu va pătimi Nero? Nimic nu va pătimi Antihrist? Nimic diavolul? Aşadar Antihrist va fi pururea, diavolul va fi pururea, căci nefiind pedepsiţi, nu se vor depărta de rele! „Da", zici tu; „cum că este gheena e foarte învederat; dar în ea vor cădea numai necredincioşii". Şi de ce? „Pentru că cei credincioşi au cunoscut pe Stăpânul lor". Şi ce urmează de aici? Căci ei au avut o viaţă necurată şi chiar prin aceasta vor fi pedepsiţi şi mai mult decât cei necredincioşi. **„Căci, deci, fără lege, au păcătuit, fără lege vor şi pieri" (Romani 2, 12),** şi ***„sluga aceea care a ştiut voia stăpânului şi nu s-a pregătit, nici n-a făcut după voia lui, va fi bătută mult" (Luca 12, 47).*** Dar dacă nu este, dăm socoteală cu viaţa noastră, şi acestea sunt spuse în zadar, apoi atunci nici diavolul nu va fi pedepsit, căci şi el a cunoscut pe Dumnezeu, şi cu atât mai mult pe oameni, şi demonii toţi Îl cunosc, se înfricoşează şi Îl mărturisesc de Judecător. Prin urmare, dacă n-ar fi să dăm seam de viaţa noastră, apoi atunci nici noi n-am mai avea râvnă de a fugi de faptele cele rele!

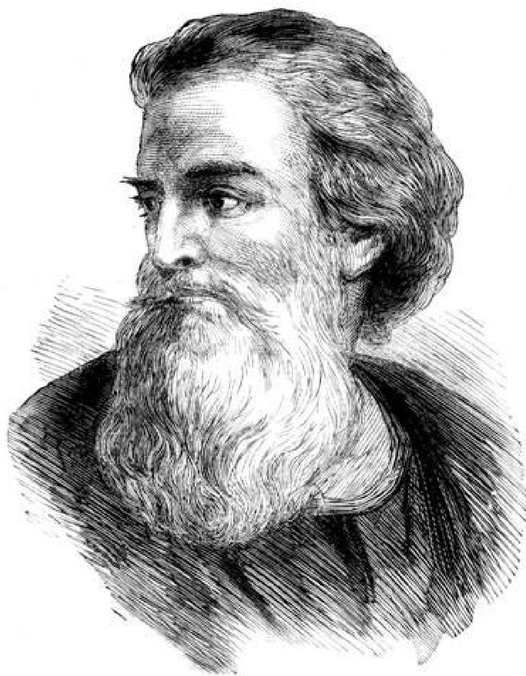
Dar nu este aşa, iubiţilor; să nu vă amăgiţi cu vorbe de acestea. ***Dacă iadul nu este, apoi cum vor judeca Apostolii pe cele douăsprezece seminţii ale lui Israel?*** Cum de spune Pavel: ***„Nu ştiţi, oare, că noi vom judeca pe îngeri? Cu cât mai mult cele lumeşti?" (I Corinteni 6, 3).*** Cum de zice Hristos: ***„Bărbaţii din Ninive se vor scula la judecată cu neamul acesta şi-i vor osândi" (Matei 12, 41),*** şi iarăşi ***„Dar zic vouă că pământului Sodomei îi va fi mai uşor în ziua judecăţii" (Matei 11, 24). De ce te joci cu ceea ce nu trebuie să te joci? De ce te amăgeşti singur şi delirezi? De ce te lupţi cu iubirea de oameni a lui Dumnezeu?*** Tocmai de aceea a pregătit iadul şi ne-a ameninţat cu el, pentru ca să nu cădem în el, pentru ca de frica lui să ne facem mai buni. Astfel dar, cel ce răstoarnă ideea de pedepse ale iadului, nimic alta nu face decât că se împinge singur în el prin asemenea amăgire. Nu moleşi mâinile celor ce se ostenesc pentru fapta bună, nici nu întinde mai departe lenea celor ce dorm. Dacă ar crede

cei mulţi că nu este iad, apoi cum s-ar mai depărta de la rele? Unde apoi se va mai arăta şi dreptatea?

De aceea, eu vă rog ca, încetând cu aceste false probleme, să astupăm gurile celor cârtitori. ***Vom da seamă până şi de cele mai mici dintre păcate, precum şi pentru meritele noastre, mari sau mici, va fi cea mai exactă cercetare. Vom da seamă şi de privirile cele desfrânate, şi de cuvintele cele zadarnice, şi de râsul cel prostesc, şi de beţia cea aiuritoare. Vom lua plată chiar şi pentru un pahar cu apă rece, ba şi numai pentru o picătură, „Însemnează cu semnul crucii, pe frunte, pe oamenii care gem şi care plâng din cauza multor ticăloşii" (Iezechiel 9, 4).***

Şi cum de îndrăzneşti să spui, că Cel ce examinează cu atâta exactitate toate ale noastre, ne-a ameninţat cu iadul degeaba? Nu, vă rog, nu vă pierdeţi cu astfel de speranţe deşarte, nu pierdeţi şi pe cei ce vă cred. Dacă nu crezi cuvintele noastre, apoi întreabă pe iudei, pe cei dintre neamuri, chiar şi pe toţi ereticii, căci toţi aceştia îţi vor răspunde, ca şi cu o singură gură, că va fi şi judecată, va fi şi răsplată. Dar poate tu nu te mulţumeşti numai cu răspunsul oamenilor? Întreabă atunci şi pe demoni, şi-i vei auzi strigând: ***„Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuieşti?" (Matei 8, 29)***? Şi toate acestea adunându-le în cugetul tău, convinge-ţi sufletul să nu mai alerge în zadar fără ţintă, ca nu cumva să cunoască în faptă iadul, ci înţelepţindu-se de aici, să poată fugi mai lesne şi de muncile de acolo, iar în acelaşi timp să-şi agonisească şi merite pentru a gusta din bunurile viitoare. De care fie ca noi cu toţii să ne învrednicim a ne împărtăşi, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care şi cu Care se cuvine slava Tatălui şi Duhului Sfânt, în vecii vecilor. Amin.

Omilia XXXII - Laude adresate Sfântului Pavel, Apostolul Neamurilor, pe care şi noi se cade a-l urma

„Şi vă îndemn, fraţilor, să vă păziţi de cei ce fac dezbinări şi sminteli împotriva învăţăturii pe care aţi primit-o. Depărtaţi-vă de ei. Căci unii ca aceştia nu slujesc Domnului nostru Iisus Hristos, ci pântecelui lor, şi prin vorbele lor frumoase şi măgulitoare înşeală inimile celor fără de răutate" (Romani 16, 17-18).

Iarăşi sfătuire, şi rugăciune imediat după sfătuire; căci spunând să se păzească de cei ce fac dezbinări şi să nu asculte de ei, a adăugat: **„Iar Dumnezeul păcii va zdrobi repede sub picioarele voastre pe satana"** şi **„Harul Domnului nostru Iisus Hristos cu voi!" (16, 20).**

Acum tu gândeşte-te şi cu câtă înţelepciune îi sfătuieşte, căci el face aceasta nu punându-se în rândul sfătuitorului, ci în rândul rugătorului, ba şi cu multă cinste, căci i-a numit şi fraţi, şi în acelaşi timp îi şi roagă. „Vă îndemn, fraţilor", zice. Apoi îi face a fi necontenit cu băgare de seamă, arătând prin aceasta viclenia celor ce-i ispiteau. Ca şi cum acei amăgitori erau necunoscuţi pe acolo, le zice: „vă îndemn să vă păziţi", ***adică să cercetaţi cu cea mai mare precizie, să aflaţi bine, să***

iscodiţi cu amănunţime. De cine sau de ce? ***„Să vă păziţi – zice el – de cei ce fac dezbinări şi sminteli împotriva învăţăturii pe care aţi primit-o”.***

Aceasta mai cu seamă este răsturnarea Bisericii: a se face dezbinări. Aceasta este arma diavolului; aceasta răstoarnă totul pe dos. Întrucât trupul Bisericii este unit, diavolul nu poate găsi loc de intrare; dar făcându-se dezbinări, el se furişează pe nesimţite, pătrunde înăuntru, şi pe urmă vin smintelile. Astfel, dar, smintelile vin din dezbinări.

Dar dezbinarea de unde vine? De la dogmele sau credinţele ce sunt contra învăţăturii apostolilor.

Dar acele credinţe false de unde vin? De la a sluji cineva pântecelui şi celorlalte patimi. **„Căci unii ca aceştia, zice, nu slujesc Domnului, ci pântecelui lor”.** Aşadar nu ar fi sminteli, nu ar fi dezbinare, dacă nu s-ar plăsmui nici o credinţă împotriva învăţăturii apostolice, ceea ce şi aici arătând-o, Apostolul zicea: „împotriva învăţăturii”.

Şi ce să le facem celor dedaţi la astfel de fapte rele? Dar iată că Apostolul nu ne răspunde: „Aruncaţi-vă asupra lor, apucaţi-vă la ceartă cu ei şi bateţi-i cu pumnii”, ci „Depărtaţi-vă de ei”. Dacă ei făceau aceasta din neştiinţă, sau din amăgire, ar fi trebuit să se îndrepte; dar fiindcă de bunăvoie păcătuiesc, atunci fugiţi de ei, zice. Şi în alt loc Apostolul spune aceasta: ***„Să vă feriţi de orice frate care umblă fără de rânduială” (II Tesaloniceni 3, 6),*** iar lui Timotei, vorbindu-i de Alexandru făurarul, îi dă acelaşi sfat: ***„Păzeşte-te şi tu de el” (II Timotei 4, 15).*** Apoi, luând şi în bătaie de joc pe cei ce îndrăzneau unele ca acestea, arată şi pricina sminteliii lor: ***„Căci unii ca aceia nu slujesc Domnului nostru Iisus Hristos, ci pântecelui lor”.*** Şi filipenilor scriindu-le, zicea: ***„Pântecele este dumnezeul lor” (Filipeni 3, 19).***

Dar dacă acesta este subiectul amăgirii lor, apoi modul acestei amăgiri este o altă boală, anume linguşirea. „Şi prin vorbele lor frumoase şi măgulitoare, zice, înşeală inimile celor fără de răutate”. Şi bine a zis „prin vorbele lor frumoase şi măgulitoare”, fiindcă purtarea lor cea plăcută se întindea numai până la vorbe, pe când cugetul le era

plin de viclenie. Şi nu zice: „vă înşeală pe voi”, ci „inimile celor fără de răutate”. Şi nu s-a oprit aici, ci, ca să facă mai nesupărător cuvântul spus mai sus, zice: **„Căci ascultarea voastră este cunoscută de toţi” (16, 19).** „Nu numai eu singur mărturisesc – zice el, măgulindu-i spre încurajare –, ci lumea întreagă”. Şi n-a zis: „înţelepciunea voastră”, ci „ascultarea voastră”, adică înduplecarea voastră spre bine. „Mă bucur deci de voi”. Iar mai departe, după laudă pune şi povăţuirea despre cum trebuie să fie în viitor. Ca nu cumva, fiindcă i-a scăpat de acuzaţii, pe nesimţite ei să se facă mai leneşi, adaugă: **„Şi voiesc să fiţi înţelepţi spre bine şi nevinovaţi la rău”.** Ai văzut cum iarăşi se atinge de ei, fără să fie bănuit măcar? Faptul la care face el aluzie aici este acela că unii dintre ei se abăteau de la îndatoririle lor.

„Iar Dumnezeul păcii va zdrobi repede sub picioarele voastre pe satana” (16, 20). Fiindcă mai înainte a vorbit despre dezbinări şi de cei ce făceau sminteli, aduce apoi vorba despre Dumnezeul păcii, ca astfel să-i încurajeze de a se izbăvi de acei înşelători, căci Dumnezeu, Care se bucură de pace, va nimici pe toţi tulburătorii ei. Şi n-a zis: „va supune”, ci ceea ce e cu mult mai mult: „va zdrobi”; şi nu numai pe acei amăgitori, ci şi pe generalul, sau căpetenia lor, „pe satana”. Şi nici n-a zis simplu „va zdrobi”, ci „sub picioarele voastre”, astfel ca biruinţa ei să o culeagă, iar prin acest trofeu să se umple de strălucire.

„Harul Domnului nostru Iisus Hristos cu voi!”. Arma cea mai puternică, zidul cel nebiruit, turnul ce nu se clatină, acesta este harul Domnului Iisus Hristos; şi le-a amintit de acest har, spre a-i face mai cu bunăvoinţă şi mai ageri în lupte. ***„Dacă – zice – v-aţi izbăvit prin har de cele cu mult mai grele, apoi cu atât mai mult vă veţi izbăvi de cele mai mici şi mai uşoare, când aţi devenit şi prietenii harului, şi când aţi contribuit şi voi cu cele ce se cuvin”.*** Ai văzut cum el niciodată nu se referă la rugăciune fără fapte şi nici la fapte fără rugăciune? Mărturisind, deci, supunerea şi ascultarea lor, la urmă a mărit faptul, arătând că avem nevoie de amândouă, adică şi de cele cuvenite nouă, şi de ajutorul lui Dumnezeu, dacă voim a dobândi mântuirea. Nu numai înainte am avut, ci şi acum avem nevoie de harul Lui, oricât am fi noi de mari şi de lăudaţi.

„Vă îmbrăţişează Timotei, cel împreună-lucrător cu mine" (16, 21). Ai văzut iarăşi laudele cele obişnuite? **„Şi Luciu şi Iason şi Sosipatru, cei de un neam cu mine".** Despre acest Iason aminteşte şi Luca, care ne prezintă vitejia lui, căci gloatele îl trăgeau şi-l târau la mai marii cetăţii, strigând (Faptele Apostolilor 17, 6). Şi ceilalţi desigur erau dintre cei mai însemnaţi, căci nu în zadar pomeneşte de ei ca rude ale sale, dacă aceia n-ar fi avut evlavia cu care să-i semene Lui.

„Vă îmbrăţişez în Domnul eu, Tertius, care am scris epistola" (16, 22). Nici aceasta nu este o mică laudă, de a fi scriitor al lui Pavel, dar el nu a făcut aceasta ca să se laude pe sine, ci ca să atragă spre el dragostea lor cea fierbinte, pentru slujba împlinită cu această ocazie.

„Vă îmbrăţişează Gaius, gazda mea şi a toată Biserica" (16, 23). Ai văzut ce fel de cunună i-a împletit şi acestuia, care a dat dovadă de atât de mare ospitalitate, încât făcuse loc în casa sa întregii adunări? Când auzi că el a fost gazda lui Pavel, să nu-i admiri numai generozitatea, ci şi rigoarea şi curăţenia vieţii lui, căci dacă n-ar fi fost vrednic de virtutea lui Pavel, nici acela nu ar fi poposit în casa lui.

„Vă îmbrăţişează Erast, vistiernicul cetăţii, şi fratele Cvartus". Nu fără rost a specificat Apostolul: „vistiernicul cetăţii", după cum nu fără rost scria şi filipenilor: ***„Vă îmbrăţişează pe voi cei din casa Cesarului" (Filipeni 4, 22),*** ca să le arate că propovăduirea Evangheliei s-a întins şi la cei mai mari.

„Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi toţi. Amin!" (16, 24). Ai văzut de unde se cuvine a începe şi unde se cuvine a sfârşi în toate şi pretutindeni? Căci iată că Apostolul de aici, anume de la harul Domnului Iisus Hristos, a pus temelie epistolei sale, şi de aici i-a pus şi acoperământ, invocând şi dorindu-le lor pe mama tuturor darurilor şi a toată binefacerea. Aceasta este mai cu seamă însuşirea de căpătâi a dascălului plin de forţă, ca el nu numai prin cuvânt, ci şi prin rugăciuni să folosească ucenicilor. De aceea şi zicea: ***„Iar noi vom stărui în rugăciune şi în slujirea cuvântului" (Faptele Apostolilor 6, 4).***

Dar oare cine se va ruga lui Dumnezeu şi pentru noi, de vreme ce Pavel s-a dus de aici? Toţi cei ce imită pe Pavel, numai dacă ne vom arăta vrednici de această mijlocire, pentru ca astfel nu numai aici să auzim glasul lui Pavel, ci și acolo ducându-ne, să ne învrednicim de a vedea pe acest atlet al lui Hristos. Sau, mai bine zis, dacă noi îl vom asculta aici, atunci şi acolo îl vom vedea negreşit; deşi nu vom sta aproape de el, pentru mai mica noastră vrednicie, îl vom vedea însă aproape de tronul împărătesc, strălucind acolo unde heruvimii Îl slăvesc pe Dumnezeu, iar serafimii zboară roată împrejurul Lui. Acolo îl vom vedea pe Pavel împreună cu Petru, ca fruntaşi ai cetei sfinţilor, şi ne vom bucura de dragostea lui cea adevărată. Căci dacă el, aici fiind, iubea atât de mult pe oameni, apoi cu atât mai mult acolo va arăta dragostea lui cea fierbinte.

Eu de aceea iubesc şi Roma, deşi am cuvinte de a o lăuda şi pentru altele, ca de pildă pentru măreţia, pentru vechimea, pentru frumuseţea ei, pentru mulţimea poporului de acolo, pentru ordinea ei împărătească, pentru bogăţia şi pentru izbânzile romanilor în războaie, dar lăsând la o parte toate celelalte, zic, eu de aceea o fericesc, pentru că şi trăind el le-a scris şi-i iubea atât de mult pe romani, şi fiind printre dânșii, le vorbea și-i încuraja, şi chiar viaţa acolo și-a sfârşit-o! De aceea şi este renumită acea cetate mai cu seamă pentru acest fapt decât pentru celelalte. După cum trupul are doi ochi, tot aşa şi Roma are ca și doi ochi ce strălucesc: trupurile acestor sfinţi [Petru şi Pavel]. Nu este atât de strălucit cerul, când soarele îşi revarsă razele sale, pe cât de strălucită este cetatea romanilor, care revarsă din ea lumina cea nestinsă a acestor două făclii şi o trimite să strălumineze până la marginile lumii. De acolo are să fie răpit la cer Pavel, de acolo Petru. Judecaţi voi înșivă şi înfricoşaţi-vă, ce fel de privelişte va vedea atunci bătrâna Romă! Va vedea pe Pavel deodată sculat din sicriul acela împreună cu Petru, înălţându-se în văzduh, întru întâmpinarea Domnului. Ce minunate raze trimite lui Hristos cetatea Romei! Cu ce splendide cununi este ea împodobită! Cu ce lanţuri de aur este încinsă şi ce izvoare fără seamăn are! De aceea admir eu cetatea aceasta, iar nu pentru aurul ei cel mult, nu pentru coloanele ei cele frumoase, nu pentru celelalte fantezii ce se găsesc acolo, ci pentru aceşti doi stâlpi neclintiţi ai Bisericii.

Dar cine oare mi-ar dărui puterea să îmbrăţişez acum trupul lui Pavel, să mă lipesc de mormântul lui, să văd ţărâna aceea a lui care a împlinit cele lipsite ale lui Hristos, a celui ce-i purta rănile Lui, a celui ce a semănat pretutindeni propovăduirea Evangheliei Lui? Cine mi-ar da puterea să văd ţărâna gurii lui, prin care Hristos Însuşi grăia şi prin care lumina scăpăra mai frumos decât orice fulger, iar glasul îi vuia mai tare decât orice tunet, aşa încât demonii fugeau cutremuraţi? Prin acea fericită gură de ţărână care grăia oarecând: **„Aş fi dorit să fiu eu însumi anatema de la Hristos pentru fraţii mei" (Romani 9, 3),** vorbind şi împăraţilor fără să se ruşineze, am cunoscut pe Pavel, dar şi pe Stăpânul lui Pavel! Nu atât de grozav este pentru noi tunetul, pe cât de grozavă era vocea lui Pavel pentru demoni. Dacă demonii se înfricoşau şi de veşmintele lui, apoi cu atât mai mult de glasul lui. Acest glas îi alunga legaţi; acest glas a curăţit întreaga lume; acest glas a dezlegat bolile, a scos răutatea, a readus adevărul cel întru Hristos, şi în Duhul lui Hristos a colindat pământul de la Răsărit la Apus. Ceea ce sunt heruvimii pentru Hristos, aceea era glasul lui Pavel, căci după cum El stă pe acele puteri cereşti, tot aşa şedea şi pe glasul lui Pavel. Căci s-a făcut vrednic de a primi pe Hristos acel glas, grăind cele pe care Hristos le iubea, şi ridicându-se până la înălţimi negrăite, aidoma cu serafimii.

Într-adevăr, ce poate fi mai înalt decât acel glas care zicea: **„Sunt încredinţat că nici moartea, nici viaţa, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele ce vor fi, nici puterile, nici înălţimea, nici adâncul şi nici o altă făptură nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu, cea întru Hristos Iisus" (Romani 8, 38, 39)**? Câte aripi ţi se pare că are acest glas? Şi câţi ochi? De aceea zicea: ***„Căci gândurile lui [ale diavolului] nu ne sunt necunoscute" (II Corinteni 2, 11).*** De aceea demonii fugeau grămadă, şi nu numai când el grăia, ci chiar şi numai când din depărtare îi zăreau veşmântul.

Aş voi să văd ţărâna acestei guri, prin care Hristos a vorbit lucruri mari şi nemaigrăite, ba încă mai mari decât prin propria Sa gură; căci după cum a lucrat prin ucenicii Săi lucruri mai mari decât El Însuşi a săvârşit în trup omenesc, tot aşa a şi grăit prin ei şi cuvinte mai mari decât grăise El la început. Aş voi să văd ţărâna acelei guri prin care Duhul a dat lumii întregi acele minunate proorocii. Căci ce bun n-a lucrat acea gură? Demoni a alungat, păcate a dezlegat, tirani a amuţit,

limbile filosofilor le-a îngrădit, lumea întreagă a adus-o înaintea lui Dumnezeu, pe barbari i-a făcut să cugete, pe toate le-a orânduit pe pământ, ba încă şi celor din ceruri le-a poruncit uneori, după puterea ce-i fusese dată lui!

Şi nu numai ţărâna gurii, ci şi acea a inimii lui aş voi să o văd, pe care nu ar greşi cineva dacă ar numi-o inima lumii întregi, izvorul miliardelor de bunătăţi, izvodul şi temeiul vieţii noastre! Căci Duhul vieţii de acolo se împărţea la toţi şi se comunica membrelor lui Hristos; nu era trimis prin artere, ci prin dreapta voire a faptelor celor bune. Atât de largă era inima lui, încât putea primi în ea cetăţi întregi, ţări şi naţiuni, după cum şi însuşi zice: ***„inima noastră s-a lărgit" (II Corinteni 6, 11).*** Cu toate acestea, acea inimă largă se strâmtora de multe ori de mâhnire, însă dragostea iarăşi o lărgea, precum zice: ***„Căci din multă supărare şi cu inima strânsă de durere, v-am scris cu multe lacrimi" (II Corinteni 2, 4).***

Acea inimă spulberată aş voi să o văd; acea inimă care pârjoleşte pe fiecare dintre cei pierduţi şi care vede mai presus de toate pe Dumnezeu: ***„Cei curaţi cu inima, zice, vor vedea pe Dumnezeu". (Matei 5, 8).*** Acea inimă care s-a făcut jertfă, după cuvântul proorocului: ***„Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit" (Psalmul 50, 19),*** care a fost mai înaltă decât cerurile, mai largă decât lumea, mai strălucită decât văpaia soarelui, mai arzătoare decât focul, mai tare decât diamantul; acea inimă care slobozea din ea râuri de apă curată: ***„Râuri de apă vie, zice, vor curge din pântecele lui" (Ioan 7, 38);*** acea inimă, zic, în care era izvorul ce fremăta şi ţâşnea în sus, care adapă nu numai faţa pământului, ci şi sufletele oamenilor, de unde nu numai râuri, ci şi fluvii de lacrimi curgeau zi şi noapte; acea inimă care a trăit în viaţa cea nouă, iar nu în aceasta a noastră: ***„Nu eu mai trăiesc, zice, ci Hristos trăieşte în mine" (Galateni 2, 20).*** Prin urmare, inima lui Hristos era inima lui Pavel, era lespedea Duhului Sfânt şi cartea harului Său; era acea inimă care tremura pentru păcatele străine, după cum zice: ***„Mă tem de voi, ca să nu mă fi ostenit la voi în zadar" (Galateni 4, 11),*** şi: ***„Nu cumva, precum şarpele a amăgit pe Eva în viclenia lui, tot aşa să se abată şi gândurile voastre" (II Corinteni 11, 3),*** şi: ***„Nu cumva, venind, să nu vă găsesc pe voi aşa precum voiesc" (II Corinteni 12, 20).***

Acea inimă, zic, care pentru Hristos se şi temea, dar se şi îmbărbăta, după cum zice: **„Sunt încredinţat că nici îngerii, nici puterile nu vor putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Hristos" (Romani 8, 38, 39).** Acea inimă care s-a învrednicit a iubi pe Domnul Hristos aşa precum nimeni nu L-a mai iubit vreodată, care dispreţuia de la înălţimea dragostei ei moartea şi gheena, şi care se topea de lacrimile fraţilor în suferinţă: ***„Ce faceţi, zice, de plângeţi şi-mi sfâşiaţi inima" (Faptele Apostolilor 21, 13)***? Acea inimă care, deşi era mai tare ca stânca, totuşi nu putea răbda de a se îndepărta de tesaloniceni pentru puţină vreme!

Aş voi să văd ţărâna mâinilor lui în lanţuri, prin punerea cărora se acordă harul Duhului, şi cu care el scria sfintele lui epistole. ***„Vedeţi cu ce fel de litere v-am scris eu, cu mâna mea" (Galateni 6, 11),*** şi iarăşi: ***„Salutarea cu mâna mea, Pavel" (I Corinteni 16, 21)*** – acele mâini pe care văzându-le vipera aceea, a căzut în foc!

Aş voi să văd şi ţărâna ochilor lui celor orbiţi spre binele neamului omenesc, celor ce iarăşi au văzut şi şi-au îndreptat privirile la mântuirea lumii întregi, celor ce s-au învrednicit de a vedea pe Hristos şi în trup, celor ce vedeau cele pământeşti, şi nu le vedeau, celor ce nu ştiau ce este somnul, celor ce privegheau în mijlocul nopţii, celor ce nu sufereau cele ale ochilor!

Aş voi să văd şi ţărâna acelor picioare care au alergat lumea întreagă şi nu s-au obosit; care erau legate în butuci pe când temniţa s-a clătinat; care au perindat şi ţările locuite, ca şi întinsurile pustiei.

Şi ce trebuie a mai spune îndeosebi? Aş voi să văd mormântul lui, unde sunt puse în păstrare armele dreptăţii, armele luminii, acele mădulare care acum viază, şi care pe când el via erau moarte; acele mădulare în care Hristos via; acele mădulare care s-au răstignit lumii, mădularele lui Hristos, care erau îmbrăcate cu Hristos; acele mădulare care au fost templul Duhului, clădirea mai sfântă decât toate; acele mădulare legate cu Duhul, pironite cu frica de Dumnezeu, şi care aveau pe ele pecetea rănilor lui Hristos!

Acest trup păzeşte şi apără acea cetate; acest trup care o ţine mai în siguranţă decât toate turnurile şi decât toate şanţurile de apărare. Şi după trupul lui, aş voi să văd şi trupul lui Petru, pe care chiar trăind îl cinstea, după cum însuşi spune: ***„M-am suit la Ierusalim, ca să-l cunosc pe Chefa" (Galateni 1, 18).*** De aceea şi ducându-se de aici, l-a învrednicit harul de a-l pune în acelaşi mormânt cu Petru.

Aş fi voit să văd pe leul duhovnicesc, căci întocmai ca şi leul slobozind foc în cetele de vulpi, aşa făcea şi el când se azvârlea în dezbinările filosofilor şi în mijlocul demonilor, şi ca o săgeată de trăsnet se arunca în armatele diavolilor. Nici nu îndrăzneau de a se pune în rând de bătaie faţă de dânsul, căci atât de mult se temeau de el şi tremurau, încât de i-ar fi văzut numai umbra, sau i-ar fi auzit numai glasul, de departe o şi luau la goană. Căci efesenilor le spunea într-un rând: ***„Căci lupta noastră nu este împotriva trupului şi a sângelui, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpâniilor" (Efeseni 6, 12),*** după care imediat aşază şi premiile: căci lupta noastră, zice, nu este întru cele pământeşti, ci întru cele cereşti. Iar altădată spunea: ***„Nu ştiţi, oare, că noi vom judeca pe îngeri?" (I Corinteni 6, 3).***

Toate acestea cugetându-le, iubiţilor, să stăm cu bărbăţie. Fiindcă şi Pavel a fost om ca şi noi, împărtăşindu-se de aceeaşi fire ca şi noi, şi toate celelalte le-a avut deopotrivă cu noi. Dar fiindcă a arătat o atât de mare dragoste pentru Hristos, a covârşit şi cerurile, şi a stat împreună cu îngerii. Aşa că, dacă am voi şi noi să ne ridicăm cât de puţin şi să aprindem acel foc în noi, vom putea călca pe urma acelui sfânt. Dacă aceasta ar fi peste putinţele noastre, atunci n-ar fi mai strigat el, zicând: „***Fiţi următori ai mei, precum şi eu sunt al lui Hristos" (I Corinteni 11, 1).*** Deci nu numai să-l admirăm şi să ne minunăm de dânsul, ci să-l şi imităm cu râvnă vie, ca astfel să ne învrednicim a-l vedea acolo, când ne vom muta de aici, şi să ne împărtăşim şi noi de cinstea lui cea mare. Acesteia fie cu toţii să ne învrednicim, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

